ספר

כרסייא דאליהו

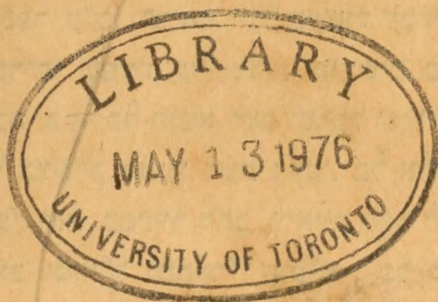
הקונטרים הזה פיו מלא שירות ותשבחות של אליאו הנביא זל"ט מבשר הגאולה מדובר בו נכבדות בשמו ובמעשיו ובמקומו בשבתו על כרסייא דאליאו בעת המילה. ועל כפרתו שמכפר ע"כ ישראל. ועל מעשהו לעורר ישר' בתשובה. ועל עדיתו שמעיד על מצות שעושים כל ישר'. ועל הלצתו טובה בעד כל חוטא ושב ומקבל יסורים בעדו. ועל ביאתו בכל מוש"ק לחונן דעת לעמו. כל אלה נקבצו ובאו תוך הקונט' הזה בסידור רחב וראיות וזכר לכל אלה הענינים מהכתוב ומרז"ל ומהאר"י זיע"א. כל קורא בו ישמח ויגל בהדר תפארת מבשר ישראל לאמר ובא לציון גואל אמן. כ"ד המיחל ומצפה לישועת ה' ומחוי קידה קדם רבנן ותלמידהון

הצעיר

חביב חיים דוד סתהון

ס"ט

שנת תרס"ו לפ"ק


LIBRARY
MAY 13 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

הקדמה לס' כרסייא דאליהו זל"ט

א'שרי אד'ם עוז לו בך מסלות בלבבם.
ל'הודיע לבני האד'ם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו.
י'ודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אד'ם.
ה'בה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אד'ם.
ו'אנכי תולעת ולא איש חרפת אד'ם ובזוי עם.

היום אביעה חידות, להלל ולהודות, לאל נורא עלילות הוות ועברו ועתידות. אשר גמלני מאז טובות מיוחדות. ועודנו מטיב עמי עשר ידות. עצמו מספר לא יכילם ספר ומנין ומשקל ומדות. והעולה על גביהן גדולה שבגדולות בכמות ובאיכות מה ידידות. הוא הדבר אשר אזכרהו פה במלות קצרות קלות ולא כבדות. ויהי מזה ארבע וחמש שנים גליתי מעירי לעה"ק חיפה ת"ו מפני מצוקי הזמן ומהומותיו ירא ורועד וכל עצמותי רועדות. ואבחר לי ביהכנ"ס אחת יש בה מעט ספרים ואשב שם כל היום בודד ולומד תורה שיר ידידות. וה' נתן אל לבי לעיין בענייני אליהו הנביא זל"ט ומוצאו ומובאו והבטחת נביאנו וחכמינו זיע"א בביאתו לישר' להציל ולפדות. כי עיר חיפה הנז' יש בה מערה מקובלים בה מפי השמועה שישב בה אליהו זל"ט ונוהגים בה כבוד ישראל וגויי הארץ מכל הדתות וזובחים שם זבחים ותודות. וה' האיר עיני ולבי ונפתחו עיני והוזמן לי ספרים הצריכים לי לענין ע"י איש שבא מערי מערב הפנימי והביאם עמו ולמדתי מהם כמשלש חדשים ואח"כ שב לעירו ולקחם עמו ולקטתי מהם הקדמות הצריכים פשטים וסודות, ואכתוב על הלוחות את כל המתחדש ברעיוני הגם דלא צילא דעתאי מפני הטרדות. ואחר זמן בשובי לעה"ק טבריא ת"ו סדרתי הכל ועשיתיו פנקס מיוחד וקראתיו כרסייא דאליהו מדובר בו נכבדות בשמו ובמעשיו ובמקומו ובכפרתו על ישראל ובמדותיו הנשגבות תרומה ממדות. ויהי לי העתקות הראשונה משומרים בחיק בגדי חול ושב"ק ומן דמועדא לקמיע לשמירת עצמי מנזיקין וחבלות ורוחות רעות שדה ושדות. והקונטרס המועתק נתון בתוך כיס הטלית והתפילין כמצוה העדות. כן היה נתון אל לבי מפני חבתה של

קונטרים

הקדמה

קונטרים הנז' יקר מכל חמודות. כי בו מדובר נכבדות. על מופיע״ם של ישר' ומשיב חימות ושמדות. וכאשר דמיתי והוחלתי כן ראו עיני במראה ולא בחידות. הוא הדבר כי ביום כ״ג תשרי תרס״ג התחיל להתפשט חולי הקוליר׳א בעה״ק לתפ״ן ונעשה קורדון מהשררה יר״ה אין יוצא ואין בא ואז בב' ימים הכריחני אחד מבני ישמו מרדכי הי״ו לברוח בסתר מן העיר על ידי גוי אחד למקום כפר קטן רחוק חמשה שעות מן העיר והוא יושב בהר ואוירו צח ובודאי כי לא ישלוט בו החולי ב״מ וכן עשיתי וברחנו אני והוא מחוץ לכפר הקטן הנז' עם גוי הנז' והוא בעצמו בעל הסוס שהשכירו לנו להגיענו אל כפר הנז' ובהגיענו שם לא נכנסנו לכפר רק קראתי אחד מן הכפר שאני מכירו ונתיעצתי עמו ונתתי לו מתן ושוחד בחיק לעזרנו והגוי שהביא אותנו חזר הוא וסוסו לעיה״ק והסכמנו לשבת אני ובני במערה אחת בהר קרוב לכפר ונשב במערה וגוי אחד היה מביא לנו לחם ומים ואש להתחמם ומטה ומחצלות ונישן שם לילה אחד וכל הלילה הייתי קורא מזמור לדוד בהיותו במערה תפלה ולא היה לי כ״א כים הטלית ומכסה קטן שנשאו בני על כתפו ויהי ביום השני לעת המנחה באו למערה הנז' קטני הגוים וראו אותנו ויגידו לגוים של כפר הגדול הסמוך להם כחצי שעה ויבואו ויגרשו אותנו וגלא מן המערה לחזור לעי״ק ת״ו רק כי היינו נבהלים כי הדרך רחוקה לעי״ק ואין יוצא ובא והדרך שומם ואין לחם ואין מים. ולבעבור הבהלה תעינו בדרך וגלך דרך ההר כולו סלעים ואבנים וקוצים ודרדרים וגלאינו מן הדרך ונשב לנוח והנה ב' אנשים לקראתנו וכל אחד קנה רובה על כתפו ונקרב אליהם ונדרוש בשלומם ונשאל מהם מעט לחם ומים ויאמרו כי הם הולכים לכפר שלהם קרוב כשעה וחצי ואם נלך עמהם יתנו לנו לחם ומים ומטה ובית ללון ואז רצנו אחריהם ואמרתי אני אל לבי בתום לבב מאין באו אלה אם לא כי הם שלוחים מאליא״ו זל״ט להטיב לנו והייתי אני ובני רצים כלבי להשיג הכפר שלהם מפני הרעב והלאה ואנחנו לא ידענו כי הם באים להוליכנו לעומק היער ולהרוג אותנו ולקחת ממונינו כי בני הי״ו בהיותנו במערה בכפר הנז' אמר כי הוא עשיר מאנשי הקולוניא ויש עמו שני אלפים פראנק לקנות מנעלים ושמן וכיוצא והוא עשה כן להטעותם כי לא ברחנו מעיה״ק טבת״ו ובזה באו אלה מהם

ורימו

ורימו אותנו להרוג אותנו ביער ולקחת ממונינו כי בזמן ההוא כל הדרכים שוממים ואיש הישר בעיניו יעשה והם יאמרו כי חיות השדה טרפו אותנו וכיולא ותיכף בהגיענו לעומק היער והשמש נטה ללון כשעה י"א מן היום עמדו הגוים הנז' והרחיקו ממנו כיו"ד אמות ופשטו הקנה רובה נגדינו להורגנו ואזי ידענו תכליתם. וה' שם בפי ואמרתי להם אחי למה תקחו רוחינו קחו ממונינו ותיכף התחלתי לפשוט בגדי ואמרתי לבני פשוט בגדיך ופשטנו כל בגדינו לפניהם והם עוד הקנה רובה בידם פשוט לנגד בטננו וכל עלמותינו יאחזמו רעד ואני אומר שמע ישראל וכו' והייתי משער ברעיוני עתה יגיע כדור האבר לבטננו ותלא נשמתנו ב"מ וכמו עשר דקים אנו עומדים והם נגדינו וכל אחד ידיו נתונות בקנה הרובה ושפתיהם רועדות לעורר הכעס והחימה ואני במתק דברי בקשתי זאת מלפניהם שיקחו בגדינו ויניחונו בחיים ואז נתן רשות אחד מהם לחבירו לחפש הבגדים ובא לפנינו וחיפש כל הבגדים וגם כיס הטלית והתפילין והספר הנז' הוליאם מן הכים ולא מלא מאומה ועיני ראו איך אחר שהוליא הספר הנז' החזירו לכיסו וגם הטלית לכיסו ואמר עלו בגדיכם ולבשנו בגדינו ורלינו ללאת מן היער ללכת לדרכנו והם לעקו עלינו בקולי קולות מרחוק כי הרחיקו ממנו כק' אמה וגזרו עלינו לבלי לאת מן היער ואם לא יפגעו בנו בקנה רובא מרחוק. ולא שמענו להם כי אמרנו מה נעשה ביער יאכלו אותנו החיות וילאנו מן היער והלכנו עד אשר הגענו לדרך. ואז נתיעלו בלבם פן טעו בחפושם וחזרו לנו ופשטנו את בגדינו מכל וכל ובקשו הדק היטב ולא מלאו דבר. אז אמרתי להם אחי אני איש זקן ומן הפחד תסכנו בנפשינו חפשו היטב ולא תשובו אלינו ואז מיד הלכו וראיתי כי חזרו לעיר ומאי דביני ביני בא השמש והחשך פרש כנפיו ואנו בדרך רחוק מן הישוב של הכפר שהיינו בו כשני שלישי שעה ולשוננו לחכנו דבקה מהפחד שעבר ואין לנו אפי' כזית פת ונשב שם משתוממים כשעה אחת מה נעשה בלילה הזה פן יטרפונו חיות השדה ופן נמות בלינה. אזי אמרתי לבני בא ונחזור לכפר ונשב ברחוק ממנו רחוק ד' דקים ונשב בחשך תחת אחד השיחים אולי יהיה לנו הללה מהחיות וגם אם נלטרך למים נלך לכפר ונשתה מים בגניבה ע"י איזה אדם והסכמנו בכך וחזרנו לדרכינו באישון לילה ואפילה רק עינינו תלויות על אור קטן היולא מן הכפר ולמולו

הקדמה

ולמולו הלכנו והטינו מן הדרך הסלולה ועלינו ע"ג סלעים גדולים הסמוכים לדרך ואז ראינו ישועת ה' ואמר לי בני אבי ראה כי מצאתי מים בסלע הזה כי הסלע ההוא יש בו נקב ומעט גשמים אשר ירדו קודם לזה כעשרה ימים נקבץ מהם בסלע ההוא והיו לנו אלו המים למחיה ושתיתי מהם אני ובני הי"ו ואמר לי בני שרצונו לסמן המקום כדי שבבוקר נשתה מים ונרחוץ ידינו ואמרתי לו כן תעשה וכן עשה. ומשם עלינו קרוב לכפר מרחוק וישבנו תחת אילן זית והרוח קר שם ונתחבינו בתוך האילן וישננו שם כל הלילה לפחד וחלחלה וקור חזק בהר גם רעבים ללחם והפחד היה מרתת כל איברינו ובבוקר בזרוח השמש הסכמנו לחזור לעי"ק כי היום ארוך והדרך נלך בה לאט לאט וטרם אשר התחלנו ללכת בקשנו את הסלע אשר מצאנו שם בלילה בחשך בבוקר לאור השמש בקשנוהו ולא מצאנוהו ונתיאשנו ממנו והתחלנו ללכת בדרך כמו חצי שעה או יותר ואנו הולכים בדרך אשר היה לעי"ק ת"ו בלי שום טעות וישבתי מעט להתפלל ובלא מים ובלא נטילה והנה לקראתנו ב' אנשים אחד שולף חרב ואחד בידו קרדום גדול של חוטבי עצים ובאו ואמרו לנו שנחזור לכפר הגדול כי בו יש אנשי חיל מהשררה שרוצים לתת אותנו במאסר והם שלחום ואם לאו יהרגו אותנו. ואני עניתי כי אין בי כח ללכת אצל אנשי החיל כי זה לי ב' ימים ברעב ואם ירצו להרגנו נקבל גזירת ה' והלואי אם תלכו עמנו לעי"ק ת"ו ואתן להם שכרם כפול בהגיעי שם כי פה אין עמי כסף ואני ובני רעבים גם צמאים אז נדברו הלסטים איש אל אחיו ואמרו אנחנו יש לנו אשה ובנים איך נהרוג את אלו ונקבל דמם על נפשינו והמו רחמיהם וכל אחד הוציא מחיקו פת לחם ונתן לפנינו ואמר תאכלו פת אמרתי והלא נפשנו יבשה ואין הפת נבלע בגרונינו וצריכים מים והשיבו אותנו כי המים רחוק כשתי שעות ומאין יביאו לנו. אז שם ה' בפי דבר ואמרתי להם תבקשו בסלעים אלו אולי יש מים ואמרו שזה לא אפשר כי לא ירדו גשמים הרבה כ"א מעט מזה עשרה ימים אמרתי להם תלכו עמי ואני אבקש והלכו מעט כעשרים אמה ומצאנו סלע נקוב ובתוכו למעלה מג' אוקאות מים זכים וצלולים ונטלתי ידי ושתיתי מים אני ובני הי"ו ואז תמהו על המראה הלסטים הנז' ואמרו לני תנו לנו שכר ונוליך אתכם לטבת"ו ונתנו להם בגד מבגדינו בשכרם והלכו עמנו כשלש שעות רחוק.

רחוק מעירנו כב' שעות ויש שם נהר וישבנו שם על הנהר לנוח מעט וראיתי אותם שעוד יועצים עלינו רעות כי נתרחקו מאתנו ועלו להר. ואזי תיכף אני ובני הי"ו שנסנו מתנינו ועזבנום והלכנו לבדנו עד שהגענו קרוב לעי"ק ת"ו כשעה אחת ושם ישבנו עם רבים מאנשי עי"ק הי"ו שישבו שם במקום הקורדון ונכנסנו לקורדון קרוב לצאת הכוכבים. זהו מעט מהרבה אחד ממאה מה שקרה לנו בדרך ההוא עד שובנו לקורדון בעי"ק ואת אשר חמק עבר עלינו בעי"ק אין צורך להזכירו כי היינו בכלל כל הק"ק הי"ו וכבר מפורסם לע"ר בת רבים שהיו בעי"ק ת"ו ברוך אד'ינו שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה:

ולא באתי פה כ"א להזכיר קצת מעשה נסים של אליא"ו זל"ט אשר נעשו לנו בדרך ההוא קרוב לג' ימים וג' לילות ברוך האל המושיע ע"כ גמרתי והסכמתי להדפיס הספר הזה לספר בו ספורי הגדה שבחו של אליא"ו זל"ט וכבר נודע כמה גדלה מע' העוסק בשבחם של צדיקים וכמה דרשות דרשו חז"ל בשמותם של צדיקים לדורשם לשבח ויקר וגדולה לקבל תורה. משמותם הארה מעולה: ואדברה נא בשכר המחזיקים בידי במתן דמי"ם להדפסת הקונ' הנז'. הראשון אדם הגביר הזקן הנכבד ירא את דבר ה' הח' המרומם ס"י חיים שבתי הי"ו היושב בעה"ק חיפה ת"ו ה' ישמור לו בניו הי"ו. וברוך בפרט ידידי אהובי הגביר ס"י יוסף סלאמה הי"ו תושב עוב"י נא אמון יע"א. ועוד לרבות רבת המעלות הגברת ס"י מלכה אלמנתו של הגביר המנוח ס"י נסים אסא נ"ע אשר נתנה לכסף מולא לזכותה ולמנוחת נפש בעלה הנז' ולמנוחת נפש בנה יחידה הנפטר בקי"ו הר' אברהם אסא נ"ע ולמען יאריך ימים בן בנה הנז' הילד הקטן הזה גדול יהיה ויחיה ויגדלשו האל ית' לתורה ולמצות אמן:

ומחזיקנא טיבותא לרישאי לפעלא טבא הלא זה הוד והדר. בקדש נהדר. רב רחומאי. מעלת הרב המובהק. ונוגה לו ברק. אביר יעקב זריהין יצ"ו בעהמ"ס חלק יעקב אשר השתדל וטרח לכבוד התו' והשגיח בעינא פקיחא להוציאו לאורה. הס' הזה. אשר מחזה שדי יחז"ה. ועשה הגהות נחמדות בכמה מקומות בשם יחז"ה. ברך ה' חילו ופועל ידיו ירצה. ויה"ר זכות התו' יגן בעדו ויזכהו הש"י לבנים זכרים זש"ק באורך ימים ושנות חיים כיר"א:

ודבר

הקדמה

ודבר שבחובה. להחזיק טובה. למע' הרב המובהק. ואח לברק. מזר"ק טהור כקש"ת אברהם עזריאל הי"ו מתושבי עיה"ק ירושת"ו וראוי הוא לברכה. לרגל המלאכה. אשר טרח בסידור ההדפסה והגיה את הספר הזה עד מקום שידו מגעת. ואסף וליקט מכמה מאמרי חז"ל שנזכר בהם אליהו הנביא זל"ט מש"ס בבלי וירוש' ומדרשי רז"ל. עד יצא כנוגה משופה ומנוקה בלתי שום מגרעת ישא ברכה מן הברכה העליונה. אורך ימים בימינה. ישלם ה' פעלו וזכות אליהו הנביא זל"ט יגן עליו ועל זרעו אכי"ר:

גם ברכות יעטה לכבוד ידי"ן גדול המעשה הח' הש' יר"א כה"ר ס"י עזרא רפאל הררי הי"ו אשר על ידו התנדבה סך מה עזר להדפסת הס' הזה האשה הכבו' אשת חיל מ' אימא שלום מב"ת אשת הגביר היקר מו' משה ברוך ראובנוף הי"ו מאת ה' תהיה משכורתם. להעושה והמעשה. הון ועושר בביתם. וזכות התורה יגן על בעלה היקר ובניה ובנותיה אורך ימים בימינם. ויכטלם וינשאם כל ימי עולם. יאירו ויזהירו ככוכבים בהילם. אמן:

ואני תפלתי לך ה' עת רצון לרחם על נר"ן הגביר המלא צדקות וחסדים הר' אברהם כיסו נ"ע תנוח נפשו בעדן גן אד"יס אמן. ולע"ן משה מנחם נ"ע תושב עדן יע"א. ולע"ן מרדכי בודוך נ"ע תנצב"ה. אלה אשר החזיקו בידי להדפסת הקונטרים הזה. וקראתיו בשם כרסייא דאליהו לפי סדר ענייני שמדבר בשבחי אליא"ו זל"ט ועשיתי לו כסא אולי אזכה שישרה עלי אורו להשיבני ולטהרני מכל חטא ולקדשני ולהאיר עיני בתורה שבכתב ושבע"פ לדעת דרך ה' ולהתהלך באמתו וליחד לבבי ליראתו אמן. גם כרסיא דאליהו גי' שמ"ז כמנין שמי ושם אמי והוא חביב חיים דוד ואמי מסעודה גימטריא שמו יהי שמ"ז לעולם ועם הספר יהיה גי' שמ"ז ה' ירצה פעלי ויברך כל אשר לי בברכת אליא"ו הנה אלד"ים עוזר לי ה' בסומכי נפשי ואלד"ים אדני חילי. שומר פתאים ה' דלותי ולי יהושיע אמן. ובכן מה נאמר לפניך יושב מרום. אתה יודע קץ גאולתנו ככתוב יחכה ה' לחננכם וירום. קרבהו נא ודלג על הקץ כאשר עשית לאבותינו במצרים ככתוב ואת ערום. עשה למען שמך הגדול המחולל וידך על צריך תרום. במהרה בימינו האירה פניך פני כל המזרח עד שבדרום. אמן:

כ"ד הקטן חביב חיים דוד סתהון ס"ט

פתיחה

פתחו לי ש'ערי צ'דק א'בוא ב'ם א'ודה י'ה

תפלה קדושה קדומה כתובה בהקדמת עץ חיים וז"ל. יהר"מ או"א ששאצי"ם. שאאצי"ם. שר החכמה שר השכל שר הבינה שתשלח לי המלאך פתחיא"ל שיבאר לי משנה זו שאני לומד ומעיין בה אמן עכ"ל:

והנה השם הנז' שהזכירו הז"ל לא ראיתי מי שביאר שורשו ומקורו ומוצאו. ואפשר לענ"ד שהוא יוצא מהכתוב הנ"ל פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. כי פתחו לי הוא רמז על השליח שהוא פתחיא"ל הנז' והשם הנז' רמוז בשאר התיבות שערי צדק אבא בם אודה יה כי השם. ששאצי"ם ושאאצי"ם הנז' כולם רמוזים בר"ת הששה אותיות הנז' והם באופן זה כי אם תחליף הב' של ב"ם באות מ' מאותיות בומ"ף יהיה ממש שאאצי"ם ואם תחליף הב' בשין באתב"ש יהיה ששאצי"ם עם מ' של בם הסמוכה לאודה י"ה ויהיה תיבת בם משמשת הבית לשי"ן והמם תהיה במקום אות א' של אודה ויהיה ששאצי"ם באופן כי השם בן י"ב אותיות הנז' רמוז בפסוק הנז' והוא השער של חכמה ובינה אשר הוא נפתח ע"י פתחיא"ל כנז' באמרי קודם:

הבט ימין וראה כי הי"ב אותיות הנז' עולים אלף קפ"ג ותיבת חכמה ובינה מלאים כזה חית כף מם הי ויו בית יוד נון הה. הם אלף קפ"ג בדקדוק ויען כי אל בינה היא בחינת ה' ע"כ מילוי ה' שלה הוא בה' ולא ביוד הרי כי חכמה ובינה במילואיהם הם כח מן השם הנז' והוא נכון:

גם העד לזה כי חכמה ובינה אמרו בזוה"ק והאר"י זיע"א שהם רעים דלא מתפרשן והם שוים בקומתם ובלבושם וע"כ השם הנז' יש בו ששה אותיות וששה אותיות דומות לששה אותיות הראשונות ואין ביניהם שינוי כי אם בין א' כפולה לשין כפולה והשין כפולה תרמוז לחכמה כי השנון הוא חכמה מלשון שיננא האמור בש"ס ומלשון ושננתם. והאלף כפולה תרמוז לבינה כמ"ש רז"ל אלף בינה. ע"כ השם הנז' הוא כפול באותיותיו בזוגות לרמוז חכמה ובינה דזיווגייהו תדיר כידוע:

והנה

פתיחה

והנה רז"ל אמרו מזל מחכים כי המזלות מקבלים אור מלמעלה ומשפיעים ממנו אור של חכמה לכן שם שר הדעת והחכמה הנז' הוא נגד המזלות שהם י"ב ששה עולים וששה יורדים או ששה למעלה וששה למטה או ששה צפונים וששה דרומים כידוע לתוכנים ע"כ השם הנז' ששה אותיות נגד ששה אותיות. ואם תדקדק תראה כי סימן הי"ב מזלות שהם טש"ת סא"ב מע"ק גד"ד הם והשם המחיה אותם שהוא אל"ה מאלדי"ם כמ"ש בזוה"ק בפסוק שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שהמזלות הם אל"ה מאלדי"ם ומ"י מאלדי"ם בראם כידוע. והנה שם הנז' במילואו הוא אל"ף למ"ד ה"א הוא קל"א כמנין כוכב גלגל מזל ואם תצרף קל"א הנז' עם טש"ת סא"ב מע"ק גד"ד הנז' יהיו כולם אלף קפ"ד והוא מנין שם השר הנז' עם הכולל והוא המשפיע בגלגל המזלות להזיל חכמה. ואפשר להרחיב יותר כי השם הנז' אם תמלא אותיותיו כולם יעלו ל"ו אותיות אם תהיה אות של צדי"ק מליאה בקו"ף והם רמוזים בתיבת אל"ה הנז' שהוא ל"ו אותיותיו המשפיעים בגלגל המזלות והצד"י מליאה קו"ף שכן כתוב ומצדיקי הרבים ככוכבים ע"כ השם כשמשפיע בכוכבים הוא מלא באות צד"י להיותה צדיק ודוק והבן:

ומה נעימים אמרי נועם של הק' האר"י זיע"א אשר בהבל פיו ובמאמרו יתבאר כל סתום וחתום אשר בדבר השם הנז' שהודיענו יבואר לנו מאמר לרז"ל אשר הוא טמיר ונעלם ולא נודע פירושו. והוא דאיתא במס' סוכה פ' החליל דנ"ב וז"ל והיה זה שלום אשור כי יבא בארצינו וכי ידרוך בארמנותינו והקמונו עליו ז' רועים וח' נסיכי אדם ז' רועים מאן נינהו דוד באמצעם אדם שת מתושלח לימין. אברהם יעקב משה לשמאלו. שמנה נסיכי אדם מאן נינהו ישי שאול שמואל עמוס צפניה חזקיה אליהו משיח ע"כ. וכ' רש"י ז"ל לא ידעתי טעם לזה גם מהרש"א בח"א הגם שמצא קצת טעם לז' רועים ומתושלח לא תיקן אותו. אבל בדבר ח' נסיכי אדם לא ידע טעם להם ואמר שכך קבלה בידם ולא הונח לנו בזה שגם הקבלה צריכה טעם וסתמא דש"ס קאמר לה ולא הזכיר מי בעל הקבלה הזאת וכל משכיל ישתומם לדעת מה דעת רז"ל בזה. וגם הכתוב בעצמו מה כיון בז' רועים אלו וח' נסיכי אדם שיהיו עם המשיח ומה הלשון אומרת והקמונו עליו ולא עמו. ע"כ נלע"ד כי רז"ל בקבלתם הנאמנה ידעו את סוד

השם

פתיחה

השם הנ' שהוא שר החכמה והבינה ועל ידו זוכה האדם בהם. והמשיח נאמר בו ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' והם ששה ענינים של השכלה וידעו כי הם באים בכח השם הנז' וידעו כי השם הנז' הוא כפול ששה אותיות וששה אותיות וידעו בחכמתם כי אחד מהם שייך לתורה שבכתב ואחד לתושבע"פ אחד למדת יום שמשמשים בו ו' מזלות ואחד למדת לילה שגם היא משמשים בה ו' מזלות וידעו כי אותו שיש בו שי"ן כפולה הוא על מדת יום שכן היום נקרא שחר ואותו שיש בו אל"ף כפולה הוא על מדת לילה שנקראת אור לי"ד כדאי' בריש פסחים ועוד סימן אחר כי ששאלי"ם הוא אותיות שמ"ש יל"א ואותיות שאאלי"ם הוא אותיות מא"ש יל"א כי הוא עמוד אש ככתוב בתורה. והנה הלילה התייחס לדוד שהיה ער כל הלילה ובפרט חצות לילה כידוע כ"ז. וע"כ כיון שרז"ל ידעו כ"ז בקבלתם הנאמנה בכח השם הנז' שמשפיע חכמה לתורה שבכתב ותורה שבע"פ להבין דבריהם והמשיח נאמר בו ונחה עליו רוח ה' כנז' ע"כ גם פה שנאמר והקמונו עליו ז' רועים וח' נסיכי אדם למדו בגזרה שוה עליו ודרשוהו על אותיות שם הנז' והז' רועים וח' נסיכי אדם שהם שרי החכמה יהא רמוז בשמותם השם הנז' לכן רמזו שם הלילה שהוא שאאלי"ם שהוא בחי' דוד שהוא אמצע הלילה והוא נקודת חצות רמזו בשם הנז' הז' רועים שהם ממש ר"ת השם הנז' והם שת אברהם אדם צדיק מתושלח יעקב משה. ומתושלח צריך לכנותו בשם צדיק כי היה הורג כמה אלפים רבבות מזיקין כנלא כי השם הנז' הוא רמוז בז' רועים ורז"ל חלקוה באופן אש"ך לימין אי"ם לשמאלו של דוד ואנחנו לא נדע טעם לדבר אך כללותם הוא השם הנז'. והשם של מדת יום שהוא ששאלי"ם כנז' רמזוהו בח' נסיכי אדם והוא ר"ת שאול שמואל אליהו צפניה ישי משיח הרי ששה מהנסיכי אדם רמוזים בשם פשו להו עמוס חזקיהו ר"ת ע"ח להורות כי השם הנז' הוא מדת יום שיש בו י"ב צירופי הויה אשר ראשי הצירופים הם ג' הויות שעולים ע"ח. וגם תשוב התפלה כי עמוס חזקיהו גימט' שי"ב כמספר י"ב צירופי הויה שעולים שי"ב כידוע הרי כי השמנה נסיכי אדם רמוז בשמם השם ששאלי"ם והוראתו שהוא של מדת יום באופן כי ז' רועים וח' נסיכי אדם רמוז בראשי שמם השמות הנז'

ומדתם

פתיחה

ומדתם של יום ושל לילה. ולענ"ד נר' שזה ירמוז הכתוב שהתחלנו בו פתחו לי וכו'. ואמרנו כי בו רמוז שם הנז' אחריו כתיב זה השער לה' צדיקים יבואו בו ר"ל כי השם של שערי צדק שהזכיר יען כי קדוש הוא לה' ע"כ צדיקים יבואו בו והצדיקים יהיו רומזים עליו והם הז' רועים וח' נסיכי אדם שהם צדיקי הדורות ורמוז בשמם השם הנז'. והבט נא השמימה וראה מפלאות תמים דעים כי לפי מ"ש כי דוד הוא בשם של מדת לילה ועמוס וחזקיהו הם בשם של מדת יום כנז' כמבואר בדברינו הנז' ושלשה אלה היתרים על י"ב כנז' הם ר"ת חע"ד חזקיהו עמוס דוד. והם ממש הרמוזים בפ' ונחה עליו וכו' ויש בו ג' רוחות רוח חכמה וכו' רוח עצה וכו' רוח דעת וכו' הרי חע"ד הנז' המורים על תורה שבכתב ותושבע"פ כנז':

ולדברינו אלה מ"ט ומ"כ אומרו פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה ולא הזכיר שם הויה כמ"ש אח"כ זה השער לה'. אלא שרצה לרמוז כי השם הנז' הרמוז בפתחו לי שערי צדק וכו' כנז' שהוא י"ב הנה בהיותו רמוז בז' רועים וח' נסיכי אדם אז יהיה ט"ו כי הם כמנין י"ה וע"כ בם בכללותם אודה יה וק"ל. וחוץ מדרכינו אמרתי בפשט המקראות הנ"ל פתחו לי וכו' זה השער וכו' דיש פה כמה הרגשות תחי' אמר שערי ואח"כ אמר שער. תחי' אמר אודה יה אח"כ אמר לה' הוי הויה שלימה ובתחי' אמר אבוא הוא עצמו ואח"כ אמר צדיקים יבואו. ואמרתי כי כל ההלל הוא מדבר על כל מי שהיה בצרה או עולי רגלים והולכי דרכים אשר ידרו בצרתם להביא קרבן ואחר הצלתם באים לירושלים ונותנים תודה לה' על הצלתם ומביאים קרבנותיהם והכהנים מברכים אותם ברוך הבא בשם ה' ברכנוכם מבית ה' אסרו חג בעבותים ר"ל שהקרבן שהביאו יאסרו אותו בעבותים עד שיגיע זמן הקרבתו לקרבנות המזבח וכל ההלל הוא דברי הבאים לירו' כנז' כאשר ירדוף הקורא בתבונה ובדעת. והנה הבאים לירושלים מסכימים קודם פתיחת שערי ירוש'. ואליהם אומר פתחו לי שערי צדק היא ירוש' שנקראת עיר הצדק והיו בה שערים הרבה ויען כי בירוש' אין מזכירין ה' ככתבו רק חצי השם ע"כ אמר אבוא בם אודה יה. ואח"כ בבואו לשער הפנימי של העזרה בקרוב להיכל ששם היה מזכיר הכה"ג את השם ככתבו אזי אמר זה השער

הוא

הוא לה' והין לי רשות ליכנס בו כ"א לדיקים הכה"ג והסגן יבואו בו ומתחיל ומודה להשי"ת אודך כי עניתני וכו'. זה אמרתי לשעבר בפשטות המקראות הנז' ועתה זיכני ה' שרמזתי בהם אמרי קדוש האר"י זיע"א:

שוב נשוב לדברות הראשונות בענין שם שר החכמה הנז' אשר הוא מורה דרך להבין תורה ומשנה ככתוב בנוסח התפלה הנז' בראש דברינו מפ"ק האר"י ז"ל שכתוב שיבאר לי משנה זו שאני לומד וכו'. ורמזנו את שמו בז' רועים וח' נסיכי אדם ככתוב לעיל. ובזה יתכן שע"כ רמוז בכתוב הנז' שם מאיר בש"ת שלו'ם אשו'ר כ"י יבו'א ס"ת מאיר שהוא מאירי משנה וע"י אלה הז' רועים וח' נסיכי אדם יהיה שלום בין התלמידים בהבנת המשניות כי נקבל אור השם הנז' והוא יורנו בדרך אמת. וע"כ השם הנז' של יום הוא גי' אמת וש' יתירה ושל לילה הוא אמת וא' יתירה והם אותיות השינוי שבין זה לזה וכשתלרף אותם הם אותיות אש רומז על התורה אש דת למו:

ועד לדברינו כי ז' רועים וח' נסיכי אדם שמותיהם יורו על החכמה ובינה דהא כתיב והקמונו עליו ר"ל על מלכות בית דוד יש עליה ז' רועים וח' נסיכי אדם והרי ספירת המלכות יש מן ספירת הבינה עד מקומה ז' ספירות שהם בח"ג תנה"י ומן החכמה עד מקומה ח' והם ח"ב ח"ג תנה"י כידוע הרי עינינו רואות כי ז' וח' הם רמז לבינה וחכמה ולכן רז"ל רמזו בהם שם החכמה והבי' הנז' ובפרט לפי מ"ש לעיל כי חכמ'ה ובינ'ה במלואותם הוא כמנין השם הנז' יהיה יותר מדוקדק והבן:

עוד אמרתי בענין השם הנז' אשר אמרנו שיש בו השכלה לתו' שבכתב ושבע"פ ויש בו ששה וששה אותיות שהשם הנז' הוא י"ב כמנין שבטי ישראל שהיו כתובים על כתפות האפוד על שתי אבני שהם ששה לימין וששה לשמאל והנה א'בני ש'הם ר"ת א"ש ע"כ השינוי בין שם לשם הוא אותיות א"ש כנז"ל ויען שהשתי אבני שהם הנז' נקראו אבני זכרון לבנ"י ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון ע"כ הם מועילים לחכמה שתלויה בזכרון. ואני בעניותי בראותי כי כתוב באבנים הנז' לזכרון חקרתי ומצאתי כל יחוד דזכירה הכתוב בשער היחודים בפ' חמש עשרה אמה קלעים לכתף התלוי בשם י"ה כידוע וכנז' שם כל הענין כולו

מלאתיו

פתיחה

מלאתיו בשתי אבני שהם רומזים על ב' אותיות השם שהם י"ה ויהיה שתי אבני שהם שתי אבני השם כי אותיות יקראו אבנים כידוע. והכתפות והשרשרות והמשבצות והעבותות כולם ממש מכוונים ליחוד הזכירה הנז' וכל מעיין בנקל ימצאם ע"כ כתוב בהם לזכרון כי בהם רמוז יחוד הזכירה עכ"פ השם הנז' רומז על ב' כתפות האפוד שהיו בו י"ב שבטים כנז' וע"כ כת"ף אפו"ד ב' פעמים יעלו גימ' כמנין השם הנז' כי הוא ב' כתפות אפוד וק"ל:

עוד האיר ה' את עיני ומצאתי סמך גדול לאמרי קדוש זיע"א ולשם הקדוש הנז' והוא מ"ש רז"ל ע"פ אוהב ה' שערי ציון וכו' שדרשו בו אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות. דמנ"ל לרז"ל לדורשו על מצוינים בהלכה ולא על מצויינים בתו' ומצות אמנם רז"ל רוח ה' דבר בם וראו כי בכתוב הנז' רמוז שם החכמה והמדע הנז' שנותן שכל ובינה להבין ההלכה מזה דרשו בו שערים המצויינים בהלכה וסדר השם הנז' בכתוב הנז' הוא באופן זה כי ר"ת א'והב ה' ש'ערי צ'יון מ'כל מ'שכנות הוא ממש שאצי"ם כי תיבת משכנות להיות המ"ם דומה לאות מ' של מ'כל ע"כ לקחנו הש' אות שניה של משכנות ויהיה שמצי"ם ואם לשם שאצי"ם יהיה בו הרמז באופן זה כי תיבת ה' נקראת אדנ"י וא"כ יהיה א'והב א'דני ש'ערי צ'יון מ'כל מ'שכנות י'עקב הוא שאצי"ם. והושמט תיבת משכנות מפני שהיא דומה לתיבת מ'כל שמתחלת במ"ם באופן כי שני הצדדין כלולים בפסוק הנז' וע"כ נאמר בתחי' המזמור יסודתו בהררי קדש כי הוא מיוסד על שמות החכמה של התורה ושעריה המצוינים בהלכה כי השמות הנז' יאירו עיני החכם בהלכה הרי כי השם הק' הוא אור החיים ויסודתו בהררי קדש:

וכדי לעמוד על בירור השם הנז' עזוזו ונפלאותיו באותיותיו אשכילך בינה כי הוא כולל כל ראשי שמותיו ית' שאינם נמחקים והם ידועים שהם אהיה הויה אדני אלה"ים שדי צבאות. אלה הם השמות הידועים בתורה ועוד יש א"ל אלו"ה וי"ה וכיוצא כולם נגזרים משמות אלה"ים והוי"ה והעיקר הוא אלה הששה שמות ולא יותר והם כולם נרמזים ר"ת שלהם בשם החכמה והמדע הנז' כי כן כתוב כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה וכתיב אשגבהו כי ידע שמי והשם הנז' כולל כל השמות דאם הוא שאצי"ם הוא

ר"ת

ר"ת ש'די א'היה א'דני צ'באות י'קוק א'לד'ים והמ'ס היא מבוף אלד"ים יען כי יש בו ב' אלפי"ן הרומזים לנוצר חסד לאלפים והם ב' אלפים תורה ע"כ אין לנו לרמוז ראש תיבת אלד"ים אלא סופה ואם השם הוא שאלי"ם יהיו בו רמוזים השמות הנז' כנז' אלא שבמקום א' שמורה על אהי"ה באה אות שין כי שין היא אות כ"א באותיות הא"ב והיא כמנין אהי"ה ע"כ באה ש' במקום אל"ף של אהי"ה. וטעם השינוי שנשתנית אהי"ה שנרמזה באות שי"ן ולא היא עלמה מפני כי שם זה לא נזכר בתורה כ"א כשאמר משה מה שמו ומה אומר אליהם ואמ"ל השי"ת אהי"ה א"כ הוא השם הנעלם שלא ידעו משה ע"כ באה תמורתו ש' לרמוז על תיבת שם כי שם אהיה הוא הנקרא שם ה' כאשר נבאר במקום אחר בע"ה ע"כ שמותיו ית' הרמוזים בשם הזה כולם נחקקים ונחצבים בהם החכמה והמדע והשכל והם מאירים עיני כל חכם ומבקש דעת ותבונה ולהיות כי השמות הק' הם מרומזים ביחודים וזווגי מדות העליונות והם עולים לקבל מהא"ם היורדים להשפיע ובעלותם נעלמים בכתר שהוא בחי' שם אהי"ה ע"כ שם העליה הוא שאלי"ם שנעלם בו אהי"ה ושם הירידה להשפיע הוא נגלה והוא שאאלי"ם. כ"ז אני אומר באימה ויראה פן לא כיונתי אל האמת וה' יצילני משגיאות ואם שגיתי את"ם. רק אני מבקש מכ"ל הקורא ורגיל בסדר זיווג המדות שיעשה סדר נכון לסדר השמות הנז' כפי מה שרשמתי אותם לבל יהיו בלי סדר וכונה כי אני בער ולא אדע עד מה למה נסדרו בסדר הנז' וה' יאר פניו אתנו:

הדרן לקמייתא כי משיח שיתגלה בימינו יהיו עמו ז' רועים וח' נסיכי אדם הרמוז בהם שמות שר החכמה והמדע. והנה ע"ליו ש'בעה ר'ועים הוא ר"ת שע"ר גם ש'מנה נ'סיכי א'דם ר"ת נש"א. והל זה רמז דהע"ה באומרו מי יעלה בהר ה' וכו' זה דור דורשיו וכו' סיים ואמר שאו שערים ראשיכם הם הז' רועים שהם שע"ר כנז' ובראשם רמוז שם החכמה והיינו שאו שערים ראשיכם והנשא'ו פתחי עולם הם ח' נסיכי אדם שהם נש"א כנז' והם שולחים פתחיא"ל לפתוח שערי חכמה לדורו של משיח והיינו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד משיח אלד"י יעקב במהרה בימינו ויורנו דרכי התורה ולפנותיה הנעלמים ומלאה הארץ דעה את ה' בב"א:




ביהכ״נ ובהמ״ד על קבר ר׳ מאיר בעה״נ

כרסייא דאליהו

איתא בילקוט מלכים א' סי' ר"ט וז"ל ובנביא העלה ה' את ישר' ממצרים ובנביא נשמר. ובנביא העלה ה' את ישר' זה משה. ובנביא נשמר זה אליהו זל"ע אתה מוצא ב' נביאים עמדו להם לישראל משבטו של לוי משה ראשון ואליהו אחרון ושניהם גואלים את ישראל בשליחות. משה גאלם ממצרים ועתה לכה ואשלחך אל פרעה. ואליהו לעת"ל הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא. משה גאלם ממצרים תחי' ושוב עוד לא חזרו ונשתעבדו במצרים. ואליהו כשיגאל אותם מן הרביעית עוד אינם חוזרים ומשתעבדים אלא תשועת עולמים. ואתה מוצא שמשה ואליהו שוים זה לזה בכל דבר. משה נביא. ואליהו נביא. משה נקרא איש האלקי'ם. ואליהו נקרא איש האלקי'ם. משה עלה למעלה. ואליהו עלה למעלה שנא' ובהעלות ה' את אליהו. משה הרג את המצרי. ואליהו הרג את חיאל שנא' ויאשם בבעל וימות. משה נתכלכל ע"י אשה שנא' קראן לו ויאכל לחם. ואליהו נתכלכל על ידי הצרפית שנאמר לקחי לי פת לחם בידך. משה ברח מפני פרעה. ואליהו ברח מפני איזבל. משה ברח ובא אל הבאר. ואליהו ברח לבאר שבע שנא' ויבא באר שבע וכו'. משה אמר אם כמות כל האדם ימותון אלה. ואליהו אמר חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר. למשה נאמר ויעבור ה' על פניו. ובאליהו והנה ה' עובר. במשה נאמר וישמע את הקול. ובאליהו נאמר והנה קול אליו וכו' וילט פניו. משה כנס את ישראל לפני הר סיני. ואליהו כנסם להר הכרמל. משה ביער עובדי ע"ז שנא' שימו איש חרבו על ירכו. ואליהו ביער עע"ז ותפש נביאי הבעל ושחטם. משה קנא מי לה' אלי. ואליהי קנא שנא' ויאמר אליהו לכל העם גשו נא אלי. משה נטמן במערה שנאמר ושמתיך בנקרת הצור.

ואליהו

ואליהו נטמן במערה שנאמר ויבא אל המערה וילן שם. משה ויבוא עד הר האלהים חורבה. ואליהו ויבוא אל הר האלדי"ם. משה בא למדבר. ואליהו בא למדבר מדברה דמשק. משה הסיח עמו[ ]ע"י מלאך שנא' וירא מלאך ה' אליו. ואליהו והנה זה מלאך נוגע בו. משה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל. ואליהו וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה. משה התפלל אל תשחת עמך ונחלתך. ואליהו התפלל שנא' ענני ה' ענני. משה תפס זכות אבות שנא' זכור לאברהם וכו'. ואליהו בנה את המזבח שתים עשרה אבנים למספר בני יעקב וכו' ישראל יהיה שמך. משה קבלו ישראל על ידו אהבתו של מקום שנא' כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ואליהו קבלו על ידו ואמרו ה' הוא האלדי"ם. משה עשה משכן כבית סאתים זרע. וכן אליהו, משה כשבנה את המזבח בנה אותו שתים עשרה אבנים למספר בני ישראל. וכן אליהו ויבן את האבנים מזבח בשם ה' ויעש תעלה כבית סאתים זרע סביב למזבח עכ"ל:

הנה המאמר הזה קרי בחיל פרשת גדולת אליהו זל"ט ודימה אותו למשה בכ"ד דברים גדולים הנמלאים שוים ביניהם כמו שמנאם הרב מהר"י אברבנאל בביאורו על מלכים. והגם שהרב הנז' עוד מלא ג' דברים שוים ביניהם כי משה קרע ים סוף. ואליהו קרע הירדן. משה הוריד אש מן השמים בזמן המלואים ואליהו הוריד אש מן השמים. משה הסתיר פניו כי ירא מהביט אל האלדי"ם ואליהו וילט פניו באדרתו. הרי עוד שלשה דברים שוים בהם משה ואליהו. ותמה הרב הנז' מדוע לא מנאום חז"ל עם הכ"ד דברים הנז' וגם הרבה לתמוה על רז"ל איך השוו משה לאליהו ובתורה כתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה עכ"ל. כבר הרב כלי יקר בביאורו על מלכים ב' י"ט בפסוק ויאמר לא ועמדת בהר הביא דברי הרב הנז' והרבה להשיב על כל תמיהותיו ואמר מר דהנך ג' דברים אשר הוסיף הרי"א ז"ל הנז' אין בהם לד השתוות עם משה כלל כי הם רחוקים זה מזה ולא דמו זה לזה כלל לך נא ראה אמרות יקרות להרב כלי יקר הנז'. ואני הדל נלע"ד דמ"ש הכתוב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה היינו לענין מ"ש במקרא הנז' אשר ידעו ה' פנים אל פנים. ובזה הוא שנתעלה משה משאר הנביאים אבל לכל שאר מעלות קם ויקום וכמ"ש משה

עלמו

עלמו לישראל נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלודי'ך. הרי משה הבטיח לישראל שיקום נביא כמוהו. והיינו אליאו זל"ט שהשוהו הכתוב לנבואת משה כדכתיב ובנביא העלה ה' את ישראל ממצרים ובנביא נשמר ודרשוהו בילקוט הנז' על אליאו הנביא זל"ט שישראל נשמרים על ידו בכל דור ודור עד ביאת הגואל. (א"ה הק' יעקב חי זריהן הי"ו לפי ישוב הגאון המחבר הי"ו יתיישב נמי מ"ש בילקוט בפסוק הנה ישכיל עבדי ירום וכו' ירום מאברהם ונשא ממשה וגבה ממה"ש וכו' ע"כ. הרי דמשיח ה' יהיה יותר גדול ממרע"ה וכן קרא כתיב ביה ונחה עליו רוח ה' וכו' וברוח שפתיו ימית רשע ולפי דב"ק ניחא בס"ד ועי' רמב"ם סוף ה' תשובה ע"ש) וטעם הדבר יען כי הוא ענף מט"ט שהוא שומר ישראל שע"כ נקרא מטט"ר כי תרגום של שמירה הוא מטרא כמ"ש כל זה בס' הקנה והרב מהר"מ ריקאנטי עה"ת ושאר הראשונים זיע"א כי קריאת שם מט"ט להורות על השמירה. ע"כ גם אליאו שהוא ענף ממנו ע"י נשמרים ישראל ומה גם כי מ"ט הוא לפי דברי המקובלים מעולם היצירה שהיא בחי' א"ל הוי"ה ואליאו הנביא אמרו בו בר"מ פ' פנחס כי אותיות אליא"ו הנבי"א הם אל יקו"ק נביא. בע"ה נביא דבריו במקומם. א"כ הרי אליאו הנביא שמו מורה על עולמו של מ"ט השומר. ע"כ אמר הכתוב ובנביא נשמר ודוק והבן. ובזה יובן הדמיון אשר דימו את אליאו למשה כי משה הוא בגי' אל שדי ואליאו הוא אל הוי"ה זה בבריאה וזה ביצירה והם שוים במעלתם ובבחינתם כל אחד בעולמו. ע"כ נאמנו מאד דברי הנביא ודברי חז"ל אשר השוו את אליאו למשה כל אחד לפי מקומו ושעתו ודי בזה למבין:

בעוד מלתא בפומאי אבא לדרוש ולתור בחכמה ענין השתוות שהשוו חז"ל את אליאו למשה בכ"ד דברים הנז' לא פחות ולא יותר ולמה היה זה והוא יען שדרשו תיבת נביא הנאמר בשניהם ותיבת נביא מתהפכת לכ"ד צירופים כידוע כי תיבה בת ד' אותיות בונה כ"ד בתים ע"כ מנו כ"ד דברים והשוו אותם הנביא אל נביא שכן דרך רז"ל לדרוש ולתור התיבה בשרשי אותיותיה שהרי תיבה אשר יש לה שנים או שלשה משמעיות דורשים אותה בכולם כי הם הולכים אחר עיקר מקום שורש קדושת אותיות התורה וכיון שהאותיות סובלות שני פירושים מפרשים אותם בהם

כידוע

כידוע למתבונן בדברי חז"ל. ע"כ גם פה השוו את שתי תיבות נביא הנאמר למשה ואליהו בכ"ד דברים מפני היותם בונים כ"ד צירופים כל צירוף על ענין שזה דומה לזה ודוק. וגם על שם כ"ד משמרות שהיו בישר' וכתיב הבא ובנביא נשמר ופשוט:

והנה מדברי הילקוט הנז' מפורש יוצא כי הוא משבט לוי כמשה והוא על דעת האומרים כי פנחס הוא אליהו וכן איתא בכו' מס' מלי' שאמרו לו ולאו כהן מר וכו' וע"ש בתוס' וכן איתא בילקוט פ' פנחס בתחי' וז"ל אמר ר' אליעזר יסב הקב"ה שמו של פנחס בשמו של אליהו זכו"ל מתושבי גלעד שעשה תשובת ישראל בהר הגלעד שנא' הנני נותן לו את בריתי שלום בריתי היתה אתו החיים והשלום ונתן לו חיי העה"ז וחיי העה"ב ונתן לו שכר טוב והיתה לו ולזרעו אחריו עכ"ל. והילקוט הנז' מפרקי ר"א וכונתו פשוטה לומר כי פנחס נתחלף שמו והכתוב קראו אליהו בנביאים בס' מלכים וזה לאות במה שקראו לאליהו מתושבי גלעד מפני שפנחס עשה תשובת ישר' בהר הגלעד ותשובת ישר' בהר הגלעד היתה ע"י פנחס ככתוב בסוף יהושע כי בני ראובן ובני גד בנו מזבח בירדן ועלו עליהם בני ישראל להלחם עמהם התגללו בני גוב"ר וישמע פנחס הכהן ונשיאי ישר' וייטב בעיניהם ושבו ישר' מהר הגלעד להלחם עם בני גוב"ר וזהו מתושבי גלעד הרי כי פנחס שעשה המעשה הזה הוסב שמו לאליהו שנקרא תושבי גלעד וע"י היה שלום בישר' וזהו סיום דבריו בריתי שלום וכו' הכל ככתוב במאמר הנז' וזה המאמר מורה כי פנחס הוא אליהו וענין זה שאמרנו בכונת המאמר הנז' הוא מבואר עוד לקמן סמוך בילקוט שאמרו שם ר' אלעה אומר לא נתכהן פנחס עוד שהרגו לזמרי רב אשי אמר עד ששם שלום בין השבטים שנא' וישמע פנחס הכהן וכו' ע"ש. והך קרא הוא הנאמר בסוף יהושע הנז' ובתחי' הענין שם לא קראו כהן ובסוף הענין קראו פנחס הכהן מזה הוכיח רב אשי כי ע"י אותו מעשה ששם שלום בין השבטים נתכהן פנחס ע"ש. הרי מפורש כדאמרן בפירוש שעשה תשובת ישרא בהר הגלעד שהוא על מה ששם שלום בין השבטים. ולפי"ז מש"ה הנני נותן לו את בריתי שלום קאי על אותו זמן ששם שלום בין השבטים וק"ל:

וראיתי במגיד מישרים למרן הק' זיע"א פ' פנחס שכתב אבל רזא דמלתא דאליהו רמיז ביה הוי"ה דהא תלת אתוון

דהיינו

דהיינו יה'ו בי'הו ואל דאליהו היא ה' בתראה דהיא בתו של אברהם אבינו אתקריא אל. והא שהיא למעלה (ר"ל שקודמת לאותיות יה"ו) מיה"ו למרמז דהיתה לראש פינה ופינחס מלא ביו'ד אית ביה ה' אתוון ובחילופי אתוון בבחי' אפא ביתות הוא איהו משו"ה איקרי פנחס הוא איהו כלומר שמא דפנחס הוא מתחלף באתוון באליהו עכ"ל הנ"ל. ולדבריו יתכן שזה רמזו במאמר הנז' שאמרו הסב שמו של פינחס בשמו של אליהו ר"ל שהם בחילוף אותיות יהיה פינחס אליהו והיינו דנקט הסב ר"ל החליף. וסדר החילוף נלע"ד באופן זה פ' של פינחס בו' של אליהו באותיות בומ"ף והיו'ד היא יו'ד של אליהו והנ' היא ל' של אליהו בחי' דטלנ"ת והח' בה' באותיות אחה"ע והס' באלף באותיות אח"ס בט"ע ויהיה לפי זה פינחס בחי' אותיות אליהו על סדר זה וילה"א זה יתכן בכונת המגיד ז"ל עכ"פ נקטינן מב' מאמרים אלו דפינחס הוא אליהו זל"ט אך יש עוד מאחז"ל אחרים המורים להיפך ובע"ה במקומו נייסב הכל כאשר יבא לקמן בע"ה:

וז"ל הבראשית רבה (ס' ויצא פר' ע"א פיס' י"ב) אליהו משל מי ר' אלעזר אומר משל בנימין שנא' ויערשיה ואליה וזכרי בני ירוחם כל אלה בני בנימן. ר' נהוראי אמר משל גד היה הה"ד ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אמר ר' פליפי בן ר' נהוראי מאי חזית לומר כן א"ל דכתיב ויהי להם הגבול יעזר וכל ערי הגלעד (ר"ל שבני גד היה חלקם כל ערי הגלעד ע"כ איהו שנקרא מתושבי גלעד היה משבט גד ומאמר זה מורה שלא כדברי התוס' במס' סוטה שכתבו שנקרא גלעדי שהיה מאנשי יבש גלעד שהיא בנחלת בני בנימין ולקמן נכתוב עוד בזה בע"ה) ומה מקיים רבי אלעזר קראה דרבי נהוראי תושבי גלעד מיושבי לשכת הגזית הוה. ומה מקיים ר' נהוראי קרא דר' אלעזר. אלא מדרשות הן בשעה שהקב"ה מרעיש עולמו איהו מזכיר זכות אבות בני ירוחם והקב"ה מתמלא רחמים על עולמו. פעם אחת נחלקו רבותינו בדבר אלו אומרים משל גד ואלו אומרים משל בנימין בא ועמד לפניהם אמר להם רבותי מה אתם נחלקים עלי אני מבני בניה של רחל אני עכ"ל. ויש להרגיש באומרו מבני בניה של רחל למה תלה הדבר ברחל והוה ליה למימר מבני בנימין אני ואין לומר שרצה לרמוז גם על היותו מיוסף בן רחל

כי

כי פנחס היה מיוסף כמ"ש רז"ל ע"פ מבנות פוטיאל לו לאשה שהוא יוסף שפטפט ביצרו כידוע הא ליתא שהוא אומר מבני בניה הזכרים ואילו פנחס היה מיוסף מצד הבנות מצד אמו שהיתה מיוסף ואינו נקרא מבני בניה של רחל וע"כ דעל בנימין קאמר וא"כ הו"ל לומר בהדייא מבני בנימין אני. ע"כ נלע"ד ליישב הדבר כי אליהו זל"ט רוח ה' דבר בו ומלתו על לשונו ורצה להודיעם להחולקים ביחוסו מאיזה שבט הוא ופיו פתח בחכמה והשיב אותם כי לא אדם הוא לדעת יחוסו אלא הוא עיקרו מלאך בשמים כאשר נבאר לקמן בשם כל הראשונים זיע"א. וזה רמז להם באומרו מבני בניה של רחל כי שם רחל נגזר משם רוח אל וכן דרשוהו רז"ל במד' שנקראת בשם רחל ע"ש רוח אל והמלאכים שרשם מרוח אל כדכתיב עושה מלאכיו רוחות וע"כ יש במלאכים שם אל כי הם מרוח אל והודיעם שהוא משורש המלאכים ולא אדם הוא לחלוק ביחוסו כאשר יבא לקמן בע"ה. וע"כ גם אליהוא שהיה מחבריו של איוב אשר ישא את שמו של אליהו אמר על עצמו רוח אל עשיתני ונשמת שדי תחייני הרי שתלה עשיית גופו ברוח אל ונשמתו בשם שדי ע"כ. גם אליהו זל"ט תלה עצמו ברוח אל ואמר כי הוא מבני בניה של רחל והם המלאכים הנבראים גם הם מרוח אל דכתיב עושה מלאכיו רוחות וזה יסוד קיים למה שמכנים בזוה"ק והמקובלים לשכינה בשם רחל כי היא רוח אלקי'ם. ובתולדה זאת יובן כונת הזוה"ק ע"פ הנאמר בפ' בלעם ותהי עליו רוח אלקים שדרשוהו עליו על העם שהם ישר' שהיתה רוח אלקים מכסה אותם שלא ישלוט עין הרע של בלעם בהם. וזה היה לישראל בזכות יוסף שכיסה על רחל אמו מפני עשו ע' בדברי הזוה"ק והמתבונן בו הוא ממש כדברינו כי רחל היא ממש רוח אלקים והיא רוח המלאכים וע"כ אמר אליהו זל"ט אני מבני בניה של רחל ר"ל כל מציאותי הוא מלאך מרוח אל. וגם אליהוא חברו של איוב ידע כי שמו אליהוא מורה על א'ל ויה'ו כי אל הוא רוח אל והוא הנותן בו הגוף אבל נשמתו היתה מיה'ו שבשמו והיא נקראת נשמת שד"י והוא חייו ונשמתו כי יה'ו הוא נגזר משם שד'י שהוא תכלית וסיומא דגופא היסוד בה הרמוז בשם יה'ו וע"כ אמר ונשמת שדי תחייני וגם אליהו הנביא זל"ט כיון לזה במה שאמר מבני בניה של רחל זה נלע"ד עתה וכתבתיו פה

בקצר

בקל"ר דברים והקורא בדברים הבאים לקראתנו בתוך קונטריסנו זה. יבין הדבר על בוריו ועתה אין כאן מקומו. ובמקומו יבא הכל ע"ן. וזה לך האות לדברינו אלה שהרי אליהו זל"ט כל עניינו הוא רוח והוא בחי' דרוח שהרי כתוב נחה רוח אליהו. וכתיב ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע. ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. ויעל אליהו בסערה. וכן כמה כתובים המורים שהוא שורש ובחינת רוח אלקי"ם וכן כתב האר"י זיע"א כי הוא בחי' רוח של ז"ע של. אדה"ר. וגם שמו אליהו הנה מורה על שמות א"ל הוי"ה שבעולם הילירה שהיא בחי' הרוח ע"כ אמר מבני בניה של רחל אני. ופה דברתי בקל"ר דברים לפי הענין ובתוך קונט' זה במקומו יבואר היטב בע"ה:

איתא בהקדמת הזוה"ק די"ג ע"א וז"ל פקודא שביעאה למיגזר לתמניא יומין ולאעברא זוהמא דעורלתא וכו' ועוף יעופף על הארץ דא אליהו דטאס כל עלמא בד' טאסין למיהוי תמן בההיא גזירו דקיימא קדישא ואצטריך לתקנא ליה כורסייא ולאדכרא בפומא דא כורסייא דאליהו ואי לאו לא שרי תמן עש"ב וכן בזוה"ק פ' לך לך דל"ג ע"א וז"ל א"ר אבא בשעתא דבר נש אסיק בריה לאעליה להאי ברית קרי קב"ה לכל פמליא דיליה ואמר חמו מה בריה עבדית בעלמא ביה שעתא אזדמן אליהו וטאס כל עלמא בד' טאסין ואזדמן תמן ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא אחרא ליקרא דיליה ויימא דא כורסייא דאליהו ואי לאו לא שרי תמן והוא סליק ואסהיד קמי קב"ה עש"ב. וכן בזוה"ק פ' ויגש דר"ט ובכמה מקומות נזכר דבר זה שאליהו מעיד לפני הקב"ה על המילה והכל הוא מפני שהוא לימד קטיגוריא על ישראל ואמר כי עזבו בריתך בנ"י וכו' אמ"ל הקב"ה חייך בכל אתר דהאי רשימא קדישא ירשמון ליה בני בבשרהון אנת תזדמן תמן ופומא דאסהיד דישר' עזבו הוא יסהיד דישראל מקיימין כידוע. ומכח דברי הזוה"ק נתפשט המנהג בכל תפוצות ישראל לתקן כסא מיוחד לאליהו הנביא זל"ט בשעת המילה וקודם שימול המוהל את התינוק לוקח הילד מאבי הבן ונותנו בכסא הנז' ואומר בלשון זה. זה הכסא של אליהו הנביא מלאך הברית זל"ט ואומר פ' אשרי תבחר ותקרב וכו' ועוד פסוקים אחרים הכל כמנהג המדינה ואח"כ נוטל התינוק משם ונותנו בחיק הסנדק ויושב בכסא שלפני כסא אליהו הנביא ושם עושים המילה כידוע. וגם בשם מהרי"ל כתבו

בשם'

בס' מכשירי מילה פ"ח אות ו' די"ש לחפש אחר יהודי כשר לעשותו סנדק וכו' כדי שיבא אליהו מכוסה במעיל אלל בעל ברית ומשום כבודו מושיבין לו כסא אחר כמ"ש רב סעדיא גאון ז"ל דאליהו הוא מלאך הברית עכ"ל. ובס' אור זרוע הג"מ האריך בזה בה' מילה ע"ש. ומזה נר' דמנהג זה קדוש לגילוי זוה"ק שהרי מהרי"ל ואו"ז לא ראו הזוה"ק ולא הזכירו ותלה הדבר ברב סעדיא גאון ז"ל. וגם בספרי האחרו' ז"ל הזכירו זה בשם פרקי ר"א ובשם מדרש רז"ל דאליהו עומד בשעת המילה ועי' בב"י ובש"ע בה' מילה כי אין הספרים אללי להביא כל דבריהם:

מיהו דבר זה שלריך לומר בפיו זה הכסא של אליהו הנביא זל"ע לא הוזכר בשום מקום כי אם בזוה"ק ועל פיו הוא שנתפשט מנהג זה לומר זה הכסא וכו' קודם המילה כנז':

ואמת אגיד כי בימי חרפי בהיותי עומד ומשמש לפני מוה"ר הרב הגאון כמוהר"ר חיים שמואל הכהן ז"ל ראיתיו כאשר היה מל איזה תינוק כשהיה מניחו בכסא שאליהו היה מדקדק לומר זה הכסא לאליהו וכו' ולא של אליהו כי הוא היה מדקדק במילי דתפלה טובא. ולא אסתייעא מלתא לשאול את פיו מה טעמו ונימוקו. וגם אני הקטן תלמידו נהגתי לומר כן בלשון רבי זה הכסא לאליהו וכו' ולפי מה שאני מדמה בטעמו שרלה לדקדק שלא להוליא דבר שקר לומר זה הכסא של אליהו ולפי האמת אינו שלו אלא שאנו מיחדים אותו לכבודו על כן בחר לשון ערומים לומר לאליהו ר"ל שהוא מזמינו לאליהו לשבת עליו וכמ"ש הכתוב וישם כסא לאם המלך. ואח"ז מלאתי הדבר מפורש בס' כתם פז על ב' מקומות של הזוה"ק הנז' שכתב ויאמר זה הכסא לאליהו ע"ש. אך עתה הן לבי מהסס שלא לשנות מלשון אשר הוזכר בזוה"ק שאמרו דא כרסייא דאליהו ולא אמרו לאליהו ודאליהו הוא תרגום של אליהו כי הד' היא במקום של בתרגום כידוע ואיך נתחכם על דברי הזוה"ק וע"כ אין בידי להכריע ובפרט בהיותי בלי ספרים. וכרגע נזדמן לי ס' יפה ללב ושם ראיתי בביאורו על ש"ע א"ח סי' תע"ב אות ו' שהביא מנהג שנוהגין בליל פסח להניח כוס לשם אליהו בשם מהרי"ל ז"ל וכתב בסו"ד מיהו בעיקר המנהג שכתב שאומרים זה הכוס לאליהו לפי מ"ש מוה"ר מדרש אליהו בפי"ג דג"ן ע"ב נראה דלא נכון לומר בנוסח זה רק זה הכוס

הכוס של אליהו ז"ל עכ"ל. ואני עני לא ראיתי מ"ש הר' בס' מדרש אליהו על כן לא ידעתי מה כונתו במ"ש כי לא נכון לומר לאליהו את של אליהו באופן כי הדבר מוטל בספק הי מינייהו עדיף:
ולכן אחר התיישבות פורתא נר' דהטוב טוב לומר כנוסח הזוה"ק ממש ככתבו וכלשונו דא כרסייא דאליהו הנביא מלאך הברית זל"ט ובזה אנו יוצאין ידי כל ספק כיון שדבר זה נתקן עפ"י הזוה"ק חייב אדם לומר כלשון רבו בלי שינוי והמדקדק בלשון הזוה"ק יראה שגם בזוה"ק קפיד במילי לומר בנוסח הזה מדאצטריך לומר ויימא דא כורסייא וכו' דמה לו לדקדק להודיענו אשר יאמר והול"ל בעי לתקנא וכו' ולאדכרא בפומא מילתא דנא וממה שראינו שדייק הזוה"ק פ' לך לך ובהקדמת הזוה"ק להזכיר נוסח האמירה מורה שכן הוא בדוקא ולא לשנות מכל דברו הטוב הנאמר ברוה"ק ורמוז בו כמה סודות ופוק חזי אמירת בריך שמיה דמרי עלמא הנזכר בזוה"ק אמירתו דהכל נהגו לאומרו בנוסח זוה"ק שהוא לשון תרגום וגם זה הדבר כמוהו לאומרו בנוסח הזוה"ק. וטעמא נ"ל חדא שהרי כמה דברים של קדושה נאמרים בל' תרגום כמו קדיש וזולתם וכבר כתבו ז"ל ב' טעמים או מפני שלא יקטרגו המלאכים או מפני כי העם היו מדברין בל' תרגום ותקנו להם קדיש כלשונם וכן כל אמירא והא לחמא עניא וזולתם וכל הנך תרי טעמי שייכי הכא בנ"ד כי בודאי יקטרגו המלאכים בהיותינו עושים כבוד גדול לאליהו שהרי קב"ה קרי לכל פמליא דיליה ואומר חמו מאי בריה עבדית וכו' כנז' בזוה"ק ובודאי שהם רואים זה כמו אליהו אלא שאליהו צריך להעיד כנז' בזוה"ק וא"כ יש לחוש שיקטרגו עלינו מקנאתם. וגם מפני כבודו של אליהו צריך לאומרו בלשון תרגום כדי שיבינו העם ויכירו כי זה הכסא הוכן לכבודו ולא ישב אדם בו וכיון שביוס אשר הונהג זה היה מימי קדם בהיות ישראל מדברים בלשון תרגום אין לנו לשנות וכמו שנשאר מנהג הקדיש וזולתו. הרי כי לפי ב' הטעמים אשר נאמרו בקדיש שייכי הכא. ועוד יש סניף אחר וטעם אחר שלא לאומרו בלשון הקדש והוא דמאחר דאין ה' שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק וכתיב בתורה כי יד על כס יה איך עתה בשעת המילה אשר שם גילוי אורו יתברך שמו וכל פמליא קדישא דיליה נאמר על אליהו שיש לו כסא מיוחד וכסאו ית"ש ח"ו אינו שלם

שלם ע"כ כשאומרו בלשון תרגום אין קפידא כי שם כסא באותיותיו הוא שאינו שלם אבל עצמות הכסא ח"ו אין שום חסרון בו כדכתי' כסא כבוד מרום מראשון אלא שאותיותיו חסרים וע"כ כתיב לעת"ל יקראו לירושלים כסא ה' שיהיה ה' שלם והכסא שלם בקריאותיו ואותיותיו והיינו כסא ה' הנז' בפסוק הנז'. ע"כ גם אנן לא נזכיר שם כסא על כסא אליהו מפני כבוד שמים רק בלשון תרגום. וכן נמצא כתוב בשער הליקוטים בפסוק ויפל ה' אלקים תרדמה וגם בפסוק אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם כי השי"ת היה מדבר עם הנביאים בל' תרגום כשהיה ע"י תרדמה וגם אברהם היתה נבואתו בלשון תרגום עש"ב ואברהם הוא היה אב המילה ע"כ נכון לדבר בשעת המילה בלשון תרגום. ושוב מצאתי בזוה"ק פ' לך לך דפ"ע אמרו שם להדייא דקודם שנימול אאע"ה לא דבר עמו השי"ת כי אם בלשון תרגום דון מינה ואוקי באתרין:

עוד זאת אנכי אדרוש מעמי אם יכשר בעיני ה' והוא דלענ"ד נראה דגם עדות אליהו זל"ט אשר הוא מעיד על ישראל על המילה הוא בלשון תרגום וכל בחי' לשון תרגום שרשו מאליהו והעידה לי עדים לזה. חדא כי רז"ל במדרשיהם דרשו על פסוק הנה בשמים עדי ושהדי במרומים. כי בשמים עדי הוא חנוך שהוא גי' עדי. ושהדי הוא אליהו ואמרו כי הקב"ה נטל מזה העולם את חנוך ואליהו להעיד על כל ברואי העולם עי' בילקוט ראובני פ' בראשית שהביא דבר זה וגם בעלי התוס' עה"ת כתבו זה. מ"מ נקטינן כי עדות אליהו זל"ט הלא היא כתובה לשון תרגום כי ושהדי היא תרגום והוא עד מתרגמי' שהדא א"כ זה לאות כי אליהו מעיד בלשו' תרגום. זאת ועוד אחרת כי הזוה"ק והתיקונים והזו"ח שבכולם כתוב לשון תרגום כולם הם מפי אליהו שהיה מתגלה לרשב"י ומשים דבר בפיו ואומר לו סתרי תורה וכן כתוב בכמה מקומות בזה"ח אתגזר על פומא דאליהו. והחוקר בדברי התיקוני' והזוה"ח יראה בו הרבה דברים שאמר אליהו זל"ט וכולם בלשון תרגום והגם שרשב"י כל דברו במשנה בלה"ק ובזמן שלו כל המשניות והברייתות והלכות בלה"ק עכ"ז נתייסד דבריו בזוה"ק בל' תרגום והוא לסבת היותו ע"י אליהו. וקרוב הדבר לשמוע שגם פלפול האמוראים על המשניות אשר הוא מחודש בשכלם מפי אליהו שהיה מלוי להם ע"כ תלמוד בבלי וירוש' הם בלשון תרגום אבל המשניות שהם

מקובלות

מקובלות הלכות פסוקות מפי משה נאמרו בלשון הקדש. אבל דבר שנתחדש ע"י אליהו בפלפול המשניות היו בלשון תרגום וזה לאות כי אליהו מדבר בלשון תרגום. וקרוב לומר הטעם בזה כי אליהו כתבו ז"ל שהוא המלאך סנדלפו"ן והוא בחי' נקבה והנקבה שרשה מן ויפל אלהים תרדמה ותרדמה היא בחי' התרגום שהיא היא בגי' תרגום ועי' בשער הפסוקים בפ' ויפל ה' אלקים תרדמה שכתב כיולא בזה וגם שמו סנדל הוא תרגום של נעל באופן כי נלע"ד כי שורש התרגום הוא אליהו. ולא עוד אלא קרוב לומר שגם תרגום אונקלוס הוא מפי אליהו זל"ט ויש סמך לזה ממ"ש בש"ס כי תרגום אונקלוס הוא מפי ר' אליעזר ור' יהושע ואנו במ"א עתידין לבאר לקמן באותות ומופתים כי ר' אליעזר ור' יהושע הם קבלו תורתם מאור אליהו. וע"כ אליעזר יש בו אלי' מאליהו ויהושע יש בו יה"ו מן אליהו וע"כ על הרוב הם מחולקים בדעותיהם כאשר יבא לקמן באר רחובות בע"ה. וגם אליהו נקרא מתורגמנו של משה בזוה"ק והוא מתורגמן ורמוז שמו בר"ת הפסו' אם ללצים הוא יליץ ולענוים שהוא אליהו ומליץ הוא מתורגמן וכמ"ש בתרגום על פסוק כי המליץ בינותם והמתורגמן נקרא על שם שמדבר בלשו' תרגום להודיע לעם תרגום ההלכה וכיון שכן בודאי שהוא יסוד ושורש התרגום והגם שהוא מלאך ואין המלאכים נזקקין ללשון תרגום עכ"ז שאני אליהו שהוא אדם ואפי' אדה"ר אמרו רז"ל כי בלשון תרגום סיפר כידוע. ומצינו כי אף שמות הספירות המקובלות שמותיהם מימי הקדמונים בלשון הקדש נתכנו עוד בכנותיהם העליונים בלשון תרגום מפי רשב"י ומפי אליהו כגון עתיק אריך אנפין או"א ישסו"ת וזו"ן וכיולא. וזה לאות על דברינו. ובזה נחה דעתינו על הזוה"ק והתלמוד בבלי וירושלמי שכולם נתחברו בלשון תרגום והוא פלא למה היה הדבר הזה ולדידן ניחא. ואף המדרשים וזולתם רובם בלשון תרגום ולא נכתב בלה"ק כי אם המשניות והל' המקובלות מהקדמונים שלא עפ"י אליהו זל"ט. ומה גם שבתרגום כתב האר"י ז"ל שהוא משורש נשמת הגרים וכיון שהגרים שרשם וקדושתם מכח המילה שנתנה לאברהם שהיה ראש לגרים וגם אליהו זל"ט הוא המלאך הברית ע"כ גם הוא דבק בתרגום שהוא שורש הגרים והמילה כנז':

ובפרט היותו אליהו זכור לטוב משורש יתרו שהוא גר כאשר

כאשר יבא לקמן בע"ה. וכבר בעניותי במ"א הארכתי שיח בביאור מאמר רז"ל שאמרו למה נקרא שמו יתרו שיתר פרשה אחת בתורה ואני עני הוק"ל טובא לשון זה שאמרו שיתר פרשת אחת שהוא כמו זר נחשב לומר שהתורה יש בה יותר והלא כתובה היתה אלפים שנה וכו' והלא בפ' גלפחד ופ' טמאים אמרו שזכו ונכתבו על ידם ולא אמרו לשון יתור כמו ביתרו ואיך הלשון אומרת שיתר פרשה אחת בתורה. ואחרי התבוננות בענין אמרתי עפ"י דברי האר"י הנז' כי התרגום הוא בחינת נשמת הגרים והתרגום יש בו יתורים הרבה על פשוטי המקראות שזה דרכו תמיד לעשות שינוי במקראות בדבר הנוגע למדותיו יתברך. וכמ"ש הרמב"ם ז"ל במור"נ בענין זה באורך. והרמב"ן ז"ל השיג עליו בפי' עה"ת בפסוק אנכי ארד עמך מצרימה ובשאר מקומות ואמר מר כי התרגום הוא מדבר לפי סתרי תורה ולפי בחי' הענין. ואני בעניי ישבתי דעת הרמב"ם ז"ל והצלתיו מכל קושיות הרמב"ן ועשיתי כלל מיוחד שלקח לו התרגום בענין הנוגע לאלקותו יתברך. ובזה נתישבו כל שינויי התרגום ה' יעזרני במ"א להזכיר ענין זה. אך עתה ה איננו לדעת כי התרגום מיתר לשון על התורה מפני רוממותו יתברך שלא יוכלו הגרים לקבל התורה מוגשמת כפשטה ורק ישראל שיוכלו לתאר ית' בתוארי הגשמיות כי הם מן שורש אורו יתברך אבל הגרים אי אפשר להם לקבל התורה כי אם ע"י התרגום שיש בו יתור לשון כאמור. וכן ארז"ל בש"ס שהמחסר מן התרגום מחרף נגד כבודו ית'. ע"כ יתרו אשר תיקן פ' ואתה תחזה על ידו אשר באמלצותו נבחרו שופטים על ישר' והערב רב אנשים חוץ ממשה הוא דומה כמו התרגום שהוא בל' אחר שאינו ל' תורת משה וע"כ אמר תחזה שהוא לשון תרגום ובאמלצות מעשה זה שעשה יתרו שהוא גר לתקן נשמת הגרים בכח מעשה זה תיקן בדברו וקדש את התרגום ויצא לאורה והתרגום הוא יתור על לשון התורה ויהיה לשון רז"ל שאמרו יתר פרשה אחת בתורה הוא בדרך חידה ורמז שיתר פירוש אחת בתורה והוא התרגום שהוא בחי' יתרו וגם תרגו'ם ע"ה גי' מיתר והיינו שיתר פרשה אחת בתורה שהיא פרשת ואתה תחזה ודוק:

באופן כי רגלים וידים לדבר כי לזיות אליהו שהוא פנחס והוא מיתרו וכמ"ש רז"ל וגם ר' האר"י זיע"א כתב כן

להדיא

להדיא בשס"ג כאשר יבא לקמן בע"ה על כן כל האורותיו ורוחו הטהור הנושב ושורה על בעלי תורה ללמדם דעה ובינה בד"ת הכל הוא בלשון תרגום ואף המגיד של מרן הק' זיע"א הוא בל' תרגום כי הוא ענף מעלוי אליהו זל"ט. ואפשר כי התרגום נתקבל בהר חורב ולה"ק בסיני וע"כ איתו שהיה בהר חורב מדבר תרגום וע"כ בחורב כתיב וראית את אחורי הוא בחי' התרגום. לכן כתיב זכרו תורת משה וכו' בחורב על כל ישראל ובתריה כתיב הנה אנכי שולח לכם את אליהו וכו':

והגם כי ידעתי כי יד הדוחה נטויה לכל השערות אלו ויש לאומר לומר כי הש"ס וירושלמי ומדרשים שנתייסדו בל' תרגום הוא לטעם כי בעת ההיא פשט הלשון ההוא בישראל והיו בקיאים בו יותר מלה"ק. עכ"ז הא ודאי כי לא נפל הדבר במקרה שכל הש"ס והמדרשים שנאמרו ברוה"ק ובגילוי שכינה יתחברו ויכתבו ויקבעו לדורות בלשון תרגום אם לא שנאמר כי הכל בא מכח אליהו זל"ט שע"י היתה השפעת חכמת התורה בדור ההוא והוא היה מלוי תמיד ביניהם וממנו קבלו כמה שמעתות והוא הגביר בכחו בעת ההיא את הלשון ההוא וטיהרו וקדשו והביאו אל הקדש לחבר בו את פירושי התורה מפני היותו הוא עצמו מקור לשורש התרגום ושורש המילה של אאע"ה אביהם של גרים שמשם שורש התרגום ואשר יתבונן בבחי' נשמת הגרים ומקור אליהו זל"ט ימצא חן בדברינו אלה ובפרט שכל בחי' אליהו נבראת ביום ה' לששת ימי בראשית כנז' בזוה"ק בפסוק ועוף יעופף על הארץ דא אליהו דטאס וכו' וכל הש"ס והמדרשים נתייסדו באלף החמישי ולקמן יבואר זה בע"ה לכן טוב וישר לפי עכ"ד לקרוא בגרון ולומר דא כרסייא דאליהו זל"ט וכנז"ל וכלשון הזוה"ק. ובפרט כי בזוה"ק אמרו ועוף יעופף על הארץ דא אליהו דטאס כל עלמא וכו' ותיבת כורסי'א היא בגי' הארץ ע"ה. והיינו יעופף על הארץ על הכורסייא הנז' לכן טוב לקרותו בשם כורסייא זה נלע"ד:

ובזה יובן לנו הענין הנפלא אשר הגירסא בזוה"ק העשוי בל' תרגום מלאלא הנפש ומאירה כזוהר הרקיע וכן ראיתי כתוב להרב מהר"י עבאדי ז"ל בס' מעין מיים שחבר בלשון תרגום כתב כן וגם כתוב באחרונים שלשון התרגום מטהר ומזכך כתמי הנפש בסגולתו והטעם הוא כי הוא משורש אליהו זל"ט אשר עליו

מוטל

מוטל לטהר את ישראל מכל טומאתם והוא המשיב לב אבות ומשיב ישראל בתשובה והוא מטהר את נשמות הדחויות ומביאם תחת כנפי השכינה כנשמת הגרים וכן כתב המג"ע בכמה מקומות. וזה רמזו רז"ל באומרם לשון של זהורית מלבין עונותיהם של יש' לשון של זוה"ק נקרא זהורית תרגום מלבין עונותיהם של ישראל. וגם זה רמז לשם לבן הארמי כי התרגום שהוא ארמי הוא לבן טהור הוא והוא ע"ד מיניה וביה אבא שדי ביה נרגא כי הארמי להיותו מקליפת נוגה כמ"ש המג"ע בכמה מקומות ע"כ בכח קדושת התורה שנאמרת בלשון. הוא מבטל את כח הקליפה של נוגה ומביאה אל הקדש כידוע מדברי האר"י זיע"א בענין קריאת שנים מקרא וא' תרגום בקריאת החק לישראל וגם מקריאת הפרשה ביום ששי והכל הוא לטעם הנז' כי התרגום הוא כמו בירור מברר ומתקן את ניצוצות הקדושה ומכניסם למקומם. אשר בזה יתישב ענין תמוה מה שנלטוה אליהו למשוח חזאל למלך על ארם מה שלא היה כן לשום מלך ממלכי הגוים ולדידן ניחא כי הוא שורש ארם ושורשו מיתרו שאמר ואתה תחזה כנז"ל לכן הוא ע"י שם אל שבאליהו משח חזאל מלך על ארם והוא התרגום ויהוא בן נמשי מלך על ישראל משח אותו בבחי' יה"ו שבו והוא שורש לשון עברי שנים מקרא והיינו נמשי אותיות שנים ויהוא הוא אותיות אהוי יסוד לשון העברי כידוע. הרי גלינו דעתינו והבוחר יבחר:

ובכן שוב נשוב לדברי הזוה"ק שדרשו ועוף יעופף על הארץ דא אליהו דעאם וכו' דמנ"ל לדורשו על אליהו ולא על זולתו. וגם למה לא נפרשו כפשוטו על העוף והגם שהזוה"ק זה דרכו לדרוש המקראות חוץ לפשט כי התורה תדבר למטה ותרמוז למעלה עכ"ז למה נקרא אליהו בשם עוף ולא שם אחר. ואפשר לענ"ד דהזוה"ק ק"ל בלישניה דקרא דתחי' אמר יעופף על הארץ ואיך קאמר אח"כ על פני רקיע השמים והוו תרתי דסתרן ואם הכונה שיעופף על הארץ וגם על השמים הול"ל ועל פני. גם תיבת על פני רקיע השמים אין לה משמעות שהרי כתוב במקום אחר כל צפור אשר תעוף בשמים ולא על השמים וגם ע"פ רקיע מורה שהוא למעלה מן השמים והוא מעופף על פניו והחוש יכחיש זה. ע"כ מזה דרשוהו על אליהו שהוא בבת אחת נמצא בשמים ובארץ כי הוא אדם ומלאך אין כמוהו מלאך השולט בבת אחת

וברגע אחד בשמים ובארץ כמוהו. ויבן אומרו להדיא בזוה"ק פ' ויקהל דקצ"ז ע"ב וז"ל בקיצור אשכחנא בספרא דאדם קדמאה דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא דיחות לעלמא בארעא ואליהו שמיה והוא בההוא גופא יסתלק ויסתליל מגופיה וישתאר בסערא וגופא דנהורא אחרא יזדמן ליה למהוי גו מלאכי וכד יחות יתלבש בההוא גופא דאשתאר בעלמא ובההוא גופא יתחזי לתתא ובגופא אחרא יתחזי לעילא ודא איהו רזא דמי עלה שמים וירד דלא הוה בר נש דסליק לשמיא ולבתר נחית לתתא בר אליהו דאיהו סליק לעילא ונחית לתתא עכ"ל. וגם במ"א בזוה"ק הק' על אליהו שאמר לאלישע שאל מה אתן לך וכי הוא יכיל למעבד כל מאי דשאיל. וכן אלישע שאמ"ל ויהי נא פי שנים ברוחך אלי איך יוכל לתת לו פי שנים מכחו. ותירצו דאליהו שליט בשמיא ובארעא והוא מ"ש הכתוב כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא וע"כ גזר על השמים מלהוריד טל ומטר ג' שנים עש"ב. נמלא כי אליהו הוא לבדו שזכה לזה ולא זולתו על כן דרשו מהכתוב ועוף וכו' ע"פ רקיע השמים שהוא אליהו זל"ט שבעת אחת הוא מעופף על הארץ ומלפני רקיע השמים שהוא שולט בהם למעלה ולמטה כאחד. וע"כ נכתב בלא ו' בתיבת על פני כי הם אלא כחד חשיב ונקרא בשם עוף מפני היותו מעופף למעלה וגם כי אמרו רז"ל דהעופות מן הרקק נבראו שהם משותפים בב' יסודות מים ועפר ולא הוו כמו בהמה ודגים וע"כ די להם בשחיטתם בסי' אחד כידוע במסכת חולין. ע"כ גם אליהו שמשותף בב' דברים ארץ ושמים אדם ומלאך נקרא עוף. ועכין אשר דרשו זה על שעת המילה ולא על זמן אחר הדבר פשוט דנפקא להו מרישא דקרא ישרצו המים שרץ נפש חיה שהוא מורה על ילירת האדם ונשמתו הבאה מנפש חיה וכמו שדרשו כן להדיא בזוה"ק די"ד בפקודא שביעאה על נפש חיה בסודן של דברים שהיא בחינת נפש האדם הבאה מבחינת בינה קחנו משם ובחון בדבריו כי נעמו. וגם יתכן טעם כי האדם נקרא שרץ נפש חיה כי הוא בא לרמוז בכתוב הנז' על ילירת האדם כי נדבקה בו זוהמת הנחש כי בעבורה עושים לו מילה והנחש נקרא חיה כמ"ש הכתוב והנחש היה ערום מכל חית השדה ונקרא שרץ וכמ"ש רז"ל במס' סנהדרין שהיה יכול לטהר את השרץ והוא הנחש וכמ"ש התוס' שם. הרי בכתוב

כרסייא דאליהו

בכתוב הנז' רמוז זוהמת הנחש הנבראת עם ילירת האדם וגם ר"ת ש'רץ נ'פש ח'יה הוא נח"ש ולריך לו תיקון לכרות ערלתו ולזה סמוך כתיב ועוף יעופף על הארץ לתקן הילד הנימול ולטהרו מזוהמת הנחש כנז'. זה נראה טעם הזוה"ק ולפי דברי הזוה"ק הנז' כי מ"ש הכתוב נפש חיה הוא בחינת בינה דרגא תמינאה רמז על שעת המילה שהיא ביום השמיני כנז' בהקדמה די"ד בפקודא שביעאה לפי סודן של דברים. יתכן שלכן קוראים לולד שם בשעת המילה שכן כתוב וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו ר"ל השם שקוראים לו בעת המילה שהיא נפש חיה הוא שמו ונשמתו וכמ"ש רבינו האר"י זיע"א בזה באורך בענין חבוט הקבר וג' ארונות שעשה בצלאל ובכמה מקומות. ויען כי אליהו הוא מלוי שם באורו ע"כ ו'כל א'שר י'קרא ל'ו ה'אדם ר"ת אליא"ו כי בכחו ובברכת הכוס שלו קוראים שם לולד וע"כ ל'ו האד'ם נפ'ש ס"ת שמ"ו ובתריה כתיב הוא שמו שהוא הקדוש והוא העיקר הנקרא לו בעת ההיא של גילוי אליהו. ויתכן לומר בדרך פשוטה בטעם קריאת השם בשעת המילה ואז נעשה האדם לנפש חיה והוא עפ"י מ"ש בעניותין בס' שמש ומגן כי החי'ת כשתשבר ותהיה הא אזי יהיה ממנה אותיות יה כי מקום חבור אות חי'ת שנפרד נעשה כמין י' ויהיה י"ה וכתבתי בזה כמה לילים ופרחים וכן בס' תקש"ן ח"ב והוכחתי זה בבירור מכמה דרשות רז"ל בש"ס וע"כ ישראל בעשותם מן חמץ מלה ששברו הח' ועשו אותה ה' כידוע זכו לשם י"ה הראובני השמעוני. ע"כ בעת המילה שהיא בשמיני שהוא ח' והילה"ר לפתח חטאת רובץ הוא החי'ת הנז' וע"י חתיכת הערלה הח'ת שהוא חטא נכרתת ונעשה י"ה מן הח' הנז' ואז נקרא התינוק יהודי והם אותיות י"ה מלאים במילוי יודי"ן כזה יו'ד ה'י הם י'ה וד'י הוא המילוי. והיינו רמז הכ' יקרא לו האדם נפש חיה ר"ל מה שנעשה בעת המילה שהיא נפש חיה הוא שמו שנקרא יהודי וע"כ תיבת חיה היא ממש כדברינו ח'י י'ה ר"ל מן הח' יהיה י'ה והוא ע"י המילה מ'ל י'ה ודוק כי קלרתי. לכן קוראים השם בשעת המילה:

והנה לפי דברי הזוה"ק הנז' אליהו עיקר הויית מלאותו ובריאותו היתה ביום ה' למעשה בראשית שהרי הכתוב הנז' כתוב בבריאת יום ה'. וטעם לדבר שנברא ביום ה' יתכן

לענ"ד עפ"י מ"ש הרמב"ן ז"ל בביאורו עה"ת כי מעשה בראשית בששת ימים ירמוז על ששת אלפי שנה של קיום העולם שכל מה שהיה ביום ההוא יהיה כנגדו באלף שכנגדו וכמ' בר"ק באורך לך נא ראה. והנה הבי"ת לפה והביע כי באלף הה' יהיה תוקף צרות על ישראל והוא דורו של שמד ועליו נאמר כל היום דוה וכמה סכנות יהיה לישר' בעת ההיא ע"כ ברא אליהו באלף הה' כדי שיהיה ממונה באלף החמישי לכל צועק וקורא בשמו ולהיותו מציל להם מרעתם כי כל כשין דאתעבידן בעלמא הוא ע"י אליהו זל"ט כמ"ש בזוה"ק פ' ויגש דר"ע וכן בזוה"ק פ' ויקהל דקנ"ו דרשו בפסוק מי עלה שמים וירד על אליהו דנקית למיעבד נסין לעלמא וע"כ בכל אלף החמישי היה אליהו זל"ט ממונה לתנאים ואמוראים ללמדם תורה ולהצילם מן הסכנה בכל עת ועונה. וגם כי באלף הששי הוא זמן ביאת המשיח ב' דוד וכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא שהוא אלף הששי זמן ביאת המשיח ע"כ קדם לו ביומו של הקב"ה שהוא אלף שנים והיה ממונה באלף החמישי כדי לקרבם לתורה ולהצילם מן הסכנה ולהשיב רבים מעון כמו שידוע כמה מעשיות שעשה וכן ס' אליה רבא ואליה זוטא מלא תוכחת מוסר והתשובה וכן תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא ב' העוה"ב:

וקרוב הדבר מאד בעיני ליישב כל מ"ש רז"ל בש"ס הלכה למשה מסיני עם היותם הלכות על דבר של דבריהם כמו שהרגיש בזה ה' חות יאיר בתשו' הארוכה (סי' קל"ב) וגם המינים פקרו בזה וכן כמה דברים במשניות שהם שייכים לתקנות רז"ל ואיך יאמרו שהם תורה שבע"פ שניתנה למשה מסיני כאשר ידוע טענותיהם הנעלמות בזה. ועי' בהר"ש סוף מס' ידים שכתב על משנת עמון ומואב מעשרין מעש"ע שאמרו שהוא קבלה ממשה הגם שהוא דרבנן ועי' בסו"ד שם שכתב שהוא ממש הלכה למשה מסיני והוא פלא. ולפי האמור כי אליהו היה נגלה לעיני התנאים ומלמדם תורה והוא קבל גם ממשה כי הוא היה פנחס וגם היה ביהושע כאשר יבא לקמן בע"ה. וגם מדברי הזוה"ק פ' ויקרא דכ"ו אמרו להדיא כן כי יהושע תלמידו של משה ואליהו בסוף יומיה יהיה לו לפה א"כ הוא הודיעם בעת ההיא שכן קבל ממשה כי בזמן פלוני ישכימו חכמי ישראל לעשות כזאת ואני כן קבלתיה

 מסיני

סיני וגם המשניות הודיעו משה לאליהו כי בזמן פ' יקבעו הלכה ומשנה בזה הלשון והיה אליהו משימה בפיהם לדבר ולכתוב כל דברי המשנה וקראוס הלכה למשה מסיני עפ"י קבלתו של אליהו שהודיעם עפ"י משה שכן ראה בשמים בעת שהראהו הקב"ה מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. ובזה נחה שקטה כל מין קושיא וכל מין תמיהא ובע"ה במ"א אביא הוכחות ברורות לזה ויש סמוכות לזה שהכתוב אומר במשנה תורה הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר כתבו הראשו' ז"ל כי הואיל ירמוז לאליהו כי הוא יבאר התורה עי' להר' פני דוד בחי' ע"פ דברים. א"כ אליהו הוא המבאר התורה והמקבלה מפי משה וכ"ש לפי מה שנכתוב לקמן בע"ה כי אליהו מעיקרו היה מלאך בשמים וידע כל התורה וסודותיה יתוקן הדבר הדק היטב. ובתולדה זו יתיישבו כמה ענינים אשר אין כאן מקום לביאורם. וע"כ הוא נקרא נביא כי הוא לשון מתורגמן כי כן תרגום יהיה נביאך מתורגמן וגם נקרא מלין שתרגומו מתורגמן ורמוז שמו בר"ת א"ס ל'לנים ה'וא י'לין ו'לענוים כידוע מדברי הראשו' והוא הוא משמיע ומתרגם התורה לישר' כפי מה שהיה מקבל מסיני וממשה בעת ההיא כי כל יום ויום יש תורה בסיני לבאר התורה וסודותיה והבן וע' בסוף עדויות מקובל אני מפי ר' יוחנן בן זכאי וכו' הלל"מ שאין אליהו בא וכו' מ"ש הרמב"ם בפיה"מ ומ"ש רע"ו ז"ל ודברי רע"ו ז"ל הם ממש כדאמרן:

ובזה יובן לנו מסרז"ל ב' אלפים ימות המשיח שהם אלף הה' והששי כי ביום ה' נברא אליהו והיה באלף הה' לעשות הכנה למשיח וכן הוא עומד עד עתה עושה הכנה לימות המשיח שיבא בב"ל. וכן אמרו בש"ס להדיא דאליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי והיינו ודאי כדי ללמדו סידור המשנה שיסדר רבי כמו שקבל אליהו בעת ההיא ממשה כי משה הראה לו הסי"ת כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ובבא זמן אותו הלמיד שהיה מחדש היה אומר משה לאליהו כן ראיתי בשמים אותו חידוש והוי כמו הלמ"מ ועי' בתוי"ט בהקדמתו על חיבורו ודוק:

ואני עני אמרתי כי בכל שנה ושנה יבא אליהו זל"ט לעיני כל ישראל וישיב אותם מעון ויבשר להם הגאולה והוא נראה ממש בחוש והם מעלימים עין. ובאומרי דבר זה לפני רבים תמהו עלי איך אני משקר ואמרתי להם בואו ואראה לכם בעין. הלא

תדעו

תדעו כי שמו של כל דבר הוא מציאותו וכאילו הוא כמלא בעין ולא הגוף הוא העיקר רק השם הוא העיקר והוא נשמת חיים של כל כמלא וגם המבדיל כמה שפי רבואות שמו ית' הוא מציאותו. והנה ימי התשו' הקבועים ליש' הם ממש אליו בשמו ובאותיותיו כסדרן כי התחלת התשובה מתחיל מיום כ"ח אב שהוא משמרת ר"ח אלול והוא יום א' נקרא משמרה ואח"כ ל' יום אלול עד ר"ה וגם נקראים תשו' אלול ואח"ז י' ימי תשובה והם נקראים תשו' יוה"כ ואחריהם ה' ימים שבין יוה"כ ליום ראשון של סוכות שבהם ישראל עוסים מצות ומע"ט ואחריהם ו' ימי חוה"מ של סוכות עד הוש"ר שאז הוא זמן גמר התשובה. הרי אליהו בשמו ובמעשיו יבא לעורר יש' בתשובה בכל שנה ושנה להכין את ישועת ה' ע"י המשיח וע"כ ביום הוש"ר מקוים לתשועת ה' ואומרים קול מבשר וכמה פסוקי הגאולה כי אליהו בא לבשר הגאולה ביום ההוא בגמר מנין שמו בתשו' ומע"ט ודוק:

וכבר מצאתי בתיקוני הזוה"ח שאמרו להדיא דאית למאן דאתגלי ליה אליהו באורח שכל או באורח מחשבה או אפין באפין וכ"ז בסוף יומיא ואין הספר בידי להעתיק לשונו כי שם מוכח דאף באורח שכל וחשבון יקרא גילוי אליהו וע"כ בסוף יומיא שנתקן ענין של המשמרה ע"י ר' מהרח"ו זיע"א אזי נגלה אליהו עפ"י הסימן הנז' שהוא נגמר בצירוף משמרת ער"ח אלול וכאמור שנתקנה בסוף יומיא:

ועוד הוספתי נופך שרמז זה הוא מה שאמר הכתוב: מתחלתו הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים וכו'. ואמרתי כי נודע כי יום שמחת תורה הוא מסירת הפתקין ובו נגמר כל דין האדם מבלי שום חזרה ולא מועיל ליה שום תשובה ועל כן נקרא יום ה' הגדול והנורא. וגם נקרא יום ה' כי הוא יום שכבר עבר כ"ו ימים מעת בריאת העולם כי מעת בריאת העולם שהוא כ"ה אלול עד ר"ה ה' ימים והם נגד ה' של הוי"ה ואח"כ י' ימי תשו' והם י' של הוי"ה ואחריו ה' ימים מיוה"כ ליו"ט של חג ואחריו הו' ימים של חוה"מ הרי סי' הידה"ו והוא השם היוצא מפסוק לפוכה' לפני' ה' וזרקו' כידוע והוא ממתק הדינים וע"כ יום שמחת תורה נקרא יום ה' כ"ו לב"ע ולפני בואו בא אליהו בסימני ימי התשו'

התשובה הנז' שבהם מזכירין זכות אבות רחמנא אדכר לן קיימיה וכו' עשה למען אברהם והיינו והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. הרי שהשי"ת גילה לנו כל זה בנבואת מלאכי וסיים פן אבוא והכיתי את הארץ וכו' ע"כ צריך לשוב בימי אליהו כנז'. ועוד הרחבתי הענין כי מיום ו' בסיון שהוא מת"ת שנא' בו אנכי ה' אלקיך וכו' עד יום כ"ח אב שהוא משמרת ר"ח אלול שהוא בכ"ט אב יש פ"א ימים כמנין אנכי דהיינו כ"ח ימים מן אב וכ"ט מן תמוז הם נ"ז וכ"ד יום מן סיון הנשארים אחר מת"ת הרי פ"א הם כמנין אנכי. כאילו אמר הכתוב הנה אנכי אנכי ר"ל מיום אנכי הוא אנכי שולח לכם דהיינו בעבור פ"א ימים שולח את אליהו וע"כ מעת מת"ת עד אנכי פ"א יום ועד אליהו נ"ב יום עושים שמחת תורה כי אליהו בא לתקן את קבלת התו' שחטאו ישר' בעגל ואחר פ"א ימים נתרצה השי"ת ומחל להם כידוע ושלח להם אליהו להשיבם ע"כ גם בכל שנה ושנה שולח אליהו ויתכן לומר שגם בדור הזה שחטאו בעגל היתה תשו' ישראל ע"י אליהו שהרי אחר לוחות שניות כתיב הנה אנכי שולח מלאך וכו' ואמ"ל משה אם אין פניך הולכים ואמ"ל השי"ת הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות וכו' וראה כל העם אשר אתה בקרבו וכו' ורמז לו על אליהו מלאך הברית ועל ידו נעשים כל הנסים שהוא ילך עמהם להשיבם מעון כי עם קשה עורף הוא וכו' באופן קרוב הדבר לומר שגם בימי משה ודור העגל היה לו לאליהו זל"ע שליחות מן השי"ת להשיב את ישראל בתשו' וע"כ ברישא דקרא דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא כתיב זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב לאמר וכו' והיינו מת"ת שהיה בסיני ובתריה כתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא והיינו כדאמרן. וקרוב לומר שגם בשעה שחטאו בעגל ואמר משה מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי היה גם אליהו בתוכו של המילה וע"כ אותיות של הכתוב מי' לה' אלי' הם אותיות מילה' אליהו' והארכנו בזה במ"א. באופן כי ממת"ת עד שמחת תורה הוא אנכי אליהו ואז ישמח ישראל בתורתו ויגיד סדר הכ' הנה אנכי ר"ל אחר מנין אנכי מן אנכי שהוא מת"ת שולח לכם את אליהו והיינו ימי התשו' שהם סי' אליהו ודוק:

ולפי מה ששמעתי כי אף שיש מסירת פתקין בשמחת תורה

עוד

עוד ממתינין לו עד כ"ה כסליו שהוא זמן נרות חנוכה והם הרבה בו בתפי' ובגדקה יקרעו גז"ד והם ס"ג יום כמנין נביא הרי בשם אליא'ו נבי'א נרמזו כל ימי התשו' עד סופה. ולפי"ז יהיה לפני בוא יום ה' היינו יום כ"ו כסליו דלפני יום כ"ו הוא כ"ה כסליו ואז הוא הגמר הגמור:

ואם ישאלך לבך דכ"ז שכתבנו ילדק אם היה כתוב שולא לכם את אליהו אבל הכתוב לא נזכר בו כי אם אליה ולדברינו היה נ"ל אליהו. ע"ז אשיבך מלים ברורים. כי הכתוב הזה דבר בלשון חכמה נפלאה והוא במ"ש אליה ולא אליהו ואחריו הנביא מה שלא עשה כן בשאר מקומות שאין מזכירו בשם נביא דהנה יום הוש"ר הגם שהוא מכלל ו' ימים של חוה"מ הוא נפרד לעצמו שבו חבטת ערבה שהוא מנהג או יסוד נביאים כידוע וענין לקיחתה בהו"ר מכח מנהג נביאים. זו לאות לדברינו שבו יהיה גילוי אליהו הנביא ע"כ לוקחים בו ערבה שהיא נגד מדת הנביאים כידוע ליודעי חן אשר מבחינתה הוא יניקת הנביאים והם ה' בדי ערבה נגד אותיות מנצפך שאמרום צופים שהם הנביאים וע"כ לא נרמזו ו' ימי חוה"מ בו' של אליהו אלא בתיבת הנביא דהיינו ה' נביא ר"ל ה' ימים של חה"מ לבד ונביא לבד הוא רמז להו"ר שהוא זמן הקפת המזבח ז' פעמים בערבה לזכות לבחי' הנבואה ע"י הערבות שהם יניקת הנביאים כידוע לי"ח וע"כ היו אומרים אבותינו שהיו במקום הזה וכו' ואנו ליה וליה עינינו ע"ד שאמרו בימי אליהו ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים ובטלו נביאי הבעל כן עתה אנו מבטלים מעשה אבותינו ואומרים אנו ליה וליה עינינו: ואפשר כי רמזו באומרם ואנו ליה וליה יש בו אותיות אליהו זל"ט א"כ הרי הפסוק מדוקדק אליה ה' נביא כולם הם ימי התשובה וגם שם אליהו הנביא בעצמו מתחלק א"ל הוי"ה נבי"א שכן כתבו הראשו' זיע"א והזוה"ק נביא דבריהם לקמן א"כ גם אליה הנביא הוא כמוהו והיינו כדאמרן אליה ה' נביא והם ממש ימי התשו' משמרה א'. אלול ל'. ימ"ת י'. בין יוה"כ לסוכות עם יו"ט ה'. ימי חוה"מ עם הו"ר ה' נביא ודוק:

ולא עוד אלא אף ליחיד מלינו שמעורר אותו בתשובה וכההוא עובדא שהובא בזוה"ק פ' קדושים והוא אריך והענין הוא אותו ששכב עם אחותו והיה מוכה בפניו וחזר בתשו' ע"י ר'

שמלאי

שמלאי וע"י ר' אבא ואח"כ נתקבלה תשובתו בדרך ע"י ר' אבא. וא"ל ר' אבא כי שמו אלעזר אל עזרו והוא גורם לו וסיפר לו ענין הפרה אדומה שסיתה לו ואמ"ל אליהו כי שמה בת שבע אם שלמה אם יזכה לתשובה כאשר יראה הקורא כל הענין באורך ושם מבואר כי הוא אליהו שמעורר אותו לתשובה. וכתב המגיה בזוה"ק שם כי בנ"א כתוב שהוא היה אליהו ע"ש. ואני עני נתתי לבי להבין הענין ובדרו ולא אאריך בקושיות שיש בענין כי רבים הם וגם למה שמו אלעזר גרם לו. ע"כ יתכן כי מעשה האיש ההוא הוא דומה כמעשה אמנון ותמר ששכב עמה אחיה והכו נערי אבשלום את אמנון ומת וזה אירע לדוד בעון בת שבע כמ"ש רז"ל ודוד נתקבל בתשו' בלידת שלמה מבת שבע ע"כ גם האיש ההוא שעשה כמוהו הוכה ע"י אותם האנשים שחבלו בפניו והיתה רפואתו ע"י ר' שמלאי ור' אב"א וזה רמז לא"ב שלו"ם שהרג את אמנון וכפר עונו וע"כ בסוף הענין קרא עליו ר' אבא שלום שלום לרחוק ולקרוב לרמוז על אב שלום הקדמון הרחוק ועל אבשלום של עתה שהוא ר' אבא ור' שמלאי שמם רומז אב שלום וע"כ נרמז לו בפרה בשם בת שבע שהיא גרמה חטא אמנון ותמר. והנה אליהו בכל כחותיו שקול הוא בכח נשמת כל בני אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר שגם נשמותיהם של נדב ואביהוא זכו בהם אלעזר ואיתמר בתחי' כדין האחים שזוכים בנשמת אחיהם ואח"כ לקחם פינחס הוא אליהו ובכח ארבע שמותם של הכהנים הראשונים עושה להשיב רבים ולכפר על בני ישראל כי ארבעתם כהנים מכפרים על ישר'. ובעון אמנון ותמר שהיה בעצת יונדב ן' שמעה ובהסכמת דוד אביו שאמר לאחותו שתלבב לו את הלביבות כנזכר כל הענין בס' מלכים היה פגם גדול. ולכן כל שמות של הקדושים בני אהרן המלובשים באליהו פגמו. נדב ואביהוא פגמו ביונדב היועץ ואביו דוד שהסכים שהוא כמו שם אביהוא שהוא לשון אב נפגם שם אביהוא וגם איתמר נפגם בשם תמר ע"כ אין כח לשם אליהו הבא מכחם לקבלו בתשו' ולהתפלל בעדו אבל בהיות שמו אלעזר ושם אלעזר לא נכנס בחטא של אמנון ותמר ע"כ אמ"ל כי שמו אלעזר גרם לו לקבלו בתשו' מכח אליהו שיש בו כח מרוח של אלעזר ן' אהרן והוא פינחס בן אלעזר וגם כי הוא שמו אלעזר ר"ל אל של אליהו יהא בעזרו להשיב אותו. באופן

כי

כי אליהו ממונה בשליחותו של מקום להשיב רבים מעון כי הוא פינחס שכיפר על בני ישר' וכן כתיב תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא והכל הוא רמז על אליהו שהוא פינחס שהיה כהן כנז':

ועפ"י כל האמור יש לנו לב להבין מדרש האמור ברות ע"פ ויהי בימי שפוט השופטים וז"ל עללה תפיל תרדמה ע"י שנתעצלו ישר' מלעשות תשו' בימי אליהו תפיל תרדמה רבתה הנבואה רבתה ואת אומר תפיל (בתמיהה) ומתרץ כמה דאת אמר נפל שעריהון דפיריא (נפל שער הפירות) אמ"ר סימון כאנש דאמר לחברא הא סלעא והא סקא והא סאה תיקום ותיכיל (הרי השק והרי מעות והרי מדה קום מדוד) דאמר ר' דוסא ששים רבוא נביאים עמדו להם לישראל בימי אליהו ר' יעקב אמר ק"ך רבוא אמר"י מגבת ועד אנטיפרס ששים רבוא עיירות הם ואין לך עיירות מקולקלות מהן כמו בית אל ויריחו יריחו על שאסרה יהושע בית אל על שהיו עגלים של ירבעם עומדים שם וכתיב ויגשו בני הנביאים אשר בבית אל אל אלישע ואין נביאים פחות משנים ומפני מה לא נתפרסמה נבואתם שלא היה בה צורך לדורות אבל לעת"ל הקב"ה בא ומביאן עמו ותתפרסם נבו' שנ' ובא ה' אלקים כל קדושים עמך. ונפש רמיה תרעב (הוא גמר הפסו' עצלה וכו') ע"י שהיו מרמים להקב"ה מהם עובדים לע"ז ומהם עובדים להקב"ה הרעיבן הקב"ה בימי אחאב וכו'. ד"א עצלה תפיל תרדמה ע"י שנתעצלו ישר' מלעשות תשו' בימי השופטים נתמעטה הנבואה וכו' ונפש רמיה תרעב בימי השופטים ויהי רעב בארץ עכ"ל. וביאר ה' מהר"ש יפה כי בימי שופטים עצלה תפיל תרדמה היינו שנתמעטה הנבואה ע"י עצלות התשובה והק' דמ"ש בימי אליהו ע"י העצלה רבתה הנבואה ובימי השופטים להיפך. וישב דדוקא בימי השופטים שהיה השי"ת מוסרן ביד אויביהם האומות השולטים לכן לא הרבה הנבואה אבל בימי אליהו שהיה מקדש בנוי ומלכות בישראל לא רצה הקב"ה למוסרם ביד אויב לכך הוזקקו לנביאים להוכיחם עכ"ב ואין תירוצו מספיק כאשר יראה הרואה. ועוד ק"ל מנ"ל לרז"ל שהיו ס' רבוא נביאים ואם הוא מהוכחה שאמר הכתו' ויגשו הנביאים אשר בבית אל ואשר ביריחו וכו' דילמא דוקא שם

הולרכו

הוצרכו לנביאים ביותר כדי להוכיחם מפני עגלי ירבעם או מפני
היות יריחו פגומה בחרם יהושע. גם במאי פליגי מ"ד ס"ר ומ"ד
ק"ך רבוא. גם למה דוקא הנביאים אשר בבית אל הם אשר
נגשו אל אלישע ולא זולתם ולמה היו ב' שאין מיעוט רבים אלא ב':
וְלִישַׁב כ"ז נקדים מ"ש האר"י זיע"א ונודע בכל ספרי הראשו'
זיע"א כי כשח"ו ישראל אין עושים רצ"מ ואין כדאי
במעשיהם לעשות יחוד המדות למעלה אזי חנוך ואליהו שהם בני
אדם מעוררים מעשיהם הטובים ומעוררים מ"ן למעלה ויהיה יחוד
המדות ויורד שפע גדול לעולם באמצעותם וכתב הר' מקדש מלך
והרמ"ז זיע"א שאף אם ח"ו ישראל עונותי' גרמו שיסתלק מט"ט
שהוא חנוך למעלה וחנוך ואליהו הם כדמיון שני כרובים פניהם
איש אל אחיו והם מט"ט וסנד"ל ואף אם יסתלק מט"ט הנה
אליהו שהוא סנד"ל שהוא הכרוב האחד יוכל לעשות מ"ן מניה וביה
ויתייחדו העולמות והדברים מבוארים לכל מביני מדע המקובלים:
ואנו נאמר בדרך פשוטה כי ע"י זכות אליהו ומצות שעושה תמיד
בהקרבת קרבנות תמידים בכל יום והשבת רבים מעון והצלתו טובה
עם ישראל תמיד בזה מתקן כל פגם אשר חטאו ישר' על ידו.
ועל ידו יורד שפע גדול וטהרה וקדושה לעולם. ומעתה שפיר נכון
הדבר שבימי אליהו אשר היה נמצא במציאותו הגשמי בעולם הא
ודאי שיהא לו כח גדול להוריד שפע גדול ורוח קדושה וטהרה
לכל בשר וכמו בימי רשב"י זיע"א שאפי' ינוקי דההוא דרא הוו
ידעי רזא דמהימנותא כ"ש בימי אליהו זל"ט. ולכן היה בהם ס"ר
נביאים להשיבם בתשו' והכל הוא בכחו של אליהו שדרכו להטיב.
ע"כ אדרבה רבתה הנבואה לעוררם בתשו' וענין היות הנביאים
ס"ר הענין ברור והוא עפ"י מ"ש בעניותין בס' תקש"ן ח"ב כי
נשמות ישראל ס"ר הם מפני שהם נשרשים ונאחזים במט"ט וסנד"ל.
שהם מ"ס וסמ"ך שבלוחות ושם ביארנו כי מ"ס סתומה היא גי'
ת"ר והיינו ת"ר אלף כי מט"ט נקרא שר האלף וס' היא מספר
ס' והם מספר ס' רבוא כי בחי' אליהו שהוא סנד"ל נקרא רבן
של ישראל שהוא לשון רבוא עי' בדברי' באורך. וזהו טעם שכל
יחוד וזיווג הוא מתחלק לס"ר ענפים והוא שורש הקדושה שכן
מט"ט וסנד"ל הם ס' רבוא ואין צורך להאריך בזה כי הוא ידוע.
ע"כ בימי אליהו שע"י חטא ישר' הוכרח הוא לעורר מ"ן ע"י

היותו

היותו בעולם ורבתה הנבואה באות ס' המיוחסת לו בבחי' סנד"ל שבד' עולמות וזהו שרמז בעל המאמר א"ר סימון הא סלעא הא סקא הא סאה וכו' ולמה הולרך למשל זה אולם כונתו לומר כי בחי' ס' שבד' עולמות נתעוררו להטיב הנבואה וע"כ סימון סלעא סקא סאה כולם בסמך וירמוז לבחי' סנד"ל הנז' שהוא מבחי' סמך שבלוחות והוא אליהו. ואולם ר' יעקב סובר שאותו יחוד שנעשה בימי אליהו לא היה מאליהו לבדו אלא גם מט"ט שהוא חנוך והיה שפע רב של שתי בחי' מט"ט וסנד"ל שהם מ' וסמ"ך ולכן היה ק"ך רבוא וסדר מחלוקת רז"ל בענין ס"ר וק"ך המלאנו בכמה מקומות ובכמה דברים שנחלקו בהם על סדר הנז' ואלו ואלו דא"ח כי בהתחברותם הם ס"ר ובהפרדם בבחי' זכר ונקבה הוא ק"ך רבוא ויש לרז"ל בזה קרוב לעשרה דברים שנחלקו בהם על הסדר הנז' וכולם ע"ד האמור. וגם זהו מה שאמרו כי היו ס' רבוא עיירות מגבת ועד אנטיפרס לאו היינו כפשוטו שזה אי אפשר וכן מ"ש ס"ר עיירות היו בהר המלך היינו על בחינת הרוחניות הנקראת ס"ר כי בהקדושה יש בה תרי"ג איברים והת"ר תרמוז לס"ר כידוע כ"ז מדברי האר"י זיע"א בשה"ג שכ"כ להדיא והי"ג של תרי"ג תמלא שם שהיא תרמוז על השורש עש"ב. ובס' תש"ן ח"ב שהדפסנו ביארנו בזה מחלוקת רז"ל בכלבים שהיו ליעקב לשמור לאן לבן ח"א ס"ר וח"א ק"ך רבוא עש"ב:

למדנו כי בימי אליהו נתרבתה הנבואה לסיבת היותו מלוי בעולם בגופניות ואם באנו לבאר בדרך פשו' למה רבתה הנבואה בימי אליהו נאמר דהנה נודע דעיקר שורש הנביאים ויניקת הנביאים הוא מנלח והוד שמשם יניקת הנביאים כידוע לדרדקי דבי רב מהפיוט של אל מסתתר ושמות של הספירות הנז' הם הוי"ה צבאות אלקים צבאות כידוע ואליהו יש בשמו אל וי"ה והם תלתי שמות של אלקים הוי"ה הנז' של הרי פלגי גופא וזכה אליהו בשמות הנז' ע"י נדב ואביהוא שגם הוא תרי פלגי גופא כחד חשיבי ובאליהו נתחברו והיו לשם אחד ונקרא אליהו צבאות ושתם צבאות הוא ששים רבוא כמ"ש הכתוב יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים והיו ס"ר. ע"כ ע"י אליהו נתעורר שם צבאות והיו ס"ר נביאים היונקים מצבאות. ומ"ד ק"ך רבוא חשיב ב' פעמים צבאות שהם ה' צבאות אקי"ם צבאות וצו וצו דברי אקי"ם חיים והיו

להם

להם ס"ר עיירות ע"ד גוף האדם שנקרא עיר קטנה. ושני בני הנביאים שהזכיר המדרש ירמזו באותיותיהם מ"ה ב"ן י"א ואותיות י"א הנז' הוא ר"ת ה' אק"ים כי ע"י מ"ה ב"ן נתיחדו ה' אלק"ים נבאות שהוא י"א והיו הנביאים זה נלע"ד בד"פ בד"ז:

וישׁ עוד לאלו"ק מילין בזה יבא לקמן בביאור רחב כאשר נזכיר דברי המגיד של מרן הק' זיע"א בע"ה. הא מיהא נקטי' דאליהו מעורר האדם בתשו' לא ע"י יסורין וחולאים רעים ב"מ אלא ע"י רוח טהרה וקדושה כמו בזמן המשיח דכתיב ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו ומצותי תשמרו ככתוב באו' בנבואת יחזקאל ונתתי לכם לב חדש וכו' יה"ר אכי"ר. ולא אכחד כי לענ"ד שגם רז"ל במדרש הלזה רוח ה' דיבר בם בלשונם הקדוש שאמרו לא עשו תשובה בימי אליהו ולא עשו תשו' בימי שופטים ולא אמרו בזמן אליהו ובזמן השופטים ונקטו לשון בימי. וגם אשר דרשו זה מפסוק עצלה תפיל תרדמה כולו לרמוז למ"ש בעניותין לעיל כי ימי התשו' המתחילים מזמן כ"ט באב עד יום הו"ר הם נקראים ימי אליהו כנז"ל באורך. והנה תראה כי השי"ת מעורר את ישראל בתשובה בימים הנז' והיותר נפלא בחדש תשרי שאז האדם מתעורר מעצמו וכבוד ה' לנגד עיניו תמיד וכבר רמזתי בעניי במ"ש בפ' ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישר' כי ס"ת אוכל"ת ברא"ש הה"ר לעינ"י הוא תשרי כי בחו' תשרי מתגלה כבוד ה' ואימתו מוטלת להשיב רבים מעון ע"י גילוי אורו יתברך בתשרי ועי"ז בימי סוכות ע"י שמחת בית השואבה היו שואבין רוה"ק כמש"ל כי בחדש תשרי הוא עיקר שמו של אליהו ובו מתחבר אל עם יה"ו כי אל הוא ל"א ימים בימי אלול ויה"ו כ"א ימים בתשרי ככתוב לעיל (א"ה יתז"ה כי יום ראשון של סוכות הוא המחזק ימים שמיוה"כ עד סוכות במצות שעשו בהם סוכה ולולב דתכלית מצותם לא יצאה לפועל כי אם ביו"ט ראשון של סוכות. והגאון קדושת לוי פי' בזה כונתם ז"ל ראשון לחשבון עונות שביום הזה יוודע שתשו' יוה"כ לא היתה מיראה אלא מאהבה. ולכן עתה חשבון אחר מהעונות שנהפכו לזכיות ע"י המצות הללו) ועל כן אמרו כי בימי אליהו אם נתעצלו לעשות תשובה הרי תפיל התרדמה הנעשית בראש השנה והיא הדורמיטא והנסירה הידועה הנעשית בראש השנה על ידי קול שופר ומתעוררים הרחמים ומתבטלת התרדמה והיינו תפול תרדמה. ואשר הריח ברית

ר' האר"י זיע"א ימעט לו דקדוק דברי חז"ל שדרשו ענין התשובה מפסוק עללה תפיל תרדמה הנז'. והנה נודע כי בימי אלול עוד לא נתעוררו הלבבות כמו בר"ה כי עדיין לא היו תקיעות שופר של ר"ה ונודע כי פ' שופטים היא נקראת בסוף אב וע"כ התחלת התשובה שהוא יום כ"ט אב נקרא ימי שופטים וע"י שלא עשו תשובה בימי שופטים ר"ל מהתחלת ימי התשו' שהוא כ"ט אב נתמעטה אז הנבואה והיו המאורות חשוכין ומכוסין בכסא ליום חגינו ועצלות זו גרמה שתהיה הפלת תרדמה בימי שופטים אבל בימי ר"ה שהוא ימי אליהו ואזי נתעורר רחמים ושבתה הנבואה ונעשית הנסירה ע"י התקיעה ובטלה התרדמה וכל דברי המדרש חד ניהו וכולהו איתנהו בכל שנה ושנה ימי השופטים וימי אליהו והבן. ובזה יובן לנו ענין ונפש רמיה תרעב להודיע שהאיש החוטא ועוד לבו לא נתעורר בתשובה לא בימי שופטים ולא בימי אליהו יסגף עצמו בתענית והיינו ונפש רמיה שהיא עוד לא נטהרה ורולה לשוב והחומר מעכב על ידו ירעיב עצמו בתענית ובה למדנו שגם בימי אליהו דהיינו בימ"ת אם ימלא נפשו לא מטוהרה יתענה ויתיך חומרו לזכות לתשובה וזה הדבר מסכים הולך למ"ש ה' מק"מ ז"ל כי יש אסר לא רלו להתענות בימ"ת ותלו עצמם מדברי האר"י זיע"א והוא חלק עליהם ואמר כי דוקא בע' בתשרי הוא שאסור להתענות אבל לא בכל ימי התשובה עש"ב. ולדידן קרא קא דייק שיתענה גם בימי אליהו ונכון הדבר לענ"ד בסדר המדרש הנז' כי דברי רז"ל ברוה"ק נאמרו וירמזו ע"כ הענינים עבר והוה ועתיד וה' יורנו מדבריהם. גם אפשר ענין שאמר ונפש רמיה תרעב ע"י התרדמ"ה והוא עפ"י מ"ש האר"י זיע"א כי שב"ע הוא גימט' כמו ה' אלק"ים שניהם במילוי יודין שהוא פנים. ורע"ב הוא אחורים של הוי"ה אלק"ים שהם גי' רע"ב ודברים אלו הם יקרים למתבונן בהם ע"כ ע"י התרדמה שהיא גורמת זיווג אח' באח' טרם הנסירה יהיה רע"ב אחורים של ה' אלק"ים אבל אחר הנסירה שיהיו פנים בפנים יהיה שב"ע ודוק כי נכון הוא:

ועפ"י האמור יפורש הכתוב יעתר אל אלו"ק וירלהו וירא פניו בתרועה וישב לאנוש לדקתו. והכל הוא רומז על התשו' שע"י התרועה יזכו לראות בפנים של הוי"ה אלק"ים ולראות באור החיים והוא הנבואה ויזכו כל ישר' שהם ס"ר לנבואה כמו בימי אליהו ויהיה שבע שהוא חשבון הפנים של ה' אלק"ים במילוי יודין

והיינו ויראה פניו בתרועה. וגם יזכה לגבואה שרואה פני שכינה שהנביא נקרא רואה והיינו ויראה פניו בתרועה. גם השגגות יהיו להם כזכיות והיינו וישב לאנוש לדקתו ולפי מ״ש כי בחה״מ סוכות נגמר ביד אליהו וקרובה ישועה לבא וע״כ ביום שבת חה״מ סוכות מפטירין ביום בוא גוג על אדמת ישר׳ כי הוא זמן הגאולה והתשובה בו נגמרה ועל דעת ההוא נאמר ובא ה׳ אלקים כל קדושים עמך כי יבא ה׳ עם גילוי אליהו וס״ר נביאים. והיינו דקאמר וכל קדושים עמך כמ״ש במדרש רות הנ׳ ולא אמר עמו אלא עמך רומז שיהא גילוי אליהו ביום ההוא. וכל קדושת ישר׳ שהיא נמְלאת עמך ובידך כי הוא המקדש והמטהרש בקדושתו ובכהונתו. וע״כ כתיב ה׳ אלק׳י כי תיבת אלק׳י תרמוז לאליהו באותיותיו וכמו שיבא לקמן בע״ה ומפטירין אותה ביו״א של סוכות כי הפסוק הנ׳ דרשוהו על הנביאים שהיו בימי אליהו כמ״ש במדרש רות. ובזה יובן לנו טעם מ״ד בניסן נגאלו ובתשרי עתידין ליגאל והיינו ע״י אליהו שהוא בא בתשרי והוא מבשר הגאולה. וגם בזה יובן ענין ו׳ אשר לקח יעקב משכון מאליהו כדי שיבשר הגאולה לבניו כידוע מדברי רז״ל ולמה לא לקח אות אחרת אלא הוא הדבר אשר דברנו כי הו׳ של אליהו תרמוז ליום הוש״ר ולששת ימי חוה״מ של סוכות שאז סימן אליה הנביא נגמר ויבא הנביא לבשר הגאולה וקוראים בו פסוקים של גאולה הנז׳ ואז הוא זמן גאולת ישראל ע״כ לקח את הו׳ של אליהו שבאות וי״ו הנז׳ הוא סימן הגאולה והוא סימנא דחיי שע״כ נוטלים בו לולב וכל הדבר מתוקן ומיוסד בסדר נכון וקיים. ויותר תבין בזה מחלוקת ר״א ור״י שר״א אומר בתשרי עתידין ליגאל ור״י אומר בניסן והוא עפ״י מה שיבא לקמן בע״ה באורך כי ר״א ור״י כל אחד יש בו חלק מאליהו. ר״א אל מאליהו ור״י יה״ו מאליהו ושם אליהו כולל ב׳ בחינות א״ל ויה״ו ואלו התנאים היה כל אחד מבחי׳ אחת מאליהו ע״כ ר״א שיש בו אל מאליהו שהוא רומז על ימי התשו׳ המתחילים באלול סבר כי בתשרי עתידין ליגאל ור״י סו׳ בניסן עתידין ליגאל כי בניסן יש סימן יה״ו דהיינו בעשור לחדש לקיחת הקרבן ובה׳ ימים אחריו דהיינו ט״ו בניסן נאכל ואחריו ששת ימים תאכל מצות והוא סי׳ יה״ו ע״כ סבר בניסן עתידין ליגאל כידוע ואלו ואלו דא״ח. ולקמן יובן ענין זה בכמה מחלוקות של ר״א ור״י וע״כ התלמוד שנתייסד מפי אליהו מתחיל

במשנה ראשונה מאימתי וכו' דברי ר"א ובסוף טהרות משנה אחרונה אמר ריב"ל עתיד הקב"ה להנחיל וכו' והוא רמז לאליהו וכן התרגום שאמרו אונקלוס מפי ר"א ור"י הוא לרמוז כי לשון תרגום הוא משורש אליהו בשמו השלם ומחובר אל עם יה"ו וע"כ השוו בו ר"א ור"י ולא נחלקו בו וכבר כתבנו קצת לעיל מזה ועוד יבא בע"ה דבר זה לקמן בביאור יותר:

ועפ"י היסוד הקיים הוא אשר אליהו דורש טובת ישר' להסיבם מעון בחכמתו וברוח קדשו ולא ע"י יסורין יובן לנו דבר גדול אשר דיבר בקדשו הרב הק' בעל ס' מדרש תלפיות באות אליהו שקבלה בידם שע"כ לדה שלא תבא מזכירין שם אליהו זל"ט כדי להגלל מצרה והרב הנז' נתן טעם לזה כי הוא סובל יסורין בעד ישראל וכדאיתא במד' שאליהו סובל יסורין ע"כ לדיק ולדיק בכל ימות השבוע וע"כ רגילים להזכיר אליהו בכל מוס"ק ואמר מר הרב הנז' שע"כ קוראים שמו כדי שיראה הצרה שהם בה ויסבול היסורים ויכפר עונם ע"ש בנועם שיח אמרי קדוש. ולדברינו הנה טעם נכון עוד בקריאת שם אליהו הוא להצילנו מהצרה כי הוא בכח שמו רמוזים ימי התשו' וקוראים בשמו לעורר לבנו לתשו' ולטהר כל פגמינו בלא יסורין וסגולת קריאת שמו מעורר לתשו' וניצול מצרה:

ויותר יתוקן הענין עוד כי גם קריאת שמו הוא כדי לבא לעשות לנו נס דכל ניסין דעלמא אתעבידו על ידוי וכמ"ש בזוה"ק פ' וינש דר"ע ובזו' ויקהל דקל"ו כנז"ל והיה בידו לעורר זכות גדול לבטל הגזרה ההיא וע"כ נברא ביום ה' למע"ב כדי להיות מצוי לישראל בעת צרתם לעשות להם נסים וכמ"ש. לכן קוראים את שמו לבא לעשות נס וק"ל:

ולבי אומר לי כי כל הכתובים שכתוב בהם אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני וכן קראתי מצרה לי אל ה' ויענני. וכן ויצעקו בני ישר' אל ה'. ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם. וכמה מקראות רבות כולם לא נזכר בהם שום תפלה כי אם צעקה אל ה' וכן צעק לבם אל ה' ומה הענין צעקה אל ה' בלי תפלה ואם היא צעקה לבד מהיכן יודע שהוא לה' שיאמר עליה הכתוב אל ה'. ולענ"ד המעט שהכתוב ירמוז שהיו צועקים ואומרים אליהו בצעקתם ובזה היה מתעורר כח אליהו זל"ט כי

הוא

כרסייא דאליהו

הוא אשר נקרא אליהו רומז כמו אותיות אל ה׳. וכאשר יבא לקמן בע״ה ומזה נשתרבב המנהג לקרות שם אליהו זל״ט בכל עת צרה ולכוין בשם אל ה׳ ויאר לנו ומפני היות שם אל ה׳ בעולם הילירה כידוע מדברי האר״י זיע״א. ע״כ עונה בעת צרה הבאה מהילירה ונעשה ילירה חדשה וגם אליהו שהוא סנד״ל עם היותו בעשיה יש עוד סנד״ל הילירה כידוע ושם הוא בחי׳ אל ה׳ והוא חיי אליאו. ושוב מלאתי סעד נכון לדברי אלה מדברי המגיד למרן הק׳ פ׳ בראשית שכתב וז״ל והא ידעת רזא דשמיה דאליהו הנביא הא הכא שם אל והוי״ה ונביא והא דכתיב יה״ו לחוד וה״א לחוד לרמוז וכו׳ עש״ב בסודן של דברים. הרי לדבריו כי אליהו וה׳ מן תיבת הנביא הוא אל ה׳ ונביא. וא״כ לפי״ז לריך לומר אליהו הנביא זל״ט בעת צרה ב״מ כדי שיהא אל הוי״ה נביא ר״ל שנביא לנו את אור אל ה׳ ויאר לנו בע״ה. ואח״כ מלאתי כי דברי המגיד הק׳ הנז׳ נאמרו בזוה״ק בר״מ פ׳ פינחס דרל״ח ע״א אחר שדרש שם על אל של אליהו כתב וז״ל ובתלת אתוון יה״ו זכה לה׳ מן הנביא ודא איהו אליהו ה׳ נביא (ס״א ודא רזא אל ה׳ נביא) ואשתלים ביה הוי״ה עכ״ל הל״ל. הרי כי בשם אליהו נרמז אל ה׳ נביא. ולכן בקריאת אליהו הנביא בלעקה הוא נקרא לועק אל ה׳ ומלרתו יושע. ועוד יתכן שגם תיבת נביא ירמוז לשם אדנות והבי״ת הוא במקום ד׳ כי אליהו נקרא פי שנים והם שתים שהם ד׳ כמ״ש רז״ל אליהו בד׳ והכונה שיש לו ד׳ בחינות וכחות ידועות וכמ״ש האר״י זיע״א בשה״ג יובא דבריו לקמן בע״ה ולכן בית של נביא שהיא פי שנים כי מספר ב׳ שנים והיא מתחלפת בד׳ של אדני כי אליהו בארבע שהוא ד׳. לכן הרי בלעקת אליהו הנביא הוא מיחד שם הוי״ה עם שם אדנות ובזה ימתקו הדינים ויתבטלו מעליו כל גזרות קשות ורעות ויהיה אור ע״י יולר אור:

ועוד מלאתי סמך גדול לזה מדברי הזוה״ק פ׳ פקודי דרנ״א בהיכל הד׳ הנקרא זכות אל. ושם נאמר כי בהיכל הזה בפתחא קדמאה שים מדרגות דממנן להו לנטרא בני נשא מסט״א ומנזקי עלמא ובאינון ארחי דקא אזלי ומנהון לסייעא בני נשא כדאתאן לאדכאה ומנהון למעבד אתין ונסין בעלמא ומנהון דקיימי לאשגחא בעובדין דבני נשא לאסהדא סהדותא. וכן מתפרשן כמה דרגין לסטרייהו וכלהו ברזא דמהימנותא עילאה בקדושה עילאה

ושורש

ושורש היכל זה הנקרא זכות אל אמרו שם וז"ל רואה דא דאיהו זכות אל כדקאמרן ביה רשימין תלת אתוון דמתדבקן ביה מלעילא דאינון יה"ו והא אוקימנא דכד אלין אתוון מתדבקן בהאי אתר באתדבקותא דדכורא בנוקבא כדין אתרשימו בהאי רואה אינון אתוון. והכא אמר דוד ואלקי' לצור מחסי רזא דרואה דא דאקרי אל ורזא דאינון אתוון דרשימין ביה דאקרון יה"ו וכו' עכ"ל הנ"ל. הראת לדעת שכמעט מורה כל מה שאמרנו כי בכח שם אל ושם יה"ו שיש בהיכל הנז' יהיה כל טובה לבני אדם וכל הנסים ושמירות הדרך וסיוע לתשו' והיינו בכח שם אליהו שהוא זכות אל ויה"ו שמתדבקים בו כזכר עם נקבה. וענין זה שמתדבקין בהיכל זה אותיות יה"ו מלעילא כזכר על נקבה. נלע"ד לפרשו כי לפני אותיות זכ'ו באלפא ביתא הוא יה"ו לפני הזי'ן ו' ולפני הכ'ף יו'ד ולפני ו' הוא ה'. א"כ היכל זה שהוא זכות אל ששרשו זכ'ו על גביו באותיות הקודמות לו באלפא ביתא הוא יה"ו והם ממש כזכר ע"ג הנקבה. ובזה יובן בעלם דברי הזוה"ק. אך עוד לבי תמה במ"ש והכא אמר דוד ואלקי' לצור מחסי דכונתו על אל ויה"ו המתחברים. ולמה בחר בפסוק זה יותר ממאה פסוקים שיש בהם תיבת ואלקי' ואי משום דכתיב ברישיה דקרא ויהי לי למשגב שהוא יורה על יה"ו והדר קאמר ואלקי' וכו' על זכות אל הנה כמה מקראות כיולא בזה יבואו ויגידו יה' ואלקי' בחדא עניינא. ואחר החיפוש כי לא נמלא אתי ס' מקדש מלך אמרתי בעניי עפ"י מה שמלאתי בשם מדרש תהלים כי מזמור אל נקמות ה' אמרו משה במזמוריו בעד אליהו זל"ט זהו מה שראיתי כתוב בשם המדרש ויתכן לומר כי אל נקמות ה' לרמוז על אל ה' בל אליהו שה' נקם נקמתו מנביאי הבעל ומאחאב. ולכן בזוה"ק בחר בפסו' זה שהוא במזמור אל נקמות שמדבר בעלם על אליהו שהוא יונק מהיכל זכות אל הנז' עם יה"ו הנז' והוא בילירה והיינו לור מחסי. או אפשר כי תיבות אלק' לצור מחסי עם הכו' הם גי' תפ"ה [צ"ל תל"א] ושם זכות אל ויה"ו הם גי' תפ"ה. [צ"ל תל"א] יהיה מה שהוא עכ"פ למדנו כי אליהו זל"ט בכח שמו הקדוש מגן ע"כ דבר ולכן מנהג ישראל תורה היא ויש להם על מה שיסמוכו. ותסגי לן אסהדותיה דמרן הק' הרב מד' תלפיות זיע"א ושמו אליהו כשם רבו זל"ט. ואל תתמה על התפן איך בקרי' שם הלדיק ינלל האדם מלרתו ויהיה לו לישועה. שכן

כ'

כ' כל אשר יקרא בשם ה' ימלט. והיינו אפי' בלא תפי' ימלט וכפשט
הכתוב. וע"כ יען כי אסור לקרוא בשם ה' קוראים בשם הצדיקים
הנקראים בשמו ית' ואנו נמלטים וכ"ש בשם אליהו שהוא ממש
שם ה' כנז' ודאי ימלט. ובזה יובן כמה מקראות שכתוב בהם
ויקראו בשם ה' דלאו היינו תפי' בפה אלא הוא הזכרת שם הצדיקים
הנקראים בשם ה' כגון ישעיהו יהושע חזקיה וזולתם ואליהו עולה
על הכל כמ"ש לקמן בע"ה בתפארת שמו של אליהו הנביא זל"ט.
ואמת אגיד כי ראיתי לעט"ר מוה"ר חיים שמואל הכהן זצוק"ל כי
בכל מוס"ק כשהיה מזכיר אליהו הנביא זל"ט היה מפסיק בין תיבת
אליהו לתיבת הנביא כדי נשימה ושאלו את פיו למה הוא עושה
כן ויהי כמשיב כדי שלא להזכיר שם הוי"ה בצירוף ה' של הנביא
עם אליהו יהיה הוי"ה והוי כהוגה את ה' באותיותיו. והבאתי סמך
לדבריו ממ"ש הפו' ז"ל לדקדק באמירת אביי הוה מסדר להפסיק
בין תיבת אביי לתיבת הוה שלא יהיה כהוגה את ה' באותיותיו
כידוע. ויש שמשמיטין תיבת הוה כנז' בס' האחרונים ז"ל. וחבירי
דחו ראייתי ואמרו לי דהתם בתיבת אביי הוה הוא מרגיש בפיו
כל אותיות הוי"ה שהוי"ה נרגשת וכן היו"ד והה"א ראשו' ואחרונה.
אבל תיבת אליהו הנביא אין אות הוי"ה נרגשת אלא היא נרמזת
בשורק של הה"א ואין זה נקרא הוגה את ה' באותיותיו. את זה
זכרתי ימים מקדם ושוב לא חפשתי בענין לראות אם יש זכר למנהג
מוה"ר הנז' בספרים כי לפי הנראה שחילוק שחלקו מתקבל ובעת
אין ספרים אתי לראות האמת הברור. לכן לא אוכל להכריע בדבר
ובפרט כי כיון שיש תיבת נביא אחר הה"א לא דמי לתיבת אביי
הוה ששם נגמר הוי"ה בסוף התיבה. לא כן פה שאומר הנביא
אפשר דאין לחוש והבוחר יבחר. ועפ"י הקדמה זו שכתבנו דתפי'
וקריאה בשם הצדיקים מצלת מכל צרה בזה אני מבאר כונת הכתו'
קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. דהכתוב מוקשה
דסתר רישיה לסיפיה תחי' קאמר קרוב ה' לכל קוראיו והדר קאמר
לכל אשר יקראוהו באמת. ולא לכל. גם תיבת לכל השנית היא
יתירה והול"ל קרוב וכו' קוראיו אשר יקראוהו וכו' ורז"ל דרשו
יכול לכל ת"ל לכל אשר יקראוהו וגם להם קשה סתירת הכתוב
רישיה לסיפיה. ונר' בכונת הכתוב ובכונת רז"ל דהאמת הוא דה'
קרוב לכל קוראיו בין קוראהו באמת בין אין קוראהו באמת אך

בתנאי

בתנאי שיקרא את השי"ת בזכות הצדיקים אשר הם קראוהו לה' באמת שיאמר עשה למען אברהם יצחק ויעקב עשה למען אליהו ז"ל וכיוצא והיינו קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ר"ל קוראים אותו לענות לשם אחד מהצדיקים לכל איזה מהם שיהיה הידוע שהוא קורא לה' באמת זה בודאי שיעננו השי"ת. ושיעור הכתוב קרוב ה' לכל קוראיו בזכות הצדיקים אותם אשר היו קוראים אותו באמת (אשר יקראוהו באמת והיינו לאותו צדיק שהוא קורא לו בזכותו) ע"כ טוב ומועיל הזכרת שם זה אליהו הנביא זל"ט למעוז ביום צרה ובפרט כי הוא נקרא אמת כמ"ש לו הצרפית ודבר ה' בפיך אמת וגם יונה ן' אמתי אמרו בזוה"ק פ' ויקהל דקל"ו דהוא מהילה דאליהו וע"כ נקרא בן אמתי הרומז על אליהו שהוא נקרא אמת וא"כ הוי לכל אשר יקראוהו באמת:

וזה חזיתי עוד בס' מד' תלפיות ז"ל שאליהו זל"ט תחלתו היה מלאך בשמים ובשעה שנבראת אדה"ר קטרג על בריאתו של אדה"ר והפילו השי"ת לזה העולם ונעשה אדם ע"ש ודבריו אלה מבוארים באר היטב בספרו ולא עוד אלא הגד"מ דקל"ו ע"ד מאמר האליה זוטא פ"ח שבשם נאמר כי השי"ת דחפו לאליהו על שקטרג על ישראל במקום שהי"ל ללמד זכות וכו' והמאמר ארוך וכתב הרב הנז' וז"ל וטעם הדבר עמ"ש בס' עמודיה שבעה משם קדמונינו הקדושים דאליהו היה מלאך בתחי' והיה ראש מהכת שקטרגו על בריאת האדם והשליכו הקב"ה ארצה ועליו נאמר ותשלך אמת ארצה כדי שיהנה מן התחתו' ויחזור בו. וזהו הטעם שעלה לשמים משום שחזר לשורשו שהיה מלאך ע"כ לעניננו. ולכן כיון שקטרג בתחי' על בריאת האדם זהו הטעם שהיה מקנא מן אדם שאינו מתקיים דברו שקטרג שעתידין לחטוא ולא היה רוצה להתפלל כי אם שיחזור הבריאה לתהו ובהו. זהו שאמ"ל הקב"ה ומה שבדעתך איני יכול לעשות לך וכו' אלא כיון שאליהו מכת המלאכים שקטרגו וראה הקב"ה שעדיין עומד בקטרוגו דבר עמו תנחומין שיחזור בו וכו' והפי' לומר שכוונת אליהו שמנע עצמו מלהתפלל על ישראל כדי שיעלהו הקב"ה מהרה לשורשו ולמקומו לשמים כבתחי' וראיה לזה שאחר שנעשה רצוני ועלה למעלה נעשה המליץ הגדול ע"כ ישר' כנודע המבקש ומהפך בזכותם והמבקש ומצפה ישועתם תמיד ומוכן לבשר את ישר' שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא

כרסייא דאליהו

עכ"ל הרב הנז'. ודברים אלו שכתב בשם ה' עמודיה שבעה הם רמוזים בזוה"ק בראשית דמ"ו ע"ב ע"פ ועוף יעופף על הארץ יעוף מיבעי ליה אר"ש יעוף דא מיכאל וכו' יעופף דא גבריאל וכו' על הארץ דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא ולאו מסטרא דאבא ואמא אשתכח והוא טאס עלמא בד' טאסין דכתיב ורוח ה' ישאך על אשר לא תדע וכו' וכתוב שם בהגהות הזוה"ק משם ה' א"י וז"ל ענין שאיהו לא נמצא לו אב ואם והסוד שהיה מלאך למעלה כשאמר נעשה אדם ועי' פ' ויגש דר"ט פ' ויצא דקנ"ה עכ"ל. והגיה ע"ז הגאון חיד"א ז"ל זו הקדמה נפלאה וכ"כ בס' כלי יקר מלכים ב' בשם המקובלים וס' מדרש תלפיות ע' אליהו עכ"ל. וזכורני שגם בספרו מדבר קדמות כתב זה וסמך אותו מלשון רז"ל שאמרו פנחס הוא אליהו ולא אמרו אליהו הוא פנחס אלמא דאיהו היה קודם פנחס והיינו אותו שהיה מלאך בתחי' בשמים ע' בספרו הנז' והמדקדק מדברי הזוה"ק ויקהל דקל"ו ע"ב הנז' יראה שכן סובר שאמרו שם בשם ספרא דאדם קדמאה דרוחא חדא הוות לעילא ונחת לארעא ואתלבש בגופא ע"ש והיינו שהיה מלאך. וגם בזוה"ח שיר השירים דרשו מי עלה שמים וירד על אליהו שעלה בסערה השמים ואמרו שם כי מאומרו וירד ולא אמר וירד הוי"ו בשב"א והיו"ד בפתח בא להודיע שכבר היה למעלה וירד ועתה חזר ועלה מכל זה מוכח שהיה למעלה מלאך בתחי' קודם בריאת אדה"ר שכן כתוב בפסוק ועוף יעופף על הארץ ביום ה' קודם בריאת אדה"ר וכמש"ל אך לא נודע מדברי הזוה"ק אלו להדיא שלא נולד מאב ואם דאפ' שהיה מלאך ובא ונתעבר ברחם אשה ונתלבש בטפת זרע איש כמו שאר הטיפות ונולד כסדר הבריאה. אך דברי הזוה"ק הכתוב פה בדמ"ו ובח"ב דקל"ז הם מבוארים שלא נולד ע"י אב ואם אלא שנתגשם והיה אדם וכן דברי הרב עמודיה שבעה מורים באומרו שהשליכו הקב"ה לארץ היינו שנתגשם והיה אדם וזהו החידוש שחידש לנו הזוה"ק בדבריו פה דמ"ו. ואני עוד מצאתי בס' מגיד מישרים למרן הק' פ' מקץ דט"ו שכתב כן כי אליהו לא נולד מאב ואם. וכ"כ בס' הפרדס ז"ל בשער היכלות פי"ד וז"ל בענין יחס אליהו נחלקו רז"ל מאיזה שבט היה מהם אמרו משבט גד היה ומהם אמרו משבט בנימין ומהם אמרו פינחס הוא אליהו ולכל אחד מהדעות האלו יש להם סמך מן הכתובים

ויש

ויש מהם שאמרו שהיה מזרע רחל והוא עצמו היה מתייחס פעם בזה ופעם בזה ויש מקובלים שרצו לפ' הכל בסוד העיבור ומאלנו הענין הזה למפ' ז"ל שאמרו שאליהו הוא מתושלח לפי שלא מצינו שם אב של אליהו בשום מקום אלא אליהו התשבי מתושבי גלעד והבן (ולדבריהם יובן ענין הכתוב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וכו' כי שמו שהיה מתושלח גרם לו להיות משתלח לפני בוא יום ה' ולקמן בע"ה יבואר בדברינו כי הוא דוגמת שעיר המשתלח המכפר על בנ"י ולדברי המפ' הנז' נכון הדבר כי הוא מתושלח ושמו גרם לו.) ועוד נאמר באליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו כלומר לשעבר מכבר וע"כ אמרו שאותו מקום שהוא תנוך שהוא מט"ע הוא המקום שהוא אליהו שהוא סנד"ל וכשעלה אליהו בסערה השמימה נהפך בשרו ללפיד אש ונשאר גופו בעולם הגלגלים או בעולם המלאכים ורוחו עלתה למקומו וכשהקב"ה רוצה לשלחו בשליחות יורד ומתלבש ויורד לארץ ועושה שליחותו וע"כ היה נגלה לחכמים ולשלמים ולנביאים והיו מדברים עמו מפני שהיה בו לד חומר והוא הגוף הנזכר וכשמסתלק יניח הגוף ההוא במקומו ועולה עכ"ל המפ' שוב מצאנו בשם ר' משה דיליאון ז"ל על מה שנשאלה בענין אליהו בעלה למרום מה שלא עלה אחר תדע לך כי בסתרי תו' ראיתי סוד מופלא עד מאד אליהו לא תמצאו לו בכל התורה אב ואם ולא שכתוב בו בן פלוני אלא אליהו התשבי מתושבי גלעד ואמרו כי קודם לכן ירד מן השמים ושמו ידוע בסתרי החכמה ועוד אח"כ נראה אל החכמים בהרבה מקומות והרבה דיוקנין לזמנין כדמות טייעא וזמנין כפרשא וזמנין כאחד מגדולי הדור והרבה ענייניס דמותו ותוארו ע"כ אל תתמה בענין הזה בהיות אליהו במדרגה עליונה על כל שאר בנ"א ואם תאמר היאך היה כל אותם השנים וכל אותו הזמן דמותו ותוארו דמות אדם כי המלאך הוא נראה שעה או יום ולא יותר אמרו בשפה שביקש הקב"ה לבראת את האדם אמר למלאכים נעשה אדם אמרו לפניו רבש"ע מה אנוש כי תזכרנו הושיט אצבעו עליהן ושרפן קרא לכת שניה וכו' כמו כן עד שקרא לפלוני וסיעתו אמרו לו נעשה אדם אמר לפניו רבש"ע לפניך מוטב לפני לא כ"ש ואם טוב בעיניך אני ארד ואהיה שמש לפניו אמר לו הקב"ה מכאן ואילך לא יקרא עוד שמך פלוני כי אם פלוני ואעפ"י כן לא ירד באותו זמן אלא

ירד

ירד לאחר זמן והאמין בעולם כי ה' הוא האלקים בענין אחאב ולימים מועטים כשהאמין זה בעולם העלהו המקום לשמי מרומים ואמר שאמר לו הקב"ה אתה אפוטרפוס טוב לבני האדם חייך תרד ותאמין אמונתי בעולם ועפ"ז כתיב עגני ה' וכו' כדברך עשיתי וכו' וכדברך שקודם שאירד לעולם וזה הוא מיכאל באחת גבריאל בשתים אליהו בד' כי הסיבה על היותו במדרגה שלהם וא"ת והא כתיב כי לא טוב אנכי מאבותי ואם הדבר כן מפני מה אמר הדברים האלה אלא ודאי מה שבקש על זה בהיותו נמשך אחר בני אדם מכמה שנים ואמנם כי לא היה טובתו מגיד אב ואם זכות בעולם כי לא היתה טובתו ועמידתו בעולם מהם ולפיכך אמר כי אין זה דרך להעכב בעולם מי שהוא כמוני ע"כ לשון הר"מ דיליאון ז"ל. והדעת הזה בטל מעצמו מתוך דברי רשב"י שדעתו הוא שאליהו הוא בן אדם וכן דעת כל חכמי הגמ' ועד השתא לא פליגי אלא מאיזה שבט היה אבל לומר שהיה מלאך ונתגשם אין מי שיסכים בזה ודברי הרשב"י ע"ה בענין זה הוא בפ' ויגש דר"ט וז"ל אמר רשב"י כל נשמתין בעלמא וכו' לתיאובתא דנוקבא לגבי דכורא וכו' וכד תיאובתא דדכורא נפקא ברעותא כדין איגון נשמתין בקיומא יתיר וכו' ואליהו בההוא ריעותא יתיר מכל גב אחרא אתקיים וכו'. והנה כר' ממנו בפי' היות נשמתו כשאר נשמות הצדיקים וכו' ועכ"ז כבר יהיה אפשר היותו שנד"ל על דרך שפירשנו במט"ט היותו תגוך קודם אדם ממש כמבואר בפרקים הקודמים ע"כ דברי הרמ"ק ז"ל בס' הפרדס הנז'. ומה שדחה דברי הר"מ דיליאון מדברי הזוה"ק פ' ויגש כבר כתבנו כי בפ' בראשית בזוה"ק דמ"ו כתוב כדברי הרב דיליאון. וגם המגיד למרן הק' זיע"א כתב כן בסוף חומש בראשית במה' בתרא על פ' מקץ כתב שם באורך בענין מט"ט ויוסף שבאו לזה העולם לתקן דורם וכתב שם וז"ל ודא איהו נמי רזא דאליהו דלא אתא לעלמא אלא לפרסומי אלקותיה דקוב"ה בעלמא והוא הוא מט"ט ומסו"ה לא תשכח ליה אבא ואמא ולא תשכח דנסיב אתה ואוליד בנין מסוס דלא אצטריך להון ובתר הכי כד איהו אסתלק אתעבר באלישע והיינו דאיכא בין עבור לגלגול דעבור הוא כד נח רוח חדא על חד גברא ודא אורחא דעבור יכולין למהוי תרי ותלת כחדא בחד גברא והיינו רזא דנדב ואביהוא אתן

כחדא

כאלה בפינחס ברזא דעיבור והכי נא רוחיה דאליהו על אלישע וכו' עכ"ל הנ"ל. הרי גם המגיד של מרן ונוסחת הזוה"ק ס' בראשית דמ"ו נראים כדעת הרב דיליאון וגם דברי המקובלים שהזכיר ה' עמודיה שבעה והבי"ד ה' מד' תלפיות כנז"ל וגם הכלי יקר על מלכים הביא כן מדברי המקובלים כנז"ל הרי כולם הושוו דאליהו לא נולד מאב ואם ודברי הזוה"ק של פ' ויגש שהביא הרמ"ק ז"ל הנז' לסתור דעת הר"מ דיליאון הנז' בע"ה לקמן נזכיר דברי ה' מקדש מלך מ"ש בזה ליישב הענין. האמנם מ"ש הר"מ דיליאון כי אליהו בהיותו מלאך הלין טוב בעד בריאת האדם כנז' בדבריו הנז"ל הם נגד שאר המקובלים וגם נגד הזוה"ק שאמרו שאליהו תמיד היה מקטרג על ישר' וכן כמה מדרשי רז"ל ולפי"ד המקובלים הנז' בס' עמודיה שבעה יושב הכל על מכונו ודוק:

שוב ראיתי אחרי רואי בס' מדבר קדמות להגאון חיד"א ז"ל בהשמטות אחר המדבר על ד"ל שכתב וז"ל וראיתי בס' זהרי חמה בראשו שכתב משם רבו רבינו הרמ"ק ז"ל דקאמר בשיר השירים (ר"ל בזהר חדש על שה"ש) על פומא דאליהו אתגזר ולא אמר פתח דנשמת אליהו היתה מלאך מעיקרו כנז"ל בדרז"ל לכן לא היה בידו יכולת לחדש חידושי תורה ולא ביד שום מלאך אלא שנגזר מן השמים שמה שיתגלה במתיבתא דרקיעא יתגלה על ידו למטה אמנם רשב"י היה פותח המקור וז"ש ר"ש פתח וכו' ע"ש בזה עכ"ל ז"ל. ולדבריו נ"ל כי דבר שאין בו חידוש בפסוקי התורה כמו פתיחת אליהו המפורסמת יש לומר בה פתח אליהו כי היא אין בה חידוש תורה רק שבח לה' כשבח המלאכים ולפי דברי הרמ"ק הנז' יש ליישב לענ"ד מה שהק' הגאון חיד"א הנז' בס' מדב"ק הנז' מערכת א' דלמה אליהו לא פשט כל הספקות שיש לרז"ל בתלמוד כיון שהיה מלוי עמהם וישב הרב ז"ל ע"ש. ולדברי הרמ"ק הנז' הני' פשוט דאליהו הבא לחכמי התלמוד היה בחינת מלאך אשר בו ולא בשמים היא ואין לו רשות בכך. אבל מ"ש בש"ס אם יבא אליהו בכמה מקומות שנר' שסומכים על הוראתו היינו בבואו בגוף גמור נרגש בתואר אדם כי בו יש ב' בחינות אדם הנולד מזו"נ ומלאך המתגשם וכמ"ש הרב מק"מ ז"ל הובא"ד בקו' זה ואז יתקבלו דבריו בהיותו אדם ויש לו רשות וע"כ בפושטו הספקות נקרא בש"ס תשב"י כמ"ש

הראשונים

כרסייא דאליהו

הראשונים זיע"א כי ר"ת תיק"ו הנאמר בש"ס הוא תשבי יתרץ קושיות ובעיות וקריאתו תשבי מורה על היותו מתושבי הארץ ולא מלאך ואז הוא שיתרץ קו' ובעיות. עכ"פ עין רואה בדברי הזה"ח בשם הרמ"ק כי נשמת אליהו היתה מלאך מעיקרו ולא נשמת אדם הרי הדר ביה מר ממ"ש בפרדס שחלק על הר"ש דיליאון ז"ל וק"ל. והתימה מהגאון חיד"א ז"ל שלא הזכירם וכל רז לא אניס ליה. נקטי' מיהא דהזוהר הק' והמגיד למרן הק' ז"ל והרב מהר"ם די ליאון ז"ל הוב"ד בס' הפרדס הנז' בשער היכלות פי"ד כתבו דלאו מסטרא דאו"א קא אתי וכו' דדברי הזוה"ק פ' ויגש דר"ע אשר נר' להיפך לפי פשטן ש"ד שם שכתב דאליהו הוה ביה חילא דדכורא יתיר מנוקבא משום תיאובתא דדכורא וכו' ע"ש. דהפשט מורה שבעבור שלידתו היתה שתאות הזכר היתה בהפלגה ע"כ הוא חי לעולם כאשר יראה הרואה ונמצא דברי הזוה"ק סתראי נינהו ובפרט כי בש"ס אמרו שהוא מבני בניה של רחל אלמא שנולד ע"י זכר ונקבה. ברם הרואה דברי המק"מ על הזוה"ק דמ"ו תנוח דעתו שכ' כי אליהו זל"ט היה בו ד' בחי' וכמ"ש האר"י זיע"א בשה"ג על מאמר אליהו בד' והם יתרו ויוסף חד. נדב ואביהוא חד. משבט גד חד. מבני בניה של רחל שהוא מבנימין חד. ואמר מר כי בחי' יתרו ונו"א היו ע"י זו"ן אבל שבט גד ושבט בנימין הוא בלא זו"ן רק התגשמות שנתגשם המלאך ונעשה אדם ולקמן בע"ה יבואר עוד באורך. ולדבריו נתיישב דכולהו איתנהו ביה בריאה ע"י זו"ן ובריאה רוחנית שנתגשם כדרך בני האלקים שנתגשמו כידוע והם הנקראים נפילים כן היה לאליהו זל"ט אלא שאותם חטאו ואליהו נשאר בקדושתו והוא כת של אמת שעליה אמר הכתוב ותשלך אמת ארצה והוא היה ראש כת של אמת וזהו הנראה נכון בביאור ענין זה כעת. ובהקדמה זו שכ' הר' עמודים ז' שהוא היה ראש כת של אמת יובנו לנו כמה ענינים אחר מה שאמרה לו הצרפית ודבר ה' בפיך אמת כי הוא ראש כת של אמת ולכן נקרא יונה ן' אמתי שהיה מחיליה דאליהו. שהוא ראש כת של אמת. ולכן מפני היותו מחיליה דאליהו נקרא בן אמתי וגם אליהו תורת אמת היתה בפיהו. וגם בזה יובן הכתוב אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף. כי בהתגלות אליהו שהוא אמת ויצמח כבודו בארץ אשר הושלך בה

אזי

אזי יגלה משיח צדק עולמים וירד מן השמים להושיע את ישראל והיינו וצדק משמים נשקף כמ"ש בדניאל למשוח צדק עולמים והוא המשיח:

ובזה יבא"ן מה ששמעתי וראיתי כתוב בספר ליקוטי מהר"ן ז"ל בביאור מרז"ל אין אליהו בא לא לטמא ולא לטהר וכו' אלא לקרב את המרוחקים בזרוע. ולרחק את המקורבים בזרוע ופי' בו הכונה כי בזמן הגלות האמת נעדרת והשקר ירבה ואותיות שקר הם קרובים זה לזה באותיות האלפא ביתא אבל אותיות אמת הם נפרדים אל"ף בתחי' ומ"ם באמצע והתי"ו בסוף והם מרוחקים ואליהו יבא להקים דגל האמת ולהרחיק השקר ונמצא שהוא מרחיק את המקורבים שהוא אותיות השקר ומקרב המרוחקים בזרוע שהם אותיות אמת זהו מה שראיתי ושמעתי. ולפי האמור א"ש כי הוא שורש האמת והוא מכת של אמת והוא מקור האמת. ולענ"ד נראה שגם מ"ש בד"ה כתוב תמוה ימים רבים לישר' ללא אלק"י אמת והכתוב הנז' פקדו המינים דאיך ח"ו יהיה ימים רבים לישר' ללא אלק"י אמת. ולדעתי הקלה שהכתוב הנז' מדבר ברישא דעניינא דימים רבים לישר' אין נביא ואין כהן ואין חזון מורה ואין כפרן ופי' ללא אלק"י אמת ר"ל שאין להם מדת הכח האמת כי יתמעט האמת מן העולם ואין לשון אלק"ות אלא לשון כח ומציאות האמת שיתבטל האמת ויחלש כחו. וזוהי גרמא למיעוט גילוי אליהו ורוה"ק כי ביטול האמת הוא ביטולו כי מקורו ומציאותו הוא האמת ועתה בעוה"ר כאילו איננו כמלא באופן כי פי' ללא אלק"י אמת שלא יתגלה להם אליהו אשר הוא כהן ומורה ומראה כל חזון ושר ושופט. אבל לעת"ל יחזור האמת למקורו ויתגלה ע"י שיעיר ה' את לבבות ישראל להכיר האמת:

ויתבן לרמוז במ"ש רז"ל שנטל הקב"ה את האמת והשליכו לארץ כמ"ש ותשלך אמת ארצה ודרז"ל על כת של אמת שנטלם הקב"ה והשליכם לארץ כידוע דקשה מה יועיל השלכתו לארץ מה טעמו בזה. אולם הענין הוא רומז על אליהו שהוא סנד"ל שהוא הראש של והכת הוא שנקרא אופן אחד בארץ והוא מנהיג את הארץ כידוע והיינו שהשליכו לארץ הכונה בזה שהוא נתנו להנהיג את הארץ במדת אמת וע"כ דרשו בזוה"ק ועוף יעופף על הארץ דא אליהו כי הוא אשר הושלך לעופף על הארץ ולהנהיגה במדת אמת שלו ולכן לטעם זה קרא הקב"ה ליבשה ארץ על שם מדת

כרסייא דאילהו

אמת שלו כי ארץ מספרו הוא אחד מאתים ותשעים והוא ר"ת אמ"ת כי הנהגת העולם נקראת ארץ לסיבת אליהו כי הוא מראש כת של אמת שהוא שם ארץ כנז'. ויתכן שע"כ אליהו הוא מבשר ביאת המשיח ולא זולתו כי המשיח נקרא צדק וצד"ק מספרו הוא תשעים ארבעה מאה והם ר"ת אמת ואם תצרף שניהם אר"ץ וצד"ק יהיו כולם שפ"ה גי' שכינה שיתגלה כבוד שמים ע"י משיח ואליהו הנקראים צד"ק ואר"ץ וזהו מ"ש הכתוב כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. כי הארץ כשיתחבר עמה צד"ק יהיה הכל מתוקן ומפני שהושלך אמת ארצה להנהיג את העולם כנז' בדברינו ע"כ בתחי' בריאת העולם נרמז מדת אמת בראשית הבריאה ובסופה דהיינו ברא' אלק'ים' את' האמור בתחי' הבריאה ס"ת אמת ברא' אלק'ים' לעשות' האמור בסוף הוא אמת כי הושלך האמת למטה להנהיג את העולם כדי שלא יקטרג עליו כמו שקטרג בתחי' הבריאה:

ויש עוד לבאר כי ס"ת בראשית' ברא' אלק'ים' הוא אמת בלא סדר ישר כמדת אמת כי הוא תא"ם והוא כמו ר"ת צד"ק שהם תשעים ארבעה מאה שהוא תא"ם לרמוז כי נתחבר צדק ואמת בבריאת העולם ע"כ בראשית' ברא' אלק'ים' הוא צד'ק הוא תא"ם ברא' אלקים' את' הוא אמת שנתחברו יחדיו לברוא העולם וכנז'. כי צדק אומר יברא שכולו מלא צדקות ואמת אומר ל' יברא וכשהולך אמת לארץ נשתתף עם צדק ונברא העולם. ואפשר עוד שבמו שאליהו הוא ראש כת של אמת ונתחבר עם צדק וחזר והסכים על בריאת העולם. כן גם פינחס שהוא אליהו חיבר כת החסד עם כת של שלום אשר גם היא קטרגה על בריאת העולם שכולו מלא קטטות וע"י פינחס נתחברו החסד עם השלום ליסוד העולם ותקונו כי פינחס הוא פנ"י ח"ס ר"ל פני החסד ועמ"ש בר"מ פ' פינחס דרל"ז ע"ב וע"י אותו מעשה אמ"ל הסי"ת הנני נותן לו את בריתי שלום ונתחבר חסד עם שלום ע"י שהשיב חמת ה' כי חמת גי' חסד שלום. והוא הפריד חמת ועשאה ב' תיבות ועשאה חסד שלום. ואל זה רמז הכתוב תורת אמת היתה בפיהו וכו' בשלום ובמישור הלך אתי ר"ל כי שני הכתות שקטרגו על בריאת העולם שהם האמת מפני שכולו מלא קטטות תיקנו אותם אליהו ופנחס כי ע"י אליהו נתקן האמת במה

שתורת

שתורת אמת היתה בפיהו והתורה היא קיום העולם ואין בה שקר והשלום ע"י פינחס במה שעשה שלום לישר' בהריגת זמרי ואז כל הכתות נתקיימו וחזרו והודו למאמרו ית' לברוא את העולם ואת האדם:

ולפי הקדמה הנז' של ה' עמודיה ז' יובן בעלם מאמר הזוה"ק שאמרו כי בשעת המילה כניש קוב"ה לכל פמליא דיליה ואמר חמו מאי בריה עבדית בעלמא דלמה זאת עשה אלקים להראותם כבודו וגודלו בבריאת האדם ולפי הנז' ניחא שהוא רוצה להראות הכתות המקטרגים על בריאת האדם שיראו כי טעו בדמיונם והשי"ת עמקו מחשבותיו שהרי נתן לבני אדם שהם יש' את המילה אשר מתקנת האדם מכל קלקוליו שלא יהיה העולם מלא שקרים ולא קטטות כטענת כת אמת וכת שלום כי המילה מתקן את הברית של המעור וממנה יתוקן ברית הלשון לבל ידבר שקרים וכמ"ש הכתוב שארית ישר' לא יעשו עולה ולא ידברו כזב וגם ע"י הפריעה מתקנת הקטטות שיהיה שלום על ישר' ומבטל פרעות אויב והיה זה שלום ואהבה כי ע"י גילוי העטרה יתקיים טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרה. וע"כ ארז"ל כי במצות מילה שקבלוה יש' בשמחה לא יהיה בו שום קטטה ושם שלום ואהבה וחיבה כי ע"י המילה ופריעה הכת של שלום גם הוא מתלוה ומתחבר ומסכים על בריאת האדם. וע"י גילוי אות ברית קדש וזיו שדי אשר מתגלה במילה כידוע בזה מתוקן האמת והשלום כי שד"י במילואו כזה שי"ן דל"ת יו"ד הוא גי' תתי"ד ועם ג' אותיות שד"י הוא תתי"ז וגם שלו"ם אמ"ת הם גי' תתי"ז והיינו הך לכן מסכימים עתה בבריאה:

ועוד רמז קטן יש לי לומר בזה כי ד' כתות הנז' שהם צד"ק אמ"ת חס"ד שלו"ם עם מניינם שהם ארבעה כתות הם עולים אלף פ"ז ועם פינחס שהוא ר"ח הם עולים אלף רנ"ה והוא כמנין ארנ"ה אלף רנ"ה שע"י פינחס הסכימו ורצו בבריאת העולם וגם ישרא"ל ישורו"ן יעק"ב הם גימט' אלף רנ"ה שע"י הוא קיום ויישוב העולם כולו זרע אמת וק"ל. גם ישראל ישורון יעקב חסר ו' בתיבת ישרון הם אלף מאתים ותשעים ע"ה וצדק ואמת וחסד ושלום חסר ו' עם ד' כוללים ועם פינחס ע"ה הם אלף מאתים וצ' וזהו טעם לקץ הגאולה שכתוב בה לימים אלף ור"ל שאז יתחברו

כל

כרסייא דאליהו

כל הכתוב והיו לאחדים ויהיה הגאולה. ובמזמור רצית ה' ארצך כתוב בו כל הד' כתות חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו ואז יהיה זמן הגאולה שהוא אלף ור"ל הכתוב בדניאל והוא רמז על הנז' ולכן מזמור הנז' כולו מדבר על הגאולה כי הגאולה תלויה בתיקון כל הד' כתות הנז' שהם אלף מאתים והשעים ולכן מסיים במזמור הנז' אך קרוב ליראיו ישעו וכו' צדק לפניו יהלך וק"ל. (א"ה יתז"ה יש לרמוז בזה מ"ש הכתיב בקין וישב בארץ נוד קדמת עדן קדמ"ת הוא ס"ת צד"ק חסד' שלו"ם אמ"ת דעי"ז יתוקן פגמו):

והנה מצינו לרז"ל שאמרו ת"ח מרבים שלום בעולם משמע שכל הת"ח מרבים שלום בעולם וכמ"ש הכתוב וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך. גם מצינו לרז"ל שאמרו דמהדרינן אבידה בטביעות עינא לצו"מ דלא משני בדיבוריה דהיינו שאוהב אמת. ומשמע דלאו כל צורבא מרבנן וכל ת"ח יש לו מדת אמת אלא יש שהוא משני בדיבוריה ויש שנזהר בתכלית האמת ואינו משנה בדיבורו מה שאין כן בשלום ועניינו הוא נלע"ד כי הנה ארז"ל ע"פ אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד למיימינים בה אורך ימים ולמשמאילים עושר וכבוד ומיימינים העוסקים בה לשמה ופרש"י ז"ל דמיימינים היינו שמעמיקים בה בכל כחם להבין האמת ומשמאילים שעוסקים בה כיד כהה כשמאל הזה ואין יורדין לאמיתתה הרי דיש ב' מינים בעסק התורה ולכן סתם הת"ח העוסק בתורה בין לשמה בין שלא לשמה מרבה שלום בעולם אבל לא הגיע למדרגת אמת ע"כ שכרו עושר וכבוד דע"י השלום מתברך בנכסיו דלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום וכתיב השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך אבל הלומד לשמה זוכה גם למדת אמת וע"כ יהיה לו אורך ימים כי האמת מאריך ימים וכההוא אתרא דקושטא שמיה דלא מית איניש בלא זמניה:

נמצינו למדים כי בתורה זוכה כל ת"ח לשלום והעוסק בה לשמה זוכה גם למדת אמת וכנז' ועניינו כי מדת אמת הושלך ארצה והוחלש כחו יותר מן השלום מפני זה ארז"ל משנים מפני השלום כי השלום עודנו בכבודו והאמת תש כחו ומתבטל מפני השלום והזוכה להעמידו על תילו הוא צריך כח גדול ע"כ זוכה לאריכות ימים. ובזה פי' הרא"ש ז"ל כל מקום שנתנו חכמים עיניהם

עיניהם בו או מיתה או עוני דאומרים או מיתה או עוני ולא אמרו דבר מוחלט רצו בזה להורות לנו דאם אלו החכמים שנתנו עיניהם היו מכת שלומדים לשמה שהם זוכים לאורך ימים בזה הם מענישים את החוטא כנגדם בקוצר ימים וימות בלא עתו ואם הם מהעוסקים שלא לשמה שהוא שכרו עושר וכבוד אזי יהיה לו ב"מ עוני כמדת הת"ח הנותן עינו בו לכן רז"ל לא החליטו ותלו הדבר בספק לפי הת"ח הניתן עיניו אם הוא מן האמת או השלום:

ומדבריהם ז"ל למדתי בעניותי לפי מחלוקת רז"ל דמי שעוסק בבנין שארז"ל שהוא מתמסכן ודרשוהו מדכתיב ערי מסכנות שממסכנות את בעליהם וחד אמר שהעוסק בבנין מסתכן ודריש מסכנות לשון סכנה והדבר תמוה במאי קמיפלגי וגם כי כלל בידינו אלו ואלו דא"ח ושניהם אמת ואיך יתכן זה. ע"כ אמרתי בעניי כי הנה כל בונה בית בעוה"ז הוא מנגד למדת האמת והשלום שאמרו אל יבנה והוא מבטל דעתם ורוצה בקיומו ובבנינו. ולכן תמצא דבר ברור עלה כי כל בונה בית הוא מוכרח שיהיה לו מריבה עם השכנים מנזקי שכנים או בשתוף הכותלים או בנזקי ראיה ומעולם לא ראיתי בונה בית ולא הי"ל מריבה ואפי' הבונה בשדה וצריך כי יבואו אל השופט ושפטום וזה נגד השלום ויש שגוזלים מחבריהם ומשיגים גבולים בבניינים או מזיקים אותם בנזקי שכנים ולא ישמעו לקול מורים וד"ז ברור הוא וזה נגד כת של אמת והכל הוא מפני שהשקר בעה"ז גובר והקטטה בעה"ז גוברת. ולכן אם כאשר היה עוסק בבנין הזה לא היה לו כ"א מריבה עם שכנו ולא עבר על חק האמת כי אם עבר הוא על חק השלום אזי הוא מתמסכן מפני מיעוט השלום שמביא לידי עניות. ואם ח"ו גזל וטרף והלך עמו בשקר וביטל האמת מסתכן. כמדת האמת הכל לפי הענין ולפי האדם. ומר מדבר בגוונא חדא ומר מדבר בגוונא חדא וכולהו איתנהו דבר בעתו. וע"כ כתיב הוי בונה ביתו בלא צדק ר"ל מי שבונה בית שפוגם במדת האמת שאומר אל יבנה ובנה בגזל יש לו תקנה בתשו' לתת צדקה לעניים שבזה יכפר את מדת האמת והשלום שכת צדק אומר יברא שכולו מלא צדקות ועי"ז יהיה לו מליצי יושר וגם יעשה חסד אמרתי עולם חסד יבנה כי הבנין צריך חסד וצדק אשר הם הסכימו על ישוב העולם. ואם לא עשה כן צריך שיתמסכן מפני

קטרוג

קטרוג השלום או יסתכן מפני קטרוג האמת. ולדקה הנ"ל משניהם כי יעמוד כת לדק לימינו והבן. וראיתי מי שכתב שמי שבונה בית כדי שינלל מן המסכנות ומן הסכנה טרם כל בנינו יעשה בו מקום מוכן לעשות בו סוכת החג. ובזה ינלל מהקללות הנז' ולשעבר אמרתי כי הטעם הוא כי שם סוכה מבטל סכנה וממסכנות ע"י שלוקח לו אותיות סוכה ונשאר אות נו"ן מן סכנה ומסכן ובעשותו סוכה נאה הרי גם הנו"ן מתבטלת זה אמרתי לשעבר. ועתה עוד אני אומר כי בהבינו סוכה בתחי' הוא זוכר כי עה"ז הוא דירת עראי ואין בו קיום ואין מתקנאים בו מדת אמת ושלום בהיותם רואים שאין זה כונתו לבנות לו בעוה"ז כי אם כסוכה עשה ביתו ובזה בכח המנות הנז' יתמתקו קטרוג האמת והשלום ויאהבו אותו:

ובמ"ש לעיל כי הת"ח יש בהם בעסק תורתם אמת ושלום המיימינים והמשמאילים וכנז"ל אמרתי עוד בזה דבר יקר והוא כי תחי' הש"ס שהוא לימוד הת"ח הוא תיבת מאימתי וסוף התלמוד תיבת בשלום וב' התיבות הנז' הם מ"ש חזקיה הע"ה. אך שלום ואמת יהיה בימי כן אלו תיבות מאימת"י בשלו"ם הם תיבות אמ"ת שלו"ם בימ"י ממש אותיות אלו כאלו כי רבינו הקדוש אשר סידר המשניות היו בו כל המדות הללו אמת ושלום ולכן המיימינים רואים תיבת מאימתי שהיא בראש הש"ס לימין הקורא ההכם עיניו בראשו והם אוהבי אמת ולא משנו בדיבורייהו. והמשמאילים היינו שהולכים לשמאל לסוף הש"ס ורואים כתוב בשלום ונזהרים בשלום ולכן הם מרבים שלום בעולם ושניהם נקראו מיימינים ומשמאילים. ולפי מש"ל כי ראש הש"ס דברי ר' אליעזר וסופו משנת ריב"ל אומר עתיד להנחיל הקב"ה לכל לדיק וכו' וכתבנו לעיל כי אליעזר ויהושע הם חלאי שמות אליאו כנז"ל שהם ש' והוי"ה כנז'. יתכן שלכן התחיל בתיבת אמת הרמוז בתיבת מאימתי כי שם אל של ר"א הוא מורה על האמת כדכתיב ה' אל אמת אבל שם הוי"ה של ר' יהושע הוא שלום כדכתיב ויקרא לו ה' שלום ע"כ בתיבת אל שהוא תחי' הש"ס בדברי ר"א רשום אמת ובסוף שהוא יה"ו שהוא שורש לשם הוי"ה הרמוז בר"י נזכר בשלום וכן כתיב ה' יברך את עמו בשלום וכן כתוב בסוף הש"ס ה' יברך את עמו בשלום. אבל בתחילתו מדבר בק"ש

של

של לילה שאומר בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת וכל דבר בעתו מה טוב. ועפ"י האמור לעיל כי אליהו רחב כת של אמת ויתכן שגם מסרז"ל כל באמת אמרו הוא הלמ"מ. הכוונה היא כי אותה הוראה קבלוה מאליהו שהוא רחב כת של אמת שקבל אותה ממשה שקבל מסיני כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וזו ההלכה נתקבלה מאליהו ועי' להרב יד מלאכי באות כ"ף מ"ש בזה ודוק. וזה סיוע גדול לכל מ"ש בענין הלמ"מ לעיל:

שוב אשוב לדברי הזוה"ק בראשית דמ"ו הנז' בדברי ר"ש שדרש עוף על מיכאל יעופף גבריאל על הארץ אליהו כנז"ל סיימו שם בזוה"ק וז"ל על פני דא מה"מ דאחסיך אפי עלמא וכו' אמ"ר אבא והא מה"מ בשני אתברי אלא על הארץ דא רפאל דאיהו ממונה על אסוותא דארעא דבגיניה אתרפיאת וקיים בר נש בעלמא ודפיא לכל חוליו. על פני רקיע השמים דא אוריאל וכו' ע"ש במגיה שפי' בזה כי על פני ג' אריאל ע"ש. עכ"פ הדבר קשה לענ"ד דאם ר' אבא הק' לר"ש שדרש ע"פ דא מה"מ ואמ"ל דמה"מ בשני אתברי למה נלך לדרוש על הארץ דא רפאל ולא הניח דרשת רשב"י במקומו שהוא על אליהו והו"ל לחלוק על רשב"י ולדרוש על פני דא אוריאל ותו לא. ומי הכריחו לדרוש על הארץ דא רפאל ולחלוק על רשב"י ובפרט שר' אבא גופיה פ' לך לך אמר דאליהו מאם עלמא בד' מאסין למיהוי בההוא גזירו דקיימא וכדדרש רשב"י בהק' הזוהר בפקודא שביעאה ושם להדיא מפיק לה רשב"י מדכתי' על הארץ דא אליהו דעאם וכו' כאשר יראה הרואה וגמלא כי ר' אבא סותר עצמו. הן אמת דמה שחזר ר' אבא ודרש על הארץ דא רפאל ולא הניח אותה על אליהו כמאמר ר"ש וכמו שהקשינו בקושייא ראשונה. יש ליישב כי ר' אבא יען שרצה לדרוש על פני דא אוריאל. ע"כ רצה לרמוז כל ד' רגלי המרכבה שהם מיכאל גבריאל רפאל אוריאל. ולכן כיון שרשב"י דרש עוף דא מיכאל יעופף דא גבריאל בא הוא והשלים גם רפאל ואוריאל בתיבת על הארץ על פני. זה נר' ליישב קו' הראשו' אך עדיין לא נמלטנו מהדוחק דהיך ר' אבא לא ישכים לדורשו על אליהו כר"ש ואיהו גופיה סבר כרשב"י וגם על הארץ מורה על אליהו כמש"ל בעניותין בכמה סמוכות והוכחות. וגם מה זה שאמר דבגיניה אתרפיאת עלמא וכו' וכל הלשון ההוא שאמר

דאליהו ממונה וכו'. לכן נלע"ד דגם ר' אבא ישר הולך ומסכים כדעת רשב"י דעל הארץ הוא אליהו אלא שרצה לפרש הדבר דהכתוב הנז' הוא מדבר בהיות רפאל עם אליהו יען שראיתי כתוב בס' נפש היפה בשם מד' רז"ל שכ"מ שאליהו מצוי רפאל מצוי. ועל כן ר' אבא שרצה לרמוז שמות מלאכי המרכבה קרא את שם אליהו בשם רפאל כי אליהו מציאותו הוא מציאות רפאל. ויתכן להסביר הענין כי ע"י שאליהו הוא מלאך הברית וכל מכה שתהיה צריכה רפואה ע"כ מצוי עמו תמיד מלאך רפאל. וגם כי ע"י אליהו עושים כל הנסים וצריך תמיד לרפאות את החולים חולי הגוף וחולי הנפש והארץ צריכה תמיד לרופא ומנהיג הארץ הוא שנד"ל שהוא מלאכו של אליהו והוא ג"י רופא עם ז' אותיותיו ע"כ אליהו מתלבש תמיד על מרכבת רפאל לרפאות כל שבר על נקלה וכן אלישע תלמידו ריפא את המים הרעים וריפא את נעמן מצרעתו ועוד כמה רפואות בענין מות בשיר של בני הנביאים וכן למלך ישראל ע"כ אליהו הוא מתכנה בשם רפאל כנז' וגם ר' אבא מודה לדרשת רשב"י זיע"א:

ומצאתי סמך לזה ממ"ש בש"ס דברכות דהטעם שתקנו ברכת רפאנו ברכה שמינית מפני המילה שניתנה בשמיני שצריכה רפואה. הרי דהמילה שצריכה רפואה ותקנו עליה ברכה. א"כ בודאי כי אליהו הנמצא בעת המילה יהיה עמו רפואה של רפאל. ובזה יתורץ לי מאי דהוה ק"ל בברכת רפאנו שאומרים רופא חולי עמו ישר' והלא כל בשר. הסי"ת הוא רופא אותו כדכתיב בקרא וגם בברכת אשר יצר אומרים רופא כל בשר ולמה בברכה זו אין אומרים רופא כל בשר ולפי הש"ס ניחא דברכה זו היא לרפואת המילה אשר ניתנה לישר' והבט וראה כי ס"ת ה' רופ'א חול'י עמ'ו ישרא'ל הוא אליהו הרי כי אליהו הוא הרופא חולי עמו ישראל בכח ה' רופא חולי עמו ישראל שיש בס"ת הברכה אליהו וע"כ הוא מתלבש ברפאל. ויתכן שלכן נקרא אליהו מתושבי גלעד כי גלעד שם מקור הרפואה כדכתיב הצרי אין בגלעד אם רופא אין שם וע"כ הוא נקרא בשם רפאל והוא הרמוז בתיבת על הארץ ודברי ר' אבא ודברי רשב"י חד מילתא נינהו אלא שר' אבא קראו רפאל על שם ד' מלאכי המרכבה כנז' בדברינו לעיל. וגם יתכן כי אליהו יצטרך להיות עמו רפא

כדי לרפאת המשיח כי במשיח כתוב והוא מחולל מפשעינו וכו' מדוכא מעונותינו ובחבורתו נרפא לנו א"כ אם יהיה זמן הגאולה תיכף ילטרך לרפואה ויען כי אליהו הוא שלוחו של משיח ע"כ תמיד נמלא עמו רפאל לצורך המשיח ועוד יתבאר לקמן בע"ה:

ובזה מלאתי סמך למנהג העולם שנותנים מים בשעת המילה תחת כסא אליהו ומשקים אותו לחולה להתרפאת ע"י שהיו המים נתונים תחת הכסא בעת המילה וטעם הדבר לפי"ז הוא נכון דביאת אליהו על המילה יבא עמו רפאל לרפאת המהול ויהיה תחנותו עמו על הכסא ויתרפאו המים עי"ז הם מועילים לרפואת החולה השותה מהם:

ויותר יש לחזק הענין ממ"ש בזוה"ק פ' בא ובפ' משפטים ובמקומות אחרים כי ישר' בלאתם ממלרים מלו ולא פרעו מפני שהיתה שעת חפזון כאשר יבא לקמן ולא פרעו כי אם עד בואם למרה וע"כ נאמר שם כי אני ה' רופאך ועשו סמוכות גדולות לזה בזוה"ק שע"כ זכו אז בעת ההיא לחק ומשפט כאשר ירא̇ה הקורא בצדק ושם היתה רפואתם ע"י המים אשר היו מרים ונמתקו וזה המ"ל כל המחלה וכו' כי אני ה' רופאך. לכן בעת המילה והפריעה נותנים מים תחת הכסא לרפאת את החולה כמי מרה שנמתקו והם שרפאו בני ישראל מחולי וכאב של הפריעה וכל חולי הוסר מהם במים ההם. כדכתיב כל המחלה אשר וכו' רופאך:

ויובן שגם זהו טעם שמתעורר באר̇ה של מרים בכל מוש"ק בכל המעיינות וכתבו הראשונים ז"ל שטוב לשתות מים שנשאבו בעת ההיא מהמעין כידוע. ועניינו הוא כי בביאת אליהו יבא רפאל וילטרך לרפאת את ישראל מחולי שיש להם בשינוי וסת של שבת וכמ"ש רז"ל חמין במו"ש מלוגמא אלמא שלריך הוא למלוגמא וכן אמרו כל ימי עני רעים אפי' שבתות וי"ט מפני שינוי וסת ע"כ יבא רפאל עמו והוא מרפא אותם ע"י מי באר מרים שמתפשט בכל המעיינות וכשם שבמרה ע"י מי המרים נתרפאו ישראל והיו מנוקים מכל מום כן עתה ע"י באר מרים שהוא אותיות מרים הם מתרפאים. ולכן מי הסוטה שגורמים לה חולי ולבתה בטנה וכו' נקראים מי המרים. ואלו שמרפאים נקראים מי באר מרים והוא כדי לתת רפואה לחולי עמו ישראל מפני השבת

וגם

וגם אליהו בכסאו מרפא המים שנותנים תחתיו וכנז'. גם קרוב מאד לומר כי טעם התפשטות באר מרים בכל המעיינות בליל מוש"ק הוא כדי לרפאת את המים מפני הרוחות ששרו עליהם בעת יציאת השבת מפני נשמות הרשעים שחוזרים לגיהנם כידוע וכמ"ש רמ"א בש"ע או"ח והגם שגם בכניסת שבת הם שורים על המים ואסור לשתות מים בע"ש בה"ש מפני הרוחות וכמ"ש בש"ע עכ"ז זכות שבת מגין עליהם אבל במו"ש תקנתם הוא ע"י באר מרים ויתכן שכן כתבו המפו"ל בטעם באר מרים שנתעורר במו"ש וכעת אגי' זוכר:

ולא נפלאת היא ולא רחוקה בעיני לומר שגם מ"ש רז"ל שהמבקר את החולה בשבת אומר לו שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא. כיונו לזה כי כונתם שרפואה קרובה לבוא כי במו"ש יבא אליהו ועמו רפאל ויתגלה באר מרים ויתרפא כי הוא בכלל חולי עמו ישראל. ולכן אני הצעיר אומר בפה מלא כי הנותן לחולה מים ממי מעיינות במו"ש ויזכיר שם באר מרים ושם אליהו ורפאל יתרפא ויקל מעליו החולי וכמעט המתבונן בדקדוק הלשון של רז"ל יורה מדבריו כדברינו דהול"ל וה' ירפאך ומהו רפואה קרובה לבא דנראה שיש בה ממש וזיא הולכת ובאה ועתה קרובה לבוא. ולדברינו מתוקן הלשון כי הרפואה שהוא המלאך רפאל קרוב לבוא בעת מו"ש שיבא אליהו כנז'. והענין הוא כי בשבת לא אתי אליהו וכדאיתא במס' עירובין אי משום תחומין אי משום דמסית לא אתי שלא לבטל סעודות שבת כנז' בש"ס במס' עירובין שם ע"כ אומרים לו כי עתה לא יתרפא ע"י אליהו כי לא בא כעת אבל הוא קרוב לבוא בליל מוש"ק. והענין הוא כי רפואת שבת הוא מידו יתברך ולא ע"י מלאך וזו צריכה כח וזכות גדול להתרפאת מידו יתברך אבל רפואת ימי החול הוא ע"י המלאכים ובדרך טבע לכן אומרים לחולה שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא במוש"ק:

ובזה יובן הדק היטב מ"ש רז"ל שאסור לעשות רפואה בשבת גזירה משום שחיקת סממנים והוא כי רפואת החול הוא ע"י מט"ט וסנד"ל שהם נקראים סממנים כי ס"ס הוא ר"ת מט"ט וסנד"ל וכמו שהארכנו שיח. בס' תוקפו של נס ח"ב כי אותיות ס"ס הם מקור מט"ט וסנד"ל והם רופא חולים בסממניהם שכן

מה

מה שאמר הכתוב ויאמר אם שמוע תשמע וכו' אני ה' רופאך הוא דברי מט"ע כמו שהוכחנו שם ע"פ הזוה"ק שכ"מ שנאמר ויאמר סתם הוא מט"ע וגם באותיות דרע"ק אמרו כי מט"ע הוא רופא חולים ועליו אמר הכתוב אני ה' רופאך באופן כי סמי הרפואה הם מט"ע וסנד"ל ובשבת אין להם שליטה ע"כ אסור להתרפאת ברפואת סממנים גזירה משום שחיקת סממנים ר"ל שלא יתפשטו כחתם של מט"ע וסנד"ל ויתרחבו בממשלתם והיינו שחיקת סממנים ע"ד טפח שוחק כידוע ובשבת אין לתת להם שליטה כי אם ה' לבדו ומלכותו בכל משלה אתה אחד ושמך אחד ואין לזרים אתו ע"כ רפואת שבת בידו ית' ומי שלא זוכה להתרפאת ברפואתו ית' והוא צריך לסממנים טבעים יתרפא ע"י אליהו בליל מוש"ק והיינו שמבטיחים לחולה והם אומרים לו אל תחלל שבת בסממנים גשמיים כי רפואה קרובה לבא והשבת יגמר ויבא אליהו הנביא ז"ל ועי"ז תהא רפואת הסממנים כי אליהו הוא כולל מט"ע וסנד"ל כאשר יבא לקמן בע"ה:

ובבר נודע מ"ש האר"י זיע"א כי רפואה הבאה ע"י השי"ת היא כתובה בפה רפוייה כמ"ש הכתוב רפאני ה' וארפא אבל רפואה הבאה ע"י סממנים ורפואות הרופא היא בדגש כמ"ש הכתוב ורפוא ירפא כידוע כ"ז בספרי הדרשנים בשם גורי האר"י זיע"א ועניינו לענ"ד הוא כי יש באותיות מגלפ"ך ב' מיני אותיות אחד מהם הם הכתובים באלפא ביתא והשניות הם הכפולות וכתוב בס' עץ חיים ז"ל כי מגלפ"ך הפשוטות הם חסדים והכפולות הם דין ונודע כי אותיות בג"ד כפר"ת שהם נקראים כפולות הוא מפני שהם מקבלים דגש כי כל דגש מורה על כפל האות כידוע למדקדקים. והנה מגלפ"ך הם גימ' פ"ר והם המלאך סנד"ל שהוא פ"ר כידוע ועם כללותו וכללות האותיות יהיה רופ"א כנז"ל ע"כ יש רפואה שהוא באה ממגלפ"ך הפשוטות והיא ברפא והיא חסד ויש מהכפולות שהם דין והם בדגש ודוק והבן. כי בזה יובן בעלם מ"ש לעיל בשם האר"י זיע"א כי רפואה הבאה מידו ית' היא ברפה כי היא באה ע"י מגלפ"ך הפשוטות הבאים בחסדי ה' אבל הרפואה הבאה בדגש נקראת רפואה והיא ממגלפ"ך הכפולות שהם כמו הדגש אשר באותיות בג"ד כפר"ת והם באים מהגשם הגמור שהוא מט"ע וסנד"ל וסמי הרפואה. ואפשר שעל כן כתיב

 באליהו

כרסייא דאליהו

באליהו וירפא את מזבח ה' ההרוס בדגש כי הוא רפאו ע"י הקרבת הפרים שלו ושל נביאי הבעל שהיו כוללים ב' מיני מנצפ"ך ופר של נביאי הבעל היה מסיגי מנצפ"ך הכפולות לכן הוזכר בדגש וע"כ אמר ויתנו לנו שנים פרים רומז על ב' מנצפ"ך והמתבונן ירחיב הענין כי כל הרפואות של כל החולים אשר נתקנים ומתרפאים בסממנים הוא ע"י מתוק ה' גבורות מנצפ"ך שהם פ"ר והם רפואה כי אותיות רפואה כוללים הה' גבורות הנז' ומתוקם והכל הוא בבחינת הנד"ל שהוא גי' פ"ר והוא אליהו זל"ט כמ"ש הראשונים:

ומעתה עפ"י יסודנו הנזה כי אליהו ורפאל יבואו לרפאת את הילד הנימול שהוא נריך רפואה וע"כ נרמז שם אליהו בברכת רפאנו שהיא ברכה שמינית לרפאת המילה שנתנה בשמינית וכנז"ל. בזה יובן לנו עוד טעם מ"ש רז"ל דש"ץ אומר בתענית ברכת עננו בין גואל לרופא דלמה תקנו שם ברכת עננו ואי נימא דהוא משום ברכת גואל ישראל הו"ל לרז"ל לומר דיאמר עננו אחר גואל ישראל ולמה תלו אותה בין גואל לרופא. ולפי האמור א"ש כי ברכת רפאנו היא ע"י אליהו זל"ט וגואל ישראל הוא ע"י אליהו זל"ט וכל נסין דאתעבידן הם ע"י אליהו וכבר כתבנו לעיל כי בהזכרת שם אליהו הוא נענה ורמזנו זה במ"ש הכתוב אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני ע"כ ברכת עננו שהיא לבקש רחמים לענותנו בעת צרתנו אומרים אותה בין גואל לרופא שסני ברכות אלו הם שייכים לאליהו ע"כ שם הוא מקומה כי אז בברכות הנז' יתעורר אליהו לעשות נס והנס שברכת רפאנו תקנוה בשמינית מפני המילה כנז' ועתה היא נעשת תשיעית עכ"ז כיון שיש לפעמים מילה שלא בזמנה שהיא באה ע"י חולי ונריכה רפואה ע"כ עתה בעת צרה עושים את ברכת רפאנו ברכה תשיעית לרמוז על מילה שלא בזמנה שבאה ע"י חולי התינוק גם עתה שהם חולים בצרתם ומתענים אומרים אותה בברכה תשיעית ועיקרה היא בשמינית מפני המילה שנתנה בשמיני ובא יבא אליהו הרמוז שמו בה ויענם ויעשה להם נס:

וראה פלאות כי המל ראשון בעולם הוא אברהם והוא נימול מילה שלא בזמנה והמל מילה בזמנה ראשון בעולם הוא יצחק כידוע. והנה אברהם הוא גי' ח' פעמים אל שהם רמ"ח ויצחק הוא גי' ח' פעמים הוי"ה הרי בין שניהם א"ל הוי"ה ח' פעמים

פעמים לרמוז על מילה שניתנה בשמיני ועל ידה יהיה גילוי אליהו זל"ט שאליהו הנביא הוא אל הוי"ה נביא כמ"ש בתחילת דברינו לעיל וזהו טעם יקר לגילוי אליהו בעת המילה שניתנה בשמיני שכן שורש מילה ראשונה היתה בשמונה פ' א"ל וח' פעמים הוי"ה והוא פלא יקר. וענין מספר הח' ימים הוא גם הוא כזה כי בכל יום יש גילוי אור שם ה' וגם אור של אל כדכתיב ברוך ה' יום יום יעמוס לנו האל ישועתנו סלה הרי שם הוי"ה ושם אל מאיר בכל יום ע"כ ביום השמיני נשלם שם אברהם ויצחק בעלי הברית ואז יתגלה אליהו זל"ט וק"ל והוא זמן המילה:

ואפשר כי מ"ש רז"ל מרגלית היתה תלויה בצוארו של אברהם שכל הרואה אותה היה מתרפא מחוליו וכיון שמת תלאה בגלגל חמה ענייננו הוא כמ"ש כי ע"י שאאע"ה היה ראשון שנימול ועל ידו היתה מצות מילה לגלות את העטרה והיא נקראת מרגלית גי' עטר'ת עם ד' אותיותיה וזו המצוה היתה תלויה בצוארו כי ממנו פשטה מצוה זו לו ולכל ב"ב ולכל זרעו והם צריכים לרפואה וע"כ היה קשור ותלוי בו ניצוץ מאליהו ועמו רפאל וכל הרואה את צוארו של אאע"ה היה מתרפא ואפשר כי צוא'ר גי' הרפואה וכשמת אברהם תלאה בגלגל חמה כי החמה יש בה כח רפאל כדכתיב שמש צדקה ומרפא בכנפיה וגלגל ירמוז על אליהו כי הוא סנד"ל הנקרא אופן אחד בארץ וכשם שאברהם ישב פתח האוהל כחום היום אחר המילה להתרפאות כן עשה לו השי"ת שהמרגלית שלו תלאה בגלגל חמה לרפאת כל מהול. ובזה יתורץ מה שקשה על המאמר זה דהלא ארז"ל עד יעקב לא הוה איניש דחלים ואיך היו חולים בימי אברהם ולדידן ניחא דחולה דקאמר הכא בחולי המכה של המילה והיתה הרפואה בזכות אברהם ופשוט:

וראיתי למפז"ל שכתבו בשם הגאון הצדיק בעל קדושת לוי כי אליהו זל"ט היה במילתו של אברהם כדי לרפאתו ומייתי סמך לזה מדכתיב אל נא תעבור מעל עבדיך נ"א הוא ר"ת נדב אביהוא וכמ"ש האר"י זיע"א ע"פ ויהי נא פי שנים ברוחך אלי כן ראיתי שכתבו בשמו זצוק"ל:

ולי ההדיוט עוד הבאתי סמך לזה מהמקרא דכתיב בריש דעניינא וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא כי כתוב בסה"פ כי וירא אליו אותיות אריאל וי"ו והיינו אוריאל והאריך .

והאריך בזה בתוקף השם הק' הנז' לאומר אותו ע"פ. ובעניי הייתי תמה בענין מה שזכר פה רבינו הארי"י את אוריאל. ומה כיוון הכתוב בזה ואולם אחר ההתבוננות נחה דעתי והוא כי הנה אברהם בעת ההיא היה מרכבה לשכינה כמ"ש רז"ל על פסוק ויעל אלקים מעל אברהם ומרכבו ית' הוא ד' רגלי המרכבה וכבר נזכר בתורה י"ג אנשים הנצבים עליו שהם מיכאל רפאל גבריאל כמ"ש רז"ל שכל א' נשתלח לצורך ובודאי שגם אוריאל היה עמהם ע"כ רמוז אוריאל בתיבת וירא אליו. ועוד יש לי להוסיף כי יען כי מרכבו ארגמ"ן ועוד חסר אוריאל הגם שאוריאל ונוריאל חד ניניהו כמ"ש הראשונים זיע"א עכ"ז יש לו שם בפ"ע נוריאל והוא רמוז בתיבת באלוני ממרא והם אותיות אמ"ם נוריא"ל ר"ל שגם הוא היה עמהם וכלול באוריאל וענין מה שנזכר אוריאל ברמז ולא נזכר שהיו ד' אנשים נצבים עליו יתכן לענ"ד כי אוריאל הוא מלאכו של אברהם ותמיד היה מצוי בביתו כי שמו אור"א ואברהם מספר אחד וגם אברהם הוא בבחי' הבוקר והוא זמן שליטת אור"א כידוע והוא שאמר עליו הכתוב ישלח מלאכו אתך הוא המלאך שהיה בעזרהו של אברהם וע"כ לא נזכר בו ביאה עם שאר המלאכים כי אם גילוי שנתגלה כבודו בעת ההיא בתיבת וירא אליו זה כנלע"ד. ומצאתי סמך לדברינו אלה מדברי הגר דכתיב בה ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה אל רוא"י כי אמרה הגם הלום ראיתי אחרי רואי ואמרו רז"ל שהמלאכים שהיתה רגילה לראותם בביתו של אברהם אני רואה גם פה וממה שקראתו א"ל רוא"י שהוא אוריאל כי אותיות אל רואי הם ממש אותיות אור"א אלא שהבדל ביניהם כי אל רואי הוא משמעותו כמי שומע קולו ואינו רואה המלאך אבל המלאך רואהו זהו נקרא אל רואי ר"ל שהוא רואה אותי ואני לא ראיתיו וגם פה הגם ששמעה קול המלאך לא ראתה אותו וקראה שם הדובר אליה ולא הנראה אליה כי לא ראתה אותו וקראתו אל רואי וע"כ אמרה הגם הלום ראיתי אחרי רואי ועניינו ופשוטו של הפסוק לפי דעתי בדקדוק הכתוב כי היא ראתה המלאך מאחוריו ושמעה את קולו וע"כ קראתו אל רואי כי היא לא ראתה אותו ואמרה בשלמא בבית אברהם לא הייתי זוכה לראותו פנים בפנים כי היה הוא גדול וגם הלום לא ראיתיו אלא מאחריו. וזהו אומרה הגם הלום ראיתי אחרי רואי ר"ל אחורים

של

של זה המלאך הרואה אותי. ולפ"ז יהיה רואי ב' כמשמעות רואי
לשון שמשמעו רואה אותי והוא פשוט ישר ככתוב. והמפז"ל
הפשטנים פירשוהו בדרך אחרת ועכ"פ זו הוכחה כי המלאך אשר
היה בבית אברהם הוא אוריאל והוא שנגלה במרכבת ה' בבוא אליו
שלשה אנשים להשלים המרכבה. וזה נכון נלע"ד לבאר אמרי
קדוש האר"י זיע"א ומדבריו למדתי כי גם אליהו הבא עם רפאל
אשר בא בעת ההיא לרפאת את אברהם כמ"ש רז"ל גם הוא
רמוז בתיבת אלי"ו ה' באלונ"י והם ממש אותיות לוו"י אליא"ו
הנבי"א ר"ל שנתלוה עמהם אליהו זל"ט ובא עמהם של מלאכי
המרכבה לרפאת את החולה הוא אברהם ממילתו שכן דרכו בקדש
להיות מלוי עם המהול כדי לרפאתו לנימול. והגם שממדרשי רז"ל
נראה שאליהו נגזר עליו לבוא בעת המילה לראות המילה הוא
מפני שנאמר קנא קנאתי לה' אלוק"י ישראל וקטרג על ישראל
ואמ"ל פומא דהסהיד וכו' קרוב הדבר מאד לומר כי אף קודם
לכן היה מלוי כדי לרפאת את המילה כי הוא נגזר עליו כן מעת
הבראו שכן מוכחי דברי רשב"י שדרש יעופף דא גבריאל על הארץ
דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא וכו' כנז' משמע דיום הולדו זה
דרכו. אלא שעתה נגזר עליו להיות מלוי דוקא בעת כריתת הערלה
ולהיות טהם עלמא ולשוב לעלות בעת ההיא ולהעיד אבל קודם
לכן לא היה משועבד לכל זה בדוקא אלא מרצונו הטוב היה עושה.
או יתכן דכיון שקטרג על האדם בעת בריאת האדם וכמ"ש הרב
עמודיה שבעה בשם המקובלים מן הוא והלאה נגזר עליו להיות
רואה בכל מצוה שיעשו הבריות ולהיות מלוי בעולם בכל מצות יש'
ומצות בני נח ולראות כי טוב הדבר הוא בריאת האדם ולהודות
לה' כי טוב הוא בבריאת האדם וזה הטבע אשר הוטבע בו גרם
לו להיות מקנא על ישראל בעשותם הרע בעיני ה'. ולכן קינא גם
בהיותו בעה"ז בתורת נביא ונרגש בעולם ואז הסי"ת גזר עליו
עוד שיהיה מלוי ממש בשעת עשיית המילה ושישוב לשמים להעיד
עליהם מה שלא היה מקודם צריך לחזור ולהעיד אבל עתה שקטרג
לפני ה' הוצרך להעיד לפני ה' לבטל קטרוגו בכל שעה. ובזה
נתישב הכל ולכן היה גם במילתו של אברהם אע"ה לראות במעשיו
הטובים ולרפאתו מחוליו וכמ"ש הג' קדושת לוי והחיד"א. ובספרים
כתוב כן משם הראשונים זיע"א דאליהו היה במילת אברהם ומצאת

כי

כי תדרשנו. ויתכן שגם מ"ש לו הקב"ה לאברהם כי ע"י המילה יהיה לו לאלקים כמ"ש הכתוב להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך היינו כי ע"י גילוי אליהו יזכה לקבלת אלקותו ית' באורו הגדול היולא משמו שהוא אליהו שנגזר משם אלקים הוי"ה כנז' וכמו שנע על ידו נביאי הבעל ה' הוא האלקים. ובדרך רמז ענין גילוי אות במילה יאמר נא ישראל כי ע"י המילה יש גילוי לאליהו לכל נימול כי בזה יהיה מכלל ישראל ויהיה נקרא יהודי וישראל הוא אל של אליהו ויהודי הוא אותיות י"ה של אליהו במילוי יודין שהוא יו"ד הי' והם אותיות יהודי. הרי כי ע"י המילה נגלה כבוד ה' ומעשה י"ה והיינו אליהו. וע"כ אמ"ל לאברהם להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך. גם אמרו רז"ל אם מקבלים ישראל את המילה מקבלים אלקותי וזוכים לארץ ישראל והענין הוא כי ארץ ישראל וארץ יאודה שהיא ירושלים יש בה גילוי אליהו אל מישראל וי"ה מיהודה הרי אליהו והכל הוא ע"י המילה ובע"ה עוד יבא לקמן בהרחבה בשם ישראל ויאודה לכן א"ש שע"י המילה יזכו לגילוי אליהו שהוא ארץ ישר' וארץ יאודה ידוק. וע' בס' כתם פז פ' לך לך שכתב כן:

ובדרך זו שכתבנו כי אליהו היה מלוי בכל המילות טרם שקנא לבריות גם בהיותו מלאך יובן לנו מ"ש המלאכים לאברהם שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך. דלא מלינו שבבו אליו המלאכים בלידת יצחק ואיך ידברו שקר. אמנם לדברינו נכון דהדי מוכרח שאליהו בא בעת המילה וקב"ה קרי לכל פמליא דיליה כמ"ש בזוה"ק ובעת ההיא כולם באו מסתמא וזה רמז לנו באומרו כעת חיה דתיבת חיה תרמוז על המילה וכמו שדרשו בזוה"ק ע"פ ישרצו המים שרץ נפש חיה דהוא על גזירו דאת קיימא קדישא וכמ"ש בהקדמת זוה"ק בפקודא שביעאה ע"ש. ויתכן שע"כ נקוד על אי"ו שבאליו כדי שיהא הלמ"ד עם אי"ה שרה הוא אותיות אליהו בלא וי"ו לרמוז שהיה שם בעת המילה ואיתא בגמ' איה שרה איה ה' אלקי' אליהו איה קנאתך איה אלקיך:

ועוד אני מדבר כי גם במילתם של ישראל במצרים זכו לגילוי אליהו כדי לרפאתם וז"ל הזוה"ק פ' בא ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל ודאי שנימולו ולריכים רפואה קנא באותה שעה שנתנגפו המצריים נתרפאו ישראל באותה שעה דתניא אמר ר' יוסי מ"ד ופסח ה' על הפתח זה פתח הגוף

ואיזה פתח הגוף זה מילה ע"כ. וכונתו פשוטה דדייק מדכתיב ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף שמא דבשעת נגיפת המצריים פסח ה' על הפתח שהוא פתח הגוף לרפאת את ישראל והא בהא תליא נגוף למצריים ורפוא לישראל ודייק מהכתוב על הפתח ולא על הבית אלא דמיירי על פתח הגוף שהוא המילה וכיון שהוא פוסח על הגוף והוא מתרפא. והנה כדי לדעת מה זאת שבשעה שנתנגפו המצריים נתרפאו ישראל. יובן ע"פ דרכנו כי כבר נודע מדברי הזוה"ק הזכרנו דבריו לעיל כי נסים הנעשים בעולם הוא ע"י אליהו והנס הגדול ההוא אשר היה במכת בכורות היה ע"י אליהו זל"ט וכיון שנגלה אליהו ומלאך רפאל עמו ע"כ בעת גילוי אליהו להכות המצריים בו בפרק נתרפאו ישראל מהמילה ע"י רפאל המלוי עם אליהו. ויתכן שע"כ ר"ת הכתוב ו'לא י'תן ה'משחית ל'בא א'ל בתיכם הוא אליהו כי הוא היה מכה במצרים ונוגף בהם והנס דכתוב אני ולא מלאך אני ולא שרף אפשר דאליהו שאני דיש בו שם הוי'ה כמו שיבא לקמן ושמו כשם רבו אבל המלאך אין כשמו כי אם שם אל ולא שם הוי'ה. וזה נר' שדרשו מדכתיב אני ה' ר"ל מי שכחו בשם ה'. ולכן גם אליהו דהוה מלוי בעת ההיא לרפאת את ישראל מן המילה. והנה ר"ת ו'פסח ה' ע'ל ה'פתח הוא ויע"ה והוא כמו ר"ת של ו'עוף י'עופף ע'ל ה'ארץ הנדרש על אליהו וזה טעם שאמר הכתוב ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו כי היה להם גילוי אליהו וארז"ל כלבים משחקים אליהו בא לעיר ולכן לא חרצו לשונם נגד בני ישראל מפני גילוי אליהו ואדרבא היו משחקים לביאתו:

ועוד יש לי פה לומר כי מ"ש רז"ל על פסוק ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך שבזכות דם פסח ודם מילה יצאו ישראל ודרשו במדרש רות שהיו דם פסח ודם מילה מתערבין לקיים אדם ובהמה תושיע ה' ירמוז על גילוי אליהו ופינחס שהיה זכותם נגלה במצות פסח ומילה ונתערבו שניהם ובזכותם יצאו ישראל ממצרים וענייננו כי הנס שאליהו הוא המלאך ואין התשועה על ישר' באה ע"י מלאך בעת ההיא ע"כ נתלבש אליהו בכח פינחס בעת ההיא והיו שניהם מצורפים ובזכותם יצאו ממצרים. והנה אם תצרף פס'ח ומיל'ה ותערבם עם תיבת אנ'י שבה רמוז מה שעבר השי"ת על בתי בני ישראל כמ"ש רז"ל ע"פ ועברתי בארץ וכו' אני הוא

ולא

ולא אחר בין כולם יהיה אותיות פינח"ס אליא"ו כי תיבת מילה מתחלפת המם בוי"ו באותיות בומ"ף והוא ממש פינח"ס מלא ביו"ד וגם אליא"ו ע"כ כתוב ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך דהיינו אני עם דמיך שהם א"י פס"ח מיל"ה ואומר לך בדמייך חיי תרי משמע היינו פינחס אליאו שבזכותם ובהתערבות כחותיהם היה נס יציאת מצרים. ויש לי עד נאמן כי יציאת מצרים היתה בזכות פינחס והוא ממ"ש הכתוב בפ' בא אלה ראשי בית אבותם והתחיל למנות את ישר' בעת בוא משה לישראל לגאול אותם וכשהגיע היחס לפינחס פסק הכתוב דכתיב ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלוים וכו' והדבר מוקשה למה לא גמר כל שבטי ישראל כמו שהתחיל ראובן שמעון לוי ורז"ל דרשו כיון שהגיע לשבטו של לוי פסק כי משה ואהרן הם גואלים עי' רש"י בחומש והדבר קשה דאכתי למה מנה בני אהרן וגם מנה בני אלעזר ופסק בפינחס אלא ע"כ שגם בפינחס זכותו עמדה להצלת ישראל והוא אליאו ע"כ כשהגיע ליחוסו פסק ויען כי הוא היה משורש נדב ואביהוא שהרי זכה בהם במעשה זמרי כידוע. ואם לא היה משרשם לא היה זוכה בהם ונדב ואביהוא שקולים כמשה ואהרן כמ"ש רז"ל ע"כ אחר שגמר יחס פינחס אמר הכתוב הוא אהרן ומשה והוא קאי על פינחס שהוא שקול כמשה ואהרן ובתר הכי קאמר אשר אמר ה' להם הוציאו את בנ"י הוא משה ואהרן ר"ל שהוא שקול כמשה ואהרן ואותם אשר אמר ה' להם הוציאו הם משה ואהרן הנמצאים וגדולים בעת ההיא זה נ"ל בסדר הכתובים ע"פ אמות הקודם כי אליאו ופינחס היה זכותם ביציאת מצרים:

ושוב ראיתי קרוב לזה בדברי הזוה"ק פ' פנחס בר"מ שאמרו להדייא דלא פינחס לא הוה בההוא זמנא והכונה שלפי הזוה"ק עדין לא נולד בעת ההיא אלא שמפני זכותו הזכירו כי זכותו היתה עמהם ביציאת מצרים. ועי' להרב מקדש מלך שפי' כונתו וביאר הפסוקים הוא אהרן ומשה הנז' שם כסדר דברינו הנז' ושמחתי שכיונתי בלד מה לדברי הזוה"ק וגם למדנו כי זכות נשמת פינחס היתה עמהם לצאת בנ"י ממצרים. וגם למדנו שהכתוב מזכיר את נשמות הצדיקים כאילו נולדו בעולם טרם בואם לעולם והוא דבר חדש. ולפי דברינו תנוח דעתינו בדברי יונתן ן' עוזיאל בתרגום

בתרגום שתרגם במקראות הנז' דכתיב ושני חיי לוי וכו' ושני חיי עמרם וכו' שכתב שהוא את פינחס עומד ומשמש וכו' ואין הס' בידי והרגישו שם בהגהות על תרגום יונתן שזה דבר נמנע לפי סדר השנים שחיו לוי ועמרם. ולדברי הזוה"ק יתישב קושית התרגום כי ידבר על רוחניות פינחס לוי ועמרם שכבר היה פינחס בעולם טרם הולדו שהרי הכתוב הזכירו עם יחס ראשי ישראל עד לא הוה ואנחנו לא נדע סתרי תורתן של ראשונים וקדושתם ורוחניות דבריהם שהם למעלה משכלנו וכל דבריהם ברוה"ק נאמרו ולהם אנו שומעים. עכ"פ נר' ברור מדברי הזוה"ק הנז' שזכות פינחס היתה בהוצאת ישר' ממצרים והוא שקול כמשה ואהרן וכמ"ש הרב מקדש מלך בביאורו על הזוה"ק בזה בהרחבה:

הדרן למעיקרא דאליהו היה במילתו של אברהם וגם כתבנו כי היה במילתו של יצחק וזה רמוז במ"ש שרה ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקי'ם כל השומע יצחק לי כי רמזה כי עלה אליהו אליה בעת המילה שאז כלבים משחקים וזהו שרמזה באומרה כל השומע יצחק לי לומר שאפי' הכלבים שהם מטבע בריאתם שומעים ומרגישים בכל קולות בלילה והם צועקים גם אלה יצחקו לי מפני גילוי אליהו ולכן דקדקה ואמרה כל השומע ר"ל כל מי שהוא רגיל לשמוע שהם הכלבים שיש להם חוש השמע חזק על כן לא אמרה כל אשר ישמע רמז לנז'. ואפשר שגם שמו שקראתו יצחק ירמוז על אליהו כי ד"פ אליהו הוא גי' פינחס והוא גי' יצח'ק ואליהו טאס עלמא בד' טאסין ובא בבחי' פינח'ס ויצח'ק. ולכן כלבים משחקים לביאתו כי כל'ב שהוא גי' אלי'ה'ו נעשה יצ'ח'ק ע"י ד' טאסין ע"כ גם הכלב הגשמי יצחק לו לביאתו והכל הוא כדי לרפאות את הילד ולעצור בעד דם המכה שלא תארע תקלה במילה וכמו שהיה לישראל שהוצרכו לרפואה במילתם בצאתם ממצרים כמ"ש ופסח ה' על הפתח כן ע"י פנחס הוא אותיות נפסח כי הוא נפסח על פתח הגוף לעצור הדם והמכה וכמדתו שכתוב בו ויעמוד פינחס ויפלל ותעצר המגפה כן נמי עוצר בעד דם המגפה שהוא מכה של חרב של המילה. וכן בלשון משנה קורין למכה של חרב בלשון מגפה ולכן יבא בעת המילה. ואפשר שגם מה שהבטיחו הש"ת לפינחס הנני נותן לו את בריתי שלום הוא זה שהבטיחו שכל מילה אשר יהיה בה הוא תהיה שלום ולא יארע שום נזק

למהול

למהול כי באמת אמרו כי מעולם לא ניזוק שום בר ישראל ממכת המילה והכל הוא בזכות אליהו ופינחס. וכן במילת ישראל בגאת ישראל ממצרים אף הוא היה מתכוין לבא שם כדי לגאלם ולרפאתם ככל האמור ומדובר לעיל:

ובזה מצאנו טוב טעם למ"ש רמ"א בש"ע א"ח סי' תע"ב והבאר היטב שם דנוהגין לעשות כוס בליל פסח לשם אליהו ושרשו הוא מדברי מהרי"ל והיינו כדאמרן כי אליהו היה בעת ההיא בזמן המילה ובזמן הגאולה לכן בכל שנה ושנה יבוא נא הוד אלינו בליל שמורים לשמור את עמו מכל רע אמן. וזה חזיתי בס' יפה ללב סי' תע"ב שהביא דברי מהרי"ל שמנהג האשכנזים לתת שיורי הכוסות לתוך כוס אחד וקורין אותו כוס אליהו וערב לו למהרי"ל המנהג. והביא עוד הרב הנז' בשם ברכת אליהו ז"ל דאין המנהג הזה נכון דהוי זלזול בכבודו של אליהו לתת לכוס הנקרא על שמו שיורי הכוסות וכו' כי לא כן המנהג דזה נכון דהוי זלזול בכבודו של אליהו לתת לכוס הנק' ע"ש שיורי הכוסות אלא המנהג הוא למלאת כוס א' ולו' כי זה הכוס לאליהו ואחר גמר הסדר נותנים הכוס ההוא ע"ג המטה ליסב עליה הבעה"ב ואומרים זה הכוס לשם אליהו זל"ט והוא המנהג הנכון ע"ש. ולענ"ד המעט כי מנהג שכתב מהרי"ל נכון הוא ומה שנותנין שיורי כוסות בכוס אחד וקורין אותו כוס אליהו אין זה זלזול אלא שבח הוא לו וכונתם הוא כי שירי מצוה מעכבין את הפורענות ואליהו מעכב את הפורענות ע"כ שיירי מצוה של הכוסות קורין אותו כוס אליהו להזכיר שם אליהו עליו להיות שמירה מעולה על ידו. וכן ראיתי נוהגים כמה בני אדם וזכורני שכן כתוב בספרים לשפוך שיירי כוס ההבדלה אחרי פתח הבית כדי שתשרה ברכת אליהו בבית והיינו מפני היותו שיירי מצוה:

ודרך אגב אודיע לעיני הקורא כי כח גדול יש לשירי מצוה שאצ"פ דקי"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא עכ"ז השירים שלהם מהנו לתקן המזל דהנה ארז"ל (שבת ל"ב.) כל שאינו משייר פתיתין על שולחנו אינו רואה סי' ברכה שנא' אין שריד לאכלו ע"כ לא יחיל טובו. וגם ארז"ל על פסוק שכר פרי הבטן שבשכר ששוהים על הבטן יולד לו בן זכר והיינו מפני כי ע"י שהייה זו שיירי הטפות יכנסו ברחם האשה וגם שיירי מצוה מעכבין את הפורענות וגורמים חיים. הרי שירים

של

של בני חיי ומזוני מרבים בני חיי ומזוני. אם כן טוב הדבר מה שנותנים בו שיירי מצוה וקורים אותו כוס של אליהו. עוד הביא הרב הנז' בשם ברכת אליהו טעם לזכר אליהו בליל פסח מפני שמילת קרבן פסח וכל ערל לא יאכל בו והוא אליהו עומד על המילה לכן עושים לו זכר בלילה הזה. וגם נתן טעם אחר כי ד' כוסות משום ד' גאולות שהיו ביציאת מצרים ואנו עושים כוס ה' רמז לגאולה אחרונה שהיא ע"י אליהו וכל אלו הטעמים שכתב הרב ברכת אליהו יצדקו למנהג שכתב הוא שעושים כוס מחודש וקוראים אותו כוס של אליהו. אבל למנהג שכתב מהרי"ל שנותנים שיירי כוסות הטעם הוא כדאמרן כי אליהו היה בפסח מצרים שומר בתי ישראל ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם ר"ת באליהו ע"כ גם אנחנו נותנים לו כח לשמור את בתינו בעשות שיירי המצות בכוס בפני עצמו ולקראם על שמו. ואפשר שגם שאלת הבן אשר צותה תורה בליל פסח שהבן שואל את אביו ואפי' שהוא חכם הוא נגד אליהו שהוא גי' ב"ן והוא שאם עלמא בד' טאסין ולכן בעבורו וכנגדו ד' בנים דברה תורה ויען שאליהו הוא פוסק כל ספקות ע"י שהוא שואל מלמעלה ממנו ע"כ הבן שואל את אביו לזכות לסתרה של תורה. ובעניותי אמרתי אל לבי דהמקיים שאלות אלו של ליל פסח כתקנן יפתחו לו שערי חכמה ותבונה ויתפשטו לו כמה ספקות בתורה ואם אים הגון יזכה למגיד בכח שמירת מצות שאלת ד' בנים של ההגדה דאל"כ קשה הדבר למה צותה תורה לדבר בדרך שאלה אפי' חכם שואל את עצמו ותיסגי להו בדבור או בהגדה אלא שע"י שהוא עושה שאלה ותשובה בזכרון יצי"מ יזכה שישיבו אותו ע"כ ספקותיו. וכבר בקונט' שמש ומגן הוכחתי דסיפור יצי"מ מרבה השכל ומאיר העינים בתורה וע"כ כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח מחבירו בחכמה ותבונה ובדעת וזוכה למוחין דגדלות הנעשים ע"י פרשיות של תפילין שבד' פרשיות הנז' כתוב בהם תלמוד תורה לבנים בפ' קדש והגדת לבנך בפ' והיה כי ישאלך בנך בפ' שמע ושננתם לבניך פ' והיה אם שמוע ולמדתם את בניכם הרי ד' בנים נזכרו בפרשיות תפי' שמהם באים מוחין דגדלות כידוע ליודעי דעת והיינו כנגד ד' בנים דברה תורה שיזכה לתורה כנגד ד' בנים הנז' והבן. ובמקו"א רמזתי כי ושננתם לבניך היינו משנה ולמדתם אותם את בניכם

הרי

הרי תלמוד והגדת לבנך הוא הגדה שהוא סתרי תורה והיה כי ישאלך בנך הוא פוסקים ושאלות ותשובות וגכון:

שוב אשוב לדברות הראשונות כי אליהו יבא בעת המילה לרפאת את המילה וכמו שמצינו בעת יציאת מצרים שהוצרכו ישראל לרפואה וכמ"ש בזוה"ק על פסוק ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא כנז"ל וטעם שהוצרכו ישראל בעת ההיא רפואה הדבר פשוט שהוא מפני שהיו יוצאין לדרך וסכנה הוא להם אם הם קטנים וכמו שמצינו במרע"ה שנתעלל במילת בנו ואמר אמול ואצא לדרך סכנה הוא לולד והכא שנימולו עפ"י הדבור הוצרכו לרפואה הקטנים והגדולים כי גם הגדולים איך ילכו בדרך והם נימולים:

ויתכן שלטעם זה לא עשה להם משה פריעה בעת ההיא וכמו שראיתי דבר חדש בזוה"ק פ' בא וכן גם בפ' נשוא שאמרו כי ישר' בצאתם ממצרים לא עשה להם משה פריעה מפני שהיה שעת חפזון ולא עשו פריעה עד בואם למרה ואז עשה להם פריעה ונתן להם מצות והיינו דכתיב שם שם לו חק ומשפט והיינו חק המילה. וע"כ אמ"ל כי אני ה' רופאך ע"ש בזוה"ק באורך והיא הקדמה מחודשת. ולענ"ד נר' כי כונת הזוה"ק שאמר מפני שהיה שעת חפזון היינו שהיה שעת חפזון לצאת לדרך והוא סכנה אם יהיו פרועים כי יגדל הכאב מאד. והגם שהשי"ת רופא אותם לא רצה לעשות עמהם יותר נס גדול לרפאת אותם גם על הפריעה כיון דסגי להו במילה לבד:

ולענ"ד נר' דהטעם שעשה השי"ת כזאת שימולו ישראל בצאתם ממצרים בלא פריעה. וגם טעם שארז"ל שבזכות דם המילה יצאו ישראל ממצרים דקשה הדבר דהא כמה ענינים היו סיבה לישראל לצאת ממצרים וכמה זכיות ולמה דוקא ע"י מצות מילה. ונ"ל הטעם ע"פ מ"ש בזוה"ק דישיבתנו זאת ביד ישמעאל הוא מפני מילתו של ישמעאל שנימול ובשכר זה יושבים ישראל תחת ידו כידוע. והנה גם המצריים נימולו בימי יוסף ובשכר זה נשתעבדו ישראל במצרים ולא במ"א מפני המילה שקיימו. ובזה היה יכול להתעכב גאולתם של ישראל ממצרים והיה יכול לקטרג השר שלהם. ע"כ עשה השי"ת לבטל קטרוגו במה שמלו ויצאו לדרך כי המצריים נימולו לשחיות את נפשם בשני הרעב וישראל אדרבא נימולו ויצאו

לדרך וגם לזה לא עשו להם. ובזה נתבטל מצות מילה שעשו המצריים לכן סגי להו במילה בלא פריעה כי גם המצריים מסתמא לא עשה להם יוסף פריעה כידוע. ולא פרעו עד בואם למרה. ולפי דברי הזוה"ק הנז' כי ישראל לא פרעו אלא בבואם למרה בזה נתישב לי מאי דהוה קשה לי מ"ש הכתוב וילכו ג' ימים במדבר ולא מצאו מים ודרז"ל אין מים אלא תורה למה לא זכו לתורה באותם ג' ימים. וגם בזוה"ק דרשו מדבר שור דהיינו לראות פני שכינה ולא זכו והיה קשה בעיני למה ומה חטאו והלא על הים אמרו זה אלי ואנוהו וזכו לראות מראות אלקים וראתה שפחה וכו' ומה סיבה היה להם עתה לבל יזכו לתורה ג' ימים ויבקשו ולא מצאו. ולפי הזוה"ק ניחא כי ע"י שלא פרעו מילתם ומקום חתך הערלה דבריא ונסתם ע"כ נסתמו מהם מעייני החכמה ובשלמא בים היו אנוסים כי אין יכולים לפרוע אבל עתה שלא פרעו לא מצאו גילוי לשכינה. ולכן כשעשה להם פריעה נתגלו להם כמה מצות שבת ודינים. ויתכן בדרך הלזו לומר בטעם שלא פרעו בצאתם ממצרים כי שם רצו לצאת מרשות פרעה לכן לא רצו להזכיר את שמו בעשות פריעה אבל אחר צאתם מרשותו עשו פריעה וגם אז הוצרכו לרפואה ע"י אליהו. וזהו הרמז בכתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ שלא נזכר בכתוב מה אמר בצעקתו אלא הכונה לרמוז כי צעק מסה אל ה' רמז על גילוי אליהו זל"ט סיבוא ויורם הדרך הנכונה ולרפאת את מילתם מן הפריעה ויורהו ה' עץ היינו עלה טובה ע"ד שנתן לו עלה על המילה לפרוע את המילה:

אשר לפי דברי הזוה"ק עוד יובן לנו ענין שהוצרך לישראל בצאתם ממצרים דם פסח ודם מילה ודרשו במד"ר שהיו מתערבין והיינו מתבוססת בדמיך תרי משמע אדם ובהמה ובשני דמים אלו נגאלו ישר' ומה ענין שיהיו מתערבין הדמים בדמים ומה צורך להם התערובות הן אמת לפי מ"ש בעניותין בס' תקפו של נס ח"ב משם הראשונים זיע"א דעיקר גאולת ישראל ממצרים הוא בפדיון ניצוצות וטיפות של אדה"ר שהיו בלאן לבן ונתקנו ע"י יעקב אבינו ע"ה והיו לשבטי ישורון בשמירת בריתו וכמ"ש שם קלת בהרחבה. ולפי האמור שם בלבב נבון תנוח חכמה להבין גם זה הדבר דבאדם ובהמה שהוא דם הלאן שנתערבו עתה בצאת ישר' ממצרים בדם פסח ומילה נתקנו אותם דמים שהיו בבהמות מפני

החטאת

החטא ונתעלו למדרגת אדם כי שם הוכחנו כי המוליא ז"ל אמרו רז"ל עליו שהוא כבהמה וע"כ חלקי קדושתו באים בבהמה ועתה ע"י אשר נתערבו הדמים של אדם ובהמה זכו בקדש וזהו תקונם. האמנם לדרך הזוה"ק יובן באו"א כי כל מילה מתערב בה דם המילה ודם הפריעה כאחד. ובזה נתגלו בפרהסייא אורות הקדושים והתניניס הגדולים ערלה ופריעה שפו המו נכרתו. ועתה שלא פרעו ישראל היו דם הפסח במקום דם הפריעה כי פריעה הוא לשון גילוי ופסח הוא לשון גילוי כי ע"י הפסיעה שפסח ה' על הפתח מתגלה האות ברית קדש והוא במקום פריעה והפסיחה היא ברגלים והפריעה היא בין הרגלים. וכן כתיב פרעהו אל תעבור בו שטה מעליו ועבור הרי הפריעה ופסיעה חד הוא וקרוב הדבר בעיני לומר כי דם מילה ודם פריעה המתערבים הם בחי' אליהו ופינחס כי אליהו הוא דם מילה ופינחס הוא דם פריעה ובהתחבר שניהם יחדיו יתגלו האורות עשר אורות דקדושה שהם הא' והג' כי הם גי' עשרה הויו"ת וק"ל דגם פינחס אליהו גימט' עשרה הויות ודוק והבן:

ולפי האמור ומדובר לעיל כי אליהו הוא מזדמן במילה להעיד עליו וגם לרפאת המילה כנז"ל. באורך יש לנו פה לומר כי גם במילת לפורה שמלה את בנה וכתיב ותקח לפורה לור הוא רומז על אליהו הגלעדי שהוא לרי גלעד. וכן אמרו בזוה"ק פ' לך לך מהו לור אסוותא והיינו רפאל והיינו הליהו הגלעדי שהוא לרי הבא מגלעד וגם רש"י (בירמיה כ"ב ו') בפסוק גלעד אתה לי פירש שהוא לשון רפואה כלומר רופא אתה לי כי בהמ"ק הוא רפואתם של ישר' ע"ש. א"כ גם פה שנאמר ותקח לפורה לור היינו שהביאה את אליהו להיות בעת מילת בנה ואח"כ ותכרות את ערלת בנה:

ובדי לבאר הענין באר היטב נבוא לבאר הענין כולו של לפורה אשת משה וענין מילת בנה והכתוב אמר ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם וכו' ויקח משה את מטה האלק'ים בידו וכו' ויהי בדרך במלון ויפגשהו ה' ויבקש המיתו ותקח לפורה לור ותכרת את ערלת בנה ותגע לרגליו ותאמר כי חתן דמים אתה לי וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולות. ויש לנו כמה הרגשות אחד מהו הכונה באומרו ויפגשהו ה' והיה

די לומר ויבקש ה' המיתו. גם מה כיון הכתוב להודיענו בלקיחת צפורה צור ולמה הודיענו שהיה בצור ולא בדבר אחר. גם מה ענין אומרה חתן דמים אתה לי ומה כוונה באמירה זו ושוב חזרה ואמרה חתן דמים למולות ושינתה מאמרה שאמרה בתחי' חתן דמים אתה לי. גם רז"ל אמרו שהמלאך נעשה נחש והיה בולעו מראשו עד הברית וחוזר ובולעו מרגליו ועד מקום הברית. ומזה ידעה צפורה שהוא בעון מילת בנה ולנו לדעת מה ענין שנהפך המלאך לנחש ולמה לא בא נחש לעשות לו זאת ודוקא ע"י מלאך:

ע"כ ליישב כל זה צריכים אנו לדברי המאור הגדול האר"י זיע"א אשר בדברו ובמאמרו וברוח פיו נגלה כל סתום. והוא שכתב האר"י זיע"א כי משה הוא הבל וסי' לדבר בשגם זה הבל ודרז"ל בש"ב בשג"ם זה משה שעולה ג' בשג"ם כידוע. גם יתרו חותן משה הוא קין וע"כ נקרא קיני חותן משה וכן כתיב וחבר הקיני נפרד מקין ומפני שקין הרג את הבל אחיו מפני התאומה היתירה שנולדה עם הבל שלקחה הבל לאשה ע"כ עתה בבא קין להתקן ביתרו נתן לו את צפורה בתו כדי לתקן חטאו שהרגו עליה. ובעניותי רמזתי דברי רז"ל שאמרו שהיו מחולקים על התאומה היתירה בשמות קין והבל כי קין יש בו ב' אותיות מנקבה והבל יש בו ב' אותיות מהנקבה אחד נ"ק ואחד ב"ה. הרי כי יש שם נקבה משותף לשניהם ונשאר בשמותם אותיות ל"י ע"כ זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. גם בעיני אמרתי כי יתרו אשר הוא בא לתקן קין דבר זה הוא רמוז בבואו אצל משה וזירז אותו על מינוי הדיינים וכתב האר"י זיע"א מפני שבהיותו בקין אמר לית דין ולית דיין עתה הדר וביקש למנות הדיינים ככתוב כ"ז באורך. והוכחתי זה ממינוי הדיינים שמינה שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים שרי עשרות. והדבר קשה למה מינה שרים לחמשים ולא מינה גם לחמשה מאות דבחד דרגא ניניהו לפי הפשט אמנם רצה לעשות רמז לתקון שמו כי האדם בחטאו פוגם בשמו ובשורש שמו ע"כ רצה עתה לתקנו ושמו קין וה' הוסיף לו אות וכל שתם אות נקראת אלף ע"ש אותיות האלפא ביתא. והגם שרז"ל אמרו שהוא אות ו' וכן יתרו נתוסף לו אות ו' ונעשה מיתר יתרו כידוע עכ"ז בא הכתוב סתם לומר שהוא אות אחת של אלפא ביתא ונקראת על שם האלף וא"כ כשתוסיף א' על קין יהיה אקין והיינו

אלפים

אלפים מאות חמשים עשרות סימנם אנק"י והוא קין א' כי הפא תרמוז לאלף כידוע. ועל"כ תקן את שמו במינוי הספרות הנז'. ויותר ידוקדק הענין כי ע"י חטאו אשר אמר לית דין ולית דיין פגם בשם אדנ"י שהוא דיגא דמלכותא דינא דשמיא. ובתקונים אמרו כי שם אדנ"י ממנו נמשך שרי אלפים שרי מאות וכו' יען כי הד' של אדנ"י מתחלף בק' בחי' א"ת ב"ש ויהיה אנק"י והם אלפים מאות חמשים עשרות ע"כ קין שפגם בשם אדנות עתה תקן הדבר. (א"ה יחז"ה יש לרמוז ג"כ לפי מ"ש הרב תו"י בהשמטות והרב אהבת שלום פ' קרח דאדה"ר וקרח גלגול קין פגמו בשלשה שפין של א'דנות אמ'ת אד'ם ע"ש והם רמוזים לקול"ד בקרח דין וד"ש גימט' ק"ח וזהו ויק'ח מחלק'ת אותיות חלק מת ועי' בשה"ק ח"י דרוש ו' ע"ש) ולדרכנו יובן לנו דברי הזוה"ק והתקונים והמפרשים שאמרו כי הד' של אדנ"י מתחלפת בק' בא"ת ב"ש ומה הטעם לחילוף זה. ולדידן ניחא כי בו באדנ"י שם קין שהוא שורש הדינים ע"כ מהתגברות הדין והתגשמו נעשה מן אדנ"י אקנ"י וגם כי הכופר בדיניו ית' הוא כעובד ע"ז שנקראת לו וכשתוסיף ל"ו על ד' יהיה ק' וע"כ כתיב והלוה את שופטיכם בעת ההיא שמגע בין אחיכם כי השופטים הם שורש משם אדנ"י כנז' והם היו כמנין אקנ"י שהוא יתר ל"ו ע"כ לתקן הל"ו הנז' לוה אותם לשפוט לדק ובמ"א האריכנו בזה. עכ"פ נר' דהוכחה ברורה היא לדורות נתן דיתרו רלה לתקן עון קין וכדברי האר"י זיע"א. וע"פ דברי האר"י הנז' ג"כ יובן לנו מ"ש שאול אל הקיני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשית חסד וכו' והענין דהנה למך הרג את קין בשוגג ומן השמים היה לכפר עונו כמ"ש רז"ל ע"פ כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה וכתוב בשם האר"י זיע"א בשה"ג כי שאול המלך ראשון שהיה לבני ישראל היה גלגול למך וע"כ נהרג מפני שלמך הרג קין והוא היה דור שבעים ושבעה ללמך ע"כ נהרג זהו מ"ש האר"י זיע"א. וראיתי מי שהק' על דבריו דאיך אפשר שהיה שאול דור ע"ז והלא מן הדור של למך עד יליאת יש' ממלרים לא יש יותר מעשרים דור כאשר יראה המתבונן ואיך יהיה מיל"מ עד שאול המלך עוד נ"ז דורות. וכל לגבי דידי לק"מ דעשרים דורות הכתובים בתורה הם דורות שהאריכו ימים. אבל כבר היו כמה דורות שהיו קלרי השנים בימים ההם ומי לנו יודע

סתרי

סתרי וסדרי הדורות כרבינו האר"י זיע"א ותו דהא בלא"ה זרעו של קין תמו נכרתו במבול ולא נותר מהם איש. וע"כ מ"ש האר"י זיע"א כי שאול המלך היה דור ע"ז לאו היינו דורות ממש אלא גלגולים שעברו על למך ע"ז גלגולים ואח"כ בא ונטהר בשאול המלך. עכ"פ למדנו מדברי האר"י זיע"א כי שאול מלך ישראל היה גלגול למך שהרג את קין בשוגג במשכו בקשת להומו כמ"ש רז"ל. ע"כ עתה חשש שאול פן יחטא כפעם הראשון לכן אמר אל הקיני סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו בשוגג כמו בהיותו בלמך וכנז'. באופן כי יש הוכחות גדולות כי יתרו בא לתקון קין ואפ' כי גם צפורה אשת משה נקראת צפורה על שם שהיא היתה התאומה יתירה בתו של אדה"ר אחותו של קין שהוא לשון קן והצפור הוא יושב בקן. ע"כ תאומה זו נקראת בגלגול התקון של קין בשם צפורה. ועי' מ"ש האר"י זיע"א בשה"פ בפסוק גם צפור מצאה בית ודרור קן לה שרומז על קין וצפורה ע"ש דברי אלקים חיים. ואני בעניותי רמזתי עוד בסדר הפסוקים הנז' שרומזים גם על משה שהוא הבל והם רמוזים בתיבת בית ודרור קן לה כי תיבות אלו הם הבל בי"ת ל"ה כי הבי"ת הוא במקום ב' של הבל ול"ה הוא הבל. וגם מה שסיים הפסוק אשר שתה ירמוז על ש"ת כי הבל נתגלגל בשת וכמ"ש הכתוב כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל גם מ"ש הכתוב אפרוחיה את מזבחותיך ירמוז על בני יתרו שזכו וישבו בלשכת הגזית בסנהדרין שהם קרובים אלל המזבח ושם יש פרחי כהונה והיינו אפרוחיה את מזבחותיך וגם כי קין נענש על שלא הביא קרבן דבר הראוי למזבח אלא פשתן. ע"כ עתה שתקן את עלמו זכה שבניו יהיו יושבים במקום הזבחים וקרבנות כי ברוב הזמנים כל עקום נתקן והיינו אשרי אדם עוז לו בך על אדה"ר שכל בניו עתידים להתקן והינו ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון שהם מתגללים מחיל אל חיל עד אשר יראו ויבואו אל הקדש לראות פני אלקים. באופן כי המזמור הנז' הוכח יוכיח על קין וצפורה ויתרו. ויתכן שגם יתרו נקרא יתרו ע"ש הצפור הנאחזת בפח והיא נלודית ע"י יתר הקשת. וכן כל עוף כנף היושב בקן ויען כי קין נגזר עליו להיות נע ונד בארץ כצפור נודדת מקנה כן גם תקונו היה ביתרו כי שם נלוד ובא בקדושה ע"י יתר הקשת. וזה לענ"ד ירמוז דהע"ה באמריו כי נעמו במז' י"א בה' חסיתי איך

תאמרו לנפשי נודי הרכם צפור כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר לירות במו אופל לישרי לב וכל דברי המז' ע"ש והוא כי דוד הע"ה שפך דמים הרבה ודינו להיות נע ונד בארץ כמו הרוצח דגגלה ממקומו וכמו קין וזולתו וע"כ הרשעים היו אומרים לדוד שדינו הוא לגלות כי הוא משורש קין השופך דמים. ואולם דהע"ה לא שפך דם נקי כי אם דם עוזבי ה' והוא כמו אאע"ה שאמ"ל הש"ת אל תירא אברם מהריגת המלכים אנכי מגן לך ואפ"ה לא איפרק מחולשא ואמ"ל הכתוב כי גר יהיה זרעך ע"כ אמר דוד בה' חסיתי איך תאמרו לנפשי נודי הרכם לצפור. ר"ל שינוד בהרים כצפור מפני היותו משורש קין והדר קאמר כי גם קין נתקן בהריגתו ע"י למך שהרג אותו בקשת כידוע מדברי רז"ל שהיה סגי נהור ולא ראה את קין וחשב אותו לחיה והרג אותו וזהו שאמר כי קין כבר נתקן במה שהרשעים ידרכון קשת וכוננו חצם על יתר לירות במו אופל את קין וקראו ישרי לב מפני שנתקן לבסוף ורמז באומרו כוננו חצם על יתר על כי שתקונו היה ביתר שהוא יתרו וכיון שנתקן יתרו מה לכם עוד לומר כי אני הוצא כמוהו מאחר שה' יתברך מתקן הבל וצדיק מה פעל ה' בהיכל קדשו וכו' באופן כי יתרו וצפורה בתו באו לתקן את קין ומשפיכות דמים של הבל שהרגו קין ובכלל גם לתקן זוהמת הנחש הדבקה בזרע קין כידוע מזוה"ק. וע"כ קראו בשמותם יתרו וצפורה כאמור. גם יאמר נא ישראל הטעם קריאתה צפורה הוא מפני מ"ש רז"ל כי בעת הריגת הבל היה קין מכה ופוצע בו ולא ידע מקום מיתתו עד שבאה צפור אחת ושחטה את צפור אחרת בקרומית של קנה ואז ידע קין סדר ההריגה והרג את הבל ובהקדמה זו אמרתי שלכן נקראת צפורה בת יתרו בשם צפורה לזכור לטובה את הצפור אשר תקנה את קין במה שמנעתו מבוא בדמים רבים של הבל ע"י שקרבה מיתתו כנז'. ובעניותי אמרתי במ"א לפרש מאמר אחד בירושלמי שמי שלקה פשתנו מביא צפור ושוחט אותה ונותן דמה על הקרקע שליקתה פשתנו ונרפא וצריך שיתן כל דם הצפור ולא יכסה ממנו מאומה והוא מאמר מופלא בע"ה יבואר במקומו והוא כי קין חטא בפשתן שקרבנו היה פשתן ותקונו הוא בצפור הנז' כי ע"י הקרבן שלא שעה אליו ה' הרג את אחיו ובעונו לוקה הפשתן. לכן תקונו הוא בדם צפור ובע"ה

במקומו

במקומו יבואר הענין. ע"כ צפורה בת יתרו תקון קין נקראת צפורה ע"ש הצפור הנז'. ואפשר שע"כ נענשת הצפור שהיא תמיד נודדת מקנה מפני אשר הרגה את אחותה כקין שהרג את הבל ונגזר עליו נע ונד. ואפשר שע"כ צותה תורה לשלח אם מעל הבנים בקן צפור לתת לה שכרה כשם שהיא חפצה בישוב העולם. כן השי"ת נתן לה ישוב בעולם שלא יכלה זרעה ע"י נטילת אם מעל הבנים. ולכן נכתבה מצוה זו בשם קן צפור. ואפשר שע"כ גם משה שלח את צפורה והוא מדין שלוח קן צפור ומי יודע סתרי בראשית ולכן משה ויתרו לא היו מפסידים בין צפורה ובניה כי משה ויקח משה את אשתו ואת בניו וכן יתרו לקח צפורה ואת שני בניה והכל הוא כדי שלא לשלח אם מעל הבנים אלא בכל זמן האשה תהא עם הבנים כדין קן צפור והנם דכתיב שלח וכו' ואת הבנים תקח היינו אם תרצה אבל הטוב הוא להיותם יחד:

ועפ"י דברינו אלה ירמוז הכתוב כצפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו כי בריחת משה מפני פרעה ונדידתו ממקומו היתה לקבל בת זוגו היא צפורה שנפרדה מיתרו ומקין ובאה אל הבל. וע"כ אמר הכ' כצפו'ר כמו צפורה אשר נדדה מקנה ומבית אביה הוא יתרו לזכות לבא אצל משה כן משה האיש שקראתו איש מצרי נודד ממקומו לבוא אליה לקחתה:

מעתה אחר עלות הקדמותנו הנז' בוא נבוא לבאר סדר הכתו' והוא כי השי"ת אמ"ל למשה לשוב למצרים והזהירו והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך רמז לו כי עדין הנחש לא נתקן ועוד לא נאבד זכרו ורמז לו שיזהר במילת בנו הנולד לו מצפורה שבאה מקין שימול אותו ולא יעכב עליו זוהמת הנחש ומשה רבינו ע"ה לא דק בזה ויקח משה את מטה האלק'ים ולא זכר כי הוא המטה אשר נהפך לנחש רק חשב כי הוא מתוקן והוא מטה האלק'ים וחשב שתקון קין הוא בצפורה ובניה שהם התאומה היתירה שגזל ממנו ודם זרעיותיו של הבל אשר חב בהם קין עתה נתקן עונו במה שילדה לו צפורה בנים והם בני משה שהם בני הבל יכפרו את הבל. ע"כ חשש משה לסכנת הולד ולא מל אותו ונזהר גם הוא במלון אשתו ובניו כאשר נכון ולא חש לתקון הנחש. ע"כ נתעורר עליו זוהמת הנחש של קין וביקש להרוג אותו ויען כי בפעם ראשונה עון הבל היה על שהציץ בשכינה וע"כ נהרג

נהרג. ע"כ עתה הסי"ת ויפגשהו ה' למשה במקרה כדי שעי"י שהוא פוגע בו בלי כונה ילין בסכנה ויבקש המיתו ע"י הנחש ומטה האלקים אשר נהפך לנחש הוא המלאך שארז"ל שהיה בולעו כי מטה האלקים ירמוז למט"ט והוא מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה כמ"ש בזוה"ק ויבקש המיתו מפני שלא הסיר זוהמת הנחש והיה בולעו עד מקום המילה וכו' כמ"ש רז"ל ולפורה ידעה והבינה שהוא בעבור המילה וחשבה בדעתה כי עון שיש בידה מהריגת קין את הבל שהיה בסבתה הוא הגורם מיתתו של משה עתה ליהרג על ידה במה שלא מל את בנה ונתעסק במלון שלה תחי' ע"כ רצתה לתקן עון זה ותקח לפורה צור היינו שלקחה זכית אליהו ורפאל כדי שיהיו בעזרה לבל יסתכן הולד כחששת משה ותכרות את ערלת בנה ותגעה בדם ההוא ברגליו של משה לבטל ממנו ארס הדם של קין של פעם ראשונה שבקש קין להורגו ואמרה כי חתן דמים אתה לי. ר"ל שמפני הדם שלו שנהרג בפעם ראשונה זכיתי ונטלתי אותו להיות לי חתן. וא"כ גם עתה בדמים או יתוקן גם עון קין ואזכה בחתני זה והיא לא ידעה כי הטעם הוא מפני זוהמת הנחש אלא שתלתה הדבר בטונה שגרמה הריגת הבל או מפני שהרגה הלפור ותלתה הדבר כי התקון הוא ע"י הדמים שמכפר הדם. ואולם אח"כ ראתה כי תיכף וירף ממנו ולא הולרך להתעכב עד לאת כל דם המילה והפריעה שאז דם מכפר דם אלא תכף טרם כלות לאת דם התמלית וירף ממנו אזי הבינה כי עיקר הסכנה היה מפני זוהמת הנחש ותיכף שפירשה הערלה פירש הנחש וירף ממנו אז אמרה כי חתן דמים זה שזכיתי במילה שמלתי את בנו לא מפני דם ההריגה של הבל שנתקן בדם אלא מפני הערלה של זוהמת הנחש של קין שלא נתקנה אלא ע"י המילה ולכן זכתה היא במשה מפני שנולד מהול ועתה שנתקן גם בנה במילתו יהיה לה חתן דמים למולות שנים אב ובנו שנימולו ונטהרו מזוהמת הנחש ודרך נחש עלי צור ע"כ תקנתו היתה בצו"ר הוא רפאל הוא אליהו זל"ט שהוא ני"ר ישראל לרפאתם מכל ני"ר. והוא ני"ר ישראל ושלוחם מהשי"ת לי"ר המוכים להושיעם. והוא לר"י למכתם והוא מושיעם בעת אשר ילר להם. מן ה'בטן ו'הוא י'חל ל'הושיע א'ת ישראל ר"ת אלי'הו זל"ט כי הוא יונק משם א'ל הוי'ה שהוא בעולם היצירה יוצר האורה והיינו צור ישראל במהרה יבא ויושיענו אמן:

ובדרך

ובדרך זו אשר הלכנו לבאר ענין בנו של משה ומילתו ולפורה שהוא שייך לענין עון קין והבל נוכל להשכיל קלת מ"ש רבינו האר"י זיע"א בשעה"פ ע"פ א"ם ישוך ה'נחש ב'לא ל'חש ו'אין י'תרון ל'בעל ה'לשון שכתב שהוא ר"ת הכתוב הנז' א"י הב"ל הלו"י והוא רומז על משה שהוא משבט לוי ע"ש בד"ק. והדברים סתומים ולדרכנו הענין יתפ' על הנחש שהיה בולעו למשה וביקש הנחש להורגו שהוא הבל והיינו א"י הב"ל הלו"י והוא בלא לחש שלא ידע הלחש שאמ"ל הסי"ת המטה אשר נהפך לנחש תקח בידך שהוא רמז על המילה כנז"ל וגם כי בו נעשה נס ונהפך המטה לנחש בלא לחש. ולא כמו מטות מלרים שנהפכו לנחש ע"י לחש וזה המטה של משה הוא הבל הלוי נהפך לנחש בלא לחש וביקש להרוג את משה ולא נתלה לו אפי' שעה אחת. והיינו דקאמר ואין יתרון לבעל הלשון שאפי' שאמ"ל הסי"ת אנכי אהיה עם פיך והוא בעל הלשון לא היה לו יתרון בזה ולא הגין עליו מפני הנחש שהיה דבק בערלה והיה קרוב למות עם היותו מבורך בברכת ה' להיות עמו ועם לשונו. ואפשר עוד לומר כי ר"ת הכתוב הנז' הוא יבה"ל אליא'ו ר"ל שנבה"ל אליא'ו ובא אלל לפורה בעת לקיחת הלור לתקן הנחש עלי לור. ואפשר כי זכה אליהו לכח זה לבטל הנחש על ידו בהרגו את כזבי בת לו'ר נשיא מדין והוא בזה ביטל את כח הנחש עלי לו'ר והיא דומה לנחש שהוא שקר וכזב שאין לו רגלים והיינו כזב'י בת לו'ר והיינו הנחש עלי לור כי הוא אין לו רגלים וא'יהו נטל את רגלי הנחש בהס לרפאת את זוהמת הנחש ומן לור בשורק נעשה לו'ר בחול'ם ותתלימכ'י ותחייכ'י ולפי שהיה שורש אליהו בתחילתו בקין כי הוא נשמת נדב ואביהוא שנטלו נפש קין כמ"ש האר"י זיע"א וגם כי הוא פינחס שאמרו עליו בש"ס אי אבוה דאמיה מיתרו ויתרו הוא תקונו של קין כמ"ש האר"י זיע"א ובכל שרשיו הוא משורש קין וקין היה בתחילתו שוחט בקנ"ה או בלו'ר להרוג נפשות והיה נע ונד בארץ כאשר יניד הקנה עתה באליהו נעשה אותו הלור שהוא סלע לור רפואה והקנה שנאמר עליו אשר יניד הקנה והוא נע ונד עתה נעשה קנאי לאלק'יו ונע ונד לכבוד שמים בדם המילה במקום דם הנפש ונתקן הבל ונהפך מרע לטוב וע"כ הוא חי וקיים שביטל זוהמת הנחש שגרם מיתה לעולם. וע"כ נרמז שמו של אליהו בקין בפסוק ויאמר לא ידעתי

השומר

כרסייא דאליהו

השומר אחי ויש בכתוב הנז' ד"פ אליהו דהיינו הב"ל אחיך ויאמר לא ידעתי (ר"ת האולי). גם אחיך ויאמר לא ידעתי השומר (ר"ת אולי"ה). גם ויאמר לא ידעתי השומר אחי (ר"ת וליה"א.) גם אי הבל בהחליף הב' בו' הוא אליהו הרי ד' פעמים אליהו בכתוב הנז' והוא כל בחינות אליהו שהם ד' וכמ"ש האר"י זיע"א על מארז"ל אליהו בארבעה ע"ש. ומפני שאמר השומר אחי אנכי נעשה הדבר כן שהוא שומר נפשות ישר' מהנחש והוא שיומר נ'פשות ח'סידיו ר"ת נח"ש. מ'יד ר'שעים י'לילם א'ור ר"ת מאי"ר. זרע לגדיק ולישרי לב שמחה ס"ת עקיב"ה. כי הוא אליהו השומר שמר את הנפשות האלה אשר היו עסוקים ביד סט"א בעון קין ובזוהמת הנחש ועשה עמהם כמה נסים ויביאם אל גבול הקדושה בכוחו ועולם ידו וזכותו של אליהו השומר על הנפשות:

ובעניותי עוד נאריך בזה בס' תקפו של נס ויען כי הוא ראש למדת הכת של אמת כמש"ל ברים הקונט' ע"כ זכה ואיבד ושיבר את כזבי בת צור והוא נעשה כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו מים חיים והיא עלמה בת צור נשיא מדין נתבטלה ע"י אליהו שהוא משורש קין בזכות צפורה שהיתה בת יתרו כהן מדין שהוא קין. ונשיא וכהן אחד הם ולקחה את הצור והכרות את ערלת בנה. ויתכן כי זמרי נשיא שמעון נהרג על ידו כי הוא מלשון זמר וכתיב עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו והוא יתרו ובמקום זמרי היה יתרו שהוא התור ונשמתו בפה ועזרתו לאליהו מפני שזכתה ונתקנה ביתרו בקול התור שבא יתרו אחר מת"ת שנתנה התורה בקול וכ' וישמע יתרו בעת אשר פסקה זוהמת הנחש מן העולם ושמע קול התורה וישמע יתרו והרג זמרי מה שחטא בהיותו משבט שמעון כי זכות וישמע יתרו עזרו על נשיא שמעון:

ובזה הוברר לנו טעם נכון למה אליהו רק למילה והוא דורש דמים של המילות והוא נע ונד והוא נסתר מפני איזבל ועוד כמה ענינים שהיו לו והכל הוא להיותו הוא מנפש נדב ואביהוא נפש קין בתקנתה ובטהרתה ושרשו של קין הוא במזל מאדים שהוא שופך דמים וארז"ל האי מאן דאתיליד במאדים ליהוי שופך דמים או טבחא או מוהלא וקין היה שופך דמים והתחיל להתקן בנדב ואביהוא כי היו כהנים שהם זובחי זבחים וזורקי דם הזבחים

כדכתיב

כדכתיב וזרקו בני אהרן הכהנים ובאליהו נתקן עוד כי נעשה מוהל מברר הזוהמא הרעה וגומר תקונו באליהו ע"כ כל שורשי קין יש בו באליהו שנתגרש מעל פני האדמה ומפניך אסתר והיה כל מוצאו יהרגהו בימי איזבל וישב בארץ נוד קדמת עדן כן אליהו עלה בסערה השמים בג"ע העליון:

ויתכן עוד למצוא כמה ענינים רבים שנמצאו באליהו שהם מכח היותו משורש קין והוא כי איזבל שהיה בורח ממנה והיתה מבקשת להרגו אפשר כי הוא מפני עון הריגת הבל ורמיז בשמה איזבל הוא כמו א"י ז"ה הב"ל כי ה' יתברך אמר לו אי הבל ובהיותו במשה נקרא משה שגם זה הבל וגם לרמוז בשם איזבל כי היא הרע והזבל של הבל כי גם הוא חטא שהלין בשכינה. וגם אחאב שמו ירמוז על עון הריגת הבל והיותו חוטא באשמת שומרון גם הוא ירמוז על זה הענין בעצמו והוא כי נודע כי המכיא את נפש אחיו המת ע"י יבום אתהפך ליה לבן. אחוה אבוה אתתיה אמיה. וזה רמז בשם אחאב שהיה רודף את אליהו כי שם אחאב ירמוז א"ח א"ב שאחיו נעשה אביו וגם אתתיה אמיה הם אש"ת א"ם והוא אותיות אשמ"ת בלא אות הכפולה כי קין שלקח תאומה אשת הבל הוי כמו יבום (א"ה יחז"ה עוד נרמוז כי אחאב פגם בשם או"א כמ"ש המקובלים אחא"ב אי"ן חכמ"ה אי"ן בינ"ה ע"ש ולפי דברי הג' המחבר יל"ו כיון שהוא קין וקין ג"כ בהריגת אחיו פגם בשם י"ה כמ"ש הראשונים והחיד"א במדב"ק וזה הוא כונת המד' הובא בס' נחלת יעקב ואבני שהם סוף פ' בראשית אמר לו הקב"ה לקין קרקפתא דלא מנח תפי' כי התפי' הם עטרות דאו"א כידוע ובחטאו הפריחם מעליו). ועל כן אחאב ואיזבל לקקו הכלבים את דמם ולא בלעה אותם הארץ כדם הבל וגם כרם נבות היזרעאלי שנהרג בעבורו אחאב ירמוז לענין הקמת זרע שמקיים היבם לבנות את בית אחיו והיינו נבות אותיות בנות. היזרעאלי לבנות בית יזרע לאחיו. הרי כי אחאב ואיזבל שהיו שונאיו מפני שהיו מבחינתו וזה לאות כי אליהו הוא נשמת קין וכמ"ש רבינו האר"י זיע"א וע"כ הוא מקנא תמיד כמו קין בקנאת מאחיו על התאומה ועל קרבנו שנתקבל. וע"כ היה תלמידו אלישע כי בהיותו בקין לא שעה ה' אל מנחתו והם אותיות א"ל ש"ע ועתה בקש לתקן ע"י שלמדו תורה לאלישע. ר"ל אלי ישע

ה'

ה'. וע"כ נענה בתפילת המנחה מפני שתקן מנחתו הראשונה שלא שעה אליה ה' ומפני שהיה קרבנו פשתן הגין עליו. ונתקן הפשתן בימי יהושע שהחביאה אותו רחב לפינחס בפשתי העץ הערוכות לה על הגג. וכשם שקין אמ"ל השי"ת כי האדמה לא תוסף תת כחה לך. גם אליהו אמ"ל השי"ת איך ראוי לדור בתחתונים והעלהו אל השמים בסערה וכשם שקין מסר לו אות וי"ו השי"ת לשומרו כן נתן ה' לאליהו אות ו' לשומרו ונקרא אליהו. ויתכן שגם מ"ש רז"ל במד' שנתן השי"ת לקין כלב לשומרו ירמוז על בחי' אליה'ו שהוא ג' כל'ב כידוע ונתן לו לקין אות ו' של אליהו לשומרו והיינו הכלב (א"ה יחז"ה יתכן עוד דמסר לו כלב להורות תיקונו כי הפוגם בהו"ח מתגבר עליו קליפו' כלב היפך ב"ן כמ"ש בס' דן ידין ולכך אחאב שפגם בהם לקקו הכלבים את דמו). ויש להרחיב יותר כי הכלבים סימן למות וחיים כי כלבים בוכים מה"מ בא לעיר כלבים משחקים אליהו בא לעיר. ע"כ נתן לו השי"ת לקין סימן של כלבים שאם יראה אותם בוכים יברח מן העיר מפני מה"מ ואם יראה אותם משחקים ישמח ויחיה. וזהו הכונה במ"ש רז"ל כלב מסר לו וכשם שקין פתח בתשו' תחי' כמ"ש רז"ל גם אליהו זל"ע משיב רבים מעון וכמ"ש הכתוב ורבים השיב מעון והשיב לב אבות וכמש"ל באורך וכשם שקין האריך ימים ע"י שאמר מזמור שיר ליום השבת והוא רמוז בר"ת לביתך נ'אוה ק'דש ה' ר"ת קין וסיים ה' לאורך ימים כן אליהו חי וקים והאריך ימים בעה"ז וראה שנים עשר דורות. וכמ"ש רז"ל כי ראה י"ב דורות וכמו שאומרים בסדר ההבדלה איש דורות שנים עשר ראו עיניו וגם קין ראה י"ב דורות כי הוא מת במבול ומאדם ועד נח י' דורות וחם ן' נח שימש בתיבה והוליד הרי י"ב דורות שראה קין. וכשם שקין נאמר בו קניתי איש את ה' כן אליהו תמיד הוא מצוי לפני ה' ללמוד זכות על ישראל וכאמור. וגם בניו של יתרו שהוא קין ישבו בלשכת הגזית ולמדו תורה בבית ה' והיינו קניתי איש את ה' וגם אליהו מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמד תורה לישראל ולתרץ להם כל ספקותיהם. וכן כתוב בו חי ה' אשר עמדתי לפניו והיינו את ה':

ויתכן כי אי"ש א"ת הם גימט' תשב"י כי תשב"י הוא המגלה ספקות התורה כאשר יבא לקמן בע"ה באורך והשב ורא"ה

כי

כי שם אליהו נרמז בסנהדרין יושבי לשכת הגזית לבאר להם כל ספקותיהם שכן רמוז בכתוב ע"פ התורה אשר יורוך ו'על ה'משפט א'שר י'אמרו ל'ך ר"ת אליהו. ויתכן שנקרא תשבי מתושבי גלעד שהיה יושב בסנהדרין כדאיתא בילקוט מלכים גלעד אלו סנהדרין שנא' גלעד אתה לי ובע"ה יבא לקמן מזה עוד. שוב ראיתי כי במד"ר כן אמר ר' נהוראי שנקרא מתושבי גלעד שהיה מיושבי לשכת הגזית הביאו הרב כלי יקר מלכים ב' גם בענין האות שעשה לו הסי"ת לקין שארז"ל שהוא אות ו' משמו ית'. כיוצא בזה ראינו באליהו שאמרו בזוה"ק בראשית דאתמסר ליה שמא די"ב אתוון במערה ע' בדי"ו ע"א. וכתבו ז"ל שהוא היה כתוב על אדרת אליהו ובו היה עושה נסים ע' בס' הדרת מלך על זוהר בראשית די"ו. ולדעתי כי שם בן י"ב הוא דומה לאות ו'ו של קין כי ו'ו מלאה מספרה י"ב. וע"כ השם הנמסר לאליהו הוא בן י"ב אתוון. והנה השם בן י"ב אותיות נזכר בקידושין בפ' עשרה יוחסין וכתב שם הגאון חיד"א בס' פתח עינים בשם הארי' זיע"א כי שם בן י"ב הוא הוי'ה אהי'ה אדנ'י והם נגד מחשבה דבור ומעשה ע"ש בד"ק. ואני עני חזיתי בשער היחודים שכתב כי שם י"ב הוא י'ה י'ה ו'ה ו'ה והי'ה ונקודותם היו'ד בקמץ והה'א בשבא וכן כל זוג מהם קמץ ושבא. והמתבונן יראה כי השם הנז' הכתוב בשער היחודים הם אותיות יהי'ה והו'ה והי'ה שהם עתיד הוה עבר ואותיותיהם הם ממש ג' הויו'ת כי יש בשם י"ב הנז' בשער היחודים ממש ג' הויו'ת בני ד' אותיות ודוק:

ולפי מ"ש בשער היחודים הנז' ולפי מ"ש בעניוהין שהם ג' הויו'ת יובן ענין שהיו כתובים על אדרת שער של אליהו כי שם בן י"ב אותיות הנז' שהם ג' הויו'ת הם רמוזים בשערין דרישא כידוע בכתבי האר"י זיע"א כי יש בי"ב נימין דשערי דרישא ג' הויות ע"כ אדרת אליהו שהיא אדרת שער היה בה רמוז הג' שמות הנז' והם שם בן י"ב זה יתכן לומר לענ"ד בשם י"ב דאתמסר לאליהו שהוא על שם הנז' בשער היחודים שהפליגו בו כאשר יראה הרואה שם בשער היחודים הנד"מ. ועוד אני מדבר ומעיין ורואה אם יוכשר בעיני ה' לומר כי שם בן י"ב אתוון הנמסר לאליהו הוא שם שהוא כולל כל שמותיו יתברך דהנה שמותיו ית' שאינם נמחקים הידועים הם אהי'ה י'ה אל אלק'ים הויה שדי לבאות אדני

אלה

כרסייא דאליהו

אלה הם שמותיו ית' וכשתעיין היטב תמצא בשמות הנז' י"ב אותיות מאותיות האלפא ביתא לא פחות ולא יותר והם אכ'ד הו'י ל'ע נלס'ת והם אותיות ל'ד בנשמ'ת אליהו ר"ל שהאותיות האלה הם לדדין של נשמת אליהו זל"ט וזהו הי"ב אתוון שנמסרו לו במערה כי י"ב אתוון אלו הם כוללים כל השמות וזה מדוקדק מדברי הזוה"ק שם קודם לזה שדרשו לא ברוח לא ברעש לא באש על שמות הוי'ה אלקים שדי צבאות עש"ב כי ע"י י"ב אתוון אלו יצאו כל השמות זה יתכן לאומרו ואני בער ולא אדע:

מיהו ראיתי אחרי רואי בספר הדרת מלך שהביא משם הרמ"ק ז"ל כי שם בן י"ב הוא הוי'ה שד"י אלק'ים ובשם הר"ש לביא כתב שהוא שם י'ו א'ח צ'ן בירו'ן שיש בו י"ב אותיות ובשם הרמ"ז בשם הרח"ו ז"ל כתב שהוא הוי'ה ישר והפוך ושם אדנ'י וצירופו הוא יה'א הו'ד וה'נ הי'י עש"ב. ואנחנו לא נדע מדוע שינה את תפקידו רבינו האר"י בי"ב אתוון של אליהו שנמסרו לו וכתב שהם השמות הנז' ולא כתב כמ"ש על שם י"ב הנז' ברז"ל שהוא הוי'ה אהי'ה אדנ'י. והנראה הוא משום כי אליהו הוא כולל בחי' מ"ן ומ"ד. ע"כ צריך שיהיה בו שם הוי'ה ישר והפוך זה נלע"ד ואם שגיתי אתי תשיב עכ"פ דברי הרמ"ז זיע"א שכתב בשם מהרח"ו ז"ל הנז' הוא שם בן י"ב אחד משונה מהשם ן' י"ב הנז' בש"ס שהיו מוסרין אותו לצנועים. ועוד הביא שם בס' הדרת מלך כי שם בן י"ב של אליהו הוא אדנות במילואה שעולה תרע"א וכשתסיר ממנה ס"ד שהוא שורש אדנות ישאר תר"ז והוא אדר'ת עם הכולל. ושם אדנות הנז' הוא שייך לפסוק אם עונות תשמר י'ה אדנ'י מי יעמוד שהוא רומז על שערות דיקנא והיינו אדרת שער עש"ב ועי' מ"ש עוד הרב הנז' בסי' קנ"ג גם בענין זה באורך וה' יאיר עינינו. גם בזה שכתבנו כי אליהו הוא שורש מקין עוד יובן לנו דבר תמוה לכאורה מה שחז"ל עשו לנו בש"ס סדר מסכת קינים וכלה מיוסדת על טהרת היולדת הנעשית ע"י תורים ובני יונה ובהתחלפות הקינים אם היא קן סתומה או מפורשת ואמרו עליהם רז"ל שהם גופי תורה כדאיתא בש"ס אבות קינין ופתחי נדה הן הן גופי הלכות. ולענ"ד נר' כי רמוז בזה סוד גדול והוא כי תכלית הכל לתקן עון קין וזוהמת הנחש וזה ע"י אליהו זל"ט והוא גופי תורה והוא דהנה מן העופות לא נבחר לקרבן כי אם תורים

ובני

ובני יונה ורז"ל נתנו טעם לזה מפני שדבקים במינם בבת זוגם וגם מפני שהם נרדפים יותר מכל העופות. אולם ירמזו בזה על ב' בחינות אליהו שהוא פינחס הידועות בכתבי האר"י זיע"א ובדברי רז"ל האחת היא בהיותו ביתרו שהיה נרדף כדכתיב ויבואו הרועים ויגרשום ובחי' זו היא נקראת תורים ע"ש יתרו והאחת בענין יונה בן אמתי שהחייהו והיא מבחינת יוסף והוא מחיליה דאליהו כאשר יבא לקמן והוא משיח ן' יוסף כמו שאמ"ל איהו אותו ילד שהחייתי משיח ן' יוסף הוא. וע' מ"ש רבינו מהרח"ו בשעה"ג פ' ל"ב וזכה לכך אליהו ע"י היותו פינחס שהיה אימיה דאימיה מיוסף שפטפט בילרו כמ"ש רז"ל ופינחס היה מיתרו נגד התורים. ומיוסף והוא יונה שהוא משיח בן יוסף נגד בני יונה הדבקים במינם וגם יוסף ע"י שדבק במינו ולא פגם באשת פוטיפר כידוע, ולקמן בע"ה ארחנו נפלאות בזה. באופן כי תורים ובני יונה ירמזו על יתרו ויוסף שהיו בו בפינחס הוא אליהו כרמוז ברז"ל. ולכן הם נקרבים לה' לא זולתם באופן כי תורים ובני יונה הם לתקון חטא קין אשר בא נשמתו ביתרו ויוסף וע"כ נקראו הלכותיהם בלשון קינים והם מתחלפים זה בזה בכל דיני המסכת ההיא שכן רז"ל נתחלף להם ואמרו בלשון ספק אי אבוה דאבוה מיוסף אימיה דאימיה מיתרו או להיפך ובע"ה לקמן נכתוב בזה בע"ה יותר בביאור. הרי הוכחנו בידים מוכיחות כי קין הוא אליהו ואליהו הוא תקונו והכל הוא בברית דם המילה ופריעת הערלה ונתינתה בעפר האדמה לכפר על האדמה מדם הבל ובזה נזכה לתה"מ דבקה לעפר נפשי חייני כדבריך ותחית המתים ע"י אליהו זל"ט בבי"א:

ועוד לאלוק' מלין בטעם קריאת אליהו מתושבי גלעד וגם בטעם שאליהו הוא נמצא בכל מקום שנשפך דם נקי וטהור והוא דם המילה. וגם טעם שע"י מתעוררים רחמים ע"כ ישרא' ומתמתקים כל דינים קשים. ותחי' נבאר ענין יוסף שאמר הכתוב וישבו לאכול לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נושאים נכאת וצרי ולוט הולכים להוריד מצרימה ויש לנו להתבונן מדוע הודיענו הכתוב כי היו באים מגלעד ובשלמא משא הגמלים שהזכיר הכתוב דרשו רז"ל שהוא להודיענו כי השי"ת עשה עמו לטובה כדי שלא יריח אותו נדיק ריח רע. אבל ענין ביאתם מגלעד מה צורך הכתוב להודיענו בדבר הזה. והענין מתבאר עפ"י

מאי

מאי דאיתא במס' מכות דערי מקלט שבעבר הירדן וג' ערי מקלט שבא"י כולם היו משולשות כלומר כי בין אחת לחברתה כמו בין אחרת לחברתה והיתה נחלת ארץ ישראל ונחלת עבר הירדן נחלקים לארבע חלקים לאורכה מן הצפון לדרום חלק א' של א"י ואחריו היה עיר מקלט אחת ואחריו חלק ב' ובסופו עיר מקלט אחת ואח"כ עוד א' שלישי ובסופו עיר מקלט שלישי ואח"כ ח"ד בסוף הגבול וכן היה בין ג' ערי מקלט שבעבר הירדן לשלשה שבא"י. ואמרו שם בש"ס כי גלעד ושכם היו ערי מקלט האמצעים בין השנים האחרות גלעד אמצעית שבעבר הירדן ושכם אמצעית שבא"י. ואמרו הטעם לזה משום כי בגלעד נפישי רוצחין דכתיב גלעד קרית פועלי און עקובה מדם ובשכם כתיב קרא אחרינא סמוך לו שם חבר כהנים דרך ירצחו שכמה ע"ש בש"ס באורך. ולסיבת היות בהם רוצחים הרבה הוצרכו שיהיו באמצע ערי מקלט כדי שהרוצח ימצא מקום לנוס מכל צד ופינה לערי מקלט הסמוכות לו מימין ומשמאל או לגלעד עצמה ברמות גלעד כדכתיב ואת רמות בגלעד לגדי. באופן כי הרואה שם בש"ס יראה כי גלעד ושכם הם ערי הדמים וערי הרוצחים. וע"כ נבחרו הם לערי מקלט האמצעים והכל הוא מפני רחמי ה' על הרוצחים בשוגג שימצאו מקום לנוס. והגם כי שני הערים הנז' הם הורגים במזיד כמ"ש הכתוב עקובה מדם שהם אורבים ועוקבים להרוג נפשות. כבר הרגישו התוס' שם בזה וכתבו דכל הורג במזיד נהרג ע"י אחד שיהרגהו בשוגג וכמשל הקדמוני מרשעים יצא רשע משל לב' ב"א אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד וכו' הקב"ה מזמינם לפונדק אחד כדאיתא ברז"ל. ע"כ גלעד ושכם צריך שיהיו בה הורגים בשוגג ביותר מפני ההורגים במזיד שנהרגים ע"י הורגם בשוגג והורגי שוגג תקנתם בגלות:

והנה זאת מצאנו כי צוה ה' את יש' לעת"ל כי ירחיב ה' אוקי'ך את גבולך וכו' כי תשמור וכו' שהוא מדבר לעת"ל כשישראל ירשו את ארץ קיני קניזי וקדמוני שהבטיח בהם השי"ת לאאע"ה לתתם להם באחרית הימים שנצטוו עוד לתת מהם ג' ערי מקלט כדכ' ויספת לך עוד ג' ערים על השלש האלה. ומרן הק' הארי"י זיע"א הרגיש בזה הרגשה גדולה דאיך יתכן כי לעת"ל אחר ביאת המשיח ויתוקן העולם וישובו ישר' בתשובה וישלים השי"ת את הבטחתו לישראל

לישראל מפני שמרו את כל מצות ה' וכפשט הכתובים הנז' וכמ"ש הרמב"ן ז"ל על הפסוקים הנז' איך יצטרכו לתת עוד ג' ערי מקלט שהם ניתנים מפני הרוצחים. ורבינו הנז' תירץ כי הסי"ת הבטיח ליש' לשוב להם ולגאלם בב' מיני זמנים או בעתה או באחישנה ואם זכו במעשיהם הטובים לזמן אחישנה שלא בעתה. ועוד לא נתקן עון הבל שנהרג מפני שהלך בשכינה וצריך שיתוקן עונו שיהרגו רבים שהם משרשו ויצטרכו ליהרג בשוגג ויצטרכו לערי מקלט. ע"כ צוה להוסיף עוד ג' עריס הנז' ערי מקלט וע' באמרי קדוש בשה"פ ובמקימות אחרים לקוטות האר"י זיע"א:

ואני בעניי לפי קו"ד אמרתי שבכלל דבריו הוא שאם ישראל זכו לאחישנה ועוד לא נתקן עון קין אשר נאמר עליו וסוף מטיפיך יטופון וצריך כל שורש קין שיהרגו ויתוקנו ע"כ צריך להוסיף עוד ג' ערים. ועוד יש להרחיב הענין כי הארץ בכללותה חטאה אשר פצתה לקחת את דם הבל ושאר ארץ ישראל נתקן פגם האדמה במה שהיו מביאין מפריה בכורים ותרומות ומעשרות במקדש ולהכהנים. ובזה מתברר דם נקי אשר שופך בה כי אם בדם שופכו. אבל ארץ ג' עממין שלא זכו בה עדין יש' לא נתקן בה עון קין ולעתיד כשיזכו בה ישר' כיון שלא נגמר תקון עון האדמה בא"ך ההיא ולכן ידע ה' כי יהרגו בשוגג רבים לתקון עון קין. ע"כ צוה לתת ג' ערי מקלט אחרים. ויתכן שזהו טעם שתקנו רז"ל שיהיו ארץ עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית כדי שיסמכו עליהם עניים כי קיני וקניזי וקדמוני הם ארץ עמון ומואב כידוע. וכדי לתקן הארץ הנז' טרם בא הגאולה התקינו חז"ל לקרב גאולתם אל הקדש שיהיו מעשרין מעשר עני אשר ע"י שפיכות דם העני בקבלת המתנות עניים מתכפר עון הדם לכן התקינו כדי למעט קצת משפיכות דמים שתהא בזמן הגאולה. וע"כ נכון הדבר מה שצוה הכ' כי בעת שיזכו ישר' בארצות ההם וירבו שופכי דמים בארצות ההם בשוגג לתקון עון קין יוסיפו עוד ג' ערי מקלט כדי שיהא כלל הכל ט' ערי מקלט. והמזבח גם הוא קולט והם עשר כדי להקן שפיכות דמים בשוגג בעשרה מקומות נגד עשרה מאמרות שנפגמו בחטא קין. ואמרתי בעניי כי לדבר הזה כי שמות קיני' קניזי' קדמוני' כולם יש בהם אותיות קין והיה הנשאר תוספת על שם קין בכל ג' שמות הנז' הוא אותיות מזי"ד ר"ל קין שהרג במזיד

ועוד

ועוד טומאתו בם בארצות הנז' ולכן נותנים בהם ג' ערי מקלט והם נגד ג' מאמרות האחרונות. והמזבח מאמר רביעי שהוא מזבח אדמה גם הוא יש בו מעון קין ולכן כתיב גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך והוא רמז על קין וצפורה שהם נקלטים במזבח כי המזבח קולט להורג וכמ"ש הכ' מעם מזבחי ולא מעל מזבחי וקרנותיה קולטות והכ' הנז' דרשו האר"י ז"ל על קין וצפורה וכמש"ל בקו' זז באורך. וגם לה'ב המזבח שהוא אותיות הבל מתקן עון הריגתו ועון שהלין בשכינה ושת הוא היה תמורת הבל כמ"ש הכתוב תחת הבל כי הרגו קין ע"כ דרור קן לה אשר שתה אפרוחיה נקט לשון שתה על שם שת שהיה תקון לאפרוחיה וע"כ היה למזבח שיתין שבו מתערבין הדמים והנסכים מפני תקון הבל ושת וקין. ונח ששתה מן היין והיה בדורו המבול והוא מים ונח היה מבני שת דעל ידו נתקנה קללת האדמה על כן היו בשיתין של המזבח שני נקבים מתערבין המים ונסכים מים ויין מעורבין לתקן את נפשות כולם ולהעלותם בקודש כנז' הם ידים מוכיחות שכל ערי מקלט לתקון עון קין אשר שפך דם הבל ותקנתו בעשרה מקומות:

ובהיותי מדבר עם ידי"ן ח"ר אליה אלאזראקי נ"י מתושבי איזמיר יע"א כה דבר אלי האיש שלזה כיוון הכתוב בסוף הפרשה הנז' של ואם ירחיב ה' את גבולך ויספת וכו' הנז' שאמר הכתוב ולא ישפך דם נקי בקרב ארצך אשר ה' אלוד'יך נותן לך נחלה והיה עליך דמים. דהכתוב הנז' מוקשה דהול"ל ולא יהיה עליך דמים ואף אם נאמר כי תיבת ולא שבראש הכתיב קאי אסיפה דקרא סו"ם הול"ל ויהיה עליך דמים והוא כמו ולא ישפך ולא יהיה ולא הול"ל והיה. אלא דהכתוב הנז' הרגיש בקושית רבינו זיע"א וקא מפרש קרא ומתרץ כי דע לך שלא ישפך עוד מחדש דם נקי בקרב ארצך ולא תדמה שצויתיך לעשות ערי מקלט מפני שישפך דם נקי וצריך מקלט לא כן הדבר אלא מה שצויתיך לעשות ערי מקלט הוא מפני שכבר היו עליך דמים בימי קין שהרג את הבל ועתה צריך שיתוקנו וצריך שיהא עתה הריגה בשוגג לכן צויתיך עוד להוסיף ערי מקלט:

נקטינן מהאמור כי גלעד ושכם היו שם רוצחים במזיד והוצרכו להריגת שוגג ועל כן היו ערי מקלט האמצעים

גלעד

גלעד ושכם. וענין היות הדבר כי גלעד ושכם שהיו בהם רוצחים יובן הענין ע"פ מ"ש הרב מהר"ש מוסטרופולי זיע"א כי שכם ן' חמור ירמוז למשמרה של הלילה כי שכ"ם הוא ר"ת משמרה שניה כלבים והבי"ד בס' תקפו של נס ח"א והארכנו בו והנה במשמרה שניה הוא חצי הלילה שאז כל הבריות טועמים טעמא דמותא כנז' בזוה"ק. וע"כ כלבים צועקים להורות כי הוא זמן מיתה כמו שהכלבים צועקים בביאת המלאך המות. ע"כ שמא דשכם מורה שהוא על משמרה שניה כי היא עיר הדמים. וע"כ היה הענין שנימול: אנשי שכם והיו כ"ד אלף כמ"ש הראשונים ונהרגו כולם כי היא עיר שופכת דם בקרבה מפני שמה. וע"כ בבוא יוסף אל אחיו אמרו רז"ל שסיסו בו את הכלבים כמו שדרשו ע"פ ויראו אותו מרחוק ובמ"א ביארנו זה והכל הוא מכח שם שכם שהוא רומז על הכלבים שבשם שכם. וע"כ גרם לאחי יוסף דבר ההוא שעשה לאחיהם והיה בשכם ובגבולותיה:

והבט וראה כי מעשי ה' נורא הוא שאחי יוסף היו בשכם וגם הם רצו להרוג את אחיהם כי המקום גורם שפיכות דמים. וגם גלעד במקום ההוא בקש לבן להרוג את יעקב כדכתיב וידבק אותו בהר הגלעד ומן השמים היה כי ניצול יעקב מלבן. וכן רחל נגזר עליה מיתה כמ"ש עם אשר תמצא את אלוד"יך לא יחיה וזה היה בגלעד. וכן בהר הגלעד בקשו ישר' להרוג את בני גד ובני ראובן מפני המזבח שעשו לולא ה' שהיה עמהם פינחס והשיב אותם לשלום כנז' ברז"ל. וכן בשכם עינו את דינה ויצאו דם בתוליה וגם דינה היא משורש יוסף כשהיתה בבטן רחל ונתחלפה ביוסף כידוע. הרי כי ב' מקומות גלעד ושכם הם מקום דמי ההריגה. וגם בגלעד רמז לכ"ד אלף תלמידים של רע"ק שמתו וגמר מיתתם היה בגלעד. ר"ל בהגיע יעקב לגלעד דהיינו ל"ג לעומר כאשר יבא לקמן בע"ה והם באו תמורת הכ"ד אלף של יושבי שכם שנהרגו והם הכ"ד אלף של השטים כי שטים גי' שכם ע"ה שמתו במגפה והם כ"ד אלף תלמידי רע"ק כמפורש כ"ז בספרי הראשונים ובפרט המג"ע עה"ת הרי גלעד ושכם חד ניהו וגם שטי"ם עם הכולל הוא גי' שכם ושניהם גלעד ושכם מכוונים ודומים במעשיהם ובמקומותיהם זה כנגד זה בגבולות ערי מקלט כנז'. לכן היה מן השמים שבעת מכירת יוסף הזדמן לבוא אורחת

ישמעאלים

ישמעאלים מגלעד לשני סבות אחד לעורר זכות יעקב שניצול מלבן בגלעד וקלטתו מן הרוצח הוא לבן. וגם פה שכם ע"י שיירא הבאה מן גלעד נקלט יוסף ולא נהרג ע"י אחיו. וגם סיבה שנית כי אחיו ידעו כי אנשי גלעד שופכי דמים ובזה הסכימו למוכרו לישמעאלים הבאים מגלעד כי אמרו ודאי שיהרגוהו כי היא עקובה מדם ומחשבת ה' היתה לטובה כי יודע אלקים שזכות אבותיו וזכות שמירת אות ברית שלא שפך דם נקי הוא והביו בהרהורים רעים היא תגרום לו שאדרבא שכם וגלעד הם יקלטו אותו ולא יהרג ביד אחיו. ודרך אגב אגלה דעתי לעיני הקורא הט' במ"ש האר"י זיע"א כי העוסק במס' מכות מבטל הרהורים רעים שכן מכות גי' הרהורים ולא נתבאר הטעם למה סגולה זו למס' מכות ולא לזולתה. ולדידי ברור הטעם כי עיקר מסכת מכות בנוי על ענין ערי מקלט והצלת הרוצח מיד גואל הדם. ע"כ לימוד הלכות אלו קולט הרוצח וקולט הנשמה שלא תהרג ולא תפגום בהרהור רע שהורג את הנפשות כידוע וזה ברור:

מעתה נתברר טעם נכון לאליהו שהוא אוהב להיות בעת שפיכת דם המילה כי הוא מתושבי גלעד שהיא קרית פועלי און עקובה מדם והיא מקלט לגלות בו הרוצח ולהצילו. ע"כ אליהו שהוא מתושבי גלעד הוא נע ונד וגולה ממקום לתקן עון גלעד עיר הדמים ואוהב ודורש דמי המילות והוא מעיד עליהם כמו גלעד שקראה יעקב ג"ל ע"ד וכאשר יבוא לקמן בע"ה וכן שכם בחרו לימול ולשפוך דמם במילה ע"י בני יעקב כי גלעד ושכם שוים הם במעשיהם. אחת ליעקב וע"כ עקובה מדם מלשון ויעקבני. ואחת ליוסף ע"כ היא ניתנה נחלה ליוסף והיא קרית חבר כהנים מפני חברת אחי יוסף שבקשו להורגו ונתחברו עליו כחבר כהנים שיושבים לאכול לחם הפנים. כן הם ישבו לאכול לחם ובשכר שמרו ברית יעקב ויוסף זכו ותיקנו את גלעד ואת שכם והיו ערי מקלט לתקון דמו של הבל. ואליהו גם הוא היה מתושבי גלעד נגד יעקב שעשה ג"ל ע"ד כי הוא משותף עמו באות ו' כידוע שנטל אותו יעקב ע"כ היה מתושבי גלעד וגם הוא זכה וניצול מאחאב שנפל ברמות גלעד ויתכן כי שם אחאב ירמוז ללבן כי לבן קרא את יעקב בשם אח הכי אחי אתה והוא נקרא אחאב כי כן כתיב ארמי אובד אבי שהוא יעקב. הרי א"ח א"ב וגם

אליהו

אליהו זה פינחס שזכה למעלתו הגדולה במעשה שטים גימטריא שכם ע"ה שהיא כמו שכם נגד יוסף כי פינחס מיוסף וניצול מהסכנה דשטים שהיא שכם. הרי כי אליהו גם הוא ניצול מגלעד שהוא אחאב ומשכם ביעקב וביוסף כי שם פינחס מלא הוא נחלק לשנים נ"א יס"ף כמ"ש הראשונים ז"ל כי הוא תקן הברית בנה וביוסף הרי דפינחס הוא רומז על יוסף. ושם אליהו רומז על יעקב. באופן כי אליהו הוא יעקב ופינחס הוא יוסף כי כן כתבו ז"ל נ"א יוס"ף הם פנחס ושניהם צדיקים ושניהם תקנו גלעד ושכם במעשיהם הטובים:

ויותר יתבאר הענין עפ"י מ"ש לעיל כי בשכם נמולו כ"ד אלף ונהרגו וכנגדם מתו כ"ד אלף בשטים ע"י פינחס וכנגדם מתו כ"ד אלף תלמידי רע"ק שהוא יעקב בגלעד כאשר נבאר בע"ה. וענין מ"ש כי בגלעד היתה מיתת תלמידי רע"ק אבאר לך הדבר בקיצור והוא כי כתב האר"י זיע"א בכונת ל"ג לעומר כי הגל עד מעשה יעקב עם לבן באלתו מביתו ולכן אמר אלד"ים עד ויעקב קרא לו גל עד הוא רמז למיתוק שם אלד"ים ששלט בימי העומר בתלמידי רע"ק זיע"א וביום ל"ג נתמתק בשם אכדט"ם שהוא אותיות הקודמות לשם אלד"ים והוא גי' ע"ד ואל"ף מ"ם מן אלק"ים לא נתחלפו רק אותיות לה"י באותיות כד"ט והוא גי' ג"ל וע"כ בשם אכדט"ם נקרא גלעד עי' באמרי קדוש בשעה"כ בארוך כי ע"י שם גלעד נתמתקו הדינים ופסקו תלמידי רע"ק מלמות. ובעת ההיא סמך רע"ק את חמשה תלמידיו נמצא כי מעשה ה' נורא הוא כי עיר גלעד הגשמי נקראת קרית פועלי און עקובה מדם ושם גלעד דקדושה אדרבא גרם שבו ביום לימד ר' עקיבא ה' תלמידים והם העמידו תו' בישראל ונעשה גלעד קרית פועלי און. ר"ל קריאה ולימוד של הצדיקים שעשו כח ואון לתורה והכל הוא ע"י ר' עקיבא והיינו עקובה גי' עקיבא באלף וסו"ד נהרג הוא והיינו עקובה מדם כי סו"ם הסמך מקטרג ולוקח את שלו. הרי כי גלעד במשך הזמנים והדורות מהיותו רע נעשה טוב וע"י גלעד נתקן התו' שבע"פ. הלא היא ע"י חמשה תלמידים שלמד ובעבור זה עושים בו הלולא לרשב"י זיע"א כידוע בכתבי האר"י זיע"א והארכתי בזה בספרי תש"ן ה"א ואפשר כי לכן נקרא אליהו התשבי מתושבי גלעד כי תשב"י הוא ר"ת תקוני שמעון בן יוחאי

כרסייא דאליהו

כי אליהו היה המתחיל בתקונים של ר' שמעון ן' יוחאי שנסמך בזמן גלעד והוא היה גם בעשית יעקב את הגל עד שכן רמוז שמו במעשה לבן ויעקב בהר הגלעד כדברי יעקב שאמר לולא אלוד'י אבי אלוד'י א'ברהם ו'פחד י'צחק ה'יה ל'י ר"ת אליהו כי הוא היה בעזרתו להצילו כי היה הרדיפה של יעקב עם לבן בהר הגלעד ונסתכן יעקב ובעזרת אליהו הי"ל הצלה. נמצא כי שם גלעד בו באותיות גלעד היתה מיתתם של תלמידי רע"ק ותקונם והתקון הגדול היה ע"י אליהו זל"ט שהוא למד את התורה להם ולר' עקיבא רבם והוא לימד את רשב"י הזוה"ק והתיקונים. וע"כ נקרא תשב"י כי הוא פתח בתחלת ספר התקונים פתח אליהו הנביא זל"ט ואמר וכמעט כל ענין הל"ג נקרא על שם רשב"י כי בו עושים הלולת רשב"י והיינו תשבי מתושבי גלעד והוא רמז ליום ל"ג לעומר וענין שנקרא יום הל"ג על הסמיכה על שם רשב"י ולא על שם רע"ק נלע"ד ברור כי כ"ד אלף של שכם ושל שטים היו ע"י שמעון בשכם ע"י שמעון ולוי שאמרו הכזונה יעשה את אחותינו ובשטים ע"י זמרי ן' סלוא נשיא בית אב לשמעוני וכ"ד אלף של גלעד שהם תלמידי רע"ק היה תקנתם ע"י חמשה תלמידים שנסמכו ובכללם רשב"י והוא שמעון שהוא תשב"י שהוא תקונים שמעון ן' יוחאי זיע"א. ונלע"ד שזהו הטעם שנקראת יום ל"ג לעומר יום הלולא דרשב"י הגם כי לפי האמת הסמיכה היתה לה' תלמידים שהם ר"מ ור"י ורבי יוסי ור' נחמיה ור"ש. עכ"ז נקראת הלולא דרשב"י זיע"א מפני שהכל היה תקון לשמעון ששפך על ידו דם נקי בסיבתו בשכם ובשטים ועתה נתקן הכל ע"י שפיכת והריגת כ"ד אלף תלמידים אשר שלט בהם הדין של אות אלף מאלד'ים שיש בה כ"ד צירופים וכמ"ש האר"י זיע"א והכל הוא בכח תורתו של ר"מ שהיה כתוב בתורתו כתנות אור באלף ובזה האיר את אות האלף של אלד'ים ונתקנו הכ"ד אלף של שבט שמעון וע"כ כתוב בכתבי האר"י זיע"א כי ביום ל"ג לעומר הוא שמחתו של ר' שמעון זיע"א והוא מטעם הנז' והכל הוא ע"י אליהו זל"ט שבשמו רמוז מיתוק שם אלק'ים בשם הוי"ה כי שמו נגזר מאלד'ים ה' כאשר יבא לקמן בע"ה. וכמש"ל כי אליהו היה בעת עשיית הגל עד של יעקב והוא שעמד ליעקב באומרו לאחיו לקטו אבנים דהיינו בניו ועשה שם מלבה והכל הוא כמו שעשה אליהו בהר הכרמל

הכרמל שלקח שתים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב ועשה מזבח ולכן נקרא אליהו הגלעדי מתושבי גלעד וכנז' לסבת היותו בעשיית הגל עד של יעקב יהללתו:

והבט וראה מעשה ה' כי נורא הוא כי עיר מקלט שהיתה בגלעד היא נקראת בשם ראמות גלעד ומה טעם יש בה לקרותה בשם ראמות אם לא מעשה ה' ונפלאותיו אשר שם שמות בארץ קורא הדורות מראש מי כמוהו מורה לאדם דעת ותבונה. ואתה בן אדם שא נא עיניך וראה מ"ש האר"י זיע"א בכונת ל"ג לעומר כי הכ"ד אלף תלמידים שלט בהם הדין של כ"ד צירופים של אלף מאלד"ים ונתמתק הדין ע"י ה' תלמידים אשר למד רע"ק שהיה גדול שבהם ר"מ שהיה כתוב בתורתו כתנות אור באלף ע"ש באמרי קדוש במקומם. כי נעים כי תשמרם בבטנך והנה ר"מ היה כתיב בתורתו שני דברים כתנות אור באלף וגם כתוב בתורתו והנה טוב מות והיינו כי טוב הוא לתלמידי רע"ק שמתו כי נתקנו ובאו אל הקדש ע"י כתנות אור באלף הנז' והנה אור מות הם ממש אותיות ראמות בגלעד כי ראמות הוא אותיות אור מות חוץ מהוי"ו שהיא כפולה ומשמשת לשנים ע"כ העיר המבוררת לקליפת הרוצח ולהגלתו היא עיר ראמות בגלעד כי ר"מ היה גדול שבכל תלמידי גלעד והוא פלא. ועוד"כ דקדק הכתוב ואמר מי יפתה את אחאב ויעלה ויפול ברמות גלעד כי אחאב הוא רמז לקליפת כלב שלקקו הכלבים את דמו וכמ"ש בס' הקרנים בסודן של דברים דברי אלקי"ם חיים ונפילת קליפת כלב היתה ע"י ר"מ במעשה אחות ברוריה כידוע וכמ"ש בעניותין בס' תקפו של נס ח"א וח"ב ע"כ הפלת אחאב היתה ברמות גלעד. והנה ראמות גלעד היתה לגדי דהיינו לשבט גד וזה רמז הכתוב כזרע גד לבן שגם לבן היה לו כח ושליטה בגלעד ברודפו אחר יעקב ואמ"ל יש לאל ידי וכילול ממנו יעקב מפני היותו בגלעד שהיא לשבט גד והיינו כזרע גד לבן וענין עיר מקלט זו שהיתה בנחלת גד. אם תדרוש טעם לזה החרש והנבון כפלאות אל כי גד הוא רומז לאות ברית קודש והוא גיד וכמ"ש בזוה"ק על פסוק ברוך מרחיב גד שנתרחב גד ונכנסה בה הטיפה שהיא זרע גד לבן ונעשה גיד ע"י היו"ד שבתוכו שהיא הטיפה הק':

ואני בעניותי עוד רמזתי במ"א כי היסוד ברית קדש נקרא גד

בשמי

בשמו ובמעשיו יען כי הוא מתחלק לג' ולד' דהיינו כי העטרה היא שליש היסוד וכמ"ש הכתוב וכל בשליש עפר הארץ והיסוד כולו רביע של קומת הגוף וסימן ומספר את רובע בנ"י כידוע כ"ז בכתבי האר"י זיע"א ע"כ הוא נקרא בשם גד והוא שרשו של היסוד משני שינין שבתפי' אחת של ג' ראשין ואחת של ד' ראשין ובהיות בו הטיפה הוא נעשה גיד. וע"כ עושים בו בג"ד הנז' שהוא הגיד את המילה שהוא אותיות מ"ל י"ה ומ"ל הוא נגד השני שינין הנז' כידוע בכתבי האר"י זיע"א שהם מ"ל דללם והם רמוזים בב' שינין הנז'. וגם כי יו"ד פ' ג' של גד הוא ל' ויו"ד פ' ד' של גד הוא מ"ם והם מ"ל דללם הרמוז לב' שינין כידוע בכתבי האר"י זיע"א באופן כי שם גד הוא מקור הקדש על הטיפה הזרעית אשר באות ברית ובו הוא התקון לשפיכת דם נקי לבל יחטא בהרהור רע וע"כ פסוק גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב מסוגל לשמירת אות הברית שלא יבא לידי טומאה באומרו ישר והפוך ג"פ בק"ש שעל המטה כידוע כי הוא רמז לאות ברית ורמז לגלעד שהיתה בנחלת גד ותקונה ע"י יעקב בגלעד עם לבן וע"י רבי עקיבא זיע"א עם כ"ד תלמידים שנשפך דמם בימי ספירת העומר שהיא ספירת דם הנדה כי ספירת העומר היא כספירת הזבה והנדה הרואה דם. וע"כ ע"י דם פסח ודם מילה אשר היה בט"ו ניסן סופרים אחריהם מי"ו ניסן עוד ימי טהרה לטהר דם הברית ול"ג יום תשב על דמי טהרה וביום ל"ג נעשה הדם טהור ע"י גלעד שהיא בנחלה גד והוא יגוד עקב ודוק בכתבי האר"י זיע"א והבן כי הענין הזה ארוך הרבה ה' יאריך ימינו אמן. ואם תבחין יותר תראה כי ג' ערי מקלט שבעבר הירדן הם ב'צר ר'אמות ג'ולן ר"ת גב"ר שם רמז להתגבר על יצרו שלא לשפוך דם נקי. וגם לרמוז על אות ברית שנקרא גבר גבורת אנשים וסימן לשלש ערי מקלט הנז' מי גב"ר יחיה ולא יראה מות כי ע"י ג' ערי מקלט הנז' ינצל הרוצח וגם החוטא ח"ו בהרהור יתוקן בהיותו מתגבר על יצרו והשיב את אשר חטא מן הקדש בשובו מדרכיו וחיה. וגם הג' ערי מקלט שבא"י הם ח'ברון ק'דש ש'כם ר"ת חש"ק לכפר על חשק התאוה של עבירה וישוב אל ה' וירחמהו ויקוים בו כי בי חש"ק ה' ואפלטהו ושם ערי המקלט הנז' שסימנם גב"ר חש"ק

הם

הם ג' תרי"ג כי תרי"ג מלות התורה הם קולטות ממות לחיים אשר יעשה האדם אותם וחי בהם:

ואם נרצה עוד לדעת שמם אשר קורא להם בתורת ה' ערי מקלט ונרצה לדעת התואר הזה שתיארה להם התורה בשורשו נקדים לדעת מ"ש האר"י זיע"א במסכת הקטע יונא בקב שלו אשר דבר בקדשו דברי אלקים חיים. והפשוט לנו בדבריו הוא כי ע"ב ס"ג מ"ה שהם מילואי שמו ית' הראשונים המופלאים הם ג' קט"ע עם הכולל והם בהיותם מלאים בשמותיהם בלא שם ב"ן נקראים קט"ע ומילואיהם לבדו בלא השמות שהם ג' הויו"ת הנשאר מהם שהוא מ"ו ל"ה י"ט הם ג' ק"ב והם ק"ב חרובין בלא לחם שהם ג' הויו"ת העולים לחם והמילוי הוא ק"ב חרובין שהם במקום לחם ומזון כמ"ש רז"ל על ר' חנינא בן דוסא שהיה די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש והיינו הקטע יונא בקב שלו ר"ל בהיות ח"ו פגם למעלה ע"י מעשה ישראל שאז שמותיו ית' נקראים קטע כנז' ואז יונאין הקליפות מהמילואים של קטע היונא בקב שלו הוא ק"ב חרובין לזון את המחריבין העולם שהם הקליפות וכ"ז ע"י הפגם שפגמו ישראל בשם יב"ק שהוא בחי' את בם שדי כמו שכתבו הראשונים זיע"א בתקונים והאר"י זיע"א בביאור רחב"ד שהיה די לו בקב חרובין ואמרו בתקונים דחריב קב מן יב"ק ופירש בו האר"י זיע"א כי פגם בגלגול הקודם וע"י הפגם מתמעט יו"ד מן יב"ק ונעשה ק"ב חרובין וזה נעשה ע"י פגם שים בטיפה הקדושה שהיא יוד של שדי ושל יב"ק ונעשה ש"ד וק"ב הנשארים מן שדי ויב"ק חרובין כמו שמפורש כ"ז בכתבי האר"י זיע"א במקומות רבים ובזוה"ק ובכתובים ע"כ ערי מקלט שהם ג' קט"ע הם מתוקנים להשיב נפשות הנדחות והרוצח אשר פגם בעונותיו בטיפות הקדושות כמו הרוצח תקונו הוא ע"י גלות לערי מקלט וכמ"ש רז"ל במס' תענית גבי מוציאין תיבה לרחובה של עיר לומר גלינו גלותינו מכפרת עונותינו כי כל גולה חוץ למקומו הוא מתקן את ניצוצות הקדושה המפוזרים בחטאו וקולטתם התיבה ובאים אל הקדש והיינו ערי מקלט תהיינה והיו נותנים לו לחם ומזון ומפרנסין אותו כמו הקטע שהוא יונא לזון את הקליפות בק"ב כן זה הגולה הוא ניזון בלחם ומזון כי הם ג' קט"ע באופן שהג' הויות הם ג'

לחם

לחם. ואם תצרף מזון עם לחם יהיו קפ"א כמנין קט"ע עם מילוי ג' הויו"ת במי' מ"ו ל"ז י"ט הרי קפ"א כמנין לחם מזון ודוק:

ובזה נוכל לומר שזהו הטעם שהיו תשע ערי מקלט שנצטוו ישראל לעשות ג' בעבר הירדן וג' בא"י וג' לעת"ל נגד ג' הויו"ת הנז' כי כל הוי"ה יש בה ג' אוירים בין הד' אותיות של הוי"ה והג' אוירים הנז' הם דומים ממש לג' ערי מקלט שהיו בג' אוירים שבין ד' חלקים שנחלקה הארץ כמו שכתבנו בראשית דברינו וכמפורש במס' מכות וע"כ אויר ערי מקלט קולט כנז' במס' מכות כי ערי המקלט הם נגד ג' אוירים שיש בד' אותיות הוי"ה הנז' שהוא קולט ומשגיח לכל הקרובים אליו:

ויש עוד לאלו"ד מילין כי ג' ערי מקלט הנז' שיש בכל גבול ג' דהיינו עבר הירדן וא"י ולעת"ל הם מכוונים נגד ג' שמות הוי"ה אהי"ה אדנ"י שבכולם יש ד' אותיות וג' אוירים. ואפשר כי של עבר הירדן הם נגד שם אדנ"י ושל א"י נגד שם הוי"ה ארץ אשר ה' אלק"יך דורש אותה ושל לעת"ל נגד שם אהי"ה וג' שמות הנז' הם גי' יב"ק והוא השם המתוקן ומקודש בשם שדי והוא המוליא הטיפה הק' ומביאה אל הקדש וע"כ היו ערי מקלט ג' של ג' שלש לרמוז על ג' שמות הנז' שיש בהם שלש של שלש שלש אוירים. וגם לפי מ"ש לעיל כי ערי מקלט הם גי' נגד ג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה כנז"ל. גם בהם בשמות יש לנו לומר כי הם ג' של שלש ג' כי ע"ב כולל ס"ג ומ"ה וכן ס"ג כולל ע"ב ומ"ה. ומ"ה כולל ע"ב וס"ג והם ג' של שלש שלש והם ג"פ קט"ע וג"פ מקלט כנז'. והנה ג"פ קטע כנז' הם גי' תקל"ז והפלא הנפלא הוא כי מספר קני קנזי קדמוני הם גי' תקל"ז כי הם בבחי' ג' ראשונות הכוללות את הכל ולכן ברשת ישר' את ג' עממין הנשארים שהם קני קנזי קדמוני לעת"ל נצטוו ישראל להשלים על תשעה ערי מקלט וכמ"ש רז"ל ע"פ ואם ירחיב ה' אל'יך את גבולך וכו' ויספת לך עוד שלש וכו' וכן כ' להדיא האר"י זיע"א כי אדום עמון מואב שהם קני קנזי קדמוני הם בבחי' ג' ראשונות מן היו"ד עממין ע"ש והוא פלא. עכ"פ ג' ערי מקלט הנז' הוא בכח שם יב"ק הנז' שהוא הגורם הצלה לרוצח כי הוא גי' בכ"ם והוא עושה לו נס להצילו וגם עומד עליו לעזרה בעירו אשר נס שמה כי השם הנז' הוא רבו של מט"ע ושנד"ל שהם מ"ס וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים שהוא

השם

הפסוק יב"ק וכו"ז אני כותב בקיצור וסומך על מ"ש בס' תקפו של גם ח"א וח"ב. באופן כי שם מבואר כי שם יב"ק הוא שורש הנס וגם הגלה לנס לערי מקלט כי נס וגם אותיות אחד להם:

והנה ב' פעמים יב"ק הוא גי' דרך והוא עומד לו בנוסו ושומו לדרך פעמיו וע"כ כתוב בערי מקלט תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך כי ע"י סילוק הדרך יהיה השם יב"ק כנז' ע"י ג' אוירים בכל ג' שמות הוי"ה אהי"ה אדנ"י שהוא יב"ק וב"פ יב"ק שיש לנס בהליכה ובחזרה לעירו עוד יב"ק הרי דרך וזהו תכין לך הדרך. ולא אכחד מלומר עוד דבר נחמד במ"ש הכתוב תכין לך הדרך והוא מה ששמעתי בשם רבני אשכנז זיע"א בטעם שנהגו העולם בלאת האדם לדרך שנותנים לו את ידם והוא נותן להם ידו. וכן בחזרתו נותנים לו ידם והוא נותן להם את ידו ואמרו כי ביד האדם יש רמז לשם יב"ק כי ה' אצבעות קראו בשמותם א'מה ק'מילה ז'רת א'צבע ג'ודל ור"ת שלהם הם גי' יב"ק והשם הק' הנז' הוא יוצא עפ"י שמות הוי"ה אלד"ים שהם גי' יב"ק או מג' שמות הוי"ה אהי"ה אדנ"י שהם גי' יב"ק והוי"ה אלד"ים הוא דין כי יש בו שם אלד"ים אבל הוי"ה אהי"ה אדנ"י הוא רחמים כי אדנ"י מתבטל חד בתרי שהם אהי"ה הוי"ה וכל אדם יש לו יד ימין ויד שמאל אחת כנגד שם יב"ק של דין ואחד נגד של רחמים ובלאתו לדרך נותן חבירו ידו לידו כדי לתת לו שם יב"ק של רחמים שיש בו עם של יב"ק עצמו והם גי' דרך וחבירו הנוסע נותן לו למלוה שם יב"ק של דין כי היוצא לדרך צריך לרחמים כי כל הדרכים בחזקת סכנה אבל היושב בבית אין לו סכנה וע"כ המלוה מחבר ידו לידו יד ימין ביד ימין להיות בין שניהם ב' יב"ק של רחמים שהוא גי' דרך ובחזרתו מחזיר המתלוה למלוה את פקדונו השם יב"ק של רחמים ונוטל יב"ק של דין וע"כ אמר יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלד"ים ר"ל כי בחזרתי אזי יהיה לי שם יב"ק של שמאל הוא הוי"ה אלד"ים כי אז הוא משומר בביתו ולא יחוש מן הדין זהו תורף מה ששמעתי. בקיצור גדול:

ואני עני אמרתי עוד כי ע"י אשר נותן האדם לדקה לעני בלאתו לדרך ונותן ידו לידו אזי נעשה ב' פעמים יב"ק בצירוף ידו עם יד העני ויהיה דרך וע"כ כתיב לדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו כי ע"י הלדקה יזכה לבחינת דרך שהוא ב"פ

יב"ק

יב"ק ויהיו לו שמירה בדרך ר"ל בשם דרך שהוא ב' פעמים יב"ק שהוא השומר את הדרך וזהו שאמר הכתוב והזהיר את ישראל להכין הדרך לרואה הייני ללותו בידם לידו ובזה יהיה לו דרך משומר או בתת לו לדקה או מזון לדרך או לקבל ממנו לדקה באופן כי בזה ישתמר והיינו תכין לך הדרך הנז': (א"ה יחז"ה עפ"י דרכו דה"ק אפשר דזה כונת רז"ל בברכות אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו ע"כ. דכשתלרף שני פעמים אדם גימט' ל' והלכה במילוי כזה ה"ה למ"ד כ"ף ה"ה המילוי גי' קל"ד עם שני פעמים אדם גי' דרך ואם תמלא הלכ"ה במילוי יודין המילוי גי' זכו"ר עם הכולל וזהו אומרו אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה מתוך דייקא שמתוך כך זוכרהו וע"י הזכירה הנ"ל ישאר בו יחוד השם הממונה על הדרך):

ובזה יערב לנו מ"ש הכתוב בעגלה ערופה ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו ודרז"ל וכי תעלה ע"ד שב"ד שופכי דמים הם אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא לויה ולא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות. ואכתי קשה אומרו לשון ידינו לא שפכו את הדם הזה והול"ל לא שפכנו את הדם הזה וידינו מאן דכר שמיה. ולפי האמור מה מתוק מדבש כי ידיהם בשעת הלויה שנותנים יד ליד וגם בתתם לו מזונות הם מלילין אותו למתלוה ע"י שם יב"ק וע"כ תלו הדבר בידיהם כי הידים הם השומרים אותו בדרך ובמ"א ה' יעזרנו נאריך בזה עוד:

והנה אליהו הנביא זל"ט שמו הקדוש אליהו הוא ב' הוי"ת ומילואו עולה ב' פעמים אלד"ים כאשר יראה הרואה והם ב' פעמים יב"ק והם גי' דרך גם מילואו לבד הוא גי' אהי"ה אדנ"י אד"ים והם ג' אפים כי ג' שמות הנז' מתחילים באלף ובהם עושה חסד לאפים להולכי דרך. עכ"פ אליהו זל"ט מלא כל טוב במילוי אפין כזה אל"ף למ"ד ה"א יו"ד וא"ו הוא גי' דרך והוא מ"ש הכתוב הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ואתיא הנה אנכי שולח הנז' מן הנה אנכי שולח את אליה הנביא מה התם אליהו אף הכא אליהו או מלאך אחר והוא שומרו ע"י אליהו שהוא גי' דרך והיינו לשמרך בדרך ר"ל ע"י מי ששמו דרך. וכן כתיב כי ה'ולך ל'פניכם ה' ו'מאספכם א'לד"י י'שראל ובו ר"ת אליהו לומר כי אליהו הולך לפניהם בדרך. וגם בערי מקלט נרמז שם אליהו בשלשה

פסוקים

פסוקים והם הארץ ועד אחד לא יענה ר"ת אליהו וגם יחניף את הארץ ולארץ לא הרי ר"ת אליהו וגם את הארץ ולארץ לא יכופר הרי ר"ת אליהו כי אליהו הוא מסוגל הרבה לשמירת הדרך ולתקן הדמים כי הוא משורש קין כנז"ל אשר נגזר עליו להיות נע ונד ולתקן הדם אשר שפך וגם אליהו מימינו כנז"ל ברא"ש הקונט' ולהיותו נע ונד נתן לו ה' אות לשומרו לבלתי הכות אותו בדרך כל מוצאו ע"כ המתלוה עם אליהו הוא נשמר עמו בדרך ולכן הוא עצמו במילואו גי' דרך כנז' וע"כ נכון מאד לכל יוצא לדרך להזכיר שם אליהו זל"ע ד' פעמים נגד ה' הוא האלד"ים ה' הוא האלד"ים שהם ד' שמות והם עולים דרך והם רמוזים בשם אליהו ומילואו שהם גי' הד' שמות הנז' ובזה יתן לו כח להיות שיהו טהם עלמא בד' טאסין להלילו בכח ד' שמות הנז'. ואפ' שזהו עצמו סבת היותו טהם עלמא בד' טאסין מפני הד' שמות הנז' הרמוזים בשם אליהו במילואו כנז'. גם טוב נמי לתת צדקה לזכות אליהו וכמש"ל שע"י הצדקה שנותן מיד ליד יהיה ב' פעמים יב"ק שהם גי' דרך ואם יעשה נטילת ידים לתקן האצבעות הנז' שהם גי' דרך מ"ע יותר. ואפשר שזהו טעם גם בעגלה ערופה שרוחצים את ידיהם על העגלה הערופה כדי לתקן פגם הדרך שרמוז בב' ידים באצבעות כנז' שנפגם במיתת ההרוג. ועוד נ"ל טעם למה שרוחצים ידיהם ואומרים ידינו לא שפכה ועינינו לא ראו והוא דהנה פגם הברית נקרא פגם הדרך כי דרך גבר בעלמא וזה חטא בבריתו שלא כדרכו או שחטא בהרהור רע ע"י ראות העין או שחטא בהוספת יד לאמה וגרם לשפוך דם נקי ודם יחשב לאיש ההוא הפוגם בריתו דם שפך בידיו או בעיניו דמו ודם זרעיותיו ובזה גורם כמה נזיקין וחבלות ומחבלים ומקלקלים הישוב בדרך. ולכן זה אשר נהרג בדרך ולא נודע מי הכהו ובודאי שהוא בעון פגם הברית של ישראל ע"כ תקנתו הוא ברחילת ידים וגם לומר ידינו לא שפכה ועינינו לא ראו. רמז לפגם הברית ובזה נטהר הפגם של הברית והדרך שביד ובעין. ועוד יש לו לטמון ברמ"ז בטעם הבאת העגלה ולערוף אותה. ובסיפיה דקרא כתיב כי תעשה הישר בעיני ה' והוא על העגולים והיושר הידועים ליו"ח כי בעגולים טרם היושר היתה הנפילה בחלל העולמות המלכים שמתו ואח"כ חזרו ועלו ונתקנו ע"י היושר והיו פנים בפנים ע"כ תקון לחלל

הנופל

הנופל בשדה הוא לערוף את העגלה לתקן היושר שיהיה עורף ופנים ויושר כמו שהיה אחר התקון ובזה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'. לתקן אורות העינים זה אמרתי לעורר לב המשכילים שיש בכתובים הנז' רמז לזה וישמע חכם ויוסף לקח ואם שגיתי אמ"ת:

ויתבן שגם יעקב בנדרו אשר נדר לשוב לביתו בשלום רמז לב' שמות ה' אלד"ים הנז' הרמוזים בשם אליהו וע"כ אמר אם יהיה אלד"ים עמדי ושמרני בדרך דהדבר קשה שכבר אמ"ל הש"ת בהיותו נלב עליו הנה אנכי עמך ואיך הוא מסתפק אם יהיה וכו' ולפי האמור כי רלה יעקב שיהיה עמו שמירת שם הוי'ה אק'ים ב"פ שעולים גימט' דרך והוא נשמר ע"י אליהו שהוא ב"פ הוי'ה אלד'ים ע"כ אמר אם יהיה אלד"ים עמדי ר"ל עם שם הוי'ה שהוא עמדי כבר בהבטחת ה' שאמר והנה אנכי עמך עוד יהיה עמי אלד"ים ושיים ואמר והיה ה' לי לאלק'ים. ובזה הזכיר עוד ה' האלד"ים הרי ב"פ שם הוי'ה אלד"ים. ולזה נדר והאבן הזאת שהיא נגד ב' פעמים הוי'ה גי' ב"ן. אשר שמתי מלבה יהיה בית אלד"ים נגד הב' אלד"ים הנז' כי בי'ת הוא שנים ויבנה מזבח כאליהו בעת שאמרו כל העם ה' הוא האלד"ים ה' הוא האלד"ים ולכן בנדרו רמז לב' הויו'ת וב' אלד"ים כדי לשומרו בדרך כנז' ודוק:

הדרן לדאמרן דאליהו נקרא גלעדי מתושבי גלעד כי הוא היה מגלעד שהם ערי מקלט מפני שהיא עקובה מדם. וע"כ אליהו רלה בתקנתה ע"י שפיכת דם המילה וגם ע"י הגלות שנגלה כבודו לראות המילה. וגם ע"י היותו מעיד על המילה וגלעד הוא ג'ל ע'ד כנז'. וגם גלעד הוא רמז לתקון שם אלד"ים וחילופו בשם אכדט"ם כידוע בשם האר"י זיע"א וגם במלות המילה כתב האר"י זיע"א בשעה"כ שהוא למתוק שם אלד"ים בשם אכדט"ם וכמו שבליל פסח ע"י היין הדומה לדם וגם בימי העומר ע"י ספירת דם נדה וע"י מיתת תלמידי רע"ק נתקן שם אכדט"ם וגם במילה הוא כן ע"כ נקרא גלעדי מתושבי גלעד שהוא השם הנז' וגם שהוא באורו לימד תורה את החמשה תלמידים אשר לימד רע"ק ועשה אותם מלבה וקראם גלעד והוא גם הוא מלמד תורה את ישראל תמיד ע"כ נקרא גלעדי מתושבי גלעד וכנז"ל. ובזה יובן מה שמלינו לרז"ל במדרשיהם שדרשו גלעד זו לשכת הגזית ע' מדרש דב"ר פמ"א ובילקוט

ובילקוט פ' וזאת הברכה והמפז"ל כלאו לתת טעם לזה. ולפי דברי האר"י זיע"א מתוקן הענין הדק היטב כי לשכת הגזית שם היו הסנהדרין שנקראים אלד"ים ושם נמתקים הדינים של אלד"ים ונעשים עד בשם אכדט"ם ושי' לדבר ע"ד האלקי"ם יבא דבר שניהם וכבר כתבתי בס' תקפו של נס ח"א מזה באורך והוכחתי משם מדברי האר"י זיע"א כי ע"י סמיכת רע"ק הס' תלמידים שקראם בשם אלד"ים בסמיכתו נתקן שם אלד"ים באותיות הסמוכים לו שהוא אכדט"ם הסמוך לאלד"ים. וע"כ כל סמוך לדון יקרא אלד"ים ויקרא גלעד וא"כ גם לשכת הגזית תקרא גלעד. וגם רז"ל במדרשיהם על פסוק גלעד אתה לי דרשוהו על בהמ"ק. ויתכן על שם שבבהמ"ק יש דמים רבים והיא כמו גלעד וכן כתיב אם גלעד און אך שוא היו בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם כגלים באופן כי גם שפיכות דמים תקרא גלעד והכל הוא מכח השם אכדט"ם הנז' שהוא נקרא גלעד ופשוט:

וכל זה שכתבנו הוא במונח שאליהו הגלעדי היינו גלעד שבעבר הירדן שהיא בנחלת גד וכדברי רבינו האר"י זיע"א בשה"ג שכתב שאליהו היה משבט גד וכונתו גלעד שהוא מפני היותו מתושבי גלעד שהיא בנחלת גד. אך אמנם חזי הוית להתוס' במס' תענית ד"ג ד"ה מתושבי גלעד דגר' מדבריהם דלאו גלעד דעבר הירדן הוא אלא יבש גלעד שבנחלת בנימין שכתבו שם בשם הר"ר יצחק דנקרא שמו מתושבי גלעד מפני שיושבי יבש גלעד נדדו הלכו ע"י פילגש בגבעה שהחריבו יבש גלעד ונשארו שם זמן מועט ואח"כ באו זרים ונתישבו שם ואליהו היה מן התושבים ע"ש. וכן ראיתי שכתבו בשם ס' התשבי למהר"ם ז"ל. ודברים אלו מכוונים עם מה שאמר אליהו לחכמים אני מבני בניה של רחל דהיינו מבנימין מיושבי יבש גלעד. אלא על דבריהם ק' דהו"ל לקרותו מתושבי יבש גלעד ולא גלעד סתם וכן נקרא גלעדי סתם ולא נזכר בשום פעם שם יבש כלל. וגם ענין אחאב שנפל ברמות גלעד מורה להדיא בכתובים שהיא גלעד אשר מעבר לירדן. וגם יפתח הגלעדי ויאיר הגלעדי כולם הכתובים בשופטים הם מגלעד שבעבר הירדן וגם זה כמותם. וכעת לא אוכל לברר הדברים כי אין לי שום ספר מהספרים הצריכים לראות מה בפיהם של רז"ל בזה. ואח"ז ראיתי מדרש הביאו הרב כלי יקר להדיא מבואר בו

שנקרא

שנקרא גלעדי מפני היותו משבט גד שהיתה בנחלתו ארץ הגלעד ולאותו מד' שאמר מבנימין אמרו במדרש שם שמפרש נקרא גלעדי שהיה מיושבי לשכת הגזית כניא דבריו לקמן. וראיתי בס' יפה ללב הנמלא אתי שהק' על התו' דא"כ למה נקרא תשבי סתם ומה ענין אומרו תשבי ואמר כי המלודות על הנביאים וגם רש"י ז"ל כתבו שהיה מעיר ששמה תושב. וק' דלא מלינו עיר ששמה תושב עד שיתכנה על שמה לקורא תשבי על שמה וגם הי"ל לקרותו תושבי ולא תשבי וגם מהו מתושבי גלעד והוו תרתי דסתרן דאם הוא מתושב אינו מתושבי גלעד ולזה י"ל דעיקרו מתושב ונקרא תשבי על שם מקום לידתו הנתישב בגלעד אך מ"מ ק' כדאמרן והרב הנז' אמר שנקרא תשבי על שם שהוא משיב ישראל בתשו' ועל שם שהוא משיבם לאדמתם. וגם זה ק' בעיני שיקראוהו על שם העתיד ונבואה זו שאליאו ישיב את ישראל בתשו' וישיבם לאדמתם נאמרה בזכריה בסוף ע' שנים לגלות בבל ואיך עתה ידעו זה וקראוהו על שם העתיד. והביא הרב הנז' בשם הרב חמדת ימים שקראוהו תשבי על שם שהוא תושב על פני האדמה והוא חי וקיים לעולם. לא כן שאר כל אדם נקראים גרים בארץ אבל הוא אשתכח תדיר בארעא והוא תושב פה וע"כ אומרים בפיוט איש תשבי על שמו נקרא ר"ל שמלבד שמו אליאו הוסיפו לו על שמו שם תשבי והיינו על שמו נקרא ר"ל ששם תשבי הוא נוסף על שמו והוא לטעם היותו תושב בעולם. זהו תו"ד הרב המ"י שכתב הרב הנז' בשמו. וגם עליו ק' חדא דהו"ל לקרותו תושב וגם הענין תמוה דמהיכן ידעו שהוא יהיה חי וקיים לעולם עד שקראוהו תשבי ואף אם נאמר שהוא פינחס עלמו וראוהו חי כל כך זמן וידעו מזה כי הוא חי לעולם. סו"ס מי הגיד להם כי לא ימות וגם קין חיה יותר מאותו זמן כי חי אלף ותרנ"ו שנים ומת ואם היתה קבלה בידם בזה למה בכה אלישע על הלקחו ממנו והלכו ובקשוהו ולא מלאוהו אם הם ידעו כי הוא יחיה לעולם. באופן כי לע"ד לא מלאתי מנוח בדבר הזה לקריאת שם תשבי לאליהו זל"ט:

ואשר נר' נכון לענ"ד הוא יסוד דברי הזוה"ק וספר עמודיה שבעה שכתבו שאליאו לא הי"ל אב ואם אלא שנמלא בעולם איש אחד שלם וטוב והיה מיושב בגלעד ולא ידעו לו לא

אב

אב ולא אם כ"א איש נביא ה' וקראוהו תשבי ר"ל איש שנתישב בזה העולם כי הוא היה מלאך ובא לשבת בארץ ונעשה מתושבי גלעד והיה ענינו דומה למלאך ה' להוכיח רבים מעון היפך מה שעשו הנפילים שנפלו מן השמים דרך נפילה וזה היה דרך ישוב בשובה ונחת. וע"כ אמר לאחאב חי ה' אשר עמדתי לפניו. ר"ל שכבר הייתי לפניו טרם בואי לזה העולם בהיותי מלאך והעולם כולו ידעו מזה כי לא נמצא לו לא אב ולא אם ולא שורש וענף וקראוהו תשבי בעבור זה וע"כ נקרא לפעמים בשם תשבי לחוד והיתה ישיבתו בגלעד להשיבם מעונש שהם רוצחים והוא היה נקרא תשבי על משקל שתוקי אסופי. כן תשבי ר"ל שלא ידעו ממנו כי אם שהוא מיושב בעולם. ולכן תראה כי בתחילת הזכרת שם אליהו בנביאים ותחלת ספור ענינו לא הזכירו כי אם בתואר התשבי מתושבי גלעד ולא הזכיר לו שם יחס כי זהו יחוסו שראוהו מיושב בעולם ולפי דברינו שכתבנו שהיה מתקן אנשי גלעד ומחזירן למוטב בענין מזגם הרע שהיו הם ראשי כל רוצחים יש לומר ע"כ נקרא תשבי מתושבי גלעד ר"ל שהוא ממישבי גלעד והוא חפץ בישוב העולם ובישובו וממעט הרציחה אשר היה מקלקלת הישוב והוא ע"ד מ"ש הכתוב לא תוהו בראה לשבת יצרה ועשו לו זה התואר על שם מעשיו. לפ"ז אין אנו צריכין לומר שנולד בלא אב ואם אלא שאף שנולד ע"י זו"ן קראוהו תשבי מפני שחפץ בישוב העולם ותקונו. גם הפס"ל שאף אם נאמר שנולד מזו"ן עכ"ז כיון שהיה מלאך כמו כמה נשמות שטרם בואם לעוה"ז הם מלאכים כמ"ש בשער הגלגולים כן זה בתחילתו בודאי שמעת הוולדו היה שלם בשכלו ובריא בדעתו ומיושב במדותיו כאילו הוא מיושבי העה"ז מימי קדם מעת היות ישוב בעולם והיה יודע בסדר הנהגת העולם ותקונו וטעמיו כאשר יאות למלאך כמותו וע"כ קראוהו תשבי:

ולכל הדברים שכתבנו יובן לנו מה שאנו אומרים בפיוט איש תשבי על שמו נקרא והכונה הוא כי תואר תשבי ניתן לאליהו על חכמתו וישובו וזכות שכלו וע"כ אנו רומזים בכל תיק"ו האמור בש"ס שהוא ר"ת ת'שבי י'תרץ ק'ושיות ו'בעיות כי תואר תשבי מורה על החכמה וע"כ כאשר אנו קוראים בתורה מזכירים את שם אליהו התשבי כדי שיבא לנו וילמדנו תורה ויהיה לפ"ז הכונה באומרנו על שמו נקרא ר"ל על שמו נלמוד כי נקרא הוא

ל' קריאה ולימוד וע"כ אנו מבקשים תלינתו ע"י בתורה שאנו לומדים על שמו. זה נלע"ד הכל בביאור הפיוט ובתואר שם תשבי והבוחר יבחר. ואח"ז ראיתי בילקוט ריש פ' פינחס בשם פרקי ר"א שאמרו שנקרא מתושבי גלעד שעשה תשובתם של ישר' מגלעד והוא פינחס שהשיב ישראל שעלו על בני גד ובני ראובן בהר הגלעד כמפורש בסוף יהושע:

ועוד אוסיף להביע בקריאה שם אליהו מתושבי גלעד על שם ישיבתו על הכסא בעת המילה כדי להעיד על המילה למתק שם אלד"ים לעשותו ע"ד דהוא אכדט"ס ע"י עדותו זאת כי תיבת גל תרמוז על גילוי העטרה ויהיה ע"ד ג"ל ר"ל על גילוי הברית הוא עד וכמו שרמז באומרו היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם והוא ע"י המילה. וחרפה תאמר על הערלה כמו שאמרו בני יעקב לא נוכל לתת את אחותנו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה היא לנו והערלה טעם אשר נקראת חרפת מצרים כי היא מצרה ודוחקת במצר את העטרה וע"י המילה היא יוצאת לאורה בצאת ישראל ממצרים. ע"כ קרא למקום ההוא של המילה גלגל וגם כי גלגל מלא כזה גימל למד גימל למד הוא גי' שד"י שהוא אות ברית קדש וכמ"ש הרב הק' בעל גנת אגוז בסופו וגם אופן מלא הוא גי' שד"י והוא כזה אל"ף ו"ו פ"ה נו"ן ואופן הוא אליהו שהוא סנד"ל שנקרא אופן אחד בארץ ולקמן בע"ה נאריך בזה. א"כ אליהו שפיר נקרא תושבי גלעד על שם ישיבתו על הכסא להעיד על הגל ורוח ה' דבר בם לקוראו בשם זה ע"ש המעשה ההוא והגם שעדין לא אמר קנוא קנאתי ולא נגזר עליו להיות במילת ישראל כבר הוכחנו לעיל מדברי הזוה"ק שכבר קודם לכן זה היה דרכו בקדש לראות במצות ישראל וכ"ש במילתם מיום הבראו אלא שעתה היה הדבר עליו בגזירת שמים לעלות להעיד ולהליץ טוב בעד ישראל נגד קטרוגו:

וקרוב הדבר מאוד שגם יפתח הגלעדי אשר זכה לכל הכבוד ההוא לשפוט את ישראל ושקל אותו הכתוב כמו שמואל וכמו שדרז"ל יפתח בדורו כשמואל בדורו הוא מפני היותו נקרא גלעדי שהוא רומז על מיתוק שם אלד"ים כי המשפט לאלד"ים הוא והוא מיתוקו בשם גלעד אכדט"ס וכד"ע שהם ג"ל וע"ד וכמ"ש רבינו האר"י זיע"א בכוונות ל"ג לעומר וכתיב עד האלד"ים יבא דבר שניהם שהם השופטים הנקראים ע"ד האלק"ים שהוא שם ע"ד הנז' וע"כ ע"י היתה תשועה לישראל והצלה מיד אויביהם והיה שופט

והכל

והכל בכח מיתוק גלעד. וקרוב עוד לומר כי מה שהיה לו עם בתו שנדר להעלותה עולה היה לסבת היותו גלעדי מקום שפיכת דמים עקובה מדם ע"כ היתה סבת מיתתה על ידו. ויתכן שכשם שבגלעד אמרה רחל ליעקב בבוא אביה אליה כי דרך נשים לי ופלתה פיה על יעקב בעלה ואמר לאביה עם אשר תמצא את אלקיך לא יחיה וגרמה פתחון פיה שתמות כמ"ש רז"ל כן גם פתחון פיו של יפתח שהיה מגלעד גרם לבת יפתח לבכות על בתוליה דמים בדמים נגעו דרך נשים עם דם בתולים ומתה בסבת פתחון פיו שנדר לה' וגם יעקב מפני שאיחר את נדרו מיהר יותר במיתת רחל כמו יפתח שמתה בתו מפני נדרו וגם מפני שאמר עם אשר תמצא את אלוקיך לא יחיה. וכבר הוכחתי במ"א כי תרוייהו צריכי איחור נדרו וקללתו ואין כאן מקומו שלא לצאת מן המכוון. ברם עכ"פ ידענו נאמנה כי מה שאירע ליעקב בסבת גלעד אירע ליפתח שהיה גלעדי כי שם גלע"ד הוא רומז על שורש הדין שהוא האלד"ים ואינו נמתק אלא בעשותו דין ואח"כ מתמתק ע"י הדמים הנשפכים וגם רבינו הרמ"ע זיע"א כתב כי בת יפתח ויפתח אביה הם נשמת ר' חנינא ן' תרדיון ובתו אחות ברוריה שנתנוה בקובה של זונות בעון אביה שהיה פולה פיו הוגה את ה' באותיותיו ונהרג עם עשרה הרוגי מלוכה באופן כי יפתח ויעקב ורחב"ת פתחון פיהם גרם הריגת דם וכמ"ש יפתח ואנכי פליתי פי לה' וע' בס' הדורות מ"ש בזה והכל הוא להיותם משורש גלעדי מקום הדם וגם בת רחב"ת שהיא אחות ברוריה אמרה לר"מ דישתנא אנא שהיא נדה במעשה רחל בגלעד והוא פלא איך כל הענינים הם דרך אחד להם כי מה שאמרה לו דישתנא אנא הוא היה גרמא שנשתדל ר"מ להצילה כמ"ש בש"ס במס' ע"ז די"ח שע"ז ידע ר"מ דלא אתעביד בה איסורא ונעשה לו נס ע"י אליהו וגרם לה טובה גדולה נגד מה שברחל היה מ"ש דרך נשים לי גרמה למיתתה עתה להיפך והבן כי הוא מסתרי היוצר ובס' תש"ן ח"ב כתבתי קצת בזה:

וכתבתי שם בס' תקפו של נס ח"ב בזה באריכות קצת יען כי אליהו שהוא פינחס גרם הריגת בת יפתח במה שלא התיר הנדר לאביה ע"כ עתה נשתדל באחות ברוריה ועזר את ר"מ בהצלתה לבלי תהרג בימי אביה יפתח והכל הוא בכח

השם

השם גלע"ד שהוא השם אלדע"ם כנז' והיתה הגלתה באמצעות אליהו ע"י ר"מ שע"י נתקן גלע"ד כי נמתק השם אלדע"ם ביום ל"ג לעומר כמ"ש האר"י זיע"א בכונות הל"ג לעומר כי ר"מ הוא היה שורש הכ"ד אלף תלמידים הנמתקים בשם אלדע"ם ביום ל"ג לעומר ע"ש:

והבט וראה כי גם שכם שהיא מכוונת ממש נגד גלעד בערי מקלט כמ"ש במס' מכות וכנז"ל גם שם עינו את דינה וילאו בתוליה ודינה אותיות נדה שהוא דרך נשים. וגם שם היה ר' חנינא בן תרדיון שהוא ר"ת רחב"ת כמ"ש האר"י על פסוק והארץ הנה רחב"ת ודינה היתה בשכם בקובה של זונות והוא רמז לאחות ברוריה בתו של רחב"ת שהיתה בקובה של זונות והרי כי יפתח היה בגלעד והיה בשכם בהיותו בשורש רחב"ת לפי דברי הרמ"ע הנז' וגם בתו היתה בדינה וגם שם נימולו כ"ד אלף מיושבי שכם כמו כ"ד אלף של תלמידי רע"ק שמתו ונסתיימו עד עת ל"ג לעומר עד בא גלעד והכל הולך אל מקום אחד וע"כ היתה הגלת יעקב ובניו בשכם אחר מעשה דינה ע"י חתת אלדי"ם על הערים אשר סביבותיהם והוא רמז לשם אלדע"ם שהוא נקרא חתת אלדי"ם כי הוא באותיותיו תחת אותיות אלדי"ם באותיות הקודמות לו מלפניו ואותיות אלדי"ם תחתיו כנז' והענין ארוך בזה למתבונן: (א"ה יחז"ה אפש"ל לרמוז בתיבת חתת אלקים עפ"י מ"ש הרמ"ז בפ' ויקהל שכתב דארבע קליפות שהם תהו בוהו חשך תהום הם נגד ארבע תקופות השנה שכל תקופה משמשת שלשה חדשים ד' תקופות בי"ב חדשים שהם נגד י"ב מזלות וי"ב הויו"ת וכו' עש"ב שהם נגד י"ב בני יעקב ולדעתי אפש"ל דד' קליפו' הללו הם נגד רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת וקליפ' נוגה המוזכרים בעץ חיים ובמג"ע וידוע הוא שם דשלשה קליפו' הם רע גמור משא"כ קליפ' נוגה דלפעמים מתהפכת לטוב או כולה או חציה כידוע והנה בוהו הוא דבר שיש בו ממש יותר מהשאר וכמו שדרשו ז"ל על בוהו לפנים מעולמות והוא דבר שיש בו ממש והפשטנים כתבו דבוהו הוא. והבו היה מה שהיה וא"כ אפשר דבוהו הוא על קליפ' נוגה ולכן בבני יעקב שהם נגד י"ב מזלות וד' תקופות השנה וד' קליפ' כשהופגמו שלשה קליפו' הללו ממילא קליפ' נוגה נתקנה ונכללת בקדושה וזהו ויהי חת"ת אלקי"ם שהוא ר"ת ח'שך ת'הום ת'הו וק"ל:

מצותה לכו וגשובה לדברי הזוה"ק שאמרו דבעי לאדכרא בפומיה דא כרסיא דאליאו ואי לאו לא שרי תמן. דלכאורה הדבר קשה למה בעי דוקא לאדכרא וכו' ואי לא לא שרי תמן. והנר' לענ"ד בפשיטות הטעם כי אליאו הוא בא כדי להעיד מה שראה ואם לא יחדו אותו לעדות אזי לא יהיה ראוי להעיד יען כי יש כמה אנשים שפסולים להעיד ורשעי ישראל העומדים בשעת המילה ואנן קי"ל שאם יש כת של עדים שיש בהם קרוב או פסול בטלה העדות ולכן כתבו הפוס' ז"ל שצריך ליחד עידי הקדושין בשעת הקדושין כיון שנמצאים שם קרובים ופסולים. לכן ע"י יחוד זה שמיחדים לו כסא לבא לשבת ולראות ולהעיד הוי כמו שמיחד אותו לעדות ויכול להעיד ואי לאו לא שרי תמן כיון שאין מועיל עדותו זה נלע"ד ליישב הדבר. אלא דאכתי קשה שאם באנו לידי מדה זו דאליאו הוא דן בעצמו כדין עד המעיד בתורת עדות גמורה יקשה לנו הדבר דהא הוא עד אחד ועד אחד לאו כלום וביותר קשה איך נתקבלה עדיתו במה שאמר כי עזבו בריתך בני ישראל והוא באחד ועד אחד לא יענה בנפש ולא עוד אלא כי ענוש יענש שהוא כמוליא דבה. ואם באנו לומר שהוא מטעם מפורסמות שאין לריכים עדות. א"כ גם עדות המילה היא מפורסמת ואין לריך עדות יפרים ולמה לריך ליחד לו מקום לעדותו על המילה והדרא קושין לדוכתה:

ואפשר לענ"ד ליישב כ"ז והוא דלעולם כדאמרן דהטעם הוא להיותו עד כשר שלא יתערב בפסולין ומאי דק"ל דהוי עד אחד יש לומר דאליאו הוא חשוב כב' עדים ויש בו שני כחות כמו ב' בנ"א וע"כ הוא נקרא פי שנים וכמ"ש הכ' ע"פ ב' עדים וכמו שיבא לקמן בעה"ש בהרחבה ובהוכחות נאמנות. ובזה מה מתוק לחיך מסרז"ל כל מקום שנא' בתורה עד סתם אינו אלא שנים עד שיפרט לך הכתוב עד אחד וע"כ דרשו מ"ש הכתוב ועד אין בה האמור בסוטה דהוא ב' עדים כדאיתא במס' סוטה וא"כ אליאו שנקרא ג"ל ע"ד הוא סתמו שנים ונקרא פי שנים. ויש לנו כמה נדדים לקרותו פי שנים אי משום דהוא משורש נדב ואביהוא שהם שנים וכמ"ש רבינו האר"י זיע"א והזוה"ק כי אליאו הוא מגשמת נדב ואביהוא וזה רמוז במאמר אלישע ויהי נא פי שנים נ"א ר"ת נדב אביהוא ואף אם ת"ל כי נדב ואביהוא

אחים הם ואינם מלטרפין לעדות יש לנו לומר שהוא חשוב כשנים מפני היות בו שורש יתרו ויוסף שהיו בפינחס שהיה כלול משניהם כמ"ש רז"ל ע"פ בן פוטיאל תרי משמע פיטם עגלים לע"ז והוא יתרו שפטפט בילרו והוא יוסף הרי כאן שנים רמוזים בשורש אליהו והם ב' כחות וכשני עדים חשיבי. או נאמר שהוא פינחס והוא אליהו והרי כאן שנים:

והיותר ישר בעיני לומר בזה דלפי האמת אליהו חשוב כשנים והוא ע"פ מ"ש רז"ל ע"פ הנה בשמים עדי ושהדי במרומים כי השי"ת לקח מזה העולם את חנוך ואת אליהו להעיד ע"כ יושבי תבל ועדי הוא חנוך בגי' כמנין עדי. ושהדי הוא אליהו ע' בס' ילקוט ראובני ז"ל פ' בראשית. וגודע כי חנוך ואליהו הם בחי' מט"ט וסנד"ל ומט"ט וסנד"ל הם שני הכרובים פניהם איש אל אחיו בבחי' זכר ונקבה והם ריעים דלא מתפרשין והם שש מאות אלף רגלי נשמות בנ"י. וע"כ מט"ט וסנד"ל הם גי' ת"ר והם מ"ס סמ"ך שבלוחות והם עדים של יש' שזכו בהם בהר סיני וע"כ בכ"מ אשר יתגלה כבוד אליהו שם יהיה מט"ע כי שניהם הם רגלי השכי' שהארץ נקראת הדום רגליה של השכינה זה נקרא נע"ל וזה נקרא סנד"ל לרגליה עדים אתם היום להעיד לטובת ישר' וכל לגבי דידי גם מ"ש בתורה העידותי בכם את השמים ואת הארץ הוא על כחות מט"ע וסנד"ל כי מט"ע לגבי סנד"ל נקרא השמים וכן הוא מארי מתנ'ה גי' השמי'ם וסנד"ל נקרא ארץ כי הוא אופן אחד בארץ והם נקראים ב' עדים והם מהפכים בזכות ישראל כי הם בני מלכותם והם משגיחים עליהם ולכן אמרז"ל כי לעת"ל אוה"ע אומרים כי שמים וארץ נוגעים בעדותם כשיעידו על ישר' כי הם שריהם ורוצים בקיומם ובזכותם. וע"כ בבוא אליהו בעת המילה נמצא גם מט"ע ובהתגלות שם שדי ע"י המילה מתגלה גם מט"ע אשר הוא גימ' שדי והוא בא ומעיד עליה וגם אותיות שדי הם אותיות עדי אם תהיה תיבת עדי מלאה ביו'ד כזה עידי יהיה מן העין היו"ד כדמיון שין כי עין ויוד מדובקים הם בדמיון שין כדאיתא בש"ע א"ח סי' ל"ה וא"כ הרי יש כאן שני עדים. וכ"ש לפי מ"ש לעיל כי כתבו ז"ל כי כל מקום שיש אליהו עמו המלאך רפאל והוא בא לרפאת את המילה הרי כאן ב' עדים עליה ומה שאין מתקנין כסא אחד לעד שני וליתדו לעדות כמו אליהו ז"ל דמידע ידעי בשמים ממעל

ממעל כי אליהו בבואו מביא אתו עמו עד שני שערי הוא נקרא פי שנים ויחודו לעדות הוי כמו מיחד חבירו עמו. וכמש"ה אל נא תעבור מעל עבדך ולכולם אמר כן. כן נמי הכסא הזה הוא לאליהו וסיעתו וכל כחותיו ובפרט כי מט"ע נמי מלאך הברית כי הוא שדי והוא אות ברית קדש כנז"ל והם נקראים עדי ושהדי אחד בלשון הקדש ואחד בלשון תרגום כי התרגום יורה על הנקבה כי הוא בגי' תרדמ"ה שהיא גרמה ליצירת הנקבה וכידוע כ"ז בדברי הקדוש האר"י זיע"א. וע"כ שנים מקרא ואחד תרגום כי אתתא לבי תרי לא חזייא אבל האיש חזי לשנים ע"כ הוא האיש הנקרא מקרא היא שנים והתרגום היא נקבה כי אין לה אלא בעל אחד. עכ"פ למדנו כי שתים אלה מט"ע שהוא חנוך ואליהו יבואו להעיד על המילה בתורת בשמים עד"י ושהד"י במרומים כנז' בדברי הראשונים זיע"א. וראיתי מידי עברי בס' לב חיים להגאון מהרח"פ ז"ל בספרו ח"ב שכתב בשם הרא"ש על התורה והריב"ה בנו כי עדי הוא חנוך ושהדי הוא מט"ע שהוא גי' שדי ע"ש ואין בידי ס' תוספות על התורה לראות דבריהם שאפשר שקלרו במובן או דלא ראו קבלה זו בספרי מדרש הראשונים זיע"א כי לא היה בימיהם והדברים מוכיחים כדברי המד' הנז' כי חנוך ואליהו הם המעידים שהרי מלינו כי הסי"ת נטל מזה העולם את חנוך ואת אליהו ומה שינוי יש שחנוך יעיד ולא אליהו ואדרבא אליהו מצוי יותר בעה"ז מן חנוך והוא נמצא בכל עת להתגלים ולאמוראים כידוע מדברי רז"ל. לכן הנכון הוא דכולהו איתנהו בעדות וכולם כותבים זכיותיהם של ישראל מט"ע כבר אתמר להדיא בש"ס ואליהו נזכר במדרשי רז"ל שאליהו כותב והקב"ה חותם. וכן אמרו רז"ל כי אליהו בכל מוש"ק כותב זכיותיהם של ישראל ויושב תחת עץ החיים ושם כותבם ע' במדרש תלפיות בע' אליהו. ולנלע"ד טעם ישיבתו בליל מוש"ק לכתוב זכיותיהם של ישראל מלבד מ"ש בס' תקפו של נס ח"א. טעם לדבר עוד אמרתי עפ"י מ"ש בתקונים תקונא שביעאה שאמר שם אליהו כי בכל מוש"ק ומואי י"ט ב"ק נפיק ואמר לס"מ וסיעתו יר'א בש'ת שירה ויבוש מן העונש דעתיד לבוא עליו בעון ישראל מפני שבמוצאי ש"ק מתגברין הדינים והלכה נשמה יתירה ואומרים הסט"א איה אלוק'ך ע"ש במק"מ ע"כ יושב תחת עץ החיים בעת ההיא וכותב זכיות ישראל כדי לבטו

מעליהם קטרוג ס"מ וסיעתו במוס"ק ולעורר את הרחמים וע"כ לדעתי המעט הנותן צדקה בעת היא לזכות אליהו זל"ט תכתב בעת הזאת ע"י אליהו זל"ט ותגין עליו כל השבוע וכ"ש אם יעסוק בתורתו של אליהו בסדר אליה רבא וזוטא איזה מאמר ממנו :

הדרן לדאמרן כי חנוך ואליהו הם עדים על מעשה בני אדם והם שמים וארץ ומעידים על יושבי הארץ והם אשר בהם נקרא אליהו פי שנים כי הוא אחיד בשמייא וארעא וכמ"ש בזוה"ק פ' בראשית דהק' על אליהו איך אמר לאלישע שאל מה אתן לך וכן אלישע שאל פי שנים ומה כחו של אליהו בזה ותירצו כי כחו של אליהו בשמים ובארץ והוא אחיד בשמייא וארעא. וע"כ אמ"ל לאלישע שאל מה אתן לך. ולענ"ד אני אומר שזהו טעם שגזר אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי כי הוא שליט בשמים שלא יהיה מטר ובארץ שלא תתן יבולה כי הוא שורש וחיי השמים והארץ וממנו נשלח להם חיותם ועל ידו וע"כ הוא שליט עליהם וכחו הוא כמט"ט שר העולם שהוא בן זוגו בחי' זכר והוא יותר עליון ממנו והדבר ברור כי כל מ"ש רז"ל תנו עוז לאלקים וכן מ"ש הכתוב צור ילדך תשי וכל הדברים הנאמרים בדרך זה על השי"ת אשר יתמה לבב אנוש מהם. וכן כמה מאמרי רז"ל כולם מדברים על הנהגת הבריאה שהיא ביד מט"ט וסנד"ל אשר הם שמם כשם קונם מט"ט. ידוע מ"ש רז"ל וגם אליהו יש בו שם י"ה ותיבת אל שבו היא המוכת אות ה' שבשם בן ד' כי ה' יש לה ג' מילואין ה"י ה"א ה"ה והם גי' א"ל הרי אליהו שמו כשם רבו. ושוב מצאתי שכתב כן המגיד הק' למרן ז"ל במקומו נעתיק לשונו בע"ה ובבחינה זו הוא שנאמרו מימרות רז"ל ופסוקי התורה והנביאים התמוהים אבל לאחדותו ית' אדון כל העולמים לא נאמרו דברים הללו וזה פשוט לכל מבין ומתבונן בענין כי בהתלבשות אורו ית' בהם יקראו על שמו :

ובכן מאחר עלות לפנינו עדותם של עדים הקדושים הללו הנז' והעדות של ישראל לוחות העדות שהם מ"ם וסמ"ך הנז' יאות לנו לדבר דבר ולהסביר לעין הקורא דברי אגדה המושכים את הלב והוא לדעת טעם כעיקר במ"ש רז"ל אין דבר שבערוה פחות משנים וקי"ל דאפי' שניהם מודים בגטין וקידושין וחליצה ומיאונין ואיסור ערוה. עכ"ז לא מהני עד שיהיה הדבר ההוא

בפני

בפני שנים ואילו בשאר חיובים ומתנות והקנאות ואיסורין וקדבנות ונדרים וכמה דברים חמורים סגי לאסור בהודאת בעל דבר ומה טעם לזה? ורז"ל ילפי לה מדכתיב דבר גבי ערוה דכתיב ערות דבר ובעדות כתיב ע"פ ב' עדים יקום דבר. גם לזה לנו עוד לדעת מילי דאגדתא למה קי"ל לרז"ל דשרץ מטמא כעדשה שבריתו תחילתו כעדשה. וכן אמרו ש"ז מטמא כעדשה וכן כמה דברים שנאסרו בשיעור כעדשה מפני שתחילתם הוא בכעדשה. וכן אמרו חוץ מקליפי עדשים שמתבשלות עמהן למה היתה סגולה זו לעדשים ולא לשאר פירות. גם למה מצוי בהם תולעים ביותר עד שאין להתיר אותם כי אם לאחר י"ב חדש שאז התולעת נעשה עפר כידוע בש"ע יו"ד ובפר"ח גם נקראו העדשים אדומים ונקרא עשו על שמו אדום. גם למה קנה יעקב הבכורה בנזיד עדשים. גם למה אוכלים אותם באבלות ורז"ל אמרו מפני שדומים לגלגל כי גלגל הוא שחוזר בעולם ולמה הם דומים לגלגל ולא זולתם וגם למה האוכל אותם אחת לל' יום נילול מהאסכרה ועוד כמה דברים שיש לשאול בזה ובפרט ענין חלקת העדשים של דוד שפשטו בה פלשתים והכה אותם מחנה דוד ויצל את החלקה ויעש ה' תשועה גדולה ביום ההוא ומה הענין ומה היא החלקה הלזו:

ואולם שמענה ואתה דע לך כי שם כל דבר הוא מורה על שורש מקור חיותו ואותיות שמו הם נשמתו כי זה התכלית הוא האותיות שהם מקור החיים לכל נולד ואותיות שמו הוא מקורו כידוע כ"ז לכל מכיר ורגיל בפשיטות כתבי האר"י זיע"א ועי' מ"ש בזה הרב מהרח"ו ז"ל בס' עץ הדעת טוב פ' טהרה באורך והרחבה. ולפי דברים הנתנים למעלה כי מט"ט וסנד"ל הם נקראים עד"י ושד"י ושורש אותיותיהם בלתי הכפולים בהם ע"ד שה"ד הוא אותיות עדש"ה והם בעולם הילירה ובכחם ילירת כל היצורים וכל לורה הילורה ע"י שניהם תהא ואף הטיפה הזרעית מהם תלטייר ולפי דברי הפלוסופים הם השכל הפועל כל הלורות והם מוניס רביעיות זרע של ישראל וע"כ כתבו ז"ל כי שכב"ת זר"ע בגי' מט"ט ש"ר הפני"ם וכל מזמור ה' חקרתני ותדע סנז' בו ילירת האדם הוא מדבר ורומז על שר האלף והפלא הוא כי מט"ט ש"ר הפני"ם ע"ה גי' אלף וע"כ כתוב בו פליאה דעת ממני כנז' וכן אליהו שומר יחוסי ישראל כמ"ש בפ' י' יוחסין (דע"ב:) אי לאו

דאמרו

דאמרו ר' ברבי יוסי הוה אתי אליהו ומפיק מינן נוורני והנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו והוא עצמו עתיד ליחס את ישראל לעת"ל כי ה"א הנותן הצורה בכח המאורות חמה ולבנה שנותנים הצורות בברואים כידוע לטבעים והם מט"ט וסנד"ל בכח יוצרם יוצר המאורות ונקראים זה חמה וזה לבנה. ואם באתי להאריך בזה במופתים נאמנים יכלה הזמן וכבר כתבתי פה קצת ובמ"א קצת כי רבו מהרבה ע"כ הצירה היא בכעדש"ה והעדש"ה מתפעלת ומתמלאה ומתרוקנת מהלבנה והחמה על שם יוצר המאורות ויש בהם תולעים רבים לתוקף מקור חייהם כי חיים הם מט"ט וחנוך ואליהו וע"כ הם דומים לגלגל כי גלגל ואופן ירמזו למט"ט וסנד"ל ולא ירמזו אלא הם ממש למתבונן. וע"כ הם מגלין מאסכרה כי אסכרה היא באה מחסרון המאורות מארת חסר כידוע ואלו הם אור בעד אור וקליפותיהם מתבשלות עמהם כי הם מט"ט וסנד"ל שהם עדש"ה מטהרים כל זוהמא ועבירות ועל ידם נטהרים נשמות ישראל והם מטהרים כל טומאה והם מקוה ישראל מושיעו בעת צרה ועליהם אמרה המשנה אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים כי הם אבות העולם והם חי כל בשר והם שורש וחיים לחומר ההיולי אשר ממנו מתהוה כל נוצר. וכבר כתבנו בעניותין במ"א כי לא רחוק הדבר כי חומר ההיולי שקראוהו היונים היולי כי לא ידעו מה הוא ולדעתי היתה הסבה קבלתם מהראשונים אשר קדמו להם שקראוהו היולי על שם אליהו זל"ט ונשתבשו בלשונם וקראוהו היולי כי לפי האמת אליהו הוא סנד"ל והוא אופן אחד בארץ המנהיג את הארץ והוא רוח חיה בכל בשר ועליו אמר הכ' ישרצו המים שרץ נפש חיה ואליו ולמט"ט חוזרות הנשמות ומשם עולות למקומם והוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וכן דרשוהו בזוה"ק ודרך בו עולים הנשמות ע"כ אוכלין על נפש המת מאכל עדשים כדי נגלגלו בגלגל העולם הסובב בכח עד"י ושד"י ומסיב ומישב כל דבר אל מקורו אל צרור החיים את ה' אלק'ינו ומלכות בית דוד אשר כסאו כשמש וכירח יכון עולם שרשה בכעדשים כי כל המלכיות והשררות נמשכות מן חנוך ואליהו כמ"ש בזוה"ק בסתרי תורה פ' וילא בארוך על מט"ט שעל ידו השררות וגם אליהו משח את חזאל למלך ואת

יהוא

יהוא בן נמשי והם שמן המשחה והם המשיחים ולא אוכל להאריך בזה ולהודיע לקורא כי הם שמן הטוב על הראש והם יסוד הטיפה הזרעית הנמשכת מהראש עד היסוד בה לכן הם שורש מלכות בית דוד וע"כ שורש של מלכות בית דוד שהיתה מן רות אמה של מלכות הם ע'ובד י'שי ד'וד ש'למה מ'לכים והם ר"ת עדשי"ם וזוהי החלקת עדשים שרצו לאבד אותו הפלשתים וה' עזר את יש' עמו וגברו מלכות בית דוד והם הנזר והעדות וע"כ יען כי הב' עדים עד"י ושד"י הם שורש התולדה והלידה הבאה על ידי זיווג זכר ונקבה ע"כ אין דבר שבערוה פחות משנים דשני עדים הנז' שהם שורש הזיווג והתולדה והטיפה ע"כ יעקב קנה הבכורה שהיא טיפה ראשונה בעדשים וע"כ הם אדומים כי הם שורש האדם והדם אשר בו ועד"י ושד"י הנז' הם מבני האדם חנוך ואליהו ודוק והארך:

ועפ"ז כל האמור יובן לנו גם ענין התפילין שהוא עדות לישראל על יחודו ית' שהם שנים של ראש ושל יד והם ממש כדמיון זו"ן כי של ראש הוא בחי' זכר וע"כ אסור להניחו לבדו אלא כל זמן שבין עיניך לא יהיו אלא שנים כמו הזכר שאסור להיות בלא נקבה ושל יד הוא בחי' נקבה וע"כ תפילין של ראש שהוא בחי' זכר מרכבה של מט"ט יש בו שדי בבתים ובקשר והוא נקרא תפילין דמארי עלמא ושל יד הוא בחי' אליהו ויד ה' היתה אל אליהו והם שני עדים הנז' וכן במשכן היה אוהל העדות ולוחות העדים חיצון ופנימי. וכן קדושת שבת שהיא עדות יש קדושה דליליא וקדושה דיממא זכור ושמור בדבור אחד וכן התורה שנקראת עדות נקראת תורה שבכתב ושבע"פ הכל כדמיון זכר ונקבה ע"כ בכל דבר שבערוה של חיבור ופירוד לא מהני כ"א ע"פ שנים עדים והם מט"ט וסנד"ל הנז' שהם שרי ומקור התולדה והם שורש הזכר והנקבה. גם יעקב ולבן בעשותם הגל עד שהיה עדותו בענין אישות אם תענה את בנותי ואם תקח נשים על בנותי היה שם גל עד בלשון עברי ויגר שהדותא בלשון תרגום אחד בלשון הק' ואחד בלשון תרגום והם עד"י שד"י הנז' והם רמוזים בפסוק אחד באיוב (כ"ב) אם תשוב עד שד"י (הוא מט"ט גי' שד"י) תבנה תרחיק עולה מאהלי'. הוא אליהו לשון אוהל שם רמז על ב' עדים מט"ט ואליהו כנז' והם ב' סימנים ועדים על הגדלות של האשה שדים נכונו ושערך

צמח

לימא סימן עליון וסימן תחתון והם נקראים בעדי עדים וכמ"ש הכתוב ותבואי בעדי עדים שדים וכו' ושערך וכו' ובאים זקן התחתון וזקן העליון הם סימני גדלות ועדות ושני פעמים זקן הוא שדי והוא שני העדים וכתיב ויענו כל העם אשר בשער והזקנים עדים שם רמז בשער והזקנים על שערות הב' זקנים הנז'. ועוד הארכנו בזה במ"א במקומו. וע"כ גם יהושע למקום מילתם של ישראל קראו גלגל על שם ב' פעמים גלעד רמז לב' עדים ועשאם מחוברים בתיבה אחת כי הם גוף אחד וגם הב' עדים צריך שיעידו בתוך כדי דבור וגם התפי' צריך שיניחם זה אח"ז ושלא להפסיק ביניהם והוא כדמיון זו"ן שאסור לספר בשעת מעשה ורוח לא יבוא ביניהם. כן יהושע קראו גלגל בעבור זה. וכבר כתבנו לעיל כי גל מלא בוא גי' זק"ן והם ב' זקנים עדים והם ב' כרובים המחוברים יחדיו והקול המדבר מבין ב' הכרובים הם חנוך ואליהו שהם גי' קו"ל כמ"ש המג"ע ז"ל על התורה בכ"מ ומשום דתרי קלי לא משתמעי הם נעשים קול אחד ודיבור אחד והיינו מ"ש הכ' (יחזקאל י' ו') קח אש מבינות לגלגל ועוד כי כתבו החוקרי' כי מט"ט הוא גלגל השכל שהוא עולה על גבי גלגל היומי ע"כ קרא למקום ההוא גלגל ודוק והארך עד בלי די לכן גלגל רומז לב' גלגלים אחד באחיהו ידובקו:

ויתכן שע"כ רמוז שמו של אליהו בהעדאת העדים דכתיב ועמדו ב' האנשים ודרשוהו בש"ס על שני עדים המעידים וכתיב לפני הכהנים ולפני השופטים אשר וכו' ור"ת ה' ל'פני ה'כהנים ו'השופטים א'שר הוא אליהו וגם ל'פני ה'כהנים ו'השופטים א'שר י'היו הוא אליהו. והבט וראה פלאות כי גם בס"ת הכתוב הנז' אותיות מרומי"ם עם סוף תיבת בימים. הרי מ"ש הכתוב ושהדי במרומים על אליהו וגם רמוז ב' פעמים אליהו בכתוב הנז' אחד יש בו שם הוי"ה רומז על מט"ט שנקרא בשם ה' ואחד על אליהו והם שני אנשים המעידים והם בעלי הריב עם ס"מ להפך בזכות ישראל וכמ"ש בזוה"ק על פסוק כי יהיה ריב בין אנשים שדרשוהו על המלאכים לך נא ראה:

ובזה יובן לנו למה נצטוו לתת הברכה והקללה בשכם בהר גריזים והר עיבל מול הגלגל כי הברכה והקללה ניתנו בב' עדים כמ"ש הכתוב העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ וכו'

וכו' הברכה והקללה ע"כ נתנו אותם מול הגלגל שהוא רמז לב' עדים וגם הרים הנז' הם בשכם שהוא מול גלעד וכמש"ל בשם ש"ס דמס' מכות ושני הרים הנז' היו דמיון ב' עדים וכן תבור וכרמל היו ב' עדים על המילה כי דבורה אמרו בזוה"ק כי בימיה בטלו ישראל הפריעה עד שבאת דבורה והתנדבה בפריעה דכתיב בפרוע פרעות וכו' כידוע ואמרה שירתה בהר תבור ואליהו אמרו כל העם ה' הוא האלד"ים בהר הכרמל וקבלו המילה עליהם והם ב' עדים ולכן אין דבר שבערוה פחות משנים רולה לומר כי דבר שבערוה הוא שורש התולדה והיצירה. והתולדה והיצירה לא תהיה כי אם ע"י שנים חנוך ואליהו כנז' והם ב' עדים:

ואוין לדרכינו אמרתי בענין אומרם ז"ל אין דבר שבערוה פחות משנים והוא דהנה כל שמותיו ית' אי אפשר לחלוק כל אותיותיהם לשנים מפני האותיות של האחדים הבלתי נחלקים כגון אות ה' בהוי"ה ואות א' באלקי"ם ואהיה ואל ואדני ולבאות וע"כ אי אפשר לחלקם לשנים חוץ מן שם שדי שהוא מורה על הזכר נחלק לב' ויהיה ממנו ב' פעמים נקבה כי הש"ן חליה הוא כ"ק והד' החלי שלה הוא ב' והיו"ד חליה ה' הרי ב"פ נקבה. וכן שדי במילואו עולה כולו תתי"ד והוא נחלק ב"פ הב"ת הרי רמז לב' נקבות. גם מילוי שם שדי לבד עולה ת"ק והוא ב"פ נר והוא דמיון לנקבה כמ"ש רז"ל ב' פתילות בנר אחד. וכן תרגים כי כל אות ואות משדי מלא כזה שי"ן דל"ת יו"ד הם נחלקי' לב' (דהיינו שמספר כל אות יהיה זוגות) ואין בהם שום אות שאינה נחלקת. גם אותיות ברית המורי' על אות ברית קדש הם נחלקי' לב' והם ב"פ אש"ה כי כל זכר נחלק לשנים כי הוא יכול ליקח שתי נשים וע"כ נחלק לשנים וכל נקבה אינה נחלקת לשנים והא קמן כי סימן הנקבה הוא בה"א שאינה נחלקת לשנים וסימן הזכר הוא בוי"ו כי הנקבה סימן שלה ה' והזכר ו' כמו ל"ו ל"ה וגם שהשם הוי"ה שהוא בחי' זכר עולה כ"ו שהוא נחלק לשנים והנקבה שהיא בחי' שם אדנ"י הוא בגי' ס"ה ואינה נחלקת לשנים. גם תיבת יסוד ותיבת לדיק נחלקים לשנים בכל אותיותיהם ואף מילואיהם נחלקים לשנים והכל הוא לטעם הנז' כי הזכר יש לו כח ורשות לזכות בשנים והאשה אין לה אלא אחד וזהו טעם שנים מקרא ואחד תרגום. כי תרגום הוא נקבה בגי' תרדמ"ה כידוע מעתה נכון הדבר מ"ש רז"ל אין

דבר שבערוה פחות משנים כי שורש הערוה שהוא שם שדי נחלק תמיד לשנים וע"כ הוא כולל בתוכו חסדים וגבורות וכולל מ"ה וב"ן כי צדיק נחלק למ"ה וב"ן הב' חציו מ"ה וד"ק חציו הוא ב"ן והיו"ד אשר בתיבת צדיק תרמוז על היסוד אשר בתוכו המ"ה והב"ן והיא הטיפה הכלולה ממ"ה דמ"ה וב"ן דמ"ה וממ"ה דב"ן ומב"ן דב"ן. ע"כ יש בשם צדיק ה' פעמים מ"ה ושני ב"ן ודוק. וגם כי הצדיק שהוא אות ברית כולל בתוכו רע"ב ושב"ע כמ"ש רז"ל אבר קטן יש באדם משביעו רעב מרעיבו שבע הרי הוא כולל ב' הפכים ברגע אחד רעב כשהוא משביעו ושבע כשהוא מרעיבו ודוגמתו יוסף הצדיק שהוא אבר קטן שבאחיו והוא יסוד צדיק בשני השבע היה רעב לקבוץ אוכל ובשני הרעב היה שבע לפזר אוכל. וגם שם שדי אם אתה קורא אותו בדגש הדלת כאדם השבע וגם כי הדגש מוליד אות הכפול כידוע ואז משמעותו הוא לשון שדוד ובזה ואם הוא ברפא הוא לשון שדי להניק. וגם אם הוא דגש הוא כמו שדד"י וחציו הוא ג' קט"ן ואם הוא רפא הוא שד"י וחציו הוא ג' זק"ן הרי משביעו הוא קטן. מרעיבו הוא זקן. וגם יוסף אם הוא מלא בוי"ו הוא מורה על בקשת התוספת כמי שהוא רעב ואם הוא חסר יסף הוא לשון פסק כמ"ש רז"ל על פסוק קול גדול ולא יסף הרי כי יש באות ברית ב' כוחות כאחד ע"כ אין דבר שבערוה פחות משנים וע"כ אליהו זל"ט נקרא פי שנים כי הוא אחיד בשמיא וארעא שני כחות עליון ותחתון ועל ידו אמרו ה' הוא האלק'ים שני פעמים לסבת היותו כולל ב' וק"ל. וגם ה' אלק'ים כוללים ב' מינים רע"ב שב"ע כי אחורים של אלק'ים הוא ר' ושל הוי"ה הוא ע"ב הרי רע"ב וגם פנים של אלק'ים הוא ש' ופנים של הוי"ה במילוי יודי"ן הוא ע"ב הרי רע"ב ושב"ע יוצאים מב' שמות הוי"ה אלק'ים כידוע כ"ז בכתבי האר"י זיע"א ודוק והבן ע"כ אמרו ישר' על ידי אליהו זל"ט ה' הוא האלק'ים ב' פעמים מפני היותו פי שנים:

ולנפשי אומרה טובי טובי ונחזה במחזה לאמר דטעם היות אליהו נקרא פי שנים בדרך פשוטה וקלה והיא מתפשטת והולכת ע"פ מ"ש בעניותין בקו' שמש ומגן שהדפסתי והוא כי המלאכים נקראים בני האלק'ים יען שכולם יש בשם שלהם שם אל כגון מיכאל גבריאל וכו' כידוע ושם אל הוא חלק משם אלק'ים

לכן

לכן נקראים המלאכים בני אלקים אבל ישראל נקראים בנים לה' יען כי שם י"ה מעיד עליהם והוא רמוז בשם הראובני השמעוני ושם י"ה הוא חלק משם הוי"ה ע"כ נקראים בנים להוי"ה והמלאכים נקראים בנים לאלקים ולכן שם אל מאלקים ושם י"ה מהוי"ה אינו נמחק ולא כן א"ד מאדני' ול"ב מצבאות נמחק יען כי א"ל וי"ה קנו מקומם וחלקו רשות לעצמם להקרא בהם כת המלאכים וכת הבני אדם שהם ישראל שכלולים כולם בשמות השבטים וגם שם יהודי הוא כולל יו"ד ה"י דהיינו י"ה מיהודי הוא י"ה ואותיות וד"י הם המילוי ופשוט. ובקו' שמש ומגן הרחבתי הדבור:

והנה אליהו זל"ט להיותו בתחי' מלאך כמו שהוכחנו בריש הקונט' מדברי הזוה"ק והמקובלים ואח"כ נעשה אדם מישראל ע"כ זה שמו אשר יקראו לו א"ל י"ה על שם הב' מדרגות הנז' שזכה להם א"ל וי"ה והוי"ו שבסוף שמו יש לה כמה טעמים משום כי הוי"ה היא מורה על הרבים כמו אנחנו עשינו ולכן כיון ששמו כולל אדם ומלאך באחת ע"כ יש בו ו' לבסוף לומר ששניהם נעשו כאחת מחוברים והיו לבשר אחד ע"כ זכה להקרא בשם אליהו אל על שם תחילתו ויה"ו על שם סופו. וע"כ בכח שמו הנז' הוא משמש במקום מלאך ובמקום אדם בשמים ובארץ ולכן הוא נקרא פי שנים ודוק:

אשר ביסוד זה אשר הנחנו כי המלאכים הם מושרשים בשם אלקים ויִשר' מושרשים בשם הוי"ה הוברר לנו המחלוקת העצומה אשר נפלה בין החוקרים האלהיים אם המלאך הוא גדול המעלה מהאיש הישראלי או להיפך והרבה נתחבטו בזה. וכבר נמלא לרז"ל בזה מאמרים סותרים זה את זה פעם יגדלו את המלאך פעם יגדלו את ישראל והגאון מהרח"ק ז"ל בדרשותיו אסף בזה אסיפה גדולה ורבינו מהרח"ו זיע"א בספרו שערי קדושה ישב הכל בדרך נכון ופשוט רוך נא כלבי וראה אמרי נועם מים מקודשים נובעים ממקור חכמה. עכ"פ לדברינו הנ"ל הוברר כי ישראל קדושתם יתירה על המלאכים כי בודאי שם הוי"ה הוא יותר מקודש מכל שמות אלה"ים ועי' לרבינו מהרח"ו ז"ל בס' עץ הדעת טוב על פסוק עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלה"ים ותראה כדברינו. וא"כ ישר' אשר יניקתם משם הוי"ה גדלה מעלתם על כל המלאכים שיניקתם משם אלה"ים:

ונלע"ד

ונלע"ד ליישב ענין זה להביאו אל עמק שוה להסביר לב המתבונן ולקיים הסתירות אשר נמצאו ברז"ל אשר פעם הגדילו ישראל פעם המלאך. ואומר התי' הלא ידענו דמחלוקת אשר נפלה בין הפילוסופים הזכירו הרמב"ם ז"ל בהקדמתו לפי' מס' אבות אם מי שמזגו רע והוא כופה את יצרו לעשות הטוב הוא יותר חשוב המעלה ממי שמזגו טוב מתחילתו או להיפך. ולדדו בזה לדדים לסברותיהם. והרב הנז' הכריע הדבר ברוח מבינתו ואמר כי במצות השכליות הטוב ההוא מי שנוטה מזגו לשכל הישר לעשות הטוב לפי האמת. אבל במצות שמעיות שאין השכל נוטה אחריהם הטוב ההוא מי שמזגו רע בהם כי זה יורה על שלמות שכלו שאין עושה זה מפני הסכמת השכל רק לאהבת בוראו או ליראה ולדד בזה לדדים וראיות מדברי חז"ל. ואני בעקבות משיחא מסגינא ואומר אני שגם מחלוקת רז"ל אשר נחלקו אם בעל תשובה עדיפי או צדיקים גמורים עדיפי יען שכלל בידינו כי כל אלו ואלו דברי אלקי"ם חיים ע"כ אני אומר כי במצות שכליות צדיקים גמורים עדיפי שזה מורה על יושר שכלם וטהרת נפשם. ובמצות שמעיות בעל תשו' עדיפי שחטאו ותשובתו מורים עליו כי שב אל ה' בכל לב ותשובתו הוא מאהבת בוראו. ובזה יתקיימו ב' המאמרים והגם שרז"ל עשאום חולקים היינו דכל אחד אמר דעתו בדרך כלל בין על השכליות בין על השמעיות. ברם כל אחד מהם יש מקום לדבריו כאן בשכליות כאן בשמעיות ואו ואו דברי אלקי"ם חיים:

ובדרך זו אלך גם לבאר מה שנחלקו רז"ל גבי מ"ש הכתוב בנח תמים היה בדורותיו יש דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי והדבר קשה איך ידרשו לגנאי על אותו צדיק ואפי' בגנות בהמה לא דבר הכתוב ומה להם לדרוש דבר של גנאי. אמנם הענין הוא דכולהו דרשי מדקדוק הכתוב בדורותיו דמשמע ולא בדורות אחרים שלפי דורות אחרים לא היה בסדר הזה. והנה דור המבול חטאו בשני דברים בשכליות שהוא הגזל ובשמעיות והם העריות כי הם גזרות וחקות שלא לבוא על אחותו ובתו וזולתם ונח היה שלם בשני הדברים הנז' שלמות בלתי שלמד כ"א לפי הדור ההוא ולכן במצות שכליות גנאי הוא לו למה לא יהיה שלם והגם כי בני דורו לא היו שלמים אין לו ללמוד

ללמוד מהם כי השכל לא יתפתה ולא יטעה מן האמת רק אם הוא שכל בלתי שלם וא"כ גנאי הוא לו מה שלמד מאנשי דורו ולא היה שלם. אבל בשמעיות הגם שהיה בלתי שלם שבח הוא לו על שלמותו המעט כיון שהשכל קרוב להתפתות מפני תאותו ומפני ראותו בני דורו וע"כ שבח הוא לו השלמות אשר היה בו. וגם בזה יובן לנו מחלוקתם של רז"ל בזה אי דור המבול נחתם גז"ד על הגזל או על העריות דקא מיפלגי במחלוקת הפילוסופים אם החטא בשכליות הוא יותר קשה מחטא השמעיות או להיפך ע"כ נחלקו בגז"ד של דור המבול מי הוא הגורם גזר דינם וכולהו איתנהו כי המשכילים שבהם נחתם גז"ד על הגזל שזה יוצא מגדר השכל וחטאם עלום בו והתמימים שבהם נענשו על העריות שהם גזרתו וחקות. התם רצוי לו שמירתם וכל זה אני כותב בקצר דברים וסומך על המבין ומרחיב הענינים בשכלו כי בזה יתיישבו לנו כמה דברי רז"ל במחלוקותיהם:

ובבן לכו בנים שמעו לי שזהו עצמו הבדל בין כת המלאכים ובין מין האדם הישראלי כי המלאך להיות שכל נפרד זך החומר שוה המזג ע"כ הוא שלם בכל חלקי מצות השכליות עד קצה האחרון מה שאין יכול שכל אנוש לסובלו בשכלו העכור כגון הכרת בוראו ושמירת יראתו וזהירותו מגזל ושלא ליכנס בגבול חבירו ומקנאה ושנאה ותחרות וכל מדות הרעות אשר הם נגד השכל מה שאין בכח אנוש. אבל במצות השמעיות המלאכים לא יוכלו לקבל אותם עליהם בשלימות כי הם שכל גמור ולא יקבל שכלם כי אם הראוי לשכלם ואף אם ישמרו חוקיו ית' לא ישמרו אותם כמו האדם הישראלי אשר יוכל ליכנע לפני בוראו ולבטל שכלו נגד שכל העליון ולקבל גזרתו:

והמופת לזה הוא בני האלקים אשר נפלו מן השמים שלא יוכלו לשמור עצמם מן העריוה והלכו אחר עיני שכלם לראות בבנות הארץ כי טובות הנה כיון שהוא חוץ מן השכל שלא ליהנות מבנות הארץ ואילו בענין הגזל לא מצינו שחטאו כי הם ממקור השכל ולא יאבה שכלם לגזור מה שאין ראוי להם. וע"כ תמצא כי כל גזרות העריות הם מותרים בזיוגים העליונים במקום השכל הטהור. וגם יעקב אע"ה נשא שתי אחיות להיות אל ולא איש כמ"ש המפז"ל כי בשמים לא יש גזרת עריות והמלאכים חטאם

הוא

הוא מפני היותם בארץ במקום החומר השכל והם לא נכנעו לבוראם לקבל גזרתו וגרם להם זה מפני שרשם העיקרי שהוא שכל ואין מקבל כניעה ושכלות לבטל שכלו ולהיות כאין כי זהו דרך כל בעל שכל שלא לבטל דעתו בדבר הברור לו:

ואילן מין האדם הוא להיפך מן המלאכים כי הוא מוכן לקבל כל גזרה וכל חקה להיותו יודע ומכיר בשכלו המעט כי אין שכלו שלם. וע"כ ארז"ל רוב בגזל ומיעוט בעריות כי הגזל הוא מגזרת השכל ואין שכל האדם שלם ליזהר בו בכל תנאיו. וכן ארז"ל ותעשה אדם כדגי הים מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע את חבירו אף בני אדם כל הגדול מחבירו בולע את חבירו ואלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו והכל הוא בעבור היותו בלתי שלם במושכלות:

ובזה יובן לנו דבר גדול במ"ש הכתוב עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סוררים לשכון יה אלד'ים. דהכתוב הנז' דרשוהו רז"ל על מרע"ה אשר עלה למרום לקבל התורה ואמרו יכול בשבי ניתן לו ת"ל לקחת מתנות באדם במתנה נתנה לו וא"כ קשה למה קראה הכתוב בלשון שבי וגם מהו אומרו לקחת מתנות באדם והול"ל לקחת מתנות לאדם דהיינו לישראל ולא באדם גם מהו שסיים הכתוב ואף סוררים לשכון יה אלד'ים והדברים סתומים ולא ידענו כונתם. ולפי דרכנו הכל מדוקדק ומתוקן הדק היטב. והוא דהנה מרע"ה להיותו הוא ממין האנושי וזכה ועלה למרום לדמיון המלאכים ע"כ גם הוא לא יכול לעזוב לגמרי חלק אנושיותו וקבל התורה אשר היתה שייכא למלאכים ובמקומם היא נתונה והשיג גבולם. והגם שהשי"ת נתנה לו הי"ל לומר כי לא אוכל לקחת אותה ולהשיג גבול זולתי. ולפי חלק האנושית הא ודאי כי הוא רשאי לקחתה כי ע"י שהבעלים נתנו לו את שלהם ולא רצו לתת אותו לקרוביהם או למכיריהם אין על המקבל אשמה אבל לפי השכל הישר המתרחק מכל עולה נראה בעיניו כאילו גזולה היא בידו ע"כ מלה"ש אמרו על משה מה לילוד אשה בינינו אשר זה דרכו לקחת את של חבירו מידו ולכן קבלת התורה ונתינתה למשה לפי השמים והמלאכים היא כמו שבי וגזל ולפי תורת האדם היא מתנה גמורה שנתנו אותה לו הבעלים. וזהו שאמר הכתוב שמשה עם היות שעלה למרום ונעשה כמלאך עכ"ז לקח התורה

בשבי

בשבי ולא נזהר בזהירות המלאכים מפני היותו אנוש ילוד אשה ומה שלקחת מתנות הוא באדם ר"ל לפי תורת האדם. ומסיים קרא דכשם שהאדם עם עלותו למרום עושה בחק טבעו האדמי שהוא מין האדם. כן גם הסוררים שהם הכת שנפלו מן המלאכים וחטאו והחטיאו הוא לסבת שרצו לשכון י"ה אלד"ים שהם בני אלד"ים ורצו לשכון עם ישראל שהם בני הוי"ה והם י"ה מעיד עליהם על שמירת העריות והם המלאכים להיותם משורש המלאכות הבלתי שומרים עריות ע"כ חטאו והחטיאו ופשעו יותר מדאי ולא זכו לשכון י"ה עם אלד"ים כי פגמו בעריות בשם י"ה השורה בארץ ודוק:

היוצא מדברינו כי המלאכים שומרים השכליות ויש שומרי החקיות על תכליתם כל אחד בשלו הוא משובח יותר מחבירו וע"כ אלו מתיחסין לשם א"ל ואלו לשם י"ה דהיינו כל אל הוא מורה על חוזק השכל ורומו ותוקפו כי הוא נגזר משם אלד"ים שהוא הדין והמשפט הישר שלא ליגע במה שאינו מוכן אליו אפילו במה שהוא פטור וכמו שראינו שיעקב שנקרא אל כמה נזהר בשמירת לאן לבן הייתי ביום אכלני חורב ועבד באמונה עשרים שנה ולא נטה אשורו מדרך הישר אפילו במותר לו אבל ישר' הם דבקים בשם י"ה שהוא מורה על הכניעה והשפלות וקבלת עול מלכות שמים ושמירת חקותיו וביטול דעתו ושכלו נגד בוראו ושמירת דברו וגזרתו עליו שכן שם י"ה מסוגל לבטל הגאוה וכמ"ש בכ"מ בשם האר"י זיע"א:

וע"ב תמלא כי ישראל ממעטים עצמם מכל האומות כמ"ש רז"ל ע"פ כי אתם המעט מכל העמים והכל הוא לסבת דבקותם בשם י"ה כדכתב האר"י זיע"א בשער היחודים. וכן כתב הרב חסד לאברהם ז"ל במעינות כי לבטל הגאוה הוא לכוין בשם י"ה במילוי הסי"ן כזה יו"ד ה"ה כי גאוה היא גי' י"ה והיא מלכותו ית' וע"י שהוא מכוין בשם י"ה במילוי הסי"ן שגם מילויו הוא גי' גאוה בזה מגביר כח הגאוה לו ית' כי גאה גאה אתגאי על גיותנייא ומבטל ממנו הגאוה וע"כ משה בשירת הים אמר אשירה לה' כי גאה גאה עזי וזמרת יה כי שם י"ה הוא הגורם לו לשי"ת כי גאה גאה על הגאים השב גמול על גאים. ואמרתי בעניותי שזהו טעם כי מלכי בית דוד ענוים ושפלים יותר ממלכי ישר' וע"כ דן ודנים אותו וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בה' מלכים. והטעם הוא כי הם משבט

יהודה

יהודה ויהודה ממש הוא שם י"ה במילוי הסי"ן כי י"ה מיהודה הוא הפשטות של שם י"ה ואותיות וד"ה הם המילוי וכבר בעניותי עוד כתבתי מזה בס' שמש ומגן שהדפסתי. ועוד לאלו"ל מלין שגם כונת התרגום שני שאמר כד חמא משה ענותנותיה דיאושוע קרא ית שמיה יהושוע והוא ממש כדברי האר"י זיע"א כי הענין הוא בכח שם י"ה ע"כ כד חמא ענותנותיה דיאושוע שדבק בשם יה ע"כ קרא אותו יאושוע ואמ"ל יה יושיעך מעלת המרגלים כי המרגלים דברו לה"ר מפני גאותם שלא יסתלקו מנשיאותם אם יכנסו ישר' לארץ כמ"ש רז"ל ע"כ התפלל על יאושוע וקראו יאושוע כדי שיהיה שם יה בעזרו להיות עניו. וע"כ לא התפלל על כלב כי הוא שליח על שבט יאודה וכבר שם יה של יאודה מגין עליו. וגם שמו כלב הוא גי' ב"ן שהוא שם הוי"ה דמילוי ההין ובכללו שם י"ה בהסי"ן. וגם אביו יפונה הוא אותיות פנויה. ר"ל שהוא פונה לשם י"ה וכל הדבק בשם י"ה הוא נכנע ושפל. גם כתב האר"י ז"ל בשה"ג כי יאודה נתעבר בכלב ע"ש. הרי שהיה בו שם י"ה במילוי הסי"ן כנז'. ועוד יש לומר לענ"ד טעם למה שם י"ה במילוי הסי"ן גורם לאדם להיות עניו יען כי הוא במילואו הוא גי' ל' ואם הוא באחורים שלו כזה י יו יוד יודה יודהה הוא גי' ק"א הרי כללותם הוא קל"א והוא גי' ענוה יוצא משם י"ה דמילוי הסי"ן וכדברי האר"י זיע"א:

ועוד יש לנו לומר כי שם יה במילוי ע"ב ובמילוי ס"ג הוא כזה יו"ד ה"י ב' פעמים והם גי' ע' של ענו וגם במילוי מ"ה ובמילוי ב"ן כזה יו"ד ה"א יו"ד ה"ה הם גי' כ"ו. הרי מן ד' מילואין של שם י"ה יוצא ממש אותיות ענ"ו בכללות כל בחי' שם י"ה וכנ"ז:

אשר בזה נוכל לדעת טעם למה זכה משה להיות ענו מכל האדם וכו' וגם למה נכתב ענו חסר כמ"ש רז"ל והמפז"ל נתנו טעם לדבר. וגם בזה נוכל לדעת למה הוציא את ישראל ממצרים והכה את פרעה והכל הוא מובן עפ"י האמור. והוא כי הנה פרעה ברוב גאותו פגם בשם י"ה והוא שם י"ה מאצרים אסר במצר הגרון כדכתיב מן המצר קראתי יה והוא פנה אליו עורף אותיות פרעה וכתוב כ"ז בדברי האר"י זיע"א בכמה מקומות ובשער היחודים ובדרשת רז"ל על פסוק במסתרים תבכה

נפשי

נפשי מפני גוה שהאריך בזה בענין פרעה וגאותו ופגמו בשם י"ה. וע"פ כל הכתוב באמרי קדוש בענין שם י"ה ופרעה מדוקדק מ"ש בברכת יאודה ידך בעורף אויביך כי הוא שמו יאודה מבטל גאות הקליפות של הגאוה אשר בעורף ואשר הם קשי עורף ללכת בקומה זקופה ולדבר בלואר עתק ושם יאודה מבטל הקליפות הנז' בכח שם י"ה אשר בו כאמור ומבטל קליפה פרעה שהוא העורף והיינו ידך בעורף אויביך ודוק:

והנה משה בהיותו ביאור והושלך שם ונתינתו בתיבה ולקיחתו לבתיה בת פרעה והיותו לה לבן זכה לידבק בשם י"ה בכל מילואיו ובכל בחינותיו כי היאו"ר הוא אותיות או"ר י"ה. ותיבה אותיות ב"ת י"ה ובתיה בת פרעה היא בי"ת י"ה אשר היתה בפנים של פנימיות בית העורף והיא שם י"ה היוצא מחיך וגרון שכנגד העורף כי יו"ד ממוצא החיך וה' מוצא הגרון והם פנימים לצד הפנים ביתה מול העורף ע"כ זכה לכל שם י"ה הפנימי. וע"כ בתיה אמרה לאמה היליכי את הילד הזה ולא אמרה קחי את הילד הזה אלא רמזה לה שתקח ה' משם י"ה ותתן אותה בילד הזה והיינו ה' ליכי ובכח כל אלו הדברים זכה למדת שם י"ה ולמדת הענוה והכה את פרעה שפגם בשם י"ה והוציא את ישר' ממצרים אשר שם י"ה מעיד עליהם אשר לא שלטו בנשותיהם והיתה יאודה לקדשו ישראל ממשלותיו וגם זכה לעשות מן חמץ מצה ושיבר החי"ת של חמץ ועשאה ה' שהיא מצה ובזה תיקן שם י"ה כי החי"ת כשתחתוך אותה ותעשה אותה ה' אותו המקום שנחתך והיה ללבן אותו השחרות שהיה בו הוא דמיון יו"ד הרי כי הח' נעשית י"ה וכמו שכתבנו בזה במקו"א:

ועוד תראה כי שם י"ה הוא מבטל הגאוה והוא כי הנה אותיות י"ה האותיות הקודמות להם באלפא ביתא הם ט"ד והם עולים י"ג והאותיות שאחר י"ה באלפא ביתא הם כ"ו וגם י"ה וכ"ו הם גי' מ"א באופן כי אותיות הקודמות הם י"ג וי"ה עם כ"ו הוא מ"א וכ"ו לבד וגם י"ה לבד הרי כולם י"ג מ"א כ"ו י"ה הארבע מספרים הנז' האחדים שבהם הם אותיות גאוה והעשיריות שבהם הם אותיות ימי"ך הרי כי שם י"ה באותיות שלפניו ואחריו הם עושים מ"ך למי שהוא גא"ה ומבטלים ממנו הגאוה וגם זה לאות ועדה כי שם י"ה הוא שורש לנשמות יש' הממעטים את עצמם ודבקי' בשם י"ה ומקבלים

עליהם גזרתו ומלכותו והם שלמים בזה. וע"כ נקראים בשם יהודי המורה על י"ה במילוי יודין וגם נקראים יהודי על שם דאתו משבט יהודה שהוא מלך ישראל ושמו הוא י"ה דמילוי ההי"ן משא"כ במלאכים הנשרפים בשם אל אשר הם הולכים אחר השכל והם זהירים לשרת ולכהן לשמו ית' בכל חוזק ותוקף בשכל חזק כמו בזק בירא׳ ואהבה נפלאה יותר ממין האדם. והגם כי גם במלאכים יש מהם בסוף שמם י"ה רוב וקרוב הדבר שהוא לסבת היותו מתקרב למדות בני ישראל ולמדת השפלות כמין האדם ורובא דרובא הוא אל בסוף שמם ושרי המרכבה יוכיחו וק"ל:

ובדרך זו אשר הלכנו בה יובן לנו גם ענין יקר והוא כי בשמות הנביאים והצדיקים והמלאכים מלכי ישראל יש אשר בסוף שמם אל ויש אשר בסוף שמם י"ה וכן יש אשר בראש שמם אל ויש בראש שמם י"ה ויש שם אחד אשר פעם ישמש עמו אל פעם ישמש עמו י"ה כגון חזקיה יחזקאל עוזיה עוזיאל וזולתם ויש אלישע יהושע ויש ישעיה יהושוע שלמיה שלומיאל ורבו מהרבה שינויים כאלה ולדברינו הנז' נתישב הענין על אמתתו כי אשר חלקו וחלק נשמתו היה לתקון המושכלות במלאכים והוא יקרא בשם אל בסופו או בתחילתו ואם הוא בתחילתו מורה על היותו מתחי' ראוי לכך ואם הוא בסופו הוא להורות כי מעשיו שעשה זיכה אותו למדה זו ואשר יש שם י"ה בסופו הוא גם הוא להיות בו מכת שפלות הנפש וכניעתו לשמעיות או בתחילתו או בסופו ככל אשר דברנו בשמות של אל אשר הם מחלק השכליות והמלאכותיות בן י"ה מחלק השמעיות והאנושיות. ולפי מה שחקרנו קלת מליגו ראינו כי רוב אשר נמלא בשמם שם י"ה היו נוטים לשפלות הנפש וכניעת השכל וכל אשר יש בשמו אל לא הגיע למדרגת השפלות כמו מי שיש בשמו י"ה והרי לפנינו חזקיה מלך יהודה אשר אמרו עליו שכשהיה רואה ת"ח עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו ואומר לו רבי וכו' ואילו יחזקאל הגם שזכה לראות מראות אלקים גילה לנו את כל המראה אשר ראה בפרט מה שלא עשה כן ישעיה לשפלות נפשו. ורז"ל אמרו טעם לזה משל לבן כרך משל לבן כפר כי ישעיה לשפלותו לא נתפאר:

ובזה הסדר אשר דברנו בו יובן עוד לנו למה יש צדיקים שנעשה להם נסים גדולים ועצומים והם בעלי פלאות ומהרה נענים בתפילתם.

בתפילתם ויש שלא כן הם. ולדברינו הנה נכון והוא ע"פ מ"ש במס' תענית מעשה של ר' אליעזר ור' עקיבה שר' אליעזר לא נענה ור' עקיבה נענה וילאתה ב"ק ואמרה לא שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו ופירשו בו הפשטנים כי ר' עקיבא להיותו בן גרים כל המלות והטובות שעושה הוא כופה טבעו ומזגו הרע לעשותם וזהו פירוש מעביר על מדותיו ר"ל שכופה טבעו לעשות הטוב ור' אליעזר הוא טוב בלא כפית הטוב ומזגו ישר ופירושם בזה הוא קרוב גם לפי הפשט כי ר' אליעזר היה תקיף בדעתו כדעת המלאכים ואין לו התעלמות רב למעט את שכלו אבל רע"ק היה ממעט שכלו ומשפיל עלמו כי ר' אליעזר הוא דבק בשם אל ור' עקיבה הוא עקב י"ה ודבק בשם י"ה. עכ"פ כל המעביר על מדותיו והוא דבק בשם י"ה מפני שפלותו מתקים בו מן המלר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה וכן כתיב קרוב. ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע. וכמה מקראות כאלה רבו מלמנות ע"כ כל שיש בו חלק המלאכותי והוא תקיף בשכלו ושלם במושכלות הרבה זה אינו נענה בתפילתו בדרך נס אלא בחק ומשפט השכל אם ראוי הדבר ההוא שמתפלל עליו לעשותו אם לאו והאיש הנשפל בעיניו ומבטל שכלו גם הסי"ת לא יתנהג עמו במדת הדין הנוהגת בשכל הלדק והאמת והם ממש ב' מדות הוי"ה אלקים הוי"ה לענוים ואלקים למשכילים וע"כ נשתנו הלדיקים בשמם ובפעולתם לפי חלקי הרכבתם ומזגם ולפי שורש נשמתם כי היא מסורש שם הוי"ה או אלקים:

ויתכן לפי דרכנו זה שגם מה שנחלקו רז"ל אם ענוה גדולה או חסידות גדולה מכולם הוא ממש מחלוקת הפילוסופים והוא מחלוקת אם המלאכים עדיפי או ישר' עדיפי כי ענוה היא נתונה לישר' עם קרובו המשפילים שכלם לקבל מלות בוראם. וחסידות לעשות לפנים משורת הדין ושלא להרע לשנא כולר ולהתנהג בטוב עם כל נברא לפנים משורת הדין היא נתונה למלאכים ביותר מהאדם שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא גזל וחולקים כבוד זה לזה כמש"ה וקרא זה אל זה ואמר:

ובדרשותי בימי חורפי אמרתי כי מ"ש רז"ל כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו וכשמת אומרים עליו הי חסיד הי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו כי כונתם

כרסייא דאליהו

כונתם במ"ש הי חסיד הי עניו ילא אמרו הי חסיד ועניו מפני המחלוקת אם חסידות גדולה או ענוה גדולה ע"כ חלקום לב' להורות כי לא ידעו להכריע אם חסידות גדולה או ענוה ע"כ אמרו אותם כל אחת בפני עצמה. וגא כללוה בחבירתה. ולפי מה שכתבנו עתה כל אחת יש לה מעלה בעניגא החסידות היא שלימה במושכלות והענוה שלמותה בשמעיות וכל אחת במקומה מעלתה גדולה ואלו ואלו דברי אלקים חיים:

והנה אליהו זל"ט בעל השמות הקדושים אל ויה"ו הוא שלם בשני השלימיות כי תחילתו היה מלאך והיה בו בחינת אל השייך למלאכים על שלימות המושכלות כי מדת אל מורה על האמת כמ"ש הכתוב אל אמת וע"כ היה ראש כת של אמת כנז"ל בדברינו ואח"כ זכה גם לשלמות האדם להמשיע שכלו במלות השמעיות ולהיות לו שני תוארים חסיד ועניו בשלימות היותר מעולה מה שלא זכה לזה שום נביא להקרא בשני השמות אל וי"ה והם הנקראים פי שנים ברוקך אלי אדם ומלאך חסיד ועניו. ובזה המדרגה לא זכה לה שום אדם רק אליהו בשמו הטוב. ויתכן שגם אליהוא בן ברכאל הבוזי ממשפחת רם היה בו מכח שמו שני מדות אלו חסיד ועניו אשר קבלם מאברהם שהיה חסיד ועניו כמ"ש כל הקובע מקום לתפלתו הי חסיד הי עניו מתלמידיו של אברהם כי אברהם היה בו שני מדות אלו בשלימות חסידות כמו שאמר אם מחוט ועש"ן ואם א'קח מכל אשר לך שהוא לפנים משורת הדין וזכו בניו לחוט של תכלת ורצועת תפי'. וענוה כמ"ש ואנכי עפר ואפר וזכו בניו לעפר סוטה ולאפר פרה וע"כ כתבו ז"ל כי אליהוא בן ברכאל הבוזי מ'משפחת ר'ם היה בו חלק מאברהם אבינו שנקרא אב רם והיינו ממשפחת רם. ואני אומר כי א'ליהו ב'רכאל ה'בוזי מ'משפחת ר'ם הוא ר"ת אברהם ולהיות שלם בחסידות וענוה נקרא בשם אליהוא קרוב לשם אליאו. ויתכן שזהו הטעם שע"י אליהוא בן ברכאל היתה תקנתו של איוב כי הוא אשר השיב לו תשובות נכונות. יען כי הוא מחלק אברהם ואברהם נתבשר שתרח אביו יתוקן בסוף ותרח נתקן באיוב כמ"ש רבינו האר"י זיע"א בכמה הוכחות נאמנות. לכן גם אליהוא הנז' הוא חלק מאברהם אשר חפך בברכת אביו הוא איוב כידוע ולהיותו מאברהם שהוא חסיד ועניו ע"כ נקרא בשם אליהוא. וכבר אמרנו

אמרנו לעיל כי אברהם ויצחק בנו יש בהם שורש של שם אליהו כי אברהם הוא ח' פעמים א'ל ויצחק ח' פעמים הוי"ה והם רמז למילה שניתנה בשמיני שמתגלה בה אליהו ככתוב בריש הקונט' הזה לעיל ע"כ להיותו ממשפחת אברהם קראו אותו בשמו אליהוא בן ברכאל הבוזי ויש בו אלף לבסוף מה שא"כ באליהו דאינו דומה ממש אלא דמיון בעלמא, אבל אליהוא הוא ממש א'ל וי"ה וע"כ בכח שמו של אליהו הנביא זל"ט המורה על שם אלק'ים ושם הוי"ה כנז"ל ע"כ על ידו ענו כל העם ואמרו ה' הוא האלק'ים, וגם האש אשר ירדה על ידו מן השמים הוא בכח שמו אליהו כי האש אשר היתה רבוצה על המזבח היתה נקראת בשם אוריאל שהוא כדמות אריה והיינו אוריאל והוא נגד שם אל מאליהו והאש היורדת מן השמים היא נקראת בשם שלהבת יה וכמ"ש דבר זה הרב מק"מ בחי' על הזוה"ק ח"ג דל"ג באורך ותורף דבריו הוא כי יש ב' אשות אחד מאת ה' מן השמים והיא נקראת שלהבת יה ואחת נקראת מלפני ה' ברדתה למטה ונראית על המזבח בדמות אריאל ואמר מר כי א' פעם א' הוא א' והל' של אל היא ג' יודין שבשם ס"ג ואם תכה כל יו"ד בעצמה יהיה הכל ש' ועם אות אלף של אל הרי א"ש. גם יו"ד פ' ה"י הוא ש' ע"ש בדבריו באורך הרי כי שורש האש הוא מן אל וי"ה ע"כ ע"י אליה ירד אש מן השמים על המזבח:

ואשר זכה לכל הכבוד הזה להיות לו ב' מדרגות גדולות הללו הדבר מובן מעצמו כי הוא זכה ונטל נפש של אדה"ר שהיתה בקין והוברר ביתרו והובררה בנדב ואביהוא והיתה בראובן בכור יעקב אשר כולם הם בכורות והבכור נוטל פי שנים מנחלת אבותיו ואדה"ר נברא בצלם אלק'ים ובצלם הוי"ה כידוע וגם נאמר בו צלם ודמות על כן זכה ונטל מנחלת אדה"ר אל מאלק'ים ויה"ו מהוי"ה צלמי אורות שמותיו יתברך שהיו באדה"ר. וענין צלם אלק'ים וצלם הוי"ה שהיו באדה"ר כמה דברים נאמרו בהם. ובדרך פשטות יש לומר כי אדם הוא גי' מ"ה והוא כמו שם הוי"ה מלא באלפין שעולה מ"ה, וגם מ"ה מלא כזה מ'ם ה'א הוא גי' אלק'ים הרי צלם הוי"ה אלק'ים נגזר בשם אדם וע"כ אליהו שזכה להיות בנו בכורו של אדה"ר לקח לו חלק מהצלמים הנז' והיינו פי שנים בכל אשר ימצא לו וע"כ אלישע שאל ויהי נא פי שנים ברוחך

אלי

אלי וכונתו על נחלת פי שנים אשר נטלת בנחלת אדה"ר וכנז':
ובפרט שכבר כתבנו לעיל מזה כי אליהו הוא גי' ב' הויו"ת ומילואו הוא גי' ב' אלקי"ם הרי יש לו ב' צלמים ה' הוא האלקי"ם ה' הוא האלקי"ם והם פי שנים ועי"כ על ידו אמרו העם ה' הוא האלקי"ם ב"פ לזכר פי שנים שלקח מאדה"ר:
ועוד זכה לכל הכבוד הזה להיותו מזרע לוי שאמרה לאה בלדתו הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו ג' בנים דהנה יעקב ולאה בגי' דר"ך הם ממש כמנין ב' הויו"ת וב' אלקי"ם כמנין אליהו במילואו גם יעקב ולאה הם אותיות עק"ב אליהו ר"ל לסוף יהיה אליהו. ועי"כ אמרה לאה בחכמתה ילוה אישי לרמוז יש איש כי ע"י לוי זה יהיה אליהו בא לעולם וכמ"ש בילקוט מלכי' דמשה לוי ואליהו לוי וזה סמך גדול למ"ש לעיל כי שם אליהו הנביא זל"ט. טוב להזכירו בלאתו לדרך עם הלוי"ה שמלוים אותו כי לוי הוא בן שלישי ואמרו במד' בשם ר"מ כי שלשה הם טובים ללויה כי אחד הוא מסוכן שנים בעלי מריבה ג' הם לויה טובה. א"כ לוי שהוא שלישי טוב ללויה ועי"כ נוהגים לומר פסוקי ברכת כהנים בלויה לעורר זכות אהרן ובניו אשר נבחרו משבט לוי שהוא שורש הלויה ויש בפסוקי ברכת כהנים קי"ב אותיות כידוע והם נגד שם הוי"ה אלקי"ם שעולים יב"ק וב' פעמים יב"ק הם גימ' דרך ועי"כ בפרשת עגלה ערופה אשר היא מפני חסרון הלויה וחסרון השמירה הבאה משם יב"ק שם נאמר ונגשו הכהנים בני לוי כי בם בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' וכו' לרמוז כי הכהנים יען היותם מבני לוי הם המברכים את העם בברכת כהנים להם יאות להיות עומדים בשעת תקון ההרוג אשר נהרג לסבת מעוט הלויה לכן יהיה ע"י בני לוי:
וע"ב גם יעקב בחר לו יה הלויה בשם הוי"ה אלקי"ם הנז' ורמז זה באומרו אם יהיה אלקי"ם עמדי כי הוא הבטחתו היתה בשם ה' הנה אנכי עמך ועתה רצה לשתף גם שם אלקי"ם עמו ע"כ אמר אם יהיה אלקי"ם עמדי וכונתו ליחד שם אלקי"ם עם שם הוי"ה לשמירתו ועי"כ אמר אכן יש ה' במקום הזה ואח"כ אמר אין זה כי אם בית אלקי"ם ורצה לרמוז לב' הויו"ת וב' אלקי"ם שהם גי' דרך להיות לו שמירה בדרך וקרוב הדבר מאד מ"ש יעקב כי במקלי עברתי את הירדן הזה הוא רומז על איש ומשענתו

ומשענתו שלקח עמו לחלוק לו הירדן:

ולפי יסוד זה בשם אליהו יובן לנו עוד מ"ש הראשונים זיע"א בע' שמות שיש למט"ט הוזכרו בס' ילקוט ראובני או בפ' בראשית או בפ' תשא והשם הראשון הוא יהואל והוא ממש אליהו הפוך והוא כמו יה"ו אל ועניינו הוא כי מט"ע הוא בחי' זכר. ואליהו הוא בחי' נקבה וע"כ הם הפוכים זה מזה ושם אליהו הוא מלמטה למעלה ושם מט"ע הוא מלמעלה למטה ע"ד אור ישר ואור חוזר. ולכן בכל הכתובים שבתורה כתוב ה' אלק'ים או ה' אלק'יכם ולא קדם שם אלק'ים לשם הוי"ה רק במקומות מעטים מפני כבודו של מט"ע שהוא בבחי' זכר והוא גדול המעלה בנשמה שלקח מאדה"ר מהזי"ע ואילו אליהו שהוא נדב ואביהוא הם בחי' נפש ככתוב בדברי האר"י ז"ל. ובנביאים כתוב בדברי בני גד ובני ראובן אל אלק'ים ה' בסוף יהושע וכן בדברי דוד במזמור ן' אל אלק'ים ה' דבר ויקרא ארץ ואפשר כי ימלא מקראות אחרים שקדם בהם שם אלק'ים לשם הוי"ה וגם במעשה בראשית התחיל בשם אלק'ים ובסוף שיתף עמו מדה"ר וקראו ה' אלק'ים עכ"פ התחלה היתה בשם אלק'ים שהוא אל מאליאי כי הוא מנהיג העולם התחתון הזה. ואם כדקדק יותר נראה כי שם אלק'ים נקרא תורה שבע"פ ושם ה' נקרא תורה שבכתב בדרך פשוטה והוא כי שם הוי"ה לפעמים נקרא אלק'ים ע"פ הנקודות שנקוד שם הוי"ה הגם שאינו כתוב שם אלק'ים. וע"כ נקרא תורה שבע"פ ר"ל שאינו כתוב בספר כי אם נקרא בע"פ ושם הוי"ה נקרא תורה שבכתב כי הוא נכתב ואינו נקרא בפה וזהו מ"ש רז"ל דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ וע"כ אליהו שתחילתו שם אלק'ים הוא בחי' תורה שבע"פ וע"כ מידו היתה קבלה לכל גדולי ישר' בתורה שבע"פ ועליו נאמר הוא יהיה לך לפה וכמ"ש בזוה"ק בכ"מ ע"כ קדם בו שם אלק'ים שהוא אל לשם יה"ו לפי שורש בחינתו שהוא תורה שבע"פ וע"כ כתיב ביה בתחילה שם אל וגם כי מתחילתו היה מלאך שהוא אל ואח"כ זכה לשם יה"ו הנתון בישראל אבל מט"ע הוא תחילתו יד"ו ואחריו אל מלמעלה למטה והוא מש"ה ר"ת מט"ע שר הפנים ע"כ היתה ע"י תורה שבכתב:

וע"כ גאולת ישראל ויאודה תהיה על ידו והוא יבשר את ביאת המשיח והוא מליץ טוב על יש' יען כי גם בישׂ' ויאודה יש רמז

לשם אליהו כי אל שבישראל עם יה"ו שביאודה הוא אליאו והם רמוזים בשמו ושאר אותיותיהם הוא ידרש"ה אליאו כי הוא דורש את טובת ישראל, וגם כי הוא דורש התורה כמ"ש רז"ל פרשה זו אליאו עתיד לדורשה וכן כתיב כי הולך לפניכם ה' ומאסיפכם אלוקי יש' ויש בכתוב הנז' בר"ת אליאו להורות נתן כי בביאת הגואל יתחלק אליאו לב' חלקים יה"ו ממנו הולך לפני ישר' הבאים משבי הגולה ואל הוא מאסף את שארית הפליטה להביאם לעיה"ק ירושת"ו כי אל הוא לשון הבאת דבר אל דבר לכן אל הוא המאסף ויה"ו הוא המהלך לפניהם וע"כ דקדק הכתוב כי הולך לפניכם ה' היינו יה"ו מאסיפכם הוא אלק' ישר' שהוא אל ויתכן שגם שם אליאו עוד מתחלק אל שבו הוא לגאול את ישראל ויה"ו שבו הוא לזמן התחיה שתהיה ע"י אליאו כדאיתא במס' סוטה וזהו שרמז הכתוב האל לנו אל למושעות ולה' אדני למות תוצאות דהיינו אל לישועה והויה לתחיה כי שם אליאו הוא פי שנים כולל גאולה ותחיה יהודה וישראל. ויתכן שגם בלשם יחוד קוב"ה ושכינתיה שאומרים בסוף בשם כל ישר' הוא כדי ליחד שם הוי"ה עם שם ישראל כדי שיהא הכל ע"י אליאו וכדי שיעיד על המצוה ההיא וע"כ עושים רמז לשמו בעשיית המצוה ביחוד שם הוי"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל הם בין שניהם יהוא"ל והוא אליאו:

ויתכן שגם דבורה בשירתה שאמרה על המילה רמזה על אליאו זל"ט ברוב דברי שירתה שאמרה שם הוי"ה ואמרה סמוך לו שם ישראל כגון לה' אשירה אזמר לה' אלוקי ישראל בפרוע פרעות בישראל וכו' ברכו ה' לדקות ה' פרזונו בישראל והכל הולך על הסדר הזה כי אז על ידי המילה נקרא שם ה' על ישראל בכח אליאו ושמו שהוא מדביק את ישר' לשמו ית' ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום בחיים הטובים של אליאו שהוא חי וקיים וע"כ כתיב בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת כי מקור החיים הוא בהתחבר ה' עם שם אל שהוא נקרא אלוקי ישר' כדכתיב ויקרא לו אל אלוקי יש'. וזה רמז הכתוב אל ה' ויאר לנו גם הוא בכתוב הנז' רמז לב' שמות יהוא"ל ואליאו שהרי לפניו כתיב ברכנוכם מבית ה' אל ה' ויאר לנו הרי אל נתון בין שני שמות הוי"ה והוא יהואל אליאו וזה רמז על מט"ט וסנד"ל כנז"ל חנוך ואליאו שנקראים שם ה' ולכן כתיב

בראשית

ברישא דעניינא ברוך הבא בשם ה' שהיו הכהנים מברכים את המביאים קרבנותיהם בשם ה' שהם יהואל ואליהו שנקראים שם ה' וע"כ נרמזו יהוא"ל ואליהו וגם אל ויאר הם אותיות אוריאל גם ויאר לנו הוא אותיות נוריאל וכל אלו היו עומדים על הקרבן כי אוריאל ונוריאל הם אש שעל המזבח ואליהו ומט"ט הם הכהנים והלוים העומדים לשרת ע"כ רמוז שמם בכתוב הנז' המורה על ברכת מביאי הקרבנות כדכתיב אסרו חג בעבותים שהוא על הקרבן שהביאו למקדש:

וכל זה שכתבנו עד עתה בשם אליהו שנחלק לשנים שהוא אל ויה"ו ושבשני הכחות הנז' נקרא פי שנים להיות טוב ומטיב לישראל בשני שמות הנז' מצאתי לו סמך גדול בדברי הזוה"ק פ' פקודי דר"ן בהיכלא רביעאה שהוא היכל הנקרא זכות אל ואמרו שם שבהיכל הזה הוא מהפך בזכות הרשעים ומחזירם בתשובה ומקרב את המרוחקים ועוד כמה דברים. כמעט כל הדברים שנאמרו באליהו אין צורך להעתיק לשונו וסיימו שם כי הממונה שהוא זכות אל שריין ומתחברן עליה ג' אתוון יה"ו מלעילא כחבורא דדכורא בנוקבא ועלייהו אמר דוד אלק'י לצור מחסי ע"ש בלשון של זהורית הקדוש ותראה כי הוא ממש רומז לשם אליהו. וענין שאמר שריין עליה מלעילא ג' אתוון יה"ו בחיבורא דדכר וכו' האיר ה' את עיני וביגותי בענין כי ההיכל ההוא נקרא זכות אל והאותיות הקודמות לאותיות זכו באלפא ביתא הם יה"ו הרי כי יה"ו לעילא וזכו לתתא וע"כ היכל ההוא שהוא של זכו שורה עליו אותיות יה"ו כחיבורא דדכר ונוקבא שכן אותיות הסמוכות נקראות אים וביתו וכמ"ש הראשו' זיע"א על חילוף ה' אלוק'ינו ה' בשמות כוז"ו במכוז"ו כוז"ו וזה מבו' בס' מגלה עמוקות בכמה מקומות. הרי כי זכו'ת א'ל הוא שורש וכח של אליהו המלמד זכות על ישר' ומושיעם ומטהרם בכח אל ויה"ו הנז' ועליו אמר דוד ואלק'י לצור מחסי כנז' בזוה"ק:

ברם עוד לנו להבין אמרי בינה מ"ש בזוה"ק ועלייהו אמר דוד ואלק'י לצור מחסי דאם כונתו מפני חבור שם יה"ו עם אל למה לא בחר בזוה"ק כי אם בפסוק הנז' שיש בו ואלק'י והלא כמה פסוקים יש בתהלים שנאמר בהם תיבת ואלק'י ולמה בחרו בפסוק הזה לומר כי הוא זה אמרו דוד על היכל הזה ואי משום דכתיב ברישא דקרא ויהי ה' לי למשגב והדר ואלק'י וכו ירמוז

לשם

לשם הוי"ה ואלקים הלא כמוהו רבים ימלא בתהלים ומדוע בחרו במקרא הזה ומרים אמינא כי ואלק' לצור מחסי הוא גי' תל"ו וגם זכות אל עם יה"ו עם מספר אותיותיהם י"ב כוללים הם עולים תל"ו ע"כ בחרו בכתוב הזה ולא בזולתו:

ואחר זמן מצאתי דבר חדש שהביאו המפז"ל בשם מדרש שוח"ט מזמור ז' שאמרו שם כי מזמור אל נקמות אמרו משה על אליהו שהוא פינחס שהוא משבטו והוא משחו ובמזמור אל נקמות הוא שכתוב ואלק' לצור מחסי ע"כ אמרו בזוה"ק הנז' דעל היכל זכות אל ואותיות י"ה שעמו אמר דוד ואלק' לצור מחסי כי היכל הנז' הוא שייך לאליהו וכמש"ל. וע"כ בהיכל הנז' יש מלאכים שיש בהם אל ויש שיש בהם שם י"ה כמו שיראה הרואה דברי הזוה"ק שם בשמות המלאכים השייכים להיכל זכות אל. וע"פ המד' שוחר טוב הנז' שאמרו כי מזמור ~~ל~~ נקמות נאמר על אליהו יובן טעם שלא נמצא מזמור מתחיל בשם אל בכל התהלים כי אם זה. וגם במזמור הנז' כתוב י"ה ב' פעמים ויאמרו לא יראה יה אשרי הגבר אשר תיסרנו יה וגם תיבת אל נקמות יש לפניו שם ה' שהוא אל נקמות ה' הרי ידים מוכיחות כי נאמר המזמור הזה על אליהו שהוא נוקם נקמת הצדיקים ומשלם שכר טוב הסי"ת על ידו לצדיקים וכן היכל זכות אל כמוהו וזהו דרכו בקדש וע"כ קודם לזה המזמור כתוב ה' לאורך ימים כי לאורך ימים ולעת קץ יבא אליהו זל"ט. ולפי דברי הזוה"ק הנז' שכתבו על היכל זכות אל הנז' יתפרש הכתוב בצר לי אקרא ה' ואל אלק' אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבוא באזניו וכו' הכ' כי בצר לי מכוון לשם יה"ו דנחתין מלעילא על היכל זכות אל והיינו אקרא ה' שירדו להאיר בו ואח"כ אל אלק' אשוע שיהיה בצירוף שניהם אלק' ואשוע להם ואזי ישמע מהיכלו קולי היינו זכות אל הנז' שהוא היכלו של אלק' ואזכה כי שועתנו תבוא באזניו אמן:

עכ"פ נקטינן מיהא מדברי הזוה"ק דתואר תיבת אלק' תאמר על היכל הנז'. ובזה יובנו כמה מקראות כגון ישגבך שם אלק' יעקב והוא רמז על אליהו שלקח ממנו הוי"ו יעקב כידוע וע"כ נקרא שם אלק' יעקב וכן מ"ש הכתוב ישועות פני ואלק' ירמוז על פינחס ואליהו כי פינחס דרשוהו בזוה"ק ובר"מ פנ"י ח"ס א"כ תיבת פני ואלק' ירמוז על שניהם ולקמן יבא בע"ה מזה:

ועו"פ

וע"פ האמור כי אליהו הוא מהיכל זכות אל והוא מהפך בזכות כל ישראל ובזכות הצדיקים ומנקה ומטהר את הרשעים ומחזירם למוטב כמעשה היכל הנז'. אפשר שזה ירמוז הכתוב כי שמרתי דרכי ה' ולא רשעתי מאלק'י דהכתוב הנז' קשה דהול"ל ולא רשעתי לאלק'י ומהו אומרו מאלק'י. ובימי חרפי פירשתי בו ע"פ מ"ש רז"ל והלכת בדרכיו מה הוא רחום וכו' וק' שהרי הכתוב אמר והלכת בדרכיו סתם. וא"כ צריך לילך בכל דרכיו ומלינו כי גם השי"ת קנוא ונוקם ומשלם גמול לכל אויביו. וא"כ ילך גם בדרך זו של השי"ת. אמנם התירוץ ע"ז הוא כי השי"ת כל הרע שעושה הוא להטיב לשונאו להחזירו בתשובה על דרך הוכח תוכיח וגם ליסרו להטיב אותו באחריתו וכל מדותיו ית' הם לטובה רק כי לעין המקבל נר' לו רעה כבן שמכה אותו אביו להסיבו מדרך רע. וזהו שאמר הכתוב כי שמרתי דרכי ה' שהוא מדה"ר ולא רשעתי ממדה"ד שהוא אלוק'ים ללמוד ממנו להיות קנוא ונוקם. והטעם הוא כי כל משפטיו שעושה עמי הוא לנגדי הם משפטים אבל לפי האמת הוא לטובה כדי שחוקותיו לא אסור ממנה והיה תמים לו ואשתמרה מעוני בזה היסורין אני מרויח כל זה וא"כ הם לטובה זהו מה שאמרתי. ועתה נראה לי לומר כי אומרו ולא רשעתי מאלק'י בא לרמוז על אליהו זל"ט שהוא בהיכל זכות אל ומהפך בזכותי שלא אהיה רשע והוא משיב אותי מדרכי הרעה והוא תמיד מעורר האדם לתשו' וכמו המלאך מט"ט שהוא היצה"ט המיעץ את האדם תמיד לטובה כמו שהאריך רבינו מהרח"ו בס' עץ הדעת טוב בפסוק ויאמר משה לחובב בן רעואל המדיני חותן משה באורך כן גם אליהו כמוהו וזהו ולא רשעתי מסבת אליהו שעורר אותי לתשובה:

וע"ב גם תחית המתים תהיה ע"י אליהו זל"ט כי הוא המוריד טל של תחיה בכח שם יה"ו אשר בו אשר מילואו עולה ע"ל כידוע והוא טל תורה והנה אם תכה אל פ' יה"ו יהיה הכל ג' תרנ"א והם ג' אמרתי והיינו תזל כט"ל אמרתי זהנה טל תורה ע"ה ג' אמרתי. גם אמרתי ע"ה הוא ג' ט"ל אורו"ת טליך הרי כי תחית המתים הוא ע"י אליהו זכור לטוב. וכמ"ש רז"ל יהבט ורלה כי ע"ל פעמים אליהו הוא ממש עולה ע"ח הויו"ת כי אליהו בו כ' הויו"ת וב' פעמים. ע"ל הוא ע"ח הויות וע"ח הויות הנז' הם

הם יוצאים מן י"ב צירופי הוי"ה כי אם תמנה מאחד עד י"ב דהיינו אחד שנים שלשה ארבעה וכו' עד י"ב יהיו ע"ח הויו"ת והם ג' מזל"א שהוא ע"ח כי יתעורר הטל העליון של תיקוני דיקנא זקן אהרן שיורד כטל חרמון ויהיה תחית המתים על ידי ט"ל של אליהו כטל אמרתי והכל הוא בחסד עליון של המילה שנקראת אמרתי כמ"ש הכתוב שם אנכי על אמרתך. ואפשר שזהו טעם שסומכים בברכת אתה גבור מחיה מתים רב להושיע עם מוריד הטל כי הסי"ת מחיה מתים וגם רב להושיע את ישראל והוא מוריד הטל והוא ע"י ט"ל של אליהו וע"כ אמר אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי כי הוא שורש טל ומטל ואפשר שזהו טעם שאמרו טל אינו נעצר והוא כי מטר ירמוז לבחי' מט"ט וט"ל ירמוז לאליהו כנז'. וכבר כתבנו לעיל בשם הרמ"ז ז"ל הוב"ד בס' מק"מ שאף אם יסתלק הכרוב האחד שהוא מט"ט מפני הפגם יתקיים העולם ע"י הכרוב השני שהוא אליהו כי הוא משמש במקום זכר ונקבה ע' באמרי קדוש בזוה"ק ח"ג ע"כ המטר שהוא מט"ע לפעמים נעצר אבל הטל הוא תמיד מלוי בעולם והוא אליהו זל"ט כנז"ל שהוא אל יה"ו ויה"ו במילואו הוא ט"ל כידוע:

ולפי האמור ומדובר לעיל בתחילת קונטריסנו כי אליהו בהיותו מלאך בבחי' אל היה מקטרג על בריאת האדם ואח"כ כשהיה בעה"ז וחזר ונסתלק נתהפך להלין טוב על ישר' אפשר טעמו מפני שזכה לשם יה"ו שהוא של ישר' שנקראו בנים לה' לכן הוא מלין בעדם וזכה בו על ידי שכיפר על ישר' במעשה של זמרי והמופת על זה כי לא נתייחסו ישראל בשם י"ה הראובני והשמעוני וכו' כי אם בפ' פינחס אחר ענין זמרי כי אז נתגלה שם י"ה בישראל ע"י פינחס ואילו בענין שבפרשת במדבר לא נזכר כי לא נתגלה שם י"ה בעולם כי אם ע"י פינחס במעשה זמרי אז נתגלה שם י"ה בישראל ובאליהו ונעשה מלין טוב על ישר' בשם י"ה שבו ולפי הנז' אתנח לן שפיר דבר תמוה ענין שאול ויהונתן אשר שאול היה מקטרג לדוד ויהונתן אוהבו כנפשו והם ב' קצוות ואיך אב ובנו יהיו כל כך הפוכים ולמה שאול שונא ויהונתן אוהב. ולדידן ניחא כי שאול היה משורש אל שבאליהו וע"כ נמשח ע"י שמואל כי מלכותו היתה בשם אל ודוד היה חלק מאדה"ר כידוע ואליהו קטרג עליו בהיותו מלאך בשם אל ע"כ גם שאול שהוא

שהוא אל היה מקטרג על דוד שהוא אדה"ר ועי"כ שמואל שהוא משורש אל עיכב קלת על מלכות דוד ואמר איך אלך ושמע שאול והרגני אבל יהונתן הוא משורש יה"ו שבשם אליהו שהוא מחבב את אדה"ר ומהפך בזכותו והוא אוהב את דוד דאתי משבט יאודה שהוא אותיות י"ה ועי"כ נקשרה נפש דוד ביהונתן שכולם נפש אחת להם משם יה"ו שבאליהו. ועי"כ אליהו יבא עם משיח ן' יוסף ומשיח בן דוד שכולם יש בהם שם יה"ו יהודה יהוסף ויען כי יה"ו של יוסף אינה קיימת לעולם כי אם יה"ו של יאודה היא קיימת עי"כ תהיה התחברותו התדירית עם משיח ן' דוד דאתי מיאודה:

וקרוב הדבר מאד בעיני לומר כי גם מחלוקת שמאי והלל שהיא מחלוקת לשם שמים ואהבה ביניהם ולפעמים הודו זה לזה הוא מפני שתורתם היתה מתורתו של אליהו שהוא אל י"ה ובשמאי היה א"י מן אל י"ה אותיות הראשונות והלל היה בו ל"ה מן אל י"ה של אליהו ונשאר בשמם של שמאי והלל אותיות לש"ם ר"ל כי מחלוקתם היתה לשם אליהו ועי"כ היו מקדימים בית הלל דברי בית שמאי לדבריהם כי הם של אותיות ראשונות א'ל י'ה וב"ה הם אותיות שניות ויען כי בית שמאי קדם בשמם האלף של אל ליו'ד של י"ה עי"כ מקטרגים את בית הלל כי גבר בבית שמאי שם אל שהוא נעשה ראש וראשון אבל ב"ה בשמם הוא להיפך שקדם בשמם אות י"ה לראש עי"כ קדם בשמם ה' של י"ה ללמ'ד של אל ועי"כ היו ענוים כי הגבירו בכח ענותם שם י"ה שהוא מורה על הענוה והקדימו אות ה' לאות ל' היא היתה ראש לשמם:

ואפשר שגם מחלוקתם שהיו אומרים נוח לו לאדם שנברא משלא נברא והללו אומרים נוח לו שלא נברא הוא הגורם שם אליהו אשר בקרבם כי שם אל שהם המלאכים אינו חפץ בבריאה ושם י"ה חפץ בבריאה וכמ"ש הכתוב כי ביה ה' צור עולמים ועי"כ לא הוברר ברז"ל מי האומר נוח לו שנברא ומי האומר נוח לו שלא נברא אם שמאי אם הלל כי אפשר שכל כת מהם היו מחולקים ביניהם כת אחת אומרת כך ואחרת אומרת כך וכולם מב"ש וכן בבית הלל לסבת היות בהם בבית שמאי ובית הלל חלק מן אל וחלק מן י"ה וכל אחד אזיל לשיטתיה ולשרשו אם הוא משם אל או י"ה. ואולם אח"כ נמנו וגמרו נוח לו שלא נברא ועכשיו שנברא יפשפש וכו' ר"ל שבתחי' האדם הוא בא למדרגת אל של אליהו

אליהו דנוח לו שלא נברא ואח"כ יוכל לזכות במעשיו לשם יה"ו ויהיה כמו אליהו שזכה לבסוף לתואר אליהו ואליהו זכה לתואר אליהו בשני דברים אחת בפינחס במעשה זמרי ואחת במעשה נביאי הבעל שהודו כל ישר' ואמרו ה' הוא האלקי"ם ע"כ אמרו ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו ויש אומרים וימשמש במעשיו נגד שני מיני מדרגות הנז' שזכה בהם אליהו להיות מליץ טוב ובזה יזכה ונוח לו שנברא ודוק. ועי"כ אליהו פעם אמר קח נפשי כי נוח לו שלא נברא ופעם כתיב ויקם וילך אל נפשו שחפץ יותר בקיום נפשו כי נוח לו שנברא וככון הדבר מאד לומר כי הוא מפני שני חלקים שיש המחולקים בדבר זה. (א"ה יחז"ה אגב נימא מילתא לתרץ מה ששמעתי מקשים דמאי מחלוקתייהו דב"ש וב"ה אחר דקרא להדייא בקהלת ושבח אני את המתים וכו' וטוב משניהם את אשר עדן לא היה ובסה"ק חלק יעקב דל"ה כתבתי בזה וכעת נ"ל לומר דיש לחלק בין טוב ובין נוח דטוב מורה על עלם הטוב גם שאינו נוח לו כגון החולה השותה סמים המרים שאינו נוח לו בהם והם טובתו ונוח נאמר על הנה"ר המקבל לגוף ובכן שהשע"ה דיבר על טובת האדם העלמית דיותר טובה היא לו בהשאר נשמתו בשמים ממעל להיותו שם בטוח עכ"פ בלתי אחריות ואם יעלה לשמים שיאו לא ישיג יותר ממחלבו הראשון וב"ש וב"ה חידשו דגם לגוף טוב לו העדרו ממליאותו כי בחייו עמל ותלאה וחיים של לער יהיה מי שיהיה עשתונותיו נבוכים המה בעניניס שונים ורתיחת הדמים והוא בפה מלא יאמר נוח הוא לו שלא נברא):

וזה חזיתי ואספרה בזוה"ח מדרש רות דק"ג וז"ל ר' נתן שאל ליה לר' יוסי בר חנינא יומא חד אמ"ל אליהו הו"ל ברא או לא אמ"ל מילתא אחרא הוה ביה וכתיב אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו מאי אל תרעו לא תעשו עלמכם ריעים וחבירים לנביאי שהקב"ה בחר בהם והבדילם מישראל לעבודתו והכניסם בהיכלו ק"ו מי שהוא מלאך בשמים ואתה שואל עליו. ר' יוחנן אמר משבט גד הוה. ר' נהוראי אמר אליהו מילה אחרא הוה ביה וכתיב מי עלה שמים וירד. מי עלה שמים אמר רבי אלעזר משמיה דרשב"י עלה שמים דא אליהו וירד מקודם לכן וקשיא דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר אליהו דא פינחס אי בשביל שקנא להקב"ה זה קנא וזה קנא לאו הכי דאמר ר"א קנא קנאתי קנא

בשטים

בשמים וקנאתי הנא אמ"ל הקב"ה עד מתי אתה מקנא לישראל לשמי אמר רבי יהודה בר שלום מי עלה שמים דא אליהו דכתיב ויעל אליהו בסערה השמים וירד זה יונה דכתיב ויונה ירד אל ירכתי הספינה מי אסף רוח בחפניו זה משה מי צרר מים בשמלה זה אלישע שריפא את המים בשמלה בנה שמלתו של אליהו ע"כ. והנה כי הדברים סתומים ולא נודע לנו בהם סדר כונתם. מיהו הפשט יורה כי אליהו היה מלאך בשמים וירד ואח"כ חזר ועלה וזה פשוט וגם בזוה"ק פ' פינחס דרי"ו אמרו שם פינחס רשים הוא לעילא רשים הוא לתתא עד לא יפוק לעלמא דהא עם אינון דנפקו ממצרים אתמני ופי' בו הרב מק"מ דמה שאמר הכתוב פ' שמות ואלעזר בן אהרן לקח לו וכו' ותלד לו את פינחס היינו נשמתו דבאותה שעה יתרו לא נתגייר ואיך יקח בתו אלעזר אא דהיינו נשמתו שהיתה בעולם המלאכים עש"ב:

ואנן בעניותין לעיל הוכחנו הדבר דכונת הכתוב הוא להזכיר זכותו שהוא אליהו המשתדל בנסים ולכן הוזכר שמו בביאת משה אל ישר' לבשרם הגאולה והזכיר גם פינחס. וע"כ תמלא כשהזכיר שם פינחס פסק כל היחס שהתחיל בו מראובן ושמעון ולוי ותולדותיהם וכשהגיע לפינחס פסק ורז"ל דרשו שכיון שהגיע למשה ואהרן פסק עי' רש"י בחומש והכתי קשה דהרי חשב אלעזר ופנחס ונדב ואביהוא וכו' אלא ע"כ כדאמרן כי גם בני אהרן ואלעזר ופינחס הם היו עוזרי הגאולה והוא אליהו אשר היה בעת ההיא בשמים וכבר כתבנו מזה לעיל אין צורך לכפול הדברים ודברי הזוה"ק הנז' שכתב כי אליהו משבט גד וגם מ"ש מי עלה שמים זה אליהו וירד זה יונה יתבארו עם דברי רבינו האר"י זיע"א בשה"ג פ' ל"ב במאמר אליהו בארבעה ובדברי רבינו מהרח"ו שם ובע"ה יבוא עוד לקמן:

הדרן לדמעיקרא בענין שמות הנביאים והצדיקים אשר קראו בשמותם או אל או י"ה בין בראש בין בסוף שהכל הוא לפי בחינתם כי אנשי השררה והגדולה חזקי השכל זריזים בשכליות נקראים בשם אל ואילו אותם ענוים ונכנעים לשמעיות וממעטים שכלם הם נקראים בשם י"ה וכבר הבאנו מופת לזה משם ישרא ויהודה כי שם ישראל הוא על שם שררה ותוקף של כח מלאכותי וכן כתיב וישר אל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו בית א ימצאנו

ואילו

ואילו שם י"ה מורה על הענוה וע"כ ישראל בעת שפלותם וכניעתם למלאכיהם נקראים בשם יאודה כי מלכי יאודה ענוים. וזה הרמז היתה יאודה לקדשו ישר' ממשלותיו כי יאודה הוא סימן לקדושה וענוה וישראל הם לשון ממשלה ותוקף, ולכן יאודה זכה בכח שם י"ה גם לשררה והיינו דכתיב ויאודה עוד רד עם אל:

והנה תמצא בדגלים בשמות נשיאי ישר' כי היו י"ב נשיאים. ולהם ד' דגלים כל דגל ג' נשיאים ובכל דגל יש בנשיא האמצעי שם אל והוא הנשיא השני והחמישי והשמיני והי"א בכולם יש בהם אל לרמוז על מרכבה של מעלה שהיו בה ד' מלאכים אוריאל רפאל גבריאל מיכאל ע' כ"ז בשם' ילקוט ראובני פ' נשא. הרי כי הנשיאים של ישר' שהם בעלי השררה נקראים בשם אל על שם חוזק שכלם ועשותם משפט ואילו ישר' הנכנעים להם כולם נתייחסו בשם י"ה לסבת כניעתם לגדולים שבהם ושפלות רוחם לקונם. ואפשר שזה ירמוז הכתוב נודע ביאודה אלק'ים בִּיש' גדול שמו כי ביאודה שהוא י"ה נודע כי יש אלק'ים שופטים בארץ ע"י כניעתם ושפלותם אבל ישראל הוא ל' שררה וגדלות ולכן גם הם מגדילים שמו ית' כי מגדולת העבד ניכר גדולת האדון. אבל באותם השפלים שאין להם גדולה שהם משורש י"ה אין כל כך מתגדל ומתפאר שמו אלא שהם נכנעים אליו כי הם שפלים לפני גדולת ה' בכח שהם ענוים. ולפי מ"ש בזוה"ק ובתקונים כי אלק'ים הוא אותיות י"ה מלא עס"ב. ידוקדק ע"ן אומרו נודע ביאודה אלק'ים כי יאודה הוא שם י"ה מלא בההי"ן וכמש"ל וא"כ יאודה הוא י"ה מלא והיינו נודע ביאודה אלק'ים:

ובזיד׳י דברי בענין זה ראיתי במד"ר פ' וישלח מדרש תמוה וע"פ דרכנו אשר אנו הולכים עליה יתישב הענין. והוא כי שם בפ' ע"ט דרשו פסוק שאמר במאה קשיטה כי קשיטה הוא רומז על המחיר והערך של המקנה שקנה יעקב שהיה במאה דברים שר"ת שלהם הוא ק' וש' וט' כגון קטלים שלעים טריון ואמרו שם יו"ד ה"א מה אתעביד להון ואמרו שם ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אלו חליות ודיוקנאות שדרכן להנתן בנזמים ומי כותב את האוצ (ר"ל הסטר שנקרא אוגו) אמר ר' ברכיה י"ה כותב את האוגו ומי מעיד על האוגו י"ה מעיד על האוגו הוא יו"ד ה"א של קשיטה הדא הוא דכתיב שבטים עלו שבטי

יה עדות ליש' להודות לשם ה' י"ה מעיד עליהם שהם בני אבותיהם אף כאן העיד ויצב שם מזבח ויקרא לו א' אלק"י יש' אמר אתה אלק' בעליונים ואני א"ק בתחתונים ר' הונא בשם ר"ל אמר אפי' חזן הכנסת אינו נוטל שררה לעצמו ואתה היית נוטל שררה לעצמך מחר בתך יוצאה ומתענה הס"ד ותצא דינה בת לאה ע"כ. והענין תמוה מה צורך לעדות ושטר על חלקת השדה ושאם י"ה יעיד עליה גם מנ"ל לדרוש קשיטה בר"ת. גם מהו זה שיעקב קרא עצמו אלוק' בתחתונים והגם שהרמב"ן ז"ל אינו מפרש על יעקב הפשט מורה כדברי המפ' שיעקב הוא שקרא עצמו אלוק' וגם מה הוא הטעם מקביל לקריאת עצמו אלוק' שבתו מתענה ומה הוכחה יש בזה ליעקב ובאמת כי דברי רז"ל הם טומנים ברמז דברים עתיקים שכיסה עתיק יומין אך אומר בו דרך פשט וקל להבין ע"פ יסודי המז"ל כי שם י"ה מורה על שמירת העריות ואל מורה על שמירת הגזל. והנה לעיל מזה אמרו במד' כי שלשה דברים אין אוה"ע יכולים להונות את ישר' שלקחו אותם בגזל והם שדה עפרון וגורן ארונה לבהמ"ק וקבורתו של יוסף בשכם. והענין הוא כי מערת המכפלה לקבורות ובהמ"ק לקרבנות ושכם היתה לשבים לקבורת יוסף וגם ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלוק'י ישר' הרי כי שכם כוללת קבורה וקרבן שהם אי אפשר להיות חינם כמ"ש דוד ולא אעלה לה' עולות חינם וגם קבורתם של צדיקים הוא כמו קרבן ע"כ צריך שיהיה בשכר ולא יהיה בו נדנוד גזל ע"כ נזכר בתורה דמי מקנתם והענין הוא כי בעולם המלאכים אי אפשר כלל שום סרך של גזל כמש"ל כי שם הוא תוקף היושר ע"כ כל דבר העולה למעלה אי אפשר בגזל כמ"ש הכתוב שונא גזל בעולה וכיון שכוונת הכתוב להודיענו שלקח אותה בכסף. א"כ הול"ל במאה קשיטות שכן הוא דקדוק הלשון לומר מאה סלעים כן פה היה לו לומר או מאה קשיטים או מאה קשיטות וכמו מאה ברכות מאה אדנים להכי דריש דקשיטה הוא ר"ת ויהיה מאה סלעים וכו' וכמ"ש במדרש וכיון שהכתוב הזה הוא רומז ר"ת אכתי לא יש ראיה לישראל על מקנת הקרקע ושום מה שנתן יעקב כיון שהכתוב רמז ר"ת של קש"ט וגם הש"ן דרשוהו בסמך. א"כ מי הוא זה שכתב השטר הזה בר"ת ומי הוא המעיד עליו כדי להיות לראיה בשלמא של אברהם ושל דוד כתוב בהם בפי' באברהם ארבע מאות שקל כסף

ובדוד שם מאות אבל פה שהוא ר"ת מי מעיד על ר"ת שהוא כך ומי הוא זה שכתב הר"ת וע"ז אמר י"ה הוא שכתב וי"ה הוא שהעיד וכונתם בזה על חלק האינושיות השרוי בארץ והוא אליהו בי"ה הכותב וחותם ומעיד על זכיותיהם של ישר' כן גם בדבר הזה העיד אליהו כי יעקב קנה המקום הזה במחיר שלם בלתי שום גזל ושום עולה ויען כי קנין המקום הזה הוא לג' דברים לקבורת מתים שהוא יוסף ולהעלות קרבן כי שם העלה קרבן יעקב וגם ישר' נלטוו בכניסתם לארץ לבנות שם מזבח לאלק'ים וגם שם ניתנו הברכות והקללות כי הכל היה בשכם ע"כ קנאו בג' מחירים עלאים לקרבנות סלעים הוא רמז לקברות שהם בסלעים קוברים המתים בארונות שעושים אונקיות לטהרה ונקיות מע"ז ומכל טומאה כמו שכרת יהושע עם ישר' בשכם ע"כ קנאו גם באונקיות וכל זה הדבר העידו בו וחתמו בו חנוך ואליהו והם הרמוזים ביו"ד ה"א שהוא כח העדות של ישראל על יחוסם והודאת המתחייב והם שרי שבטי ישראל המעיד עליהם שם י"ה. (א"ה יחז"ה לפי מש"ל דאליהו היה בו מדת אמת ולכך הוא העד האמיתי על ישר' כי חותמו של הקב"ה אמת וכן שם י"ה הוא חותם על ישראל הראובני וכשתצרף י"ה עם אמת גימט' בחותם) ולכן מייתי קרא שבטי י"ה עדות לישר' הרומז על עדי ישראל ושהדי הנז"ל באורך בתחי' הקונטרים בדברינו. וע"כ יעקב אשר שר אל מלאך רצה לדמות עצמו גם לאל וכמו אליהו שנזהר יעקב מכל גזל וקנה בכסף כחלק המלאכותי הנזהר מהגזל ע"כ אמר אתה אלוק' בעליונים ואני בתחתונים וכונתו על אליהו שהוא שליט גם למעלה ורצה יעקב גם הוא להיות דומה לו למטה במלאכותי. אמנם כבר כתבנו כי אי אפשר לו לחלק המלאכותי להיות בעה"ז בגדר עריות כי בהיות שהמלאך נם לבו בחוזק שכלו צריך לבוא לידי עריות ע"כ אמ"ל שאתה רוצה להיות מלאך בארץ א"כ לא תוכל להשמר מהמה לכן ותצא דינה לראות בבנות הארץ שם רמז על בני האלק'ים אשר ראו את בנות האדם וטעו גם ליעקב אירע לו כן בדינה בתו. ובזה נתישב כל דקדוק במדרש הנז'. וכבר כתוב אצלי בדרשותי כי בתיבות ויקרא לו אל אלוק"י ישראל יש ד' פעמים אל כנגד ד' מלאכי המרכבה שיש בהם אל כי אלף של תיבת ויקרא עם ל' של לו הוא אל והכל רמז על מרכבת המשנה שהיא

מרכבת

מרכבת מט"ע ועליו אמר אתה אלוק' בתחתונים ונתישבו כל
התמיהות ה' יאיר עינינו אמן:

ובזה נתישב גם מה שדרשו במדרש הנז' דשי"ן של קשיטה במקום
ס' ואינו במקרה ח"ו אלא בכונה מכוונת כי שם באבנים
שהקימו בהר גריזים ובהר עיבל שהיו בשכם כתוב ושדת אותם
בשיד בשי"ן שמאלית וכתוב בשיד בסמך. ובעניותין בחי' על התורה
הארכתי שירמוז על מט"ע ושנד"ל אין פה מקום להביא הענין
הנז' ע"כ דרשו גם ש' של קשיטה במקום ס' לפי שורש הענין
הרמוז בדברי קדשם אשר דברו בו ברוה"ק זיע"א שהחותמים
בו היו מט"ע ושנד"ל שהם שי"ד וסי"ד ודוק. וראיתי אחרי רואי
בזוה"ק פ' פקודי דרכ"ב שאמרו שם להדיא כי ב' אותיות י"ה
הם עדות בכל מקום וע"כ כתיב עדות ביהוסף שמו שבטי י"ה
עדות ושם י"ה הוא שנגלה למשה בסנה והאריכו בזה והוא כדברי
המדרש הנז':

שוב נשוב לדברות הראשונות כי שם י"ה להיותו הוא שורש
הענוה ושורש עדות של ישראל וקבלת גזרתו ית' ושמירת
חוקיו וכפיית השכל והטבע שלא לרדוף אחר התאוות המדומות
בזה זוכה להיות נשמעת תפילתו ועושה לו השי"ת כמה נסים גדולים
ע"י וע"י זולתו כמשה בר בתיה וכמש"ל וביהושע שיש בו שם
י"ה ובחזקיה מלך יהודה להיות בו שם י"ה ובאבותינו במצרים ע"י
שם י"ה שהעיד עליהם ובזכות ארונו של יוסף שנקרא יהוסף. וגם
הנס הגדול שהיה לישראל בימי מרדכי ואסתר התחיל בו הכתוב
איש יהודי היה והיינו י"ה. וגם ישראל בכל המגילה קרויים בשם
יהודים על שם י"ה שהוא יהודה. וגם נס מתתיה בן יוחנן שהיה
בימי חנוכה הוא ע"י שיש בשמו י"ה ובניו אליעזר ויאודה והם
אליהו והנס קראוהו חנוכה על שם חנוך מט"ע שהוא מארי משנה
והוא השמן של הנרות בקונט' תקפו של נס הארכתי וגם נס
הנעשה באמירת אלד"א דמאיר הוא ע"י אחות ברוריה שהיה בשמה
של ברוריה י"ה וגם בעלה ר"מ רמז הוא לאוריה וע"כ הוא נקרא
מאיר. והענין הוא כי כתב הרמ"ע ז"ל כי ברוריה היתה גלגול
בת שבע וכשם שיסרה את שלמה כדכתיב אשר יסרתו אמו כן
נמי בטשא בההוא תלמידא דהוה תני בלחישא ובמקו"א כתבנו
באורך. א"כ בעלה ר"מ הוא בבחי' אוריה. ואפשר כי היא יען
אשר

אשר גרמה לו לאוריה ליהרג במלחמת בית דוד שהיה בסבתה עתה היא נהרגה וחנקה עצמה מפני הבושה מבעלה ר"מ לכפר מה שעשתה בימי דוד וה' יודע ועד ע"כ כל נסי אלד'א דמאיר הם בכח שם י"ה אשר הוא השם אוריה. והנה אותיות אלד'א דמאי'ר הם אותיות אריאל האדם וכשנצרף אריאל עם אוריהו יהיה אור אליהו והוא הכח הקדוש של נס אלד'א דמאיר. וגם נסי אליהו ואלישע הכל הוא בכח שם י"ה ובהצטרף עמו זכות אליהו. וגם נסי קריעת ים סוף היה בכח שם י"ה שכן התחלת השירה אומר עזי וזמרת יה. ולדעתי המעט שגם הלל הכתוב בתהלים שאומרים אותו בכל י"ט הוא רמוז בו כמה פעמים שם י"ה לסבת היותו אמור על נס הנעשה בשם י"ה. וקרוב הדבר מאד בעיני שאמרו חזקיה מלך יהודה על מלחמת סנחריב ועל חזרת הלל ועל תפלתו בחליו ועל הללתו והבאת קרבנותיו וע"כ אמר בגלרתו לא אראה יה בארץ החיים ועתה אמר לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה. ואבקשה עזר מה' יעזרני לפרש כל פרשה וכל פסוק מהלל הנז' שיורה על חזקיה מלך יהודה שאמרו על נסים שנעשו לו ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה. וגם נסים שנעשו לפינחס בהריגת זמרי הוא היה בכח שם י"ה שהוא באליהו והוא בכח שם י"ה שבין איש לאשה והוא יסוד שניהם והוא כיון בזכרותו של איש שהוא יו'ד ובנקבותה של אשה והוא ה' והיינו את איש ישר' ואת האשה וכו' ולא אמר המדינית כמו שאמר בתחי' הענין אלא שכיון לשם י"ה וע"כ נעשו לו כמה נסים. וגם נסי הירדן בימי יהושע היה כמו קריעת ים סוף ע"י שם י"ה של יהושע. וגם קריעת הירדן בימי אליהו היתה כמו קריעת ים סוף כי הרואה יראה כי קריעת י"ס היה רכב פרעה ופרשיו ועמוד אש וענן וגם בקריעת הירדן של אליהו היה רכב ישראל ופרשיו ושם אמרו אלק' אבי וארוממנהו ובירדן של אליהו היה אלישע צועק אבי אבי ושם היה מטה משה ויבאו המים ופה היה אדרת אליהו. ועוד כמה ענינים יבואו לקמן בעה"ה להורות לנו בענינים פקוחות כי כל נסי ישראל ונפלאותיו הוא בשם י"ה:

ודרך אגב אומר לענ"ד דבר נפלא בענין עובדא דר' פינחס גינאי נראה שקרע המים ג' פעמים וטרם בואי לדבר דבר בזה אזכיר כא דברי אלקים חיים הוא הק' האר"י ז"עא מ"ש

מ"ש בפ' ל"ב משער הגלגולים ותכלית דבריו הוא כי אליהו יש בו ד' בחינות. והם אחת של פינחס שהיה מיתרו ומיוסף כמ"ש רז"ל ואחת של נדב ואביהוא ואחת בשבט גד ואחת משבט בנימין והוא הנקרא בחינת בני בניה של רחל והאחרונה הזאת הוא שנגלה בה לצדיקים ולתנאים ובה הוא עושה נסים. (א"ה יחז"ה ס"ט אפשר לרמוז באומרו אני משבני בניה של רחל הכונה היא ר"ל מב"ן דב"ן שכן בנימין הוא היה ב"ן דב"ן דרחל מלך הגבורות. ומהחסדים מ"ה דב"ן והכל הוא ב"ן כי היה מההוא רוחא דשדי בגויה כמ"ש האר"י זל"ל בשער מ"ן ומ"ד פ"ח. ופ"ט משער המוחין ונביא קצת מדב"ק שהם קלורית לעין וז"ל אמנם בכל זווג וזווג אין לך ולד בעולם שאינו לוקח מעט מאותו רוח הנז' הבן הראשון לוקח מעט וכו' וכן עד"ז עד תשלום הבנים וכשנשלם שוב אינה יולדת ואם יולדת מתה בלדתה בסוד בצאת נפשה כי מתה דבנימין לקח אותו חלק עצמו הנשאר באמו ע"ש. ולפי"ז אפשר כיון דאליהו היה מבחי' אחרונה דבנימין לפי מ"ש הנ' המחבר נר"ו ועי' באמ"ל ניניו מע' נו"ן אות קי"ב שבנימין הוא מט"ט וכו' והו"ם שנד"ל ע"ש ולכן נשאר בחיים ולא מת שהיה עיקר החיות בו ואפשר לתת טעם למה אירע לצדקת הלז ככה לקחת בנימין הרוח העיקרי שלה דאפשר דהיה תפלה כן וזה רמוז באומרה יוסף ה' לי בן אחר ותפלה לזכות בבן אחר ולקחת חיותה כדי שישאר בחיים אח"כ לזכות את בניה לדורות ולסבול בצרתם. ולפי"ז יבוא ע"ן מ"ש הכתוב ותאמר לה המילדת אל תיראי כי גם זה לך בן רצתה להודיעה כי השי"ת מילא רצונה וגם זה לך בן שהוא החיות שלך ורצון יראיו יעשה).

והנה שם גינת"י הוא ממש רומז ע"כ בחינות אליהו שהם גד יוסף נדב אביהוא יתרו והם הבחינות הנשארות למעלה ובחינה היורדת למטה הוא בן רחל והיא בכחה שעושה כל הנסים בעה"ז והיא המתגשמת ויורדת בעולם עם בחינת מט"ט שהוא גם הוא בנימין רחל ובהם עושה הנסים וכתב שם כי אליהו נפגם בחטא בת יפתח שלא התיר לו הנדר שהוא פינחס ונסתלקו ממנו אורותיו וניתנו לשמואל הנביא ע"ש ולא נתקן עד מעשה הר הכרמל עש"ב. ולפי דב"ק יתכן שלזה אמר שמואל אקרא אל ה' ויתן קולות ומטר היפך אליהו שאמר אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי והנה ר' פנחס ן' יאיר ירמוז לבחינת בנימין שכן כתוב בן יאיר

בן

כרסייא דאליהו

בן שמעי בן קיש איש ימיני והוא אזיל לפדיון שבויים ורצה לעשות נס מן השמים לעוזרו ודוק:

ראיתי כתוב בס' מגיד משרים בסוף חומש בראשית במהדורא בתרא על פ' מקץ בדע"ו ע"א. אחר שכתב ענין מט"ט ויהושע שבאו לזה העולם לתקן דורם. כתב וז"ל ודא איהו כמי רזא דאליהו דלא אתא לעלמא אלא לפרסומי אלהותיה דקב"ה בעלמא והוא הוה מט"ט לא תשכח ליה אבא ואמא ולא תשכח דאוליד בנין משום דלא אצטריך להון ובתר הכי כד אסתלק אתעבר באלישע והיינו דאיכא בין עבור לגלגול דעיבור הוא כד נח רוחא חדא על חד גברא והאי אורחא דעיבור יכולין למיברי תרי ותלת כחדא בחד גברא והיינו רזא דנדב ואביהוא אתו כחדא בפינחס ברזא דעיבור והכי נח רוחיה דאליהו על אלישע והיינו אלישע והיינו יהושע דהא ישע בתרויהון שוין אלא דבחד איכא יה"ו ובחד איכא אל וכו' ויהושע אסתלק בתלת עילאי טובא ברזא די"ה דרמיז לתלת עילאי ואלישע לא אתדבק טובא אלא ברזא דאל דהוא חסד. אי כמי דאלישע אתעלא יתיר מיהושע דיהושע עיקר דבקותיה בי"ה דהוא מלכות אבל אלישע עיקר דבקותיה לעילא ברזא דאל. והכי עדיף טפי למימר משום דכל מאי דאזיל מזדכך טפי. ומהשתא תשתמודע דשפיר שאיל אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי כלומר דבאתדבקות דאדביק ביהושע הוא חד נפשא ובדביקו דאתדבק באלישע יתייחדת נפשא אחרא הא איכון תרי נפשי וכו' משו"ה תשכח דלא נסיב אתתא ואוליד בנין דלא הוה צריכא כגוונא דאליהו וכו'. וכ"ת דהא אמור רבנן פינחס הוא אליהו והוא הוה בזמנא דיהושע והיכי אמרינן דיהושע הוא אליהו. דהא איכא למימר כד עאל פינחס בשבטא דשמעון פרחא נשמתיה ואתדבקו ביה נשמתיהון דנדב ואביהוא והאי נשמתא דהות בפינחס אתדבקת ביהושע וכו' עכ"ל השייך לעניננו. הרי להדיא מדבריו דיהושע הוא אליהו והוא פינחס מיהו דבריו שתומים קצת דנר' מדבריו בתחי' שאליהו היה ביהושע בתחי' וכשנסתלק נתעבר באלישע ונר' מדבריו להדיא שלא הי"ל אב ואם ובא ביהושע בתורת עיבור ומסוף דבריו נר' שנשמת פינחס שהיה לו אב ואם היא שבאה ביהושע. וצריכים אנו לומר דבר דגם בפינחס היה אליהו בתורת עיבור מלבד נשמת פינחס העיקרית וע"י אותו מעשה זכה בנשמת נדב ואביהוא פרחה ממנו בחינת אליהו והיתה ביהושע

ולכן

ולכן זכה בה פינחס להיותו בן אלעזר זרע אל והיא אל של אליהו וגם אמו היתה מיהוסף ובזה היתה נשמת פינחס אליהו ממש א"ל מאלעזר ויה"ו מיהוסף והוא אביו ואמו של פינחס וע"ז קורא אותה נשמת פינחס ולא העיקרית אלא בתורת עיבור כנז' וכיוצא בזה ראיתי בשער הגלגולים למרן האר"י זיע"א שתלה הדבר היות אליהו בפינחס מפני היותו בן אלעזר ויהוסף עכ"פ נקטינן מיניה דמר הקדמה מחודשת כי יהושע ואלישע הם אליהו וזה תיקן יה"ו וזה נתקן בו אל והם אליהו כאשר ירדוף הקורא באמרי קדוש. וגם למדנו כי אליהו לא היה לו אב ואם אלא הוא מט"ט והוא מלאך והוא בא בדרך עיבור באנשים לדיקים ומסתלק וחוזר. ולפ"ז בהיותו בזמן אחאב שכבר מת יהושע ואלישע היה קיים ועדיין לא זכה ברוחו של אליהו ז"ל שנתגשם והיה לאדם וכמ"ש הרב כלי יקר במלכים א' י"ז ד' תנ"ט על פסוק חי ה' אלד"י ישראל. ושנה את דבריו במלכים ב' ב' בדף תל"ה על פסוק ויהי בהעלות ה' את אליהו כתב וז"ל ראיתי כתוב או שמעתי שאליהו מלאך ממש התחלתו מלבא המרום מאותם שקטרגו בילירת אדם ולכן שלחו הקב"ה בהתלבשות גשמי למטה בתחתונים כמו שנתלבשו המלאכים אשר באו לאברהם וכו' וכן אלל לוט כן היה אליהו וכשרלה הקב"ה סילק אותו למעלה כמו שחזרו מלאכי אברהם בו ביום ונתפשטו מאותו התלבשות שהיה להם בעולם הגשמי התלבשות אוירים וכיולא וכו' הן אמת שקשה לזה אומרו לא טוב אנכי מאבותי ולשון וישאל את נפשו למות. וי"ל אבותי קורא לאותם שנתגדל אללם ולשון מיתה הוא הסתלקות שבחם לשוב לאיתנו הראשון וכו' ע"כ דברי הכלי יקר הנז' בקילור:

ב) **והנה** בהקדמה הלזו אשר הורה לנו המגיד הק' כי אליהו זל"ט היה ביאושע ואח"כ נתלבש באלישע ועל שני ישועות הללו אמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ככתוב בד"ק. בזה יובנו לנו כמה דברים יפתחו לנו חמשים שערי בינה בשם אליהו ויאושע ואלישע הנביא. א' בזה יובן לנו למה גאולתם של ישראל תהא ע"י אליהו זל"ט ולא ע"י זולתו. ולפי הנז' הדבר ברור כי הוא שורש הישועות יאושע ואלישע אשר נגזרו משמו. ב' זהו גם כן טעם שישעיהו בן אמוץ התנבא נחמתם של ישראל בכמה מנבואותיו ואמ"ל השי"ת תמיד להוכיח את ישראל ולהשיבם

מדרכם

מדרכם הרעה כאשר יראה הקורא בנבואותיו כי שמו ישעיהו הוא כמו יהושע שהוא אליהו שממנו שורש ישועת ישראל ותשובתם. ולפ"ז מלאנו טעם נכון למ"ש ישעיהו שמעו שמים והאזיני ארץ ובשירת משה כתיב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ וק"ל לרז"ל על השינוי ותירצו כי ישעיה היה קרוב לארץ ע"כ אמר שמעו שמים ומשה להיפך כידוע. ועניינו הוא לענ"ד כי שירת האזינו נאמרה משה לאומרה בתחי' ליהושע שהוא יודיע אותה לבני ישראל ולמען יזכירם בתוכחתה כמ"ש הכתוב בסו"פ נצבים באורך ויהושע וישעיהו הם ב' הפכים כי יה'ו ש'ע הם היפך יש'ע יה'ו. ע"כ משה שהיה מדבר עם יהושע שמתחיל בשם יה'ו היה קרוב לשמים וישעיהו שיה'ו הוא בסוף שמו ע"כ היה רחוק מן השמים וקרוב לארץ שכבר כתבנו בקו' זו הבדל השמות שיש בשם אל או י'ה אם באו בראש התיבה מורה שמתחי' נשמתו מתוקנת ואם בסוף מורה שזכה ע"י מעשיו בסוף לשם אל או י'ה וע"כ גם ישעיהו קטרג על ישראל ואמר בתוך עם טמא שפתים כמו אליהו שאמר קטיגורייא על ישראל ונענש ונתכפר לו עונו כי יש בו משורש אליהו כנז':

ג) **גם** בזה יובן שני מזמורים בתהלים שכתוב במזמור י"ד אמר נבל וכו' כי אלד"ים בדור צדיק מי יתן מציון ישועת ישראל בלשון יחיד וגם אמר בשוב ה' שבות עמו. ואילו במזמור נ"ג כתוב מי יתן מציון ישועות בל' רבים וגם אמר בשוב אלד"ים וכמה שינויים יש בין מזמור י"ד לנ"ג וכולם על שורש ענין אחד וצריך טעם לזה. ולפי דברי קדום האירו לפנינו ב' המזמורים הנז' כי הכתובים הנז' ירמזו על ענין אליהו בהיותו ביהושע ובהיותו באלישע כי בהיותו ביהושוע הוא נגזר משם הוי"ה ובהיותו באלישע הוא נגזר משם אל שהוא אלד"ים כמש"ל באורך ע"כ במזמור י"ג כולו כתיב הוי"ה וכתוב ישועת לשון יחיד וגם כתוב כי אלד"ים בדור צדיק ר"ל שעדין לא היה כי אם שם הוי"ה אבל שם אלד"ים שידעו כי ה' הוא האלד"ים הוא בדור צדיק ר"ל בדורו של אליהו שהיו ס"ר נביאים והיה בהם אליהו ואורי גרם להם. ולכן כתוב ישועת לשון יחיד כי עדין לא בא ישועת ה' גם בשם אלד"ים שהוא ע"י אלישע ולכן לא כתיב לא היה פחד במזמור י"ד כמו במזמור נ"ג והמזמור ההוא ידבר על חטא ישראל בענין עכן אבל במזמור נ"ג הוא

הוא מדבר על זמן נביאי הבעל שאמר נבל וכו' וכולו כתיב בשם אלד"ים ועי"כ כתוב ישועות לשון רבים יהושע ואלישע שכבר נתקן בהם וע"כ כתיב לא היה פחד כי אלד"ים פיזר עצמות חונך הבישות כי אלד"ים מאסם על בושת נביאי הבעל וע"כ המזמור ההוא במזמור נ"ג שהוא גי' אליהו ואחריו אנו שואלים מהשי"ת מי יתן לנו בישועות אליהו ע"כ הוא נכתב אחר נ"ב מזמורים באופן כי ב' מזמורים הנז' יאורו ע"פ דברי המגיד הק':

ד) **גם** בזה יובן דברי אלישע שאמר לאליהו ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ולא אמר לי וכונתו לרמוז על דברי המגיד כי ויהי יש בו אותיות יה"ו שהיו ביהושע ועתה יהיה נא פי שנים ברוחך ע"י אלי שהוא אלישע. ובזה יזכה לרוח אליהו הכולל ב' כוחות יה"ו ואל כמ"ש המגיד הנז' ותיבת נא כמו עתה ודוק:

ה) **גם** בזה ירוח לנו מה שמצינו שנצטוה משה בעת סמיכתו על יהושע שצריך שיעמוד לפני אלעזר הכהן (ולפני כל העדה ויסמוך את ידיו) ושאל לו במשפט האורים לפני ה'. וכן כתיב ויקח את יהושע ויעמידהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו דלמה הזהר דוקא שיהיה לפני אלעזר בעת שאלת האורים ולא אמר סתם שישאל את האורים מאת הכה"ג. ולדבריו ז"ל ניחא כי יהושע הוא חצי של אליהו ועדין לא נגמר בו שם אליהו אשר בו ועל ידו השי"ת מגלה לפונות התו' והעולם ע"כ צריך שילטרף עם אלעזר כדי שע"י שניהם יהיה שם אליהו ויזכו לגילוי אור עיניהם בכחו וע"כ תמלא שם בכתובים כמה פעמים רמוז אליהו בר"ת ובפרט הכתוב ולפני א'לעזר ה'כהן י'עמוד ו'שאל ל'ו אותיות אליהו בר"ת לומר כי צריך הוא להצטרף עמו מפני גילוי אליהו:

ו) **גם** בזה יובן מ"ש משה יפקוד ה' אלוד"י הרוחות לכל בשר ומדוע שינה את תפקידו דלעיל בפ' קרח אמר אל אלוד"י הרוחות לכל בשר האמא כי שם אל הוא אלד"י הרוחות של כל בשר ופה אמר יפקוד ה' אלד"י הרוחות וכו' אמנם כי ה' הוא אלד"י הרוחות לכל בשר. ולפי האמור ניחא כי הם בתפלתם אמרו אל אלד"י הרוחות לכל בשר מפני כי אליהו בעת ההיא היה מלאך בשם אל והוא אלד"י הרוחות לכל בשר יען כי הוא אופן אחד באלך והוא בו נשפע חיים ורוח חיים לכל בשר בכח מלאכו

סנד"ל

סגד"ל וע"כ טרם מינוי יהושע לא היתה מתפשטת חי כל בשר אלא בשם אל שהוא כח מלאכותי שנקראים בו המלאכים ובהיות משה בעולם היה מתלבש בו כל כחות אליהו ועתה שהוא רוצה ליאסף אל עמיו ביקש משה מהשי"ת שיתגלה עם כח אל של אלד"י הרוחות גם יה"ו של אליהו והיינו יפקוד ה' אלד"י הרוחות וכו' ואמ"ל השי"ת קח לך את יהושע כי בו הוא מלובש אליהו וכנז' בדברי המגיד ויהיה אליהו מלוי אל אלד"י הרוחות ה' אלד"י הרוחות:

ז) **גם** בזה יובן אומרו קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו שאין לו משמעות אומרו איש אשר רוח בו דכמה נביאים היו בימיו ולמה הוא נתכנה בשם אשר רוח בו. ולדידן ניחא כי אליהו הוא מקור הרוח ושלטה בו רוח ה' כדכתיב ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע וכן כתיב נחה רוח אליהו והוא נקרא איש אשר רוח בו ר"ל שיש בו כח רוחני והוא יהושע שהיה מלובש בו כח רוחני שהוא אליהו:

ח) **גם** בזה יובן לנו טעם מחלוקת ר"א עם ר"י בכמה דברים בש"ס ובפרט בענין גאולתם של ישראל במס' סנהדרין בפ' חלק וכן נחלקו אם ישראל עושים תשובה אם נגאלין אם לאו והכל הוא לסבת אלעזר ויהושע הם שמות נגזרים מאליהו וכבר כתבנו למעלה כי בחי' אל שבאליהו היא בחי' אחת ויה"ו בחי' אחת ואליהו עשה שלום ביניהם ונתחברו בשמו שניהם. וע"כ תמצא במס' מליעא בפ' הזהב בסופו אחר מחלוקת ר"א ור"י בתנורו של עכנאי עמד ר"י אמר ולא בשמים היא אשכחיה ר' נתן לאליהו ואמ"ל קוב"ה מאי קאמר ואמ"ל נלחוני בני וכו' ע"ש בש"ס וענינו הוא כי אלו הם כמו אליהו עצמו ע"כ אשכחיה ר' נתן לאליהו לראות מה בפיו ואמ"ל נלחוני בני וכו' וענינו הוא כי ר' יהושע הוא שאמר לא בשמים היא והוא מסורש שם יה"ו שהוא הוי"ה ור' אליעזר הוא מסורש שם אלד"ים והמלאכים נקראים בני האלד"ים כי כולם יש בשמם אל כנז"ל וישראל נקראים בנים לה' כי כולם יש בשמם י"ה כנז"ל והיינו נלחוני בני היינו בני הוי"ה שהוא ר' יהושע שנלח את הבת קול שאמר לא בשמים היא וכבר כתבנו מזה למעלה אין צורך לכפול הדברים והמבין יבין כמה ענינים בזה ומחלוקותם הוא מפני אות יו"ד שמשותפת לשניהם באליעזר

באליעזר וביאושע ע"כ הם מחולקים בדעותיהם בכמה דברים כי יו"ד מצטרפת עם ש"י ועם יה"ו מר אמר חלי ומ"א לי היא:

ט) **גם** בזה יובן למה גאולה ראשונה ע"י יאושע הוא שהנחיל את הארץ לישר' ובימי גלות בבל היתה על ידי עזרא וגאולה אחרונה ונחלת הארץ ע"י אליהו זל"ט לעת"ל כי יאושע הוא פלגא דאליאו וגם ר' אלעזר הוא פלגא דאליאו ואלעזר הוא שורש עזרא כי הוא אלעזר וכולם לא נתקיימו ולא קדשו לעת"ל רק גאולה אחרונה תהא ע"י אליאו כי אז יהיו שוים בקומתם ובלבושים ר' אלעזר ור' יאושע ויתייחדו ויהיו כולם בקדושה חדא אריכתא ויש לנו אריכות בזה כי גאולת בבל היתה בשם אל וע"כ ארז"ל שמות המלאכים עלו עמהם מבבל כי המלאכים נגזרים משם אל כנז"ל ואין כאן מקומו כי הענין ארוך וע"כ היתה ע"י עזרא שהוא אלעזר וגאולת מצרים היתה ע"י שם י"ה עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה:

יו"ד) **גם** בזה יובן קנאת יאושע באלדד ומידד ואמ"ל למשה אדני משה כלאם ואמ"ל משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים וכו' וכל הענין כי יאושע להיות בו שורש מאליאו שקנא בנביאי הבעל ע"כ עתה קנא לאלדד ומידד שחשב אותם לנביאי הבעל כיון שנתנבאו שלא ברשותו של משה וע"כ אמ"ל כלאם ר"ל שיהיו כלאם כמו נביאי הבעל שהיו כאלמים ואין קול ואין עונה ואין קשב וע"כ אמ"ל משה המקנא אתה לי ר"ל שקנאתך לא תהיה בעבורי כי אם שקנאתך עתידה שתהיה לכבוד שמים ע"כ אמ"ל ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם כמו אלה ולא יהיו כנביאי הבעל וע"כ המקנא אתה לי ומי יתן הוא ר"ת אליאו לומר לו שאליאו הוא שעתיד לקנאות בדבר הנבואה ולא הוא ויתכן שמפני שאמר משה מי יתן כל עם ה' נביאים ע"י יאושע נתקיים דברו בימי אליאו שהיו ס"ר נביאים מוכיחים את ישר' ולא נתנבאו דבר לדורות וכמ"ש במדר' רות הוב"ד למעלה והם ס"ר נגד כל עם ה' שהיו ס"ר ויתכן שגם בני הנביאים שקנאו באלישע ואמרו לו היום לוקח ה' את אדונך מעל ראשך ואמרו במדרש הנז' ואין נביאים פחות משנים יתכן כי ה' עשה כואת לאלישע שיצערו אותו שני בני הנביאים בלקיחת אדונו מעל ראשו יהא כי יען בהיותו ביאושע נתכבד במשה ואמר

ואמר אדוני משה כלאם על שני נביאים אלדד ומידד עתה באו אלו מן השמים ואמרו לו לאלישע שהוא יהושע ה' לוקח את אדונך מדה כנגד מדה ואמ"ל אלישע גם אנכי ידעתי החשו יתכן שרמז להם שעתידים להיות אלמים וכמ"ש רבינו האר"י זיע"א דהנהו תרי אלמי דהוו בשבבותיה דר' יוחנן דהוו מרחשן בשפתותיהם ובעי עלייהו רחמי ואשתכח דהוו גרסי ספרא וספרי וזה היה מפני שהיו באלדד ומידד ובעניותין במ"א הארכנו בזה ע"כ אמ"ל אישע החשו שעתידים להיות אלמים וכמ"ש האר"י זיע"א על אדוני משה כלאם אותיות כאלם שיהיו אלמים ונתקיימו דבריו בהנהו אלמי ע' בד"ק בשעה"ג ואפשר כי בני הנביאים הנז' הם ממקורם של אלדד ומידד ע"כ אמ"ל החשו לשנות בלחישה:

יא) **גם** בזה יתורץ מה שהק' בזוה"ק דאיך יאושע מת והלא בשעת מתן תורה נעשו כל ישראל חירות ממלאך המות ויאושע לא היה בשעת עשיית העגל. ותירצו דהעולם נידון אחר רובו שכיון שחטאו חזר עליו של נחש וכו' כידוע מדברי הזוה"ק. ולפי דברי המגיד נתישב שפיר דסו"ס יאושע חלק ממנו שהוא אליאו חי וקים מפני שלא חטא בעגל:

יב) **גם** יתכן שגם ר' יאושע ן' לוי שנכנס חי לג"ע הוא מפני היות בו חלק מאליאו בהיותו ביאושע ונק' בן לוי על שם אליאו שהוא פינחס דאתי משבט לוי. ובזה ידוקדק מה שאמרו גבי ריב"ל דאי אתשיל אשבועתיה ליהדר וכו' והדבר ק' דאם עתה אינו רוצה להתחרט איך יעבירוהו על שבועתו ובודאי שהוא אינו מתחרט ואם נאמר שהוא מפני דהוי כנשבע על דבר שאינו שלו לימלו א"כ למה אי לא אתשיל לא ליהדר. ולדברינו נכון כי כתב האר"י זיע"א כי אליאו שהוא פינחס פגם בענין הנדר שלא התיר ליפתח הנדר וע"כ ארז"ל לפנים ה' עמו ולא עתה מפני הענין ההוא וגם אליאו נכשל בהיותו בחיאל בית האלי' שהוא אליאו ומעל בחרם יריחו ובנה יריחו ואח"כ נתקן באלשע שהוריד על המזבח ע' בד"ק בשה"ג פל"ב ע"כ ריב"ל שהיה בו חלק מאליאו המתוקן שלא נפגם בנדר נכנס חי. ע"כ אמרו אי לא אתשיל אשבועתיה א"כ אין עליו עון שלא התיר לבת יפתח הנדר כי אינו חפץ במכשלה להתיר את הנדר ובזה נתקן כל הפגם לאליאו ובזה זכה ריב"ל ליכנס לג"ע חי:

יג) **גם** בזה יובן עיקר שם יהושע בן נון שנקרא בין בחיריק ולא בן בצירי כאשר כל אדם תמה לדברי המגיד כיהא כי אליהו מתגלה בכל מוש"ק לבשר הגאולה כי בשבת לא אתי משיח וכמ"ש הראשונים זיע"א. וגם כתב בס' מג"ע בשם רז"ל כי אליהו בכל מוש"ק יושב תחת עץ החיים וכותב זכיותיהם של ישר' באופן כי זה מוסכם ופשוט ביאת אליהו בכל מוש"ק והנה בכל השנה יש בה נו"ן שבתות ובנו"ן שבתות אומרים הבדלה בחונן הדעת ואז מתחונן האדם בשכלו בחכמת אליהו וכתב בס' עולת תמיד בכונת ההבדלה שע"כ מסתכלין בצפרניים לעורר כח הלב כי הצפרניים הם מותרות הלב ואובנתא בליבא תלי. א"כ ע"כ נקרא יהושע בן נון בחיריק לומר שהוא מעורר הבינה והתבונה בנו"ן שבתות השנה ע"י כוס ההבדלה שאומרים עליו כוס ישועות אשא לרמוז על יהושע ואלישע תרי לטיבותא: וקרוב מאד לומר כי מ"ש רז"ל נו"ן שערי בינה נבראו בעולם היינו נו"ן שבתות השנה כי עולם ושנה ונפש אחד הם כמ"ש בס' יצירה וגם בנו"ן שבתות השנה יבוא אליהו לעורר בינה להבין הפרשה של אותו שבוע והיינו נו"ן שערי בינה היינו נו"ן פרשיות הנקראים בנו"ן שבתות השנה ולריכים בינה להבין הכתוב בהם והם סודם לנו"ן ש"ב לפי פשטן ש"ד ומ"ש רז"ל כי משה לא זכה לשער הנו"ן כי סוף פרשה של וזאת הברכה איכא למ"ד דיהושע כתבה ואפי' מ"ד משה כתבה היה כותב בדמע כידוע מדברי רז"ל לכן משה לא זכה להשלים שער הנו"ן אבל יהושע תלמידו זכה לגומרה של תורה ולכן נקרא בין נון ר"ל בינה מלשון בין תבין את אשר לפניך והיינו בי"ן נו"ן ר"ל שנותן תבונה לישראל בנו"ן שבתות השנה. ויתכן שגם נקרא נער לרמוז נ' ע"ר כי כתבו ז"ל בשם חכמי אשכנז כי רוב בני אדם הם מתעוררים במו"ש מפני שאז מתגלה אליהו שהוא חי ושינה אחד מששים במיתה וגם דוד מלך ישר' חי ע"כ רוב בני אדם לא יבא להם שינה במוש"ק והיינו נער נו"ן שבתות ע"ר עם ישראל וק"ל:

יד) **גם** בזה יובן מ"ש רז"ל אפי' אמרה יהושע בן נון לא צייתנא ואילו אליהו אמרה אם יבא אליהו ויאמר שהלכה כשגדל חליצתה כשרה שומעין לו והענין כי יהושע אינו אליהו בלם אלא תחילתו אבל אליהו הוא שלם בב' חלקים אל ויה"ו יהושע ואלישע וכמש"ל בתחילת הקונטרים:

טו) **גם** בזה יובן למה היה הדבר שנימולו כל ישראל ע"י יהושע וגם הודיענו הכתוב שהיה גבעת ערלות וקרא למקום ההוא גלגל כי הוא יהושע הוא אליהו מוזהר על מילתם של ישראל וקבע מקום למילתם אל גבעת הערלות כשם שאליהו קובעים לו מקום לראות הערלות וקרא למקום ההוא גלגל על שם עדות איהו שהוא מעיד על המילה ופומא דאסהיד דישראל עובו הוא יסהיד דישראל מקיימין כנז"ל וגלגל הוא רומז על ב' עדים שמעידים על המילה וכל גל הוא עד כמש"ה ויעקב קרא לו ג"ל ע"ד וכבר כתבנו לעיל כי עדות אליהו שמעיד על המילה היא כשנים כי הוא נקרא פי שנים והרחבנו הדבור למעלה וע"כ סיפר בשבחן של ישראל ואמר היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם כי ע"י המילה יסתלק הקטרוג מעל ישראל. וראיתי במד"ר פ' בא רבנן אמרין כי יהושע הוא אשר מל את ישר' במצרים ע"ש כי הוא אליהו מלאך הברית והוא המוהל בראשונה ובשנית:

טז) **גם** בזה יובן טעם לקריאת מילת הבן בשם ישוע הבן כדאיתא במס' סנהדרין קול ריחים ופירשו שם התוס' לחד פירושא דהיינו מילת הבן וקראוהו ישוע הבן מפני שיהושע שהוא אליהו יבוא על המילה להושיעו ולרפאתו ויהושע נקרא בשם ישוע בן נון בדברי הימים ע"ש:

טוב) **גם** לפי מ"ש לעיל דיהושע בן נון יש בו חלק שלא מת והוא חלק אליהו שהיה מלובש בו לפי דברי המגיד הק'. בזה יובן לנו ענין יהושע שנתעצלו ישר' בהספדו וגעש עליהם ההר לקוברם כדאיתא בש"ס ובמד' רבה ועניננו הוא כי ישראל אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו והבינו שהוא חי לעולם ע"כ לא הספידוהו ונענשו בזה משום דסילוקו של צדיק אע"פ שלא מת ראוי להספידו וכמו שראינו באלישע שהיה מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו וע"כ נתמעטה מהם הנבואה כדאיתא במדר' רות ע"פ ויהי בימי שפוט השופטים שדרשו מפסוק עצלה תפיל תרדמה שע"י שנתעצלו בהספדו של יהושע נתמעטה הנבואה וסמוך לו דרשו ע"י שנתעצלו בימי אליהו לעשות תשובה רבתה הנבואה וזה מורה כי שורש אחד לאליהו ויהושע ועל שניהם אמר הכתוב עצלה תפיל תרדמה וכן נמי בזוה"ק פ' ויקרא דכ"ו אמרו שם כי משה מסר את התורה כולה ליהושע והוא הגדול שבתלמידיו ואליהו הוא תלמידו

תלמידו בסוף יומיא ויתקיים בו הוא יהיה לך לפה שהוא מזרע אהרן והוא דוגמא של אהרן וכן כמ״ש בשה״ג כתב כי יהושע היה רב למשה כשא״ל הקב״ה רב לך ונסתמו ממנו מעינות החכמה כמ״ש רז״ל. וגם אליהו הוא רב למשה בבואו בגלגול בכל דור ודור הוא מקבל תורה מאליהו והיינו רב לך הרי כי שניהם שקולים וכן בר״מ פ׳ פינחס אמרו על פסוק ויהושע היה לבוש בגדים צואים האמור ביהושע הכה״ג ואמרו שם דלא הוה מלי לסלקא לעילא וכו׳ וכה״ג הו״ל לאליהו שהוצרכו לו בגדים לעלות למעלה וכמש״ה ויעל אליהו בסערה השמים מכל הני מימרי דרז״ל נר׳ דשם יהושע ושם אליהו שורש אחד להם וממקור אחד חוצבו ולפי דברי המגיד הנה נכון דיהושע הוא חצי שמו של אליהו העיקרי ולכן נתעללו ישר׳ בהספד יהושע כי חשבו שלא מת ונתמעט שכלם שכן אמ״ל אליהו לאלישע שיזכה לשכל גדול אם תראה אותי לוקח מאתך יהי לך כן וכן ארז״ל כי ג׳ מאות הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה והוא מפני שלא ראו אותו בעת סילוקו וקמו על יהושע ובקשו להרגו עד שהחזירן עותניאל בן קנז בפלפולו והיה עותניאל עם יהושע אליהו שלם ודוק:

יח) **גם** בזה יובן דבר תמוה שקודם שהזכיר הכתוב במלכים ב׳ שם אליהו כלל ולא דבר בו הקדים הכתוב תחי׳ בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו בבכורו יסדה וכו׳ כדבר ה׳ אשר דבר אל יהושע וסמוך לו כתוב ויאמר אליהו אל אחאב ומה ענין זה שהזכירו פה טרם הזכרת אליהו ולפי דברי הקדוש הנז׳ ניחא כי רצה הכתוב לרמוז לנו כי בעת ההיא נתעורר כחו של יהושע וגם כחו של אליהו כאחד ורצה לרמוז לנו כי כמו שדבר ה׳ אל יהושע כן היה פה דבר אליהו מפי ה׳ לאחאב הגם שלא נזכר פה שהיה דבר ה׳ לאליהו לומר לאחאב הודיענו הכתוב כמו שיהושע קילל את יריחו והבונה אותה והוא מעצמו קיללה והכל הוא מפי ה׳. כן נמי דבר אליהו אל אחאב שאמר אם יהיה השנים האלה טל ומטר הוא דבר ה׳. וכל שכן לפי דברי האר״י זיע״א שכתב כי חיאל בית האלי הוא אליהו כמ״ש בשה״ג פ׳ ל״ב יבוא מדוקדק כדבר ה׳ אל יהושע כי הוא אשר והוא שרי בהיותו ביהושע קילל הבונה ועתה הוא הבונה והשעה היתה צריכה לכך כדי לתקן חטא בת יפתח שלא התיר לאביה וכמש״ל בשם האר״י זיע״א לך

נא לאה בשם"ג ותבן שם:

יט) גם בזה יובן מ"ש יהושע לישראל בלאתם מן הירדן בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם והורש יוריש מפניכם דלמה כינה את השי"ת בתואר אל חי ברש לפי הקדמה הנז' יע"ן כי אליהו בהיותו מתוקן ויפר הוא נקרא אל חי כי הוא יונק מן יסוד לדיק הנקרא אל חי ועושה נפלאות בכחו וע"כ אליהו הוא חי כי הוא יונק משורש אל חי ולכן אחר המילה מברכין על הכוס ואומרים בשכר זאת אל חי חלקנו לורנו לוה להליל ידידות שארנו משחת והם מתפללים בשם אל חי לורנו על כח יניקת אליהו אשר בעולם הילירה העומד בשעת המילה ומתפללים בכחו ואז הוא נקרא אל חי אבל בהיותו אליהו פגום היה בחיאל בית האלי ונהפך אל חי לחיאל שכן כתב רבינו האר"י זיע"א בשעה"ג כי חיאל הוא אליהו שנתחלף ה"א בחי"ת ע"ש פ' ל"ב ולכן בהיותו מתוקן הוא יונק מן אל חי שהם אותיות אליהו ובהיותו פגום נקרא חיאל ובהיותו נקרא חיאל היה נגד יהושע והיפך דעתו כי בנה את יריחו שגזר יהושע שלא לבנותה וע"כ עתה יהושע בעת גדולתו היה יונק מן אל חי מן אליהו המתוקן ע"כ אמר בזאת תדעון כי אל חי המתוקן בקרבכם והורש יוריש כי הנסים נעשים על ידו של אליהו:

ב) גם בזה יובן למה אליהו שהוא חיאל בנה את יריחו והגם שהאר"י ז"ל כתב מפני שפגם בנדר במה שלא התיר נדר יפתח עכ"ז למה דוקא בענין זה של יריחו הוא שהיה לו לתקן אבל לפי הנז' יתוקן הענין כי גזרת יריחו היתה מידו בהיותו ביהושע והוא אסר והוא התיר וקבל על עלמו הקנס שגזר יהושע. ואפשר שהיה לורך שעה בנין יריחו מפני שיש בה איזה חלקי קדושה שעתה נתקנו כי היא נחרמה בעון עכן שמעל בחרם ועכן עלמו נאמר עליו יעכור אותו ה' היום הזה. היום הזה הוא עכור ואינו עכור לעוה"ב. ע"כ גם יריחו עתידה להתקן אלא שבעת ההיא עדין לא נתקנה כראוי בימי יהושע ובימי אליהו שהוא חיאל הגיע עת לתקנה. וע"כ תמצא שרז"ל אמרו מיריחו היו שומעין קולו של כ"ג וכו' מיריחו היו מריחין ריח פטום הקטרת וכמה מילי דקדושה כידוע כי כל דבר של קדושה מתחילתו מתקנאת בו הסט"א ואח"כ ברוב הימים בעת תקונו נותנים לסט"א חלק מה כשעיר עזאזל ומסתלקת והולכת לה ממקום ההוא ומתעוררי קדושתו. ולענ"ד

שזה

שזה כיון רשב"י באד"ר קדישא שאמר על היכון חבריא דאסתלקו משום דכתיב בבכורו ייסדנה וכו'. והדברים לפי פשוטן קשים לשמוע איך ידמה הענין לבנין יריחו ואין בידי ס' הדרת מלך לראות מ"ש. ולדברינו מתוקן כי הזוכה לרוח הק' צריך שיתן פדיון נפשו מפני הקטרוג וכמו יריחו שמפני תקנתה כי כל חרם קדש קדשים הוא לה' ע"כ רצו בימי אחאב מן השמים לתקנה ע"י אליהו זל"ט כי אליהו מקרב את המרוחקים בזרוע ומביאם אל הקדש פנימה. וע"כ בנה את יריחו והוא עצמו החרימה בהיותו ביהושע גזר ועתה תיקנה זה נלע"ד נכון בענין זה ואם שגיתי אתי משוגתי תלין. ומה נעים זה הענין שמיכת ברכת הריח והברכה של מאורי האש במוש"ק כי אליהו בנה יריחו ונפגם ונתקן בירידת האש על המזבח וכמ"ש האר"י שם ע"כ במוש"ק בגילוי אליהו עושים זכר לשניהם לפגם ולתקון. ובתולדה זו שכתבנו ע"פ האר"י כי אל חי ירמוז על כח יניקת אליהו מאל חי יובן לנו סדר הכתוב והיה מספר בנ"י כחול הים והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי. וענינו הוא כי מט"ע וסנד"ל נקראים בשם מ"ש פ"ר הנז' בדברי האר"י והמג"ע ז"ל יאמר הכתוב והבטיח כי זכות של מספר בנ"י שהם מט"ע וסנד"ל הנז' זכות הגדתם טובה על ישראל יהיה רב עד מאד וע"כ ר"ת היס אשר לא ימד ולא הוא אליהו שהם מליצי יושר על ישראל גם בהיותם בלתי רצונים ואפי' אשר יאמר להם לא עמי אתם שח"ו הם פגומים ואין מעלים מ"ן למעלה להיות נקראים עמי ביחוד קוב"ה ע"י שני המלאכים הנז' עכ"ז יזכו להיות נקראים בני אל חי והיינו העלאת מ"ן ע"י אליהו לבדו הכרוב האחד וכמ"ש הרב מק"מ ז"ל הוב"ד למעלה בתחי' הספר בני זיווג ויחוד הנעשה באל חי לבדו שהוא אליהו והוא המדרגה היותר קטנה שבאליהו בהיותו נקרא יונק מאל חי ע"ש וע"כ בהיותו פגום גם אל חי נהפך ונקרא חיאל ודוק שכן כתב המק"מ בשם הרמ"ז דאף אם יפגמו ולא יהיה יחוד ע"י שניהם יהיה ספק בכרוב האחד הוא אליהו זל"ט להעלות מ"ן. (א"ה יחז"ה יש לרמוז בכתוב הנ"ל עפ"י מה שזכורני מ"ש הקדוש מהר"ל מפראג בס' נצח ישר' בתחילתו שכתב כי הגלות בעצמו הוא אות ומופת גדול לגאולתם כי אין ספק שהגלות שינוי ויציאה מן הסברא כי האלי"ת עשה ותיקן שכל אומה במקומה הראוי לה וכן ישר' ג"כ במקומם המסור להם

וגלותם ודלותם ושפלותם הם מוכיחים שישובו למצבם הטבעי כמאז כי כל דבר טבעי בשינוי יציאתו מטבעו הוא מוכרח משינוי יציאתו לשוב לשורשו וכל עוד שישתנה יותר עד קצה האחרון הוא מוכח קירוב חזרתו לטבעו עס"ב להבות דב"ק. וזהו ממש כונת הכתוב שבמקום אשר יאמר להם לא עמי מזה עצמו מוכח שיאמר להם בני אל חי:

כא) גם יתכן כי לטעם שכתב הרב הנז' כי היה אליהו ביאושע ע"כ נקרא בשם אליהו הנביא כי נבי"א הוא ר"ת א'לישע י'הושע ב'ן נ'ון למפרע כי בתחי' היה ביאושע ואח"כ באלישע ע"כ באותיות נביא קודם יאושע בן נון ובסוף אלישע:

כב) גם בזה יובן כונת הפסוק בישעיה ואמר ביום ההוא הנה אלק'ינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. דהפסוק כפול ואין לו קשר ומשמעות וגם בתחי' הקדים אלק'ינו לתיבת זה ובסוף הקדים זה לתיבת ה' ומה ענין השינויים הללו. ואולם ירמוז הכתוב על שני ישועות שיש לאליהו אחד בשם אל אשר בו ואחד בשם יה"ו שבו והא ודאי כי ישועת שם אל לא הדמה לישועת שם יה"ו וע"כ אלישע לא עשה נס לרבים כי אם ליחידים והנס שזכה לפי שנים של אליהו כנז' עכ"ז לא נתגלה בו כ"א שם אל אבל יאושע שזכה לשם יה"ו הושיע לכל ישר' וגם הוא תשועת עולמים לכל ישראל וכן כתיב ישר' נושע בה' דהיינו יה"ו תשועת עולמים אבל בשם אל הוא מסתתר ישועה נסתרת כנז' בישעיה אל מסתתר ע"כ לעת"ל בגילוי אליהו והמשיח ובילע המות לנצח ע"י אליהו שיהיה ע"י תה"מ בהם אומרים ישרא ביום ההוא הנה אלק'ינו זה רומז על נפלאות שעשה אליהו בשם אל גם בהיותו מסתתר בעולם המלאכים ורק כחו הוא שנגלה בנסים שהיה עושה ע"כ הקדים אלק'ינו לתיבת זה כי מפעולותיו נתודע מציאותו וקוינו לו שהוא יעמוד עוד ויושיענו ויבא לגאלינו והדר קאמר על העת היא שהוא בביאתו שאז נרגש ונמצא אליהו בכל בחינות הוית'ו זה ה' קוינו לו הרי ראינו אותו את מה שקוינו והוא ע"ד הכתוב זה היום שקוינוהו מצאנו ראינו ובכן נגילה ונשמחה בישועתו וכבר כתבנו לעיל בשם תקוני הזו"ח כי בסוף יומיא יתגלה אליהו לכל ישר' אית באורח שכל ואית במחשבה ואית בגופא ע"כ בראותם אותו בגופא יאמרו הפסוק הנז' והוא רימז על ישועותיו

שבשם

שבשם יהושע ובשם אלישע. והם הנסתרות שבשם אלקינו והנגלות שבשם הוי"ה:

כג) גם בזה יובן המשך הכתובים זכרו תורת משה עבדי וכו' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וכו' פן אבוא והכיתי את הארץ חרם. דחרם זה מאן דכר שמיה והול"ל פן אבא ואשים הארץ לשמה גם מהו אומרו זכרו ולא אמר שמרו תו' משה עבדי דהעיקר הוא השמירה וגם אחר שאמר זכרו הול"ל פן אבא וכו' ולא אחר הנה הנז'. אמנם הענין הוא ע"פ מ"ש לעיל בשם רשב"י זיע"א באד"ר שאמר על איגון תרי חבריא אשר נסתלקו משום דכתיב בבכורו ייסדנה וכו' ותו דלא עאלו ונפקו וכו' משמע דאי עאלו ונפקו לא הוה מתרחיש להו מידי וקשה דאיך יעלו וינפקו דבפעם ראשונה ח"ו מסתלקים ואיך יזכו למיעל ולמיפק ע"כ כר' לענ"ד דהזוכה ללמוד ס"ת ע"י אליהו זוכה דעאל ונפק שהוא מקבל יסורין בעדו ומכפר את כל הגזור עליו ובאד"ר לא היה אליהו זל"ע ועל כן נסתלקו ולכן אחר סלוקם אמר רשב"י תמהתי על ההוא חגיר חרבן שהוא אליהו שהיה חגור במתניו באזור עור להגן על כל צרה כידוע מאור החשמל וכתנות עור של אדה"ר שמגינים מן המקטרגים ולכן פגעה בהם מדה"ד ע"כ אמר הכתוב זכרו תורת משה עבדי ר"ל שתזכו ללמוד בתורה פעם ראשונה ושניה כי אי אפשר לזכור אלא מה שלמד וע"כ הבטיחם הנביא כי יעלו וינפקו ויזכרו מה שלמדו ולא יסתלקו מפעם ראשונה יען כי הנה אנכי שולח לכם וכו' והוא ילמד אתכם תורה ויסיר כל ספק וכל קושיא ולא תקלנו בטעיה ואני עושה לכם הטובה הזאת לשלוח את אליהו כדי שלא אביא את הארץ חרם כמו שהיה באיגון חבריא שפגע בהם חרם יאושע בבכירו ייסדנה יען כי אליהו כבר תיקן את החרם הנז' בהיותו בחיאל בית האלי ומן הוא והלאה נעשה שמו אליהו כנז' בדברי האר"י זיע"א ע"כ חוזרים וכופלים הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא כנז':

כד) גם בזה יובן מ"ש הכתוב גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני. וכתבו ז"ל בשם הק' מהר"ש מוסטרופולי בסו"ס קרנים כי ר"ת עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני הוא יהושע למפרע וכתוב בשמו הק' דברים פלאים. ועתה לדברינו נתישב הענין כי אליהו סובל יסורי ישר' וע"כ

, וע"כ אמר ינחני במעגלי צדק למען שמו שהוא אליהו שכולל שמו ית' וע"כ גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי שם יהושע עמדי והוא בהיות אליהו מתלבש ביהושע והוא יושיענו כנז':

כה) **גם** בזה יובן מה שקראו אחאב לאליהו עוכר ישראל כי ידע כי בבנותו את יריחו הוא בא לתקן ענין אשר נגזר עליו יעכרך ה' היום הזה ודרז"ל היום הזה הוא עכור ואינו עכור לעולם הבא ונתקן עתה בבנין יריחו אשר בנה אליהו וביטל החרם ע"כ אמ"ל אחאב בדרך גנאי האתה זה עוכר ישראל ר"ל אתה שתקנת אותו יש בך חלק ממנו שהיה עוכר ישראל ויען כי עכן הוא משבט יהודה שהוא יה"ו ועכר את ישראל שהם אל עתה ע"י אליהו תיקן את ישר' ויהודה בשמו שרומז ליהודה וישראל כנז"ל. ובזה יובן מ"ש עכן בהתודותו והנם טמונים בתוך האהלי כי אות ה' של האהלי היא יתירה והו"ל למימר בתוך אהלי ולמה אמר האהלי וגם למה שרפו אהלו באש ולדברי רבינו האר"י זיע"א יתכן שרמז באומרו האהלי לרמוז על בית האלי וכאילו אמר שהם טמונים בשורש בית האלי ולכן הוסיף בו ה"א הידיעה להורות שאינו אהל ממש אלא אותיות של האלי' שהוא בית האלי וע"כ רמוז בענין עכן שם אליה"ו בתיבות ל'שבטיכם ו'היה ה'שבט א'שר י'לכדנו ה' ויש בו ר"ת אליה"ו וכן במלחמת העי נרמז שם אליה"ו בכמה מקומות להורות כי אליה"ו היה בעת ההיא להציל את ישר' מן החרם. ואפ' שגם מ"ש רז"ל שתפלת אברהם גרמה לישראל שלא כלו על ידי מלחמת העי ממ"ש הכתוב ויט אהלו בין בית אל ובין העי ויקרא שם אברם בשם ה' היינו כי אברהם התפלל בשם אליה"ו זל"ט. וזה לענ"ד רמוז בכתוב ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלו וכו' ויקרא בשם ה' דלמה הוסיף לומר ויקרא בשם ה' אחר שכבר אמר ויבן שם מזבח לה' אלא הוא הדבר כי אברהם ביקש וקרא שם אל עם ה' ויהיה אליהו וזה ע"י היותו מקדם לבית אל שהוא אל ובהתעוררות הזה שעשה עורר כח אליהו על המקום ההוא מקריאתו עוד בשם ה' ע"כ השתדל אליהו בתיקון עכן וקלקול שקלקל את ישראל במלחמת העי. ולדעתי כי זה הענין הוא מוכרח בכתובים וק"ל (א"ה יהז"ה הראשונים דרשו במ"ש בזוהר פינחס שקול ודיבור של התפי' הוא יוצא מן ע'ול ר'יאה מ'רה כ'בד ל'ב ה' מוצאות הפה כמו דכתיב ויהי הוא טר"ם כל"ה לדבר והנה רבקה

יוצאת

יוצאת שהכוונה שהם רמוזים בתיבות אלו עה"ס כל"ה ע' בדב"ק ולפי דברי הרה"ג המחבר יצ"ו יבא ע"ן שרמוזי' או בפסוקי אליעזר עבד אברהם דכיון דהתפי' בכח אליהו וכמו אברהם שעורר כח אליהו גם אליעזר ובפרט לפי מ"ש הרה"ג המחבר יצ"ו שאליעזר הוא ג"כ שורש מאליהו ולכן ס"ת טחול מרה ריאה כבד לב ה' ע"ה גימט' אליהו וק"ל:)

כו) **גם** בזה יובן מ"ש ישראל בשירת הים עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלק"י אבי וארוממנהו. שרצו ישר' לשיר שירתם גם ברמז לכבוד אליהו שעשה עמהם הסי"ת נסים ע"י וגם קריעת ים סוף היתה על ידו כמ"ש לעיל בהוכחות גדולות כי אליהו הוא שליט בשמים ובארץ בכחו ית' כמ"ש בזוה"ק והוכחנו כי קריעת הירדן היתה ע"י אליהו שקרע אותו באדרתו הוא כקריעת ים סוף וסמכנו את הדבר באותות ובמופתים ע"כ אמרו ישראל עזי וזמרת יה ויהי לי לישוע'ה אותיות ליהושע לרמוז על אליהו ביהושע כי שם י"ה הוא רמז ליהושע וגם זה אלי רמז על אליהו ואנוהו רמז לאלישע שזכה לפי שנים והיה מתגאה בכבודו של רבו גם אנוהו לשון בית שעשתה לו השונמית גוה בית מטה ושלחן וכסא ומנורה ועליה לשכב שמה. וגם אמר על אליהו אבי אבי כאשר עלה בסערה השמים כדכתיב והוא מצעק אבי אבי ואז עלה למרום והיינו אלק"י אבי וארוממנהו לשון סילוק וכל זה לרמוז על אליהו בהיותו באלישע הרי כי בפסוק הנז' רמזו בשירתם על כל חלקי אליהו הנז':

כז) **גם** בזה יובן ענין שלוהו משה ליהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק דלמה נבחר הוא דוקא להלחם בעמלק ולא אהרן. אלא נר' דעמלק אחז"ל שהיה חותך ערלתיהם של יש' וזורק כלפי מעלה כמ"ש רז"ל והנה שיש' נימולו בצאתם ממצרים וגם במרה פרעו כמ"ש רז"ל אפ' דהיה נוטל של ערב רב והיינו הנחשלים אחריך שהיו מונחים בסוף מחנה ישר' וע"כ אותיות של הנחשלים הוא נח"ש מיל"ה ויהושע הוא אליהו המקנא על הברית ע"כ נצטוה יהושע לבחור אנשים מהולים כהוגן להלחם בעמלק והיינו דכתיב ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב ר"ל בשבת החרב של המילה שהוא עתיד למול את בנ"י ע"י חרבות צורים כי הוא אליהו והוא עתיד למחות זרע עמלק וע"כ כ' ושים באזני

יהושע

יאושע שנתגלה לו הסוד הזה כי לעתיד מחה אמחה את זכר עמלק מי שנלחם עתה הוא ימחה את זכר עמלק. ובזה יובן ענין מ"ש רז"ל דכרכין המוקפין חומה מימות יאושע בן נון קורין בט"ו באדר ולמה תלו הדבר בימות יאושע בן נון ולא זולתו והמפו"ל הרגישו בזה ויישבו. ולענ"ד הטעם כי יאושע נרמז בשמו הגאו' מעמלק שתהא בשם י"ה. ע"י שאמר לו משה יה יושיעך מעלת המרגלים. ובא בשם י"ה להושיע את ישר' מעמלק וגם קריאת המגילה י"ד וט"ו רמוזים בפסוק כי י"ד על כס י"ה בשמו של יאושע שיש בו י"ה ובמ"א הארכנו ע"כ תלו הקריאה של ט"ו בחומה המוקפת מימות יאושע בן נון. וכן תמלא כי כל תנאי של דין כרכים ומוקפין הצריכים להקרא כרך או מוקף נזכרו בש"ס מגילה בשם ריב"ל כי שמא גרים להיות קריאת המוקפין שהיא קריאה של ט"ו על ידו והכל הוא מפני שאליאו הוא הנוקם נקמת ברית. והוא יאושע כמוהו וע"כ שושן שהיא כנגד אותיות ששון שדרשוהו על המילה כמ"ש רז"ל ששון זו מילה כדכתיב שש אנכי על אמרתך קורין בט"ו ועיירות המוקפות חומה מימות יאושע בן נון שהוא רומז על עריות המוקפות חומה שלא היה בהם פגם הברית וכמו יאושע שהוא מקנא על הברית אלו קורין בט"ו שיש להם מעלה להדבק בשם י"ה כמו יאושע וקורים בט"ו כנז' כי שם י"ה בין איש לאשתו לתקן את הברית שלא יהא פגום:

כח) גם בזה יובן מ"ש רז"ל יצר תנוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת לא כאלישע שדחפו לגחזי בב' ידים ולא כיאושע ן' פרחיא שדחפו לאותו האיש בשתי ידים דהדבר קשה לעין השכל מדוע ב' גדולים אלו באה תקלה זו על ידם ובפרט אלישע הנביא כתב המג"ע על התורה כי בעבורו נדחק אלישע אחר הנקרא על שמו אלישע שנדחק בב' ידים שאמרה הבת קול שובו בנים שובבים חוץ מאחר מפני חטא אלישע שדחף לגחזי. והנה בעניותי הוספתי סמך לדבריו בקונט' תקפו של נס שמפני שאלישע התיר לנעמן להשתחוות בבית רמון כן הוא דבקה בו קליפת בית רמון כמ"ש על ר"מ שלמד תורה מאלישע ר"מ רמון מלא ועוד כמה דברים כתבתי שם. (א"ה יחז"ה אפש"ל ג"כ כמו שאמרו רז"ל ר"מ רמון מלא תוכו אכל קלי' זרק והוא דאלישע עולה בגימט' שמא"ל במילוי וגם כ"ו כנגד שם הוי"ה ברוך הוא

וידוע דשם הוי"ה הוא בילי' דתמן נקרא אל הוי"ה. עוד נקדים מ"ש בס' כסא מלך על התיקונים דפוס ירושת"ו די"א ע"ב שהביא שם דבעו' הילי' דתמן מט"ט תמן אשתכח סמא"ל חייבא ומלבים למט"ט אדם טוב ע"ש. הנה לך דשם הוי"ה שבילי' דאיהו מט"ט מתלבש חלילה תוך אדם בליעל ס"מ והנה האור הוא בעולם הילי' כמ"ש האר"י במ"ש בתפי' יולר אור ובורא חשך ועי' בס' אור ישר' על התיקונים די"א ע"ש והנה ר' מאיר שהוא נגד מט"ט למטה רמון מלא תוכו שהוא שם הוי"ה ב"ה אכל קלי' שהיא ס"מ זרק דלכך למד תו' מאלישע שהוא נגד סמא"ל ובלוע בו שם הוי"ה כאפשר רמוז בשמו למד ממנו להוליא בולעו מפיו) . וע"כ יתחמן לבב אנוש מדוע היתה כזאת וכן יהושע בן פרחיה שדחפו לאותו האיש הידוע מה זאת היתה לו ושניהם אלישע אחר ומה הענין הזה. אך אמנם יען כי אליהו קטרג על בריאת האדם ותמיד הוא מקנא על עוברי עבירה ובשעת בריאת האדם אמר השי"ת נעשה אדם לשון המתעה את החוטאים לומר ח"ו יש שתי רשויות ע"כ שני גדולים אלו ששרשם מאליהו שהם אלישע ויהושע בן פרחיה קטרגו על ב' אנשים אלו וגרמו להם לבסוף לטעות בשתי רשויות. ואפשר עוד להרחיב הענין כי מפני שיהושע בתוס לבבו קרב את הגבעונים והגבעוני' לא מבני ישראל המה והיו לפוקה ולמכשול לישראל על כן רלה עתה לתקן בדחיפתו את אותו האיש ולא עלתה בידו כי היה מכשול גדול לישראל על ידו. והאמת כי לא דק יהושע בן פרחיה כי גבעונים לא מבני ישראל המה. לא כן אותו האיש אולי הוא מישרא יחזור למוטב לכן הזהירו רז"ל ילר תנוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת וק"ל לא כאלישע ולא כיהושע בן פרחיה אלא כאליהו דשלם בשני השמות שהוא מקרב את המרוחקים בזרוע כידוע: בט) גם בזה יובן מ"ש דהע"ה בשירתו ביום הללתו מכף כל אויביו ואמר על אויביו ישעו ואין מושיע אל ה' ולא ענם ורמז כי הוא הללתו היתה בכח שם יהושע שהוא היה מתלבש בו אליהו וע"כ הזכיר במזמור ההוא כמה פעמים לשון ישועה ואמר על אויביו ישעו ואין מושיע ר"ל אף שיזכירו שם יהושע לא יועיל להם כי לא יושיעם וגם אם יקראו בשם אליהו והיינו אל ה' שבו רמוז שם אליהו כנז"ל בראש דברינו ועכ"ז ולא ענם וע"כ אמר בסוף המזמור מגדיל ישועות מלכו ועושה חסד למשיחו ושם רומז על

על אליהו שהוא דבק עם המשיח והוא נקרא בשם ישועות מלכו כי הוא כלול ביהושע ואלישע ועל ידם תהא ישועת מלכו ומשיחו שהוא מלך המשיח וע"כ כתיב מגדול בחולם במקום הוי"ו של אליהו שפעם נקרא אליהו פעם אלי'ה בלא ו' ע"כ פעם נקרא מגדול בוי'ו ע"י החולם פעם מגדיל בלא וי'ו והכל רמז על אליהו:

ל) **גם** בזה יובן כמה מקראות בתהלים ובתורה שתמיד כתוב אלק'י ישועתנו אלק'י ישועתי אלק'י ישענו ישועתך אלקי'ם ישועתה לו באלד'ים ישע אלד'ים וכמה מקראות רבות ואף בתורה כתיב ויטוש אלוד' עשהו וינבל צור ישועתו וכן כתיב אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי וכן בנביאים רבו מלמנות והכל הוא להורות כי שם אליהו ע"י תהא התשועה כי הוא יהושע ואלישע ושמם הוא נגזר משם אד'ותו ית' וע"כ התפלה אסתר אלי וכו' רחוק מישועתי וכו' ר"ל שלא נתלבש שם אלי עם יהושע להיות אליהו להושיעה והיתה תמוהה ואמרה ואתה קדוש יושב תהלו' כי אתה תמיד מליץ יושר על יש' בך בטחו אבותינו כי על ידך נעשה להם כמה נסים וכו' גול אל ה' יפלטהו ר"ל יתגלגל ויתגלה אל ה' שהוא אליהו יפלטהו אילותי לעזרתי חושה והיינו אליהו שהוא לשון איילות ואילה ע"כ אמר תחי' המזמור על אילת השחר לרמוז על אליהו זל"ט שהוא מתעורר בעת צרה והשחר לגאול גאולת ישראל וביקשה שילטרף אלי עם עזר ויהיה אליעזר והיינו לעזרתי חושה וגם שילטרף עם ישע ויהיה אלישע ע"כ אמרה אלי אלי למה עזבתני:

ולא עוד אלא נלע"ד כי מ"ש בשיר השירים השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אם תעירו שפשוטו הוא על צב"י ואי"ל שהם חיות השדה ואמנם הרמז הברור הוא כי ירמוז הכתוב על שם צבאות ושם אל שדי שהם מורים על יסוד אות ברית קדש שבו תלוי גאולתם של ישר' והאהבתם לה' ואמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ ויען כי אין בשיר השירי' שמות של קדושה ע"כ כינה את שם צבאות ואל שדי. בשם צבאות ואילות השדה כמו אל שדי בשין שמאלית כי חיות הנה על כן גם מזמור הנז' של אילת השחר הוא רומז על חסד אל שהוא כאילה המאירה בשחר ועל שם י"ה שהוא הישועה המתלוה עמו ונעשה אליהו וק"ל:

לא) **גם** בזה יובן מזמור מ"ב שכתוב בו כאיל תערוג על אפיקי מים שכתוב ישועות פני ואלק'י וכל המזמור ההוא יורה

ידין

ידין על בקשת גילוי אליהו ע"י אורו ית' ואמתתו כי הוא נקרא אמת כמש"ל ומדת אמת אשר בי"ג מדות של רחמים היא מכוונת לתרין תפוחין שפירין שהם הפנים שיש בי"ג תקוני דיקנא. וכבר כתבנו לעיל בשם הרשו' זיע"א כי אליהו הוא שורש הכח של אמת. וגם הארי"י זיע"א כ' כי יונה בן אמתי הוא נק' בן אמתי על שם היותו בן אליהו שנא' בו ודבר ה' בפיך אמת כנז"ל בדברינו. וגם פינחס שהוא אליהו הוא מבחינת הפנים שכן דרשו בזוה"ק בר"מ פ' פינחס כי פינח"ס הוא פנ"י ח"ס. וגם הש"ע נהורין אשר יש בפנים הם יוצאים מב' פעמים אל מלא שעולים ש"ע והוא רמוז בשם אל של אליהו וכיון שכן שפיר וככון הדבר לתאר את אליהו בתואר ישועות פניו ובתואר יהושע ואלישע על שם הש"ע נהורין שיש בפנים וזה רמוז במאמר ישועות פני ואלק'י ועל כן כל המזמור ההוא מדבר ומיחל לתשועת ישר' ע"י אליהו ויהושע ואלישע הנקראים פנים כי הישועה היא מאירה הפנים והיפך מצינו בקין שלא שעה ה' אל מנחתו ויפלו פניו דהא בהא תליא והנה נזכר במזמור הנז' ג"פ ישועות פני ואלק'י לזכר ג"פ בשנה יראה כל זכורך את פני האדון שהיו עולי הרגלים רואים פני השכינה ובפרט בשמחת בית השואבה שהיו שואבים רוה"ק וע"ז אמר כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלד'ים על המים בשמחת בית השואבה לניסוך המים. ואמרו במזמור הנז' שלח אורך ואמתך המה ינחמוני יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך רומז לשליחות אליהו הנקרא אמת ע"י אורו ית' והיינו שלח אורך ואמתך המה ינחוני לקבץ את בית ישראל אל עיר קדשך ואל משכנותיך ולכן המזמור הזה אנו אומרים אותו בחג הסוכות שכבר כתבנו בארוך לעיל כי בחג הסוכות נאמר הסי' של אליהו אשר יבא להשיב את ישראל בתשו' ואנו רומזים בו מן כח של אליהו בתיבות ישועו'ת פנ'י ואלק'י הרומזים על יהושע ואלישע ופינח'ס שהוא פנ'י ח'ס ומפני שפינחס הוא מחובר תמיד עם אליהו והאמת והשלום אהבו כי אליהו אמת ופינחס נאמר בו בריתי שלום ע"כ תיבת פני ואלוק'י פעם כתוב כנז' פעם כתוב פניו אלק'י והם בב' פסוקים והוי"ו של אלק'י נדבקה עם פניו כי גם אליהו פעם מתחבר עם פינחס חבור גמור ונגלה לעיני כל בשר פעם הוא נעלם בעלותו לשמים כידוע. וע"כ ישועות כולל אלישע ויהושע פנ'י ואלק'י פינחס ואליהו ופשוט (א"ה יחז"ה אפש"ל

לומר

כרסייא דאליהו

לומר גרגיר אחד בזכיה הלז דברית שנתן לפינחס דהוא אליהו עפ"י מ"ש הרמ"ז בפ' פינחס דעיקר חוזק הש"ך דינים הם ש"ו מן ש"ך וי"ד הנשארים הם י"ד אותיות של הוי"ה הממתקים את הש"ו כמ"ש בזוהר הרקיע וכו' ובזה פי' כוונת הכתוב דבש מצאת אכול דייך ר"ל כשמצאת דב"ש שהוא גימט' ש"ו חבר לה בחי' י"ד וזהו דייך עכ"ד הקדושים ולפי"ז פינחס בקנאותו והרג את הזכר והנקבה מתק הש"ו גבורות של הזכר והנקבה שני פעמים ש"ו גימט' ברית וכן התו' שנק' ברית ע"ה תרי"ג מצות שהיא ממתקת ג"כ הגבורות ועי' במפרשים ולהג' חיד"א שכ' תורה גימטריא סמא"ל ופלגית ע"ש. ובזה אפש"ל כו' הש"ס בכוונה אם פגע בך מנוול זה מושכהו לביהמ"ד אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ שנ' הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע דאפשר דהוא קאי לבטל היצה"ר של הזכר והנקבה ולמתקם ע"י התורה. דיצה"ר שנק' אבן הוא נגד היצה"ר הזכר שנק' אל אחר דאסתרים ולא עביד פרין דוגמת אבן ואב"ן גימט' נ"ג נגד ג"ן דקדושה וברזל הוא היצה"ר הנקבה ורמזו האר"י בספר היחודים בעוג מלך הבשן שנאמר בו הנה ערשו ערש ברזל ר"ת ב'להה ר'חל ז'לפה ל'אה ע"ש דב' מיני היצה"ר מתגברי' באדם המקרר על עשיית המצות והמחמם על העבירות וזה אומרו אם פגע בך מנוול זה וקראוהו מנוול ע"ש תרתי דסתרן שהם העצלות והזריזות שני מיני היצה"ר לכך מושכהו לבית המדרש ובתורה שהיא ברית ממתק שני מיני השו' שיש בה שתי הסגולות לקרר ולחמם וזה אומרו הלא כה דברי כאש לחמם. וכפטיש יפוצץ סלע שהוא לקרר ומפריד חלקיו מקבוצם והסכמתם לדבר וסל"ע גימט' קין שהוא הגבורות ואפ' דזהו רמז הכתוב וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידיך צריך גימט' ש"ך והש"ך דינים אלו הם צרים לאדם ומה הוא המגן שלו הם יד"ך שהם י"ד אותיות הוי"ה וכנ"ל. ופינחס בקנאותו לה' ומיתק הגבורות נרמז ברז"ל בדין הוא ביטול שכרו ותיבת בדין הוא אותיות ב' דין ר"ל שני פעמים דין שהדינים הם הגבורות ושני פעמים דין גימט' מגפה כי כשנמתקו הדינים המגפה נעצרה. ואפשר דהיינו הטעם שנקרא הבחור בלי אשה בדברי רז"ל רוק כי רוק גימט' ש"ו שהדינים מתגברים בו וכשנושא אשה גימט' ש"ו אזי הוא גימט' ברית ולכך שרוי בלא אשה שרוי בלא תורה כי תורה ע"ה גימט' ברית והזווג הוא משנת

י"ד דוקא וזהו אומרם אין האשה כורת'ת ברי'ת דייקא ר"ל שכורתת ומכלה שני פעמים ש"ו אלא למי שעשאה כלי ר"ל לאחר הזווג שאז כמתקים הש"ו דינים שלה ושלו ואז נק' צדק. וכל"י מלא נימ' צדק ויש לרמוז עוד ולקשור נימא בנימא וכדי שלא לגאת כ"כ ממטרת הגאון המחבר יצ"ו קצרתי והיע"ב):

ועוין לדרכנו אמרתי בטעם הדבר של השינוי שיש בתיבת פני ואלד"י הנז' שהם כתובים פעם אחת ישועות פניו אלד"י עלי וכו' והוא כי המזמור הנז' עם מזמור שפטני הם נאמרים על ישראל שמבקשים מה' שיחזירם לקדמותם לעלות לרגל והם יהיו עולים בג' רגלים בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות וע"כ נאמר בשני המזמורים הנז' ג"פ הוחילי לאלד"ים כי עוד אודנו ויען כי בחג הסוכות יש בו ב' רגלים לאחד שהוא שמיני עצרת שהוא רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב וגם בחג הסוכות היו זוכים לגילוי פניו ית' ע"כ כתוב ישועות פניו לבד ואחריו בפסוק שאחריו תיבת אלד"י להורות על חג הסוכות שזוא רגל אחד ונחלק לשנים על כן הם חלוקים ב' תיבות בב' פסוקים ומשותפים באות וי"ו שהיא בתיבת פניו שהיא שייכא לתיבת אלוד"י כנז'. ויש להרחיב יותר הענין כי בחג הסוכות יש חלק לע' שרים ולא היו ישראל לבדם ע"כ כתוב ישועות פניו ולא כתיב פני להורות על ישועת הש"ת הנותן לע' שרים הנקראים פני כל אחיו כידוע בזוה"ק תרומה ואינו ליש' לבד ע"כ אין כתוב פני לישראל לבד אבל בשמיני עצרת הסמוך לה כתוב אלד"י לישראל לבד אבל בסוכות עצמו כתוב פניו שהם הכולל כל הפנים וכמ"ש בזוה"ק באורך בענין זה בפסוק על פני כל אחיו נפל וע"כ בברכת כהנים יש ג' פסוקים נגד ג' רגלים בפסוק ראשון יברכך ה' וישמרך מן הע' שרים נגד סוכות הוא רמז על חג הסוכות ואח"כ בב' פסוקים כתוב יאר ה' פניו אליך ישא ה' פניו אליך ר"ל כי הפנים יהיו אליך ולא לאוה"ע והע' שרים והם נגד חג המצות וחג השבועות שנאמר בהם ישועות פני ואלד"י כינוי המורה לי ולא לזולתי אבל בסוכות כתוב פניו הגלוים לכל ונכון ודוק כי קצרתי:

לב) גם לדברי המגיד הנז' יתורץ עיקר חקירתנו אשר באנו אליה בתחי' הענין דהיך תועיל עדות אליהו והוא באחד וכתיב לא יקום עד אחד באיש. ולדברי המגיד נחה שקטה כי הוא שיהו

כולל

כולל ב' נביאים מתנבאים בכח אחד יהושע ואלישע הכלולים באליהו והם העדים. ולכן גם יהושע הקים אבנים בגלגל בעבור תהיה לעדה ואלישע עשה אותות ומופתים לעדה כיס' ולכן בש"ס במס' שבועות דרשו ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' על העדים ולכן ר"ת הכתוב לפני ה' ל'פני ה'כהנים ו'השופטים א'שר י'היו יש בו ר"ת אליהו ויען כי עדים לכ"ע בעמידה לכן נאמר באליהו ובאלישע חי ה' אשר עמדתי לפניו לרמוז שעמד לפניו להעיד ודוק. ולכן תמלא כי מס' עדיות אשר נאמרה ביום שהושיבו את ראב"ע כתובה בסופה אמר ר' יהושע מקובל אני שאין אליהו בא וכו' להורות כי אליהו הוא העדות ור' אלעזר ור' יהושע הם בחינת אליהו, הרמוז בשמם ע"כ בו ביום שהושיבו ר"א היה מס' עדיות ודוק:

לג) גם יתכן כי לפ"ז יובן לנו דברים סתומים האמורים בזכריה לשים עטרות בראש יהושע הכה"ג והוא הגואל ואיש צמח מתחתיו יצמח ועצת שלום תהיה ביניהם וכל הכתוב שם נבואת זכריה הסתומה ויתכן שם רמוז על אליהו שהוא יהושע הכה"ג כי הוא מפינחס הכה"ג. וכן כמ"ש בזוה"ק דרשו על פסוק ויהושע היה לבוש בגדים וכו' שהוא כמו אליהו שעלה בסערה השמימה והסערה הם הבגדים של' אליהו כמו הבגדים של יהושע הכהן הגדול אשר נאמר בהם ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה והם המלאכים כידוע וגם אליהו אמר אשר עמדתי לפני ה'. באופן כי הנר' מהכתובים כי יהושע הכה"ג זכה למדרגת אליהו לבשר הגאולה וביאת המשיח והוא לסבת היות אליהו הוא שורש לשם יהושע וכדברי המגיד הק' ובזה יבע"ן מ"ש הכתוב לא יתיצב איש לפניך כל ימי חייך הנאמר ביהושע דלדעת חכמים שדרשו כל ימי חייך להביא לימות המשיח הכי כמי יהושע שהוא אליהו יהיה בימות המשיח נלחם לישראל ולא יתיצב איש לפניו וק"ל:

לד) גם בזה יובן לנו ענין אותו מעשה בר"א ור"י ור' אלעזר בן עזריא ורע"ק ור"ט אשר היו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים וכל המפז"ל הרגישו בסדר שמותם שסידר בהגדה שאינו לפי סדרם. ויתכן שרמז לנו המגיד שהיה להם גילוי אליהו זל"ט שהיה בדור ההוא מתגלה לכל העוסקים בתורה לגלות להם רזי תורה. וזה רמוז בס' שמותם ר' אלעזר ור"י הם אליהו גם ר' אלעזר ור' עקיבה הם אליהו כי אל מאלעזר ויה"ו מיהושע

הוא

הוא אליהו וגם אל אלעזר בן עזריה וי"ה מן עקיבה שהוא רמוז בשמו עק"ב י"ה כי שם ישראל הוא רמז לשם אל ושם יעקב הוא רמוז לשם י"ה כי יעקב הוא עקב ענוה והענוה היא לשם י"ה ועקיבה רמוז בשמו דבר זה כי הוא אותיות עק"ב י"ה וע"כ אמרו עליו בש"ס שנענה בתפי' מפני שהיה מעביר על מדותיו וכמש"ל בהרחבה. הרי בין ר' אלעזר ב"ע ורע"ק עוד רמז לשם אלי"ה. הרי ב"פ אליהו וכולם ב' פ' אליהו רמוזים בר' טרפון כי שם טרפון יורה על תרי פו"ן ר"ל ב' פעמים פו"ן ותיבת פו"ן תרמוז על המלאך סנדלפו"ן שהוא יורה כי הוא סנדל של פני העולמות העליונים וגם כי הוא סנד"ל ואופן כנז' בדברינו לעיל ור' טרפון היה יונק משני מלאכי סנדלפו"ן עליון ותחתון והוא ב' אליהו הרי כי היה בעת ההיא גילוי אליהו לתנאים הנז' בכח שמותם וע"כ היו מספרים ביצי"מ כל אותו הלילה ע"י היות בהם אור אליהו זל"ט בד' בחינות י"ה ר"א ור"י חד ראב"ע ורע"ק חד ר' טרפון שנים הרי ארבעה אליהו בארבע:

לה) **גם** בזה יובן למו דבר גדול ענין ירידת יהודה מאת אחיו ונטיתו עד איש עדולמי וכל מה שנזכר בענין ההוא ולקיחתו בת שוע וכל הענינים שנאמרו שם נזכר שמותם שמו חירה ושמו שוע ושמו תמר ושמו ער ושמו אונן ושמו שלה ושמו פרץ ושמו זרח ואילו אשת יהודה לא נזכר שמה כי אם בשם בת שוע וכמה שאלות רמות ונשגבות יש בענין ומתוך ביאורייהו בע"ה יובן הכל. והוא כי הנה נודע כי יוסף קראו הכתוב נער וגם יהושע קראו הכתוב ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל והם יונקים מהנערים שרי העולם מט"ט וסנד"ל והם שני הכרובים והם מרכבה להשראת שכינה בעולם ובלעדם אי אפשר ישוב השכינה בארץ. ע"כ בראות יהודה כי יוסף נשבה לבין הגוים ולא נודע מקומו. ובזה השכינה לא מלאה מנוח לכף רגלה היתה שבה עליונה ירידת יהודה מאת אחיו לתקן ענין זה מדין יבום שכן הוא בדרך הקדושה בהסתלק האור יתוקן האור תמורתו בדרך יבום ולא יכרת שם המת ולא ימחה שמו מישראל. והנה מלכות בית דוד כולו מציאותו הוא ע"י יבום בתמר ורות כידוע וע"כ כתוב במלכות בית דוד וכסאו כשמש נגדי כירח יכון עולם כי סגולת היבום הוא להקים לעולם שם בישראל

ולא

ולא ימחה שמו מישראל וכל פרשה זו של ירידת יאודה פרש'ת שמו'ת היא שנזכרו בה כמה פעמים ושמ'ו ושמ'ה כי היא התחלת היבום שהיה בעולם להקים שם המת. וכן במגילת רות נזכר כמה פעמים ושמו ושם ושמה כי כל ענינה הוא על היבום ובעניי האריכתי בזה במ"א והוכחתי זה ממ"ש רז"ל כי השום והבצל אין זרעם כלה והבצל הוא בצל שדי יתלונן כי שורש יבום בית דוד הוא שם שדי ישי דוד שלמה ר"ת שד"י והוכחתי זה בראיות ברורות ע' בקונ' שמש ומגן ה' יעזרנו. עכ"פ הדרן לדידן כי יאודה היתה לו ירידה בעת הסיא לתקן. היבום במקום הנער שהוא יוסף. ובפרט כי שני הנערים הנז' שהם מט"ט וסנד"ל הם עלמם שורש היבום והם במקום יבם קיימי בעת הסתרת פניו ית' מפני העון כידוע כ"ז לבקיאים שהם משגיחים על ישראל בהתלבשות השכינה והם קונים את היבמה במאמר שע"י הזכרת שמותם הם עוזרים ומליצים את ישראל ולכן אליאו נרמז בפ' יבמין כי ישבו אחים יחדיו בג' פסוקים יש ר"ת אליאו כי הוא כח היבום והאלילה יען כי הוא סנד"ל ומט"ע נעל והם שרי האלילה והגאולה כידוע. והנה יאודה נטיתו היתה אצל חירה שם רמז כי היה חרון אף בעולם והחרון היה כי נשאר שם י"ה לבדו כי יאודה הוא אותיו' י"ה מלאים שהוא יו'ד ה'ה ובהיות יוסף עמו היה זכר לאליאו כנז' כי הוא נער והוא זיו איקונין שלו דומה לאביו ישראל שנקרא אל והיה אליאו והיה שורה עמהם גילוי שכינה ועתה היה חרון אף על י'ה והיינו חירה. וגם רמוז בשם האיש העדולמי הנז' על אליאו שהוא מעיד ע"כ מעשה האדם והוא מעיד למי המלוה היא. וע"כ שמו חיר'ה הוא בגי' אליאו מלא כנז"ל שהוא גימ' רכ"ד וחירה הוא גי' רכ"ד ע"ה וקראו רעהו כי על ידו היה היבום כמ"ש הכתוב בתורת יבמין ברות שלף איש נעלו ונתן לרעהו ונטיתו שם היתה לתקן חרון אף ה' מישראל ולכן וירא שם יאודה בת איש כנעני ושמו שוע ואז הבין יאודה כי הוא עת היבום ונכון לחבר י"ה של שם יאודה עם שוע הנז' כדי לתקן היבום ביאושע שהוא נקרא נער ע"כ לקח בתו לאשה להיות מעורר היבום וזה רמז הכתוב באומרו ויקחה ויבוא אליה שרמז שבא אליאו הנביא ונתעורר במקום יוסף והיינו אלי"ה אותיות אליאו הנביא וילדה לו שני בנים ער ואונן להשלים תיבות יאוש'ע ב'ן
נו'ן

נו"ן נע"ר כי יהושע הוא יהודה ושו"ע כנז' שהם בצירופם יהיה יהושע כי יהוד"ה הוא י"ה מלא כנז' וער ואונן שהם בניו הם במקום תי' ב"ן ובמקום תיבת נו"ן נ"ער הוא ער אונן ונתחלף הנו"ן של נער באל"ף של אונן כי לא היה שלם בכל חלקים כי אם באחד מחמשים שבו הוא שנתגלה יהושע בן נו"ן נע"ר בזיווג הנז' של יהודה עם בת שוע ולכן לא נתקיימו שני הבנים הנז' כי עדין לא נשלם התקון הנז' והוצרכו אח"כ לתקון אחר וע"כ יהודה ידע כי עד בא שילה אז יהיה שם יהושע בן נון ושם יהיה גדולתו לכן אמר עד יגדל שלה בני עד בא שילה אז יהיה יהושע גדול לא ימיש מתוך האהל אהל שילה וגם יהושע עצמו לא יהיה נגמר ענינו ותקונו עד ביאת אליהו בימי אחאב ויבנה את יריחו אשר החרים אותו יהושע וישיב רבים מעון ואז הוא גמר שלמותו של אליהו וכמ"ש האר"י זיע"א ואז יהיה אליהו שלם ביהושע ובאלישע. ויתוקן יוסף באלישע וזה רמז הכתוב וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתון זרע לאחיו והנה ר"ת ל'א ל'ו י'היה ה'זרע ו'היה א'ם הוא לאליא'ו ר"ל שידע אונן כי תכלית ענין זה הוא לאליהו להביא אותו לעולם וידע כי אליהו לא יבא עתה כי אם בוא יבא בזמן איזבל אשת אחאב והיינו אם בא אל אשת אחיו אחאב ושחית הארץ במניעת טל ומטר. והיינו ושיחת ארצה וכבר כתבנו לעיל כי שם אחאב ירמוז דין יבום לאחאב כמ"ש בזוה"ק על היבם אחוה אבוה והיינו א"ח א"ב ולכן אונן לא רצה בעת ההיא להקים את יהושע ואת אליהו דלאו זמניה הוא כ"א בעת אחאב שנשחתה הארץ ולא ידע כי התקון ראשון ראשון ואינו בבת אחת והיה צריך לתקן מה שיוכל והוא לא כן עשה ע"כ היה יבום אחד ע"י תמר ויהודה. וכל הכונה היתה להם בזה להשיב את יוסף שממנו משיח בן יוסף שלא יאבד ביד הסט"א וגם לעורר משיח בן דוד ואליהו שעמו וע"כ ע"י יהודה ותמר חפץ ה' הצליח בתקון הכל ונולד מהם פרץ והיתה צמיחת מלכות בית דוד ועמו אור אליהו ויהושע כי גם זרח היה בו ענין של יהושע ואליהו כי ממנו יצא עכן וע"י עכן היה חרם יריחו ובחרם יריחו היה גמר תקון של אליהו כי הוא חיאל בית האלי אשר בנה את יריחו וכמ"ש האר"י זיע"א וכאשר יבא לקמן בע"ה. והכל הוא ע"י תמר והוא הרותם והתמר

אשר שכב תחתיו אליהו בעת אשר ברח מאיזבל. ולפי דברינו יובן מה שדרשו רז"ל והזוה"ק והדרשנים ענין הגדי ששלח יאודה והסימנים של תמר על ענין ביאת המשיח. ולדברינו יובן הכל כי התכלית במעשה ההיא לתקון חטא מכירת יוסף וכל יאבד משיח ן' יוסף והגדי אשר שלח יאודה הוא רמז לאליאו אשר הוא משבט גד שהוא נקרא גלעדי על שם ראמות בגלעד וכתיב שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד ע"כ גדי עזים ירמוז לאליאו הגדי והגלעדי שהוא בעל שער אשר נשלח לישראל מאת משיח בן דוד דאתי מיאודה וכמש"ל באורך. וגם ג' סימנים שנתן יאודה לתמר הם ג"כ נגד ג' סי' שנסנו המרגלים חבל חומה וחלון לרחב הזונה אשר נשאה יאושע ויאודה לקח תמר ויחשבה לזונה דומה בדומה וכבר נזכר זה בראשונים זיע"א כי רחב ותמר חד כינסו ע' בס' הדורות בענין רחב. ולדברינו הדבר מסודר ומתוקן על בוריו כי באמת בעת ההיא התעוררות יאושע בעת נישואי יאודה לבת שוע ובעת נישואי תמר לער ואונן. ואם תדקדק תראה כי הערבון אשר נתן יאודה לתמר אותיות של ערבון כוללים כל אותיות ב'ן נו'ן נע'ר אם תסיר מהם אותיות הכפולות יהיה בהם אותיות ערבון. הרי פתחנו שערי אורה להבין דברי הקדושים וחידותם אשר היו סגורים באין מבין ועתה בהקדמת המגיד הנז' הוגד לנו תעלומות חכמה. ועוד יראה המתבונן במדרשי רז"ל וימלא סמך לכל הנז' כי ירידת יאודה היתה סיבת גרמא לגילוי משיחנו שיגלה בב"א ויופיענו ע"י אליאו ויאושע:

לו) **גם** בזה אדברה וירוח לי ענין יאושע וקללתו אשר קלל את הבונה את יריחו בבכורו ייסדנה וכו' וגם מדוע חיאל בית האלי עבר הקללה ובנה את יריחו ולא נחשב לו לעון ובפרט למ"ש האר"י זיע"א כי הוא אליאו שפגם בנדר במה שלא התיר נדר יפתח וע"כ גם מעל בחרם ובנה את יריחו. עי' בדבריו בשה"ג פ' ל"ב באורך. וכדי לבאר ענין זה באורך צריך שתדע כי ענין יריחו הוא כי יש בה קדושה גדולה וכנגדה היה בה קליפה גדולה וע"כ היא הנכבשת ראשונה מערי ישראל והיא ראשית בכורי הארץ והיתה קרובה לירושלם. וע"כ אחז"ל מיריחו היו שומעין וכמה ענינים שנאמרו ביריחו וע' בס' מדרש תלפיות במערכת יריחו מ"ש בזה. ועוד כמה דברים יתבונן המבין מעצמו. והנה נדב ואביהוא וער ואונן

חטא

חטא א' להם כי נו"א פגמו בקטורת זרה באש זרה והוא דמיון אשה זרה לשון אש וגם ער ואונן פגמו בקטורת זרה ואשה זרה במה שהיה זורה. מבחוץ כקטורת הצדוקים אשר הם סוברים דמבחוץ היה זורה הקטרת על האש וחטאו בזה כחטא הקטרת שהיה עמוד הענן מתמר ועולה והם חטאו בתמר ובאו"ר וענ"ן הקטורת שערבבו האיר והענן ולכן ע"ר אונ"ן הוא אותיות או"ר ענ"ן. וכבר כתבתי בזה באורך בס' תקפו של נס ח"ב אין צורך לכפול הענין. וגם לקמן בע"ה נכתוב מזה בהרחבה כי חטא נדב ואביהוא שנתקרבו לפני ה' ויחזו האלק"ים הוא מנגד ומקביל אל הקליות לחטא ער ואונן שבחטאם גרמו דלא אמו אפי שכינתא כידוע. ולכן מתו גם שניהם במיתה אחת לשניהם על עון אחד נדב ואביהוא בבת אחת וע"ר ואונ"ן במיתה אחת וגם יריחו אשר היא רומזת למעשה הריח שהיא הקטרת והיתה נקראת עיר התמרים על שם הקטרת שמתמר ועולה ובעת ההיא היתה בקטורת זרה שאסור לעשות כמוה להריח בה לכן גזר יהושע עליה חרם לבונה אותה טרם תקנתה וטהרתה והבאתה אל הקדש כי יהיה לו כמו ער ואונן שחטאו בתמר וכמו נדב ואביהוא שפגמו בתמרות בקטורת ונענשו שניהם גם הוא יהיה לו עונש בבכורו ייסדנה ובצעירו וכו' דוגמת הבכור נדב ואביהוא ער בכור יהודה ואונן כי בזה יתוקן חלק לסט"א שלא תקטרג במקום קדושה כידוע. וע"כ בהיות יהושע ביריחו נשא עיניו וראה את מלאך ה' וזכה לגילוי שכינה ע"י כבישת יריחו כי נתקן קלת חטא ער ואונן וחטא נדב ואביהוא וכל ענין שאלת יהושע עם מלאך ה' יתפרש על ענין זה למתבונן. וכן נענש יהושע על ביטול ישר' מפריה ורביה ויען כי אליהו היה מהמרגלים של יריחו כמ"ש רז"ל על פסוק ותלפנו ועל ידו היה הללה רחב ע"י ג' סימנים שנתנו לה חבל חומה וחלון על כן אליהו עמד על זה ובנה יריחו כי ראה כי כבר הגיע זמן תקונה בימי אחאב ואיזבל ולא מקרי מועל בחרם כיון שהוא מקבל עונשו ע"ז בבכורו ייסדנה וכו' ולכן יובן לנו מה שאמר אליהו עתה ה' קח נפשי כי לא טוב אנכי מאבותי והשיבו הסי"ת לא ועמדת בהר והנה ה' עובר וענינו כי אליהו יען כי ידע שהוא משורש נדב ואביהוא שגם הם משורש ער ואונן שנאמר בהם רע בעיני ה' וימיתהו ה'. ותמלא דבר גדול בע"ר ואונ"ן שנאמר בהם וימיתהו ה' ולא נאמר בהם

וימותו אלא וימיתהו ה׳ שהוא מעלה גדולה שאינו דומה למת ע״י
אספקליטון למת ע״י המלך וגם נדב ואביהוא וימותו לפני ה׳ וזה
לאות על מעלתם ע״כ אליהו אמר קח נפשי כמו ער ואונן ונדב
ואביהוא שעשו הרע בעיני ה׳ והיינו כי לא טוב אנכי מאבותי
ואולם השי״ת מלא רחמים והוא מתקן את חטא ער ואונן ברוב
רחמיו ע״י י״ג מדות של רחמים האמורים בויעבור ה׳. וע״כ ר״ת
ויהי ע״ר בכור יהודה ר״ע הוא ויעבור וס״ת בעיני ה׳ וימיתה״ו
ה׳ הוא הוי״ה והיינו ויעבור ה׳ בזה נתקן חטא ער ואונן והוא
סגולה גדולה לטהר חטא ער ואונן לומר ויעבור ה׳ בקול גדול
וכמ״ש במקום אחר. לכן הודיעו השי״ת לא ועמדת בהר והנה ה׳
עובר לומר לו כי כבר נתקן חטא ער ואונן והוא יזכה לגילוי
שכינה וכמו יהושע ביריחו. ויתכן שע״כ כתיב שם וילט פני״ו
באדרת״ו שם רמז על תקון ע״ר ואו״ן ונד״ב ואביהו״א כי אותיות
הנז׳ של וילט פני״ו באדרת״ו כוללים לו״ט ור״ות נדב ואביהוא
שהם היו התחלה וסוף לתקון מלכות בית דוד שילאה מע״ר ואו״ן
כי ע״י לוט התחילה סדר השתלות למיתת קרן לבן דוד ורות
נסתיימה. ונתקן ער ואונן בפרץ וזרח כידוע והגמר היה ברות וגם
רמוז שם נדב ואביהוא אם תחליף הפ״א של פניו בבי״ת והו׳ בה׳
אז יהיה ממש האותיות הנז׳. לו״ט רו״ת נד״ב ואביהו״א כי אליהו
הוא כלול מכולם. ולכן הוא תמיד נמצא עם המשיח בן דוד והוא
רעהו העדולמי של יהודה והוא איש כנעני ושמו שו״ע והוא המושיע
את ישר׳. ויתכן לומר כי גם יהודה שלקח בת שוע הוא במקום
בת שבע שלקח דוד שעדין לא היתה מתוקנת בשם בת שבע אלא
בשם שו״ע על שם שהיתה ראויה לדוד מששת ימי בראשית ר״ל
גם בהיותה באות ו׳ ונקראת בת שו״ע וגם עיר״ה יתכן ירמוז
לאורי״ה כי עיר״ה ואורי״ה שוים במספר וגם נדב ואביהוא נולדו
מאלישבע בת עמינדב:

באופן כי יהושע גזר על יריחו טרם תקנתה והבאתה אל
הקדושה שכל הבונה אותה מרוב הקטרוג אשר יהיה
עליו יצטרך לתת חלק לסט״א בבכורו וכו׳ אבל בזמן אליהו
שנתקן ונתעלה יותר וכמ״ש המגיד הנז״ל ראה כי טוב
הדבר להביאה אל הק׳ ולתקנה ע״י חיאל בית האלי שהיה גדול
בישר׳ והגם כי נגזר עליו בבכורו סוף סוף יתוקן על ידי זה עון
בת

שי אתה ביריחו והיו בה

כי הם כחד הנ

לה) **גם** בזה יובן ל

הסוכות ;

ז' פעמים לזכר הקפי

כל כונת הקפות הת

אהיה גימטריא יי

והכל הוא מה

אליהו מי

בשם ל

שאור

נ

לט) **גם** ,

כי תהלתי ...

המגיד הק' ניחא הכל שכבר כתבנו

ישר' ס"ת אליא'ו והוא רופא המהול מן הנ..

כמ"ש בש"ס והמילה נקראת ישוע הבן על שם יהושע ...

המלובש באליהו לכן אומר הכתוב הנז' רפאני וכו' הושיעני על שם

אליהו ויהושע המלובשים זה בזה והיינו כי תהלתי אתה ר"ל שגם

אני בברכת י"ח סומך גואל לרופא לכן יתלבש אליהו ביהושע

ויבא ויושיענו :

מ) **גם** בזה יובן לנו ענין הל"א מלכים אשר החרים יהושע אשר

היו בא"י מדוע היו ל"א מלכים והולך הכתוב למנותם

בשמותם. האמנם התורה תרמז לנו כל דבר כי יהושע שרשו

הוא מאליהו וכבר כתבנו לעיל כי אל של אליהו הוא חלק המלאכותי

שיש באליהו כי שם אל הוא שייך למלאכים ע"כ היה לו כח להרוג

ל"א מלכים וכשמנה אותם הכתוב מנה אותם אחד אחד ולא אמר

אחד שנים שלשה ארבעה וכו' אלא אמר ע"כ אחד ואחד לאחד

כדי להוסיף על תיבת מלך אחד שהיא אלף ויהיה מלאך כי אבד

ושבר ל"א מלאכים הממונים על ארץ כנען ויושביה בכח שם אל

אשר

בקרבו שהוא אל חי ...גטל חייהם וע"כ בסוף ימיו אחר
את הארץ טרם מותו. אמר לישראל בחרו ... אם ה'
תני שעשה אליהו לנביאי הבעל
הם כנגד ל"א שעירים שמקריבים
כמש"ל בקונט' זה היא גרמה לטהר
בזו בר"ת הכתובים ויאמר יהושע אל
עם אל יהושע ל"א ר"ת אליא"ו בדברי
הם כי היה גילוי אליהו:

ענין שליחות יהושע בן נון מרגלים את כלב
זם כמ"ש רז"ל על פסוק ותקח האשה את שני
כי הוא מלאך והלך לו ונעלם מן העין כי תכליתו
כמו שליחות המרגלים הראשונים שהיו יהושע וכלב
הושע בן נון וכלב היו מן האנשים ההם והוא עלמו
ללכת שכבר נתמנה לראש על כל ישראל ובפרט שכבר
נחס וזכה באליהו באותו מעשה, כמ"ש המגיד בלשונו להדיא
גם עתה שלח את כלב ואת אליהו אשר היה בו בעת שליחות
מרגלים בעת ההיא. ואפשר שע"כ כלב הולרך להיות לו רוח
אחרת אתו לדבר אחת בפה ואחת בלב עם המרגלים כדי שלא
יהרגוהו ואילו יהושע לא חשש לכך כי הוא היה בו כח מלאכותי
שהוא אליהו וידע כי לא יכלו לו וע"כ לא פחד מהם כי יברח
ויתעלם מהם כמו בזמן רחב:

מב) **גם** בזה יובן מ"ש רחב בבקשתה מהמרגלים ונתתם לי אות
אמת ודעתה על אות של אליהו שהוא ראש כת אמת
והוא, פינחס אשר היה עם כלב כידוע והם נתנו לה תקות חוט
השני שהוא לשון של זהורית שהוא מסימני אליהו שמדבר
בלשון תרגום בלשון הזוה"ק וכמ"ש בתחילת דברינו בריש
הקונט' באורך וע"כ רמזה לו באומרה אות אמת שתזכה ליכנס
עם יהושע שהוא אליהו שורש מכת אמת כמ"ש רז"ל כי יהושע
נשאה ולקחה לו לאשה וגם רמזה באומרה ונתתם לי אות אמת
כי אליהו המית את כזבי הזונה בהיותו בפינחס ועתה תתנו לי
אות אמת ולא אהיה כמו כזבי שהרג אותה פינחס. וע"כ רמוז
בר"ת א'שר ל'א ה'חיה י'הושע ו'תשב. ר"ת אליהו ובכתוב הנז'
דרשו כי יהושע לקחה לו לאשה והוא אליהו שכן דרשו רז"ל ממ"ש
הכתוב

כרסייא דאליהו

הכתוב [illegible] שלקחה לו לאשה:

מג) **גם** בזה יובן [illegible] בשמים בשעת הבדלה בליל מוש"ק וכו' [illegible] הוא כדי לזכות לרוח אליהו ולגילוי כבודו [illegible] קבילת גדולתו של יהושע הוא ביריחו. וגם יהושע [illegible] לבא ה' ביריחו ויריחו הוא שורש הריח כמ"ש [illegible] מריחין ריח הקטרת לכן מעוררים כח [illegible] אליהו ויהושע בכוס ישועות וע"כ עשאוה [illegible] קדשים וכתיב כל חרם קדש קדשים הוא [illegible] ליהנות. ולכן נלטוה יהושע [illegible], כתיב איש אשר יעשה כמוה להריח [illegible] הקטרת אלא הכהן ע"כ לא בנאה [illegible] הארי ז"ל והוא היה כהן וכמש"ל ע"כ מלוה [illegible] הריח [illegible] בעת גילוי אליהו ז"ל. וגם יריחו [illegible] פעמים [illegible] שהם ג' יב"ק וב' פעמים יב"ק [illegible] פעמים ה' אלקים כנז"ל בדברינו והיינו [illegible] אלי רמז על יריחו שהיה רוח אליהו [illegible] אליהו היא כוללת פי שנים של ב' אלקים. [illegible] עניני אליהו הוא ברוח כמ"ש [illegible] אליהו וכמה מקראות והכל הוא [illegible] וע"כ בנה יריחו והכל הוא להיות כהן [illegible] הניחח ועושה נח"ר ליוצרו ודוק [illegible] יריחו ונתקן בהורדת האש מן השמים [illegible] הריח מברכין בורא מאורי [illegible]:

מד) **גם** בזה יובן סמיכות נבואת [illegible] עשר הגם שאין נבואותיהם [illegible] לאליהו ויהושע שהם שורש אחד ואם [illegible] ה' [illegible] על יואל יהיה אליהו ואם תקח יו"ד [illegible] יהושע. ועוד יש לאמת ענין זה מפרטי [illegible] ויוסף לקח:

מה) **גם** בזה יובן מ"ש במד"ר פ' ויחי [illegible] שמשון וגבורתו חשב שהוא המשיח [illegible] אותו שהוא מת אמר לישועתך קויתי ה'. ולדברי המגיד [illegible] נכון כי שמשון הוא:

ה

חבר
הליחו
חמרה ;
יהו

באו לביתי רמזה על כי עתידים לבא אליה בהיתר והיינו יהושע שהוא אליהו אשר בא לביתה וע"כ בא"ו אל"י האנשי"ם הוא אותיות ב"א אליה"ו אנשי"ם. וע"כ אמרה ונתתם לי אות אמת רמז על אליהו שהוא נקרא אמת ועוד יש סמוכות לזה והמשכיל יחכם עוד:

מח) גם בזה יובן מ"ש המקובלים כי יש ש"ע נהורין בפנים שהם תרין תפוחין קדישין והם ישועות פניו כידוע באדרא.

וענינם עתה אמר בפשיטות כי תיבת ואמת שבי"ג מדות של רחמים הוא נגד הפנים והם התרין תפוחין קדישין. וכבר כתבנו לעיל שזהו הטעם שארז"ל אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ואין אשה מעיזה פניה בפני בעלה כי הפנים שורש האמת ואי אפשר להיות בהם שקר וכיון שמדת הפנים הוא ואמת כנז' ע"כ יש בהם ש"ע נהורין כי אליהו ואלישע ויהושע הם שורש אחד ואליהו הוא ראש כת של אמת והוא נקרא אמת בבחי' הפנים. ולכן יש בהם ש"ע נהורין ותרין תפוחין מפני שם יהושע ואלישע הכלולים באמת שהוא אליהו. גם אליהו ותיבת אמת גי' תפ"ת ע"ה. גם זהו טעם למ"ש הכתוב ואהיה שעשועים יום יום על שם כי התורה היא תורת אמת ויש בה שני שעשועים יהושע ואלישע כנז'. ובזה ידוקדק הכתוב ואל קין ואל מנחתו לא שעה וכו' ויפלו פניו כי הש"ע נהורין הם מאור הפנים וע"כ קין שלא שעה לו השי"ת נפלו פניו וע"כ במזמור ס"ז אמר יאר פניו אתנו סלה לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך וכן כמה פסוקים (א"ה הל' יעקב חי זריהן הי"ו אפשר לרמוז בכתוב הנז' באומרו ויחר לקין מאד ויפלו פניו דנפילת הפנים הנז' מה היא ואפשר דידוע דהאדם במה שהוא אדם שאימתו ומוראו מוטלת על שאר הברואים הוא בעבור השראת שכינה השורה עליו באור מקיף ולכך בעוד אור ה' חופף עליו אזי מוטלת אימתו על החיות ובהסתלק ממנו נמשל כבהמות ואור המקיף הוא יו"ד שבשם חיה חכמה ולכך חכמת אדם תאיר פניו וכשויתר לקין נסתלק ממנו אור מקיף שהיא היו"ד חיה שבו ונעשו פניו פני קו"ף ועי' הרמ"ז בס' אם לבינה ריש מע' וי"ו דאור מקיף הוא משם אל ואל במילוי גימט' היקף ע"ש והוא מתאים עם דברינו דאל הוא חסד הרי אור מקיף שהוא יוצא משם אל הוא גימט' קו"ף ובא הרמז שבהסתלק המקיף נעשה כקוף בפני אדם כשנסתלק היו"ד מתי' פניו נשאר פנ"ו עה"א גי' קל"ט ופני קין

פני

פני הק' ל' ופני יו"ד ט' ופני נו"ן מ' הכל גימט' קל"ט בא לרמוז דשנסתלק יו"ד שבשם שהוא מאיר בפניו אזי נפלו פני שמו ולכך נגזר עליו שיהא נ"ע וכ"ד כי נ"ע וכ"ד עה"א והכו' גימטר' קו"ף שנעשה כקו"ף מלד הקלי' שבק' קו"ף נגד הקדושה שנק' מקו"ם גימט' קו"ף כמ"ש בס' מלת שמורים להר"ן ספירא בשער מזוזה וזה הוא הרמז בש"ס פו"ק תני לברא דהקלי' הנק' קו"ף היא המטמטם את השכל והלב ולכך בכונה מרחיקו מעליו וגם מרע"ה שהכניע את פרעה אמר לו באחרונה וירדו כל עבדיך והשתחוו לי לאמר לא ות"א פוק כי ל"א הוי"ה אדנו"ת כנגדו פו"ק והכניעו תחתיו וא"ש את"ם):

מט) גם זהו טעם שאומרים הושענות בכל ימי חג הסוכות כי בחג הסוכות הוא תשלום הו' של אליהו ואז הוא זמן גילוי ביאתו לעולם ויתגלה בכל חלקיו שהיו לו גם ביאושע ואישע ע"כ אומרים אני וה"ו הושיעה נא רמז על הו' של אליאו. ושל יאושע וגם אומרים אות ה' ב' פעמים הושיעה נא לזכר אלישע ויאושע. וע"כ היו אומרים במקדש בז' של חג אנו לי"ה ולי"ה עינינו לרמוז על י"ה של יאושע וי"ה של אליאו כי כבר כתבנו לעיל כי חה"מ סוכות נקרא ה' במקום ה' של אליאו ונקרא ו' אם תלרף עמו יום הו"ר. וע"כ שמחת בית השואבה חמשה וששה לרמוז אני וה"ו הושיעה נא. וגם ירמוז אמירת אני וה"ו על מדת הענוה שהיתה ביאושע דהנה השם אני וה"ו כתב רש"י במס' סוכה שהוא ב' שמות משם ע"ב יולא מג' פסוקי ויסע ויבא ויט שיש בכל פסוק ע"ב אותיות וכל ג' אותיות הוא אחת מכל פסוק הוא שם אחד והם ע"ב שמות והשם הראשון וה"ו והשם של האמלע השמות של השם הנז' הוא אנ"י ע"ש כידוע. והמתבונן יראה כי השם ע"ב הנז' הוא של הענוה. חדא כי כל הג' פסוקים הנז' של ויסע ויבא ויט יש בהם כל הכ"ב אותיות של אלפא ביתא חוץ מאות הג' שהיא רמז לגאוה. וגם כי שם ס"ג מע"ב שמות שבו הוא אותיות ענ"ו לרמוז כי הענו יהיה בו ס"ג חלקים של ענוה וחלק הס"ד של גאוה שהוא שמיני שבשמינית כי ח' פעמים ח' הוא ס"ד וזה מותר לת"ח אבל לריך לו ס"ג חלקים של ענוה והוא שם ענ"ו הרמוז בשם הס"ג כידוע כ"ז מדברי הראשונים זיע"א. וגם יש בשם ע"ב ב' שמות מה"ש לל"ה וכתב האר"י זיע"א שזה ירמוז למשה

והלל

והלל כידוע והלו היו ענוים הרי כי שם ע"ב הוא שורש הענוה וגם כי הוא שם החסד שהוא המים שהולכים למקום מדרון מפני שפלותם. ולדעתי שזה רמזו רז"ל באומרם על הגאה אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם לומר כי מסתלק שם אנ"י וה"ו היולא משם ע"ב מן העולם. וע"כ בשמחת בית השואבה שהוא נסוך המים שהם שפלים אומרים אני והו הושיעה נא ר"ל תואר הענוה שהיה ביהושע כי שם י"ה אשר בו ביהושע הוא תואר לענוה וכמש"ל בשם האר"י זיע"א וכמ"ש בתרגום יהונתן כד חמא משה ענותנותיה דיהושע אמר י"ה יושיעך מעלת המרגלים ע"כ מעוררים כח הישועה וכח יהושע בשם אנ"י וה"ו של הענוה והשם אנ"י וה"ו כולל בתוכו ג' הויו"ת שעולים ע"ח והוא להורות מ"ש האר"י זיע"א ע"פ עיניך לנכח יביטו שלריך האדם לשים שם הוי"ה לנגד עיניו בד' אמות שיש לפניו ולב' לדדים כל לד ד' אמות והם ג' הויו"ת בגי' נכח ע' בד"ק ואכן בעניותין כתבנו בזה במקו"א והעניו עיניו למטה ואין מסתכל חוץ לד' אמות והיינו אני והו הושיעה נא:

נ) **גם** זהו הטעם שעושים ניסוך המים בחג ואמרו רז"ל כי הטעם הוא מפני שהשי"ת הבדיל בין מים העליונים לתחתונים והתחתונים בוכים וע"כ נקראו עמק הבכא ועתה מקריבים אותם לפני ה' כדי שיהא להם קורת רוח וגם זהו טעם המלח שנותנים בקרבן כידוע ברז"ל. והנה גם מים התחתונים נחלקו ע"י אליהו וע"י יהושע ואלישע מי הירדן קמו נד אחד. ויחלו המים הנה והנה. ומי הירדן הם מתוקים ע"כ בשכר שקבלו גזרתם עושים ניסוך המים מתוקים לזכר מי הירדן להקריבם לפני ה' בחג הסוכות שהוא זכר למי אליהו כמש"ל בתחי' קונט' זה כי בחג הסוכות נשלם בו שם אליהו. ולכן מעוררים במים אלו את זכותם אשר חלקו את הירדן וחלקו המים ואלישע ריפא את המים ושואבים אותם ממי השילוח הוא אליהו השלוח לעתיד ואנו מקיימים ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה לזכר אלישע ויהושע כדי שיהיו המים נחלקים ולא יבואו גשמים רעים וטללים רעים וכמ"ש רז"ל ויהיו רפואת המים על ידי אלישע וירדו לברכה וגם שיתברכו גשמי שנה ע"י אליהו שעלר טל ומטר ועתה אנו מרלים פניו בניסוך המים בשמחה וששון ואהלה ורנה ומרקדין באבוקות של אור בידיהם ומי שלא ראה

שמחת

שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו כי היא באה מן השעשועים אליבע ויאושע בזכותם האל ישועתנו יאר פניו אתנו אמן:

וגם אני לא אזבוך פי מלדבר דבר אשר חנן ה' את עבדו אם יכשר בע"י אלקי"ם ואדם להוליא לאור דבר חדש מיוסד בהקדמות הנז' בדברים הניתנים למעלה מפי סופרים וספרים האחד מ"ש רז"ל במדרשים כי אליהו זל"ט מליץ טוב על ישר' ומזכיר זכיותיהם לפני ה' ומעיד על מלותיהם וכותב וחותם טובותיהם ושטרי זכיותיהם. וגם כי הוא משיב רבים מעון וכמ"ש הכתו' והשיב לב אבות על בנים וכן כתיב תורת אמת היתה בפיהו וכו' ורבים השיב מעון והוא מקריב תמידין בכל יום לזכות ישראל והוא עושה יחוד וזיווג במדות העליונות מזכיותיו להטיב לישראל. וגם אם יסתלק זכות מעט"ע ח"ו לרוע המעשים והפגם כבודו במקומו מוכן להטיב לישראל. ולפי דברי רבינו האר"י זיע"א והזוה"ק כי הוא לקח נשמת נדב ואביהוא שהיו מנפש הזי"ע של אדה"ר וגם לפי הנז' באליה רבא שהוא ג"כ סובל יסורים של כל לדיק ולדיק. וכן אמרו באליה רבא שאמר אליהו אני כפרתן של ישראל. וגם הוא מתקן עון קין וזוהמת הנחש שנולדה בו כידוע ועל קין ועל מנחתו הוא מטהר את קנאתו ומטהר את דם הבל אשר שפך והוא מקבץ כל נדחי ישראל הנשמות הדחויות ועתיד לגאלם ולקבלם לעיר הקדש ירושלם הבנויה והוא העושה הנסים לישראל בעת לרתם ועליו רמז הכתוב מקוה ישראל ה' מושיעו בעת לרה אותיות מקוה ישראל אליהו המושיעו בעת לרה כי הוא תקנתם והוא טהרתם וע"כ כתיב מקוה ישראל ה' ולא כתיב ה' מקוה לישראל כמשפט הלשון כדי לסמוך תיבת ישראל לתיבת ה' להיותם אותיות ישר"ה אליה"ו או אליה"ו היש"ר כי ביושר לבבו ובטהרתו מטהר את ישר' והוא תקנתם:

ובהקדמות האלה מלאנו ידינו ורגלינו להבין כמה עניינים בענייני כפרת הקרבנות הכתובים בתורה ראשי"ת חכמה הוא מה שראינו כי השי"ת אחר מיתת בני אהרן נלטוה אהרן על עבודת יוה"כ והקטרת והשעירים והגורלות וטבילות וקידושין ולבישת בגדי זהב ובגדי לבן וגם נלטוה אל יבא בכל עת אל הקדש כי אם בענן וכו' כמה דברים הבאים בענין יובנו בע"ה מתוך דברינו. והוא כי נדב ואביהוא בחטאם היו קלוות עם ער ואונן כי נדב ואביהוא נתקרבו ביותר אל הק' כמש"ה ויחזו את

האלקי"ם

כתיב בקרבתם לפני ה' וימותו. ואילו ער
ת ז"ל הוא אדרבא להתרחק מן הקדושה
תא ולא יגורך רע ושניהם הלכו אל הקלוות.
עד ואונן השחיתו דרכם בהרהור רע כאש
פגמו באש זרה שהיא אשה זרה שהקריבו ושניהם
ה' שזה מורה על תוקף קדושתם כי אין דומה למת
ע"י קוסטינאר כידוע מדברי רז"ל ובער ואונן נאמר
זה שלא נאמר בשום חטא ובנדב ואביהוא כתיב
ולפני ה' וימותו לפני ה' וזה לאות על קדושת נשמתם
וגם הם לא כיוונו להכעיס את בוראם אלא כי שגו
ה ובקטורת זרה. וחטא ער ואונן דומה לקטרת של
שזורה את הקטרת מבחוץ ומכניס לפנים אשר זה חטאם
דם מבפנים וזורה מבחוץ ונתכונו בחטאם לעשות זיווג
יון מזכר בלא נקבה מה שאין בכח האדם לעשותו כידוע לבקיאים
בכתבי האר"י זיע"א והם שורש מלכות בית דוד אלא שהקליפה
גברה בהם וגרמה להם לחטוא ובזה בלבלו האו'ר וענ'ן של
הקטורת וע"כ ע'ר או'נן הם אותיות או'ר ענ'ן מבולבלים האור
והחשך וכבר בקונט' תקפו של נס ח"ב הראיתי לדעת באותיות
של שמותם הרמוז בהם תוקף חטא אחד על חבירו בבלבול
האו'ר וענ'ן לך נא ראה ופגמו בזוגתם היקרה אשר היא ענן
הקטרת המתמר ועולה כדקל ושמה תמר ולא שמשו בה כ"א
בלבלו הענ'ן והאו'ר כי בהיות הענן מתמר ועולה אזי נבדל
הענן לבדו והאור לבדו. ע"כ נגד ב' קליות אלו נצטוה אהרן ש
יבא בכל עת אל הקדש כמעשה נדב ואביהוא שהיו פרוצים
בראיית השכינה והיתה דומה בעיניהם כאשה זרה המופקרת
בכל עת וגם אל יתרחק ממנה לגמרי כמעשה ער ואונן שלא
באו אליה ונתרחקו לגמרי כי אם יהיה בדרך הממוצע בזאת
יבא אהרן אל הקדש שיבא' לעתים מזומנות ע"י מתנות ומנחות
ופיוסין כי כן דרך הקדש שלכן הזכיר בתחלה כי בענן אראה על
הכפורת ר"ל שצריך הדבר שיהא אמצעי לא קדושה ופרישות גמורה
הכל אור כמעשה נדב ואביהוא ולא בענן וחשך כמעשה ער
ואונן אלא בענן אראה שיהיה נראה מתוך הענן אור פני שכינה
ובזה יהיה כפרה לכל הטעות בתת חלק גם לענן ליטול את
שלו

שלו וע"כ היו ענני כבוד בזכות אהרן כי הוא היה המקריב את הקטרת בענן מכסה על הכפרת. ר"ל מכסה הכפרה בתת לו לרע חלקי בה ע"י הענן והוא עוזר לו בה וכנגדו עושים אחר יוה"כ שהוא זמן עון הקטרת אשר על הכפרת. כן אח"כ עושים סוכה. כדכ' וסכות על הארון את הכפרת כי הסוכה היא זמן לפרה קטורת רענן שעל הכפורת שמכפרת ויען כי מיתת נדב ואביהוא טיהרה את נשמתם והיא מוכנת לזכות בה אליהו וצריך לזה התעוררות בפועל על כן אחרי מות ב' בני אהרן נצטוה על עבודת יוה"כ לתקן נשמתם וכדי להאיר אור אליהו זל"ט לכפר על כל בני ישראל וכי הוא אשר זכה ועתיד לזכות בנשמת נדב ואביהוא אשר על כן כל עבודת יוה"כ הרומזת לאליהו נאמרה אחר מיתתם וגם ע"כ נצטוה בעבודת יוה"כ לעורר זכות אליהו אשר הוא שליח ה' לכפר על ישר' ולהשיב לבם לאביהם ונאמר בו הנה אנכי שולח לכם והוא היה בעל שער בסימניו וכמ"ש במלכים ב' איש בעל שער ע"כ צוה השי"ת בעבודת יוה"כ לעשות שני שעירים אחד לה' ואחד משתלח לרמוז על חלקי שמו של אליה'ו שהוא אל ויה"ו אלקי'ם והוי'ה גוף ונפש דין ורחמים אור וענן אדם ומלאך טוב גמור וטוב מעורב וכנגד זה נצטוה לעשות שני שעירים אחד לה' ואחד לעזאזל כי עזאזל הוא רמז לשם אל כי הנה שם אל יש בו חלק מן מדה"ד כי הוא חצי משם אלקי'ם של המלאכים כמש"ל באורך ותכלית העבירות שבמלאכים הוא עזאזל כידוע כי היא מפני השק'ים וגם א'ל זוע'ם אותיות מעזאזל ועשה השי"ת עתה בחסדו הגדול להשוות האור לענן הדין והרחמים א'ל ויה'ו שלא יהיה האחד יותר מחבירו ונשתתפו באחד בהיותם שוים במראה ובקומה ובדמים להשוות מדת אלקי'ם למ"ש מדת השם כמ"ש ע"י אליהו ה' הוא האלקי'ם כמו שכתב הארי"י זיע"א בביאוריו כי בשם הוי'ה יש רמז לשם אלקי'ם ולכן היו מטילים עליהם גורלות להורות כי שקולים הם וכולם אורך גבוה וכולם מחוברים בשם אליהו שהם אלקי'ם והוי'ה. זה גוף וזה נפש ושניהם מכפרים כי שעיר המשתלח מכפר על עונות בני ישראל אשר הם גשמיים ושעיר לה' מכפר על טומאת מקדש וקדשיו שהם רוחניים וכולם שוים לטובה בכפרתם כל אחד בשלו כי הם שוים והכל אורך גבוה הטוב והרע הרחמים והדין והכל בכח אליהו שהוא מיחד המדות והוא משוה מזג האדם

ומלאך

ומלאך כולל הכל וע"כ נקרא שעיר עזאזל משתלח על שם גופניות אליהו המשתלח בכל עת צרה לגאול את ישראל ושליחותו האחרונה אשר יבא בעתה עם בן דוד והוא בן דוד נקרא איש עתי והוא תלוי שליחותו וביאתו ביד איש עתי והיו משלחין אותו המדברה כי ישראל בביאת המשיח יהיו במדבר מ"ה ימים כמ"ש רז"ל וילך אליהו שם להצילם כידוע. וע"כ שעיר המשתלח נושא עונות בני ישראל כמו אליהו זל"ע שהוא נושא עונות ישראל. וגם שעיר המשתלח נעשה איברים וגם אליהו סובל יסורין בעד ישראל. וע"כ תמלא בשעיר עזאזל נאמר בו ג"פ תיבת חי יעמד חי השעיר החי והקריב את השעיר החי והוא רמז אל אליהו שהוא חי והיה בעל שער וע"כ השעיר הזה הוא נקרא חי על שמו והוא היה נותן בו לשון של זהורית והלשון היה מלבין והוא רמז למ"ש בתחי' הקונט' כי אליהו שיסד בדברו הזוה"ק כי הוא מדבר בלשון ארמי שכן כל לשון הזוה"ק אתגזר על פומא דאליהו וכמ"ש בזוה"ק וגם בתקונים כתוב דאליהו בעי לאסכמא על האי חיבורא ולא תזוז מינן. וגם בזוה"ח אמרו כמה מילי דאתגזרו מפומיה דאליהו וע"כ הוא נקרא לשון של זהורי'ת היינו זוה"ק והיה מלבין כי לשון זוה"ק הוא ארמי ושורש לבן הארמי וקדושתו של התרגום שבזוה"ק ממנו ע"כ הוא מלבין עונות ישראל. וכן גם הלומד בגירסא בלשון של זהורי'ת מטהר נפשו ע"כ שעיר המשתלח היה קושר בו לשון של זהורית חציו קושר בסלע וחציו קושר בין קרניו שם רמז ללשון תרגום שבו נתיסד פלפול הגמרא שנקראת סלע שקשה כסלע וכמ"ש בזוה"ק על ויך את הסלע דאיכון שתין מסכתות כידוע בדברי רעיא מהימנא ומדברי הקדושים הראשונים וחצין קושר בין קרניו היינו הזוה"ק זוהר המאיר קרן פניו קרנים מידו לו. והיינו חציו קושר בסלע התלמוד וחציו קושר בין קרניו היינו הזוה"ק והזוה"ח והתקונים שהם מלאים זוהר וקרן אורה כי התלמוד והזוה"ק בלשון תרגום נאמרו מפי אליהו כמש"ל וע"כ המשלח את השעיר יכבס בגדיו כי המשלח את השעיר שהוא אליהו לגאולת ישראל שהוא המשיח כתיב ביה וכל מלבושי אגאלתי מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבושו וכו' ע"כ המשלח את השעיר מעון כבוס בגדים הוא המשיח שהוא משלחו שיתגלה במהרה בימינו אמן. וע"כ היה מזה מדם השעיר שהוא לה' לפנים שמונה

הזאות

הזאות נגד דם המילה שהוא ביום השמיני והיה מכנים דמו לפנים על הארון ובחוץ בהיכל נגד דם המילה והפריעה אשר מטהרת זוהמת הנחש טומאת מקדש וקדשיו ע"כ השעיר שהוא לה' שהיא נגד הראשניות היה נכנס לפנים והוא נגד שם יה"ו של אליהו ע"כ היה כ"ג טובל ה' טבילות ועשרה קידושין והיה עושה ששה מערכות כדאיתא במס' יומא נגד שם יה"ו ומפני שאליהו עולה ומלמד זכות על בני ישראל ויורד ורואה את כל מלותיהם ותמיד עולה ויורד ומשנה בגדים מבגדי שמים לבגדי הארץ שכן אמרו בזוה"ק כי יש לו לאליהו מלבוש בעלותו לשמים ומלבוש בירידתו לארץ. ע"כ גם כה"ג משנה בגדים מבגדי זהב שהם של הארץ וזהב הארץ ההיא טוב ובגדי לבן בד קדש שהוא מלבוש השמים והמלאכים האיש לבוש הבדים הכל הוא רמז למעשה אליהו וכפרתו על ישראל והזכרת זכיותיהם ונשיאות עונם. וע"כ כמו שאליהו בהר הכרמל נפלו כל העם על פניהם ואמרו ה' הוא האלד"ים. גם ביוה"כ כשהיה מזכיר כ"ג את השם היו כל העם נופלים על פניהם ואומרים ברוך שם וכשם שאליהו אמר ואתה הסבות את לבם אחורנית והזכיר את עון ישראל כן הכה"ג מזכיר עונות עמו ישר' ומתודה אותם ונותן אותם על ראש השעיר שהוא עזאזל שהוא נגד ראש שם אל של אליהו ותולה העונות בראש השעיר שהוא הגורם שהוא כח אל של סמא"ל והיינו ואתה הסבות את לבם אחורנית והיינו על כח שם אל שבשם סמא"ל שהוא שלוחו של מקום ע"כ הכה"ג היה תולה את העונות בראש השעיר כדי שיהיו תלוים בו ולא יקטרג עליהם וזהו הטעם עצמו של אליהו שאמר ואתה הסבות את לבם. בכח שם אל שיש בו שיניקת ס"מ ממנה וכנגד ד' פעמים שהיה נכנס כה"ג לבית קה"ק שהם שנים להזות דם הפר ודם השעיר ואחת לקטורת ואחת להוציא כף ומחתה. כנגד זה תמצא כי רמוז שם אליהו זל"ט בעבודת יוה"כ בד' פסוקים ג' בפסוק אחד השם כולו והרביעי בשני פסוקים והם אלו ה'שעירים ו'העמיד א'ותם ל'פני ה' הוא ר"ת הואלי' וגם ויצא א'ל ה'מזבח א'שר ל'פני ה' ו'כיפר ר"ת האלי"ו. וגם ו'המשלח א'ת ה'שעיר ל'עזאזל י'כבס ר"ת והאלי' וגם בשני פסוקים י'בא א'ל ה'מחנה ו'היתה ל'כם ר"ת יאהו"ל הרי פסוק זה נגד הוצאת כף המחתה שלא היה בה עבודה כי אם תשלום עבודה. לכן לא היתה בפסוק

אחד

אחד הרי מורה ובא כי כפרת יוה"כ היתה רמז ודמיון לכפרת אליהו שזכינו בה ע"י מיתת נדב ואביהוא כידוע כן אהרן זכה בה בעבודת יוה"כ אחר מיתת שני בניו. ולפי דברינו כי שעירי יוה"כ הם רמז לכפרת אליהו שהוא בעל שער יתכן שע"כ שרפו את שעיר החטאת ביום מיתת נדב ואביהוא אשר היה לכפר על בני ישראל שזה השעיר היה גם הוא לתקון אליהו שהוא גם הוא נתעלה בשריפה זו כמו נדב ואביהוא שנתעלו בשריפתם. וע"כ נאמר בו דרוש דרש משה כי השעיר הנז' היה חלק אליהו הוא הדורש בתורה עפ"י משה כמ"ש רז"ל אליהו עתיד לדרשה ומלבד שעירי יוה"כ הנז' יתכן שגם פרו ואילו של כה"ג אפשר ירמזו על המלאך סנד"ל שהוא גי' פ"ר והוא נשמת אליהו כידוע ודם הפר והאי"ל אותיות אליהו והשעירים רומזים על שערו כנז"ל ונקרא שעיר עזאזל ככתוב השעיר האי גם בו עוד רמז לחיאל בית האלי אשר כתבנו לעיל בשם האר"י שהוא רמז לאליהו שהיה בעת חטאו ופגמו בחיאל בית האלי אשר בנה את יריחו ובבכורו יסדה וכו' וכבר כתבנו לעיל באורך כי חיאל אשר בנה את יריחו ובבכורו יסדה הוא רמז על פגם נדב ואביהוא שפגמו בריח הקטורת והקריבו קטורת זרה אשר לא לוה אותם. גם יריחו שהיו מריחין ממנה ריח הקטורת היא נקראת קטורת זרה שנגלטו שלא לבנותה ואליהו בהיותו בחיאל בנה אותה ובבכורו ייסדנה נגד הבכור נדב ואביהוא וכמ"ש האר"י זיע"א כי חיאל הוא אליהו בעת הפגם שלא היה שלם ע"כ שעיר עזאזל קודם כפרתו נקרא שעיר עזאזל חי ועם אל של עזאזל נקרא חיאל כמו בעת הפגם שנקרא חיאל ואח"כ בדחייתו לצוק וכפרת עונותיהם של ישראל שנתקן חיאל ונעשה אל חי וישראל נקראו בני אל חי קדש קדשים הוא לה' ויען שנדב ואביהוא הקריבו אש זרה בקטורת שלהם ע"כ אליהו תקן את עונשם במה שירדה אש מן השמים על הפר אשר עשה. וע"כ אליהו בהר הכרמל הקריב שחוטי חוץ כי ידע שכפרת ישראל תלויה בו ע"י שעיר המשתלח שהוא כעין שחוטי חוץ כידוע. וע"כ עשה גורל בינו ובין נביאי הבעל כמו שעיר המשתלח שהוא בגורל זוכה להיות לעזאזל כן הוא הטיל גורלות ועל כן סמוך למעשה יום הכפורים כתוב בתורה אזהרת שחוטי חוץ לומר כי זו הכפרה של שעיר עזאזל היא לשעה כמו של אליהו בהר הכרמל שעשה שחוטי חוץ

לשעה

לשעה והיינו שנסמכה פ' זו לכאן. וזהו טעם נכון להיתר שחוטי חוץ ע"י אליהו כי הוא בחי' שעיר המשתלח שהותר בו שחוטי חוץ גם על ידו הותר שחוטי חוץ. והטעם הפשוט לענ"ד הוא כי אליהו הוא היה מותר להקריב שחוטי חוץ כי איסור שחוטי חוץ הוא כדי שלא יזבחו את זבחיהם לשעירים שהם שדים או מלאכים וע"כ אליהו שהוא מלאך מעיקרו ובעל שער כדמיון השעירים ועכ"ז הוא מקריב לגבוה בזה אדרבא מתקדש שם שמים ביותר והכל ידעו כי ה' הוא שליט בכל בעליונים ובתחתונים. וזהו טעם נכון בעיני ואעיקרא טעמא של המקריבים לשעירים הוא כדי שע"י יגיעו הקרבנות לגבוה דאל"כ הוי ע"ז אלא ע"כ שכונתם היתה להקריב לה' באמצעותם. ולכן אסר אותם להם השי"ת כיון שיש להם אוהל מועד שבו משכן הכרובים שהם מט"ט וסנד"ל הם יעלו הקרבנות למעלה ולא יצטרכו לשעירים. וזהו שאמר הכתוב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים שהכונה שמכאן ואילך שיש משכן לא יעשו עוד להקריב לשעירים אלא יביאו אותו אל אהל מועד. ויתכן כי שם אוהל מועד הוא אותיות אליא'ו ע'ד כי המ'ם מתחלף ביו'ד לכן היו מביאים אותו אל אוהל מועד שבו משכן אליהו והוא מעלה את הקרבן במקום השעירים. לכן הוא חשוב כאהל מועד גם אפשר ענין אליהו שהקריב שחוטי חוץ בהר הכרמל יען כי הוא דרכו לקרב את המרוחקים בזרוע והוא על ידו מתקרב כל רחוק ע"כ הר הכרמל אשר נתרחק ממתן תורה ונדחה רצה לקרבו עתה כי הוא יודע שרשו כי קדוש הוא שכן ארז"ל עתיד הקב"ה להביא תבור וכרמל ולבנות עליהם ביהמ"ק שנא' והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים אלו תבור וכרמל. וגם איתא ברז"ל שבשכר שנדחו תבור וכרמל מקבלת התורה זכו בכפליים כי בסיני נאמר אנכי ובתבור אמרה דבורה אנכי לה' אנכי אשירה ובסיני נאמר ה' אלק'יך ובכרמל נאמר ה' הוא האלק'ים ב' פעמים. וא"כ כיון שהר הכרמל עתיד להתקדש לעת"ל להיות בו בית המקדש ע"כ אליהו שהוא ידע את זה הקריב בו את קרבנו. גם יתכן שאליהו בחר להקריב בהר הכרמל ולא בזולתו כי רצה להרוג נביאי הבעל ולעבות האשרה אלמנה כי הבעל והאשרה הם דמיון זכר ונקבה ובימיו היו ת"ן נביאי הבעל ות' נביאי אשרה ככתוב בס' מלכים ב' והוא הרג נביאי הבעל ולא

את

את נביאי האשרה כי תש כחו ועשאה אלמנה שמת בעלה ותרגום אלמנה הוא ארמלתא ע"כ בהר הכרמל המית הבעל והיתה אשתו ארמלתא וע"כ כרמל בים יבוא כי הים דינו ככרמלית לענין שבת וכיון שנעשית אלמנה עבודת האשרה אין זה מיקרי שחוטי חוץ שהיו מזבחים ומקטרים לבעל ואשרה והנה הבע"ל ואשר"ה עם הכולל הם גימט' שעירים ובהיותם נפרדים לא מיקרי שחוטי חוץ זה אמרתי בדרך לחות. עכ"פ למדנו טעם לסמיכות אזהרת שחוטי חוץ לפ' עבודת יוה"כ. וגם סמוך להם כתיב אזהרת כיסוי דם חיה ועוף והיסור אכילת הדם גם הוא מפני כי אליהו נרמז ענינו בבואו על המילה בפסוק ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף וכמש"ל בדברינו באורך והוא חפן בדם הברית אשר יתכסה בעפר והוא מן הנפש של חיה כמ"ש בזוה"ק בסודן של דברים לכן הוזהרנו על כיסוי דם חיה ועוף בעפר והזהרת אכילת הדם כי הדם הוא בנפש יכסה והיינו דמים למולות ולא לאכול והכל הוא לתקן עון קין שאליהו משרשו. וגם אח"ז נלטוו על העריות לתקון הברית של המילה ושלא לפגום היחס כי פנחס הוא אליהו שומר יחוסי בני ישראל ושם י"ה שבאליהו מעיד עליהם הרי נתבאר סמיכות של הפרשה:

ודבר זה אשר חדשנו כי כפרת שעירי יוה"כ הוא ע"י אליהו זל"ט וכמש"ל יש לו סמוכות גדולות מדברי רבינו האר"י זיע"א והזוה"ק והמתבונן בענין שני אנשים מרגלים ופסל ומסכה ובעל ואשרה וערלה ופריעה ושני צפרים של מצורע ודומיהם ימצא מקום לדברינו אלא כי שעיר עזאזל הוא של שם אל ושעיר חטאת הוא יה"ו והם אליהו והם בשרשם יש בהם קדושה כידוע:

ובתורת ה' חפשתי ומצאתי דבר יקר והוא כי מנין שעירים שמקריבים ישראל כל השנה לחטאת לה' מספרם הוא כמנין אל שהם י"ב שעירי ר"ח וז' בפסח ואחד בשבועות ושמונה בסוכות ואחד בר"ה ואחד ביוה"כ והם ל"א שעירים שנקרבים חטאת לה' ונודע מדברי רז"ל ומזוה"ק שהם חלק עשו איש שעיר שגרם מיעוט המאורות והם לו לחלקו שלא יקטרג ע"כ ביוה"ך עושים לו שעיר עזאזל והוא התוקף והדין של ל"א שעירי עזים של כל ימות השנה והיינו עזאזל עתה מגרינים בזה השעיר של יוה"כ שהוא האחרון והוא נוקח [illegible] שעיר של עזאזל כל טומאה שיש בישרא

והוא נגד ל"א שעירי עזים של הקרבנות שקרבים בפנים ויהיה עזאזל לשון עז כמו ואם עז קרבנו והשעירים נקראים שעירי עזים וזה נקרא שעיר עזאזל ע'ז א'ל על שם העזים הנז':

והחוקר ומתבונן יראה כי יש שינוי בכתובים בקרבנות השעירים פעם אומר הכתוב שעיר עזים אחד לחטאת פעם אומר שעיר חטאת אחד ולא נודע טעם לזה לא ברז"ל ולא במפרשים. ועי' ברמב"ם ה' מעה"ק פ"ב והכ"מ והמשל"מ ז"ל בזה ודברי הכ"מ והמשל"מ תמוהים ובמקומו כתבתי. והרואה יראה כי י"ח שעירים נאמר בהם שעירי עזים וי"ב נאמר בהם שעיר חטאת והם בר"ח כולם נאמר עזים ובחג הסוכות ש ימים נאמר בהם עזים ויש שלא נאמר בהם והם ימי אב"ד יש בהם עזים וימי גהו"ז לא נאמר וגם בשבועות ור"ה ומוסף יוה"כ נאמר בהם שעיר עזים. הרי כללות מה שנאמר בהם שעיר עזים הם י"ח וי"ב מהם לא נאמר בהם כי אם חטאת לה'. ולא נודע לנו טעם בזה כי אם שנאמר כי ח' נאמר בהם עזים שהם שייכים לשעיר עזאזל שנאמר בו יעמד חי לפני ה' לכפר עליו וי"ב שנאמר בהם חטאת לה' ולא נאמר בהם עזים הם שייכים לשעיר של שם הנקרב בגורל ונכנס דמו לפנים והם י"ב נגד י"ב צירופי הוי'ה ויש להסמיכו ע' הכתוב זה השער לה' וזה בגי' י"ב צדיקים יבואו בו לפנים להזות מדמו וגם אפשר כי השעיר חטאת לה' הוא נגד תקון י"ב שבתקוני דיקנא שהוא ונטאה כידוע ע"כ י"ב שעירים נאמר בהם חטאת לה' כי תקון י"ב הוא דאתפני שערא מפומא ודוק והבן:

וכדי לדעת עוד למה היה הדבר שאלו הקרבנות נאמר בהם עזים ואלו נאמר בהם שעיר חטאת לה' ולא עזים.

ונכון הדבר לפי עניות דעתי והוא כי כל מקום שנאמר בהם עזים הוא להורות כי הם שוחד לסט"א שהם מים עזים והם לחלקם כשעיר עזאזל לבל יקטרגו על ישראל לכן בכל ר"ח שהלבנה חסרה והתחילה להתחדש נותנים להם השעיר ההוא. וכן בר"ה ויוה"כ ושבועות אשר הוא יום טובה לישראל נותנים להם השעיר עזים. אבל בפסח שהם מקריבים העומר שהוא שעורים והוא מנחת קנאות הניתן לחלק הרע כמנחת סוטה כידוע. לכן בכל קרבנותיו לא הוצרך לומר שעיר עזים וכן בחג הסוכות שהיו מקריבים פרים לשבעים שרים לא הוצרך לומר עזים כי אם בימי אב"ד ולא יותר

והענין

והענין הוא כי אם תחשוב הפרים של ימי הב"ד הם ל"ה והפרים של גהו"ז הם ל"ה ע"כ חלק הכתוב את ימי החג ל"ה פרים נאמר בקרבנם שעיר עזים ול"ה פרים נאמר בהם חטאת לה' כי השרים הנז' הם כוללים טוב ורע וע"כ חילקם הכתוב ל"ה לימין ול"ה לשמאל אכן במספר הימים ג' ימים נאמר בהם עזים וד' חטאת להגביר הטוב על הרע וכן בשמיני עצרת שכבר נטלו חלקם כל השרים וכל הרע נטל חלקו והלך לו ע"כ נאמר בקרבן שמיני עצרת חטאת לה' ולא עזים כי הוא רגל בפני עצמו וקדוש הוא לאלקינו ואין שטן ואין פגע רע והוא סוף הרגלים שילהו בטהרה. זה נלע"ד ליישב השינויים אשר נמצא בתו' בקרבנות השעירים. עכ"פ למדנו מן האמור כי כללות השעירים הנקרבים לחטאת לה' עם השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ביוה"כ הם ל"א והוא אל שהם למתק הדינים הרמוזים ונשרשים בשם אל השייך למלאכים ולכל גשמי הבריאה ובכללם גם האלילים למתק דיניהם והשעיר הכולל את כולם הוא שעיר עזאזל אשר הוא נוטל התמלית של הל"א שעירים והוא חלק לחיצונים וע"כ קרב בחוץ והוא עם שעיר חטאת הנעשה בפנים נוטים אל הקצוות זה נכנס לפני ולפנים וזה נעשה בחוץ לגמרי למדבר שמם משא"כ שאר השעירים הם אמצעים בחוץ ובפנים ר"ל במזבח החיצון ובתוך עזרת הכהנים. ונמצא כי שעיר הל"א של שם ושל עזאזל באחד יש בו טוב ורע על דרך שם אלד"ים שכולל אלד"ים אחרים ואלד"ים קדושים:

ובזה יובן לנו ענין הגורלות שהיה הגורל של שם עולה בימין והוא סימן טוב ואם של שם עלה בשמאל לא היה סימן טוב. והענין הוא שכבר כתבנו למעלה שכשם שיש שם אליק'ו כן יש שם יהוא'ל והוא השם הראשון של מט"ט מהשבעים שמות שיש לו וכמ"ש הילקוט ראובני בשם הקדושים זיע"א והנה כאשר יהיה אליא'ו מתעלה למדרגת מט"ט במעשה יש' הוא נקרא יהוא'ל ואם הוא בארץ הגשמית הלזו נפרד משרשו שהוא מט"ט נקרא אליא'ו. והנה בשם אליא'ו הוא אל לימין ויה"ו לשמאל ובשם יהוא'ל יה'ו לימין וא'ל לשמאל. וכבר אמרנו כי שני שעירי יוה"כ הם נגד אל ויה'ו שעיר עזאזל הוא אל ושעיר ה' הוא ליה'ו וע"כ בהיות עולה גורל של שם בימין הוא רמז שיש גילוי יהוא'ל והכפרה היא ממקום עליון והוא ה' הוא האלד"ים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ודוק והבן:

באופן כי כפרת שני השעירים הוא ע"י שם אליא"ו ובאדרת שער אשר לו ובהיותו בעל שער מבטל כח עשו איש שעיר באדרת שער ובהזאת הדם לפנים מבטל האדמוני וע"י ענן הקטרת נהפך האדום ללבן ומבטל קליפת לבן ומלבין את עונות בני ישראל. ויתכן שגם קטרת יוה"כ שהיתה מלא חפניו ולא נאמר בה שיעור כשאר הימים הוא רמז לפינחס שלקח רומח בידו גם עתה לוקח הקטורת בידו ומחזירה למלא חפניו רמז לשם פינחס שהוא אותיות חפנ"י ס' רמז לקטורת סמנים והיתה דקה מן הדקה כי ב' פעמים דק הוא ג"י פינחס שהוא ר"ח וגם דקה דקה ב' פעמים הם ג"י רי"ח על שם ריח גדיי עזים שנאמר ביעקב וירח את ריח בגדיו שהיו על יעקב עורות גדיי עזים שהיו שעירות כאליהו שהיה בעל שער ואזור עור אזור במתניו כידוע וזה הריח מעורר רוח אליהו:

ולא עוד אלא יש לי פה ולהשיב ולומר כי גם טהרת זבין ומצורעין ויולדת וקרבן עני הנעשה בתורים ובני יונה הוא נעשה ע"י אליהו זל"ט שהוא טהרתן של ישר'. והוא דהנה יש כאן מקום שאלה למה מן כל העופות לא הוכשרו למזבח אלא תורים ובני יונה ורז"ל אמרו מפני שהם נרדפים ולמה הם נרדפים יותר מכל העופות. גם רז"ל עשו מסכתא אחת וקראוה קנים על חלוקות הנופלות בספקות קרבנות דתורים ובני יונה ואמרו קנים ופתחי נדה הן הן גופי תורה. גם אמרו הכשר בבני יונה פסול בתורים והכשר בתורים פסול בבני יונה והתורים גדולים והבני יונה קטנים ומהו זה. אמנם הענין הוא מתוקן ומסודר בסדר המדרגה העליונה וכל מעשהו באמונה והוא כי פינחס הוא אליהו היה בו מדרגות או אבוה דאימיה מיוסף או אבוה דאבוה מיתרו והם שני פוטיאל והם עלמם יתרו ויוסף כולם הם תקון קין וזה נקרא קני חותן משה וזה ויקנאו בו אחיו והם נקראים תורים ובני יונה תורים על שם יתרו ובני יונה על שם יוסף כי יונה בן אמתי הוא משיח בן יוסף והוא מחיליה דאליהו קאתי כאשר כ"ז מפורש בשה"ג פל"ב ובדברי רבינו מהרח"ו ז"ל שם ובדברי הזוה"ח וכמש"ל בעניותין וכאשר יבא לקמן בע"ה ושניהם פגמו וחטאו מכח שורש קין שבהם ונטהרו ונתקדשו קדושה נפלאה ויתרו חטא בקטנותו שהיה כומר לע"ז ונתקדש בגדלותו שבא בתשו'. ויוסף נתקדש בקטנותו כי שמר בריתו

והביא

והביא דבה על אחיו שתלו עיניהם בבנות הארץ והיה בן זקונים לאביו יעקב דומה לאביו ופנס בזקנותו כמו. שנאמר ויבא הביתה לעשות מלאכתו והרהר בזונה וכנגד ע"ז וביאת עריות שהיה פגם ביוסף ויתרו נתקן הכל בפינחס שביטל ע"ז פעור ובנות מואב שהוא עריות בהריגת זמרי. ועת הזמי'ר הגיע וקול התו'ר נשמע בארצנו ג"ע וע"ז נתכפרו ונטהרו ונתקנו. ע"כ טהרת הטומאה של טמאי' בא"ה ע"י תורים הגדולים נגד טהרת יתרו בגדולתו ובני יונה על שם יוסף בקטנותו ונקראים קינים על שם שורשם שהוא בקין ושפיכת דמים הוא לטהר עון קין אשר שפך דם ונתכפר והם נמלקים ומן העורף ע"ש יתרו שהיה מיועצי פרעה. ויוסף שהיה עם פרעה שהוא העורף כי שניהם יתרו ויוסף דבקו בפרעה והיו שתי תורים או שני בני יונה לרמוז על שני זמנים שהיו להם אחד בתחילתם ואחד בפינחס. ואם תדקדק תראה כי שם יתרו ויוסף משמעות אחד להם כי זה הוא מותר מלשון תוספת ויתר. וזה לשון תוספת וכולם נכללו בפינחס אשר קנא לאלד'יו משורש קין וע"כ נקראו קינים ופתחי נד'ה שהם משורש קין שהוא נע ונד והם גופי תורה שבהם נתלבש הקדושה של התורה והם כולם אליה ובהם מתלבש אליהו זה פינחס כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו ובני יתרו זכו וישבו בלשכת הגזית וגם יהושע המקבל הראשון ממשה הוא מיוסף ואליהו המקבל התורה ממשה הוא כלול משניהם והם גופי תורה והם פוסקי הספקות. ע"כ כל מס' קנים היא על הספקות. ולדעתי הקלה ברור כי היא תרמוז על גלגולי קין בבוא לעולם והזרתו מקן לקין והיודע סוד הגלגולים ואופן מהלכם וסדרם יוכל לפרש כל מסכת קנים על שורש קין וגלגוליו אשר הוא שורש לכל הגלגולים כידוע והוא הגלגל שחוזר בעולם וע"כ יונה גי' הגלגל גם גלגל אופן מלאי' הם גי' תרכ"ח והם גי' זה יתרו וזהו שורש ויסוד גדול לטהרת כל טומאה ורוח רעה הוא בקיני זבים וזבות נדות ויולדות שכולם דם טומאה הכל הוא ע"י תורים ובני יונה וע"י אליהו זל"ט שהוא עוף יעופף על הארץ בדם המילה הבא מן מקור הקדש לא כן זבים וזבות נדות ויולדות דמם מקור מושחת ע"כ בכל העופות לא הוכשרו אלא תורים ובני יונה שהם בחי' אליהו שהוא העוף הנז' והם נרדפים כיתרו שהיה נרדף מפני שפירש מע"ז ויוסף מפני אשת פוטיפר ואליהו מפני

אחאב

אחאב ואיזבל והכשירם הכתוב למזבח. גם נגד יתרו ויוסף שפירשו מן הע"ז והזנות וכן פנחס הנז"ל. גם התורים ובני יונה פורשים מהזנות ואינם מזדווגים אלא לבן זוגם וגם מוסרים נפשם לטבח בעת שחיטתם והם כמו הנהרגים על קידוש ה' שמוסרים עצמם לטבח וכמו יתרו אשר הפקיר עצמו לכבוד קונו ודוק:

גם האמורים הנקרבים ע"ג המזבח שהם הדם החלב והאליה והחלב המכסה את הקרב ואת שתי הכליות ואת החלב אשר עליהן אשר על הכסלים ויותרת הכבד לעומת העלה יסירנה כולם ירמזו על בחי' אליהו ונדב ואביהוא ויתרו ויוסף שכולם הם מלובשים באליהו והוא כפרתם של ישראל כן גם אלה הדברים ירמזו עליהם ועל ידם מתכפרים. דהנה החלב המכסה את הקרב והחלב אשר על הקרב ירמוז לער ואונן ונדב ואביהוא שאלו כסו את הקרב דלא חזו אפי שכינתא ואלו נתקרבו ביותר אשר על הקרב וכולם חטאו באש זרה כמש"ל באורך וע"כ נקרבים באש המזבח ומתכפרים ע"י אליהו. כמו נדב ואביהוא שנאמר בהם בקרובי אקדש ונשרפו לכן גם חלב הקרב נשרף. גם המכסה את הקרב ואשר על הקרב ירמזו ליתרו ויוסף שנתרחקו מן הקורבה לע"ז וג"ע ונתקרבו לשמים ונקראו בשם חלב כי הם ח"י הל"ב כי חי לבם בקרבם לאהבת ה' וגם החלב נקרא חלב ע"ש שהוא חי מהלב והוא מחיי הלב. וגם הם שבו אל ה' בכל לב. וגם שתי הכליות ירמזו על נדב ואביהוא שני בני אהרן שנאכלו ונשרפו לפני ה'. ויותרת הכבד תרמוז על יתרו שהיה מיועצי פרעה והיינו לעומת העלה יסירנה ופרעה הוא כבד כמ"ש כבד לב פרעה. והאליה ירמוז לאלי"ה כי היא יונקת משם אל יה. וגם הקרבת הדם ירמוז כי אליהו משבט גד שהיה בגלעד עקובה מדם עיר שופכת דם ועתה ע"י זה הדם הוא מתקן אותה ומפני היותו מבני בניה של רחל שהוא מבנימין ע"כ נקרבים על המזבח שהוא בנוי בחלקו של טורף שהוא בנימין כידוע. הרי שכל כפרות האמורים והדם הנתנים על האש של המזבח הוא בכח כפרת אליהו זל"ע. וגם המנחה היא בזכות אליהו שהרי אליהו לא נענה אלא בתפי' המנחה. וגם קרבן עולה ויורד הוא בזכות אליהו שהוא עולה ויורד תמיד מן השמים לארץ ומארץ לשמים וכן דרשו מי עלה שמים וירד הוא אליהו. וגם אשם תלוי אמרו בזוה"ק בר"מ בח"ג דכ"ו דהוא בחי' אליהו

אליהו שנאמר בו הכל תלוי עד שיבוא אליהו. באופן כי המתבונן יראה כי מה שאמר אליהו אני כפרתן של ישראל הוא ממש בעלם כי כל כפרות וקרבנות של ישראל רמוז בהם שם אליהו ושרשו ובחינתו בכל תנאיו וגלגוליו ועניניו:

והתבונן והכונן כי הקרבנות לשם ה' כמ"ש בזוה"ק שלא נזכר בכל הקרבנות כי אם שם ה' כידוע וקרבן הנפש שהוא הוידוי הנאמר על הקרבן הוא לשם אלד"ים ככתוב זבחי אלד"ים רוח נשברה והנה זבחי אלד"ים היינו שמחלק שם אלד"ים שהוא דין ועושה אותו אל שהוא חסד ממותק וזבח לה' הוא שלוקח האראה משמו ית' והוא אותיות יה"ו והיינו אליהו. הרי בכל הקרבנות היה אליהו וגם המזבח נקרא מזבח אלד"ים ונקרא מזבח ה' והיינו אליהו וע"כ באליהו נאמר וירפא את מזבח ה' ההרוס היינו שהיה הרוס ולא היה נקרא מזבח אלד"ים שלא היו מתודים ושבים מחטאם ובזה היה מזבח ה' הרוס כי לא היה שלם עד שאמרו ה' הוא האלד"ים שאז נרפא מזבח ה' ואז נאמר ואבואה אל מזבח אלד"ים אל אל שמחת גילי והיה אז הכל שלם שנתחבר אל עם יה"ו והיה ה' הוא האלד"ים בשמים ממעל והיא שמחת הכל במתוק שם אלד"ים בשם הוי"ה ה' ישמחנו בביאת אליהו אמן:

וגם חלב ודם הנקרבים ע"ג המזבח הוא לתקן עון קין שהרג את הבל שהקריב מבכורות צאנו ומחלבהן והוא קנא בו והרגו ושפך דם ועתה בהקרבת חלב ודם ע"י החוטא יבוא אליהו המקנא ויתקן את קין. גם כי חלב ודם הם לבן ואדום והעשן עולה מהם גם הוא לבן ואדום והם מתערבים ובזה מתתקן שם הוי"ה אלד"ים ועי"ז עולה אליהו לשמים להליץ טוב על המקריב הקרבן כמו המלאך של מנוח שעלה בלהב המזבח כן אליהו עולה בלהב הקרבן. וע"כ בנח כתוב וירח ה' את ריח הניחח ויאמר ה' אל לבו וכו' והוא ר"ת אור"י ור"ת אליה"ו כי אוריאל הוא האש והלהב השורף הקרבן ואליהו עולה להליץ טוב לבטל כל גזרות קשות ורעות. וע"כ המדליק שמן לפני ארון ה' ומאיר אורו בהיכל ה' ומזכיר זכות אליהו זל"ט מובטח לו שיבטל מעליו כל גזרות רעות ויחדש עליו גזרות טובות אמן. כי יעלה אליהו בלהב המנורה ואפשר שזה רמזו רז"ל באומרם שיהא מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה והיינו מאליה שכן כתב הרב מקדש מלך הזוב"ד לעיל כי מן אל

ומן

ומן יה עולה אם ע"ש באמרי ק' וזהו שתהא שלהבת עולה מאליה ר"ל שיעלה עמה אלי'ה להזכיר זכות המלוה של הטבת הנרות שהיה נעשה במקדש כדי שיעשה לו נס בה כמו נסים שנעשו במנורה כמ"ש רז"ל וכל הנסים הם ע"י אליהו ע"כ היה מעורר זכות אליהו במה שהיתה השלהבת עולה מאליה ודוק:

ואפשר שע"כ נקראו הנרות בשם נר אלד'ים ובשם נר ה' ובהיות ישראל עושים רש"מ ונעשה נס בנרות היו הנרות נקראים בשם נר ה' ובהיות ישר' ח"ו פגומים אזי נקרא נר אלד'ים כמו שהיה בשמואל שהיה חטא בני עלי ואין שלהבת עולה ודבר ה' היה יקר נקרא נר אלד'ים טרם יכבה אבל בהיות עמו שם הוי'ה אזי נקרא נר ה' להעלות נר תמיד וזה רמז הכתוב ה' אלוד'י יגיה חשכי כי אתה תאיר נרי ולא יהיה חושך כמו נר אלד'ים אבל אם הוא בשם ה' אלוד'י אזי יהיה אור לי ויתכן כי נר שבת הוא נר ה' ונר הבדלה הוא נר אלדים וע"כ אליהו מתגלה במוש"ק שאז נעשה ה' אלד'ים והוא רמז לאליהו וע"כ נכון להדליק מנר שבת כדי שיהא בנר ההוא שם אליהו כי שבת הוא שם הוי'ה וחול הוא שם אלד'ים ומתחבר יה'ו עם אל ונעשה אליהו וע"כ נכון לחבר הנרות נר שבת ונר הבדלה ושניהם מברכין עליהם ובמ"א הארכנו. ולדעת הרמב"ם ז"ל והזוה"ק כי הכהן היה מדליק הנרות במנורה בבקר ובערב נכון הדבר מאד כי בערב מחבר מדת יום בלילה והוא יהוא'ל ובבוקר מדת לילה ביום והוא אליהו ע"כ תרוייהו צריכי והם ב' עדים על השראת שכינה בישראל והם חנוך ואליהו וע"כ נרות הלילה נקראו על שם חנוך כשם נרות חנוכה הנדלקים בלילה ע"ש חנוך. ונרות היום נקראים הטבת נרות על שם אליהו זל"ט כי זכירתו לטוב ולכן נקרא הטבת הנרות וגם ע"כ היה מטיב חמש נרות ומקריב דם תמיד ואח"כ ב' נרות ומפסיק ביניהם בדם לרמוז על אליהו שהוא נחלק לשנים פעם בשמים פעם בארץ לראות דם המילה וע"כ נקראים בשם הטבת הנרות על שם אליהו זל"ט שנזכר לטובה ומטיב את הנרות וק"ל:

עוד ינובון שפתותי לדבר עוד בזה והוא כי אדברה וירוח לי עוד בענין כפרת שעירי הרגלים ושל ר"ח וכפרת שעירי יוה"כ וכפרת הוידוי ועניים הוא כולו תלוי בענין י"ג מדות של רחמים אשר נתנו למשה לעורר את הרחמים על ישראל ולטהרת

עונות

עונות ישראל ולמחילת חטאתם וזהי עלמה ענין כפרת אליהו זל"ט וכולם שורש אחד להם וממקום קדוש יהלכו משורש מקור הרחמים והטהרה והקדושה. ודבר זה לא בסברא אני אומר אותו כי אם בהוכחות נאמנות מיוסד בדברי קדש המקובלים והטבעיים. והגם כי אין בלשוני מלה לדבר דברים אלה אשר הם לריכים הקדמות מקובלות מספרי הקדושים זיע"א. עכ"ז אני בעניי אבא להסביר הדברים בפשט הענינים לפי קט שכלי ואשר חלק לי ה' בבינה ישמע חכם ויוסף לקח. והוא כי הנה נודע כי י"ג מדות של רחמים הם נרמזים בי"ג תקוני דיקנא קדישא כידוע בזוה"ק ותקונים במקומות רבים וגם הם רמוזים בי"ג מדות שהתו' נדרשת בהם. ואני בעניי בס' תש"ן ח"א הבאתי לזה עד נאמן כי י"ג מדות שהתו' נדרשת בפרטן אתה מוצא שהם י"ו ופירשו הראשונים ז"ל כי יש ג' מדות נכללות בג' מדות מהי"ג וכל אחד פירש לדרכו. עי' בס' קרבן אהרן ז"ל שהביא כל דברי הראשונים זיע"א. וגם בי"ג מדות יש בהם י"ו תיבות וג' מדות מהי"ג כוללים ב' תיבות והם נושא עון ה' רב חסד נוצר חסד שהם ג' מדות והם ו' תיבות. עכ"פ מדות שהתורה נדרשת הם י"ג מדות של רחמים והם י"ג תקוני דיקנא. והענין הוא כי כתבו הטבעיים והחוקרים כי השערות הם מותרי המוח ומעכירות המוח יוצאים השערות וע"כ כשיזקין האדם ויתישב מוחו ויתמעט עכירות הדם העולה למוח שערותיו מלבינים כי המוח בעת ההוא נקי מעכירות הדמים ועכירותו הוא זכה ולבנה. וע"כ הבהמות שאין מוחם ושכלם משתנה ברוב זמן כמו האדם רק מה שנברא עמהם אין שערותיהם מלבינות בזקנותם באופן כי השערות מותרות של עכירות המוח ובנאתם לחוץ הם מנקים המוח ומטהרים אותו ומבטלים ממנו כל עכירות ומזככים השכל והמדות ומבטלים כל חרון וחימה היוצא מעכירות הדמים למוח. ונמצא כי השערות עם היותם מעכירות המוח יש בהם ב' מעלות את כי הם מנקים המוח ומטהרים אותו וגם כי שרשם ממקום טהור וקדוש יהלכו כי עבד מלך מלך וכח הסיבה במסובב ויניקת השערות מן המוח הוא תקון לטהר את המוח וגם העברת השערות הוא מטהר את המוח כי ילמחו אחרים תחתיהם וע"כ תמצא כמה מצות בתגלחת הלוים ונזירים ומצורע וכיוצא הכל הוא להעביר עכירות המוח וע"כ יקראו הזוה"ק את השערות בשם

דינים

דינים כי הם מותרות וסיגי המוח ומסיגי השערות ותמליתם יונאים דינים. גם כתוב בזוה"ק ובדברי האר"י זיע"א כי יש הבדל בין שערות הראש לשערות הזקן כי שערות הראש מסיגיהם יוצאים דינים תקיפים דוקא אבל קדושים הם לא כן מסיגי שערות הזקן יוצאים משחיתים ומזיקין. והפשוט הוא כי שערות הראש הם מותרי מוח העליון אשר הוא זך בתכלית והוא ראשית חכמה ושיבות המוח ע"כ גם סיגים היוצאים ממנו אין בהם רע. אבל הזקן יניקתה מתחתית המוח אשר יש בו קצת עכירות והוא קרוב יותר לאידי הגוף העולים מהדם על כן יוצאים מהם מזיקים ומשחיתים לפי עכירות מקום יניקתם. ויש ראיה גדולה לזה מדקדוק הכתוב שאמר לא תקיפו פאת ראשיכם ולא תשחית את פאת זקנך דלמה שינה בלשונו בפאת הראש אמר לא תקיפו ולא אמר תשחיתו. ואולם התורה רמזה בלשונה הקדוש לימר שלא תחטא והגרום שיהיו דינים תקיפים יוצאים מפאת הראש שע"י עכירות הדינים שים במוח יצאו דינים תקיפים משערות הראש ולא תשחית את פאת זקנך שלא יגביר הדינים שיצאו מדינים של שערות הזקן ומן הסיגים שלהם משחיתים. ולכן שינה הכתוב בהם בראש אמר תקיפו לשון דינין תקיפין ובזקן אמר לשון השחתה הכל לפי מקומו. וגם נראה שהזוהר בפאת הראש שלא לפגום בה ולעשותה כתקנה ולכוין בעת הגילוח שהוא מסייר אותו לשם מצות קונו כמו שהזהיר האר"י זיע"א והוא מבטל הכעס ממנו ולא יהיה לו תוקף וכעס והנזהר שלא ליגע יד לזקן יהא נשמר מחטא הרהור רע ולא יבוא לידי השחתה כי הזקן אסרו ליגע בה וגם בברית המעור אסור ליגע בו והנשמר מזה ישמר מזה. ויש סמך גדול לדבר זה אשר דברנו מדברי האר"י זיע"א והא ראיה כי זק"ן פעמים הויו"ת הם עולים במספר של י"ג פעמים שדי שהוא ארבעה אלפים פ"ב ושוים הם זק"ן הויו"ת לי"ג שדי כמספרם כי הזקן הוא רמז לאות ברית ע"כ זק"ן הויו"ת הם י"ג פעמים שדי והוא לאות כי שערות הזקן בי"ג תקונים שלה שרומזים לי"ג שדי. שדי הוא שומר שדי. הוא אות ברית ובמקו"א נאריך בזה בעז"ה ואין כאן מקומו. ואתה תחזה כי י"ג פעמים אלדי"ם הם אלף קי"ח בגי' תשחי"ת ופאת הזקן הם שש אלדי"ם כי פאה גי' אלדי"ם וה' פאות הם גי' ת"ל קווצותיו תלתלים שהם השערות וע"כ פאות הזקן שהם י"ג תקו"ד וי"ג פאות אם יגע

בהם

בהם היד יגביר י"ג אלד"ים והבן הענין הדק היטב:

עכ"פ טהרת המוח הוא בשערות הראש והזקן וע"י טהרת המוח מזדכך השכל והסברא ויורד לעמקה של תורה ודרשותיה ומתעוררים הרחמים הנמשכים מהשכל ומתבטלים הדינים הנמשכים מן הזוהמה ועכירות המוח והכל הוא בחסד וברחמים והשקט ובטח עד עולם וכשם ששערות הראש וזקן הם עכירות המוח כן שאר שערות הגוף רק שהם עכירות יותר ויש בהם סיגים של טומאה וכתב הרב חס"ל ז"ל כי יש באדם עשרה מקומות של שער נגד עשר ספרין דמסאבותא היינו שהם זוהמת המוח מעשרה חלקיו ובס' תש"ן ח"א כתבנו בזה עוד כמה דברים ברורים בהקדמה הלזו. וכשם ששער הזקן נחלקים לי"ג תקי"ד כן שערות הראש לי"ג אורחין ולי"ג חוורתי. רק כי י"ג של הראש הם של הויו"ת ושל הזקן הם אלד"ים ושל הראש הם נחלקים לאח"ד דהיינו א' בשני לדדי הראש וד' מאחורי הראש וא' ההוא פלגותא דשערי כנזכר בדברי האר"י זיע"א והסימן לזה ה' אח"ד ואנו אין לנו עסק בנסתרות רק בכללות הוא כי שערות הראש הם הוי"ה ופאת הראש היא הוי"ה ופאת הזקן הסמוכה לה שהיא במלר הזקן היא תחלת תקונא קדמאה שנקרא אל וע"כ כתיב מן המלר של הזקן קראתי י"ה שהוא שם הויה שבפאת הראש. הרי כי בב' פאות הראש והזקן יש בהם הוי"ה ואל ושל הראש הם רמוזים במ"ש הכתוב ויקרא ה' ה' ושל הזקן הוא בתיבת אל של התקון הראשון שהוא אל רחום וחנון. וזה מבואר כמה פעמים בכתבי האר"י כי שערות הראש הם בחי' שם הוי"ה ושל הזקן הם בחי' אלד"ים ותקונא קדמאה יש בו ל"א שערות מהאי סטרא ול"א מהאי סטרא כמו שמפורש באדרא רבא והם נגד שם אל של י"ג מדות שהם פאה הראשונה של הזקן. ואם אל סודם תדרוש הוא עומק נפלא והכל הוא דברי אלד"ים חיים מן המקדש הם יוצאים אמרי קדוש זיע"א. ומעתה יובן לנו תחילת כל ענין הל"א שעירים הנקרבים בכל ימות השנה לכפר עונות ישראל הם נגד ל"א שערות של לד ימין. ול"א שערות של לד שמאל הם נגד שעיר עזאזל שהוא מלד השמאל והוא עוז אל כי עוז לאלד"ים תנו עוז לאלד"ים על ישראל גאותו כי עזאזל הוא שורש הגאוה שמתגאה ואומר כי הוא אלוד' ועם יה שבשערות הראש משפיל גאותו כי שם י"ה הוא

מפעולתו

מפעולתו הענוה. וע"כ מן המלך של עזאזל קראתי יה ענני במרחב יה. ולכן ע"י הל"א שעירים שנקרבים לה' נכנעים השערות ומנקים את העכירות של המדות ומכפרים על טומאת מקדש וקדשיו אשר הוא גורם טמטום השכל וקלקול המדות. וביוה"כ שהוא זמן גילוי האורות כולם צריך לנקות ולטהר כל האורות וע"כ מקריבים ב' שעירים אחד בפנים ואחד בחוץ אחד לה' ואחד לעזאזל ושניהם נאמר בהם אחד ולא אמר גורל שני לעזאזל שכולם יש בהם י"ג תקו"ד כמנין את"ד כי שעיר של ה' הוא נגד שערות הראש ושעיר עזאזל הוא נגד שערות הזקן שהם עזים ותקיפין ולא שמיעין כמו שמפורש באדרא ובתת להם יניקתם והקרבתם אל הקדושה הם יונקים העכירות ומנקים הדמים והיו מזים מדם השעיר הנעשה בפנים כסימן את"ד דהיינו שמונה הזאות בפנים הרי ח' ובהיכל ובמזבח הפנימי היה נותן על ד' קרנותיו ד' הזאות והזאה אחת על מזבח החיצון שהוא נותן שם שירי הדם הרי ממש היה עושה בשעיר חטאת לה' כמו שערות הראש שהם מחולקים לח' ולד' ולאחד כמפורש לעיל בשם האר"י זיע"א. הרי כל כפרת השעירים הוא רומז ע"י כפרת השעירים הוא כפרת השערות הראש והזקן והם הנקראים י"ג מדות של רחמים והם כלולים בשם ה' אלד"ים והם כולם זכה באורם אליהו הנביא זל"ט בשמו הטהור ובשערו הקדוש אשר היה בעל שער ועלה בסערה השמימה שהוא הסערה כמו השערה וכמ"ש האר"י זיע"א בש' אדם ישר ובזוה"ק כי להיות בעל שער ואדרת שער נתקנו המוחים שלו ועלה במעלה מן הזקן אל הראש מן אלד"ים אל הוי"ה וכמו שנאמר במשה ומשה עלה אל האלד"ים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר. כן אליהו עלה מן אלד"ים לשם הוי"ה ונקראו שמות אלו עליו אליהו זל"ט ובכח שערו מטהר ומכפר על ישראל ומישב שכלם להכיר כי ה' הוא האלד"ים. וע' מ"ש האר"י זיע"א בפסוק אדירים משברי ים:

ואם באנו להבחין ולדעת עוד בזה ירחיב ה' לנו כי גם שמשון שהיה נזיר אלד"ים ומורה לא עלה על ראשו כל פעולותיו ועזוזו ונפלאותיו היה בכח אליהו זל"ט ובכח שערותיו אשר נלטוה ע"י מלאך אלד"ים ומורה לא יעלה על ראשו וע"כ רמוז הבטן והוא יחל להושיע את ישראל ר"ת אליהו. ויותר יבואר האמת

הזה

הזה כי כתב רבינו האר"י זיע"א כי שמשון היה מבחי' זי"ע של אדה"ר שהוא בבחי' נדב בנו של אהרן וע"כ נקרא בדן כמ"ש רז"ל בדן זה שמשון כי הוא נדב. ואני בעניותי מצאתי עוד סמך לאמרי קדוש שגם כשהזכיר הכתוב אביו של שמשון כתוב בפעם אחת במקום אביו אביהו לרמוז על אביהוא אחיו של נדב ורבינו זיע"א כתב בזה באורך בשה"פ על ס' שופטים קחנו משם א"כ הרי היה בו כחו של אליהו ע"כ רמוז שמו בכתוב הנז' כי גם אליהו הוא נשמת נדב ואביהוא וע"כ בשערו הקדוש הנז' אשר היה בו מאדרת שער של אליהו עשה כל הנפלאות וע"כ נאמר בו רוח ה' ד' פעמים נגד אליהו בד' שדרשוהו מפסוק ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע גם בשמשון נאמר רוח ה' ד' פעמים כאשר יראה הקורא. ובזה יובן מ"ש במדרש רבה בפ' ויחי על פסוק דן ידין עמו כי יעקב אבינו טעה בו שיהיה משיח וכיון שראה אותו מת ידע שאינו משיח ואמר לישועתך קויתי ה' והוא תמוה. ולדידן ניחא כי ראה שהוא כח אליהו והוא זוכה בנשמת אליהו אשר יבא עם המשיח וכיון שראה אותו שהוא מת א"כ אינו עצמו של אליהו אשר יבא עם המשיח. ובזה יתורץ קושיא גדולה איך יטעה בו שהוא משיח והוא משבט דן. אלא הכונה על אליהו שגם הוא יקרא משיח וכמ"ש בזוה"ח על אליהו על פסוק אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו הוב"ד לעיל. באופן כי ישועת ה' ע"י שמשון היא היתה בשערו של אליהו אשר הוא מטהר כל טומאה ומבטל כל מקטרגים. ולא נפלאת היא ולא רחוקה לומר כי פלשתים הם רמז לשתי הפאות הזקן והיינו פאה לשתים ר"ל שהם שני פאות וע"כ נמנו הפלשים בשעורים בימי דוד כמ"ש בנביאים כי הם שרשם בשער משתי הפאות אשר בשתי הלחיים הנקראים אל שהם שורש עזאזל והם יושבים בעזה. וע"כ הם ה' סרני פלשתים נגד ה' פאות ולהם ה' עירות ירמזו לה' פאות שיש להם ה' מקומות. וע"כ הכם שמשון בלחי החמור על שם שערות הלחי וע"כ הורידוהו עזתה כי ירד ממדרגת קדושתו ע"י דלילה לעזאזל והיה אסור בנחושתיים הוא הנחש כי היה שמשון בעת ההיא ע"י דלילה שהיא פ' כמ"ש האר"י זיע"א על שופטים דומה לשעיר עזאזל וחזרה לו גבורתו בעזתה ע"י שהזכיר שם ה' ואמר חזקני נא ה' הש"ים. ואז חזר בו כח אליהו זל"ע שהיה בו בתחי':

ובזה יובן לנו ב' מדרשים תמוהים במדרש רבה אחד נזכר בפ' תולדות ע"פ ויתן לך האלד"ים. וז"ל רבי אחא אמר יתן לך ויתן לך אלד'ותא אימתי לכשתצטרך לה הה"ד ויאמר ה' אלד"ים זכרני נא וחזקני נא אמר לפניו רבש"ע הוי זוכר לי אותה הברכה שברכני אבא יתן לך ויתן לך אלד'ותו עכ"ל. והמאמר תמוה מכמה אנפי חדא מהו אומרו יתן לך אלד'ותא. והמפ' פירשו לשון כח וכתבו כי רז"ל דרשו זה מדכתיב אלד"ים ולא ה' אלא הוא לשון כח. ולכן שמשון שאמר ה' אלד"ים היינו על ברכת יעקב עי' ברש"י ומתנות כהונה ושאר המפז"ל והרב בעל אזור אליהו הביא כמה פירושים ע"ש ועוד יש במאמר הנז' כמה הרגשים נראים לקורא. ולדברינו יתיישבו כי אין צריך לבאר כי מובנים מאליהם. ואני תימה על דבריהם ז"ל כי לענ"ד נר' דלאו ממ"ש שמשון ה' אלד"ים קא דרשי לה הלא לא כתיב בקרא אלד"ים אלא הוי"ה בניקוד אלד"ים כאשר יראה הקורא ומנ"ל דרשא זו אלא מסוף הכתוב שאמר שמשון ה' אלד"ים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה האלד"ים ואנקמה וכו' ומתיבת האלד"ים יתירה שאמר שמשון קא דרשי. והענין לענ"ד כי יעקב בא אצל אביו בעורות גדיי העזים ויהיו ידיו שעירות ועל חלקת צואריו ואלה השערות עוררו זכות י"ג תקו"ד שהם ה' פאות והם נקראים ה' אלד"ים כי פאה הוא גי' אלד"ים ואות ה' תרמוז לה' פאות והיינו האלד"ים וכנז"ל. ולכן כתב הארי"י זיע"א כי כל מקום שנאמר האלד"ים הוא רחמים. ובעניותין כתבנו בזה במ"א ועתה בדרך פשטות יאמר נא ישראל כי האלד"ים מורה על ה' פאות שהם תקוני דיקנא שהם רחמים וגם שמשון הזכיר האלד"ים שם רמז על ה' פאות שהם י"ג תקוני דיקנא וי"ג מדות של רחמים אשר הם רמוזים בשם האלד"ים כנז'. מעתה יבוא הענין על נכון כי יצחק ברך את יעקב עתה בשערות הללו אשר הם לו לישועה עתה וגם יהיו לו לישועה לעתיד כשתצטרך להם היינו כי בכל עת צרה תקרא י"ג מדות של רחמים כמו שקרא ה' ה' אל רחום וחנון ותהיה נענה בעת שתצטרך ויהיה אליהו מסור בידך לעשות לך נסים כי הוא שורש השער והוא שורש הי"ג מדות והיינו יתן לך אלד'ותו כאשר תצטרך אליו שיהא אליהו מצוי לך כמו שהיה מצוי לרשב"י וזולתם. וע"כ שמשון כשאמר זכרני נא ופקדני נא הפעם הזה האלד"ים הוא

כמו

כמו שאנו אומרים זכור לנו היום ברית י"ג מדות כמו שהודעת לעניו מקדם כן שמשון אמר זכור לי הברכה שבירכת את אבא שבכל עת אשר יקרא בשם האלד"ים שהוא י"ג מדות התלויות בשער שהוא נענה כן אני עכני כי עתה התחיל שערו לצמוח. וע"כ הפיל עליהם ב' עמודי הבית אשר נשען עליהם והם כנגד ב' עמודים שיש בקדושה ה' צבאות אלד"ים צבאות שהם אליהו ככל הנז' בראש הקונט' ועתה הפיל עמודים של פלשתים ובית דגון וקמה הקדושה למקומה הוא אליהו זל"ט שהוא ראש כל העמודים וגם כי נדב ואביהוא הם תרי פלגי גופא בחי' ב' העמודים כידוע וע"כ אמר תמות נפשי עם פלשתים שהם פאה לשתים כנז"ל כי נפשו היתה מתרי פלגי גופא שני העמודים ימין ושמאל ודוק והבן כי נכון:

ובדרך זה יובן גם מדרש תמוה בפ' ויחי על פסוק כאחד שבטי ישראל כיחידו של עולם מה יחידו של עולם אין צריך סיוע אף שמשון ן' מנוח אינו צריך סיוע אלא וימלא לחי חמור טריה וכו' והדבר קשה דאיך דרשו כאחד שבטי ישראל על יחידו של עולם ואיך ח"ו ידמו אותו ליחידו של עולם שהוא בורא יש מאין ושמשון הוצרך ללחי החמור. והנר' לענ"ד דרז"ל דרשו כאחד שבטי ישראל ולא הזכיר הכתוב מי הוא וקראו המיוחד שבשבטי ישראל ע"כ הוכרחו לדורשו על אליהו שלא נודע מאיזה שבט הוא אם מלוי אם מבנימין אם מגד אם מיוסף כי הוא כולל בתוכו אחד המיוחד שבהם והוא יוסף שנאמר בו שכם אחד על אחיך. עכ"פ דרשו שכונת הכתוב הוא רומז על אליהו ומהו שאמ"ל אביו ויתן לך האלד"ים הוא אלהותא שהוא אליהו שנקרא אלהותא כנז"ל גם באחד שבטי ישראל הוא אליהו ונקרא יחידו של עולם כי הוא הכולל כל פרטי הנהגת העולם והוא עושה נסים בכח הי"ג מדות הרמוזים בשמו ואין צריך לסיוע תחתון אא כי הוא אופן אחד בארץ לסיוע עליון אבל כל היסודות הוא שליט עליהם ואין צריך לסיוע מהם כן שמשון לא הוצרך כי אם ללחי החמור הם הי"ג מדות הרמוזים בתקון אל שהוא במקום הלחי והוא מכוון בי"ג מדות המדה הראשונה שנקראת קל וחומר וע"כ נקראת המדה הזו לחי חמור על שם הק"ו שהוא מקל לחמור ונקראת טריה מלשון שלשה שכן דרשו שם טריה בת ג' ימים. וכתבו המפז"ל

שהוא

שהוא בלשון יון שלשה קורין אותה טרי ת"ש והק"ו הוא נקרא גם הוא משולש כי הוא נלמד מג' דברים ומה זה הקל בדבר זה יש בו דבר זה זה החמור לא יהא בו זה והוא כמו א' המשולש שקורים אותה ריגולא די טריה שיש בו ג' נושאים ידועים והרביעי למד מן הג' כידוע מדרכי ההיקש ההגיוני והתש' הלמודי שהם משורש המשולש כידוע לבקיאים ולכן לחי החמור היתה טריה והבן:

ואני בעניותי אומר כי טריה היא כמו תרי יה והם מן המלך קראתי יה עני במרחב יה והם נגד ב' אל שבלחי ויהיו ב' פעמים אליה ה' הוא האלדי"ם ה' הוא האלד"ים אמן ואמן ונדמה שמשון בעת ההיא לאליהו שהוא יחידו של עולם התחתון והוא בבחי' יחידה של עולם העשיה כי הוא אופן אחד בארץ והוא שנד"ל שבלירה שהוא בחי' יחידה של העשיה והיינו יחידו של עולם וברור:

הדרן לדינן כי שעיר חטאת הוא נגד שערות הראש ושעיר המשתלח הוא נגד שערות הזקן ונקרא משתלח כי אסור לגלח הזקן והשער המתגדל נאמר בו שילוח כמ"ש הכתוב ופרע לא ישלחו וגם שערות הזקן הם עזים ונקרא שעיר עזאזל וגם שערות הזקן מלבינים ע"כ היו תולים בו לשון של זהורית והיה מלבין והיה משלחו למדברה כי בזקן שם יש תנועת הדבור של האדם וגם נקרא משתלח על שם שהוא סולח עונות כי משתלח בשין שמאלית הוא מסתלח לסלוח עונות ולנקות העבירות וגם הערביות שהמשלחו ומושכו בידו מטמא בגדים וטעון כיבוס כי אסור ליגע בשערות הזקן כי הוא נוגע בברית קדש שטעון טהרה במים וטובל באופן כי שני שעירים אלו הם כפרתם של ישראל ע"י שנותנים חלק לשערות לטהר את המוח. ומעוררים שערות הקדושה הנז"ל בהקרבתם לה' והתבונן והבן:

ובזה תבין טעם למה המזיקן נקראים שעירים יען שהם מתילדים מעבירות האויר הלא שבעולם וכתולעים המתהוים באספה כן האויר הנקיון שלו הוא ע"י הלד המותר שנוטלים אותו המזיקים ומתהווים ממנו השערות והם לוקחים העבירות והמה כמו השערות של כל דבר בעלי חיים שהם מותרי הפנימיות שלו הדוחים אותם לחוץ כן המזיקים והם טובים לאויר לנקותו והם רעים מגד עצמם כמו השערות וישראל היו מקריבים להם קרבנותיהם להשמר מנזקם אולם

אולם האמת הוא כי ישראל הם קדושים וטהורים וכי החומר והמזג ואין להם שליטה עליהם כלל רק אם עונותיהם גברו וע"י הקרבנות שבמקדש היו נטהרים. אבל או"ע היו מחזיקים אותם להגבירם לנקות העכירות וכמו מי שמגדל שערו לשמור מוחו ודוק. ובזה תבין למה נקיות המקום ממעט החולאים והדבר והמגפה כי זוהמת האויר מוליד מזיקים שיונקים כשערות הללו ובנקותנו אותו מתמעטים והם השדים שהזכירו רז"ל ובזה סתמתי פי המדברים תועה על רז"ל ויש לי כמה ראיות ואין כאן מקומם:

ודרך אגב אגיד את אשר כתבנו למעלה כי אליהו נקרא אמת וע"כ יונה נקרא בן אמתי על שמו וכמ"ש האר"י זיע"א.

עתה אבא לבאר הדבר במורגש בחוש מדוע הוא נקרא אמת ולמה הוא ראש כת של אמת והוא כי הנה שמו ית' נקרא ה' אלד'ים אמת וכן אומרים בק"ש ה' אלד'יכם אמת. וגם אמרו רז"ל חותמו של הקב"ה אמת. ועניני לענ"ד דהנה ק"ך צירופים יש בשם אלד'ים כידוע והנה נודע כי צריך לשלב שם הוי'ה עם אלד'ים כידוע. והוא הכלל של אדם כידוע. וגם ידוע כי שם הוי'ה יש בו י"ב צירופים ואם תשלב שם הוי'ה הפשוט עם ק"ך צירופי אלד'ים כל צירוף לבדו כפי סדרו תצרף עמו ותשלב עמו שם הוי'ה אזי יהיה ק"ך שלובים להוי'ה הישר ואח"כ הצירוף הב' של הוי'ה תשלב עם ק"ך צירופי אלד'ים הרי ק"ך שניים וכן תעשה לכל י"ב צירופי הוי'ה הרי כל השלובים הנז' הם עולים י"ב פעמים ק"ך שהם מספרם אלף וארבע מאות וארבעים והם מספר אמת כי האלף היא אלף. הרי מצאנו כי ה' אלד'ים הוא אמת כי יש בו אמת שלובים דהיינו אף וארבע מאות ומ' שלובים. וא"כ כיון שאליהו הוא כולל אלד'ים והוי'ה בכל פרטיהם ובכל צירופיהם ובכל שלוב שיש בהם ע"כ הוא נקרא על שם אמת והוא חותמו של הקב"ה כי הוא כותב והקב"ה חותם כדאיתא להדיא במדרשי רז"ל והוא ענין נחמד:

ובזה תבין ענין תקונא שביעאה שהוא נקרא תקון ואמת שהוא בבחינת הפנים כי השני לגבי הפנים שם הוא בבחי' השני שמות הקודש ה' אלד'ים בכל שלוביהם והפנים הם נקיים וטהורים מכל זוהמא ושער הנקרא שעיר עזים שעיר חטאת. ובני שמות הנז' הם אמת כמ"ש וע"כ אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. כי אין שם שעיר

כרסייא דאליהו

עזאזל ולא שעיר חטאת כי אמר הכתוב יראתו על פניכם לבלתי
תחטאו ובושת פנים מבטלת החטא וע"כ אין אדם חוטא בפני
חבירו כי הפנים הם מעוטרים מכל שער והם שמות הוי'ה שד'ים
המאירים בשני הפנים ויש תש"ך שלובים בפן אחד ותש"ך שלובים
בפן השני:

והבט וראה פלאות כי חס'ד גבור'ה הם ג' רפ"ח וה' פעמים
רפ"ח נגד ה' חסדים וה' גבורות הם ג' אלף וארבע
מאות וארבעים והוא אמת וכו' והיינו ה' אלד'יכם אמת שכולל
ה' חסדים וה' גבורות ודוק והבן היטב. וגם הוידוי שמכפר הוא
בכח יה'ו של אליהו כי תיבת הוידוי כולל אותיות יה'ו דהיינו
יו'ד מלאה ועוד ה"ו של יה'ו הנז'. ובזה הוא מתכפר לו וגם כי
בוידוי הוא משמיע לאזניו ושם באזניו הוא אל של השערות ומתחבר
יה'ו של הוידוי עם אל של השערות הסמוכים לאוזן ונעשה אליהו
ע"כ צריך להתודות בפה ולהשמיע לאזניו וגם כי שערות המצר
של הזקן הם מתרחבים נגד הפה וכמ"ש האר"י זיע"א בכונת הכתוב
מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה. גם ענין שצריך להתודות
בפה כל החטאים יובן כי תקון הי"ב שהוא תקון וחטאה אמרו
בזוה"ק כי הוא נגד הפומא דפומא אתפני מכל סטרוי ויאן שערי
סחור סחור ליה והיינו חוץ השפה שהוא פנוי מן השערות וע'
מ"ש רבינו האר"י זיע"א בקהלת בפסוק שגם זה הבל שהוא על
תקון הי"ב שהוא הפה אשר היא מוציא הבל ע"כ בוידוי והבל הפה
כל החטאים נתקנים בתקון וחטאה שהוא בפה. ובזה מה נעימים
אמרי נועם מ"ש הכתוב בשעיר והתודה עליו את כל עונות בני
ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם דקשה דהול"ל ואת כל חטאתם
כמ"ש בעונות ובפשעים. וגם נאמר ונשא השעיר עליו את כל
עונותם וכו' ולא אמר לא פשעם ולא חטאתם. ולפי האמור ניחא
כי השעיר הוא בחי' השערות ותקון וחטאה אין בו שער אלא
וידוי הוא שמכפר אבל עון ופשע הם בחי' תקון היו'ד והי"א שהם
בחי' השערות וע"כ ע"י הוידוי היוצא מן הגרון אל הפה שהם
הוא בגרון תקון נושא עון ופשע והוא מעלה אותם בוידויו לפי
והיינו לכל חטאתם כי הם עולים לפה בוידוי ונתקנים ויען כ
תקון ופשע שהוא תקון הי"א אינו חלק שער אלא שהם דלא נפק
נימא מן נימא ומתשערן בשיעורא שלים ע"כ השעיר שהוא במקום
שער

שער לא נזכר בו בנשיאותו פשע כי אם עון ותו לא מידי. ויען כי עלומו של יום מכפר בוידוי אף בלא שעיר של עזאזל ע"כ אמר הכתוב כי ביום הז'ה יכפר עליכם ר"ל בתקון הזה שהוא גי' ז'ה שהוא תקון י"ב יכפר עליכם מן החטאה כי בתקון הי"ב תלוי הכפרה לכפר עליכם מכל חטאתיכם ע"י תקון הי"ב שהוא תקון וחטאה והוא נקי וטהור מכל שער הנז'. ולכן מתחיל בוידוי חטאתי עויתי פשעתי כי התחלתו הוא בפה שהוא וחטאה כנז' ורמוז באומרו לפני ה' תטהרו כי העונות נהפכים לזכיות ע"י היכל זכות אל כאמור לעיל בקונטרס זה והאותיות שאחר שם הוי"ה הוא וזכ'ו והיינו לפני ה' ר"ל האותיות הסמוכים לפני ה' שהם וזכו כנז"ל בהם תטהרו ונקט לפני ה' ולא אחר ה' דרך כבוד כלפי מעלה ודוק:

ואם תאוה נפשך לדעת איך משערות הדיקנא יצאו סיגים ודינים תקיפים ומחבלים ואיך הם מכפרים ואיך יהיה דבר זה שמשערות דקות וקלות כחוט השערה יהיה זה מהם טוב ורע מלבד מ"ש לעיל בדרך טבע כי הם מותרי המוח. עוד בא ותראה הדבר נראה במופת נאמן. וטרם כל דבר אקדם פניך דברי הזוה"ק והתקונים שאמרו כי דייני ישראל שהם שרי אלפים ושרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות. הם נגזרים ויוצאים משם אדנ"י כי האלף תורה על שרי אלפים והד' בחי' א"ת ב"ש היא ק' והיא רמז לשרי מאות והנו"ן לש"ח והיו"ד לש"ע. באופן כי שם אדנ"י תרמוז על דייני ישראל והם דינים קדושים והוא דוקא בהתחלף הד' שבאדני לקוף ע"ש כ"ז בתקונים ובזוה"ק והנה שם אדנ"י אם תוסיף עליו קו"ף של חילוף א"ת ב"ש יהיה אותיות דיקנ"א א"כ הרי בשם אדנ"י שהוא דיקנא רמוז כל דינים שבעולם ודינים של קדושה הם דייני ישראל שהם א'לפים מ'אות ח'משים ע'שרות ור"ת שלהם אמח"ע ומהם נמשכים דינים עכורים א"ף משחי"ת חימ"ה עו"ן והם ר"ת אמח"ע ממש (וכ"כ בסי' יקל"ר פ' יתרו ע"ש) אז ואז נמשכים מאותיות אדנ"י כשהיא דיקנא כנז' והם פסולת הדינים הנז' כי מכחם יצאו ועל ידם של אמח"ע תהא הכפרה כי ח'טאת א'שם ע'ולה מ'נחה ר"ת אמח"ע הרי מאדנ"י שהוא דיקנא יוצא דינים קדושים וסיגים המיסרים וקרבנות המכפרים וכולם כלולים באותיות דיקנ"א שהם שורש אותיות אדנ"י. וע"פ תולדה זו שהולדנו כי אדנ"י היא באותיותיה שורש לדיקנא יובן לנו ויתורץ לנו הקושיא

כרסייא דאליהו

שנתקבצו בה הראשונים כי במ"ש הכתוב אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד דרשוהו בזוה"ק על אורות הדיקנא הנקראים בשם י"ה וע"ז הקשו מאומרו בכתוב אדני מי יעמוד שהוא לשון אדנות והוא בחי' שם אדנות ולא שם י"ה ע' בס' הדרת מלך שיסב הענין בשרשו ומקורו. והנה עניא אומר כי כונת הזוה"ק לדרוש אדני על הדיקנא ע"י חילוף הד' בקו"ף ויהיה דיקנא. וגם יתכן כי תרמוז על האוזן שתרגומו אודנא ושם הוא מקום הדיקנא ושם אדני זה הרמוז בדיקנא הוא שאמר עליו הכתוב אדני שמעה אדני סלחה ובביאורי על התורה בפסוק והגישו אדוניו אל האלה"ים או אל המזוזה ורצע אדוניו את אזנו ביארתי ענין זה באורך. וגם במזמור זה בתחילתו כתוב אדני שמעה בקולי והוא רמז על תקו"ד שהוא באוזן ושם הוא סמוך למן המצר קראתי י"ה והיינו אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד וכמ"ש בזוה"ק ודוק והבן. הרי לפנינו משם אדנ"י שהוא דיקנא יוצא הדין והכפרה. ועוד תראה כי אדנ"י במילואו הוא תרע"א ותרע"א הוא תרגום שער ושער הוא שער בשין שמאלית. וע"כ הדיינים נקראים יושבי שער כמ"ש ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים כי הם משם אדנ"י שהוא משורש הזקן שהוא השער. וע"כ הדיינים נקראים זקנים על שם שערות הזקן ודוק והבן בזה ובס' תש"ן ח"א כתבנו מזה ועוד בע"ה נהריך בו יאריך ימינו אמן:

והשתא הכא ספיר מיתוקם קרא אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד על תקוני דיקנא קדישא שהם מכפרים ועמהם הסליחה. וע"כ בסוף המזמור כתוב יחל ישראל אל ה' ר"ל שיצטרך אל עם ה' והוא אליה"ו יפדה את ישראל מכל עונותיו. ועוד יש לי להסביר ענין כפרת אליה"ו ע"כ העונות של ישראל ואז יהיה פירוש מכל עונותיו של אליה"ו והענין הוא עפ"י מ"ש רז"ל דאמותיהם של כהנים גדולים מספקים מים ומזון לרוצחים כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו. והנה פנחס הוא אליה"ו הוא כה"ג והוא חי וקיים. ובזה יהיה הקלה ח"ו לחוטאים ולפושעים אשר בחטאם גלו למקום הטומאה ובמות הכה"ג ישוב הרוצח והטון תלוי בכה"ג שלא התפלל על ישראל כדאיתא במס' מכות. נמצא כל עונות ישראל הם עונותיו ותלויים בו ואין להם תקנה במיתתו כי הוא חי ע"כ להיותו חפץ בחיים לכן הוא סובל יסורין בעדם ומתפלל

ומתפלל ומבקש מחילה עליהם ומשיב אותם בתשו' ועי"כ אליה"ו שהוא פנחס ן' אלעזר בן אהרן הכהן ע"י כחות יוסף ויתרו אשר בו. בהם עומד ומספיק בר ולחם ומזון לכל ישר' בגלותם. וכמו יוסף שהאכיל את אביו ואחיו לחם לפי הטף ויתרו אמר קראן לו ויאכל לחם כן אליהו אמותיו שיש לו שהם ב' אמות מיוסף ומיתרו אימיה דאימיה ואימיה דאבוה בב' כחות אלו נותן ברכה לים' בגלותם. ויתכן שזה רמזו רז"ל באומרם אמותיהם של כהנים גדולים ולא אמרו אמו של כ"ג אלא לרמוז על ב' אמות הנז' ועי"כ אלישע תלמיד אליה"ו כאשר הביאו לו מנחה אמר תן לעם ויאכלו כי כה אמר ה' אכול והותר כי הוא בן יוסף ויתרו שהאכילו לחם לאחרים בזכותם וגם אלישע שהוא רוח אליהו זן להם ומים כי הוא כמו אמותם של כ"ג וק"ל:

והנה בתולדה ז' אשר הקדמנו כי כל כח כפרת אליה"ו וכל כפרת הקרבנות הכל תלוי בי"ג מדות של רחמים הכתו' בתורה אשר הם שורש השכינה והרחמים והם י"ג תקוני דיקנא שהם שערי רחמים ככל הכתוב לעיל והם אדרת שער של אליה"ו זל"ט שהיה עושה בה כל הנסים ובה לט פניו באדרתו כמו משה בעת קריאת י"ג מדות שנתעטף הקב"ה בטלית כמ"ש רז"ל וכן כתב האר"י זיע"א כי אדרת שער של אליהו תרמוז לטלית ואזור עור רמז לתפילין ע' בס' אדם ישר הנ"מ בזה. מלאנו טעם חדש לקריאת שם לאדרות שעשה הרשב"י אדרא רבא ואדרא זוטא שנקראו בשם אדרא והרבה דברים נאמרו בהם. וכל לגבי דידן נראין הדברים שנקראו על שם אדרת אליהו שהיתה אדרת שער לכן כל האדרות נבנו ונתיסדו על תקוני דיקנא ושערות דיקנא והם ממש כמו אדרת אליהו וכל הנביאים שהיו לובשים אדרת שער היינו שהיו מעיינים במושכלות של י"ג תקוני דיקנא שהם גורמים גילוי אורו ית' לנביאים כמו שהיה למשה שאמר להשי"ת הראני נא את כבודך ואמ"ל לא תוכל לראות פני ואח"כ עבר ה' על פניו וקרא לפניו י"ג מדות של רחמים והם י"ג תק"ד והם אדרת שער כי באמצעות הי"ג תיקוני דיקנא מאיר עיני שכלם וכמו היחודים של רבינו האר"י זיע"א שעשה על ענין י"ג נימין וי"ג חוורתי לחזק הזכרון וזהו נקרא אדרת שער ועי"כ נקראו אדרות של רשב"י בשם אדרא ועי"כ כשם שאליהו באחרונה בעת סילוקו

היה

היה אלישע מלעק אבי אבי וישלך אדרתו אליו. כן גם רשב"י בעת סילוקו שאמרו עליו אבא אבא בעת ההיא נגמרה האדרא זוטא והיינו וישלך אדרתו אליו. באופן כי האדרא של רשב"י היא נקראת אדרת שער של אליהו. ואפשר כי אדרת הוא מלשון שורות של שער שתרגומו הוא דרי דשערא שכן אמרו על שורות השער של הדיקנא אדרא. ולפי האמור בדברינו כי אדרת אליהו הוא ענין י"ג תקו"ד וי"ג נימין וי"ג חוורתי הידועים בכתבי הקדש למרן האר"י זיע"א בזה יובן שם בן י"ב שכתבו הראשונים זיע"א שהיה כתוב על אדרת אליהו ובו היה עושה הנסים כי י"ג נימין וי"ג חוורתי כולם הם שם בן י"ב. וכבר כתבנו מזה לעיל בביאור שם בן י"ב ומ"ש הרב הדרת מלך סי' ל"ג. ועתה לדברינו אלה הדבר מובן כי ג' הויו"ת הם בדיקנא והם גי' מזלא והדיקנא היא מזלא קדישא והוא שם בן י"ב אותיות כי הג' הויו"ת הם ממש שם בן י"ב שכתב האר"י בשער היחודים שהוא י"ה י"ה ו"ה ו"ה י"ה שהם ממש אותיות ג' הויו"ת כאשר יבין הקורא. והם מלורפים יהיה והוה והיה והם ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך ל"ו הכוללים הוה עבר עתיד והם ממש הוי"ה הוי"ה אדנ"י שהם ג"כ מורים על עתיד הוה עבר והכל אחד זהו נר' לענ"ד לומר עפ"י דרכנו. וכי ישאל איש אם כנים הדברים האלו כי אדרת שער הוא מורה על י"ג תקו"ד. לא ופרום לי אדרת שער של עשו שנאמר בו כולו כאדרת שער והוא כולו דינים גמורים והוא אדמוני שופך דמים. לא מתכמה שאלת ע"ז כי אדרת שער היא עלמותה דינים גמורים וממנה רוח סערה אך שהיא נמשכת ממקום קדוש שהוא המוח והוא דמיון המלבוש שהוא עלמו אין בו רוח חיים והאדרבא הוא כיסוי האור של האדם הלובשו. ועכ"ז נקרא המלבוש כבוד מפני היותו דבק אל האור כי עבד מלך מלך. והוא החשמל גי' מלבוש אמנם בהיות המלבוש לבדו והעבד בלא אדונו אין חשוב כלום ע"כ עשו כולו היה אדרת שער ולא היה לו אור בפנימיות השער אלא השער הוא הכל על דרך עז"א וע"ז שהיו עושים עלמם אלוהות. לא כן אליהו זל"ט היה לו האדרת למלבוש לכסות בה חלק אלו'ד אשר בקרבו וכן הי"ג תקו"ד אין הזקן הוא עלם האורות אלא שמות הקדש והתורה אשר בקרבם והבן הענין ולכן הם נקראים תשמישי קדושה ותיק וכלי לקדושה. ולכן אידרא גי' רי"ו שהוא גבורה ולכן

בזמן

בזמן האדרא ראשונה מתו ג' מן החברים ובשניה נסתלק רשב"י כי היא ממנה יוצא מקום אחיזה לדינים ובתוכה הוא האורות. וע"כ מזכירין י"ג מדות של רחמים להאיר אל השערות שיצילו טוב והם יעוררו הרחמים ויתהפך קטיגור לסניגור:

וראיתי להזכיר פה חפץ יקר מפלאי תורתינו הקדושה ואומר אותו בקצר דברים כי אין מקום פה להאריך. והוא כי חקרתי וראיתי כי בפסוקי ברכת כהנים יש י"ג תיבות רצופים שכל תיבה יש בה אות יו"ד מן יברכך עד וישם וגם יש בפסוקים של ברכת כהנים ט' ווי"ן ואמרתי כי י"ג יודי"ן ירמזו לי"ג תקו"ד דא"א וט' ווי"ן ירמזו לט' תקו"ד דז"א וכללותם הוא כ"ב וסי' ב'ך יברך ישראל כנז' באידרא ע"כ רמוזים בברכת כהנים כי מהם הברכה לפי סימנם בך יברך ישראל ונברכו בך וע"כ שם בן כ"ב אותיות שהוא אנקת"ם וכו' יוצא מפסוקי ברכת כהנים כי יש בברכת כהנים כ"ב תקו"ד וגם כי היא מברכת אהרן שהי"ל י"ג תקו"ד ורמוזים בזקן אהרן ושתי טיפי מרגליות שהיו בזקנו הם נוצר ונקה וכן כתב רבינו האר"י זיע"א כל זה אמרתי לשעבר בהרחבה והיה בעיני כי הוא פלא שיהו י"ג תיבות רצופים שיש בכל תיבה אות יו"ד כי לא ימצא זה בשום מקום בתורה. ואח"ז מצאתי במנחת עשו אשר שלח לו יעקב בעת צרתו י"ג תיבות יש בכל אחת יו"ד והם בפסוק וילן שם בלילה ההוא ויקח וכו' מתחי' מתיבת אחיו עד תיבת שלשים והם בג' פסוקים וילן וכו' עזים וכו' גמלים וכו' ובפסוק ראשון תיבה אחת ובב' ח' תיבות ובג' ד' תיבות וסימנים אחד ע"ד שכתבנו בי"ג חיוורתי כי הם שמונה וד' ואחד ההוא ארחא כידוע. באופן כי גם זה היה לפלא בעיני ע"כ אמרתי כי גם יעקב רמז במנחתו לעשו י"ג מדות של רחמים וי"ג יודי"ן של ברכת כהנים שאחריהם בסיומם כתיב לך שלום כדי להשלים עם עשו וגם לעשות מן עשו שלום כי חשבון זה דומה לזה וע"כ הם מתחילים מתיבת אחיו ומסיימים בתיבת שלשים והם אותיות יש שלום אחי הרי מבואר עפ"י דברינו כי גם עשיו יש בו בחי' י"ג תקו"ד המסיימים בשלום אלא כי בו הם גימטרי' עשו. וראיתי מאחז"ל במס' כלה הזכירו הרב גינת אגוז בשער הגימט'. שאמרו שלום ניתן בשע"ו ר"ל שהוא גי' שע"ו מלמד שכל הרודף שלום אין תפילתו חוזרת ריקם אלא מעתה עשו הכי:

ככי נמי שלום הוא התם נמי אמרי ומה בשעה שכתוב בו שלום הוא מרעיש את המדינות מפני ועל חרבך תחיה אם אינו מלוי עאכ"ו. אלא מעתה הא דכ' עשו מלחמה וכו'. אלא מעתה הא דכ' אשר עשו הדבר הרע הזה וכו' כיון דסקליה נעשה שלום בעולם ע"ש. והמאמר הזה הביאו הרב שם לקיים ענין כל גימטריא שהכל אמת והוא חפץ יקר המאמר הנז' הרי לדברינו כי גם עש"ו יש בו שלום של ברכת כהנים הנמשך ע"י י"ג תקו"ד שהם שע"ו נהורין ע"כ נהגתי עלמי לומר אחר ברכת כהנים פסוקים הנז' של וילן שם וכו' עזים וכו' גמלים וכו' לתקן הי"ג יודי"ן בכל בחינותיהם וה' ירלה את מעשינו עושה שלום במרומיו הוא יפרום עלינו סוכת שלום אמן:

ועוד אני מדבר ומבאר על הספר שגם יריעות האהל משכן העדות שהם יריעות עזים ושער ועורות אלים מאדמים למעלה עליהם וגם יריעות תכלת התחתונות כולם יש בהם רמזים גדולים לדברים עליונים והוא כי יריעות התחתונות של תכלת ממש רומזים לשם בן מ"ב שהוא ד' אותיות הוי"ה ויו"ד אותיות המילוי וכ"ח מילוי המילוי שהם ס"ה שם בן מ"ב כן היו יריעות התכלת רוחבם ד' אמות והם עשר יריעות וארכם כ"ח אמות הרי שם הוי"ה מלמטה ביריעות התחתונות ויריעות עליונות היו עורות אלים מאדמים הרי נלטרף שם אל של אלים עם שם הוי"ה שביריעות התחתונות מלמעלה למטה והיה אליהו. וגם יריעות עזים אהלים האמלעים היו י"א יריעות כנגד י"א של אליהו וארכן ל' כנגד ל' של אליהו והיו חמש מחוברות ושש מחוברות כנגד ה"ו של אליהו. הרי אתה רואה בעיניך עין בעין כי אליהו עומד על משכן העדות ואהל העדות להאהיל עליו בשמו אוהל"י ולהעיד על ישראל ומלותיהם ויש לו אדרת שער ואזור עור הם יריעות עזים ועורות אלים ומכסים על יריעות התכלת רואניוהו שהוא תכלית הטוב שבו חלק השמימי הדומה לתכלת דהמלאכותי אשר בו והוא שם הוי"ה בכל בחינותיו פשוט ומילוי ומילוי המילוי שהוא שם מ"ב אשר בו עולים המלאכים לשמים כידוע מדברי קדוש אלד"ים זיע"א. על פסוק בשתים יכסה פניו וכו' שהוא על שם מ"ב של אבגית"ן וכו' והוא עלמו שם מ"ב של פשוט ומי' ומי' המילוי כידוע. ועוד תתפלא בראותך כי גם אותיות נביא רמוז ביריעות עזים השייכים לאליהו

כי

כי היו בהם חמשים קרסי נחשת הרי נ' והיו קרסים עם לולאות לחבר שני החלקים הרי ב' והיו יו"ד יריעות על הגג ואחת אל מול פני האהל הרי י"א של נביא וסתם אהל הוא יריעות עזים כי העליונות הם נקראות מכסה לאהל והתחתונות נקראות יריעות תכלת אבל האמצעיות נקראו אהל על שם אליהו והם כמו אהלי קדר הערבים שהם יריעות עזים וע"כ אליהו הוא עלה כדמות ערבי כי הם יושבי אהלים אהלי קדר והוא שמו אליהו. וע"כ נקראו אהל העדות כי הם אה"ל מאליהו שמעיד על מלות ישר' וק"ל:

גם יתכן כי עורות אלים ויריעות עזים ויריעות תכלת ירמזו לג' שמות אל אלד"ים ה' דבר ויקרא ארץ ועתה הוא שוכן בארץ בבית המשכן ע"י יריעות הנז' ויריעות אלים נגד שם אל ויריעות עזים נגד שם אלד"ים ויריעות התחתונות נגד שם הוי"ה של מ"ב במילואו כנז' וכולם נתחברו והיו לאהל על המשכן. וענין אשר היה מכסה העליון עורות אלים מאדמים ומכסה עורות תחשים והיו שם שני מיני עורות אפשר שהוא להשלים ד' דברים הסובבים את הקדושה ואת האגוז שהם ד' נגד קליפות האגוז ובאדם עור בשר גידים ועצמות ובתוכם נר"ן כן היו אלו ד' מינים עורות אלים ועורות תחשים יריעות עזים יריעות תכלת רק שכנגד העור והבשר שהם מחוברים יחד במין האדם שאין העור מובדל לבדו כידוע. ע"כ היו יריעות עליונות מחוברים מב' מינים עורות אלים מאדמים ועורות תחשים ונקראו מאדמים על שם שהם כמו עור האדם שעורותיהם כבשרם ובמ"א הארכנו בזה ואין כאן מקומו. וכל מעשה המשכן ע"י בצלאל משבט יהודה הרי א"ל ויה"ו וגם ע"י אהליאב שיש בו אליהו כשהוא מלא אהוליהב ובמ"א כתבנו עוד מזה:

ובזה שכתבנו כי י"ג מדות של רחמים מתעוררים ע"י אליהו זל"ם ע"כ נהגו קודם אמירתם לומר אל מלך יושב על כסא רחמים אל הורתנו לומר מדות שלש עשרה או אל ארך אפים הרי אל של אליהו ואח"כ אומרי' כמו שהודעת לעניו מקדם שם רמז לשם יה"ו כי שם י"ה הוא שורש הענוה וכמש"ל באורך בקונט' זה בהוכחות גדולות ולכן מזכירין תואר עניו ולא תואר אחר לרמוז על שם י"ה ועם אל הרי אלי"ה ואח"כ אומרי' וכן כתוב בתורתך הרי ו' של אליהו כי התורה היא בחי' ו'. ולכן מתחיל מן הכתוב וירד ה' בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם ה' ויש בכתוב הנז' ששה

וי"ן רמז ו' של אליהו וק"ל:

ועתה הגיע עת דודים לדרוש ולתור בחכמה ע"פ כל האמור מעשה אליהו בהר הכרמל ואת שמו שנקרא כרמל והוא כים יבא והי"ב אדנים אשר הקים וכדי המים אשר שפך והפרים אשר הקריב בחון וכמה ענינים בע"ה יבוארו לפנינו ע"פ כל המוקדם בדברינו. וטרם כל נזכיר הכתוב ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך אסור ברהטים. ורז"ל דרשוהו במדרש שה"ש כי הרשים שבישראל כאליהו שהקריב בהר הכרמל והדלים בהם כארגמן כדניאל שנאמר בו ארגוונא ילבש ודבריהם סתומים. גם מה ענין הרשים והדלים שבישראל שיהיו כאליהו וכדניאל ומי הביא דניאל כאן ומה ענין רשים ודלים. ולדעתי המעט הענין מבואר עפ"י האר"י זיע"א בשה"פ פסוק ביאור דניאל כי דניאל הוא רמז לשם אל אדני שהוא בעשיה עש"ב. ואכן בעניותין הוכחנו מדברי הזוה"ק ור"מ פ' פנחס כי אליהו הנביא הוא אל הוי"ה וגם בעולם היצירה וזה מפורסם בדברי האר"י זיע"א הרי מבואר כי דניאל ואליהו ירמזו לעשיה וליצירה והיצירה ראש לעשיה והעשיה היא דלת ושער כניסת היצירה והנה כשרי ישראל וחסידיהם הם זוכים לנשמות עליונות מאצילות ומבריאה שנקראים בנים לה' ועבדי ה' ושם הוא אל שדי. אבל הדלים והרשים מן המצות והדלים יותר גרועים כמ"ש רז"ל ע"פ דלותי ולי יהושיע אעפ"י שדלה אני מן המצות. אבל הרשים הם עושים מצות בלא כונה וע"כ הם רשים בלא אלף שהיא המחשבה ועכ"ז הודיענו כי נשמת ישראל מעולה וגם הם הדלים והרשים זוכים לנשמות קדושות מחלקי אליהו ודניאל אשר יש להם נשמות משמות הקדש המתלבשים ביצירה ועשיה שהם אל הויה ואל אדני והם מתקדשים וגם מתלבשים בנשמת אליהו ודניאל. כמ"ש במדרש הנז' וע"כ שם אליהו חסר ה' מן אל הויה ושם דניאל חסר א' מן אל אדני והיינו לומר שהם אינם שלמים בשלמות כמה שמות הקדש אל הויה ואל אדני כי הם אדם ולא אל רק שיש בהם קדושת שמותיו בעצמם זה נלע"ד בכונת המד' והוא כפתור ופרח:

והנה הפסוק הנז' ראשך עליך ככרמל דרשוהו בזוה"ק על התפילין שנותנים בראש. ואמרו בתקי"ס מלך אסור ברהטים דהיינו מוחא כי שם יש השראת שכינה. ולר כים אנו להרחיב הענין ולבארו

ולבארו כיד ה' הטובה עלינו ענין כרמל וארגמן וראשך ודלת ראשך על מי ירמזו ואיך יורו על התפי'. ותחי' נאמר כי שם כרמל דרשוהו רז"ל כ"ר מל"א על כי התבואה בקשיה כבר מלא וכן דרשו על גרש כרמל על התבואה הלחה שדומה לכר מלא. והנה הכר הזה עיקרו הוא נעשה מצמר ומשער שבו הוא ממלא את הכר וכמ"ש הכתוב לבשו כרים הצאן ויש שממלאין אותו בקש וגם הר הכרמל נקרא שמו כר מלא ע"ש שיש בו תבואה בקשיה הרבה ומקדים לבוא תבואתו והיא נקראת כרמל וכמ"ש הכתוב ולחם וקלי וכרמל. והנה התבואה הצומחת בארץ והשערות והצמר הם שוים במדתם שהם צומחים מתוך דבר אחר. וע"כ כתב האר"י זיע"א כי צמות פאת הראש היא כצמות פאת השדה. הרי כי גם מקום צמיחת השערות נקרא כרמל והיער שצומח בו עצים נקרא כרמל כמ"ש יער כרמילו גם הראש מקום צמיחת השער נקרא כרמל. והנה התפילין הם נתונים בראש במקום שער שהוא ככרמל ויש בהם ד' פרשיות ונתונים בבתים כבר והיינו ראשך עליך ככרמל ותיבת עליך מורה שיש על הראש איזה דבר והוא התפי' והתפי' יש בהם מוחין דצלם שהם ל"מ דצלם והם רמוזים כ"ב שינים אחת בת ד' ראשים ואחת בת ג' ראשים ותחי' המוחין הם ד' והם נגד מ' דצלם ואח"כ הם ג' נגד ל' דצלם כי ד' יודין הם מ'. וג' יודין הם ל' והמוחין האלו נקראים מ"ל דצלם מלמעלה למטה כידוע כ"ז בכתבי האר"י זיע"א והם נקראים מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב ומגדל הם ל"מ דצלם וג' וד' של ראשי השינים והם מגדל גי' ע"ז והיינו מגדל עוז והיינו שם ה' שדרשוהו רז"ל על התפי' על פסוק כי שם ה' נקרא עליך אלו תפילין. גם אמרו אין עז אלא תפילין ואחר כניסת ל"מ דצלם הרמוז במגדל הנז' בו ירוץ צדיק ונשגב היינו צדי"ק דצלם ונשלם הצלם בג' אותיות ובמ"א ביארנו עוד יותר הענין. עכ"פ נכון לקרות התפי' הנתונים במקום שער בלשון כרמל שהוא כר מלא. על שם המוחין וגם כרמל הוא כאור מל והם מל דצלם. הרי הד' פרשיות רמוזים בכרמל והם נגד מל דצלם שהם ב' שיני"ן של תפי' כנז'. והדר קאמר ודלת ראשך כארגמן הוא על קשר הדלי"ת אשר הוא מאחורי הראש אשר שם מקום מרכבת המשנה של מט"ט והוא נקרא קשר של תפי' והוא הדלי"ת ומרכבו ארגמן הם שמות המלאכים של המרכבה של מט"ט והיינו ודלת

ראשך

ראשך שע"י הדלי'ת שבאחורי הראש הם כארגמן נעשה מרכבה לשכינה כארגמן שהם מלאכי המרכבה הנז' ואז עם המוחין שהם מ"ל כנז' יהיו מלך כי ע"י קשר הדלי'ת הנז' יהיו ב' רצועות נמשכים מאחורי הראש כדמות ך' ארוכה שיש לה ב' צדדים אחת ארוכה ואחת קצרה כן הרצועות ומן הדלי'ת נעשה ך' והיה אז ה' למלך ע"י קשר של תפילין והיינו מלך אסור ברהטים שהוא אסור ברהטים ומחובר הכל לרהטים אשר שם שקתות המים שהוא המקור שהוא מ' דצלם והיינו רהטים בשקתות המים שהוא רמז על מ'ם מלאה דצלם וכן כתיב יזל .מים מדליו ר"ל מן הדלי'ת שבאחורי הראש יזלו מים והוא מ' תחילת הצלם מלמעלה למטה כמפורש כ"ז בכתבי הק' האר"י זיע"א. ואנו כתבנו הפשוט בו באופן כי כרמל הוא התפי' והוא הנתון במקום שער. והנה בתפי' אמרו בזוה"ק שצריך שיהא שער א' קטן יוצא מתוך הבתים מאותו שער שכרכו בו הפרשיות והזהירו מאד ע"ז בזוה"ק. גם התפילין צריך שיהו מרובעות ויש בהם י"ב תפירות ג' לכל רוח כמספר דגלי בנ"י שהיו ד' דגלים ובכל דגל ג' שבטים גם התפילין יש בתוכם ד' פרשיות ב' מתחילי' בתי' והיה ושניהם קדש שמע והם המוחין עצמן כידוע (א"ה יחז"ה סברא הלז הוזכרה בש"ע או"ח סי' ל"ב בשם השימושא רבא לזכור מעשה העגל ע"ש והוא פ' מפו' זכור אל תשכח את אשר הקצפת וכו' ודרשו בת"כ שצריך לזוכרו בפה עי' מג"א סי' ע"א וה"ט שקבעו זכירה זו בתפי' הוא אפשר דהתפי' הם יוצאים מהכאת קולא דשערי דא"א בראש ז"א (שעה"כ דרושי תפי' דרוש ז') ועון העגל פוגם בא"א כמ"ש בספר המלכים פיו"ד בכתוב ושם בסתר ואמז"ל בסתרו של עולם ע"ש ובכן כדי לזוכרו הניחוהו בתפי' ובולט קצת כי זה תלוי בזה וזה מכפר על זה ובהנחת התפי' על ראשו הוא מכניע הספ"א הנק' ראש כמש"ה ויבא דוד בא עד הרא'ש והטעם לקול"ד הוא עפ"י מ"ש הרמ"ז בס' אם לבינה מע' יו'ד שקליפ' הזכר נק' אלילים וקליפ' הנוק' נק' לילי'ת ויש בתוכם שם קדוש יל"י המחיה אותם ע"ש והנה בהסיר שם יל"י מהם נשארו אל"ם ת"ל גימט' ראש וזה מ"ש הכתוב שורש פרה רא'ש ובהנחת תפי' דרישא מכניע קמיו תחתיו):

והנה אליהו בהר הכרמל ביקש זאת להשיב ישר' לאביהם שבשמים ולהכנים בהם מוחין של קדושה לדעת את ה' ולזכור כי ה' הוא האלד'ים ה' הוא האלד'ים נגד ד' פרשיות של תפי' ע"כ.

היה

היה מעשהו בכרמל כסדר התפי' ולקח ב' פרים נגד ב' מנלפ"ך פתוחות וסתומות שכל אחת הוא ג' פ"ר והוא נגד המוחין שהם ב' מיני מנלפ"ך כנז' בדברי האר"י זיע"א בכונותיו וכנגד ש"ן של ד' ראשים ד' כדים מים וכנגד ש"ן של ג' ראשים ויאמר שלשו וכנגד י"ב תפירות לקח שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב וכנגד שיהיו מרובעות וירפא את מזבח ה' ההרוס שהוא רבוע היה המזבח וכנגד התיתורא ויעש תעלה כבית סאתים זרע סביב למזבח נגד מקום המקיף את מושב הבתים ורצה לבטל בזה כח נביאי הבעל ע"כ הקריבו נביאי הבעל תחי' כי הוא צריך קודם הנחת תפי' לפנות וליכנס למקום המטופת ואח"כ יניח תפי' ע"כ הקריבו נביאי הבעל תחי' ואז הוא הקריב עצמו להנחת תפי' ולתקן המוחין לישראל והיה זה בחוץ לזכר השער של תפי' אשר הוא יוצא מחוץ לבתים. ע"כ גם הוא הקריב שחוטי חוץ כסדר התפילין והשיב המוחין לישראל ואמרו ה' הוא האלד"ים ה' הוא האלד"ים ד' שמות נגד הד' פרשיות וב' פעמים ה' שאמרו נגד ב' פרשיות והיה והיה שיש בהם הויה וב' פעמים אלד"ים נגד ק"ש של ר"ת ק'דש ש'מע כי אלד"ים מלא הוא ג"י ש' נגד שמע ואלד"ים פשוט עם י"ג אותיותיו במילואו והכולל הוא ק' כנגד קדש. באופן כי המתבונן יראה כי מעשה אליהו בהר הכרמל כמעשה הנחת תפי' שנאמר בהם ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן ובתפי' נאמר בו כי שם ה' נקרא עליך ע"כ גם אליהו שם ה' נקרא עליו כי הוא א"ל י"ה כנז'. ולדעתי כי מ"ש רז"ל שהשי"ת מניח תפילין ואמרו תפילין דמ"ע מה כתיב בהו ירמוז על אליהו והוא סנג"ל שהוא מארי עלמא כי הוא אופן אחד בארץ והוא מלמד זכות על ישראל ע"כ תפילין שלו כתוב בהם זכות של ישראל ונקרא מארי עלמא על שם משלחו ובשם הראשונים כתבו כי תפי' דמ"ע הוא רמז על מט"ט שר העולם והיינו הך ודוק ואם שגיתי אמ"ת:

ובדרך זו נלך להבין ענין מנחת העומר ואיסור תגלחת השערות בימי העומר וענין מה שספקו המינין בענין העומר אם הוא ממחרת השבת או ממחרת הפסח. ובא וראה את אליהו הגלעדי עומד לפניך בימי העומר לתקן את נפשות ישראל ואת הנפשות הנדחות ומעורר את גאולת בני ישראל ומביאם אל קדושה העליונה לקבל תורה ביום חג השבועות וראית אותו מדבר עמך ואומר

ואומר לך זכרו תורת משה עבדי אשר אתה עתיד לקבלה בחג השבועות. ותראה אותו בהר הכרמל בקרבן עומר גרש כרמל ביום י"ו בניסן במנחת קנאות של שעורים ומבטל ממך כל מחשבת המינים וגבר ישראל וקנאתו לה' תראה בעיניך:

וטרם כל דבר אגידה ואדברה כי הנה רז"ל אמרו משפט רשעים בגהינם י"ב חדש וחד אמר כי משפט הרשעים הוא כמפסח לעצרת. והמפו"ל פירשו שהוא במספר הימים הפס ואין פשט המאמר מורה זה דהראיה שהביאו מקרא ומידי שבת בשבתו דבר הנמנה לשבתות מורה כי דוקא בעת ההיא ע"כ יש שפירשו כי הוא זה ממש בעת ההיא הוא משפט הרשעים והגם שיקשה לפי"ז דהרשעים שמתו קודם לכן או אחרי כן מה יהיה משפטם ואיזה זמן הוא דינם. עכ"ז האמת יורה דרכו דהא לק"מ. ולענ"ד המעט כי דוקא מפסח עד עצרת ממש וכפשט המשנה והענין הוא כי מחלוקת רז"ל במשפט הרשעים לדקו יחדיו אלו ואלו דא"ח וכל אחד מדבר בחינה אחת כי אמת הוא כי החי' נדונים יב"ח בגהינם. מיהו אח"כ הם לריכים תקון וברור ולקרוא לשבויים דרור ולקבץ פזוריהם ונדחיהם אשר גרמו. ולכן בחסדו ית' קבע מ"ט ימים מפסח עד עצרת שבהם נתקנים והם כמספר ימי הדרור. הלפור הדר בבית מ"ט יום מיום עשותו הקן כמ"ש בזוה"ק ע"כ הימים האלו המ"ט יום הם ימי הדין לטהר כל חלאה וכל זוהמה לנפש החוטאת אשר דנו אותו י"ב חודש. או יתכן כי דינים אלו של ימי העומר הוא זמן ימי דיני הגלגול אם יתגלגל באיזה ענין באופן גלגול שהוא לתקנהו ולהשיבו אל אביו לקבל תורה במעמד הר סיני. באופן כי באמת ולדק ימי העומר עלמם ממש בדוקא הם ימי הדין ועליהם אמר הכתוב ומידי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני לבא אל הקדש לפני ה'. וכבר במ"א הארכתי שיח בזה כי זהו טעם שנתקנו פרקי אבות. וגם זהו טעם שאנו מברכים בכל לילה על הספירה ואין מספיק ברכה אחת לכל ימי העומר כי הם נגד מ"ט שערי בינה כדי לתקן כל הנשמות הנדחות. והבאתי ראיה מן הכתוב יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. והענין הוא כי המתבונן יראה כי ימי העומר הוא זמן מילוי התבואה חטים ושעורים והפירות אשר הם חיי האדם ובהמה והעת ההיא בו הוא התלבשות בלמחים

כח חיים של כל בשר שמהם ניזון והם מתלבשים ומתגשמים בכח הקבוע להם והוא זמן מלא רוח חיים לאדם ובהמה וצומח וכל נמלא כידוע ונרגש בחוש וסבתו מבוארת לטבעים. עכ"פ בעת ההיא הוא תקון לכל הנפשות הנדחות או לגלגלם בצומח המתגדל או לתקנם בעונם קצירת התבואה וכיוצא אשר יכלה הזמן לבאר פרטיו. ובעת ההיא מתחיל קציר השעורים ומסיים. אחר מ"ט יום מתחיל קציר החטים ושעורי"ם וחטי"ם ירמוז לרשעים וחטאים. מאכל אדם הוא החוטא בשוגג והם החטים. ומאכל בהמה הוא שעורים הם הרשעים החוטאים. במזיד. והשי"ת מרחם על בריותיו וחפץ בתקנתם וע"כ ציותה התו' הקדושה אשר היא משיבת נפש להקדים לעשות תקון לכולם ברוב רחמיו ולהקריבם ולהגישם אל המזבח הכל לפי מה שהוא אדם. ע"כ הרשעים הם השעורים אביב קלוי באש רמז לאש גהינם ולאש נהר דינור המטהרם והוא נקצר בלילה והרשעים בחשך ידמו ועושים אותו גרש בריחים ומהבהבין אותו מפני חטאו בעריות בסוד תטחן לאחר אשתו ומעשהו בלילה להסתר עם פועלי און ומתחמם באש יצה"ר והוא של שעורים כמו מנחת סוטה ומניפים אותו בי"ג נפה כדי להקנו בי"ג מדות של רחמים אבל מנחת החטים היא שתי הלחם לא היה בה כ"ז אבל עכ"ז היתה חמץ רמז כי היא מכפרת על השוגג והיא מחלק היצה"ר מעול וחומץ. וזהו טעם כי מנחה זו של עומר ושתי הלחם משונה מכל המנחות כי עתה הוא זמן תקון מנחת קנאות של העריות במנחת העומר והוא השעורים ומנחת חמץ בשתי הלחם שהוא הגזל וכולם נקרבים אל ה' ועתה היא תקונם ברוב רחמי ה'. וע"כ כתיב יתמו חטאים מן הארץ ר"ל שיתוקנו ויהיו תמימים וכשרים כי שגגות נעשות כזכיות ורשעים גם הם עוד אינם שיהיו זדונות כשגגות וזה ע"י ברכת העומר ברכי נפשי את ה' הללויה. והעד לזה הוא מ"ש האר"י זיע"א כי ספירת העומר היא ספירת הטהרה לנשמות ישראל כספירת זבה בטהרתה כן עתה מטהרים נשמות ישראל במ"ט ימים וקורא להם דרור כצפור דרור ע"י הספור של הספירה:

והנה אליהו זל"ט המטהר את נפשות ונשמות בני ישראל הוא נגלה כבודו בעת ההיא ובזמן ההוא והסימן הוא כי מעת שחיטת הפסח וזריקת דמו אשר הוא תקון הדמים בדמיך חיי והוא דם טוהר מן אז מתחילין הטהרה וכמו שידוע בכונות

האר"י

כרסייא דאליהו

האר"י בליל פסח ובספירת העומר כידוע וכנז'. ומן העת ההיא עד שחיטת פסח שני הוא י"ד אייר הוא ל"א יום והם א"ל של אליהו ואז מתגלים שערי אורה ונפתחים בו עוד שערי קדושה וכמ"ש בכ"מ להדיא במצות פסח שני בפרשת אמור ואחר י"ד אייר עד ר"ח סיון שזוכנו ישראל לקבל תורה הוא ט"ו יום י"ה של אליהו ואח"כ ששת ימי סיון הוא ו' של אליהו. הרי כי אליהו עומד בימים ההם לטהר הנפשות של ישראל והוא מתחיל בספירתם בליל י"ו ניסן בהקרבת מנחת העומר גרש כרמל של שעורים ומטהר אותם בשערות שלו י"ג תקוני דיקנא שהיה בעל שער במה שהיו מניפים את העומר בי"ג נפה ונקרא עומר על שם עמרא שהוא שער של הצמר לבשו כרים הצאן ע"י הכר מלא הנז' והוא הר הכרמל כנגדו גרש כרמל ושערו וזקנו ושער רישיה כעמר נקי ושער אדרתו מטהר אותם וביום ל"ג לעומר שהוא י"ח אייר קורים אדרא דרשב"י שהיא אדרא זוטא ובליל חג השבועות קורים אדרא רבא כנגד אדרת אליהו זל"ט לעורר שערי רחמים ושערות קדושה על נשמת בנ"י וע"כ ביום ל"ג לעומר שהוא מכונה גלעד כמש"ל בשם האר"י באורך מתעורר זכות אליהו הגלעדי בכח גלעד שהוא ל"ג לעומר ומתקן נשמות של תלמידי רע"ק וכן בכל דור נשמות הלומדים תורה שלא לשמה ומתקן אותם בכח שערותיו ושערות רע"ק זיע"א שהיה דורש ע"כ קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות מכח השערות של י"ג מדות שהתורה נדרשת. והנה תמצא כי מצות מנחת העומר כתובה בלשון אם כמב"ה ואם תקריב מנחת ביכורים והטעם כי העומר ומצותו וחג השבועות אינם תלוים במנין ימי החדש אלא נגררים אחר הפסח ביום שהוא נקבע בחודש והוא המוליד אותם. כי ע"י ספירת מ"ט יום אחר הפסח יעשו שבועות והוא לרמוז כי אליהו וביאתו אין לו עת קצוב לבא לגאול את ישראל אלא לעולם הוא בספק והכל תלוי במצות ישראל ועשותם רצון קונם בעסק תורתם ומשנתם הם הגורמים ביאתו בב"א והוא דומה למצות העומר וחג שבועות שאין לקיימם כי אם תלויים בפסח ר"ל אם יעסקו ישראל בתורה והיינו פ"ה ס"ח ע"כ כתיב בלשון אם וק"ל:

מעתה בין תבין את אשר לפניך איסור תגלחת השערות בימי העומר ואף שערות הראש צריך לגדלם כי אנו רוצים

ע"י גידול שערות הראש לעבר עבירות המוחין אשר היתה גם בשערות הראש ורבו משערות ראשי שונאי חנם ועונותינו רבו למעלה ראש ע"כ לתקן נשמות הרשעים והחוטאים ונשמות הדחויות שהם עבורות עתה בזמן הזה הוא תקונם. ותקונם הוא ע"י גידול השערות שמנקים המותרות והעבירות מהמוח וגם המותרות אין לנו לאבדם כי הם חלקנו בחיים וזמן קציר השעורים הוא ולא קציר שערות האדם וכקצירת שעורים אז מקבלים אורה שערות האדם מהמוח והם הרשעים ונטהרים ונתקנים. ואפשר שע"כ מנחת העומר נקראת מנחת אביב ומנחת בכורים כי טהרת ימי העומר מטהרת כל חטא. ובכלל גם חטא אדה"ר אב לכל ונקרא אביב וחטא כל מיני בכורים קין הבכור. ער בכור יהודה. הבכור נדב. ראובן הבכור. ובכורי בני ישראל. אשר כל אלה הם נשמות קדושות ופגמו ע"י עבירות המוחין בהרהורים רעים וע"י מנחת העומר הנקראת מנחת בכורים הם מטהרים כל הרהורי התולדה פטר רחם. והבט וראה כי מלכות בית דוד ושרשה נתקן ועלה לאורה ע"י השעורים בימי רות עד כלות קציר השעורים וקציר החטים. ושם שעורים נתן לה וזה לך האות כי הימים האלה הם תקון להאיר אור בחשך וגם פרץ וזרח נולדו ע"י גז לאנו של יהודה וגם יששכר נולד באמצעות קציר החטים אשר הלך ראובן ומצא דודאים. הרי כי הזמן ההוא אור זרוע להאיר בחשך בכח אליהו זל"ט ובכח שערותיו שבהם אור גדול ע"י יניקתם מן המוח כי כח הרבה במשובב וכמו שיתבאר לקמן:

ובזה מצאנו טוב טעם למה שפקרו המינים בענין העומר וספירתו שהיו אומרים ממחרת השבת בראשית ולא ממחרת יו"ט עד שחז"ל הוצרכו לתקן כמה תקנות לבטל דעתם שהיה ענין הקציר מפורסם בכמה דברים להודיעם כי הוא ממחרת יו"ט ולא ממחרת השבת והיתה קצירת העומר דוחה שבת כידוע. ואני עני בזה מצאתי טעם לרז"ל דבכל הש"ס קורים לחג השבועות עצרת ושינו את שמו מלשון התורה וקורא לו שם חדש עצרת והסיבה הוא לשנות את שמו מפני המינים כי המינים קראו שמו שבועות מפני שתלו עצמם על לשון התורה. ובזה היו מתחזקים בדעתם למנותו לשבתות השנה וחז"ל אשר ידעו את סודו ידעו כי מצות העומר תלוי בפסח ולא בשבועות והיה מובדל שבועות בחשבון בין יו"ט שלנו ליו"ט שלהם ע"כ שינו הבדל בשמו וקראוהו עצרת ר"ל להורות שאין תלוי במנין

השבועות כדעת המינין וסיבת הדבר כי ע"י שפקרו המינין בו שבימי העומר הוא ביטול הקליפות הם מתגברים ע"ד תוסף רוחם יגועון. ע"כ גברה ידם כדי לקלקלו וענין מה שהכתוב אמר ממחרת השבת יניפנו הכהן ולא אמר ממחרת יו"ט. לדעתי המעט שהכתוב רצה להודיענו הדבר הגדול הזה כי הסמכה שלו הוא ע"י אליהו זל"ט שהוא נקרא ממחרת השבת כי בכל מוש"ק הוא מתגלה ולכן אמר הכתוב ממחרת השבת ולא אמר למחרת השבת או במחרת כי הזמן נופל עליו אות ב'ית אלא שבא להודיענו כי מכח מחרת השבת שהוא אליהו שנקרא מחרת השבת יניפנו הכהן שעל ידו מטהרים ולא בא להודיענו כי דוקא בטהרת השבת שהוא מוצאי שבת אלא מכח מחרת השבת שהוא אליהו יניפנו הכהן. והמינין סברו הדבר כפשוטו שהוא במחרת השבת ורז"ל ידעו סתרי תורה והבינו ענין מצוה זו וטעמה שהיא נעשית ע"י מחרת השבת שהוא אליהו ע"כ לא פירשו לנו דבר כי אם אמרו שגם מחרת יו"ט נקרא מחרת השבת וגם בו ביום במוצאי יו"ט יקצרו העומר ויבא אליהו:

ובזה יתורץ קושיא גדולה שהק' הרמב"ן ז"ל דלדעת רז"ל היאך יפרשנו הכתוב עד ממחרת השבת הז' תספרו חמשים יום ולא יש יו"ט בשבת השביעית והאמר מר כי זה הכתוב יפורש על השבוע עפ"כ בביאורו על התו'. ולדברינו יפורש תיבת ממחרת השבת השביעית כמו ממחרת השבת. הראשו' כי אליהו מתגלה בכל שבוע ושבוע מימות העומר בכח שם בן מ"ב שהוא שש כנפים של המלאכים כידוע וספירת העומר היא על סדר שם בן מ"ב כידוע ובשבוע שביעי יתגלה אליהו הנביא זל"ט בכל חלקיו והוא נקרא מחרת השבת השביעית. וזה שמו של אליהו הוא ממחרת השבת על שם שמתגלה כל מוצאי ש"ק ע"כ קראו הכתוב מחרת השבת. וגם יתכן שנקרא אליהו זל"ט בשם מחרת השבת וגם ענין שמתגלה בכל מוש"ק והוא כי הנה בכל מעשה בראשית כתוב בתורה שם אלד'ים וגם ביום שבת בראשית נזכר שם אלד'ים ולא נזכר שם ה' אלד'ים כי אם עד ממחרת השבת שאז כתוב בתורה אלה תולדות השמים וכו' ביום עשות ה' אלד'ים ארץ ושמים ואז נגלה שם הוי'ה אלד'ים אשר ממנו ינק אור אליהו כאמור לעיל. ע"כ הוא נקרא בשם מחרת השבת והוא נגלה בכל מחרת השבת כי בכל מחרת השבת אשר ע"י כבוד השבת נגלה כבוד ה' ונתקן העולם כולו ויכל אלד'ים ביום השביעי

לכן

לכן בכל מנחת שבת הוא עת רצון שאז העולם נשלם על שלמותו ומאיר שם ה' שד"י שהוא שם מלא על עולם מלא כמ"ש רז"ל ואז גם אור אליהו נראה בעולם בכרמל שלו שהוא כר מלא. ולכן הוא עצמו נקרא מחרת השבת כי אז עולם מלא. ובפרט לפי מ"ש בתקונים תקון ז' בשם אליהו זל"ט כי בכל מוצאי ש"ק יוצאת בת קול ואומרת לש"מ ירא בשת ירא שבת מפני שקטרג בכל מוש"ק ושבת קול משתיקו ומתעוררים רחמים ע"י אליהו שיושב תחת עץ החיים בכל מוש"ק וכותב זכיות ישראל כמש"ל בשם הראשונים. והארץ האירה מכבודו ע"כ נקרא בשם מחרת השבת. ולכן גם במוצאי הפסח ע"י מצות שעורים בליל פסח וזכרון יצי"מ מתעורר הארתה בארץ ונקרא שמו מחרת השבת הנז' וישראל מקריבים את עומר התנופה וגרש כרמל במנחת שעורים כדי ליהנות מאורו ומן הוא והלאה אין מגלחין שערות כלל ויהיו מוכנים לאדרת שער של אליהו:

ועוד אמרתי טעם למנוע הגילוח בין פסח לעצרת. והוא כי המתבונן יראה כי מימי ניסן עד חג השבועות שקיבלו ישראל את התורה הוא כמו בריה חדשה לישראל כי בפסח יצאו לחירות והיו כקטן שנולד וזהו סוד יציאת מצרים ועד חג השבועות נגמרה צורתם בקבלת התורה. כידוע כ"ז בדברי הראשונים ולכן תמצא כמו שבריאת עולם היתה ע"י ספר ספר וספור כן הוא בזמן הזה כי בליל פסח מספרים ביצי"מ הרי ספור ואחריו ספירת העומר הרי ספר ואחר ספירת העומר מקבלים הס"ת והיינו מת"ת אשר בחג השבועות הרי ספר וספר וספור מתקיימין מפסח עד עצרת סמוכים זה לזה וכולם נרמזו בכתוב אחד ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו כי ויכתב בספר הוא רמז על ספר זכרון לפניו הוא רמז על ספור ליראי ה' ולחושבי שמו הוא רמז על ספר שהוא מספר וחשבון שמו הוא חשבון ספירת העומר שהוא מספר שם מ"ב דמונים אותו בימי העומר כידוע. ולכן אין לנו לגלח שערות הראש בימי' הנז' כי הגילוח נקרא מספר שער ראשו ואין לנו לערב ספור השער עם הג' הנז' דברים ספר ספר וספור כנז' עד אחר חג השבועות שאז נכתבים בספר זכרון כלל חג השבועות כידוע מהזוה"ק:

עוד יתכן טעם נכון לטבע הדבר לאסור גילוח השערות בזמן הנז' והוא כי הנה שמשון היה כחו בשערו כמ"ש בשופטים ובהסרת שערו היה סר כחו מעליו ושמו הוא שמשון היינו שהיה לו אור החיים

כרסייא דאליהו

החיים מהשמש וחיים יותר מכל הברואים וע"כ הלך אחר עיניו כי היה אור עיניו מאיר מאור השמש אשר הושרש בשמו. וע"כ היה כחו גדול ורב כי כח השמש והאור הוא רב עד מאד וע"כ היה זרעו שוטף כמ"ש רז"ל מרוב אור השמש אשר הוא אור זרוע והוא חיי הברואים והיו מותרות מיחו שער תיו צריכים לו למעט המותרות ולינק העבירות שבו ע"י רוב האור ע"כ גם בימי העומר שאז השמש מתקרבת לישוב ואז הוא מתרבה אור השמש בעולם ובברואים וע"כ נקרא חדש זיו וחדש אייר על שם אור השמש אשר מתפשט ורבה בעולם. ע"כ טוב מאד שלא לגלח השערות ולהיות נזיר כמו שמשון ולא יסור כחו מעליו ובע"ה בזה יהיה בריא כל ימות השנה. וע"כ כתב האר"י זיע"א כי הוא סכנה לגלח בימי העומר לפי סודן של דברים וגם לפי הפשט הרי הבאתי סמך גדול. והמתבונן בו ירגיש כי הוא אמת ויל"ב כי בזמן התגבורת הלחות והחיים צריך כח אחר למעט העבירות שבהם והוא ע"י השערות. ולכן כל שעולה בו אור החיים והקדושה כלויים והכהנים ונזירים יש להם משפטים ישרים בענין השערות בחקי התורה אשר היא יודעת מאד דרכי חיים להתהלך לפני אלקים באור החיים. וגם יובן טעם על מצות התלויות בשער כי נודע בחכמת הלוקטרי אשר נולדה מחדש כי השערות יש בהם אור גדול וכל בגד צמר מחזק הלוקטרי ועיקר תולדת חכמתו הוא ע"י שראו מי שסורק שערו וראו אורות קטנים יוצאים משערו ומזה נתילדה החכמה הזאת. הרי כי השערות הם מוציאים אורה ומחזיקים הלוקטרי. ע"כ יש כמה אזהרות בשער ללוים וכהנים ונזירים וישראל הכל הוא לסיבה זו ובזה תשכיל ותדע חומר איסור גילוי הראש וגילוי שער באשה כי מעורר הלוקטרי בנפש האדם ויבא לידי הרהור. ובזה תבין קדושת התפילין והציצית שנצטוינו להניחם בעת התפלה כי העור והצמר בחיכוכם מוליד לוקטרי חזק. וע"כ לעורר קדושת נפש ישראל העובד את ה' להאיר אור שכלו להדביקו עם שורשו הוא ע"י צמר הציצית ועור התפילין אשר בהתלבשותם מתעוררת נפש ואור האדם ושכלו כמו הלוקטרי אשר כל מעשהו הוא לעורר שורש האור והאויר והתנועה החיונית ע"י חכוך הצמר והעור השבת ושמע והבן בזה כי הענין הזה של הלוקטרי הגם כי לא ידעתי חכמתו על"ז בהשערה ואומדנא חזקה אני אומר זה ואל יאשימוני התמימים והישרים בלבותם שעביתי

מצות התורה חקות הטבע כי לא זה עיקר הטעם רק מכח אלק'ת דמאיר מאיר בו ע"י המצוה ורק דברי הם להורות שחקי התורה מלבד רוחניותם הרוחניות שבהם עוד בהם עם פשט הנמשך מהמתפשטות רוחניותם העליונה. כי גם רוחניות הגשמית מתעוררת ע"י הציצית ותפי' ונעשה האדם בהתלהבות כמכונת הלוקטרי ברוחניות כי זה נמשך מזה והכל אחד. וכל דבר יש לו שורש ודי בזה להמודה על האמת. הוא דומה בזה כמו אליהו זל"ט שכולל אדם ומלאך רוח וגשם סיבה ומסובב עולה ויורד משפיע ומקבל כמו כן נעשה באדם הלובש ציצית ותפילין מאיר את נפשו מכונת הלוקטרי וכולם באורו יתברך אשר בשמותיו הקדושים המאירים בתפי' וכן בשמו סטפור של אליהו שמו כשם רבו וה' אהבו מאיר בו תמיד אור זה כן יאיר לנו מאורו אמן. וכן ר' מאיר בעל הנס היה אורו מאור הלוקטרי אשר בנפשו ודוק והבן:

והשבת ושמע ישראל גם על דבר מצות קריאת שמע והיה אם שמוע וכתיבתם במזוזות הבית והנחת ארבע פרשיות שבתפילין נגד המוח והלב ותראה בהם דברים גדולים גלוים ונרגשים למתבונן והוא כי הנה יש בתורה שבע"פ שהיא מפי השמועה ד' חלקים שהם משנה תלמוד הגדה הלכה וד' אלה כתובים בד' פרשיות בשינוי לשון שבהם ושננתם לבניך משנה ולמדתם אותם את בניכם תלמוד והגדת לבנך בפ' קדש הגדה כי ישאלך בנך בפ' והיה הוא הלכה והנה ושננתם ולמדתם אשר הם אמורים נגד המשנה והתלמוד האמורים בפ' שמע והיה אם שמוע יען כי המשנה והתלמוד הם חובה יותר מאגדות והלכות שהם שאלות ותשובות ע"כ מצווים בהם ללמוד הפרשיות הנז' ערב ובקר ולקבעם במזוזות. משא"כ בב' פרשיות קדש והיה. וע"כ נאמר בהם וכתבתם כי התירו לכתוב משנה ותלמוד גם בימי הראשונים לכותבם לרבים אבל הלכות ואגדות לא הותר כ"א ליחידים ע"כ לא נאמר בהם כתיבה גם המשנה בתחילתה לא הותרה כתיבתה עד ימי רבי אבל התלמוד כשנסדר כבר היתה הכתיבה ע"כ וכתבתם שבפ' שמע אינה סמוכה לושננתם ומצות וקשרתם מפסקת אבל פ' והיה אם שמוע נאמר ולמדתם וסמוך לו וכתבתם. וע"כ נאמר בפ' שמע בתחי' תיבת שמע לומר כי הם אלו מפי השמועה וכן והיה אם שמוע תשמעו כפל בו השמיעה כי היא שמיעה על שמיעה שהתלמוד מבאר המשנה וכמ"ש רז"ל אם שמוע בישן תשמע בחדש וגם התלמוד כולו מוקשה והוא מטריח העיון והוא כמו יסורין ע"כ בפ' והיה אם שמוע

שיש בה שכר ועונש נזכר התלמוד. ולכן נאמר במלותו לדבר בם בשבתך ולא אמר ודברת בם כי התלמוד פרה ורבה ויוכל לפלפל בו ככל אשר תאוה נפשו ולהוליד בו לעתיד. ע"כ נאמר לדבר בם. וע"כ המשנה והתלמוד שהם עיקר נאמרו אלל יחודו יתברך ואלל שמירת כל המלות. אבל הגדה היא נאמרת על הנסים שנעשו ועל דורות שעברו כמו הגדה של פסח. ע"כ נאמרה בו הגדה בפ' קדש היא מלות חג הפסח. וגם שאלו' ותשובות והלכות הוא על דבר הספקות הנעלמות ועל הקושיות הנופלות בפרטי הדברים בראשית הלימוד טרם התבוננות כמו שלקא דעתין ומסקנא שהוא התפתחות השכל וליאתו לאורה. ע"כ מלות לימוד שו"ת נאמר במלות פטר רחם שהוא הס"ד ואח"כ יולא ביד חזקה במסקנא ברורה בלאת ישראל ממלרים. וע"כ כשם שילי"מ האמורה בפ' והיה כי בחוזק יד הוליאך ה' ממלרים היא נזכרת בכל יום כמ"ש רז"ל. כן גם ההלכות תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב. הרי הראיתיך בעין איך מלות תפילין היא עסק התורה בכל חלקיה והיינו דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך יען כי התפילין הוא תורה שבע"פ בכל חלקיה כאמור כי בו נזכר הכל:

ובזה היברר לנו עיקר חיוב לימוד המשנה והתלמוד והלכות והגדות כמו חיוב תפי' ובכולם נאמר בהם אזהרה על הבנים ללמדם. ויען כי המשנה והתלמוד כל הבנים לומדים אותם וכדאיתא במס' ברכות בן עשר למשנה כנגד ושנתם בן חמש עשרה לתלמוד כנגד ולמדתם אבל הלכות ואגדות שהם סתרי תורה אין כל הבנים ראוים לפסוק הלכות ולדעת בס"ת. לכן בפ' קדש והיה כתוב בנך בל' יחיד כי אין כל הבנים ראוים לזה ויען כי יש מי שמוכן שכלו לקבל סתרי תורה יותר מהתלמוד ויש להיפך ע"כ יש מחלוקת בין רס"י ור"ת בס' הנחת פרשיות וכל מחלוקתם הוא על פ' והיה אם שמוע שהיא התלמוד אם היא מוקדמת או מאוחרת אחרונה של כולם ודוק:

ובבר גיליתי דעתי במקו"א בטעם זכירת ילי"מ בליל פסח שמלותה להיות בלשון שאלה ותשובה כמ"ש רז"ל ואפי' הוא חכם שואל את עלמו. ואמרתי טעם לזה כי בסגולת שאלה זו ותשובה זו יתפשטו לו בכל השנה בכל ד' חלקי התורה ויזכה למגיד בכח קריאת ההגדה בדרך תשו'. ועתה אני אומר כי יזכה לגילוי אליהו זה פינחס שהוא כנגד ד' בנים שהוא גי' ד"פ ב"ן אשר היא יש

וי"ט ואסור בימות החול ושקיל וטרי טובא התם בש"ס אמאי מותר בשבת וס"ד דהטעם הוא משום דאין המשיח בא בשבת מפני איסור תחומין ודחי ליה הש"ס ושקיל וטרי בענין ומסיק הא תנא ספוקי מספק"ל אם יש תחומין למעלה מעשרה לא אתי אליהו בשבת או אין תחומין למעלה ואתי אליהו בשבת ע"ש בש"ס. וכיון דתנא מספק"ל אי אתי אליהו ונקיט לחומרא היך אנן נעביד עובדא דמורה כי אין תחומין למעלה מעשרה ובפרט דכן פסק הש"ע א"ח סי' ת"ד דספיקא הוא אם יש תחומין למעלה מעשרה ובתחומין די"ב מיל דהוי דאורייתא לדעת הרמב"ם ודעמיה אזלינן לחומרא ואיך נעשה אנחנו מעשה דמורה דאין תחומין למעלה מעשרה ונפקא מינה טעות לרואה זה הענין שיאמר דאין תחומין וע"כ יבא אליה[ו] אף בשבת מעיר לעיר וממדינה למדינה וליכא למימר דכיון שלו[חו] השי"ת להיות במילה דחי איסור תחומין דא"כ גם לבשר הגאו[לה] כיון שהשי"ת שולחו לבא לבשר הגאולה דחי איסור תחומין ד[הוי] בלאו ואתי עשה ודחי ל"ת ואמאי מספקא להו בש"ס אי אתי אלי[הו] בשבת או לא מפני איסור תחומין הא כששולחו השי"ת לא שי[יך] איסור תחומין דאתי עשה ודחי לא תעשה. מיהו יש לומר דה[א] לא שמה מתיא דהש"ס גופיה בהך ספיקא קא מספקא ליה דילמ[א] השי"ת לא ישלח אותו מפני איסור תחומין וע"כ מספקא נקטי[נן] לחומרא אבל הכא דידעינן בודאי כי השי"ת שולחו להיות בכל מיל[ה] הא ודאי דאפי' שיש איסור תחומין למעלה מעשרה אתי מצות עש[ה] ודחי ל"ת זה. כלע"ד ליישב הענין (אמר הקטן יחז"ק ס"ט עי' להג[ה] חת"ס בליקוטי השו"ת (סי' ל"ח) דל"ג שהרבים שהעולם נהגו במילה לאמר זה הכסא של אליהו המ"ה זל"ט ואומרים אותו אפי' בשבת ולשמעתיה הא אי אפשר לבוא בשבת משום ספק תחומין למעלה מיו"ד וכו' אבל האמת יורה דרכו כי מעולם לא עלה אליהו בגופו למעלה מיו"ד טפחים אך נפרדה נשמתו מגופו והנשמה עולה ומשמש למעלה בין מלאכי השרת וגופו נתדקדק ושורה בג"ע תחתון בעוה"ז וביום הבשורה במהרה בימינו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הלז ואז הוא ככל אדם מחכמי ישר' והוא מוסמך מרבו אחיה השילוני או ממרע"ה או מפינחס וכו' ובכל פעם שמתגלה בעוה"ז מלובש בגופו הזך אך כשמתגלה בנשמתו כמו ביום המילה אז אינו מחויב במצות כי במתים חפשי וכו' וכשאמר הני שב שמעתתא בלבוש גופו אמרן כדי

לברר

לברר ההלכה וכו' ע"ש. והגב יש להעיר על מה שראיתי בס' תניא במנחה של שבת וז"ל ובשם הר' נתן בן מכיר מצאתי למה אומרים במנחה של שבת ואני תפלתי לפי שגאולה אחרונה וכו' וביום האחרון הכבד הגאולה מכל שלפניה ויום שבת יהיה. וכל היום יהיה הגאולה עד שעת המנחה ואז יהיו נענין בשעת המנחה ומיד יבוא משיח ויוסיפנו ע"ש. ומשמע שהוא היפך תלמודא דידן ול"י. ועי' בטורי אבן לר"ה ד"א במה שעמד מרעיד להשוות לשוגית הש"ס הנראים כסותרים מסהיא דעירובין הנ"ל עם ההיא דר"ה ועי' בחת"ס הנ"ל ומ"ש בזה הג' כתב סופר הא"ח סי' כ"ג ועי' להג' תשו' מאהבה הבי"ד ה' פתחי תשו' יו"ד סי' רל"ט ס"ק ה'א והכמ"ל) וכ"ש לפי מה שהוכחנו בעניותין בקונט' הזה כי אליהו בא גם לרפאת את המילה והוא נקרא גלעדי מפני היותו רופא וכמ' בדברינו בהוכחות גדולות וכמו שמצינו שהוצרך השי"ת במצרים בעת מילתם של ישראל לפסוח על הפתח הגוף זה המילה לרפאת את ישר' כן צריך לבא אליהו לפסוח על הפתח הגוף זה שמילה של התינוק לרפאתו ובכה"ג ודאי דשרי אליהו לחלל את השבת מפני רפואת המהול. ומה גם דאפי' מכשירי מילה אפשלגית וכמון שרי לעשות בשבת ה"נ שרי ליה לאליהו לבא בשבת מחוץ לתחום ושפיר אריך:

והנראה ואתא לידן סוגיא זו דהאומר הריני נזיר ביום שב"ד בא מותר בשבתות ויו"ט ואסור בימות החול. אגידה נא. מה שנלע"ד לתרץ מה שפסק' מהרש"א ז"ל ע"ד התו' שם ד"ה אסור לשתות יין כל ימי החול דכתבו שם התו' וז"ל ור"ח פירש ביום שב"ד בא בו שראוי לבא והשתא לא קשיא מידי וניחא נמי מה שמקשים אמאי אסור והלא משיח בן יוסף יש לבא תחי' ועדין לא בא ע"כ. וכתב ע"ז מהרש"א ז"ל דבריהם ל"ע אם כונתם דגבי משיח בן יוסף לית לן למימר דאתי לב"ד הגדול לפי שיתפרסם בואו קודם שיבא משיח בן דוד אף לפי המסקנא תיקבי ליה וכו' נימא דבן יוסף נמי אימא דאתי לב"ד הגדול וכו' אכתי אין זה מספיק וכו' וגר' שיעור דבריהם כן הוא אבל קשה וכו' והשתא לא ניחא הך קושיא דמשיח בן יוסף טפי לפיר"ח עכ"ל. ותירוצו ופירושו בדברי התו' הוא רחוק מרגילות הלשון של התו' והעיקר חסר מדברי התו'. ואני הפעוט נלע"ד ליישב לעיקר קושיתו והוא דכונת התוס' במ"ש דלפיר"ח ניחא מה שמקשים וכו' היינו דלפי פשטות הש"ס דאמרו

דאמרו ביום שב"ד בא בו היינו שהוא בא ממש א"כ כל שאנו יודעים שלא בא הוא מותר ולהכי תיקשי לן דכיון דאשכחן דהתירו לכהן לשתות יין משום דחזקה שלא יבא משיח עתה כיון שעבר זמן רב ולא בא ה"נ אין לנו לחוש גבי נזיר שיהא בא משיח ותירצו התו' דלענין איסורא חיישינן להחמיר שהוא בא אף במילתא דלא שכיחא. מיהו ע"ז פיד קשה דכיון דלא בא משיח בן יוסף שאנו רשאים ומקובלים שמשיח בן יוסף יבא תחי' ולא בא משיח בן יוסף ולא נתפרסם א"כ מעתה הוי קרוב לודאי שלא בא משיח בן דוד והוי כמו חזקה שאין עשויה להשתנות כי אם ע"י מעשה דסומכין על החזקה וכמו גט שניתנו לה בחזקת חי וכמו תרומה שאוכלת בחזקת חי משום דמיתה לא שכיחא והנה שהיא חזקה העשויה להשתנות לריך שיקדים לה חולי וכיולא א"כ ה"נ גבי ב"ד שהנס שהוא בוא יבא עתה הוא בחזקה שלא בא וחזקה שאינה עשויה להשתנות כי אם ע"י מעשה שיבא משיח בן יוסף סומכין עליו ואין לנו לאסור על הנזיר שתיית יין. והנה שאפשר שיבא בן דוד בלא שיבא בן יוסף אם הוא שעת הדחק ורלה הש"ת הוי מילתא דלא שכיחא ולא חיישינן לה לאסור על הנזיר היין דסומכין על החזקות בכל דבר ולכן הוה ק"ל לתו' לפי פשטות הש"ס בתחי' דבריהם. אבל לפיר"ח דכל שראוי לבא בן דוד הוא אסיר א"כ אפי' אם ראוי לבא בדרך מליאות רחוק הו"ס ראוי לבא מיקרי וה"נ אף אם לא בא משיח בן יוסף אפשר שיהיה שעת הכושר לגבי שמים והשעה לריכה ואפשר שיבא משיח בן דוד בלא שיבא משיח בן יוסף וע"כ ראוי לאסור עליו לשתות יין כיון דראוי לבא בכל אופן שיהיה אף במליאות רחוק וכמ"ש ליהו לריב"ל סנ' דל"ח. היום אם בקולו תשמעו זה נלע"ד ברור בכונת התו' ותו לק"מ קושית מהרש"א ז"ל:

גם הנה נא אבא לבאר דברי התו' הנז' במ"ש אבל קשה הא דפריך בסמוך בחול נמי ליסתרי דהא לא אתא אליהו מאתמול מ"מ היה ראוי לבא ע"כ. דמאי קשיא להו על המקשה והלא המקשה פריך לשיטת התרלן שתירץ לו והא לא אתא אליהו מאתמול ולשיטתו ק"ל בחול נמי הא לא אתא אליהו מאתמול. והגאון מהר"ס מלובלין ז"ל הרגיש דאמאי לא ק"ל על התרלן ותי' דהתרלן סמך על התי' שאמר מובטח להם לישר' וכו' ע"ש. ואין בתי' כדי שביעה דא"כ המקשה דלא ידע זה שפיר קא מקשה ליה ומאי ק"ל לתו'. ואני

בעניי

בעניי אומר דהתרלן. ידעו התו' דהתפרש כונתו על אותו יום שבת עלמו שנדר דאין ראוי לבא בן דוד בו ביום כיון דלא אתא אליהו מאתמול אבל דברי המקשן משמע דמקשה שיהא מותר כל ימות החול הבאים א"כ משום דלא אתא אליהו מאתמול ולכן ק"ל לתו' דהרי היה ראוי לבא אליהו מאתמול ולכן אסור כל ימות החול הבאים ומאי ק"ל למקשן לכן פירשו התו' דכונת המקשן הוא על אותו יום שנדר אם הוא בחול כמי יהא מותר כיון דלא בא אליהו מאתמול דומיא דשבת לפי דעת התרלן וע"ז משני מובטח וכו' ככל הנז' בש"ס זה נראה ברור בכונת התו'. ולא אכחד לומר דלעג"ד נר' דהתו' הללו דבריהם מוכחי דס"ל דמאי דקאמר בש"ס דילמא אתי אליהו לב"ד הגדול לאו היינו ב"ד אשר בלשכת הגזית דאם הוא ב"ד שבלשכת הגזית ולשם יבא אליהו הב"ד הגדול שבלשכת הגזית הוא סמוך אלל המזבח ושם הכהנים קבועים וא"כ מסתמא גם הכהנים יודעים בביאת אליהו שיבא לבשר ביאת המשיח וא"כ מאי ק"ל ממה שהתירו לכהנים וכו' כדאיתא בסנהדרין דילמא התם שאני גבי כהנים שאנו באים לאסור עליהם שתיית יין מפני שמא יבא המשיח הם עומדים בירוש' שהרי אתה אוסרן מפני הקרבת הקרבן וכיון שהם עומדים בירוש' אין לנו לחוש דילמא אתי אליהו מאתמול לב"ד הגדול ולא ידעו דסתמא מידע ידעי ואף אם באתי לחוש שמא שכורים היו ולא ידעו תקנתם קלקלתם וכמ"ש במס' סנהדרין הנז' בדברי התו' אבל הנזיר שאינו מלוי אלל המקדש יש לנו לחוש דילמא לב"ד הגדול אתי והוא לא ידע אלא ע"כ דהתוס' ס"ל דהך דאתמר בש"ס לב"ד הגדול אתא לאו היינו לשכת הגזית אלא בכל מקום שיהא ב"ד הגדול לשם יבא אליהו ואף אם הם חוץ לירושלים באיזה מקום שיהיה זה נר' מוכרח בדעת התו' דסברי דלא כהרימב"א שכתב דב"ד הגדול הנז' בש"ס הוא ב"ד שבלשכת הגזית וכבר השיגו הגאון פתח עינים ז"ל בחי' למס' עירובין דהוא דלא כהרמב"ם ז"ל ע"ש וע"כ שפיר ק"ל לתו' מהכהנים ותירלו מה שתי' ודוק:

הדרן לדידן דכיון דאליהו בא יבא בשעת המילה מטעם נויו וגזרתו יתברך כמשמעות לשון הזוהר או שיבא לשמור את הילד הנולד שלא יתקלקל במילתו וגם לרפאתו ע"ד ופסח ה' על הפתח א"כ אף אם יש תחומין למעלה מעשרה שאני ליה

מאליה

מאריה לבא מהר רק כלבי ולעבור על איסור תחומין דהוא דרבנן ואף למ"ד דאורייתא אין בו חיוב כרת וכמ"ש הפו' והיינו אלא לאו בעלמא ואתי עשה ודחי ל"ת ושמו מוכיח עליו שנקרא מלאך הברית ולא חיישינן לטועין שיסברו דאין תחומין למעלה מעשרה כיון שהכל יודעין דלגבי מילה ניתנה שבת לידחות והא כמי מכללא ופשוט:

ולפי דברי הרב מק"מ ז"ל אשר הובא לעיל שכתב דאליהו יש בו בחינת מלאך שהיה קודם בריאת אדם ונולד בלא זו"ן ויש בו בחינת הנולד ע"י זו"ן יתישב הענין יותר בנקל דאליהו הבא בעת המילה הוא אותו שכתוב בו ועוף יעופף על הארץ האמור במעשה בראשית יום ה' והוא שהיה מלאך. אבל אותו שבא לבשר הגאולה הוא האדם הנברא ע"י זו"ן והוא פנחס בן אלעזר וזה חייב בשמירת שבת ולכן לא יבא בשבת אבל אליהו המלאך שלא הוזהר על השבת שפיר מלי אתי וע"כ הוא נקרא מלאך הברית הוא בא להורות כי מלאך הוא וכל המלאכים והכחות אינם שומרים שבת כי אם ישר' עם ה' ושמו יתברך דוקא:

ובזה יתורץ קושית התו' דהק' בסוגיא הנז' דאמאי מותרים הכהנים לשתות יין כיון דחיישינן שמא יבא ב"ד גבי נזיר אמאי לא חיישינן גם בכהנים ואמאי אמרינן בסנהדרין דתקנתם קלקלתם ולפי האמור שפיר מתרצא דאם יבא משיח הרי אליהו הוא פנחס והוא כהן והוא יקריב קרבן עד שיפיג יינם וכבר אמרו בש"ם על אליהו ולאו כהן הוא הרי שהוא כהן וגם אמרו שהוא מקריב תמידין בכל יום אף בזמן החורבן א"כ שפיר מלו הכהנים לשתות יין ונתרצה קושית התו' וגם מה שהק' התו' ולא צריך שיבא משיח בן יוסף גם זה לפי דברי המק"מ ז"ל הנז' מתיישב דאליהו הוא כולל פנחס ויוסף כמ"ש רז"ל על פנחס אם אבוה דאמיה מיתרו אמיה דאמיה מיוסף משיח בן יוסף מתחילים דאליהו קא אתי כי יונה בן אמתי הוא משיח בן יוסף והוא מתחילים דאליהו. א"כ ביאת אליהו לבשר הגאולה הוא עצמו יהא משיח בן יוסף והדבר אלד"ינו יקום לעולם ולא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב בבי"א:

וזה חזיתי בזוה"ח פ' נח דכ"ט ע"ב שאחר שהאריכו שם בתוכחה שהוכיח הקב"ה את אליהו על שאמר דילטוריא על ישר' שאמר קנא קנאתי כימו שם וז"ל א"ר יצחק לא זז משם אליהו עד שנשבע לפני הקב"ה לזכור זכותם של ישר' תמיד וכל מי שהוא עושה זכות

הוא

הוא מקדים ואומר לפני הקב"ה כך וכך עשה פלוני והיינו זו משם עד שיכתבו זכותו דההוא גברא דכתיב ויכתב בספר זכרון לפניו. הרי כי אליהו נשבע ע"ז וכיון שהוא מושבע ע"ז דחי איסור תחומין שהוא למעלה מעשרה ושבועה זו חיילא בכולל כיון שהיא שייכא על החול ועל שבת ויו"ט ושפיר מלי דחי איסור תחומין וכ"ש דהוי כמו שבות דשבות במקום מלוה שמותר:

אך מ"ש בזוה"ח דהיינו זו משם עד שיכתבו זכותו והביא ראיה מקרא דויכתב בס' זכרון לפניו כו' דראייתו מהך קרא באופן זה והוא דבזוה"ק רולה לפרש דהך תיבת לפניו קאי על אליהו דאם הוא לגבי קב"ה אין לורך לומר לפניו דתסגי ליה לקרא לומר ויכתב בס' זכרון. לפניו מאי אתא לאשמעינן אלא ע"כ דקאי על אליהו והגם כי לא נזכר אליהו בקרא אפשר לומר שהוא רמוז בתיבת בספר כי ספר ירמוז על המלאך סנד"ל שהוא נקרא ספר כי הוא ס' והוא פ"ר כי סנדל בגי' פ"ר כידוע וכן כתב האר"י זיע"א על פסוק מונה מספר לכוכבים ע"כ ספר שהוא סנד"ל כנז' רומז על אליהו כי הוא עלמו אליהו ושפיר מיקרי לפניו:

ובזוה"ק במקום אחר אמרו כי מ"ש הכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויכתב וכו' הוא על אותם שלומדים בליל מתן תורה בליל שבועות שהם נכתבים בס' הזכרון ביום חג השבועות עש"ב והגדילו במעלתו שנכתב בס' חיים ומפיק שתיה בשלם ולנלע"ד שדרשו כן מדכתיב בתריה ליראי ה' ולחושבי שמו. כי בליל שבועות שהוא גמר חשבון הז' שבועות שהם מכוונים על שם בן מ"ב כידוע ואם כן הם חושבי שמו של ה' ממש שהוא שם בן מ"ב והיינו בסוף שבעה שבועות שהוא ליל שבועות ושורש שם בן מ"ב הוא משם הוי"ה כי הפשוט והמלוי ומי' דמי' יש בו מ"ב אותיות והוא שם המפורש ר"ל שמפורש בו האותיות במילואם והוא השם שהיה מזכיר כ"ג ביוה"ך וכמ"א הארכנו בזה כיד ה' הטובה עלינו. א"כ בליל שבועות נשלם חש' שם בן מ"ב והיינו ליראי ה' העוסקים בתורה והם חושבי שמו שכבר גמרו חש' שמו בימי הספירה ואלו נכתבים בס' זכרון ומהכא דייק הזוה"ק לדורשו על ליל שבועות. ולפי מ"ש לעיל כי בליל שבועות הוא גילוי אליהו כי אל של שמו הוא מן פסח ראשון שהוא י"ד ניסן עד פסח שני י"ד אייר והם אל של אליהו ויה"ו הוא מן ט"ו אייר עד ר"ח סיון י"ה והו' היא

ו' סיון וע"כ יהיה גילוי אליהו בליל שבועות להכתב בספר זכרון שהוא כנד"ל לפניו להעלות זכרונם לטובה לפני המקום ולזכותם לכתרה של תורה אמן. וזהו מ"ש ויכתב בספר זכרון לפניו של אליאו ליראי ה' העוסקים בתורה בלילה הזה ולחושבי שמו אשר מנו ימי העומר אשר הם מספר שמו ית' וכאמור לעיל ודוק:

הועתק לשון זה מספר שומר אמונים להרב המקובל מהר"ר יוסף אירגאס זלה"ה, בהקדמתו השניה דף ו' ע"א. וז"ל

ידוע הוא ומפורסם הדבר. כי שיוטים רבים היו להם לרז"ל חכמי המשנה והתלמוד על פירוש דברי התורה ועניני החכמות הרמוזות בה. הא' הקבלה שקבלו מפי רבותיהם דור אחר דור עד מרע"ה. עוד היה בהם רוח נבואי וסיוע אלהי וכמ"ש בפ"ק דבתרא דף י"ב מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים וכו'. תדע דאמר גברא רבה מילתא ומיתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה וכו' יעו"ש. ועוד היה להם מדרגה אחת ממדרגות רוח הקודש קראו אותה בת קול כדגרסינן בסנהדרין דף י"א ובסוטה דף מ"ח ת"ר משמתו נביאים אחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקדש מישראל. ואעפ"כ היו משתמשים בבת קול. פעם אחת היו מסובים בעליית בן גוריא ביריחו נתנה עליהם בת קול ואמרה יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו חכמים עיניהם בהלל הזקן וכשמת הספידוהו אי חסיד אי עניו מתלמידיו של עזרא. ושוב פעם אחרת היו מסובים בעליה ביבנה ונתנה עליהם בת קול מן השמים ואמרה יש כאן א' שראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו עיניהם בשמואל הקטן וכשמת הספידוהו אי חסיד אי עניו תלמידו של הלל אף הוא אמר בשעת מיתתו שמעון וישמעאל לחרבו וחברוי לקטלא ושאר עמא לביזא ועקן סגיאן עתידין למיתי על עלמא וכו' ע"ש. ובפ"ק דעירובין א"ר אבא אמר שמואל ג' שנים נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו יצאת בת קול ואמרה להם אלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה כב"ה. וכן בכמה מקומות

כרסייא דאליהו

מקומות מהתלמוד תמצא יצאת בת קול. עוד היתה להם אחד הרבנן מדרגה אחרת קרובה לנבואה והוא לדבר פה אל פה עם אליהו ז"ל אשר היה מתגלה אל קצתם הראוים לראותו ולדבר עמו. והיה מלמדם דינים ומצות כדאיתא במציעא דף קי"ד אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו דקאי בבית הקברות של גוים א"ל מהו שיסדרו בב"ח א"ל גמר מינה מערכין וכו' ע"ש ובברכות דף כ"ט א"ל אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא לא תרתח ולא תחטא לא תרוי ולא תחטא ובשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא ע"כ ובכתובות דף ק"ו איתא דרב ענן חיבר ב' ספרים ממה שלמדו אליהו ז"ל. אמנם לא היה מתגלה אלא לחסידים כדאמרינן בתלמוד ירושלמי סוף פ"ח דתרומות דהוה אליהו ז"ל רגיל לאתגלות לריב"ל ומשום עובדא דעולא בר קושב לא איתגליה ליה וצם כמה צומי ואתגלי ליה א"ל ולמסורות אני נגלה א"ל ולאו משנה עשיתי א"ל וזו משנת חסידים ע"ש. ובגמ' דילן בכתובות דף ס"א איתא אבוה בר איהי ומנימין בר איהי חד שפי מכל מינא וחד שפי מחד מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה וכו' ע"ש. ובאלה רבות בתלמוד שהיה אליהו ז"ל נגלה אל החכמים למען יוכלו לבאר דברי התורה וסודותיה כדי להחיותינו בגלות הארוך הזה ולא תשכח מפי זרענו דברי התורה ורזיה ומסתריה. ובפרט אל התנא הרשב"י זלה"ה כי אחר אותו מעשה הידוע בפרק במה מדליקין שנחבא במערה י"ג שנים גדלה מעלתו על כל התנאים חבריו כמ' שם בדף ל"ג דמעיקרא כד הוה מקשי רשב"י קושיא הוה מפרק ליה ר' פנחס בן יאיר תריסר פרוקי לסוף כי הוה מקשי ר' פנחס בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רשב"י כ"ד פירוקי. ובסנהדרין דף צ"ח איתא ריב"ל אשכחיה לאליהו ז"ל דהוה קאי אפיתחא דמערתא דרשב"י א"ל אתינא לעלמא דאתי א"ל אם ירצה אדון זה (פירש"י אדון הוא השכינה שהיתה בינהם) אמר ריב"ל שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי עכ"ל. הנה המאמר הזה מורה באצבע גודל מעלת הרשב"י שהיה זוכה שאליהו ז"ל היה משכים לפתחו. והמעלה הגדולה שבכל המעלות שהיתה השכינ' בינהם כמ"ש אליהו לריב"ל אם ירצה אדון זה. והנה אז בשהיה הרשב"י נחבא במערה חיבר את ספר התיקונים כמ"ש בתחילתו. וגם שם בדף י"ג כאמר כי

אז

אז ניתן רשות לאליהו ולכל נשמתין דמתיבתא עילאה לגלאה לרשב"י רזין טמירין. ולפעמים שהיה הרשב"י טועה באיזה דבר היו אומרים לו רבי רבי חזור בך באופן כי עי"ז חזרה קבלת סתרי התורה אל תוקפה והדברים שנשכחו חזרו ויסדום ואח"כ ר' אבא ושאר תלמידי הרשב"י שקבלו ממנו סתרי התורה חברו מהם ספר הזוהר והתיקונים. ונתחכמו לכותבם באופן שלא יבין דבריהם אלא מי שהוא חכם ומבין ויודע דרכי הקבלה. ומי שהוא נעדר הקבלה פה אל פה יהיו בעיניו כדברי ספר החתום. כי לא יוכל להבין עפ"י העיון ושיקול הדעת. ואח"כ בזמן הגאונים חלקו את ספר הזוהר לפרשיות כל פסוק בפרשה שלו. והוסיפו קצת דברים בגליון הספר ואח"כ באורך הזמן נכתבו בפנים כמ"ש האר"י זלה"ה בענין הקדים. וכן כתב בעל ס' זהרי חמה בפ' וישלח ע"ש. ועיין בספר חסד לאברהם עין יעקב נהר ל"ב איך נתחבר ספר רעיא מהימנא. גם בזמן הגאונים היה אליהו ז"ל מתגלה לקצת מהחכמים ההם. ומגלה להם סתרי התורה כפי כחם ומדרגתם. והם היו מוסרין אותם אל תלמידהם פה אל פה. וגם חברו קצת ספרים בכתב כידוע. והראב"ד אחרון הגאונים זלה"ה זכה גם הוא לקבל מפי אליהו ז"ל. וכמ"ש בעל עבודת הקודש בחלק העבודה פי"ג וז"ל וכבר קבלו האחרונים מחכמי האמת כי אליהו ז"ל נגלה להרב ר' דוד אב ב"ד ז"ל ומסר לו מסורות חכמת הקבלה והוא ז"ל מסרה לבנו הראב"ד ז"ל ונגלה גם לו אליהו ז"ל והראב"ד מסרה לבנו החסיד הרב ר' יצחק סגי נהור ונגלה גם לו אליהו ז"ל. והוא ז"ל מסרה לשני תלמידיו ר' עזרא ורבי עזריאל ומהם נמשכה להרמב"ן ז"ל אשר ממנו נמשכה אל השרידים הבאים אחריו עד היום. ומה' היתה נסבה שיתגלה אליהו ז"ל אל החסידים ההם כדי שלא תשתכח החכמה מהיחידי סגולה כדי שידעו ליחד את השם ולעיבדו באמת אשר הפתח לכל זה הוא החכמה האמיתית עכ"ל. גם מהר"מ ריקאנטי ז"ל ובעל ס' מנחת יהודה חייט ואחרים העידו שקבלה היא בידם שנגלה אליהו ז"ל להראב"ד ז"ל. ואל תתמה על זה כי באמת אמרו הבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים וטהרה מביאה לידי רוח הקדש. ואיתא בתנחומא הובא בילקוט פ' ודבורה אשה נביאה וז"ל מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל בין איש בין אשה בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשיו של אדם רוח הקודש שורה עליו.

כרסייא דאליהו

עכ"ל ומקרא מלא הוא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. כי כל המקדש עצמו ומקשש את נפשו עד שתהא משכן לתורה ולחסידות ודאי שרוח הקדש תהיה חופפת ומרחפת עליו:

וראיתי להביא פה מה שכתב הרב מדרש אליאו הכהן ז"ל בספרו פי"א דס"א ע"ד (ובד' חדש דע"ז ע"ג) בענין סעודה שעושים לכבוד אליאו הנביא זל"ט. וז"ל

ואני המחבר ראיתי כמה נשים עושו' שולחן של אליאו שנדרו בעת לידתן אם הקב"ה מלילן. וכיון שבא לידי ענין זה ממה שנוהגים לעשות שולחן של אליאו אכתוב לך מה שמצאתי מכתיבת יד. ולי המחבר אין נראין דבריו מהטעם שאפרש בס"ד וזה לשון העתקת הכתיבה שמצאתי אבל לא ידעתי מה שמו ומה שם בנו אמר הצעיר ראיתי בקצת בני אדם בישראל גם במקומנו גם במקומות אחרים שבזמן שבא עליהם צרה או אונס נודרים שאם ינצלו יעשו סעודה לאליאו הנביא זל"ל בחושבם שבזה ינצלו מצרתם וסוברים שהוא המחיה מתים והמעשיר לפי שמצינו שהחייה בן הצרפית וענין כד הקמח ופך השמן שלא יחסר וכו' וכל כך נשקע זה בלבם שראיתי מי שרגיל להשים מזמן לזמן חבית של יין שמור לזה הסעודה וכמעט אוסר אותו על כל אדם עד שיבא שעת המעשה ומעולם הרבה נצטערתי בזה המנהג ונראה בעיני כאיסור יין נסך לד"א וכתקרובת ע"ז חס וחלילה ובאמת שאלתי לרבותי ולכל החכמים שנתחברתי עמהם אם ידעו טעם לדבר ולא השיב לי אדם ואם לא היה אלא שהעכו"ם רגילים לעשות אותו חק לכל אידם בכל שנה היה ראוי לנו לימנע ממנו כי ידוע לכל משכיל וידע טעם החכמה וראה טעם המצות כי רוב המצות שכתבה התורה אינן אלא כדי להרחיק ממנו חק המינין כמו שכתב הרב הגדול ז"ל במורה בחלק שלישי בפרקי' ידועים ממנו ועל זה בא יצחק אבינו עליו השלום ואמר דמו לאבינו שבשמים שאני איני כלום כדי שלא יעשוהו ע"ז ח"ו ונלמוד מקבורת משה רבינו ע"ה כי מה שנאמר ולא ידע איש את קבורתו כדי שלא יעשוהו גוים ע"ז שכשם שנפרע מן העובדים כך נפרע מן הנעבדים שנאמר לעשות בהם שפטים ובאלהיהם וכן חשש יעקב אבינו עליו השלום ולוה ליוסף אל נא תקברני

תקברני במצרים כדי שלא יעשוהו ע"ז לפי שנתברכה הארץ בעבורו והגוים אומרים שהקב"ה צריך אמצעי ביניהם לא כן אנו עדת ישראל אלא ה' אחד ושמו אחד עכ"ל:

ואני המחבר נראה שיאות הם עבדין ובודאי שבהיות שכמה גאוני עמודי עולם לא מיחו בענין דודאי שיש סמך לדבר ומה גם שכבר אמרו חז"ל שצריך האדם לנדור בעת הצרה לעשות צדקה וכדומה ולמדו מיעקב וכו' והנודרים לעשות סעודת אליהו כונתם לנדור לזון ולפרנס עניים ונקראת הסעודה סעודת אליהו על שם שנעשה נס לעניים בפתע פתאום בקוראם להם לאכול להשיב נפש ואליהו מוכן ונראה על הנס כדחז"ל וכמו שמצינו בכמה דוכתי שבתלמוד וכו' ובהיות כן נקראת סעודת אליהו שהוא כאילו נראה אליהו לעניים לעשות להם נס ולעולם שהנודר לעשות סעודת אליהו כונתם לנדור צדקה לעניים:

והגם שנאמר שנודרים בזכות אליהו טוב עושים שהרי מצינו בגמרא ב"מ דפ"ד: גבי מעשה דר' אלעזר ב"ר שמעון דסליקו ואתו הנך שתין ספינאי עיילו לו שתין עבדי כי נקטין שיתין ארנקי ועשו ליה שתין מיני ליפתא ואכיל להו ע"כ. ופירש רש"י ז"ל עיילו ליה שתין עבדי לפי שעמד עליהם נחשול של ים והתפללו לו להנצל בזכותו של רבי אלעזר וניצולו בזכותו כשפלו מן הים שלחו לו דורון עכ"ל. הרי למדים שיכול אדם לנדור בעת צרה שהקב"ה יצילהו בזכות איזה צדיק שרוצה להזכיר. גם כן הנודרים בזכות אליהו בעת צרתם ובמקום שאין יכולי' לתת לו דורון כשם שנתנו לו לרבי אלעזר אותם ספונאי עושי' סעודה לעניין או לתלמידי חכמים על שהצילם השם בזכות אליהו ואם תאמר שאותם ספונאי גוים היו וטעו על שהתפללו להנצל בזכותו של רבי אלעזר אם כן איך רבי אלעזר קבל הדורון ואכל ממנו אלא ודאי שמותר לאדם להתפלל שהקב"ה יצילהו בזכות איזה צדיק שרוצה לזכור ומה גם שהספונאי ישראלים היו כמו שמובן וכו' ועוד שבענין העגל התפלל משה רבינו עליו השלום שיצילם השם בזכות האבות דכתיב זכור לאברהם ליצחק ולישראל וכו' ומה שכתב שיש מי שמשי' חבית של יין מזמן לזמן לזה הסעודה וכו' זהו בודאי שהוא חיבוב מצוה שכיון שמוטל עליו לעשות כן סעודה לעניים בכל שנה מזמין אותה מראשית השנה:

ועוד שהנודרים אין אומרי' לעשות שולחן לאליהו שאז נראה כתקרובת

חס ושלום אלא אומרים שולחן של אליהו ר"ל נודרי' לעשות סעודה של אליהו שהיא סעודת העניים בעבור שנילולו בזכות אליהו ז"ל ועל כן נקראת סעוד' של אליהו. ומה שאמר ואם לא היה אלא שהעכו"ם רגילים לעשות כן חק לכל אדם בכל שנה היה לנו לימנע ממנו ע"כ. לא ראי זה כראי זה שהתם כולל כל האומה עושים כן ביום ידוע להם והוא חק לשם לע"ז וזה היש' אינו עושה הסעו' עמהם ביום אדם כי אם ביום אחד כדי להלל שם הגדול והנורא אשר הפליא לעשות עמו ומפרסם אלהותו יתברך בפני המסובים באותה סעודה וכח מעשיו הגדולים אשר עושה נפלאות בכל עת ונמלא זה מקדש ומפרסם ומהלל ומהדר בכל שנה ושנה שם הגדול בסעודה זאת ובודאי הגמור שאליאו וכל המלאכים מתלוין באותה סעודה לשמוע קול מספר גדולת אלהינו ותבא עליו ברכה כל העושה הסעודה הזאת הנקראת סעודת אליאו ז"ל ומה גם שבהיות זה מקבל עליו הסעודה הזאת בכל שנה ביום הידוע מן הנס נמלא שלעולם אינו שוכח הטוב שעשה עמו הקב"ה ויודע כמה מעלת הלדיקים לפני הקב"ה שהרי נילול בזכות אליאו ז"ל והטעם שנודרים בזכות אליאו בעבור שהוא תלוי בין החיים ומוכן על כל נס וכו':

ונזהיר לתכלית כונתינו שפעמים מלילות הנשים בשעת לידתן אף על פי שאינן הגונות בעבור שחוזרות ונודרות לעשות איזה מלוה סעודת עניים וכדומה ובפסקי הארכתי על זה יותר ואם יש אשה לדקנית שמתה מחמת לידה הוא מסיבת איזה עון חמור שבידה שלא הספיקו זכיותיה להלילה לכן תהיה האשה זריזה בכל דבר מלוה הנוגעת אליה ותהיה משמרת שלא להחטיא לשום אדם שבעולם וכמו שכתב בעל ראשית חכמה זל"ל בשער הענה דף פ"ט וזה לשונו כי יום אחד מן הימים ילאה בת המלך מן המרחק וירא אותה אחד מיושבי קרנות ויאנח אנחה גדולה ויאמר מי יתננה ברשותי לעשות בה כטוב בעיני ותען בת מלך ותאמר לו בבית הקברות יהיה זה ולא אנח כשומעו דבריה אלא שמח כי חשב שאמרה לו ללכת בבית הקברות ולשבת לו שם והיא תלך אללו ויעשה בה כטוב בעיניו והיא לא לזה נתכונה אבל רלתה לומר אלא כי שם דוקא ישוו הקטן והגדול הנער והזקן הנכבד והנקלה קטון וגדול שם הוא שמה יהיו שוין אבל כי בת מלך לא יתכן שיקרב אליה אחד מן ההמון ויקם האיש ההוא וילך אל בית הקברות וישב לו שם ויקשור מחשבת שכלו בה ותמיד יחשוב בלורתה ומרוב חשקו בה

הפשיט

הפשיט את מחשבתו מכל מורגש ושם אותה כולה בצורת האשה היא וביופיה ויום ולילה תמיד ישב בבית הקברות ושם אכל ושתה ושם ישן כי אמר אם לא תבא היום תבא למחר כן עשה ימים רבים ומרוב פרישותו מכל מורגש לקשירת מחשבת שכלו בדבר אחד תמיד והתבודדותו וחשקו הגמור נתפשט' נפשו מהמורגשות ושבה להדבק במושכלות עד שמכל מורגש נתפשטה ואפילו מהאשה ודבקה בשם יתברך עד שלימים מועטים פשטה כל מורגש וחשקה במושכל האלהי' ושב להיות עבד שלם איש האלהי' קדוש עד שתפלתו נשמעת וברכתו פועלת לכל עוברי דרכים אשר יעברו דרך שם וסוחרים ופרשי' ורגליי' אשר יעברו דרך שם יטו אליו ויקבלו ברכתו עד שהלך שמו למרחוק עכ"ל. לא ולמד מהמעש' הזה שכונת האשה הטובה הזאת כי בת מלך היא גרמה לאיש הזה לסדבקו בשכינה שמגלגלים זכות על ידי זכאי שבעבור אומרה לו בבית הקברות יהיה זה ורצתה לרמוז ענין המיתה גרמה שזה הבין להיפך ולא בא תקלה על ידה בהיותה אשה טובה וחשקה נפשו של זה בהקב"ה:

ושמעתי עם זה מהה"ר יוסף פינחס נר"ו ענין נאה בפסוק לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו. כלומר לגבר הזה אשר דרכו נסתרה והבין שכשאמרה בת המלך בבית הקברות יהיה זה שכונתה לומר המתן לי שם שאלך אלך גרם בזה שויסך אלוה בעדו שנפשט מהמורגשות שבעולם ונתדבק בש"י:

ולי נראה לפרש במאמרם ז"ל גבי רבי שמעון בן יוחאי ובנו שהלכו והטמינו עצמן במערה ונסתתרו גם מאשתו ושם במערה הזמין לו הקב"ה חרוב ומים לזה אמר לאיש אשר דרכו נסתרה שהוא רבי שמעון בן יוחאי ובנו שנסתתרו דרכם ויסך אלוה בעדו שהזמין לו שם מזונותיו וכו' עכ"ל הרב מדרש אליהו ז"ל:

ואני הפעוט אבא אחרי אליהו ואען ואומר ומלאתי את דבריו ואדבר ברשותו של אדוננו הרב הק' דלגאת ידי חובת ה'חושבים לנדר סעודת אליהו טוב להם לנדור לעשות סעודת לחם וין מלחמה ויינה של תורה לקבוע ישיבה בארעא בעיה"ק חיפה ת"ו ישיבת לומדי תורה בעיר הנז' אשר היא סמוכה כהר הכרמל אל מקום המזבח אשר עשה שם אליהו הנביא זל"ט והיו שם ס' רבות מישראל ויענו ויאמרו ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים. ומקום המזבח הוא אצל הישמעאלים והנוצרים בהר הכרמל רחוק

מחיפה

מחיפה שלש שעות וקורין אותו בלשון ערבי אל מוחרקא לשון שרפה אשר שרף ה' את העולה של אליהו והוא בגבהו של הר והנוצרים והישמעאלים וערביים מכבדים המקום ההוא והנוצרים עשו שם בנין גדול לשם המקום ההוא והזמינו מים ובור מלא מים להולכים שם לשתות ולישב לנוח ואם ירצו ללון ואני הייתי שם וראיתי מקום רושם התעלה של המים ומה נורא וככבד המקום של ההר ההוא כי קדוש הוא לאלקינו שעתיד לבנות עליו בהמ"ק ולהביאו לירושלים כמ"ש רז"ל על פסוק נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים והובא המדרש הנז תוך קונטריסנו ובודאי שכיוונו רז"ל לסוד נכמס להורות על קדושתו של ההר על כן הרוצה בהדר וכבוד ההר הנז' ינדור להחזיק לעשות קביעות לומדי תורה בעה"ק חיפה ת"ו. זהו מה שכלפע"ד הדל לצאת ידי חובת החולקים הנז' באמרי קדוש. עם כי דבריו נאמנו מאד ואין לנו להרהר אחר רבינו זיע"א :

סדר לימוד לכל מוצאי שב"ק וליל המילה מתנ"ך וש"ס ומדרשי רז"ל והזוה"ק בב"מ שנזכר שמו של **אליאו הנביא** זל"ט שיבא לבשר לנו הגאולה בב"א :

יאמר ק"ל פעמים אליהו הנביא בכונה שלימה כאשר אסדר לפניך. (מלאתי כתוב כשיאמר אליהו הנביא יכוין לשם של א"ל ולשם יהו"ה ולשם של ס"ג יו"ד ה"י וא"ו ה"י שעולה מספרו כמנין נבי"א ומספר ג' יודי"ן והא' שבמילוי הוא'ו הוא כמנין א"ל כידוע) ואחר כך יאמר אליהו הנביא בזה האופן כנגד האותיות של אליה"ו הנבי"א שעולים למספר ק"ך. ועם הי' אותיות הרי ק"ל. ובזה הדרך יאמר פעם אחד אליהו הנביא כנגד האל"ף מאליאו ואחר כך ל' פעמים כנגד הלמ"ד ואחר כך עשרה פעמים כנגד היו"ד. ואחר כך חמשה פעמים כנגד הה"י. ואחר כך ששה פעמים כנגד הוא"ו מאליאו. וכן במלת הנביא גם כן עד סופו. ובהשלימו כל מספר אותיות אליאו הנביא שעולים ק"ך. יחזור לאומרם י' פעמים כנגד י' אותיות ונעשה בין הכל ק"ל. ואחר כך כשישלים הק"ל פעמים יכוין לשם בן ארבע אותיות שעולה בריבועו ק"ל כמבואר ברעיא מהימנא בריש פ' ויצא כזה יו'ד, יו'ד ה'א, יו'ד ה'א וא'ו,

יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואחר כך יאמר יי' הוא האלקים שעולים גם כן למספר ק"ל עם הכולל ויכוין גם כן האותיות כמו באליאו הנביא ככ"ל. ויכוין בהשלימו הק"ל פעמים לשם בן ארבע אותיות שעולה ק"ל כנזכר ובאומרו ידו"ד הוא האלקים יכוין בזה הדרך. השם במילואו יו"ד ה"י וי"ו ה"י עולה ע"ב וי' אותיות הרי פ"ב. וארבע אותיות הפשוטות עולה למנין אלקים שהוא פ"ו. ואז תאמר כן שמספר הפשוט משם הוי"ה עולה כ"ו. וכשתאמר כ"ף ו"ו במילואו הרי הנעלם משם בן ד' עולה פ"ו כמנין אלקים לזה יכוין באומרו יהו"ה הוא האלקים הכל אחד בלי שום פירוד והכל עולה בקנה אחד. ואחר כך יאמר הפסוק הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים. ויכוין בשם הוי"ה העולה ע"ב ושם של ע"ב וריבועו עולה ק"ל ככ"ל. וזהו ע"ב ק"ל ור"ל שם של הוי"ה העולה ע"ב גם ק"ל יכניע ויכרית כל הקליפה הגדולה הנקראת ק"ל עם מחנותיה וכל כת דילה תחת השם הגדול העולה ק"ל. ומי שהאיר יי' רוחו עליו יכוין הק"ך צירופים של אליא"ו הנבי"א ועוד עשרה פעמים בפשוטו כנגד כל אות ואות מאליא"ו הנבי"א שעולה כמנין ק"ל ובזה יגרש כל המקטרגים והקליפות וזהו סוד הנה יי' רוכב על ע"ב ק"ל. וזהו לך הסדר:

אלה קריא"י העדה קרוא מקרא מקראי קדש אשר יש בהם בר"ת ק"ך צרופי אליאו זל"ט לאומרם בכל מוצאי שב"ק וגם בליל המילה קודם ביאת אליאו זל"ט אל ה' ויאר לנו אמן.

א) **אליהו** א'ם ל'א י'מלא ה'גנב ו'נקרב בעל הבית אל האלקים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. שמות. כ"ב. ז': והפילותים בגוים א'שר לא י'דעו ה'מה ו'אבותם ושלחתי אחריהם את החרב עד כלותי אותם. ירמיה. ט'. ט"ו: יען אשר עזבוני וינכרו את המקום הזה. ויקטרו בו לאלקים אחרים א'שר ל'א י'דעום ה'מה ו'אבותיהם ומלכי יהודה ומלאו את המקום הזה דם נקיים. ירמיה. י"ט. ד': שובו נא א"ל תה'י עול'ה ו'שובו עוד לדקי בה. איוב ו' כ"ט:

ב) **אליוה** ואת עמודי הנחשת א'שר ל'בית יי' ו'את ה'מכונות ואת

ואת ים הנחשת אשר בבית ה' שברו כשדים וישאו את כל נחשתם בבלה. ירמיה. נ"ב. י"ז:

ג) אלהוי ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן: ויאמר יי' אל משה לאמר. במדבר. ז'. ג'. וד':

ד) אלהיו ואת רחב הזונה ואת בית אביה ואת כל אשר לה החיה יהושע ותשב בקרב ישראל עד היום הזה כי החביאה את המלאכים אשר שלח יהושע לרגל את יריחו. יהושע. ו'. כ"ה: אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן. משלי. ג'. ל"ד:

ה) אלויה שמעו נא זאת עם סכל ואין לב עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו: האותי לא תיראו נאם ה' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו גליו ולא יעברנהו. ירמיה. ה'. כ"א וכ"ב:

ו) אלוהי ונפן ונעל דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתינו הוא וכל עמו למלחמה אדרעי. דברים ג' א':

ז) איהול וישחט ויקח משה את הדם ויתן על קרנות המזבח סביב באצבעו ויחטא את המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח ויקדשהו לכפר עליו. ויקרא ח'. ט"ו: וימלא מיכה את יד הלוי ויהי לו הנער לכהן ויהי בבית מיכה. שופטים. י"ז. י"ב: ויאמרו מי אחד משבטי ישראל אשר לא עלה אל יי' המצפה והנה לא בא איש אל המחנה מיבש גלעד אל הקהל. שופטים כ"א. ח': כה אמר ה' צבאות אלקי ישראל הלוך ואמרת לאיש יהודה וליושבי ירושלם הלא תקחו מוסר לשמוע אל דברי נאם ה'. ירמיה. ל"ה. י"ג:

ח) איהלו ויקרב אליו רב החובל ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלקיך אולי יתעשת האלקים לנו ולא נאבד. יונה. א'. ו': וראיתי את כל מעשה האלקים כי לא יוכל האדם למצוא את המעשה אשר נעשה תחת השמש בשל אשר יעמל האדם לבקש ולא

ימצא

ימלא וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למלא. קהלת. ח'. י"ז:

ט) **אוילה** ויהי כאשר תם כל העם לעבור ויעבור א'רון י"י ו'הכהנים ל'פני ה'עם. יהושע. ד'. י"א:

י) **אויהל** ותם לריק כחכם ולא תתן ארלכם א'ת י'בולה ו'עץ ה'ארץ ל'א יתן פריו. ויקרא. כ"ו. כ': הכהנים לא אמרו א'יה י"י ו'תופשי ה'תורה ל'א ידעוני והרועים פשעו בי והנביאים נבאו בבעל ואחרי לא יועילו הלכו. ירמיה. ב'. ח':

יא) **אילדהו** אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אותם בארץ אויביהם או א'ז י'כנע ל'בבם ה'ערל ו'אז ירצו את עונם. ויקרא. כ"ו. מ"א: ויען איש מהעם ויאמר השבע השביע אביך את העם לאמר ארור האיש א'שר י'אכל ל'חם ה'יום ו'יעף העם. שמואל א'. י"ד. כ"ח: כל תפלה כל תחנה א'שר י'היה ל'כל ה'אדם ו'לכל עמך ישראל אשר ידעו איש נגעו ומכאובו ופרש כפיו אל הבית הזה. דברי הימים. ב'. ו'. כ"ט:

יב) **אילוה** תורה א'חת י'היה ל'אזרח ו'לגר ה'גר בתוככם. שמות. י"ב. מ"ט: וירא חתן משה את כל אשר הוא עשה לעם ויאמר מה הדבר הזה אשר אתה עושה לעם מדוע א'תה י'ושב ל'בדך ו'כל ה'עם נצב עליך מן בקר עד ערב. שמות. ח"י י"ד: תורה אחת ומשפט א'חד י'היה ל'כם ו'לגר ה'גר אתכם. במדבר. ט"ו. ט"ז: ואספתי את כל הגוים א'ל י'רושלם ל'מלחמה ו'נלכדה ה'עיר ונשסו הבתים והנשים תשכבנה ויצא חצי העיר בגולה ויתר העם לא יכרת מן העיר: זכריה. י"ד. ב':

יג) **אהולי** והקריב א'ותה ה'כהן ו'העמידה ל'פני י"י. במדבר. ה'. ט"ז: ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף א'ת ה'ארץ ו'לארץ ל'א י'כופר לדם אשר שופך בה כי אם בדם שופכו. במדבר. ל"ה. ל"ג: ועשיתם צלמי טחוריכם וצלמי עכבריכם המשחיתים א'ת ה'ארץ ו'נתתם לאלק'י י'שראל כבוד אולי יקל את ידו מעליכם ומעל אלק'יכם ומעל ארצכם. שמואל.

א'

ח'. ו'. ה': מים רבים לא יוכלו לכבות א'ת ה'אהבה
ו'נהרות ל'א י'שטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו
באהבה בוז יבוזו לו. שיר השירים. ח'. ז': בכל עת
א'והב ה'רע ו'אח ל'צרה י'ולד. משלי. י"ז. י"ז:

יד) **אהויל** ואם הפר יפר אותם אישה ביום שמעו כל מוצא
שפתיה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום א'ישה ה'פרם
ו'ה' י'סלח ל'ה. במדבר. ל'. י"ג: ויאמר אל העם עברו
וסבו א'ת ה'עיר ו'החלוץ י'עבור ל'פני ארון ה'.
יהושע. ו'. ז': ואומר עתה ירדו פלשתים א'לי
ה'גלגל ו'פני י"י ל'א חליתי ואתאפק ואעלה העלה.
שמואל. א'. י"ג. י"ב: ויוסף עוד אחימעץ בן צדוק
ויאמר אל יואב ויהי מה ארוצה נא גם אני א'חרי
ה'כושי ו'יאמר י'ואב ל'מה זה אתה רץ בני ולכה
אין בשורה מוצאת. שמו"ב. ח"י. כ"ב: ויצקו לאנשים
לאכול ויהי כאכלם מהנזיד והמה צעקו ויאמרו מות
בסיר א'יש ה'אלקים ו'לא י'כלו ל'אכול. מלכי"ב. ד'. מ':

טו) **אהלין** והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו א'ל
ה'קדש ל'פני י"י ובצאתו ולא ימות. שמות. כ"ח.
ל"ה: אך א'ל ה'פרכת ל'א י'בוא ו'אל המזבח לא
יגש כי מום בו ולא יחלל את מקדשי כי אני ה'
מקדשם. ויקרא. כ"א. כ"ג: והעמיד הכהן א'ת
ה'אשה ל'פני י"י ו'פרע את ראש האשה ונתן על
כפיה את מנחת הזכרון מנחת קנאת היא וביד
הכהן יהיו מי המרים המאררים. במדבר. ה'. ח"י:
ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאת והניף
א'ת ה'מנחה ל'פני י"י והקריב אותה אל המזבח.
במדבר. ה'. כ"ה: או איש אשר תעבור עליו רוח
קנאה וקנא את אשתו והעמיד א'ת ה'אשה ל'פני
י"י ו'עשה לה הכהן את כל התורה הזאת. במדבר.
ה'. ל': והקרבת את הלוים לפני יי וסמכו בני
ישראל את ידיהם על הלוים. במדבר ח'. י': ואמרו
אל יושב הארץ הזאת שמעו כי אתה ה' בקרב
העם הזה אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך

עומד

עומד עליהם ובעמוד ענן א׳תה ה׳ולך ל׳פניהם י׳ומם ו׳בעמוד אש לילה. במדבר. י״ד. י״ד: כי המוכר א׳ל ה׳ממכר ל׳א י׳שוב ו׳עוד בחיים חייתם כי חזון אל כל המונה לא ישוב והיש בעונו חיתו לא יתחזקו. יחזקאל. ז׳. י״ג:

טז) **אהלוי** כי הנך הרה ויולדת בן ומורה לא׳ יעלה׳ על׳ ראשו׳ כי׳ נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. שופטים. י״ג ה׳:

יז) **אהיול** ולפני א׳לעזר ה׳כהן י׳עמוד ו׳שאל ל׳ו במשפט האורים לפני ה׳ על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה. במדבר. כ״ז. כ״א: ולא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה א׳תכם ה׳יום י׳מין ו׳שמאל ל׳לכת אחרי אלק׳ים אחרים לעבדם. דברים. כ״ח. י״ד:

יח) **אהילן** ואשיב אותם דבר ואומר להם א׳להי ה׳שמים ה׳וא י׳צליח ל׳נו ו׳אנחנו עבדיו נקום ובנינו ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלם. נחמיה ב׳. כ׳:

יט) **אוליה** ויאמר ה׳ אל קין אי הבל א׳חיך ו׳יאמר ל׳א י׳דעתי ה׳שומר אחי אנכי. בראשית. ד׳. ט׳:

כ **אולהי** ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע א׳ליהם ו׳יגידו ל׳המן לראות ה׳י׳עמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי. אסתר ג׳. ה׳:

כא) **אויהל** לולי אלק׳י אבי אלק׳י א׳ברהם ו׳פחד י׳צחק ה׳יה ל׳י כי עתה ריקם שלחתני את עניי ואת יגיע כפי ראה אלק׳ים ויוכח אמש. בראשית. ל״א. מ״ב: ותענינה א׳ותם ו׳תאמרנה י׳ש ה׳נה ל׳פניך מהר עתה כי היום בא לעיר כי זבח היום לעם בבמה. שמואל. א׳. ט׳. י״ב: אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדתי פרס ומדי ולא יעבור אשר לא תבוא ושתי לפני המלך א׳חשורוש ו׳מלכותה י׳תן ה׳מלך ל׳רעותה הטובה ממנה. מגילת אסתר. א׳. י״ט:

כב) **אוילה** ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש א׳דם ו׳לא י׳כלו ל׳עשות ה׳פסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני

אהרן

אהרן ביום ההוא. במדבר. ט׳. ו׳: על מי אדברה ואעידה וישמעו הנה ערלה א׳זנם ו׳לא י׳וכלו ל׳הקשיב ה׳נה דבר ה׳ היה לחם לחרפה לא יחפצו בו. ירמיה. ו׳. יו״ד: ויקח בעז את רות ותהי לו לאשה ויבוא א׳ליה ו׳יתן י׳י ל׳ה ה׳ריון ותלד בן. רות. ד׳. י״ג:

כג) אוהלי ויצו המלך את יואב ואת אבישי ואת אתי לאמר לאט לי לנער לאבשלום וכל העם שמעו בצוות המלך את כל השרים על דבר א׳בשלום. ו׳יצא ה׳עם השדה ל׳קראת י׳שראל ותהי המלחמה• ביער אפרים. שמואל ב׳. י״ח ה״ו:

כד) אוהיל בתוך חללי חרב יפולו חרב נתנה משכו א׳ותה ו׳כל ה׳מוניה: י׳דברו ל׳ו אלי גבורים מתוך שאול את עוזריו ירדו שכבו הערלים חללי חרב. יחזקאל. ל״ב. כ׳:

כה) לאיהו ויאמר קראו בקול גדול כי אלק׳ים הוא כי שיח וכי שיג לו וכי דרך ל׳ו א׳ולי י׳שן ה׳וא ו׳יקץ. מלכים. א׳. ח״י. כ״ז. ואם לא תשמעו אלי ל׳קדש א׳ת י׳ום ה׳שבת ו׳לבלתי שאת משא ובוא בשערי ירושלים ביום השבת והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלם ולא תכבה. ירמיה. י״ז. ז״ך:

כו) לאיוה וירא בלעם כי טוב בעיני ה׳ ל׳ברך א׳ת י׳שראל ו׳לא ה׳לך כפעם בפעם לקראת נחשים ׳ וישת אל המדבר פניו. במדבר. כ״ד. א׳: ולקחת פך השמן ויצקת על ראשו ואמרת כה אמר ה׳ משחתיך למלך אל ישראל ופתחת הדלת ונסתה ולא תחכה. מלכי״ב. ט׳. ג׳:

כז) לאהוי ונהר יוצא מעדן ל׳השקות א׳ת ה׳גן ו׳משם י׳פרד והיה לארבעה ראשים. בראשית. ב׳. יו״ד: ויעשו כן החרטומים בלטיהם ל׳הוציא א׳ת ה׳כנים ו׳לא י׳כולו ותהי הכנם באדם ובבהמה. שמות. ח׳. י״ד: וצוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא הכהן ל׳ראות א׳ת ה׳נגע ו׳לא י׳טמא כל אשר בבית ואחר כן יבא הכהן לראות את הבית. ויקרא. י״ד. ל״ו: ותקרבנה ל׳פני א׳לעזר ה׳כהן ו׳לפני י׳הושע בן נון ולפני הנשיאים לאמר ה׳ צוה את משה לתת

לנו

לנו נחלה בתוך אחינו ויתן להם אל פי ה' נחלה בתוך אחי אביהן. יהושע. י"ז. ד': ויבא והנה שרי החיל יושבים ויאמר דבר לי אליך השר ויאמר יהוא אל מי מכולנו ויאמר אליך השר. מלכי"ב. ט'. ה': ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכולו כי הים הולך וסוער עליהם. יונה. א'. י"ג:

כח) לאהין וידעת היום כי ה' אלהיך הוא העובר לפניך אש אוכלה הוא ישמידם והוא יכניעם לפניך והורשתם והאבדתם מהר כאשר דבר ה' לך. דברים ט' ג':
ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי. וקראו לו זקני עירו ודברו אליו ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה. דברים כ"ה ז"ח:

כט) לאויה רפאים יחשבו אף הם כענקים והמואבים יקראו להם אמים. ובשעיר ישבו החורים לפנים ובני עשיו יירשום וישמידום מפניהם וישבו תחתם כאשר עשה ישראל לארץ ירושתו אשר נתן ה' להם. דברים. ב'. י"א. י"ב:

ל) לאוהי זה לחמנו חם הצטידנו אתו מבתינו ביום צאתנו ללכת אליכם ועתה הנה יבש והיה נקודים. יהושע. ט'. י"ב:

לא) ליהוא וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו. בראשית. ל"ח. ט':

לב) ליהאו ויאמר קח החצים ויקח ויאמר למלך ישראל הך ארצה ויך ארצה שלש פעמים ויעמד. מלכי"ב. י"ג. ח"י: מפני רעתם אשר עשו להכעיסני ללכת לקטר לעבוד לאלקים אחרים אשר לא ידעום המה אתם ואבותיכם. ירמיה. מ"ד. ג': כי לשלג יאמר הוא ארץ וגשם מטר וגשם מטרות עזו. איוב. ל"ז. ו':

לג) ליואה ושסע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עולה הוא אשה

ריח ניחח לה'. ויקרא. א'. י"ז: וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני ה' ושחט את הפר לפני ה'. ויקרא.ד'. ט"ו: והעלה שלמה שלש פעמים בשנה עולות ושלמים על המזבח אשר בנה לה' והקטיר אתו אשר לפני ה' ושלם את הבית. מלכים. א' ט'. כ"ה: .ואם לא ישמעו ונתשתי את הגוי ההוא נתוש ואבד נאם ה'. ירמיה. י"ב. י"ז: ויאמר אמציהו לאיש האלק'ים ומה לעשות למאת הככר אשר נתתי לגדוד ישראל ויאמר איש האלק'ים יש לה' לתת לך הרבה מזה. דברי הימים. ב'. כ"ה. ט':

לד) **ליודא** ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. בראשית. י"ב. י"א: והתגלח ואת הנתק לא יגלח והסגיר הכהן את הנתק שבעת ימים שנית. ויקרא. י"ג. ל"ג: כתומר מקשה המה ולא ידברו נשוא ינשוא כי לא יצעדו אל תיראו מהם כי לא ירעו וגם היטיב אין אותם. ירמיה. יו'ד. ה'.

לה) **ליאהו** ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. ויקרא. כ"ז. כ': ואם הפר יפר אותם אישה ביום שומעו כל מוצא שפתיה לנדריה ולאיסר נפשה לא יקום אישה הפרם וה' יסלח לה. במדבר ל'. י"ג: ויהי כשמוע אדני צדק מלך ירושלם כי לכד יהושע את העי ויחרימה כאשר עשה ליריחו ולמלכה כן עשה לעי ולמלכה וכי השלימו יושבי גבעון את ישראל ויהיו בקרבם. יהושע. יו'ד. א': והסגנים לא ידעו אנה הלכתי ומה אני עושה וליהודים ולכהנים ולחורים ולסגנים וליתר עושי המלאכה עד כן לא הגדתי. נחמיה. ב'. ט"ז: כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יי' אלק'י השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה מי בכם מכל עמו ה' אלק'יו עמו ויעל. דברי הימי"ב. ל"ו. כ"ג:

לו) ליאוה הלעקתו ישמע אל כי תבא עליו צרה. איוב כ"ז ט':
לז) להואי לא תכירו פנים במשפט כקטון כגדול תשמעון לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלק'ים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו. דברים א'. י"ז: ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם. דברים. י"ט. י"ז: וירדת לפני הגלגל והנה אנכי יורד אליך להעלות עולות לזבוח זבחי שלמים שבעת ימים תוחל עד בואי אליך והודעתי לך את אשר תעשה. שמואל א'. יו"ד. ח': להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות להראות העמים והשרים את יפיה כי טובת מראה היא. אסתר. א'. י"א:
לח) להויא ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה. בראשית. כ'. ב': אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אותם בארץ אויביהם או אז יכנע לבבם הערל ואז ירצו את עונם. ויקרא. כ"ו. מ"א:
לט) להאין קח את הלוים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם והיו לי הלוים אני יי'. ואת פדויי השלשה והשבעים והמאתים העודפים על הלוים מבכור בני ישראל. במדבר. ג'. מ"ה. ומ"ו:
מ) להאוי לכן הנני אליך ואל יאוריך ונתתי את ארץ מצרים לחורבות חורב שממה ממגדול סונה ועד גבול כוש. יחזקאל. כ"ט. יו"ד: ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכולו כי הים הולך וסוער עליהם. יונה. א'. י"ג: אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדתי פרס ומדי ולא יעבור אשר לא תבוא ושתי לפני המלך אחשורוש ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה. מגילת אסתר. א'. י"ט:
מא) להיוא לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם ה'. ירמיה ג'. א':
מב) להיאו כל לבבו הכין לדרוש האלק'ים יי אלק' אבותיו ולא כטהרת הקדש ד"ה ב'. ל' י"ט:
מג) לואיה ויען לבן ויאמר אל יעקב הבנות בנותי והבנים בני והצאן

והלאן לאני וכל אשר אתה רואה לי הוא ולבנותי מה אעשה לאלה היום או לבניהן אשר ילדו. בראשית ל"א. מ"ג:

מד) לואהי והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי אל בית אלק'י יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם. ישעיה. ב'. ג': והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי ואל בית אלק'י יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם. מיכה. ד'. ב':

מה) לויהא כי ירד היום ויזבח שור ומריא וצאן לרב ויקרא לכל בני המלך ולשרי הצבא ולאביתר הכהן והנם אוכלים ושותים לפניו ויאמרו יחי המלך אדוניהו. מלכי"א. א'. כ"ה:

מו) לויאה ויאמר ה' אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המופתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם. שמות. ד'. כ"א: וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדש ואת כל כלי הקדש בנסוע המחנה ואחרי כן יבאו בני קהת לשאת ולא יגעו אל הקדש ומתו אלה משא בני קהת באהל מועד. במדבר. ד'. ט"ו: וישלח ידו המלאך ירושלם לשחתה וינחם יי' אל הרעה ויאמר למלאך המשחית בעם רב עתה הרף ידך ומלאך ה' היה עם גרן הארונה היבוסי. שמואל. ב'. כ"ד. ט"ז: ותקוד בת שבע אפים ארץ ותשתחו למלך ותאמר יחי אדני המלך דוד לעולם. מלכי"א. א'. ל"א: והשעורים והתבן לסוסים ולרכש יביאו אל המקום אשר יהיה שם איש כמשפטו. מלכי"א. ה'. ח': הנני שולח מלאכי ופינה דרך לפני ופתאום יבא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא אמר ה' צבאות. מלאכי. ג'. א':

מז) לוהאי ונקרבתם בבקר לשבטיכם והיה השבט אשר ילכדנו ה' יקרב למשפחות והמשפחה אשר ילכדנה ה' תקרב לבתים והבית אשר ילכדנו ה' יקרב לגברים. יהושע. ז'.

ז'. י"ד: ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם ביומם להנחותם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ואת הדרך אשר ילכו בה. נחמיה. ט'. י"ט:

מח) **לוהיא** עלו בשרותיה ושחתו וכלה אל תעשו הסירו נטישותיה כי לא לה' המה. ירמיה ה' יו"ד:

מט) **יאלהו** ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו. דברים כ"ה ט': ויהי דבר יי' אלי לאמר. הלוך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ירמיה. ב'. א'. וב':

נ) **יאלוה** ונתנם יי' אלקיך לפניך והכיתם החרם תחרים אותם לא תכרות להם ברית ולא תחנם. דברים. ז'. ב':

נא) **יאהול** ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה. שמות. ל"ג. ז': ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את הארץ ולארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה כי אם בדם שופכו. במדבר. ל"ה. ל"ג: ויאמר שמואל אל שאול הרף ואגידה לך את אשר דבר יי אלי הלילה ויאמר לו דבר. שמואל א'. ט"ו. ט"ז: ויבא יואב אל המלך ויגד לו ויקרא אל אבשלום ויבא אל המלך וישתחו לו על אפיו ארצה לפני המלך וישק המלך לאבשלום. שמואל. ב'. י"ד. ל"ג: וישלח ידו המלאך ירושלם לשחתה וינחם יי אל הרעה ויאמר למלאך המשחית בעם רב עתה הרף ידך ומלאך ה' היה עם גרן הארונה היבוסי. שמואל. ב'. כ"ד. ט"ז: כה אמר יי אלי הלוך וקנית לך אזור פשתים ושמתו על מתניך ובמים לא תביאהו. ירמיה. י"ג. א': ואומרה האיש כמוני יברח ומי כמוני אשר יבא אל ההיכל וחי לא אבוא. נחמיה. ו'. י"א:

נב) **יאהלן** כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלוים למשפחותם ולבית אבתם. במדבר. ד׳. מ״ו: ופקדתי עליהם ארבע משפחות נאם יי׳ את החרב להרוג ואת הכלבים לסחוב ואת עוף השמים ואת בהמת הארץ לאכול ולהשחית. ירמיה. ט״ו. ג׳: משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלימה. משלי. ח״י י״ג:

נג) **יאולה** ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו וחרבו שלופה בידו וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה אם לצרינו. יהושע. ה׳. י״ג: כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה למו כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם. תהלים. מ״ד. ד׳:

נד) **יאוהל** ובשלוש ה׳ אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם ותמרו את פי יי׳ אלק׳יכם ולא האמנתם לו ולא שמעתם בקולו. דברים. ט׳. כ״ג:

נה) **ילהוא** והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. שמות. י״ב. ו׳: ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי׳ לפני הכהנים והשופטים אשר יהיו בימים ההם. דברים. י״ט. י״ז:

נו) **ילהאו** לכן כה אמר ה׳ אלי יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה לא יספדו לו הוי אחי והוי אחות לא יספדו לו הוי אדון והוי הודו. ירמיה. כ״ב. ח״י:

נז) **ילואה** ויאמר אל נא יחר לאדוני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה. בראשית. ח״י. ל״ב: בהעצר שמים ולא יהיה מטר כי יחטאו לך והתפללו אל המקום הזה והודו את שמך ומחטאתם ישובון כי תענם. מלכי״א. ח׳. ל״ה: ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחששתא המלך יין לפניו ואשא את היין ואתנה למלך ולא הייתי רע לפניו. נחמיה. ב׳. א׳: בהעצר השמים ולא יהיה מטר כי יחטאו לך והתפללו אל המקום הזה והודו

את

את שמך מתפללים ישובון כי תענם. דברי הימים ב׳. ו׳. כ״ו:

נח) ילוהא כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה לה וכל הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה כטומאת נדתה. ויקרא. ט״ו. כ״ו: תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם. במדבר. ט״ו. ט״ז: ואת היבוסי יושבי ירושלם לא יוכלו בני יהודה להורישם וישב היבוסי את בני יהודה בירושלם עד היום הזה. יהושע. ט״ו. ס״ג: ועתה שלחו מהרה והגידו לדוד לאמר אל תלן הלילה בערבות המדבר וגם עבור תעבור פן יבולע למלך ולכל העם אשר אתו. שמואל. ב׳. י״ז. ט״ז:

נט) יליאהו וירד יי׳ לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. בראשית. י״א. ה׳: וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ואכל את יתר הפלטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה. שמות. יו״ד. ה׳: ותאמר אל האנשים ידעתי כי נתן יי׳ לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניכם. יהושע. ב׳. ט׳: ויאמרו לה האנשים נפשנו תחתיכם למות אם לא תגידו את דברינו זה והיה בתת יי׳ לנו את הארץ ועשינו עמך חסד ואמת. יהושע. ב׳. י״ד: ויקרא מהרה אל הנער נושא כליו ויאמר לו שלוף חרבך ומותתני פן יאמרו לי אשה הרגתהו וידקרהו נערו וימות. שופטים. ט׳. כ״ד: ויעש אבשלום כדבר הזה לכל ישראל אשר יבואו למשפט אל המלך ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל. שמואל. ב׳. ט״ו. ו׳: וישלח המלך את יהודי לקחת את המגלה ויקחה מלשכת אלישמע הסופר ויקראה יהודי באזני המלך ובאזני כל השרים העומדים מעל המלך. ירמיה. ל״ו. כ״א: מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. שיר השירים. ח׳. ז׳: ויתנו בני ישראל ללוים את

הערים

הערים ואת מגרשיהם. דברי הימים. א׳. ו׳. מ״ט: ויקדש שלמה את החצר אשר לפני בית ה׳ כי עשה שם העולות ואת חלבי השלמים כי מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לא יכול להכיל את העולה ואת המנחה ואת החלבים. דברי הימים. ב׳. ו׳. ז׳:

ס) **ילאוה** ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד והם ישאו עונם חקת עולם לדרתיכם ובתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה. במדבר. ח״. כ״ג:

סא) **יהואל** ויהי ככלות ישראל להרוג את כל ישבי העי בשדה במדבר אשר רדפום בו ויפלו כולם לפי חרב עד תומם וישובו כל ישראל העי ויכו אותה לפי חרב. יהושע. ח׳. כ״ד: בן אדם הנבא על רועי ישראל הנבא ואמרת אליהם לרועים כה אמר אדני ה׳ הוי רועי ישראל אשר היו רועים אותם הלוא הצאן ירעו הרועים. יחזקאל. ל״ד. ב׳:

סב) **יהולא** ויבא יוסף הביתה ויביאו לו את המנחה אשר בידם הביתה וישתחוו לו ארצה. בראשית. מ״ג. כ״ו: רע רע יאמר הקונה ואוזל לו אז יתהלל. משלי. כ׳. י״ד:

סג) **יהאלו** וחיל מלך בבל נלחמים על ירושלם ועל כל ערי יהודה הנותרות אל לכיש ואל עזקה כי הנה נשארו בערי יהודה ערי מבצר. ירמיה. ל״ד. ז׳:

סד) **יהאול** לכן כה אמר ה׳ אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה ישובו המה אליך ואתה לא תשוב אליהם. ירמיה. ט״ו. י״ט:

סה) **יהלוא** כי ילד יולד לנו בן ניתן לנו ותהי המשרה על שכמו ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום ישעיה. ט׳. ה׳:

סו) **יהלאו** ויגש אליהו אל כל העם ויאמר עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים אם יי׳ האלקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו ולא ענו העם אותו דבר. מלכים א׳ ח״י כ״א:

סז) **יואלה** וישב משה אל יי׳ ויאמר אדני למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני. שמות. ה׳. כ״ב: ויתנהו על יד עושי המלאכה המופקדים בית יי ויתנו אתו לעושי המלאכה

המלאכה אשר בבית ה' לחזק את בדק הבית. מלכים ב' כ"ב. ה':

סח) **יואהל** וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. בראשית. כ"ב. יו"ד: וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני יי ושחט את הפר לפני ה'. ויקרא. ד'. ט"ו: ויהי כי חזקו בני ישראל ויתנו את הכנעני למס והורש לא הורישו. יהושע. י"ז. י"ג: ויעל בעשא מלך ישראל על יהודה ויבן את הרמה לבלתי תת יוצא ובא לאסא מלך יהודה. מלכים. א'. ט"ו. י"ז: ואמרת אליהם את הדבר הזה כה אמר ה' אלק"י ישראל כל נבל ימלא יין ואמרו אליך הידוע לא נדע כי כל נבל ימלא יין. ירמיה. י"ג. י"ב: בשנת שלשים ושש למלכות אסא עלה בעשא מלך ישראל על יהודה ויבן את הרמה לבלתי תת יוצא ובא לאסא מלך יהודה. דברי הימי"ב. ט"ז. א':

סט) **יולהא** או איש אשר תעבור עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והעמיד את האשה לפני יי ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת. במדבר. ה'. ל':

ע) **יולאה** ויעש משה כאשר צוה ה' אותו ויקח את יהושע ויעמידהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה. במדבר. כ"ז. כ"ב: ויביאו פרים שבעה ואילים שבעה וכבשים שבעה וצפירי עזים שבעה לחטאת על הממלכה ועל המקדש ועל יהודה ויאמר לבני אהרן הכהנים להעלות על מזבח ה'. דברי הימי"ב. כ"ט. כ"א:

עא) **יוהאל** ויהי המלך שלמה מלך על כל ישראל: ואלה השרים אשר לו עזריהו בן צדוק הכהן. מלכים. א'. ד'. א'. וב':

עב) **יוהלא** ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל: ואני הנה לקחתי את אחיכם הלוים מתוך בני ישראל לכם מתנה נתונים לה' לעבוד את עבודת אהל מועד. במדבר. ח"י. ה'. ו':

עג) **האלין** ויצא אל המזבח אשר לפני יי וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב. ויקרא

ויקרא. ט"ז. ח"י: ויענך וירעיבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. דברים. ח'. ג': ולא תסורו כי אחרי התהו אשר לא יועילו ולא יצילו כי תהו המה. שמואל. א'. י"ב. כ"א: ואת המזבח הנחשת אשר לפני יי ויקרב מאת פני הבית מבין המזבח ומבין בית ה' ויתן אתו על ירך המזבח צפונה. מלכי"ב. ט"ז. י"ד: שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך ועל משפחות אשר בשמך לא קראו כי אכלו את יעקב ואכלהו ויכלהו ואת נוהו השמו. ירמיה. יו"ד. כ"ה: ואת עמודי הנחשת אשר לבית יי ואת המכונות ואת ים הנחשת אשר בבית ה' שברו כשדים וישאו את כל נחשתם בבלה. ירמיה. נ"ב. י"ז: והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי. הושע. ב'. א': שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו. תהלים. ע"ט. ו': ויסר יאשיהו את כל התועבות מכל הארצות אשר לבני ישראל ויעבד את כל הנמצא בישראל לעבוד את ה' אלקיהם כל ימיו לא סרו מאחרי ה' אלקי אבותיהם. דברי הימי"ב. ל"ד ל"ג:

עד) **האלוי** ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם. במדבר י"א כ"ט:

עה) **האיוף** כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. בראשית. ז'. ד': ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא לא אבה ה' השחיתך. דברים. יו"ד. יו"ד: ויתחזק העם איש ישראל ויוסיפו לערוך מלחמה במקום אשר ערכו שם ביום הראשון. שופטים. כ'. כ"ב: נביאי ישראל הנבאים אל ירושלים והחוזים לה חזון שלום ואין שלום

שלוש נאם אדני ה'. יחזקאל. י"ג. ט"ז: ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד. דברי הימי"א. ב'. כ"ב:

עו) **האילן** ושמרת את חקיו ואת מצותיו אשר אנכי מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך אחריך ולמען תאריך ימים על האדמה אשר ה' אלקיך נותן לך כל הימים. דברים. ד'. מ': מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך ועבדך שש שנים ושלחתו חפשי מעמך ולא שמעו אבותיכם אלי ולא הטו את אזנם. ירמיה. ל"ד. י"ד: ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה ונלכדה העיר ונשסו הבתים והנשים תשכבנה ויצא חצי העיר בגולה ויתר העם לא יכרת מן העיר. זכריה. י"ד. ב': ויצף את הבית אבן יקרה לתפארת והזהב זהב פרוים. דברי הימי"ב. ג'. ו':

עז) **האולי** ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי. בראשית. ד' ט': ועתה מת למה זה אני צם האוכל להשיבו עוד אני הולך אליו והוא לא ישוב אלי. שמואל. ב'. י"ב. כ"ג:

עח) **האויל** כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך ולבו בל עמך. משלי. כ"ג. ז': מה שהיה כבר נקרא שמו ונודע אשר הוא אדם ולא יוכל לדין עם שתקיף ממנו. קהלת. ו'. י':

עט) **הליוא** וארבעים אדני כסף תעשה תחת עשרים הקרש שני אדנים תחת הקרש האחד לשתי ידותיו. ושני אדנים תחת הקרש האחד לשתי ידותיו. שמות. כ"ו. י"ט: וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני יי ושחט את הפר לפני ה'. ויקרא. ד'. ט"ו: והעמיד הכהן את האשה לפני יי ופרע את ראש האשה ונתן על כפיה את מנחת הזכרון מנחת קנאת היא וביד הכהן יהיו מי המרים המאררים. במדבר. ה'. י"ח: ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאת והניף את המנחה לפני יי והקריב אתה אל המזבח. במדבר. ה'. כ"ה: והקריב הכהן לפני יי ועשה את חטאתו ואת עולתו. במדבר. ו'. ט"ז: ואמרו אל

יושב

יושב הארץ הזאת שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך עומד עליהם ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם ובעמוד אש לילה. במדבר. י"ד. י"ד: הכל היום יחרוש החורש לזרוע יפתח וישדד אדמתו. ישעיה. כ"ח. כ"ד: כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם יי ומאספכם אלק'י ישראל. ישעיה. נ"ב. י"ב: ומי יעצר כח לבנות לו בית כי השמים ושמי השמים לא יכלכלהו ומי אני אשר אבנה לו בית כי אם להקטיר לפניו. דברי הימי"ב. ב'. ה':

פ) הליאן ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך היו לפני יי אתה והם ואהרן מחר. במדבר. ט"ז: כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני יי אלק'ינו ואת אשר איננו פה עמנו היום. דברים. כ"ט. י"ד:

פא) הלואי ויהי כאשר תם כל העם לעבור ויעבור ארון יי והכהנים לפני העם. יהושע. ד'. י"א: ויסובו ביהודה ויקבצו את הלוים מכל ערי יהודה וראשי האבות לישראל ויבאו אל ירושלם. דברי הימי"ב. כ"ג. ב':

פב) הלויא ותאמר יזכר נא המלך את ה' אלק'יך מהרבת גואל הדם לשחת ולא ישמידו את בני ויאמר חי ה' אם יפול משערת בנך ארצה. שמואל ב'. י"ד. י"א:

פג) הלאין ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי. דברים. כ"ה. ז': קודש מן הארץ הוא לכהנים משרתי המקדש יהיה הקרבים לשרת את יי' והיה להם מקום לבתים ומקדש למקדש. יחזקאל. מ"ה. ד': כן שבתי זממתי בימים האלה להיטיב את ירושלים ואת בית יהודה אל תיראו. זכריה. ח'. ט"ו: ובשמנה שנים למלכו והוא עודנו נער החל לדרוש לאלק'י דוד אביו ובשתים עשרה שנה החל לטהר את יהודה וירושלם מן הבמות והאשרים והפסילים והמסכות. דברי הימי"ב. ל"ד. ג':

פד) הלאוי ויגוף ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינוסו הכושים

הכושים. דברי הימי"ב. י"ד י"א:

פה) הוואל כן יהיה תמיד הענן יכסנו ומראה אש לילה. במדבר. ט'. ט"ז: ובעמוד ענן הנחיתם יומם ובעמוד אש לילה להאיר להם את הדרך אשר ילכו בה. נחמיה ט' י"ב:

פו) היולא ולא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאל ללכת אחרי אלק'ים אחרים לעבדם. דברים. כ"ח. י"ד: מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון. קהלת. ה'. י"א:

פז) היאלן והכהנים הלוים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני ה'. יחזקאל. מ"ד. ט"ו:

פח) היאול כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ישעיה. ס'. ב': היש בהבלי הגוים מגשימים ואם השמים יתנו רביבים הלא אתה הוא יי אלק'ינו ונקוה לך כי אתה עשית את כל אלה. ירמיה. י"ד. כ"ב: הקשיבה יי אלי ושמע לקול יריבי. ירמיה. ח"י. י"ט:

פט) הילוא ויחלק לכל העם לכל המון ישר' למאיש ועד אשה לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה אחת וילך כל העם איש לביתו. שמואל. ב'. ו'. י"ט: ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחששתא המלך יין לפניו ואשא את היין ואתנה למלך ולא הייתי רע לפניו. נחמיה ב'. א':

צ) הילאו וישמע אל תרהקה מלך כוש לאמר הנה יצא להלחם אתך וישב וישלח מלאכים אל חזקיהו לאמר. מלכי"ב י"ט ט':

צא) הואלי ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני יי פתח אהל מועד. ויקרא. ט"ז. ז': ויאמר ה' אל משה עד אנה ינאצוני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האותות אשר עשיתי בקרבו. במדבר. י"ד. י"א: כל מכה נפש לפי עדים ירצח את הרוצח ועד אחד לא יענה בנפש למות. במדבר. ל"ה. ל': כי ה' אלק'יכם הוא אלק'י האלק'ים ואדוני האדונים האל הגדול הגבור

והנורא

והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד. דברים.
יו'ד. י"ז: ואת כל המלכים האלה ואת ארצם לכד
יהושע פעם אחת כי ה' אלק'י ישראל נלחם לישראל.
יהושע. יו'ד. מ"ב: ועתה התיצבו ואשפטה אתכם
לפני יי את כל צדקות ה' אשר עשה אתכם ואת
אבותיכם. שמואל. א'. י"ב. ז': כי הגוי והממלכה
אשר לא יעבדוך יאבדו והגוים חרוב יחרבו. ישעיה.
ס'. י"ב: והיה הגוי והממלכה אשר לא יעבדו אתו
את נבוכדנצאר מלך בבל ואת אשר לא יתן את צוארו
בעול מלך בבל בחרב וברעב ובדבר אפקוד על הגוי
ההוא נאם ה' עד תומי אותם בידו. ירמיה כ"ז. ח':
בצדקתי החזקתי ולא ארפה לא יחרף לבבי מימי.
איוב. כ"ז. ו':

לג) **הואיל** ויעברו אנשים מדינים סוחרים וימשכו ויעלו את יוסף
מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף
ויביאו את יוסף מצרימה. בראשית. ל"ז. כ"ח: והכהן
הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא
את ידו ללבוש את הבגדים את ראשו לא יפרע
ובגדיו לא יפרום. ויקרא. כ"א. יו'ד: ויסירו בני
ישראל את הבעלים ואת העשתרות ויעבדו את יי
לבדו. שמואל. א'. ז'. ד': ויאמר חושי אל אבשלום
לא כי אשר בחר ה' והעם הזה וכל איש ישראל
לא אהיה ואתו אשב. שמואל. ב'. ט"ז. ח"י: ויסב
את פניו אל הקיר ויתפלל אל יי לאמר. מלכי"ב.
כ'. ב': ויהי ממחרת ויוצא פשחור את ירמיהו מן
המהפכת ויאמר אליו ירמיהו לא פשחור קרא ה'
שמך כי אם מגור מסביב. ירמיה. כ'. ג': קדמיתא
כאריה וגפין די נשר לה חזה הוית עד די מריטו
גפיה ונטילת מן ארעא ועל רגלין כאנש הקימת
ולבב אנש יהיב לה. דניאל. ז'. ד': ועתה אלק'ינו
האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד אל
ימעט לפניך את כל התלאה אשר מצאתנו למלכינו
לשרינו ולכהנינו ולנביאינו ולאבותינו ולכל עמך מימי
מלכי

מלכי אשור עד היום הזה. נחמיה. ק'. ל"ב:

לג) הוליא ונלוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבודת האהל וזר לא יקרב אליכם. במדבר. ח"י. ד': כי כוכבי השמים וכסיליהם לא יהלו אורם חשך השמש בצאתו וירח לא יגיה אורו. ישעיה. י"ג. יו"ד: מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. שיר השירים. ח'. ז':

לד) הולאי רע רע יאמר הקונה ואוזל לו אז יתהלל. משלי. כ'. י"ד: ויבאו הבנים וירשו את הארץ ותכנע לפניהם את יושבי הארץ הכנענים ותתנם בידם ואת מלכיהם ואת עממי הארץ לעשות בהם כרצונם. נחמיה. ט'. כ"ד:

לה) הויאל וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר יי אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי. בראשית. ח'. כ"א: טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו. קהלת. ז'. ב':

לו) הוילא וכיסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ואכל את יתר הפליטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה. שמות. יו"ד. ה': וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר ויקרא יי למשה אל ראש ההר ויעל משה. שמות. י"ט. כ': שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'. ויקרא כ"ב. כ"ז: ויאמר אל העם עברו וסובו את העיר והחלוץ יעבור לפני ארון ה'. יהושע. ו'. ז': כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. שופטים. י"ג. ה': אל הנער הזה התפללתי ויתן ה' לי את שאלתי אשר שאלתי מעמו. שמואל. א'. א'. כ"ז: יום הוא ועדיך יבוא למני אשור ועדי מצור ולמני מצור ועד נהר ויום מים

והר

והר ההר. מיכה. ז'. י"ב:

נז) **ואלהי** הן יעבור עלי ולא אראה ויחלף ולא אבין לו: הן יחתוף מי ישיבנו מי יאמר אליו מה תעשה. איוב. ט'. י"א. וי"ב: ויאמר אלי לאמר הלא ידעת מה אלה ואומר לא אדוני. זכריה. ד'. י"ג:

נח) **ואליה** וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבואו שמה ולהם אתננה והם ירשוה. דברים. א'. ט"ל:

נט) **ואיהל** ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. בראשית. ל'. א: ויאמרו אליו חלום חלמנו ופותר אין אותו ויאמר אליהם יוסף הלא לאלקים פתרונים ספרו נא לי. בראשית. מ'. ח': והיה אם שמוע תשמעון אלי נאם ה' לבלתי הביא משא בשערי העיר הזאת ביום השבת ולקדש את יום השבת לבלתי עשות בו כל מלאכה. ירמיה. י"ז. כ"ד: ויהי הוא בשער בנימין ושם בעל פקידות ושמו יראייה בן שלמיה בן חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא לאמר אל הכשדים אתה נופל. ירמיה. ל"ז. י"ג: והעולה אשר יקריב הנשיא לה' ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים. יחזקאל. מ"ו. ד': וראיתי את כל מעשה האלקים כי לא יוכל האדם למצוא את המעשה אשר נעשה תחת השמש בשל אשר יעמול האדם לבקש ולא ימצא וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא. קהלת. ח'. י"ז.

ק) **ואילה** ויצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. בראשית. ב'. י"ט: ויאמר אליו יהודה לאמר העד העיד בנו האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם. בראשית. מ"ג. ג': ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם.

במדבר

במדבר. כ׳. י״ב: ויקחני ה׳ מאחרי הצאן ויאמר אלי יי לך הנבא אל עמי ישראל. עמוס. ז׳. ט״ו:
קא) **ואהלי** ושחטת את הפר לפני יי פתח אהל מועד. שמות. כ״ט י״א: והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה. ויקרא. ט״ז. כ״ו: והניף את העומר לפני יי לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן. ויקרא. כ״ג. י״א: ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף את המנחה לפני יי והקריב אותה אל המזבח. במדבר. ה׳. כ״ה: או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והעמיד את האשה לפני יי ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת. במדבר. ה׳. ל׳: והקרבת את הלוים לפני יי וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלוים. במדבר. ח׳. יו״ד: ויהי כראות מלך העי וימהרו וישכימו ויצאו אנשי העיר לקראת ישראל למלחמה הוא וכל עמו למועד לפני הערבה והוא לא ידע כי אורב לו מאחרי העיר. יהושע. ח׳. י״ד: ואלה אשר נחלו בני ישראל בארץ כנען אשר נחלו אותם אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי אבות המטות לבני ישראל. יהושע י״ד. א׳: ועתה הנה אדוניה מלך ועתה אדני המלך לא ידעת. מלכים. א׳. א׳. ח״י: ויעמוד המלך על העמוד ויכרות את הברית לפני יי ללכת אחר ה׳ ולשמור מצותיו ואת עדותיו ואת חקתיו בכל לב ובכל נפש להקים את דברי הברית הזאת הכתובים על הספר הזה ויעמוד כל העם בברית. מלכים. ב׳ כ״ג. ג׳: ויעמוד המלך על עומדו ויכרות את הברית לפני יי ללכת אחרי ה׳ ולשמור את מצותיו ועדותיו וחקיו בכל לבבו ובכל נפשו לעשות את דברי הברית הכתובים על הספר הזה. דברי הימים. ב׳. ל״ד. ל״א:
קב) **ואהיל** הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים. בראשית. כ״ד י״ג: ולקחת בידך עשרה לחם ונקודים ובקבוק דבש ובאת אליו הוא

יגיד

יגיד לך מה יהיה לנער. מלכים. א'. י"ד. ג': ויאמר אמציהו לאיש האלקים ומה לעשות למאת הככר אשר נתתי לגדוד ישראל ויאמר איש האלקים יש לה' לתת לך הרבה מזה. דברי הימי"ב. כ"ה. ט': וכחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלקיו ויבא אל היכל יי להקטיר על מזבח הקטרת. דברי הימי"ב. כ"ו. ט"ז:

קג) **וליהא** ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי. בראשית. ד'. ט': ויאמר קח החצים ויקח ויאמר למלך ישראל הך ארצה ויך שלש פעמים ויעמוד. מלכים. ב'. י"ג. ח"י:

קד) **וליאה** ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. ויקרא כ"ז. כ': ויאמר דוד ביום ההוא כל מכה יבוסי ויגע בצנור ואת הפסחים ואת העורים שנואי נפש דוד על כן יאמרו עור ופסח לא יבא אל הבית. שמואל. ב'. ה', ח': והסגנים לא ידעו אנה הלכתי ומה אני עושה וליהודים ולכהנים ולחורים ולסגנים וליתר עושי המלאכה עד כן לא הגדתי. נחמיה ב'. ט"ז: ויקראו בקול גדול יהודית על עם ירושלם אשר על החומה ליראם ולבהלם למען ילכדו את העיר. דברי הימי"ב. ל"ב ח"י:

קה) **ולהאי** קח את הלוים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם והיו לי הלוים אני יי. במדבר. ג'. מ"ה: ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה. דברים. ד'. ו': וזה לך האות אשר יבא אל שני בניך אל חפני ופינחס ביום אחד ימותו שניהם. שמואל. א'. ב'. ל"ד: וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד מכף רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום. שמואל. ב'. י"ד. כ"ה:

קו) **ולהיא** ויהושע לא השיב ידו אשר נטה בכידון עד אשר החרים

החרים את כל יושבי העי. יהושע. ח'. כ"ו: ויאמר לאדם הן יראת אדני היא חכמה וסור מרע בינה. איוב. כ"ח. כ"ח:

קז) **ולאיה** ויבאו הבנים ויירשו את הארץ ותכנע לפניהם את יושבי הארץ הכנענים ותתנם בידם ואת מלכיהם ואת עממי הארץ לעשות בהם כרצונם. נחמיה. ט'. כ"ד:

קח) **ולאהי** ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור ועוגב. בראשית. ד'. כ"א: והזהרתה אתהם את החקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון. שמות. ח"י. כ':

קט) **ויהאל** ויהי ישעיהו לא יצא העיר התיכונה ודבר יי היה אליו לאמר. מלכים. ב'. כ'. ד': והבאתי אל עילם ארבע רוחות מארבע קצות השמים וזרקתים לכל הרוחות האלה ולא יהיה הגוי אשר לא יבוא שם נדחי עילם. ירמיה. מ"ט. ל"ו:

קי) **ויהלא** ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף. שמות. י"ב. כ"ג: ולא יכלו הכהנים לבא אל בית ה' כי מלא כבוד ה' את בית ה'. דברי הימי"ב. ז'. ב':

קיא) **ויאלה** ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה. בראשית. כ"ט. כ"א: ויענך וירעיבך ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. דברים. ח'. ג': ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו. דברים. כ"ה. ט': ויען כל איש רע ובליעל מהאנשים אשר הלכו עם דוד ויאמרו יען אשר לא הלכו עמי לא נתן להם מהשלל אשר הצלנו כי אם איש את אשתו ואת בניו וינהגו וילכו. שמואל. א'. ל'. כ"ב:

קיב) **ויאהל** והיה בכל יחם הצאן המקושרות ושם יעקב את המקלות לעיני

לעיני הצאן ברהטים ליחמנה במקלות. בראשית. ל׳.
מ״א: כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי
ישראל את הלוים למשפחותם ולבית אבתם. במדבר.
ד׳. מ״ו: ויצו משה וזקני ישראל את העם לאמר
שמור את כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום.
דברים. כ״ז. א׳: ויאמר יהושע אל הכהנים לאמר
שאו את ארון הברית ועברו לפני העם וישאו את
ארון הברית וילכו לפני העם. יהושע. ג׳. ו׳: ויצו
יהושע את הכהנים לאמר עלו מן הירדן. יהושע.
ד׳. י״ז: ויקומו האנשים וילכו ויצו יהושע את ההולכים
לכתוב את הארץ לאמר לכו והתהלכו בארץ וכתבו
אותה ושובו אלי ופה אשליך לכם גורל לפני ה׳
בשילה. יהושע. י״ח. ח׳: ויאמר יהושע אל העם לא
תוכלו לעבוד את ה׳ כי אלק׳ים קדושים הוא אל קנוא
הוא לא ישא לפשעכם ולחטאתיכם. יהושע. כ״ד.
י״ט: ויאמר יי אלי היטבת לראות כי שוקד אני
על דברי לעשותו. ירמיה. א׳. י״ב: תחלת דבר ה׳
בהושע ויאמר יי אל הושע לך קח לך אשת זנונים
וילדי זנונים כי זנה תזנה הארץ מאחרי ה׳. הושע.
א׳. ב׳: השואפים על עפר ארץ בראש דלים ודרך
ענוים יטו ואיש ואביו ילכו אל הנערה למען חלל
את שם קדשי. עמוס. ב׳. ז׳: ויגוף יי את הכושים
לפני אסא ולפני יהודה וינסו הכושים. דברי הימי״ב.
י״ד. י״א:

קיג) **וילהא** ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים. שמואל. א׳. א׳. ח׳:

קיד) **וילאה** וירד יי לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. בראשית. י״א. ה׳: וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ואכל את יתר הפלטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה. שמות. יו״ד. ה׳:

קטו) **ודאלי** ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה בהם

בהם ולמלא בם את ידם. שמות. כ"ט. כ"ט: ומסל
המצות אשר לפני יי לקח חלת מצה אחת וחלת
לחם שמן אחת ורקיק אחד וישם על החלבים ועל
שוק הימין. ויקרא. ח' כ"ו: והיה האיש אשר לא
ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו
דברים. ח"י. י"ט:

קטז) **והאיל** וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל
עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו.
בראשית. ל"ב. ז': על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט
אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר
יגידו לך ימין ושמאל. דברים. י"ז. י"א: ויאמר העם
אל יהושע לא כי את ה' נעבוד. יהושע. כ"ד. כ"א:
אל כל חטאת בעשא וחטאת אלה בנו אשר חטאו
ואשר החטיאו את ישראל להכעיס את ה' אלק'י
ישראל בהבליהם. מלכים. א'. ט"ז. י"ג: וישלח המלך
את יהודי לקחת את המגלה ויקחה מלשכת אלישמע
הסופר ויקראה יהודי באזני המלך ובאזני כל השרים
העומדים מעל המלך. ירמיה. ל"ו. כ"א:

קיז) **והליא** ויקם ה' את דברו אשר דבר ואקום תחת דוד אבי
ואשב על כסא ישראל כאשר דבר ה' ואבנה הבית
לשם יי אלקי ישראל. מלכי"א. ח'. כ'. כי. האמנם
ישב אלקים על הארץ הנה השמים ושמי השמים לא
יכלכלוך אף כי הבית הזה אשר בניתי. מלכים. א'
ח'. כ"ז: ולכהנים הלוים לא יכרת איש מלפני
מעלה עולה ומקטיר מנחה ועושה זבח כל הימים.
ירמיה. ל"ג. ח"י: ויקם ה' את דברו אשר דבר ואקום
תחת דוד אבי ואשב על כסא ישראל כאשר דבר
ה' ואבנה הבית לשם יי אלק'י ישראל. דברי הימי"ב
ו'. יו"ד: כי האמנם ישב אלק'ים את האדם על
הארץ הנה שמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי
הבית הזה אשר בניתי. דברי הימי"ב. ו'. ח"י:

קיח) **והלאי** ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד מפוזר
ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם

שנות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שוה להניחם. מגילת אסתר. ג'. ח':

קיט) **והיאל** ועתה הניח ה' אלק'יכם לאחיכם כאשר דבר להם ועתה פנו ולכו לכם לאהליכם אל ארץ אחזתכם אשר נתן לכם משה עבד ה' בעבר הירדן. יהושע. כ"ב. ד': ויאמר ה' אל גדעון בשלש מאות האיש המלקקים אושיע אתכם ונתתי את מדין בידך וכל העם ילכו איש למקומו. שופטים. ז'. ז': ועתה הניח ה' אלק'י לי מסביב אין שטן ואין פגע רע. מלכים. א'. ה'. ח"י:

קכ) **והילא** ואם החרש יחריש לה אישה מיום אל יום והקים את כל נדריה או את כל אסריה אשר עליה הקים אותם כי החריש לה ביום שומעו. במדבר. ל'. ט"ו:

ע"ב הגיעו הכתובים אשר נמלא בתנ"ך על ק"ך צירופי אליהו ז"ל ובעיני הוא דבר גדול שיהיה שמו של אליהו ז"ל רמוז מכל צרופיו בתנ"ך כי לפי מה שמשוער ברעיוני שאי אפשר לשם אחד שיהא בו ק"ך צירופים אשר יהא נמלא לו בתורה כל צירופיו וזה לך לאות על קדושתו ומעלתו אשר נשמתו בכל חלקיו נמלאו לו מקראות בתורה וע"כ הוא נמלא בכל עידן ובכל זימנא אשר ישראל קוראים בתורה להיות לעזרה ולפתוח לבבם בחכמת התורה ה' יראנו בתורתו נפלאות אמן:

ואח"כ יאמר עשרה פעמים אליהו להשלים ק"ל פעמים, וזהו הסדר ק"ל פעמים אליהו הנביא ע"ב פעמים יהוה הוא האלהים הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל ואח"כ יאמר פסוק

הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינותי.

וטוב גם כן לומר פסוקים שנזכר בהם שם אליהו והם כמנין היי"ם והוא יועיל להצלחה ולזכרון ולפתיחת הלב כמו שכתב הרוקח הוב"ד בטו' א"ח סוס"י רצ"ט. והם במלכים א' וב'. ובד"ה ב'. ובמלאכי ג':

ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר

ומטר כי אם לפי דברי: ויאמר אליה אליהו אל תיראי באי עשי כדבריך אך עשי לי משם עוגה קטנה בראשונה והוצאת לי ולך ולבנך תעשי באחרונה: ותלך ותעשה כדבר אליהו ותאכל היא והוא וביתה ימים: כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר ה' אשר דבר ביד אליהו: ותאמר אל אליהו מה לי ולך איש האלהים באת אלי להזכיר את עוני ולהמית את בני: וישמע ה' בקול אליהו ותשב נפש הילד על קרבו ויחי: ויקח אליהו את הילד ויורידהו מן העליה הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליהו ראי חי בנך: ותאמר האשה אל אליהו עתה זה ידעתי כי איש אלהים אתה ודבר ה' בפיך אמת: ויהי ימים רבים ודבר ה' היה אל אליהו בשנה השלישית לאמר לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה: וילך אליהו להראות אל אחאב והרעב חזק בשמרון: ויהי עובדיהו בדרך והנה אליהו לקראתו ויכירהו ויפל על פניו ויאמר האתה זה אדני אליהו: ויאמר לו אני לך אמור לאדניך הנה אליהו: ועתה אתה אומר לך אמור לאדניך הנה אליהו: ועתה אתה אומר לך אמור לאדניך הנה אליהו והרגני: ויאמר אליהו חי ה' צבאות אשר עמדתי לפניו כי היום אראה אליו: וילך עובדיהו לקראת אחאב ויגד לו וילך אחאב לקראת אליהו: ויהי כראות אחאב את אליהו ויאמר אחאב אליו האתה זה עוכר ישראל: ויגש אליהו אל כל העם ויאמר עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעפים אם ה' האלהים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו ולא ענו העם אותו דבר: ויאמר אליהו אל העם אני נותרתי נביא לה' לבדי ונביאי הבעל ארבע מאות וחמשים איש: ויאמר אליהו לנביאי הבעל בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה כי אתם הרבים וקראו בשם אלקיכם ואש לא תשימו: ויהי בצהרים ויהתל בהם אליהו ויאמר קראו בקול גדול כי אלקים הוא כי שיח וכי שיג לו וכי דרך לו אולי ישן הוא ויקץ: ויאמר אליהו לכל העם גשו אלי ויגשו כל העם אליו וירפא את מזבח ה' ההרוס: ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך: ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלקי אברהם אלקי יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלקים בישראל ואני עבדך ובדבריך עשיתי את כל הדברים האלה: ויאמר אליהו להם תפשו את נביאי הבעל איש אל ימלט מהם ויתפשום ויורידם אליהו אל נחל קישון וישחטם

כרסייא דאליהו

וישחטם שם: ויאמר אליהו לאחאב עלה אכול ושתה כי קול המון
הגשם: ויעלה אחאב לאכול ולשתות ואליהו עלה אל ראש הכרמל
ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו: ויד ה' היתה אל אליהו וישנס
מתניו וירץ לפני אחאב עד באכה יזרעאלה: ויגד אחאב לאיזבל
את כל אשר עשה אליהו ואת כל אשר הרג את כל הנביאים
בחרב: ותשלח איזבל מלאך אל אליהו לאמר כה יעשון אלהים
וכה יוסיפון כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם: ויבא
שם אל המערה וילן שם והנה דבר ה' אליו ויאמר לו מה לך
פה אליהו: ויהי כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו ויצא ויעמד פתח
המערה והנה אליו קול ויאמר מה לך פה אליהו: וילך משם
וימצא את אלישע בן שפט והוא חורש שנים עשר צמדים לפניו
והוא בשנים העשר ויעבר אליהו וישלך אדרתו אליו: ויעזב את
הבקר וירץ אחרי אליהו ויאמר אשקה נא לאבי ולאמי ואלכה
אחריך ויאמר לו לך שוב כי מה עשיתי לך: וישב מאחריו ויקח
את צמד הבקר ויזבחהו ובכלי הבקר בשלם הבשר ויתן לעם ויאכלו
ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו: ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר:
ויאמר אחאב אל אליהו המצאתני אויבי ויאמר מצאתי יען התמכרך
לעשות הרע בעיני ה': ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר:
ומלאך ה' דבר אל אליה התשבי קום עלה לקראת מלאכי
מלך שמרון ודבר אליהם המבלי אין אלהים בישראל
אתם הולכים לדרוש בבעל זבוב אלהי עקרון: ולכן כה אמר ה'
המטה אשר עלית שם לא תרד ממנה כי מות תמות וילך אליה:
ויאמרו אליו איש בעל שער ואזור עור אזור במתניו ויאמר אליה
התשבי הוא: ויענה אליהו וידבר אל שר החמשים ואם איש אלק'ים אני
תרד אש מן השמים ותאכל אתך ואת חמשיך ותרד אש מן השמים
ותאכל אתו ואת חמשיו: ויען אליה וידבר אליהם אם איש האלק'ים
אני תרד אש מן השמים ותאכל אתך ואת חמשיך ותרד אש האלק'ים
מן השמים ותאכל אותו ואת חמשיו: וישב וישלח שר חמשים שלשים
וחמשיו ויעל ויבא שר החמשים השלישי ויכרע על ברכיו לנגד
אליהו ויתחנן אליו וידבר אליו איש האלק'ים תיקר נא נפשי ונפש
עבדיך אלה חמשים בעיניך: וידבר מלאך ה' אל אליהו רד אותו
אל תירא מפניו ויקם וירד אותו אל המלך: וימת כדבר ה' אשר
דבר אליהו וימלך יהורם תחתיו בשנת שתים ליהורם בן יהושפט

מלך

מלך יהודה כי לא היה לו בן: ויהי בהעלות ה' את אליהו בסערה השמים וילך אליהו ואלישע מן הגלגל: ויאמר אליהו אל אלישע שב נא פה כי ה' שלחני עד בית אל ויאמר אלישע חי ה' וחי נפשך אם אעזבך וירדו בית אל: ויאמר לו אליהו אלישע שב נא פה כי ה' שלחני יריחו ויאמר חי ה' וחי נפשך אם אעזבך ויבאו יריחו: ויאמר לו אליהו שב נא פה כי ה' שלחני הירדנה ויאמר חי ה' וחי נפשך אם אעזבך וילכו שניהם: ויקח אליהו את אדרתו ויגלום ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בחרבה: ויהי כעברם ואליהו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי: ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה רכב אש וסוסי אש ויפרדו בין שניהם ויעל אליהו בסערה השמים: וירם את אדרת אליהו אשר נפלה מעליו וישב ויעמוד על שפת הירדן: ויקח את אדרת אליהו אשר נפלה מעליו ויכה את המים ויאמר איה ה' אלהי אליהו אף הוא ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעבור אלישע: ויראוהו בני הנביאים אשר ביריחו מנגד ויאמרו נחה רוח אליהו על אלישע ויבאו לקראתו וישתחוו לו ארצה: ויאמר יהושפט האין פה נביא לה' ונדרשה את ה' מאותו ויען אחד מעבדי מלך ישראל ויאמר פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו: וישובו ויגידו לו ויאמר דבר ה' הוא אשר דבר ביד עבדו אליהו התשבי לאמר בחלק יזרעאל יאכלו הכלבים את בשר איזבל: דעו אפוא כי לא יפול מדבר ה' ארצה אשר דבר ה' על בית אחאב וה' עשה את אשר דבר ביד עבדו אליהו: ויבא שמרון ויך את כל הנשארים לאחאב בשומרון עד השמידו כדבר ה' אשר דבר אל אליהו: ויבא אליו מכתב מאליהו הנביא לאמר כה אמר ה' אלהי דוד אביך תחת אשר לא הלכת בדרכי יהושפט אביך ובדרכי אסא מלך יהודה: הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא:

מאמרי רז"ל מש"ס בבלי וירושלמי ומדרשי רז"ל הנזכרים בהם אליאו הנביא זל"ט:

ברכות (ד"ג ע"א) תניא אמר ר' יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל

כרסייא דאליהו

בא אליהו זל"ט ושמר לי על הפתח והמתין לי עד שסיימתי תפלתי לאחר שסיימתי תפלתי אמר לי שלום עליך רבי ואמרתי לו שלום עליך רבי ומורי. ואמר לי בני מפני מה נכנסת לחורבה זו אמרתי לו להתפלל. ואמר לי היה לך להתפלל בדרך. ואמרתי לו מתיירא הייתי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים. אמר לי היה לך להתפלל תפלה קצרה. באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים. למדתי שאין נכנסין לחורבה. ולמדתי שמתפללין בדרך. ולמדתי שהמתפלל בדרך מתפלל תפלה קצרה. ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו. ואמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. ואמר לי חייך וחיי ראשך לא שעה זו בלבד אומרת כך אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך. ולא זו בלבד אלא בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמיה רבא מברך הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם:

(ד"ר ע"ב) **תנא** מיכאל באחת. (בפי' בפריחה אחת) גבריאל בשתים. **אליאו** בארבע:

(ד"ו ע"ב) **ההוא** גברא דקא מצלי אחורי בי כנישתא ולא מיהדר אפיה לבי כנישתא חלף **אליאו** חזייה אידמי ליה כטייעא אמר ליה כדו בר קיימת קמיה מרך שלף ספסירא וקטליה:

(ד"ו ע"ב) **אמר** ר' חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי **אליאו** לא נענה אלא בתפלת המנחה שנא' ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני. ענני שתרד אש מן השמים. ועננו שלא יאמרו מעשה כשפים הם. ר' יוחנן אמר אף בתפלת ערבית שנא' תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב. רב נחמן בר יצחק אמר אף תפלת שחרית שנאמר ה' בוקר תשמע קולי בוקר אערוך לך ואצפה:

(ד"ז ע"ב) **אמר** ר' יוחנן משום רשב"י גדולה שמושה יותר מלמודה שנא' פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי **אליאו** למד לא נאמר אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר

יותר מלמודם:

(ד"ט ע"ב) **ענני** ה' ענני. אמר ר' אבהו למה אמר אליהו ענני ב' פעמים מלמד שאמר אליהו לפני הקב"ה רבש"ע ענני שתרד אש מן השמים ותאכל כל אשר על המזבח. וענני שתסיח דעתם כדי שלא יאמרו מעשה כשפים הם שנא' ואתה הסבות את לבם אחורנית:

(ד"י ע"א) **אשכחן** באליהו דאזל לגבי אחאב שנא' וילך אליהו להראות אל אחאב:

(דכ"ט ע"ב) **אמר** ליה אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא לא תרתח ולא תחטי לא תרוי ולא תחטי. וכשאתה יוצא לדרך הימלך בקונך וצא. מאי הימלך בקונך וצא א"ר יעקב אמר רב חסדא זו תפלת הדרך:

(דל"א ע"ב) **אמר** ר' אלעזר אליהו הטיח דברים כלפי מעלה שנא' ואתה הסבות את לבם אחורנית. אמר רב שמואל בר רב יצחק מנין שחזר הקב"ה והודה לו לאליהו דכתיב ואשר הרעותי:

(דל"ה ע"ב) **חמרא** אית ביה תרתי סעיד ומשמח. נהמא מסעד סעיד שמוחי לא משמח. א"ה נבריך עליה ג' ברכות (פי' בהמ"ז) לא קבעי אינשי סעודייתהו עילויה. א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא אי קבע סעודתיה עילויה מאי. א"ל לכשיבא אליהו ויאמר אי הוי קביעותא. השתא מיהא בטלה דעתו אצל כל אדם:

(דנ"ח ע"א) **ר'** שילא נגדיה להוא גברא דבעל מצרית אזל אכל ביה קורצי בי מלכא אמר איכא חד גברא ביהודאי דקא דיין דינא בלא הורמנא דמלכא. שדר עליה פרסתיקא כי אתא אמר ליה מ"ט נגדתיה להאי אמר להו דבא על חמורתא אמר ליה אית לך סהדי א"ל אין אתא אליהו אידמי ליה כאינש והסהיד. א"ל אי הכי בר קטלא הוא. א"ל אנן מיומא דגלינן מארעין לית לן רשותא למיקטל אתון מאי דבעיתון עבידו ביה עד דמעייני ביה בדינא פתח ר' שילא ואמר לך ה' הגדולה והגבורה וגו':

(**שבת** דנ"ג ע"ב) פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצות

מרחלות. ר' יוסי שתק. נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן. תקנו שווקים להושיב בהן זונות. מרחצאות לעדן בהן עצמן. גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעילה יתעלה. יוסי ששתק יגלה לצפורי. שמעון שגינה יהרג. אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא א"ל לבריה נשים דעתן קלה עליהן דילמא מצערי להו ומגליא לן אזלו טשו במערתא איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא והוו משלחי מנייהו והוו יתבי עד צואריהו בחלא. כוליה יומא גרסי. בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא אמר מאן לודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובטיל גזירתיה נפקו:

(דק"ח ע"א) **בעא** מיניה מר בריה דרבינא מרב נחמן בר"י מהו לכתוב תפילין על גבי עור של דג טהור

א"ל אם יבא אליהו ויאמר. מאי אם יבא אליהו ויאמר אי לימא אי דאית ליה עור אי דלית ליה עור הא קא חזינן דאית ליה עור ועוד התנן עצמות הדג ועורו מצילין באהל המת אלא אם יבא אליאו ויאמר אי פסקה זוהמא מיניה אי לא פסקה זוהמא מיניה:

(ק"ט ע"ב) **רב** שימי בר אשי בלע חיויא אתא אליאו אידמי ליה כפרשא אוכליה כשותא במילחא וארהטיה

קמיה תלתא מילי ונפק מיניה גובי גובי (חתיכות חתיכות):

עירובין (דמ"ג ע"א) בעי רב חנניא יש תחומין למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה וכו' תא שמע הני שב

שמעתתא דאיתאמרן בנפרא בשבתא קמיה דרב חסדא בסורא. בהדי פניא בשבתא קמיה דרבא בפומבדיתא. מאן אמרינהו לאו אליאו אמרינהו. אלמא אין תחומין למעלה מעשרה. ת"ש הריני נזיר ביום שבן דוד בא מותר לשתות בשבתות ובימים טובים ואסור לשתות יין כל ימות החול. אי אמרת בשלמא יש תחומין היינו דבשבתות ובימים טובים מותר. אלא אי אמרת אין תחומין. בשבתות ובימים טובים אמאי מותר. שאני התם דאמר קרא הנה אנכי שולח לכם את אליא הנביא וגו' והא לא אתא אליאו מאתמול. אי הכי בחול כל יומא ויומא נמי ליסתרי דהא לא אתא אליאו מאתמול

מאתמול אלא אמרינן לב"ד הגדול אתא. הכא נמי לימא לב"ד הגדול אתא. כבר מובטח להן לישראל שאין אליאו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח. קא סלקא דעתך מדאליאו לא אתא משיח נמי לא אתי. במעלי שבתא לישתרי. אליאו לא אתי משיח אתי. דכיון דאתי משיחא הכל עבדים הן לישראל. בחד בשבא לישתרי. ליפשוט מינה דאין תחומין. דאי יש תחומין בחד בשבא לישתרי דלא אתא אליאו בשבת. האי תנא ספוקי מספקא ליה אי יש תחומין או אין תחומין ולחומרא:

פסחים (די"ג ע"א) (תרומות) תלויות לא ישרפו שמא יבא אליאו ויטהרנה א"ל כבר מובטח להן לישראל שאין אליאו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח:

(ד"ך ע"ב) **אין** שורפין תרומה תלויה עם הטמאה שמא יבא אליאו ויטהרנה:

(דל"ד ע"א) **איתמר** היסח הדעת ר' יוחנן אמר פסול טומאה הוי ור"ש בן לקיש אמר פסול הגוף הוי.

ר' יוחנן אמר פסול טומאה הוי שאם יבא אליאו ויטהרנה שומעין לו. ור"ש ן' לקיש אמר פסול הגוף הוי שאם יבא אליאו ויטהרנה אין שומעין לו:

(דנ"ד ע"א ובאבות פ"ה) **עשרה** דברים נבראו בע"ש בין השמשות אלו הן באר והמן והקשת כתב ומכתב ולוחות וקברו של משה ומערה שעמד בה משה ואליאו ופתיחת פי האתון ופתיחת פי הארץ:

(דס"ח ע"א) **גלעד** זה אליאו שנא' ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד:

(ד"ע ע"ב) **תניא** יהודה ן' דורתאי פירש הוא ודורתאי בנו והלך וישב לו בדרום אמר אם יבא אליאו ויאמר להם לישראל מפני מה לא חגגתם חגיגה בשבת מה הן אומרים לו תמיהני על ב' גדולי הדור שמעיה ואבטליון שהן חכמים גדולים ודרשנים גדולים ולא אמרו להן לישראל חגיגה דוחה את השבת:

חגיגה (ד"ט ע"ב) א"ל אליאו לבר הי הי ואמרי לה לר' אלעזר מאי דכתיב הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני מלמד שחזר הקב"ה על כל מידות טובות ליתן לישראל ולא

מלא אלא עניות. אמר שמואל ואיתימא רב יוסף היינו דאמרי אינשי אי עניותא ליהודאי כי ברזא (כרלועא) סומקא לסוסיא חיורא:

(דט"ו ע"ב) **אשכחיה** רבה בר שילא לאליהו א"ל מאי קא עביד קב"ה א"ל קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דר"מ לא קאמר א"ל אמאי משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר. א"ל השתא קאמר מאיר בני אומר בזמן שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כך הקב"ה מצטער על דמן של רשעים ק"ו על דמן של צדיקים שנשפך:

מ"ק (דכ"ו ע"א) א"ל ריש לקיש לר' יוחנן אליאו הי הוא. א"ל כיון דכתיב ולא ראהו עוד לגבי דידיה כמת דמי: (והובא בירוש' דמ"ק פ"ג ה"ז דפ"ו ע"א:)

יומא (די"ט ע"ב) תניא אבא שאול אומר אף בגבולין היו עושין כן (שלא היו ישנים בליל יוה"כ) זכר למקדש אלא שהיו חוטאין אמר אביי ואיתימא רב נחמן בר יצחק תרגומא נהרדעא דא"ל אליאו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא אמריתו אמאי לא אתי משיח והא האידנא יומא דכיפורי הוא ואבעול כמה בתולתא בנהרדעא. א"ל הקב"ה מאי אמר. א"ל לפתח חטאת רובץ. ושטן מאי אמר. א"ל שטן ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני ממאי, אמר רמי בר חמא השטן בגימטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, תלת מאה ושיתין וארבע אית ליה רשותא לאסטוני ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני:

(דכ"א ע"ב) **ת"ר** שש אשות הן יש אוכלת ואינה שותה. ויש שותה ואינה אוכלת. ויש אוכלת ושותה. ויש אוכלת לחין כיבשין. ויש אש דוחה אש. ויש אש אוכלת אש. יש אש אוכלת ואינה שותה הא דידן. שותה ואינה אוכלת דחולים. אוכלת ושותה דאליאו דכתיב ואת המים אשר בתעלה ליחכה. אוכלת לחין כיבשין דמערכה. יש אש דוחה אש דגבריאל. ויש אש אוכלת אש דשכינה:

סוכה (ד"ה ע"א) תניא ר' יוסי אומר מעולם לא ירדה שכינה למטה. ולא עלה משה ואליאו למרום. שנא' השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. ולא ירדה שכינה למטה? והכתיב וירד ה' על הר סיני. למעלה מעשרה טפחים. והכתיב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים. למעלה מעשרה טפחים. ולא עלו משה

משה ואליאו למרום? והכתיב ומשה עלה אל האלק'ים. למטה מעשרה. והכתיב ויעל אליאו בסערה השמים. למטה מעשרה:

(דנ"ב ע"ב) **ויראני** ה' ארבעה חרשים. מאן נינהו ד' חרשים אמר רב חנא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא משיח ב' דוד ומשיח ב' יוסף ואליאו וכהן צדק. ומאן נינהו שמנה נסיכי אדם. ישי ושאול ושמואל עמוס וצפניה צדקיה ומשיח ואליאו:

תענית (ד"ג ע"א) טל מגלן דלא מיעצר דכתיב ויאמר אליאו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלק'י ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי וכתיב לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה ואילו טל לא קאמר ליה מאי טעמא משום דלא מיעצר. וכי מאחר דלא מיעצר אליאו אשתבועי למה ליה הכי קאמר ליה אפי' טל דברכה נמי לא אתי:

[ד"ח ע"ב] **א"ר** יצחק אפי' שנים כשני אליאו וירדו גשמים בערבי שבתות אינן אלא סימן קללה. היינו דאמר רבה בר שילא קשה יומא דמיטרא כיומא דדינא:

[דט"ו ע"א] **על** החמישית הוא אומר מי שענה את אליאו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה. בא"י שומע תפלה:

(די"ז ע"א) **תנא** יש מחליפין צעקה לאליאו ותפלה לשמואל. בשלמא גבי שמואל כתיב ביה תפלה וכתיב ביה צעקה. אלא גבי אליהו תפלה כתיב צעקה לא כתיב. ענני ה' ענני לשון צעקה הוא:

(דכ"א ע"א) **נחום** איש גם זו אמאי קרו ליה הכי דכל מילתא דהוה סלקא ליה אמר גם זו לטובה. זימנא חדא בעו לשדורי ישראל דורון לבי קיסר אמרו מאן ייזיל נחום איש גם זו דמלומד בנסים הוא. שדרו בידיה מלא סיפטא דאבנים טובות ומרגליות אזיל בת בההוא דירה בליליא קמו הנך דיוראי ושקלינהו לסיפטיה ומלינהו עפרא (למחר כי חזינהו אמר גם זו לטובה) כי מטא התם [שרינהו לסיפטא חזנהו דמלו עפרא] בעא מלכא למקטלינהו לכולהו אמר קא מחייכו בי יהודאי [אמר גם זו לטובה] אתא אליהו אידמי ליה כחד מינייהו א"ל דילמא הא עפרא מעפרא

מעפרא דאברהם אבוהון הוא דכי הוה שדי עפרא הוו סייפי. גילי הוו גירי. דכתיב יתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו. הוייא חדא מדינתא דלא מלו למיכבשה בדקו מיניה וכבשוה עיילו לבי גנזיה ומלוהו לספינה אבנים טובות ומרגליות ושדרנהו ביקרא רבא:

(דכ"ב ע"א) **רבי** ברוקא חוזאה הוה שכיח בשוקא דבי לפט הוה שכיח **אליאו** גביה אמ"ל איכא בהאי שוקא בר עלמא דאתי. אמ"ל לא. אדהכי והכי חזא להאוא גברא דהוה סייר מסאני אוכמי ולא רמי חוטא דתכלתא בגלימיה אמ"ל האי בר עלמא דאתי הוא רהט בתריה א"ל מאי עובדך א"ל זיל האידנא ותא למחר. למחר א"ל מאי עובדך א"ל זגדוקנא (שומר בית האסורין) אנא ואסרנא גברי לחוד ונשי לחוד ורמינא פורייא בין הני להני כי היכי דלא ליתו לידי איסורא. כי חזינא בת ישראל דיהבו נכרים עלייהו עינייהו מסרנא נפשאי ומצילנא לה. יומא חד הוות נערה מאורסה גבן דיהבו בה נכרים עינייהו שקלי דורדייא דחמרא ושדאי ליה בשיפוליה ואמרי דיסתנא היא. א"ל מ"ט לית לך חוטי ורמית מסאני אוכמי אמ"ל עיילנא ונפיקנא ביני עכו"ם כי היכי לא לידעו דיהודאה אנא. כי הוו גזרי גזירתא מודעתא להו לרבנן ובעו רחמי ומבטלי לגזירתייהו. ומ"ט כי אמינא לך אנא מאי עובדך ואמרת לי זיל האידנא ותא למחר. א"ל בההיא שעתא גזרי גזירתא ואמינא ברישא איזיל ואשמע להו לרבנן דליבעו רחמי עלה דמילתא אדהכי והכי אתו הנך תרי אחי. א"ל (אליהו) הנך נמי בני עלמא דאתי ניהו אזל לגבייהו אמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה אינשי בדוחי אנן ומבדיחינן עציבי. א"נ כי חזינן בי תרי דאית להו תיגרא בהדייהו טרחינן ועבדינן להו שלמא:

(דכ"ג ע"א) **שלח** לו שמעון ן' שטח אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נדוי שאילו שנים כשני **אליאו** שמפתחות גשמים בידו של **אליאו** לא נמצא ש"ש מתחלל על ידך אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא על אביו ועושה לו רצונו ואומר לו אבא הוליכני לרחצני בחמין שטפני בצונן תן לי אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ונותן לו ועליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך:

(דכ"ד ע"ב) **אמרו** ליה רבנן לרב כהנא בריה דרב נחוניא שמעיה מר דשכיח קמיה ניעשייה דליפוק בפתחא דסמוך לשוקא עשייה ונפק לשוקא חזא כנופיא אמר להו

מאי

מאי האי אמרו ליה אכוספא דתמרי קיימי דקא מיזדבן אמר שמע מינה כפנא בעלמא א"ל לשמעיה שלוף לי מסאניי שלף ליה חד מסאנא ואתא מיטרא כי מטא למשלף אחרינא אתא אליאו ואמ"ל אמר הקב"ה אי שלפת אחרינא מחריבנא לעלמא:

שקלים (פ"ג ה"ה ד"ו ע"א) תחית המתים מביאה לידי אליאו זל"ט. (והובא בירוש' דשבת פ"א ה"ג ד"ה ע"א. וירוש' דשקלים סופ"ג די"ג ע"א)

מגילה (דט"ו ע"ב) אשכחיה רבה בר אבוה לאליאו א"ל כמאן חזייא אסתר ועבדה הכי א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי:

(די"ט ע"ב) **אמר** ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אלמלא נשתייר במערה שעמד בה משה ואליאו כמלא נקב מחט סדקית לא היו יכולין לעמוד מפני האורה שנא' כי לא יראני האדם וחי:

יבמות (דל"ה ע"ב) איתמר החולץ למעוברת ונפילה ר' יוחנן אמר אינה צריכה חליצה מן האחין. ר"ל אמר צריכה חליצה מן האחין. ר"י אמר אינה צריכה חליצה מן האחין חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה ביאה. ור"ל אמר צריכה חליצה מן האחין חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה. במאי קמיפלגי איבעית אימא קרא ואיבעי"א סברא. אבע"א סברא ר' יוחנן אמר אם יבא אליאו ויאמר להא דאיעברה מפולי מפלא מי לאו בת חליצה ויבום היא. השתא כמי תיגלי מילתא למפרע. ור"ל אמר תיגלי מילתא למפרע לא אמרינן:

(דמ"א ע"ב) **תניא** מעשה באדם אחד שבא לפני ר' יוסי אמ"ל מהו לחלוץ בתוך ג' אמ"ל לא תחלוץ. ותחלוץ ומה בכך. קרא עליו מקרא זה אם לא יחפוץ הא אם חפץ יבם כל העולה ליבום עולה לחליצה. מתיב רב הונא הספיקות חולצות ולא מתייבמות מאי ספיקות אילימא ספק קידושין אמאי לא מתייבמות תתייבם ואין בכך כלום אלא לאו ספק שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזה מהן קידש וקתני חולצת. הכי השתא אם יבא אליאו ויאמר דהא קידש בת חליצה ויבום היא הכא אם יבא אליאו ויאמר דהא לא איעברה מי משגח ביה וייבמינן לה. הא קטנה דלאו בת איעבורי היא ואפי"ה צריכה להמתין ג' חדשים:

אשכחיה

כרסייא דאליהו

(דס"ג ע"א) **אשכחיה** ר' יוסי לאליאו אמ"ל כתיב אעשה לו עזר במה אשה עוזרתו לאדם אמ"ל אדם מביא חיטין. חיטין כוסס? פשתן. פשתן לובש? לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו?

(ד"ל ע"ב) **אלין** השמעון. אפילו אומר לך עבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה כגון **אליאו** בהר הכרמל הכל לפי שעה שמע לו:

(דק"ב ע"א והובא במנחות דל"ב ע"א) אמר רב כהנא אמר רב אם יבא **אליאו** ויאמר חולצין במנעל שומעין לו. אין חולצין בסנדל אין שומעין לו. שכבר נהגו העם בסנדל. ורב יוסף אמר רב כהנא אם יבא **אליאו** ויאמר אין חולצין במנעל שומעין לו. אין חולצין בסנדל שומעין לו. שכבר נהגו העם בסנדל. מאי בינייהו איכא בינייהו מנעל לכתחילה:

כתובות (דס"א ע"א) אבוה בר איהי ומנימין בה איהי חד ספי (מאכיל את השמש) מכל מינא ומינא. וחד ספי מחד מינא. מר מישתעי **אליאו** בהדיה ומר לא מישתעי **אליאו** בהדיה. הנהו תרתין חסידי ואמרי לה רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא מר קדים ספי ומר מאחר ספי דקדים ספי **אליאו** משתעי בהדיה דמאחר ספי לא משתעי **אליאו** בהדיה:

(דע"ז ע"א) **ר'** יהושע ן' לוי מיכרך בהו (בבעלי ראתן) ועסיק בתורה. אמר אילת אהבים ויעלת חן אם חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא. כי הוה שכיב אמ"ל למלאך המות זיל עביד ליה רעותיה אזל איתחזי ליה אמ"ל אחוי לי דוכתאי. אמ"ל לחיי. אמ"ל הב לי סכינך דילמא מבעתת לי באורחא יהבה ניהליה. כי מטא להתם דלייה קא מחוי ליה. שוור נפל לההוא גיסא. נקטיה בקרנא דגלימיה. אמ"ל בשבועתא דלא אתינא. אמר קב"ה אי אתשיל אשבועתא ניהדר אי לא לא ניהדר. אמ"ל הב לי סכינאי לא הוה קא יהיב ליה. נפקא בת קלא ואמרה ליה הב ניהליה דמיתבעא לבריתא. מכריז **אליאו** קמיה פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר ליואי. אזל אשכחיה לר"ש ן' יוחאי דהוה יתיב על תלת עשר תכתקי פיזא אמ"ל את הוא בר ליואי אמ"ל הן. נראתה קשת בימיך אמ"ל הן. אמ"ל א"כ אי אתה בר ליואי. ולא היא דלא הואי מידי אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשאי:

דק"ו

(דק"ו ע"א) **רב** ענן הוה רגיל אליאו דאתי גביה דהוה מתני ליה סדר דאליאו כיון דעבד הכי איסתלק אותיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא. כי אתא הוה מיבעית ליה בעותי ועבד תיבותא ויתיב קמיה עד דאפיק ליה סידריה והיינו דאמרי סדר דאליאו רבה סדר אליאו זוטא:

קידושין (ד"מ ע"א) רב כהנא הוה קא מזבין דיקוליה תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה איזיל איקשיט נפשאי סליק וקנפיל מאיגרא לארעא אתא אליאו קבליה אמר ליה אטרחתן ארבע מאה פרסי אמ"ל מי גרס לי לאו עניותא. יהב ליה שיפא דדינרי:

(ד"ע ע"א) **אמר** רבה בר רב אדא ואמרי לה אמ"ר סלא אמ"ר המנונא כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליאו כופתו והקב"ה רוצעו. ותנא על כולם אליאו כותב והקב"ה חותם אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לו אליאו כופתו והקב"ה רוצעו:

(דע"א ע"א) **משפחת** בית הצריפה היתה בעבר הירדן וריחקה ן' ציון בזרוע. עוד אחרת היתה וקירבה ן' ציון בזרוע, כגון אלו אליאו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב כגון אלו דידעין אבל משפחה שנטמעה נטמעה. (והובאה גם בסו' מס' עדויות ומסיים שם) ר' יהודה או' לקרב אבל לא לרחק, ר"ש או' להשוות המחלוקת. רחב"א או' לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום ביניהם שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

(דע"ב ע"ב) **ת"ר** ממזרי ונתיני טהורים לעתיד לבא דברי ר' יוסי ר"מ אומר אין טהורים וכו'. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי אמר רב יוסף אי לאו דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי הוה אתי אליאו מפיק מינן צוורני צוורני קולרין:

גיטין (ד"ו ע"ב) ותזנה עליו פלגשו ר' אביתר אמר זבוב מצא לה. ר' יונתן אמר נימא מצא לה. ואשכחיה ר' אביתר לאליאו אמ"ל מאי קא עביד הקב"ה אמ"ל עסיק בפלגש בגבעה ומאי קאמר אמ"ל אביתר בני כך הוא אומר יונתן בני כך הוא אומר. אמ"ל ח"ו ומי איכא ספיקא קמי שמיא. אמ"ל אלו ואלו

דברי

דברי אלקי"ם חיים הן. זבוב מצא ולא הקפיד נימא מצא והקפיד:

(דמ"ב ע"ב) **אבעיא** להו מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה או אינו אוכל קנין כספו אמר רחמנא והאי לאו קנין כספו הוא או דילמא כיון דמחוסר גט שחרור קנין כספו קרינא ביה. ת"ש דאמר רב משרשיא כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלין בתרומה וחולקין חלק אחד על הגורן הגדילו התערובות משחררין זה את זה. הכי השתא התם אם יבא אליאו ויאמר בחד מינייהו דעבד הוא קנין כספו קרינא ביה. הכא לאו קנין כספו הוא כלל:

(ד"ע ע"א) **אמ"ל** אליאו לר' נתן אכול שליש ושתה שליש והנח שליש לכשתכעוס תעמוד על מילואך:

נדרים (ד"ן ע"א) ר' עקיבא איתקדשת ליה ברתיה דכלבא שבוע שמע כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אזלא ואיתנסיבא ליה. בסיתוא הוה גני בי תיבנא הוה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזייה אמר לה אי הואי לי רמינא ליך ירושלם דדהבא. אתא אליאו אידמי להון כאנשא וקא קרא אבבא אמר להו הבו לי פורתא דתיבנא דילדת איתתי ולית לי מידעם לאגוני אמר לה ר' עקיבא לאינתתיה חזי גברא דאפי' תיבנא לא אית ליה. אמרה ליה זיל הוי בי רב אזל כ"ד שני ואהדר בכ"ד אלפי זוגי תלמידי:

בבא קמא (ד"ס ע"ב) כלבים משחקים אליאו הגביא בא לעיר:

בבא מליעא (ד"ך ע"א) מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליאו:

(דכ"ט ע"ב) **מצא** כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליאו:

(דנ"ט ע"ב) **אשכחיה** ר' נתן לאליאו אמ"ל מאי עביד קב"ה בההיא שעתא (במחלוקת ר"א ור' יהושע בתנורו של עכנאי) אמ"ל קא חייך ואמר נלחוני בני נלחוני בני:

(דפ"ד ע"א) **ואף** ר' ישמעאל ב"ר יוסי מטא כי האי מעשה לידיה (שמינהו המלך לתפוס גנבים ולסטים) פגע ביה אליאו אמ"ל עד מתי אתה מוסר עמו של אד'ינו להריגה אמ"ל מאי איעביד הורמנא דמלכא הוא. אמ"ל אבוך ערק לאסייא את

את ערק ללודקיא:

(דפ"ה ע"ב) **אמר** רב חביבא אישתעי לי רב חביבא בר סורמקי חזי ליה ההוא מרבנן דהוה שכיח אליאו גביה דלצפרא הוו שפירן עיניה ולאורתא דמיין כדמקליין בנורא אמרי ליה מאי האי ואמר לי דאמרי ליה לאליאו אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיעא אמר לי בכולהו מצית לאיסתכולי בהו לבר מגוהרקא דר' חייא דלא תסתכל ביה מאי סימנייהו בכולהו אזלי מלאכי כי סלקי ונחית לבר מגוהרקא דר' חייא דמנפשיה סליק ונחית לא מצאי לאוקומי אנפשאי אסתכלי ביה אתו תרי בוטיטי דנורא ומחייה לההוא גברא וסמינהו לעיניה למחר אזלי אשתטחי אמערתיה אמינא מתניתא דמר מתנינא ואיתסאי. אליאו הוה שכיח במתיבתא דרבי יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא אמ"ל מ"ט נגה ליה למר אמ"ל אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ליעקב ולוקמינהו בהדי הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא זמניה. א"ר ויש דוגמתן בעוה"ז אמ"ל איכא ר"ח ובניו גזר רבי תעניתא אחתינהו לר' חייא ובניו אמר משיב הרוח ונשבא זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי ברקיעא מאן גלי רזייא בעלמא אמרי אליאו אתייהו לאליאו מחייוהו שיתין פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בינייהו וטרדינהו:

(דק"ו ע"א) **היתה** שנת שדפון וירקון או שביעית או שהיו שנים כשני אליאו אינו עולה לו מן המנין:
קתני שדפון וירקון דומיא דשנים כשני אליאו מה שני אליאו דלא הוי תבואה כלל אף ה"נ דלא הוי תבואה כלל. אבל דאיכא תבואה סלקא ליה:

(דקי"ד ע"א) **אשכחיה** רבה בר אבוה לאליאו דקאי בבית הקברות של נכרים אמ"ל מהו שיסדרו בב"ח אמ"ל גמר מיכה מיכה מערכין גבי ערכין כתיב ואם מך הוא מערכך גבי ב"ח כתיב וכי ימוך אחיך:

(בבא בתרא ד"ז ע"ב) **ההוא** חסידא דהוה רגיל אליאו דהוה מישתעי בהדיה עבד בית שער ותו לא מישתעי בהדיה:

ישם (דקפ"א ע"ב) ת"ר שבעה קפלו את כל העולם כולו מתושלח ראה אדם. שם ראה מתושלח. יעקב ראה את שם. עמרם ראה את יעקב. אחיה השלוני ראה את עמרם. **אליאו** ראה את אחיה השילוני ועדיין קיים:

ע"ז (ד"ט ע"א) תנא דבי **אליאו** ששת אלפים שנה הוי העולם שני אלפים תוהו. שני אלפים תורה. שני אלפים ימות המשיח. (והובא בסנהדרין דל"ז ע"א):

(די"ז ע"ב) **ת"ר** כשנתפסו ר"א ן' פרטא ור' חנינא ן' תרדיון להריגה אמרו לו לר"א ן' פרטא מ"ט קא שבקת עבדך לחירות אמר להו לא היו דברים מעולם קם חד מינייהו לאסהודי ביה אתא **אליאו** אידמי ליה כחד מחשובי דמלכותא. קם למימר להו הוה כתיבא איגרתא דהוה כתיב מחשובי דמלכותא לשדורי לבי קיסר ושדרוה על ידיה דההוא גברא אתא **אליאו** פתקיה ארבע מאה פרסי אזל ולא אתא:

(די"ח ע"א) **ברורייא** דביתהו דר"מ ברתיה דר' חנינא ן' תרדיון הואי אמ"ל זילא בי מילתא דיתבא אחתאי בקובא של זונות שקל תרקבא דדינרי ואזל אמר אי לא איתעביד בה איסורא מיתעביד ניסא אי עבדא איסורא לא איתעביד לה ניסא אזל נקט נפשיה כחד פרשא אמר לה השמיעיני לי אמרה ליה דשתנא אנא אמר לה מתרחנא מרתח אמ"ל נפישין טובא דשפירין מינאי אמר ש"מ לא עבדא איסורא כל דאתי אמרה ליה הכי אזל לגבי שומר דידיה א"ל הבה ניהלא א"ל מיסתפינא ממלכותא אמ"ל שקול תרקבא דדינרי פלגא פלא ופלגא ליהוי לך א"ל וכי שלמי מאי איעביד אמר ליה אימא אלהא דמאיר עננו ומתצלת אמ"ל ומי יימר דהכי איכא א"ל השתא חזית הוו הנהו כלבי דהוו קא אכלי אינשי שקל קלא שדא בהו הוו קאתו למיכליה אמר אלהא דמאיר עננו שבקוהו ויהבא ליה. לסוף אישתמע מילתא בי מלכא אתיוה לשומר אסקוה לזקיפא אמר אלהא דמאיר עננו אחתוה אמרו ליה מאי האי אמר להו הכי הוה מעשה אתו חקקו לדמותיה דר"מ אפיתחא דרומי אמרי כל דחזי לפרצופא הדין לייתיה. יומא חדא חזיוהו רהט אבתריה רהט מקמייהו על לבי זונות איכא דאמרי בישולי נכרים חזא טמש בהא ומתק בהא. א"ד אתא **אליאו** אידמי להו כזונה כרכתיה. אמרי ח"ו אי ר"מ הוה

לא הוה עביד הכי קם ערק אתא לבבל איכא דאמרי מהאי מעשה ואיד ממעשה דברוריא:

סנהדרין (דמ"ח ע"א) מותר המתים רמ"א לא יגע בהן עד שיבא אליאו (והיא משנה בשקלים פ"ב מ"ה):

(דס"ג ע"ב) **ונתתי** פגריהם על פגרי גלוליהם. אמרו אליאו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירו׳

פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה אמר לו מאיזה משפחה אתה א"ל ממשפחה פלונית אני א"ל כלום נשתייר מאותה משפחה א"ל לאו חוץ ממני א"ל אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו אתה למד א"ל הן א"ל אמור בכל יום שמע ישראל ה"א ה' אחד. א"ל הם שלא להזכיר בשם ה' שלא לימדו אביו ואמו מיד הוציא יראתו מחיקו ומחבקו ומנשקו עד שנבקעה כריסו ונפלה יראתו לארץ יכפל הוא עליה לקיים מה שנא' ונתתי פגריהם על פגרי גלוליהם:

(דפ"ט ע"ב) **המוותר** על דברי נביא מנא ידע דאיענש דיהב ליה אות. והא מיכה דלא יהב ליה אות ואיענש היכא דמוחזק שאני. דאלת"ה אברהם בהר המוריה היכי שמע ליה יצחק. אליאו בהר הכרמל היכי סמכי עליה ועבדי שחוטי חוץ אלא היכא דמוחזק שאני:

(דצ"ז ע"ב) **אמ"ל** אליאו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא אין העולם פחות משמונים וחמשה יובלות וביובל האחרון בן דוד בא א"ל בתחילתו או בסופו א"ל איני יודע. כלה או אינו כלה א"ל איני יודע. רב אשי אמר הכי אמ"ל עד הכא לא תסתכי ליה מכאן ואילך איסתכי ליה:

(דצ"ח ע"א) **ר'** יהושע ן' לוי אשכחיה לאליאו דהוה קיימי אפיתחא דמערתא דר"ש ן' יוחאי א"ל אתינא לעלמא דאתי א"ל אם ירצה אדון הזה אריב"ל שנים ראיתי וקול ג' שמעתי א"ל אימת אתי משיח א"ל זיל שייליה לדידיה והיכא יתיב אפיתחא דקרתא ומאי סימניה יתיב בינו עניי סובלי חולאים וכולן שרו ואסירי בחד זימנא איהו שרי חד ואסיר חד אמר דילמא מבעינא דלא איעכב אזל לגביה א"ל שלום עליך רבי ומורי א"ל שלום עליך בר ליואי א"ל לאימת אתי מר א"ל היום. אתא לגבי אליאו א"ל מאי אמר לך א"ל שלום עליך בר ליואי א"ל

אבטחך

אבטחך לך ולאבוך לעלמא דאתי א"ל שקורי קא שקר בי דא"ל היום אתינא ולא אתא א"ל הכי אמר לך היום אם בקולו תשמעו:

אחאב (דקי"ג ע"א) שושביניה (דחיאל בית האלי אשר בנה יריחו) הוה. אתא איהו ואליאו למשאל בשלמא בי טמיא יתיב וקאמר כי מילט יהושע היכי לט לא יריחו ע"ש עיר אחרה ולא עיר אחרת ע"ש יריחו? אמ"ל אליאו אין. אמ"ל השתא לווטא דמשה לא קא מיקיימא דכתיב וסרתם ועבדתם וגו' וכתי' וחרה אף ה' וגו' וההוא גברא אוקים ליה עכו"ם על כל תלם ותלם ולא שביק ליה מטרא למיזל מסגד ליה לווטא דיהושע תלמידיה מיקיימא. מיד ויאמר אליאו התשבי מתושבי גלעד חי ה' אלק'י ישראל אם יהיה טל ומטר וגו' בעי רחמי והוו ליה אקלידא דמיטרא וקם ואזל. (מאמר זה הובא בירוש' דסנהדרין בארך פ"י ה"ב דל"ו ע"ב):

שם ויהי דבר ה' אליו לאמר לך מזה ופנית לך קדמה ונסתרת בנחל כרית והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבוקר וגו' מהיכא אמר רב יהודה אמר רב מבי טבחי דאחאב ויהי מקץ ימים ויבש הנחל כי לא היה גשם בארץ. כיון דחזא דאיכא צערא בעלמא כתיב ויהי דבר ה' אליו לאמר קום לך צרפתה. וכתי' ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה בעלת הבית. בעא רחמי למיתן ליה אקלידא דתחה"מ אמרו לו שלש מפתחות לא נמסרו לשליח של חיה ושל גשמים ושל תחה"מ יאמרו שתים ביד תלמיד ואחת ביד הרב אייתי הא ושקיל האי דכתיב לך הראה אל אחאב ואתנה מטר. דרש ההוא גלילאה קמיה דרב חסדא משל דאליאו למה"ד לגברא דטרקיה לגליה ואבדיה למפתחיה. דרש ר' יוסי בצפורי אבא אליאו קפדן הוה רגיל למיתי גביה איכסייא מיניה תלתא יומי ולא אתא כי אתא אמ"ל אמאי לא אתא מר א"ל קפדן קרית לי א"ל הא דקמן דקא קפיד מר:

מכות (די"א ע"א) ההוא גברא דאכליה אריא ברחוק תלתא פרסי מיניה דריב"ל ולא אישתעי אליאו בהדיה תלתא יומי. (שהיה לו לבקש רחמים עליו):

מנחות (דמ"ה ע"א) כה אמר ה' אלק'ים בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש (יחזקאל מ"ה י"ח) חטאת. עולה היא. אמ"ר יוחנן פרשה זו אליאו עתיד לדורשה.

לדורשה: עם כל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים. (יחזקאל מ"ד ל"א) כהנים הוא דלא יאכלו הא ישראל יאכלו. אמ"ר יוחנן פרשה זו אליאו עתיד לדורשה:

(דס"ג ע"א) **ת"ר** בש"א האומר הרי עלי במרכבת יהא מוגח עד שיבא אליאו:

חולין (ד"ז ע"ב והובא בסנהדרין דמ"ז ע"א) אמר ר' חמא בר חנינא גדולים לדיקים במיתתן יותר מבחייהן שנא' ויהי הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעלמות אלישע ויחי ויקם על רגליו. אמ"ל רב פפא לאביי ודילמא לקיומי ברכתא **דאליאו** דכתיב ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. אמ"ל אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא במה איקיים כדאמר ר' יוחנן שריפא לרעת נעמן שהיא שקולה כמת שנא' אל נא תהי כמת:

נדה (דע"ג ע"א והובא במגי' דכ"ח ע"ב) תנא דבי **אליאו** כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב שנא' הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות:

ירושלמי (ברכות פ"ה ה"א דל"ג ע"א.) אל יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך ק"ר ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של תורה שכן מלינו בנביאים הראשונים וכו' אף **אליאו** לא נפטר מאלישע אלא מתוך דבר של תו' ויהי המה הולכים הלוך ודבר במה היו עוסקין. ר' אחווא ב"ר זעירא אמר בק"ש היו עוסקין היך מה דאמר ודברת בם. ר' יודה ן' פזי אמר בבריאת עולם היו עוסקין היך מה דאמר בדבר ה' שמים נעשו. ר' יודן בריה דר' אייבו אמר בנחמות ירושלם היו עוסקין כמה דאמר דברו על לב ירושלם. ורבנן אמרין במרכבה היו עוסקין היך מה דאת אמר והנה רכב אש וסוסי אש:

שם (פ"ה ה"ב דל"ד ע"ב ותענית פ"א ה"א ד"א ע"ב) כתיב ויאמר **אליאו** התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. ר' ברכיה אמר ר' יסה ורבנן חד אמר בין על הטל ובין על המטר נשמע לו ורנרנא אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן דמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן הדא לך הראה אל אחאב ואתנה מטר וגו'. ומן דמר בין על הטל בין על המטר

נשמע

נשמע לו. אילן הותר נדרו של על אמר ר' תנחומא אדרעיה סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו. אית דבעי מימר בבנה של צרפית ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלקי וגו' אמר ר' יודא ן' פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפלע בנו חזר אצלו אמ"ל אדוני הרופא רפא את בני אמ"ל לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך כך אמ"ל הקב"ה לאליאו לך והתר נדרו של על שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחייה את בנה של צרפית:

שם (פ"ט ה"ב דל"ז ע"ב) אמר ר' הונא בג' מקומות יצא הרוח שלא במשקל ובקש להחריב את העולם כולו אחת בימי יונה ואחת בימי אליאו ואחת בימי איוב. בימי יונה וה' הטיל רוח גדולה. בימי איוב והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וגו'. בימי אליאו מנין והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים אמר ר' יודן בר שלום נימר אותו של איוב בשבילו היה ושל יונה בשבילו היה אין לך אלא של אליאו שהיה קוסמיקון (שולט בכל העולם כולו) והנה ה' עובר וגו' ואח"כ רעש ואחר הרעש אש לא באש ה'. (והובא בב"ר פכ"ד):

פאה (פ"א ה"א ד' ע"א) דורו של אחאב עע"ז היו וע"י שלא היה להם דילטורין היו יורדין למלחמה ונוצחין הוא שעובדייהו אמר לאליאו הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגו' ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה מים ם מם למה לחם אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הליחם ואליאו מכריז בהר הכרמל אני נותרתי נביא לה' לבדי. וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא: (והובא בויק"ר פר' כ"ו)

תרומות (סופ"ח) הוה רגיל אליאו להתגלות לריב"ל ומשום עובדא דעולא בר קושב לא איתגלי ליה וצם כמה צומי ואיתגלי ליה אמ"ל ולמסורות אני נגלה א"ל ולאו משנה עשיתי אמ"ל וזו משנת חסידים ע"ש:

שבת (פ"א ה"ג ד"ה ע"א ושקלים פ"ג ה"ג די"ג ע"א) תחית המתים לידי אליאו זל"ט דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליא הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

עירובין (פ"ה ה"א דכ"ו ע"א) ר' חלבו ר' הונא בשם רב כתיב ויאמר אליאו התשבי וגו' והלא אליאו עירונין גדול

(גדול) לנביאים היה. אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אחיה השילוני רבו כאילו עמד לפני השכינה. ר' חלבו בשם אילין דבית שילה אפי' אליאו מבקש מים לפניו היה אלישע נותן על ידיו מה טעמא פה אלישע בן שפט אשר למד תו' אין כתיב כאן אלא אשר יצק מים על ידי אליאו כתיב:

סוכה (פ"ה ה"א די"ט ע"ב) עאל ר' לוי ודרש יונה בן אמיתי מאשר היה דכתיב אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון וכתיב קום לך צרפתה אשר לצידון, (וכ' הרב פ"מ בשם המדרש כי בנה של הצרפית אשר החיה אליאו הוא יונה ן' אמיתי) עאל ר' יוחנן ודרש יונה ן' אמיתי מזבולון היה דכתי' ויעל הגורל השלישי לבני זבולון למשפחתם וכתיב כדבר ה' אלק' ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה ן' אמיתי הנביא אשר מגת החפר. בשבת אחרת אמ"ר לוי יפה לימדנו ר' יוחנן אמו מאשר ואביו מזבולון וכו':

(א"ה המאמר הזה הובא בב"ר פר' ויחי פר' צ"ח פיס' ט"ז ושם כתוב הגי' להיפך כי ר' לוי אמר משל זבולון. ור' יוחנן אמר משל אשר. ור' לוי דרש בשבת אחרה אעפ"י שלימדנו ר' יוחנן בשבת שעברה הדין יונה משל אשר היה. אלא אביו משל זבולון ואמו משל אשר וצ"ע לקיים הגירסאות:)

תענית (פ"ב ה"ח ד"י ע"ב ומגי' פ"א הי"א דע"ז ע"א) על החמשית הוא או' מי שענה את אליאו בהר הכרמל וכו'. גמ' כתיב ויהי בעלות המנחה ויגש אליאו הנביא ויאמר ה' אלק'י אברהם יצחק וישראל היום יודע וגו' ואליאו מקריב בשעת איסור הבמות. אמר ר' שמלאי דיבורא אמ"ל וכדברך עשיתי וכדיבורך עשיתי ענני ה' ענני. ענני בזכותי ענני בזכות תלמידיי (והובא בויק"ר פר' אחרי פר' כ"ב פיס' ו'):

שם (פ"ג ה"ד די"ג ע"ב) אין הצבור נדון אלא אחר רובו שכן מצינו שאלולא שאמרו ישראל בהר הכרמל (בימי אליאו) ה' הוא האלק'ים ה' הוא האלק'ים לא ירדה האש מן השמים ושרפה את הקרבנות:

מ"ק (פ"ג ה"ז דפ"ו ע"א) עשרה קרעים אסורין באיחוי הקורע על אביו. ועל אמו. ועל רבו שלימדו חכמה. ועל הנשיא. ועל אב ב"ד. ועל שמועות הרעות. ועל קללת השם. ועל שריפת התורה

התורה. ועל ירושלם. ועל בהמ"ק. (ובבבלי דכ"ו. הוסיפו גם על ערי יהודה.) על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה מנין. והלישע רואה (כשעלה אליאו) והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. ר' מתון בעא קומי ר' יוחנן ומאלישע אנו למדין תו' א"ל מתון מתון מה המת משהוא מסתלק עוד אינו רואהו. כך זה משנסתלק עוד לא ראהו:

סנהדרין (פ"י ה"א דל"ה ע"ב ול"ו ע"א) עד איכן היתה זכות אבות קיימת וכו' ריב"ל אמר עד אליאו ויהי בעלות המנחה ויגש א־יאו הנביא ויאמר ה' אלק'י אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אק'ים בישראל ואני עבדך וגו':

שם (דל"ו ע"א) שלשה כפרו בנבואתן מפני פונרייא (מל' ופינו את הבית כלומר כדי לפנות ולהסיר מלבן מחשבות הרעות ושיחזיקו באמונת ה' ברוך הוא) ואלו הן משה ואליאו ומיכה. משה אמר אם כמות כל האדם ימותון אלה. אליאו אמר ענני ה' ענני וידעו העם הזה. ואם לאו ואתה הסיבות את לבם אחורנית. מיכה אמר אם שוב תשוב בשלום לא דיבר ה' בי:

מאמרי המדרשים

בראשית רבה (פר' ה' פיס' ד') ליויתי את העורבים שיכלכלו את אליאו שנא' והעורבים מביאים לו וגו' (והובא לקמן פר' נח פר' ל"ג פיס' ו'):

שם (פר' י"ג פיס' ה') ואדם אין לעבוד את האדמה. יאדם אין להעביד את הבריות להקב"ה באליאו וכחוני המעגל:

שם (פר' כ"ד פיס' ד') אמ"ר הונא ג' רוחות ע"י שילאו שלא במשקל היה עולם חרב בהם. ואלו הן א' בימי יונה. וא' בימי איוב. וא' בימי אליאו וכו'. ואין לך קוזמיקון (פי' כולל העולם כולו) אלא של אליאו שנא' והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים. (והובא בירוש' דברכות פ"ט ה"ב ויק"ר ס' תזריע פר' ט"ו פיס' א' וקהלת א' פיס' י"ב):

שם (פר' כ"ד פיס' ג' ופר' כ"ה פיס' ג') עשרה שני רעבון באו לעולם וכו' ואחד בימי אליאו שנא' חי ה' אשר עמדתי לפניו

לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כ"א לפי דברי וכו' רעב שבא בימי אליהו רעב של בצירת היה שנה עבדה שנה לא עבדה. (והובא לקמן בס' תולדות פר' ס"ד פיס' ב' וברות רבה פר' א' פיס' ד'):

נח (פר' ל"ג פיס' ג') אתא אליאו זל"ט בדמותיה דר"ח רבה אצל רבינו ויהב ידיה על שיניה ואיתסי:

שם (פיס' ו') וישלח את העורב וילא ילוא ושוב. ר' יודן בשם ר' יודא ב"ר סימון התחיל משיבו תשובות אמ"ל מכל בהמה חיה ועוף שיש כאן אין אתה משלח אלא לי. אמ"ל מה לורך לעולם בך לא לאכילה ולא לקרבן ר' ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא אמר אמ"ל הקב"ה קבלו שעתיד העולם להלטרך לו. אמ"ל אימתי. אמ"ל עד יבושת המים מעל הארץ עתיד לדיק אחד לעמוד וליבש את העולם ואני מלריכו לו הה"ד והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבוקר ולחם ובשר בערב. ר"י אמר עיר קיא בתחום בית שאן ושמה ערבי. ר"ן אמר עורבים ממש. ומהיכן היו מביאים לו משולחנו של יהושפט. (וע' סנהדרין קי"ג וחולין ה'):

שם (פר' ל"ה פיס' ב') אליאו זל"ט וריב"ל הוו יתבין תנין כחדא. מטון שמועה מן דרשב"י אמרי הא מרא דשמעתא ניעול ונשייליה. על אליאו זל"ט לגביה. אמ"ל מן עמך. א"ל גדול הדור ריב"ל. א"ל נראתה הקשת בימיו. א"ל הן. אמר אם נראה הקשת בימיו לית הוא כדאי למיחמי סבר אפאי וכו'. (וע' כתובות דע"ז ע"ב וסנהדרין ל"ח:)

וירא (פר' מ"ט פיס' ח') ויגש אברהם ויאמר. רבנן אמרי הגשה לתפלה המד"א ויהי כעלות המנחה ויגש אליאו הנביא ויאמר ה' אלק'י אברהם ילחק וישר' היום יודע כי אתה אלק'ים בישראל וגו'. (והובא ריש פר' ויגש):

שם (פר' נ"ן פיס' י"ט) וי נכי לא אוכל להמלט ההרה. לוט ולרפית אמרו ד"א. לרפית אמרה לאליאו כי באת אלי להזכיר את עוני. עד שלא באת אללי וכו':

ויצא (פר' ע"א פיס' ס') ותאמר לאה בא גד. אתייא גדא דביתא אתא גדא דעלמא. בא מי שעתיד לגדד משתיתן (יסודן) של עכו"ם ומנו אליאו אליאו משל מי. ר' אליעזר אמר משל בנימין דכתיב ויערשיה ואליא וזכרי בני ירוחם כל אלה בני בנימין.

ר'

ר' נהוראי אמר משל גד היה הה"ד ויאמר אליאו התשבי מתושבי גלעד וכו' פ"א נחלקו רבותינו בדבר אלו אומרים משל גד ואלו אומרים משל בנימין בא ועמד לפניהם. אמ"ל רבותינו מה אתם נחלקים עלי אני מבני בניה של רחל אני. (וע' במס' ב"מ דקי"ד ותוס' ד"ה מהו):

וישלח (פר' פ"ב פיס' ה') גוי וקהל גוים. רבנן אמרי בשם ר' יוחנן עתידין בניך לעשות גוי כקהל עמים מה קהל עמים מקריבים בשעת איסור במות אף בניך מקריבין בשעת איסור במות. ר' חנינא מייתי לה מהכא ויקח אליאו שתים עשרה אבנים:

ויחי (פר' צ"ט פיס' י"ב) אין זה מביא את הגאולה אלא מגד שנא' גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב. לאותו שהוא בא בעקב הנה אנכי שולח לכם את אליא הנביא שהוא משבט גד. לכך נא' והוא יגוד עקב:

שמות (פר' ג' פיס' ד') ד"א מהו שאמר לו כי אנכי שלחתיך. אמרו רז"ל סימן לגאולה הראשונה שבאנכי ירדו ישראל למצרים שנא' אנכי ארד עמך מצרימה. ובאנכי אני מעלה אתכם וסימן לגאולה אחרונה שבאנכי הם מתרפאין והן עתידים להגאל שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא:

שם (פר' ד' פיס' ב') וילך משה וישב אל יתר חותנו. בשעה שאמ"ל הקב"ה למשה ועתה לכה ואשלחך אל פרעה אמ"ל רבון העולם איני יכול מפני שקבלני ופתח לי ביתו ואני עמו כבן ומי שהוא פותח פתחו לחבירו נפשו חייב לו. וכן אתה מוצא באליאו בשעה שהלך אלל צרפית האלמנה מת בנה התחיל מתחנן ואומר הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה וכתיב וישמע ה' בקול אליאו ותשב נפש הילד. ולא עוד אלא שכל הפותח פתחו לחבירו חייב בכבודו יותר מאביו ומאמו. אתה מוצא בעת שנלקח אליאו מאלישע וזכה ליטול פי שנים ברוחו. כמה דתימא ויהי נא פי שנים ברוחך אלי היה לו לילך אצל אביו ואמו להחיותם כמו שהחיה בן השונמית שלו. וכן אליאו היה לו להחיות אבותיו כמו בן הצרפית אלא שמסר נפשו על אכסניא שלו. לכך אמר משה לפני הקב"ה קבלני יתרו ונהג בי כבוד איני הולך אלא ברשותו לכך כתיב וילך משה וישב אל יתר חותני.

וע'

(וע' בפדר"א פל"ג שכ' דבנה של הצרפית אשר החיה אליהו היה יונה בן אמיתי. והבי"ד הר' מתנות כהונה פר' ויחי פל"ח פיס' י"א ע"פ זבולון לחוף ימים דנחלקו רבותינו על יונה אם הוא משבט זבולון או מאשר ע"ש):

וארא (פר' ח' פיס' א') ד"א מי הוא זה מלך הכבוד למה קרא להקב"ה מלך הכבוד שהוא חולק כבוד ליראיו. כיצד מלך ב"ו אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו. והקב"ה הושיב לשלמה על כסאו שנא' וישב שלמה על כסא ה' למלך והרכיב לאליאו על סוסי ומהו סוסו של הקב"ה סופה וסערה שנא' ה' בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו:

בא (פר' י"א פיס' ע') בפסח משיח ואליאו מתגדלין:

יתרו (פר' כ"ט פיס' ט') אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן כשנתן הקב"ה את התורה צפור לא צווח. עוף לא פרח. שור לא געה. אופנים לא עפו. שרפים לא אמרו קדוש קדוש. הים לא נזדעזע. הבריות לא דברו. אלא העולם שותק ומחרים ויצא הקול אנכי ה"א וכה"א את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם קול גדול ולא יסף. אמר רשב"ל מהו ולא יסף אלא כשאדם קורא לחבירו יש לקולו בת קול והקול שהיה יוצא מפי הקב"ה לא היה לקולו בת קול. ואם תמה אתה על זה הרי אליאו כשבא לכרמל כנס כל הכומרים ואמר להם קראו בקול גדול כי אלק'ים הוא מה עשה הקב"ה הדמים כל העולם והשתיק העליונים והתחתונים והיה העולם תוהו ובוהו כאילו לא היה בריה בעולם שנא' אין קול ואין עונה ואין קשב. שאם ידבר הם אומרים הבעל ענגו. עאכ"ו כשדיבר הקב"ה על הר סיני השתיק כל העולם כדי שידעו הבריות שאין חוץ ממנו. ואמר אנכי ה"א. ולעת"ל כתיב אנכי אנכי הוא מנחמכם:

תשא (פר' מ' פיס' ד') ראה קראתי בשם. זה אחד מז' בני אדם שנקראו להם שמות. וכו' יש שקראו לו ד' זה **אליאו** שכן כתיב ויערשיה ואליה וזכרי בני ירוחם. למה נקרא שמו כן אלא בשעה שהקב"ה מבקש להרעים עולמו הוא עומד ומזכיר זכות אבות ואלק'ים מרחם על עולמו. **אליאו** ירושלמי היה ומיושבי לשכת הגזית היה ומכרך של יהודה היה ובשני שבטים היה חלקו:

ישם (פר' מ"ד פיס' א') גפן ממצרים תסיע. מה הגפן הזה חיה ונשענת על עצים מתים כך ישראל הם חיים וקיימים ונשענים

על המתים אלו האבות. וכן אתה מוצא כמה תפלות התפלל אליהו בהר הכרמל שתרד האש כמד"א ענני ה' ולא נענה אלא כיון שהזכיר את המתים ואמר ה' אלקי אברהם יצחק וישראל מיד נענה. מה כתיב ותפול אש ה':

צו (פר' י' פיס' ב') אמ"ל הקב"ה לישעיה על כן משחך אלקים אלקיך שמן ששון מחברך. אמ"ל חייך כל הנביאים קבלו נבואות נביא מן נביא ויאצל מן הרוח אשר עליו. ויאמרו נחה רוח אליהו על אלישע. אבל את מפי הקב"ה:

טהרה (פר' י"ט פיס' א') אמ"ר שמואל בר אמי דברי תו' צריכין השחרה והערבה שנא' מי יכין לעורב צידו למוד מאליהו ע"י שהשחיר והעריב בתו' ולא כבר זימנתי לו עורבים שנא' והעורבים מביאים לו לחם ובשר. מהיכן היו מביאין לו משולחנו של יהושפט:

שם (פיס' ה') וימים רבים לישראל. וכי ימים רבים היו אלא ע"י שהיו ימים של צער היה קורא אותן רבים. דכוותיה ויהי ימים רבים ודבר ה' היה אל אליהו בשנה השלישית לאמר. ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' יוחנן ג' חדשים בראשונה וג' חדשים באחרונה וי"ב חדש באמצע הרי י"ח ח' וכי ימים רבים היו אלא ימים של צער לפיכך הוא קורא אותן רבים. (והובא במד"ר אסתר ע"פ בהראותו ושם הגי' או' בראשונה ואו' באחרונה):

אחרי (פר' כ"ב פיס' ט') אמ"ר יוסי ב"ר חנינא אין הבמה מותרת אלא ע"י נביא. מ"ט שנא' השמר לך פן תעלה עולותיך ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות? אמ"ר שמלאי הקב"ה אמ"ל שנא' ובדברך עשיתי. בדבורך עשיתי. (והובא בירוש' דמגי' פ"ק. ובמד"ר פר' נשא פר' י"ד פיס' א' וקהלת רבה פר' ג' פיס' י"ז):

אמור (פר' כ"ו פיס' ב') דורו של אחאב כולן עע"ז היו וע"י שלא היו בהם דילטורין היו יוצאין למלחמה ונוצחין הוא שעובדיה אמר לאליהו הלא הוגד לאדוני ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה מים. אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הלחם ואליהו מכריז בהר הכרמל ואומר אני נותרתי נביא לה' לבדי וכל עמא ידעי ולא מפרסמי. (והובא בירוש' פאה פ"א' ובמד"ר ס' חוקת פר' י"ט פיס' ב' ודב"ר ס' שופטים פר' ה' פיס' ז'):

שם (פר' כ"ז פיס' ד') ד"א סור או כשב הה"ד מה שהיה כבר הוא אם יאמר לך אדם שאילו לא חטא אדה"ר ואכל מאותו העץ היה חי וקים לעולם. אמור לו אתה כבר היה אליאו שלא חטא הוא חי וקים לעולם. ואפשר להיות כבר היה. אם יאמר לך אדם שהקב"ה עתיד להחיות לנו מתים אמור לו כבר היה ע"י אליאו. (וכן איתא במדב"ר י"ד וקהלת רבה פר' ג' פיס' ט"ו):

שם (פר' ל"א פיס' ד') ד"א לו את בנ"י הה"ד ראשך עלי ככרמל ודלת ראשך כארגמן. אמר הקב"ה לישראל הרשים שבכם חביבין עלי כאליאו שעלה לכרמל הה"ד ואליהו עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו. אמר לפני הקב"ה רבש"ע אם אין לנו זכות השבע לברית מילה: (והובא בשה"ש פר' ז')

בהר (פר' ל"ד פיס' ט') לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו אדם עושה מצוה מי כותבה אליאו ומלך המשיח והקב"ה חותם על ידיהם:

בחקותי (פר' ל"ו פיס' ו') עד מתי זכות אבות. ריב"ל אמר עד אליאו הה"ד ויהי בעלות המנחה ויגש אליאו הנביא וגו'. (והובא בירוש' סנהדרין פ"י ה"א):

במדב"ר (פ' ב' פיס' י"ג) והמשכילים יזהירו וגו' ד"א מה הכוכבים יכול אחד לשרוף את כל העולם כולו. כך הם הצדיקים כגון אליאו שירדה אש בדבורו שנא' אם איש האלקים אני תרד אש מן השמים ותאכל אותך ואת חמשיך ותרד אש אלקים מן השמים ותאכל אותו ואת חמשיו:

שם (פר' ג' פיס' י"ג) למה נקוד על לנו ולבנינו אלא כך אמר עזרא אם יבא אליאו ויאמר למה כתבת אותן אומר לו כבר נקדתי עליהם. ואם יאמר לי יפה כתבת כבר אמחוק נקודותיהן מעליהן:

נשא (פר' י"ב פיס' י"א) ד"א מי עלה שמים זה אליאו דכתי' ביה ויעל אליאו בסערה השמים. וירד רד אותו אל תירא. מי אסף רוח בחפניו חי ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר. מי צרר מים בשמלה. ויקח אליאו את אדרתו. מי הקים כל אפסי ארץ ויאמר אליאו ראי חי בנך:

שם (פר' י"ג פיס' ד') ד"א בישראל גדול שמו הה"ד כי ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים וגו' וכי בכ"מ מקריבים

קטורת

קטורת ומנחה לשם הקב"ה אלא בכ"מ שישראל עומדים ומתפללים תפלת מנחה עליו נאמר מנחה טהורה כמשמעו ואומר ויהי כעלות המנחה ויגש אליהו הנביא:

שם (פר' י"ד פיס' א') לי גלעד זה אליהו שהיה מתושבי גלעד וכו' ד"א לי גלעד אמר סומא בר כתבא בשם ר"ש ן' לקיש אמר האלק'ים אם יאמר לך אדם שאין המתים חיים את אמור לו הרי אליהו שהוא בא מגלעד שנא' ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד הוא מעיד שכבר החייתי את המת בנה של צרפית על ידו בעוה"ז הוי לי גלעד. (והובא בסוכה נ"ב: ושהש"ר פר' ב' פיס' כ"ט):

שם (פיס' ד') אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק. עשיתם את התורה קוו לאליהו שאמרתי לו שוב לדרכך מדברה דמשק. ואו' זכרו תורת משה עבדי וגו' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו':

בהעלותך (פר' ט"ו פיס' י"ג) מהו ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה. שהוא חולק ליראיו מכבודו כיצד הוא נק' אלק'ים וקרא למשה אלק'ים ראה נתתיך אלק'ים לפרעה. הוא מחיה המתים וחלק מכבודו לאליהו והחיה את המת שנא' ויאמר אליהו ראי חי בנך:

קרח (פר' י"ח פיס' י"ג) אם כמות כל האדם וגו' לא ה' שלחני. זה אחד מג' נביאים שאמרו בלשון הזה אליהו. ומיכייהו. ומשה. אליהו אמר אלק'י אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלק'ים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי את כל הדברים. הלא ענני ה' ענני וידעו העם הזה כי אתה ה' האלק'ים ואתה הסיבות את לבם אחורנית אם אין אתה עונה אותי אני אומר אתה הסיבות את לבם אחורנית וכו': (הובא בירוש' סנהד' פ"י ה"א)

מסעי (פר' כ"ג פיס' ט') מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו. מלפנו מבהמות ארץ אמר להם הקב"ה למדו מפרו של אליהו שבשעה שאמר אליהו לעובדי הבעל בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה כי אתם הרבים נתקבלו ת"נ נביאי הבעל ות"נ נביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגלו מן הארץ. ראה מה כתיב שם ויתנו לנו שנים פרים ויבחרו להם הפר האחד וינתחוהו וישימו על העצים ואם לא ישימו ואני אעשה את הפר האחד ונתתיהו

ואנתחהו ואם לא אשים. מה עשה אליאו אמר להם בחרו שני פרים תאומים מאם אחת הגדלים על מרעה אחד והטילו עליהם גורלות אחד לשם וא' לשם הבעל ובחרו לכם הפר האחד. ופרו של אליאו מיד נמשך אחריו. והפר שעלה לשם הבעל נתקבלו כל נביאי הבעל ונביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגלו עד שפתח אליאו וא"ל לך עמהם. השיב הפר וא"ל לעיני כל העם אני וחבירי יצאנו מבטן אחד מפר אחד וגדלנו במרעה אחד והוא עלה בחלקו של מקום ושמו של הקב"ה מתקדש עליו ואני עליתי בחלק הבעל להכעיס את בוראי. א"ל אליאו פר פר אל תירא לך עמהם ואל ימצאו עלילה. שכשם ששמו של הקב"ה מתקדש על אותו שעמי כך מתקדש עליך. א"ל וכך אתה מיעצני שבועה איני זז מכאן עד שתמסרני בידם שנא' ויקחו את הפר אשר נתן להם ומי נתן להם אליאו. ואתה למד מאליאו שאמר להם ויתנו לנו שנים פרים. ועוד א"ל בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה. ולבסוף כתיב ויקחו את הפר אשר נתן להם לכך כתיב מלפנו מבהמות ארץ. ומעוף השמים יחכמנו אמר הקב"ה למדו מן העורבים שהיו מכלכלין את אליאו שנא' ואת העורבים צויתי לכלכלך שם. ומהיכן היו מביאין לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב משלחנו של יהושפט. ולא היו רוצים אותם עורבים ליכנס בביתו של אותו רשע אחאב להוציא משלחנו כלום בשביל אותו צדיק מפני שהיה בביתו ע"ז הוי מעוף השמים יחכמנו. אמר הקב"ה למדו מפרו של אליאו ומן העורבים ואל תפנו אל האלילים להסתכל בם. מנין ממה שקרינו בענין והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם:

דברים (פר' ב' פיס' י') יש תפלה שנענית ליום אחד ממי אתה למד מאליאו דכתיב ויגש אליאו הנביא ויאמר:

עקב (פר' ג' פיס' ט"ז) ד"א פסל לך שאלו את ריב"ז מפני מה לוחות הראשונות מעשה שמים והשניות מעשה אדם. אמר להן למה"ד למלך שנשא אשה והביא הנייר והלבלר משלו עיטרה משלו והכניסה לביתו. ראה אותה המלך שוחקת לעבד אחד משלו. כעס עליה והוציאה. בא שושבינה אצלו אמ"ל מרי אי אתה יודע מהיכן נטלת אותה. לא בין העבדים גדלה. וכיון שגדלה בין העבדים לבה גס בהן. אמ"ל המלך ומה אתה מבקש שאתרצה לה הבא הנייר והלבלר משלך והרי כתב ידי. כך אמר משה להקב"ה

להקב"ה בשעה שבאו לידי אותו מעשה אמ"ל אי אתה יודע מאיזה מקום הוצאת אותם ממצרים ממקום ע"ז. א"ל הקב"ה ומה אתה מבקש שאתרצה להם הבא את הלוחות משלך והרי כתב ידי וכתבתי על הלוחות. א"ל הקב"ה משה חייך כשם שנתת נפשך עליהן בעוה"ז כך לעת"ל כשאבא להם את אליהו הנביא שניהם באין כאחת. מניין שכ"כ ה' ארך אפים וגדל כח ונקה לא ינקה ה' בסופה ובשערה דרכו וענן אבק רגליו. גוער בים ויבשהו וכל הנהרות החריב אומלל בשן וכרמל ופרח לבנון אומלל. בסופה זה משה דכתיב ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאור. ובסערה זה אליהו דכתיב ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה רכב אש וסוסי אש ויפרידו בין שניהם ויעל אליהו בסערה השמים ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים. אותה שעה הוא בא ומנחם אתכם מנין שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים:

האזינו (פר' יו"ד פיס' ג') האזינו השמים וגו' אמר אלקי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם, ומהו צדיק מושל יראת אלקים. הצדיקים מושלים כביכול שהקב"ה מושל. כיצד כל מה שהקב"ה עושה הצדיקים עושין. כיצד הקב"ה פוקד עקרות ואלישע פקד את השונמית מנין וגו'. הקב"ה מחיה מתים ואלישע החייה בנה של שונמית. הקב"ה קורע ימים ואליהו ואלישע קרעו ימים וגו'. הקב"ה עוצר גשמים ואליהו עצר את הגשמים וגו' הקב"ה מוריד האש ואליהו הוריד את האש שנא' ותפול אש ה' ותאכל את העולה:

שה"ש רבה (פר' א' פיס' ל"ט) ע"פ אל תראוני שאני שחרחורת באותה שעה שאמר אליהו על ישראל לה"ר במה שאמר כי עזבו בריתך א"ל הקב"ה אליהו עד שאתה מקטרג את אלו בא וקטרג את אלו. הה"ד לך שוב לדרכך מדברה דמשק:

שם (פר' א' פיס' מ"ב) ע"פ בני אמי ניחרו בי יום שנסתלק אליהו זל"ט נצב באדום מלך:

שם (פר' ב' פיס' י"ד) סמכוני באשישות באשו של אליהו:

שם (פר' ב' פיס' ט"ז עפ"ז) גדולה היא הפרנסה שגורמת לתחה"מ לבא שלא בעונתה. צרפית ע"י שהאכילה את אליהו זכתה

זכתה להחיות את בנה. שונמית ע"י שהאכילה את אלישע זכתה להחיות את בנה. אמר ר"י בר אלעאי אפי' גרות אפי' פתילות היה אליאו מעביר ממקום למקום כדי שלא יצריך לכל בריה. ר' יהודה ב"ר סימון אמר וכי מעלה אכל והלא היא והוא מעלו אכלו דכתיב והאכל היא והוא הוא יהיא כתיב. אלא ע"י שקבלה אותו בסבר פנים יפות ושמשתו זכתה להחיות את בנה:

שם (פיס' כ"ט) ענה דודי ע"י אליאו ואמר לי ע"י מלך המשיח:

שם (עפ"ז) ויראני ה' ארבעה חרשים אליאו ומלך המשיח ומלכי צדק ומשוח מלחמה. (והובא בסוכה דנ"ב ובמד"ר י"ד א'):

שם (פר' ד' פיס' כ"ב) ע"פ נופת תטופנה שפתותיך כלה. ששים רבוא נביאים עמדו להם לישר' בימי אליאו:

שם (פיס' כ"ח) ע"פ שלחיך פרדס רמונים. עתיד הקב"ה לעשותך כפרדס רמונים לעת"ל איזה זה אליאו דתנינן תמן משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן וקרבוה בני ציון בזרוע. ועוד אחרת ורחקוה בני ציון בזרוע כגון אלו אליאו בא לטמא ולטהר לרחק לקרב וכו' וחכ"א לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' (והובא בסו' מס' עדויות):

שם (פר' ז' פיס' י"א) ראשך עליך ככרמל. אמר הקב"ה לישרא' ראשך עליך ככרמל הרשים שבכם חביבין עלי כאליאו שעלה להר הכרמל. שנא' ואליאו עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו. ולמה שם פניו בין ברכיו אלא אמר לפני הקב"ה אין לנו זכות הבט לברית. (והובא בויק"ר פר' אמור פר' ל"א פיס' ד'):

שם (פר' ח' פיס' י"א) ע"פ אם חומה היא אלו הן שמונה נסיכים וגו' אליאו ומלך המשיח. (והובא בסוכה נ"ב):

רות (בפתיחתא פיס' ב') עצלה תפיל תרדמה. ע"י שנתעצלו ישראל מלעשות תשובה בימי אליאו תפיל תרדמה רבתה הנבואה. רבתה ואת אמרת תפיל כמד"א נפל שעריהון דפורייה. א"ר סימון כאינים דאמר לחבריה הא סקא והא סלעא והא שאה קום אכול. דא"ר דרוסא ששים רבוא נביאים עמדו להם לישראל בימי אליאו ר' יעקב אמר ק"ך רבוא א"ר יוחנן מגבת ועוד אנטיפרס ס' רבוא עירות הן ואין לך עירות מקולקלות מהן מבית אל ויריחו. יריחו על שאררה יהושע. בית אל על שהיו עגלים

של ירבעם עומדים שם וכתיב וילאו בני הנביאים אשר בית אל אל אלישע. נביאים אין נביאים פחות מב'. ומפני מה לא נתפרסמה נבואתם שלא היה בה לורך לדורות אמור מעתה כל נבואה שאינה לורך לדורות לא נתפרסמה. אבל לעת"ל הקב"ה בא ומביאן עמו ותתפרסם נבואתם הה"ד ובא ה' אלק"י כל קדושים עמך. ונפש רמיה תרעב. ע"י שהיו מרמים להקב"ה מהם עובדים לע"ז ומהם עובדים להקב"ה הוא שאליאו אומר להם עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים. תרעב הרעיבן הקב"ה בימי אליאו שנא' ח, ה' אשר עמדתי לפניו. (והובא בשה"ש רבה פר' ד' פיס' כ"ב).

קהלת (פר' ג' פיס' י"ז) גזר הקב"ה על קין שיהיה קין וע' החורף שיהיה חורף עמד שמואל ועשה קין חורף שנא' הלא קליר חטים היום עמד. אליאו ועשה החורף קין שנא' אם יהיה השנים האלה טל ומטר כ"א לפי דברי:

שם (פיס' י"ח) ע"פ מה שהיה כבר הוא. אם יאמר לך אדם אפשר שאילו לא חטא אדה"ר שהוא חי וקים לעולם. אמור לו כבר הוא. הוא אליאו זל"ע שלא חטא הוא חי וקים. ואפשר להיות כבר היה. אם יאמר לך אדם אפשר שהקב"ה עתיד להחיות לנו את המתים אמור לו כבר היה כבר החיה לנו את המתים ע"י אליאו וע"י אלישע וע"י יחזקאל. (והובא במד"ר פר' י"ד פיס' א'):

שם (פר' ד' פיס' א') הבנים קטנים שמתים בחיי אביהם בעון אבותם מלמדים סניגוריא על אבותיהם. באותה שעה אליאו זל"ע יושב ומלמד סניגוריא ואומר להם אמרו לפניו רבש"ע איזו מדה מרובה מדה טובה או מדת פורענות אמר מדת הטוב מרובה וכו':

שם (פר' יו"ד פיס' א') זבוב מות יבאיש וכו' מדבר בדורו של אליאו:

שם (פיס' ט') ראיתי עבדים על סוסים זה אחאב. ושרים הולכים כעבדים על הארץ זה אליאו שנא' ויד ה' היתה אל אליאו וישנס מתניו וירץ לפני אחאב וגו':

אסתר (פר' א' פיס' ה') ויפקוד את נערי שרי המדינות ויהיו מאתים שנים ושלשים וגו' והשאר היכן הם. כלו ברעב בימי אליאו:

שם (פר' ב' פס' ב') ימים רבים. ימים של לער. ודכוותיה ויהי ימים רבים ודבר ה' היה אל אליאו וכי ימים רבים היו אלא ע"י שהיו ימים של לער לפיכך קורא אותן ימים רבים וכמה היו. חדש א' משנה ראשונה. וא' אחד משנה אחרונה וי"ב א' באמלע הרי י"ד א':

תהלים (סוח"ט א') לפור שמים זה אליאו שמסבב את העולם כלפור שנא' והעורבים מביאים לו לחם ובשר. (וע' בזוה"ק בהק' די"ג ע"א וז"ל ועוף יעופף על הארץ דא אליאו דטס כל עלמא בד' טאסין למיהוי המן בההוא גזירו דקיימא קדישא ואיצטריך לתקנא ליה כורסיא ולאדכרא בפומיה דא כורסיא דאליאו ואי לאו לא שרי תמן ע"כ):

(ובקהלת יו'ד ע"פ ובעל כנפים יגיד דבר תרגם יב"ע וז"ל ואליאו כהנא רבא אזיל ופרח באויר שמיא כנישרא מרי גפין ומחוי מילין דמתעבדין בטמירותא לכל דיירי ארעא):

ט"ו נשבע להרע זה אליאו שנא' חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר:

כ"א מי הוא זה מלך הכבוד. אליאו רכב על סוסו וכו':

כ"ו ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי. אמר ר' יוסי בר חנינא אין הבמה ניתרת אלא ע"י נביא ומה טעם השמר לך פן תעלה עולותיך. אליאו מקריב בהר הכרמל בשעת איסור הבמות בכל יום. אמר ר' שמואל בדבורו עשה. שנא' ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה שיחזרו ישראל בתשובה וירדו להם גשמים:

ע"ה ג' מפתחות הן וכו' של תחה"מ מסר לאליאו שהחיה בנה של לרפית וכו' ונתן מפתח של גשמים לאליאו שנא' אם יהיה השנים האלה טל ומטר וכשבקש פתח לה שנא' לך הראה אל אחאב וגו':

קי"ז ואמת ה' לעולם. היה הקב"ה מפתה את אליאו שילך ויראה אל אחאב שנא' ודבר ה' היה אל אליאו לך הראה אל אחאב. אמר לו אליאו היאך אני הולך ועד עכשיו לא עשה תשו' אמ"ל הקב"ה כשהיתי משקה את עולמי אד אחד היה בעולם שנא' ואד יעלה מן הארץ אף עכשיו לך הראה אל אחאב ואתנה מטר:

משלי (פ"ט) היה רבי יהושע הגרסי משמש את רבי עקיבה בבית

בבית האסורין בכל יום והיה מכניס לו מים במדה. יום אחד מלאו שומר בית האסורים א"ל היום מימך מרובין שמא לחתור בית האסורין אתה מבקש. שפך חליין ונתן לו חליין. כיון שבא אצל רבי עקיבה אמר לו תן לי מים ליטול ידי. אמר לו רבי כדי שתיה אין מספיקין וליטול ידיך מספיקין. אמר לו ומה אעשה שהרי אמרו חכמים כל המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם. מוטב שאמות מיתת עצמי ולא אמות שתי מיתות:

כשהגיע יום הכפורים היה רבי יהושע הגרסי נפטר מרבי עקיבה והלך לביתו אותו היום. והיה רבי עקיבה מיתדיין קמי טורנסרופוס ואתת עונתה דקריאת שמע והוו מסרקין לבשריה במסרקות ברזל וקרי קריאת שמע וגחין. אמר לו טורנסרופוס הרשע סבא סבא או חרש (פירוש מכשף) אתה או מבעט ביסורין אתה. אמר לו תפח רוחיה דההוא גברא. לא חרש אני ולא מבעט ביסורין אני אלא כל ימי הייתי קורא את הפסוק הזה ואהבת את ה' אלק'יך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. רחמתיה בכל לבי. רחמתיה בכל ממוני. ובכל נפשי לא הוה בדיקא לי. וכיון דמטית לי בכל נפשי ועתה עונתה דק"ש לא אפלגית עליה בגין כך אנא קרי שמע וגחין. ואף תלמידיו (קודם אותו היום) אמר לו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה ובכל נפשך דאפילו הוא נוטל נפשך ואמרתי אימתי יבא לידי ואקיימנו (אותו היום) יצתה נשמתו באחד לאחר שהיה מת לא הניחוהו לקוברו והחזירוהו לבית האסורין ושכב שם שר בית הסהר לשומרו. בא אליאו זכור לטוב ועמד על פתח רבי יהושע הגרסי. א"ל שלום עליך רבי. אמר לו שלום עליך רבי ומורי. אמר לו ר"י מי אתה. כלום אתה צריך. אמר לו כהן אני ובאתי להגיד לך שרבי עקיבה מת בבית האסורין. מיד הלכו שניהם לבית האסורין מצאו דלת שער בית האסורין פתוח ושר בית הסהר היה ישן וכל מי שהיו בבית הסהר היו ישנים והושיב רבי יהושע את רבי עקיבה על המטה והוליאו מיד נטפל לו אליאו זכור לטוב ונטלו על כתפו. וכשראה רבי יהושע כך אמר לאליאו זכור לטוב רבי והלא אמרת לי כהן אתה. והלא כהן אסור להטמא למת. אמר לו חייך רבי יהושע בני חס ושלום שאין טומאה בצדיקים אף לא בתלמידיהם. והיו מוליכין אותו כל הלילה עד שהגיע אצל

אנטיפטרס

אנטיפטרס של קולרים. כיון שהגיעו לשם עלו שם מעלות וירדו שלש מעלות ונפתחה המערה לפניהם וראו שם במערה כסא וספסל ושלחן ומטה ומנורה. השכיבו לרבי עקיבה על המטה וילאו וכיון שילאו נסתמה המערה ודלקה הנר על המטה. וכשראה אליאו זכור לטוב כן פתח ואמר אשריכם לדיקים. אשרכם עמלי תו'. ואשריכם יראי שמים שגנוז לכם וטמון לכם ומשומר לכם מקום בגן עדן לעת"ל. אשריך רבי עקיבה שנמלא לך מלון טוב בשעת מיתתך. ועליך נאמר חכמות נשים בנתה ביתה חלבה עמודה שבעה. וישבה לפתח ביתה על כסא מרומי קרת. טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה. על ענין השלחן ומטה ומנורה הערוכים שם בתוך המערה ע"כ:



מאמרי הילקוט

ילקוט שמעוני מלכים א' ט"ז (רמז ר"ז) בשנת שתים לאחזיה נגנז אליהו זל"ט ואינו נראה עד שיבא גוג ומגוג ועת ההיא כותב כל מעשה הדורות כולן. (סדר עולם):

שם תנא דבי אליאו פעם אחת הייתי יושב בבהמ"ד בירושלים לפני חכמים אמרתי להם רבותי מה נשתנה אחאב ן' עמרי שר לבא ישראל מכל המלכים שהיו לפניו שלא השיבו מלך ן' מלך עד שבא עמרי והשיבו לו ג' מלכים על כסאו, אמרו לי לא שמענו, אמרתי להם רבותי על שהותיר עיר גדולה בישראל. וכך היה בדעתו אמר כשם שירושלים למלכי יהודה כך שומרון למלכי ישראל (תדב"א):

שם רמז ר"ח. אמרו לו לאליאו ולא כהן אתה ולא כן אמרת לאשה הלמנה מלרפת אך עשה לי משם עוגה קטנה א"ל אותו התינוק משיח ן' יוסף היה ורמז רמזתי לעולם שאני יורד תחילה לבבל ואח"כ יבא משיח (תדב"א):

שם (רמז ר"ט) ובנביא העלה ה' את ישראל ממלרים ובנביא נשמר וגו' (כ"ד מעלות שנמלאו במשה ואליאו הובא לעיל בתחי' הס' ד"א):

שם קום לך לרפתה. רש"א מכח הלדקה המתים עתידין להחיות מנין

מנין אנו למדין מאליהו זל"ע שקבלתו אלמנה בכבוד גדול. ואמו של יונה היתה מפתן ומשמנן ומילהרן היו אוכלים היא והוא וביתה שנא' ותאכל הוא והיא. אמר ר' לוי הוא והיא כתיב בזכות אליהו אכלו הוא והיא ולאחר ימים חלה בן האשה ומת שנא' ויהי אחר הדברים האלה חלה אמרה אליו האשה באת אלי בתשמיש המיטה והזכרת את עוני עלי ומת בני טול אתה שהבאת אצלי ותן לי את בני ועמד אליהו זל"ע והיה מתפלל לפני הקב"ה ואמר לפניו רבון העו' לא די כל העונות שעברו על ראשי אלא אף האשה הזאת שאני יודע שמתוך צרת בנה דברה דבר שלא כעשה השב את נפש הילד הזה לקרבו וילמדו שיש תחה"מ ונעתר לו שנא' וישמע ה' בקול אליהו (פרד"א):

שם (רמז רי"ד) אליאו זל"ע עשה מזבח ועשה מקום כבית סאתים זרע ואמר לתלמידיו מלאו ד' כדים מים ויאמר שנו וישנו וגו' וכי תעלה על דעתך שמי"ב כדי מים נתמלא כל המקום ההוא אלא אמר לתלמידיו מי שיש לו מים יבא ויצוק ע"י בא אלישע ויצק ע"י ינעשו אצבעותיו כמעינות עד שנתמלא כל המקום ההוא מים שנא' פה אלישע בן שפט אשר יצק מים ע"י אליאו (תדב"א):

שם (רמז רע"ו) ויהי בעלות המנחה וגו' זהו שאמר הכתוב תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב. אין לך חביבה יותר מתפלת מנחה וכו' לפיכך כשראה אליאו שכך היא חביבה תפלת מנחה לא התפלל אלא בה שנא' ויהי בעלות המנחה (מדרש):

שם ד"ה ויהי בעלות המנחה. אימתי בנה את המזבח ואימתי התקין את העצים ואת האבנים ואת המים אשר בתעלה ואימתי שחט השור ואימתי התפלל ויהי בעלות המנחה אלא מלמד שהעמיד אליאו את השמש באותו היום וא"ל תדע כל זאת בשביל אדוניך בימי יהושע כשעמדת בשביל ישראל שנלחמו שונאיהן עמדת שנא' וידום השמש וגו' ועכשיו עמד לא בשבילו ולא בשביל ישראל אלא בשביל קדושת שמו של הקב"ה כיון שא"ל כך מיד עמד שנא' כי כהר פרצים יקום ה' כשהיו בהר הכרמל כשם שעשה שמש בגבעון דום ירח בעמק אילון בעמק בגבעון ירגז למה בשביל לעשות מעשהו זר מעשהו ולעבוד עבודתו לכך נא' ויהי בעלות המנחה:

ד"א ויהי בעלות המנחה. ולמה לא אמר אלה' אברהם. אלה' יצחק. אלה' יעקב. אלא אמור יצחק ישראל אלא אמר

אליהו

אליאו עכשיו אני יודע שנשתקעו ישראל אחר הבעל ואינן יודעין עוד מהו האלד"ים ואם אתפלל ואומר אלד"י אברהם אלד"י יצחק אלד"י ישראל עכשיו הן אומרים ג' אלוהות הן שהרי אף אליאו כך ביקש לפיכך לא הזכיר אלא אחד בלבד ה' אלד"י אברהם יצחק וישראל אם אין אתה עושה בזכות האבות עשה בזכות השבטים שנא' שוב למען עבדיך שבטי נחלתך וכה"א ויקח אליאו י"ב אבנים במספר שבטי בני ישראל ואמר היום יודע הנח לי מה שעשית למצרים דכתיב וידעו מצרים כי אני ה' והנח לי מה שעשית לאבות שנאמר וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם והנח לי מה שאתה עתיד לעשות שנאמר והתגדלתי וגו' אותה שעה כי אתה אלד"ים בישראל ואני עבדך אם אין אתה עושה בשביל אברהם יצחק ויעקב עשה להודיע כי עבדך אני. כבר אמרת להם הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא אם תעשה עכשיו הן מאמינים מה שאתה עתיד לעשות עמדי ובדברך עשיתי על שמך. כל אלו האוכלוסין עשו בשביל הבעל ואני לעצמי בשביל שמך אלא בבקשה ממך אל תביישני מחר ענני ה' ענני. ענני באש. ענני במים. ענני בעוה"ז. ענני לעת"ל. ענני בנביאי הבעל. ענני בנביאי האשרה. ואם תעשה כך שירה אנו אומרים לפניך וכן דוד אומר אודך כי עניתני ותהי לי לישועה:

שם (רמז רי"ז) ויד ה' היתה אל אליאו וישנס מתניו וגו' מלמד שחלק כבוד למלכות:

שם מה לך פה אליאו. אליאו אמר קנא קנאתי כי עזבו בריתך וגו' א"ל הקב"ה ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתך. (תדב"א):

שם (רמז רכ"ג) והזונות רחצו אמר"א למרק שתי חזיונות אחת של אליאו ואחת של מיכיהו (סנהדרין דל"ט ע"ב):

שם (רמז רכ"ד) איש אזור עור אזור במתניו. ר"ח ן' דוסא אמר אותו איל שנברא בה"ש לא יצא ממנו דבר לבטלה. אפרו ליסוד מזבח הפנימי. גידים שלו לכנור של דוד. עורו הוא אזור עור במתניו של אליאו זל"ע. (פר"א):

שם איש האלד"ים תיקר נא נפשי וגו' אליאו אחד מיו"ד בנ"א שנקראו איש האלד"ים. (פר"א):

שם ויצאו בני הנביאים אשר בבית אל אל אלישע. עד שלא

כשנגנז אליהו היתה רוה"ק מרובה בישראל שנאמר ויצאו בני הנביאים אשר בבית אל אל אלישע ויאמרו אליו הידעת כי היום לוקח ה' את אדונך מעל ראשך הלכו ועמדו מרחוק ועברו את הירדן. יכול מפני שהם מועטין ת"ל וחמשים איש מבני הנביאים. יכול הדיוטים ת"ל אדוניך אדוננו לא נאמר אלא אדוניך מלמד שהיו חכמים כאליהו. וכשנגנז אליהו נסתלקה מהם רוה"ק שנאמר ויאמרו הנה נא יש את עבדך חמשים איש בני חיל ילכו ויבקשו את אדוניך אלא שנסתלקה מהם רוה"ק ומה ת"ל עד בוש מלמד שנתביישו מהם שלא יאמרו אינו רוצה להקביל פני רבו. (תוספתא דסוטה):

שם מפני מה זכה **אליהו** זל"ט שהחיה את המת לפי שעשה רצונו של מקום והיה מתאנח על כבודן של ישראל וכשהיה רואה בני אדם לדיקים היה מגפפן ומחבקן ומנשקן. ותדע לך שהוא כן כשאמר לו רוה"ק ואת אלישע בן שפט תמשח וילך וימשח את אלישע וגו' וישלך אדרתו אליו. מיד הניח כל אשר לו ורץ אחריו שנאמר ויעזוב את הבקר. מיד הפקיר כל אשר לו וזרע כל השדה מלח שנאמר וישב מאחריו וגו'. וילמדהו לא נאמר אלא וישרתהו מכאן אמרו גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה. ואל יפטר אדם מחבירו אלא בדבר הלכה כדי שיאמר יזכר איש פ' לטובה שהלכה זו קבע בידי שנאמר ויהי המה הולכים ודבר ואין דבור אלא תורה שנאמר הלא כה דברי כאש. וכשנשתלח מלאך על אליאו ועל אלישע בא ומלאן עסוקים בד"ת ולא היה יכול לשלוט בהם שנאמר והנה רכב אש אלו ד"ת נביאים וכתובים. וסוסי אש אלו משנה הלכות ואגדות. ומה ת"ל ויפרידו בין שניהם מלמד שחזר לפני הקב"ה ואמר רבש"ע עשיתי לך קורת רוח בעולם די בזיון שבזיתי אותם ודחפתי אותם אחד לכאן וא' לכאן שנאמר ויפרידו בין שניהם מכאן אמרו ב' בנ"א שמהלכים בדרך ועוסקים בתו' אין דבר רע שולט בהם שנאמר ויהי הם הולכים ודבר. (תדב"א):

ישעיה ה' (רמז ת"ב) ורעו כבשים כדברם. א"ר מנשיה בר ירמיה מאי כדברם כמדובר בם. וחרבות מחים גרים יאכלו. א"ל רבא בשלמא אי כתיב חרבות כדקאמרת השתא דכתי' וחרבות מילתא אחריתי קאמר. אלא כדרב חננאל אמ"ר דאמר עתידין לדיקים שיחיו את המתים כתיב הכא ורעו כבשים כדברם. וכתיב התם ירעו בשן וגלעד כימי עולם. בשן זה אלישע הבא מן

הבשן

הכהן שנא' ויענו ושפט כהן. וגלעד זה אליאו שנא' ויאמר אליאו התשבי מתושבי גלעד. (פסחים דס"ח ע"א):

מלאכי ג' (רמז תקל"א) אמרו ישראל בגאולה ראשונה כתיב שלא משה עבדו אהרן אשר בחר בו שלא לי אף שנים כנגדם שלא אורך ואמיתך. אמר הקב"ה הנני משלח שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליא הנביא הרי אחד. יהשני הן עבדי אתמוך בו בחירי רלתה נפשי (שוח"ט):

שם ר' יאודה אומר אם אין ישראל עושים תשובה אין נגאלים ואין עושים תשו' אלא מתוך לער וטלטול ומתוך שאין להם מחיה אין עושים תשו' עד שיבא אליאו שנא' הנה אנכי שולח לכם את אליא הנביא מה כתיב אחריו והשיב לב אבות על בנים:

מאמרי הזוה"ק והתיקונים והזו"ח שנזכר בהם אליהו זל"ט:

זהר ח"א דף יוד הקדמה — י"ג ע"א — י"ו ע"א — מ"ע"ב — ס"ו ע"ב — ל"ג ע"א — ן' ע"ב מדרש הנעלם — קי"ו ע"ב שם — קי"ז ע"א — קנ"א ע"א — ר"ח ע"ב — ר"ט ע"א וכ':

ח"ב ע"ט ע"א — קי"ט ע"א — ק"ס ע"א — קס"ז ע"א וע"ב — קס"ח ע"ב — קס"ט ע"א וע"ב — קל"ט ע"א — ר"א ע"ב — ר"ג ע"א — רכ"א ע"ב — רכ"ב ע"א:

ח"ג כ"ז ע"ב — כ"ח ע"א — ס"ח ע"א וכ' — פ"ח ע"ב — קכ"ד ע"א ר"מ — קמ"ד ע"ב — רט"ו ע"א ר"מ — רכ"ז ע"ב — רל"א ע"א — רל"ז ע"ב ר"מ — רל"ח ע"א ר"מ — רמ"א ע"ב — רע"ו ע"ב — רפ"א ע"א — רפ"ב ע"א וכ' — ס"ג ע"ב תוספות:

תקונים ד"א ע"ב — ד"ג ע"א וכ' — י"ז ע"א — כ"א ע"א — כ"ג ע"ב — כ"ד ע"א — ל' ע"א — פ"ג ע"ב — ע"א ע"ב — ד"ל ע"א — ל"ו ע"ב — קל"ג ע"א:

זהר חדש ח"א דק"ט ע"א — קי"ו ע"ב — קי"ז ע"א — רכ"ו ע"א — ר"ע ע"ב — רע"א ע"א:

ח"ב דיו"ד ע"ב — י"א ע"ב — ט"ו ע"א — י"ז ע"א — כ"ט ע"ב — ל"ב ע"ב — מ"ב ע"ב — מ"ד ע"ב — נו"ן ע"ב — ס"א ע"ב — קי"א ע"א — קפ"ב ע"ב — קפ"ה ע"ב — ק"ן ע"א — ר"י ע"א — ר"ך ע"א — רמ"ז ע"א וע"ב:

כרסייא דאליהו

דברי תורה על שלחן המלך דוד

שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה וכו'. הוה עובדא מזה זמן כי נכנסתי אלל חבורת אשכנזים הי"ו שהיו שכנים אללי והיו עושים סעודה ד' וקורים אותה מלוה מלכה ואמ"ל אחד מהם היכן רמוז בתורה סעודה זו של מלוה מלכה. ואני עניתי' מאד כי יש ראיה גמורה בתורה לא מלבד לסעו' זו כ"א גם לסעודת טועמיה שעושים בעש"ק עפ"י האר"י זיע"א ואמרתי להם כי מקרא מפורש הוא וכי תאמרו מה נאכל וכו' ולויתי את ברכתי לכם ועשת את התבואה לשלש השנים שהם ששית שביעית שמינית א"כ הרי כי שנה ששית מזומנת מזון לג' שנים וכבר נודע כי שמיטה היא זכר לשבת בראשית ושבתה הארץ שבת לה' א"כ גם בשבת מברכת יום ששי לריך שיהיה בו הזמנה לששי ושביעי ושמיני והם סעודת טועמיה בששי וג' סעודות שבת וסעו' מולאי שבת ואז תשרה ברכה כדכתיב ולויתי אה ברכתי לכם ועשת את התבואה לשלש השנים. ולא עוד אלא נלע"ד כי גם השי"ת נוהג עמנו כן סמוך לאלף השביעי ובאלף השביעי ובמולאי אלף השביעי והם המה הסעודות שעושה הקב"ה ללדיקים לעת"ל מבהמות בהררי אלף ומבשרו של לויתן ואפשר כי סעודת בהמות בהררי אלף היא סמוך לאלף הז' שהוא בשר כמו סעודת טועמיה ובפרט כי בהמות בהררי אלף עדין לא נתבררו וכמ"ש האר"י זיע"א במלות ברכת המזון בשער המלות לך נא ראה אמרי נועם אלף בינה. וסמוך לאלף הז' גמר הבירור ואז יתבררו באכילת הלדיקים אבל סעודת לויתן היא ללוות המלכה אור מלכותו ית' אשר יהיה באלף הז' לדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה ובמולאי האלף הז' יהיה להם סעודה של לויתן ללוות השכינה והיא של דג שכן סעודה ד' הרוב היא של דגים יען כי כתבו בזוה"ק והאר"י כי הלדיקים מתגלגלים בדגים וע"כ הזהיר האר"י לאכול בסעודה ג' דגים ומותר הדגים יהיה לסעודה ד' שאז נגמר כל הבירור וזהו טעם שאמרו רז"ל אין בן דוד בא עד שיבוקש דג לחולה ולא ימלא שכבר נגמר כל ברורי הלדיקים ולא יהיו מתגלגלים גם עתה במולאי אלף הז' נגמר כל הבירור כללי ופרטי ויביאו לויתן לסעודה כי בו נגמר עליות כל הקדושה והכל ישוב למקורו על מקומו יבא בשלום. כ"ז

אמרתי

אמרתי בו בפרק לפני המסובין. ואם ככים דברי כי סעו' לויתן היא סעודת מלוה מלכא יתכן שעל סעודה זו הוא שאמר דוד אני אברך ולי נאה לברך כידוע יען כי היא סעודה רביעית שעושים אותה זכר לסעודת דוד שהיה עושה אותה בכל מוש"ק כידוע ע"כ דוד הוא הנוטל כוס ברכת סעודה זו שעושה הקב"ה במולאי אף השביעי והיא סעודה של לויתן שהוא מן דג מהזכר ומהנקבה ודוד הוא ב' פעמים ד"ג והוא מולאי אלף ז' שהוא ג"י ד"ג:

והנה בטעם הדבר שסעודת טועמיה גורמת חיים ארוכים בעוה"ז וסעודת מלוה מלכא גורמת חיי עוה"ב שיקום בתה"מ ע"י שנותן מזון לעלם הנשכוי כידוע מדברי הראשונים ומה מעלתם של אלו הסעודות יותר מסעודות שבת קודש שהם מן התורה כלע"ד טעם ברור ונכון והוא כי בכל דבר קדוש וטורא לריך לתת ממנו חלק לסט"א כשער שבתפי' ושעיר לעזאזל וכיולא כידוע והנה סעודות שבת. קודש גמור הם ואין בהם חלק זרים ואף לעניים אין לריך לתת חלק בחיוב כידוע מדברי הזוה"ק ופן הקטרג הסט"א ע"ז ע"כ עושים בחכמה לתת חלק מה מן הקדו' לסט"א והוא בב' סעודות אלו. והענין כי בע"ש בין השמשות נבראו המזיקן ואז הוא זמן התגברותם וגם אז יולאים נשמות הרשעים מגהינם וכן במו"ש זמן חזרתם והם מלויים בעולם ולכן הזהירו רז"ל שלא לשתות מים בין השמשות לא בע"ש ולא במ"ש ושני הזמנים אלה הוזכר בש"ע א"ח איסור שתית מים בהם ע"כ נותנים להם חלק מה לעשות להם סעודה קטנה לבל יקטרגו על סעודות שבת המקודשים ובזה נעשים מליצי יושר ונזכר האדם לטובה ומקבל ברכה על סעו' שבת באמלעות של סעודות הללו שהם ע"י הללתם טובה יזכה האדם לברכות גשמיות חיי עוה"ז ועה"מ אבל סעודות שבת עלמם הם אור גמור הוא שזוכים בו לעוה"ב אשר עליו נאמר עין לא ראתה זה כלע"ד טעם ברור והגון. וכל מה שאמרתי כלע"ד שהוא נאמר מפי דהע"ה במזמור ה' רועי לא אחסר וכו' שמדבר על המזון והסעודה. ותחי' רמז על ג' סעודות שבת שהם הגורמים שפע ומזון לכל ששת ימי המעשה וכמ"ש בזוהר הקדוש כידוע וסידרם אחת לאחת בנאות דשא ירבילני רומז על סעודת הלילה שאז התחלת הקדושה כדשא בתחי' למיחתו והוא נאה ויאה גם בסעודת הלילה הבית נאה ומלא כל טוב שלחן ערוך ומטה

מולעת

מועלת לישן ולרבון בה. ואח"כ אמר על סעודת היום שאז ניכר המנוחה שהוא נח מכל מלאכה שהיה רגיל בה והיינו מי מנוחות ינהלני שמטייל לרוח היום להתענג במנוחתו ולקחת נפש יתירה והיינו נפשי ישובב. ואח"כ אמר על סעודה ג' שהיא בעת מנחה ינחני במעגלי צדק שאז אומר צדקתך ואז הוא מבטל דיני המנחה כידוע בדברי האר"י זיע"א וכל אלו הסעודות הם לשם שבת קדש מהו שבת שמא דקב"ה והיינו למען שמו שסעודות אלו קדש הם. והדר קאמר גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע רומז על ב' סעודות עש"ק ומש"ק שאז נשמות המתים באים לבית שהוא מתהלך ביניהם ונותן להם חלק ואוכל ושמח בהם ולא ירא מהם ומן הרע שלהם יען כי בעש"ק הי"ל יסורין וטורח לקנות צרכי שבת ולהכין מזון לשבת ויום שב"ק עסק בתורה וע"י היסורין של עש"ק וע"י התורה של שב"ק בני רשף יגביהו עוף ומזיקין בדלים הימנו כידוע מדרשת רז"ל ע"פ ובני רשף יגביהו עוף והיינו מ"ש שבטך ומשענתך המה ינחמוני ודרז"ל שבטך אלו יסורין משענתך זו תורה כידוע והיינו דהדר אמר הגם כי תערוך לפני שולחן נגד צוררי שאני עושה סעודה לכבודם בעריכת שלחן בעש"ק ובמוש"ק והוא בזמן שמדליקין נר שמן לשבת ונר הבדלה במוש"ק ועושים כוס קידוש בעש"ק וכוס הבדלה במוש"ק והיינו דשנת בשמן ראשי כוסי רויה רמז לנר שמן וקידוש במה שנותן עיניו בנר ובכוס בזה מתבטלין המזיקין כידוע. ועי"ז אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי בעוה"ז ובתה"מ וגם ושבתי בבית ה' לאורך ימים היינו עוה"ב שזוכה בסעודת שבת וכו שבת גם בעבורו ושבתי בבית ה' לאורך ימים:

והנה ענין סגולה זו שכתבו הראשונים ז"ל כי עצם נסכוי שהוא גורם תחה"מ כמ"ש רז"ל והזוה"ק שיהיה הוא כחמירא בעיסה ועליו יבנה הגוף בתה"מ ורבינו האר"י ז"ל הסמכיה אקרא שומר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה שהוא עצם הנסכוי שאינו נשבר וכתבו ז"ל כי הוא אינו נהנה משום אכילה כ"א מסעודה ד'. טעם לכל הנז' נלע"ד כי העצם הנז' עליו מונח קשר של תפילין שהוא כעין ד' ועליו אמר הכתוב וראית את אחורי וראה אותו וחי אבל פני לא יראני האדם וחי אבל האחוריים הם גורמים חיים וזהו עצמו טעם שמי שאינו מניח תפי' אינו קם בתה"מ והוא קרקפתא דלא מנח תפי' כי ע"י עצמות קשר תפי' אשר הוא מונח

על

על הנשכוי מוסיף בו הארה להתקיים לעולם ומי שאינו מניח תפי' מכהה אורו וזה אמרתי מסברא בדרוש של תפילין שעשיתי ואח"כ מצאתי כדברי בדברי רבי' מהרח"ו ז"ל בס' עץ הדעת טוב לך נא ראה אמרי קדוש. והנה בשבת אין מניחין תפי' והגם שהשבת הוא במקום תפי' שהוא אות אמנם הקשר חסר ומאן דכר שמיה ע"כ מזכירין אותו בסעודה ד' שהיא נגד אות ד' הקשור בתפילין גם סעודה זו קשורה עם אות שבת ובזה יה"ה ממלא חסרון יום השבת ועי"כ בכל יום הוא ניזון מקשר ש"ת ובשבת ניזון מסעו' ד' ובפ"ט כי היא סעודת דוד שהיא בחי' המלכות הנקראת דלת דלה ועניה ע"כ ע"י סעודה זו מקבל הארה במקום קשר של תפי' שבחול וענין מה שמאיר בו קשר של תפי' וגורם לו תה"מ דרשתי בדרוש הנז' דקשר הוא ד' וכשיונק על העלם אזי יהיה צורת ה' מאחוריו ודא הוא סימן של חיים כי הוא הבל הפה הבא מן החיים וכן אמרו בזוה"ח על ה' שניתוסף לאברהם אין מקום פה להאריך בענין. ובזה פירשתי בדרוש הנז' ויאמר יוסף הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם לפרעה הא לכם זרע וזרעתם את האדמה והיה בתבואות וכו' ופירשתי בו בקיצור גדול כי נשמות ישראל מושבעים על המצות בהר סיני ועוד משביעין הנולד בצאתו מרחם אמו להיות צדיק וב' שבועות אלו צריכי אחת לנפש ואחת אחר שנלכטער במעי אמו בגוף ושבועות אלו תכליתם הוא בהגיעו לי"ד בבא הילה"ט אליו כידוע וזהו ויאמר יוסף הילה"ט מוסיף עוד דברים ביום שנת י"ד הן קניתי אתכם היום הוא אור לי"ד ואת אדמתכם ר"ל אתכם נפש אדמתכם הגוף נעשה לי מקנה לפרעון או לשכר או לעונש ה"א לכם זרע ר"ל ע"י תפי' שתניחו ביום הזה והקשר יהיה על עלם נשכוי אות ד' על הקשר יהיה צורת ה' והוא יהיה לכם כמו זרע שמצמיח ממנו כל דבר וע"י יבנה כל הגוף לקום בתה"מ גם הגוף והיינו וזרעתם את האדמה כי עליו יתבני כל גופא כמ"ש בזוה"ק:

והנה העלם הזה ג' שמות נקראו לו לוז בתואל ונשכוי ולא נודע להם טעם והרב הגאון החסיד וחריף יעב"ץ בס' שערי שמים על התפי' בהבדלת מוס"ק כתב בזה דברי חן לך נא ראה אמרי קדוש מתוקים לנפש ומרפא לעצם. ואנא זעירא אשכחנא מרגניתא בטעם ג' שמות לעלם הנז' והוא כי יעקב אבינו בלכתו

לחרן

לחרן עבר על מקום המקדש ולקח מאבני המקום ושם מראשותי וחלם חלום סולם מוצב ארצה וכו' ככתוב בתו' הקד"ש. והנה יעקב קרא למקום ההוא בית אל וקודם היה שמו לוז והסיך נסך שמן על ראש האבן ההיא ככתוב בתורה והאבן ההיא היתה ממול ערפו של יעקב מקום העצם ההוא שהוא מרכז הכובד של הראש וקבל הארה גדולה מהאבן ההיא אשר שם מראשותיו וקראה בית אל נגד בית אל ושמה לוז כראשונה ויסך עליה נסך ויצוק עליה שמן נגד נסכוי. אשר עפ"י תולדה זו ישבתי שאלה גדולה שהרגיש בה רש"י ז"ל בחומש פ' וישלח בפסוק ויבא יעקב לוזה היא בית אל וכו' ויצב יעקב מצבה במקום אשר אתו שם מצבת אבן ויסך עליה נסך וכו' ויקרא יעקב את שם המקום אשר דבר אתו שם אלד"ים בית אל וכו' ויעל מעליו אלד"ים במקום אשר דבר אתו וכו' ע"ש וכתב רש"י ע"ז איני יודע מה בא ללמדנו. ולדברינו תלמוד גדול לימד אותנו הכתוב בג' פעמים שהזכיר הכתוב במקום אשר דבר אתו לרמוז על ג' בחי' שיש בעורף של יעקב שהם עורף וצואר ומול עורף כידוע בענין המליקה ויעקב היה מרכבה לשכינה בג' מקומות הנז' ששרתה עליו בהם שכינה שהם עורף וצואר ומול עורף. ע"כ נזכר ג' פעמים במקום אשר דבר. וכן תמצא פלא כי בפר' ויצא בפסוק ויפגע במקום יש בפסוק ההוא ג' פעמים במקום וכן אח"כ כשקם משנתו כתיב ג' פעמים במקום יש ה' במקום מה נורא המקום ויקרא את שם המקום. והכל הוא לרמוז על ג' מקומות שנתקדשו בו ביעקב במקום ההוא ונעשה מרכבה לשכינה ואם אל סודו תדרוש יתכן שירמוז על נה"י דבינה הנכנסים בראש ז"א מאחוריו והם מוחין דצלם והוא הסולם שראה זה אפ' ואם שגיתי אמ"ת עכ"פ ע"כ כתיב ג' פעמים בפ' וישלח בחזרתו מבית לבן במקום אשר דבר אתו דוק ותשכח ועל ג' בחינות אלו נקראו לעצם הנז' אשר הוא צלם ועץ החיים ג' שמות בתואל לוז נסכוי:

ובזה מצאנו עוד טוב טעם ודעת למ"ש רז"ל יעקב אבינו לא מת כי הוא קבל כל חלקי אורות עצם הנסכוי בג' שמותיו ויתכן כי ג' שמות האורות של עצם הנז' נרמזו בג' גדולי עולם המתגלים במוס"ק ונאמר בהם שהם חיים לעולם והם יעקב אבי' ואליהו זל"ט ודוד מלך ישראל חי וקיים. שמו לוז נגד יעקב ויקח

לו יעקב מקל לבנה לח ולוז. ובית ב' הוא נגד אליהו שהוא מבני בניה של רחל והיינו רוח אל עשתני כמש"ל בקו' הזה. וכסכוי נגד דוד. ואני נסכתי מלכי. ועי"כ ג' אלו הם חיים וקיימים ע"י אור העלם הנז' ור"ת שלהם לב"ן הארמי כידוע ע"כ יעקב בלכתו לבית לבן קבל הארתם בפ' ויצא וחזר לקבל בחזרתו בפ' וישלח וניצול מלבן הארמי והוא לבן טהור הוא:

ויתבן שגם מ"ש רז"ל ג' פסוקים אלו לא ימושו מפיך ה' צבאות עמנו וכו' ה' צבאות אשרי אדם וכו' ה' הושיעה וכו' הם נגד ג' צדיקים אלו שהם חיים ומצויים בעולם להגן על החיים ה' צבאות עמנו נגד יעקב כמפורש בכתוב. ה' צבאות אשרי אדם נגד אליהו שהיה מלאך ונעשה אדם ולקח זי"ע של אדם כידוע. ה' הושיעה המלך וכו' נגד דוד מלך ישראל וג' אלה יבואו ציל מוש"ק יעקב ואליהו ודוד ועי"כ אומרים אמר ה' ליעקב אל תירא עבדי יעקב בכל מוש"ק וע"י שלשתם מקבל אורה עלם הנסכוי בסעודה ד' ואכל וחי לעולם אמן:

ודהואיל וכמצאו פה עמנו ג' אלה בני צ"ח המקימים מעפר ישנים לחיי עולם נהרהר בתשובה כדכתיב והשיבו וחיו בשובו מדרכיו וחיה ועי"כ ג' אלה הם מעוררים לתשובה יעקב הזהיר בניו על התשו' והודיעם על תה"מ כמ"ש בעת מותו אשר יקרא אתכם באחרית הימים אליהו זל"ט כתיב ביה והשיב לב אבות על בנים ויקומו כלם בתה"מ כידוע. דוד מלך ישראל דרשו רז"ל על פסוק נאם דוד בנו ישי ונאם הגבר הוקם על שהקים עולה של תשו' כידוע:

והנה פשט מארז"ל שאמרו על דוד שהקים עולה של תשו' היינו כמ"ש רז"ל במ"א לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל דוד כידוע א"כ הוא מקים עול של תשו' שלמדים ממנו הבריות. אך אכתי תמיהא לן מנ"ל לדרוש דרשה זו מתיבת הוקם על שהוא לשון עולה של תשו' ומה העול הזה שהקים דוד ודברי רז"ל אינם כמתלהלה ודובר כרצונו שכולם בחכמה וברוה"ק נאמרו. וכ"ל דרז"ל נתחכמו בכתוב הזה נראה שהוא מורה באצבע על התשו'. והוא שראו שאמר הכתוב דוד בנו ישי ולא בן ישי וגם אמר נאם הגבר ולא המלך או הנביא וגם הוקם על פשטו שנתעלה למעלה ועלה במעלה. ומכח זה הבינו

שהכתוב

שהכתוב הודיענו מעלת בעלי תשו' שהם מעולים יותר מן הצדיקים כמ"ש רז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים וכו' והטעם הוא מפני התגברותם על טבעם ומזגם משא"כ בצדיקים וא"כ יפה דבר הכ' דוד בני ישי כי הגם שהיה ישי צדיק גמור ומת בעטיו של נחש כמ"ש רז"ל עכ"ז הוא פחות מבנו דוד והוא כמו בנו מפני היות דוד בע"ת וע"י היותו גבר שנתגבר על יצרו הוקם על למעלה מאביו ולמעלה מצ"ג והטעם הוא כי הוא הקים וטרח בצער גדול ועול כבד בתשו' שהיה מזגו רך וגם מפני חטאו נמצא דרשת רז"ל היא ממש פשט הכתוב שאמר שהוקם על למעלה מצד"ג מפני עול התשו' שקבל:

איכן השתא אדברה וירוח לי להזכיר פה ישוב על קו' אלימתא ותקיפא בעיני שראיתי שהק' אותה הרב הק' חיד"א זיע"א במ"ש רז"ל לא היה דוד ראוי וכו' אלא להורות תשובה וכו' שהק' שקודם שבא דוד מנא הוה ידעינן תשו' ליחיד. ועוד ק' טובא בעיני שאם תכלית חטאו הוא בעבור זה א"כ היה ראוי להיות דוד בימי ישראל סמוך לחטא העגל שישר' יורו לרבים ודוד ליחיד ותו ק' שהרי אדה"ר קין וראובן עשו תשו' טרם דוד וכבר הקשו כל זה המפז"ל הלא בספרתם. ואני אומר כי רבינו האר"י זיע"א והזוה"ק הוא אור התורה ומאיר ומישב כל דבר סתום אשר בדברי חז"ל וכל שונה וקורא ומתבונן בדבריו יאורו עיניו. והוא טרם כל דבר אשאל שאלה קטנה מה זה היה כי שבעה עמודי עולם שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד אנו רואים כי הששה מהם באו לעולם במשך ת"ך שנה כי מלידת אברהם והכרתו את בוראו עד לידת משה הוא קרוב לתי"ט שנים דהיינו נ"ח לאברהם מיום דעתו את בוראו עד לידת יצחק. ס' עד לידת יעקב, יעקב בן ק"ל ירד למצרים ואחר ק"ל שנים נולד משה אחרון שבהם הרי תי"ט שנים עד שנה שנולד משה ואילו דוד לא נולד עד ת"ח שנים מקבלת התורה כי שלמה בנה בית המקדש בשנת ת"פ ליצי"מ הסר מהם ג' שנים כי בשנה רביעית בנאו והסר ע' שנים של דוד נשאר ת"ח שנים עד שנולד דוד ומדוע נתעכב הרבה לבוא לעולם קרוב לשנים שנתעכבו כל הששה צדיקים הנז':

אמנם האמת יורה דרכו כי דוד הוא בחי' מלכות והוא פרצוף בפני עצמו דהששה כלם הם פרצוף בפני עצמם בחינת

שם

שם קלוות עם העטרה והם כוללים ז"ה זא"ת זכר ונקבה נעלמת בעטרה ותיבת ז"ה זא"ת גי' ת"ט אבל דוד הוא בחי' זא"ת נקבה גמורה והיא גי' ת"ח ע"כ נתעכב ת"ח שנים עד אשר נתקן פרצופו בעולם העליון ונתגלה כבודו בדוד מלך ישראל הרי כי פרצוף הז"א נגמר בלידת משה ופרצוף הנוק' בדוד הע"ה והנה החוטא בע"ז הוא פוגם בז"א שהוא אלד"י ישראל והחוטא בעריות פוגם בנוקבא שהוא מגלה ערותה ח"ו ולכן כל החטאים שהיו קודם תיקון הז"א ונוקביה ודאי שאין הפגם גדול והיכף יתקבלו בתשו' כיון שלא פגם בדבר שהוא מתוקן. אבל אחר גמר התיקון ח"ו ס"ד שאין לו תקנה והוי ח"ו כשובר כלי יקר שאין לו תקנה. ע"כ תיכף שנתקן הז"א הוה ס"ד שאין תשו' לחוטא בע"ז לכן חטאו ישראל ונתקבלו בתשו' וכן כשנתקנה הנוקבא בלידת דוד הוה ס"ד שאין תקנה לחוטא בעריות ע"כ חטא דוד בעריות להורות תשו' שגם אם פוגם ח"ו בדבר קדוש ועליון חנון ורחום הוא. והוא רחום יכפר עון ולכן חטא ישר' היה בז"א והוא דרכים בעלי ו' קלוות ומשה אבות הק' זיע"א וחטא דוד בנקבה יחידה רעיה וכולם נתכפרו ובזה נתישבו כמה תמיהות למתבונן וחוקר בדברי חז"ל:

ודברי אלה כולם נראים רמוזים בדברי הזוה"ק כשהזכירו ענין זה של דוד שחטא להורות תשו' אמרו כיון דאפי' דוד איתקבל כ"ש שאר בני עלמא והדברים סתומים מאי אפי' ומאי כ"ש וע' הגהות הזוה"ק שפירש בו ג' פירושים מהגאון חיד"א זיע"א ולפי דברינו הדברים יקרים מפז ומסולאים כי דוד הוא בחי' הנוק' והוא תיקונא והוא היה גמר פרצו' וכמעט אין תקומה ח"ו לחטאו ועכ"ז נתקבל כ"ש שאר בני עלמא וע"כ אמר דוד לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים וארז"ל אמר דוד יודע אני שהמתים יחיו ואיני יודע אם אחיה עמהם והרבה תמהו איך דוד אחר כל תשו' היה מסופק אם יזכה לחיי עוה"ב ורבינו מוהרח"ו זיע"א הרבה תמה בזה עי' בס' לב דוד להחיד"א ז"ל בפרקי מוהרח"ו זיע"א ולדברינו נכונים דבריו של דוד שכן היה ראוי להיות לולא חסדי ה' עם דוד ועם כל בעלי תשו' וממנו ילמד כל אדם שאף החוטא שפגם בעולמות העליונים יראה בדוד מלך ישראל ויעשה כמוהו או דוגמתו לפי מיעוט דעתו ויתקבל בתשובה וע"כ נקרא עליו שהקים עולה של תשו' והוא בעל תשובה הראשון אשר היה

כרסייא דאליהו

אחר תיקון העולם ע"כ נבקש מלפני בוראנו השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם אמן:



זה דבר השמיטה

אמר הכותב בראותי כי חנני אלקים לתת טעם נכון מתקבל למה בשעירי חטאת של חג הסוכות יש ימים שנאמר בהם שעיר עזים לחטאת ויש שנאמר בהם שעיר חטאת וכן יש שינוי כזה בין שעירי חג השבועות לחג הפסח ור"ה. ונתתי טעם מספיק לכל השינוים כאשר ירדוף הקורא בקונטרים זה דפ"ט ע"ב. ראיתי כי נכון הדבר ליישב גם דברי מרן הק' בכ"מ בהל' מעשה הקרבנות פ"א הי"ד אשר הם תמוהים דנראה דנעלם מעיני קדשו הכתובים הללו. והוא כי שם כתב הרמב"ם ז"ל וז"ל ושעיר עזים בן שנתים וכל שנה שניה הוא קרוי שעיר והכ"מ הרבה לתמוה עליו במ"ש כי שעיר עזים בן שתים וסו"ד מסיק וכתב וז"ל וכ"ל להגיה בדברי רבינו שעיר עזים בן שנה שעיר בן שתים וכל שנה וכו' ודבריו אלו הם זרים חדא דאם באנו לחלק בין שעיר עזים לשעיר כמלא דיש חילוק בין שעירי הרגלים בין רגל לחבירו. וזה לא אמרו אדם מעולם וכבר תמה עליו המל"מ והביא מהתו"ך הביאו רש"י ביומא דס"ה שכל שעירי הרגלים הן בני שנה עש"ב. ואני תמיה מדוע לא שת לבו המל"מ ז"ל להק' עליו דבשעירי החג עצמו יש שינוי בימים יש שנא' בו שעיר עזים ויש שנא' בו שעיר חטאת וברגל אחד עצמו אי אפשר לשנות בין יום ליום. ואין לריך לראיה מהתו"ך והיותר תימה על הכ"מ דמנ"ל להרמב"ם לחלק חי' זה ולא ביאר לנו הכ"מ את טעמו ומקורו. לכן אני הקטן אומר דכונת הכ"מ הוא לחלק בין שעיר שהשי"ן בשוא לשעיר שהשין בקמץ ומ"ש שעיר עזים לאו דוקא ה"ה שעיר חטאת שהשין בשוא והיה טעמו בזה כי שעיר בשוא הוא מורה על הקטנות כי הוא נסמך לעזים או לחטאת והוא תואר אבל שעיר בקמץ מורה על גדולתו והוא מתואר וזכר לדבר קציר חטים נאמר על ההתחלה ואילו ימי קציר נאמר על תוקף הקציר וריבויו ולמד זה הרמב"ם ממ"ש בתו"ך הנז' שהזכירה המש"ל שאמרו שם כי כל שעירי הרגלים

והחטאות

והחטאות ושעירי ר"ח כולם בני שנה וילפי לה שם ממ"ש הכתוב תורת החטאת תו' אחת לכל החטאות וכתיב עז בת שנתה לחטאת ע"ש ורלה הרמב"ם ז"ל כי בכל התורה אין כתוב כ"א שעיר סמוך או לעזים או לחטאת ואף שכתוב באחרי מות בשעיר עזאזל השעיר החי וזולתם בקמן כבר גילה הכ' בראש הענין שני שעירי עזים לחטאת והשעיר הוא הידוע ברישא דקרא וכלם דינם בני שנה כמ"ש בתו"ך הנז' ואילו בלשון משנה אמרו אם אמר גדי רלה להביא שעיר יביא והיינו בין שתי שנים מזה למד הרמב"ם ז"ל דקדוק לשון זה כי שעיר סמוך הוא בן שנה ושעיר מוכרת הוא בן שתים ובזה נחה שקטה הארץ ועלה דברי מרן הכ"מ ז"ל ודברי הרמב"ם על נכון זה נלע"ד ליישב אמרי קדוש מרן הכ"מ ז"ל. ולא אכחד לדבר מה שנראה לע"ד בישוב דברי הרמב"ם ז"ל מתמיהת הכ"מ ז"ל ולא נלטרך להגיה ולהוסיף בו שלשה תיבות כמו שהגיה הכ"מ ואני אומר שהגירסא שעיר עד בן שתי שניה וכל שנה שניה הוא נקרא שעיר והמעתיק מס' הרמב"ם ז"ל היתה לו הדל'ת של עד בגגה חלוקה מפני יושן הכתיבה ונמחקה קלת ונדמה לו הד' כמו ז"ן יו'ד ועשה מן ע'ד עז"י ונדמה לו שהוא ר"ת והוא עזים ולכ"כ המעתיק שעיר עזים בן שתים והאמת הוא בדברי הרמב"ם ז"ל שעיר עד בן שתים ר"ל מיום היותו בן ח' ימים עד בן שתים הוא שעיר וכדי שלא נדמה אותו לאיל כי ל' יום בשנה שניה נקרא פלגס חזר וביאר וכל שנה שניה נקרא שעיר לאפוקי מן האיל ובזה נתישבו שפיר דברי הרמב"ם ז"ל שכן הוא אמת הדבר כי כל שתי שנים הוא נקרא שעיר ומ"ש בתו"ך דשעירי ר"ח והרגלים וכו' בני שנה היינו מכח ילפותא ואדרבא מזה מוכח דשעיר עד בן שנתים ולהכי הולרך קרא למעוטינהו וכן מפורש במס' תמורה דל"ד דחטאת שעברה שנתה תזיא לקרבן אחר דהיינו עולה אלמא דשעיר בן שתי שנים קרב עולה וכ"ן ממ"ש יביא מן הגדול גדי יביא שעיר והוא מה שהזכיר הכ"מ שפסקה הרמב"ם פט"ז והיא משנה בש"ס א"כ יפה כתב הרמב"ם ז"ל דעד שתי שנים הוא שעיר ונפקא מינה לנודר שעיר לעולה. ואין לורך לשום הגהה לדבריו ומלו אתו כלהו לישני שפירי דהרמב"ם ז"ל. ואבקשה מאת הקורא אם יוכל לחפש בספרי הרמב"ם ז"ל כת"י כי לענ"ד כך' ברור זה. ומעתה מה שתמה המשל"מ מסתירת

דברי

דברי הרמב"ם בפיה"מ בהקדמתו לס' קדשים שכתב ושעיר עזים נקרא אחר שנה ואילו בפ"א דפרה כ' דמיום שלשים והלאה כשר. גם זה לק"מ דהאמת הוא דכונת הרמב"ם הוא להודיענו דאף אחר שנה נקרא שעיר לא דהוי דוקא אחר שנה וע"כ כתב תיבת נקרא דעוד נקרא שמו שעיר אחר שנה כלשון שכתב בהלכותיו וכבר שם לעיל בהקדמתו סמוך מזה כתב דשה עזים הוא בן שנה וכשר לקרבן והשתא אשמועינן דגם אחר שנה נקרא שעיר עזים לענין נדר לא ללשון תורה בקרבנות דהתם כבר יש להם ילפותא דעד שנה כשר לא יותר ולא מפני שאינו נקרא שעיר דשעיר נקרא גם אחר שנה וגם בדברי הקדמות ז"ל שהביא המש"ל כן נפרש שם:

ועיין רואה להרב מרכבת המשנה ז"ל שילא לידון בדבר חדש לומר דעיקר שעיר הוא בן שתי שנים ובן שנה הוא כשר בדיעבד וכל דבריו בזה זרים ותמוהים לכל רואה ש"ס דיומא דס"ה ותמורה דל"ד דנראה להדיא דאחר שנה הוא פסול לחטאת יחיד ור"ח ורגלים ואין כשר כ"א לעולה ויען כי לא באתי להרבות בתמיהות כ"א ליישב דברי הראשונים ז"ל ע"כ קצרתי:

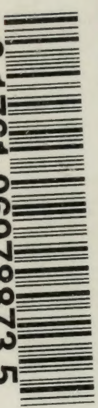
ולא תעזוב נפשי מלתת טעם לדבר למה כל שעירי החטאות בני שנה דוקא ולא יותר ואם עברה שנתה תמות ולא כן בפר חטאת שאם עברו ג' שנים לא ימות ועי' תוס' יומא דס"ו ע"ב דכתבו לחד תי' דלא אתמר הלכתא רק בשעיר. אפשר הענין ע"פ מ"ש בשער הליקוטים והזכיר דבריו הגאון חיד"א ז"ל דעבירות שחטא בשנה זו אין מתכפרות בשנה אחרת אם לא שב עליהם קודם כי כל שנה יש לה שר שלה והאריך בזה והרב חיד"א ז"ל בס' יעיר אזן ישב מה שהק' ע"ז מדברי רז"ל ועי' בס' אשל אברהם ועץ החיים על מלות תשו' שהביא דברי ס' הליקוטין הנז' ויש"ב כתיב ולכל הדברות אתי שפיר מאי דאתא הלכתא לחטאת שעברה שנתה שהיא מתה בשעיר ולא בשאר מינים דבהמות כי שעיר חטאת הוא רומז לאליהו זל"ט שהוא בעל שער והוא כפרתם של יש' ובכל שנה בא יבא בסי' שער אליהו שהוא ימה"ת מכ"ח אב עד הו"ר ככתוב בפנים ולכן שעיר שעברה שנתו ולא תיקן חטאתו אין לו תקנה וצריך לשוב בכל שנה בימי אליהו שהוא בעל שער. ואם לא שב בתחי' ימי אליהו תקנתו הוא בשעיר המשתלה הבא ביוה"כ

ביוה"כ שאז ביוה"כ מכפר גם על חטאות של שנים אחרות כי אז מתגלה אור גדול של אליהו ע"י אם הבנים וכמ"ש הרב הגאון חיד"א ז"ל דיוה"כ כחו גדול לכפר ע"כ השנים עי' בדבריהם ולקצר אני צריך וסמכתי על הקורא בדבריהם ז"ל וה' יאיר עינינו אמן:

עוד זאת לבאר כי מ"ש בפנים דפ"ט ע"א בחס' הל"א שעירים נשמט מה שיש בחג השבועות בקרבן שתי הלחם עוד שעיר לחטאת גם זה בכללם והוא תשלום הל"א שעירים הנקרבים על המזבח בכל ימות השנה חוץ מב' שעירי יוה"כ שאחד בא לפנים ואחד בחוץ והם כוללים אותם כולם והל"א שעירים הנקרבים על המזבח הם ל"א שערין שהזכירו באידרא שהם בתיקונא קדמאה הנקרא אל והתלת עלמין שהזכירו שם אפשר שהם רמוזים לג' מינים שיש בשעירים יש לפנים ויש על המזבח ויש בחוץ כנז': גם מ"ש בפנים דפ"ט ע"ב עי' ברמב"ם פ"ב מה' מעה"ק והכ"מ והמל"מ ז"ל וכו' צ"ל פ"א מהלכות מעה"ק הי"ד והם הם הדברים שכתבנו פה וה' יצילנו משגיאות אמן:

תם ונשלם ספר כרסייא דאליהו




3 1761 06978873 5